

16. a. 4. 16

2 500 40 Delta MADE IN SWITZERLAND

Suppl. 1811

~~70~~
~~84~~
~~80~~
~~81~~
La Concord 5
~~89~~

S. ...

quarada ...

Numero	
Genere	
Fam.	A
Indice	25
Volume	149

9
2

Q-9747

+ D E C O N I E C T V
R A T A M E N T E D E F V N C T I

ad methodum redigenda.

del Colegio *de* *San* *Antonio* *de* *Madrid* *de* *1778*
Libri *quatuor*.
Emendat
Ant. Diaz

AUCTORE.

DIDACO RODERICOTALVARADO +
Iuris Consulto Hispano.

Ad Illustrissimum ac Reuerendissimum. D. Antonium
Mauritium a Paços Regij Hispaniæ

Senatus Præsidem.

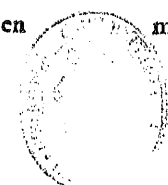
HISPALI.

Apud Ferdinandum Diaz
Typographum.

DE LA LIBRERIA
DEL REAL COLEGIO MAYOR
Reunido de Santa Cruz, y
Santa Catalina.
H. 2.º C. 23. N. 12.

MDLXXVIII

Esta rassado en marauedis.

ON PHILIPPE POR LA GRACIA

le Dios Rey de Castilla, de Leon, de Aragon, de las dos Ceccilijs, de Iherusalem, de Nauarra, de Granada, de Tolido, de Valencia, de Galizia, de Mallorca, de Seuilla, de Cerdeña, de Corcega de Murcia, de Iacn, Duque de Milan, Conde de Flandes, & de Tirol. &c.

Por quanto por parte de vos el Licenciado Diego Rodriguez de Aluarado natural de la ciudad de Segovia nos fue hecha relacion di-

xiendo que vos auades compuesto vn libro intitulado De cōiūcturatiōe defunū ad methodum redigenda, en el qual auades trabajado mucho tiempo, suplicando nos vos dessemos licencia y facultad para lo poder imprimir, o como la nuestra merced fuesse, lo qual visto por los del nuestro Consejo, y como por su mandado se hizo en el dicho libro la diligencia que la premativa agora nuevamente por nos hecha dispone. Fes acordado que deniamos mandar dar esta nuestra carta para vos en la dicha razon & nos tuuimos lo por bien, por la qual vos damos licencia y facultad, o a qualquier impressor de estos nuestros Reynos que vuestro poder ouiere para que por esta vez podays imprimir & imprimays el dicho libro que de suso se haze mencion, sin que por ello cayays ni incurrays en pena alguna. Y mandamos que despues de impresso no se pueda vender ni venda sin que primero se trayga al nuestro Consejo juntamente con el original que en el fue visto que va rubricado & firmado al fin del de Gonçalo Pumarejo nuestro serinano de camara de los que en el nuestro Consejo residen para que se vea si la dicha impressiō esta confirmada al original y se tasse el precio por que se quiere de vender cada volumen, sopena de caer & incurrir en las penas contenidas en la dicha premativa, y leyes de nuestros Reynos: & no fagades ende al sopena de la nuestra merced, y de diez mil marauedis para la nuestra camara. Dada en Madrid, a doze dias del mes de Iulio de mil & quinientos y setenta y siete años. Va soberraydo libro intitulado.

D. Eps Segobiens.

El licenciado
Fuen mayor.

El doctor
Redin.

El doctor Luys
de Molina.

El doctor don yūgo
de Cardenas capata

El licenciado
Covarrunias.

El licenciado don Lope
de Guzman.

Yo Gonçalo Pumarejo Secretario de Camara de su Magestad la fize escreuir por su mandado con acuerdo de los de su consejo.

Registrada.

Chanciller.

Jorge de Olaalde vergara.

Jorge de Olaalde vergara.

LIBER PRIMVS

IN QVO TRACTATUR QUID

fit, et quotuplex, disponentis voluntas:

et de eius vera, vel præsumpta
probatione.

CAPVT PRIMVM, IN QVO

agitur quid sit voluntas,

VM EAI V-
ris civilis pars
quæ ad defuncto-
rum dispositio-
nes pertinet, cæ-
teris et maior, et
dificilior, aduuo-
catisq; vtilior, atq; in palatijs su-
præmisq; tribunalibus frequentior
sit: et magis atq; magis ea quæ ad
coniecturandam eorum dubiam,
seu incertam mentem atinent: ali-
quid, quod opere præteritum esset
facturus mihi visus sum, si rem
istam diffusam, variam, tenebro-
sam atq; admodum obscuram ad
methodum, et regulas primoge-
niorum, et meliorationum exem-
plis, non vulgaribus, notandis ta-
men et contingilibus expōsitis
redigeremus. His animum appuli-
vit: et mihi qui ius respondendi mi-
nus substineo, et fortassis alijs labo-
rem lebarent: illisq; si quæ vtilia, no-
ua, notatq; digna sint (quæ a Deo

maximo accepta fatemur) profice-
rent. Pro viriū igitur facultate onus
hoc eximium ac periculosum sus-
cepimus: vt nostrum laborem stu-
diosis, non in vtilem futurum esse,
magno opere dulciq; rei publicæ a-
more desideremus, alijs etiā idem
desiderantibus saltim occasionem
prosequendi rem istam vtilissimam
exhibeamus: quæ quantum et utili-
tatis, et difficultatis habeat res ipsa
fatis indicat: nam cum testantis seu
disponentis animum nō videamus
quod eius tacita voluntas falax sit
nemo vnaquam dubitat: vt quia a
mente et coniecturis proficiscatur
in quibus sæpe decipimur, vt ait Bal.
in l. præcipuis. colun. 6. vers. Dixi
ego de citibus. nu. 23. C. de impu-
berum & alijs subiti. Ex Aristotile
libro. i. Ethicorum ignorantes si-
cut longe distantes speculati. Præ iux-
ta illud Boetij, quod in tripliciter
exponitur veritas ignoratur. Quod
Paldi dictum dicit in præxi signan-

dum esse iussu sequutus, in l. si ita legatum. §. illi si volet. colu. 1. nu. 2. ff. delegatis. 1. fol. 100. qui citat eundem Bal. idem tenentem, in suo diuino (vt ipse ait) tractatu Zismatis, posito post rubricam. C. si quis aliquem testari prohibuerit. colu. 10. vers. amplius. nu. 11. Cum igitur de mente defuncti præsumenda seu cōiecturis interpretandis finis acturi in hoc capite: præfari oportet. quid sit mens siue disponentis voluntas: vt intelligatur quid sit id de quo disputatur, iuxta vulgatum Cicero nis præceptum in præludijs fendorum. colu. 3. a Baldo relictum, et iuxta Platonis sententiam illam, in omnibus rebus o pueruicūm principium his, qui bene consulere volunt est intelligere, quid illud sit de quo consulatur, vel omnino aberrare necesse est. Plerosq; vero latet quod nesciant rei substantiam: ergo (inquit) ne nobis accidat, quod in alijs damnamus quid amor sit, et quam vim habeat definitione exposita cognoscamus, estq; et Vlpiani, et Labeonis hoc nobis præstitutū præceptum in l. 1. ff. de Iuli. et iure, et in l. 1. ff. de dolo.

Voluntas: ergo (vt dicit Augustinus. lib. 1. retractationū, et textus illū referens in principio. 1. 5. quæst. 1.) Nihil aliud est quā animi motus ad aliquid imitandum vel non imitandum, vel adipiscendum: Quod propterea dictum est (vt subdit ibi textus): *Vt hæc definitione volens, a nolente discernatur*. Nihilominus tamen in eo etiam qui non sit nolendi voluntas adest, quā quidem ratione omnis nolens dicitur velle: vt aduertit ibi, glo. in parte, quod propter ea.

Frequentius tamen in valenti-

bus loqui voce, quam alijs signis voluntas profertur: nam vt ait Bal. in cap. Ex trāmissa de restitu. spoliato col. 1. nu. 2. vox est instrumentum hominis datum ad significandum per labia cor et voluntatem suam. Exprimat igitur vox ipsa, cordis intentionem. l. 1. nam et ipsum et ibi. glo. verbo vox. ff. d. iusti. et iure. Nec voce intelligitur quod quis exprimat quod mente non agitauerit. l. Labeo. §. Idem Tubero. ff. de suppel. legata. l. 1. tiru. 4. parti. 2. ex qua J. labeo deducit. Bal. post Casiodorum in rubrica de testibus, quod nullum est maius mentis testimonium quam qualitas inspecta verbo rum. Et notat qd ea Barto. in l. nec professio. ad finem. nu. 3. C. de testamentis et notanter ait, quod in dubio id quis credere præsumatur quod voce expressit vbi Iass. nu. 6. et 7. ad hanc rem nonnulla congerit, et Bal. in l. in epistola nu. 7. ad finem. C. de fidei commissis, colligit, quod adeo lex emissionem verborum pro emittentis intentione iudicat: quod si emittēs afferat scilicet intentione protulisse. quam verba sonent ei credendum non sit.

7. QVI vero ex verbis, seu voce defuncti nititur ad eius voluntatē probandam expeditā rem non agit si impedimenta instrumentorum loquale seu vocis ex aduerso prebentur. Nam vox ex nouen instrumentis formata profertur ex dentibus scilicet anterioribus, quibus lingua colliditur, ex duobus labijs plectro lingue palato, et anhelitu, siue motu pulmonis: vt explicat commentator Boetij de consolatione super primis versibus pro vt illū refert Albertic. in dictionario suo verbo vox.

Hinc deducitur non rectē deponere testem afferentem, se scire quia vidit

vidit testatorē verbis disposuisse: nā ab ipso teste videri verba nō possunt, seu audiri. Illū tamen tanquā falsum non damnare pro vt speculator damnat in titu. de teste. §. nūc tractādum. nu. 16. colu. 5. vers. de auditu. quia licet per verbū ex quinq; sensibus, ad aptatū materiā de qua agitur, rationē testis redere debeat, quamuis perceptibile vno tantum sensu, diceret se alio percepisse, nō probet: tanquā congruam causam non redens: vt sentit Innocenti in c. cum causam de testibus, a doct. o ribus ibi, atq; alibi communiter approbatus: confessum non sequitur, quod falsus sit. quinimo et subitineri iure poterit testi si ille per sensum visus deponens: ex lata significatione quæ, generaliter sensibus omnibus seruit.

Vnde quod solo auditu percipitur & capitur, iure dici potest videri. Quam ob rē non incongruē saluatur testis causā ex visu assignās, licet actus de quo deponit esse ex auditu percipiendus: vt tenet Glo. ordin. in c. testes ver. qui viderunt. 3. quæstio. 9. quam, de cōtes sequitur communiter in dicto. c. causam vt videre licet per Felinum ibi. col. 7. nu. 5. vers. sed istam conclusionē: non tamen integri fidei dici poterit: vt ex Felino ibi constat.

9. Est porro voluntas, causā, et quidem potissima humanorum actū iuxta illud Philosophi: tolle voluntatem de medio, et omnis actus erit indifferens: vt summat Bal. l. ex dissi. mā. C. de adulterijs. Ideo q; regina passim nuncupatur: quia vt ait idem Bal. in l. cum quidā. C. de necessar. feruis hæredib. institui. voluntas testatoris imperat sibi, et illa, est quæ omnia in testamento contenta regit, atq; ab ea vim, et potest-

tatem hauriunt: o bidq; primum locū obtinere dicitur. l. in conditionibus primū locum in prin. ff. de conditioni. et demonstra. et alibi dicitur quod hæc voluntas facit totum, lex facta. la magna. vers. rerum autem. ff. de hæredib. insti.

10. Oportet igitur totam dispositionem discurrere, et vndiq; eam diligenter, et attentē percipere vehatoris more instantē leporē scētatis: vt rectē adocet Bal. in l. quidam. in prin. nu. 2. C. de necess. hæred. instit. dum notanter ait in hæc verba. Nota quot lex pedetentim vadit post mortem testatoris, sicut venator post leporē. Est et optimus textus qui silentio prætereundus non est, iubens testatorum verba esse subtiliter ac diligenter consideranda, in auth. de restitutio. fidei commissi. §. non igitur. ibi, vnde subtilius testamentum considerātes. Quem ad hoc notat et citat. Bal. in l. si cum dotem. §. si pater in fine. ff. soluto matri. subdēs quo verba dispositionis cautē sunt respicienda, multos q; decipi qui testamentorum verba quæ magnum pondus habent, non ponderant. Ex quibus multa reasumit. Iass. in l. si ancilla. in fi. nu. 4. ff. de lega. 1. fol. 99.

Sumaria ex capite sequenti.

1. Duplex est testatoris voluntas?
2. Expressa voluntas tribus modis dicitur, verbis scilicet generalibus, specialibus, et singularibus.
3. Expressa voluntas potētiōr tacita.
4. In generali transactione an includatur alienari prohibita, vel bona maioris?

5. *Precedentia verba expressa, sequentia generalia obscura determinant.*
6. *Non sufficit testatorem aliquid velle nisi disponat, late de intellectu nume. 7. et. 8.*
8. *Perseuerata voluntas est que attendi debet.*
9. *Pater qui patitur filium familias fructus percipere, an in eis tacite illum meliorare videatur?*
10. *Verba vnius dispositionis per alia dispositionem declarantur.*
11. *Et ad ea referri debent que declaratione indigent*
12. *Multum operatur legis adminiculum, cum defuncti coniectura concurrans.*

CAPVT SECVNDVM, in quo agitur quomodo duplex sit disponens voluntas.

VOLUNTAS testatoris seu disponens duplex est, altera expressa, & altera tacita. Sed qualiter inter se differant referre, copiose, ac diligenter tractat Tiraqueus in legibus, Conub. Glo. 7. nu. 8. i. cum sequitur. refert enim ibi diligenter ac copiose tacite, et expressa voluntatis varias definitiones: ex quibus deducitur, non tantum expressum dici quod verbis exprimitur, vel per scripturam ad oculum apparet: sed etiam quod ex facto, nutu, vel alijs signis

evidentijs constat. l. certum. ff. si certum petatur, et noratur in. l. item quia. ff. de pactis.

Atque inibi Tiraquelus in loco relato logico apparatu. 3. genera expressa dispositionis recitet. ad quam tanquam ad sacram (vt aiunt) anchoram recurrendum est, nec hic repetere volumus quod alibi collecta videmus. Vbi Bartholi theoricam in. l. 1. ff. de vulgari. et pupillari. colu. 3. nu. 7. declarando profecquitur, atque exornatum Barto. ad docet expressum tribus modis dici: scilicet generaliter quod verbis generalibus profertur. l. si. C. quod cum eo. iuxta nam traditionem communiter receptam vt testatur Fran. Ripa. in. d. l. nu. 3. o. vbi sequitur Bartolum, ac septem modis limitat, illum etiam sequitur Aretini. nu. 8. Alex. nu. 10. Iason nu. 14. limitans quatuor modis. Socini. nu. 13. Lancel. poli. in tracta. substituti. quaestio. 2. priuilegio. 9. vbi late profecquitur, et latissime Tiraquel. d. glo. 7. vbi nu. 87. cum alijs limitat viginti modis.

Dicitur praeterea expressum secundo modo secundum Bart. in. d. l. ff. de vulgari colu. 3. nu. 80. quod specialiter exprimitur. d. l. si. C. quod cum eo. secundum aliam lecturam, quae sequuntur communiter doctores ibi supra citati Ripa. nu. 6. 7. Lancelo Poli. dicta quaestione. 2. nu. 7. Guiller benedictus in. c. raiuntius. de testamentis. 2. parte. verbo si absque liberis moreretur in. 2. nu. 17. tertio etiam modo expressum dicitur quod singularibus verbis & suo proprio peculiari nomine exprimitur. l. quod in rerum. ff. cum glo. ff. de legatis. 1. quam communiter ibi doctores, et in. d. l. i. sequuntur.

In id etiam quod Bart. in. d. l. i. ex supradictis infert quod scilicet substitutio

substitutio vulgaris tripliciter dici potest expressa illis dictis tribus modis, ex eius dictis habes quod vulgaris, et pupillaris in reciproca, et copendiosa comprehensa dicantur substitutiones expressa verbis generalibus, et tacita verbis specialibus & singularibus, illum communiter doctores sequuntur teste Ripa. ibi. nu. 77. colu. 5. Est tamen generale ac perpetuum prope, vt expressa voluntas potentior sit tacita. l. si ex pluribus. ff. de suis legitimis haeredibus. l. p. ff. de iniusto rupto. irrito quoque factio testam. Cum traditis per Ioannem Andre. in regula scienti de regul. iuris in. 6. et per Abb. in. c. si diligenti. de foro compet. col. 10. glo. pen. & doctores alibi saepe scribunt. Nam cum testantis seu disponentis animum non videamus, et a conscienturis quibus saepe decipimur proficiscatur, plerumque fallax est eius voluntatis interpretatio. Vt in supra in capite primo vidimus. expressa igitur et pura voluntas plenior cum sit, tacita praeferenda est: vt tradunt Bal. Paul. et docto. in. l. seruus. ff. si seruus. ff. de haeredi instituen. optimus. tex. in. c. 1. de duobus fratribus iuncta glo. ibi, et in. c. 1. de fratribus de benefi. inuesti. inuibus feudorum.

Sunt quidem de hac re non paucam exempla, quod poterior sit voluntas, seu mens expressa quam tacita, quorum aliqua congescit Tiraqueus in legibus conubial. glo. 7. nu. 51. cum sequentibus. Nam vt apud eum videre licet potentior est expressa, quam tacita iudicis repulsio vel declaratio. Et expressa ordinis professio fortior est tacita. Conditio etiam expressa transmissionem impedit, non vero tacita. Legatum praeterea expressum ipso iure in legatarium

transfertur: quod tacitum non operatur.

Pro inde adeptio expressa ipso iure adimit, tacita vero secus. Et pactum nudum expressum pignus ipso iure tollit, sed non tacitum. Prohibitio etiam alienationis expressa ipso iure nullam reddit alienationem, repellit alienantem a iure suo atque ignorantem afficit: sed hac tacita non operatur. Expressa etiam substitutio tacitam excludit, et pupillaris matrem reijcit: quod tacita facere minime poterit.

Vulgaris praeterea expressa, & non tacita, suauitatem tollit, et transmissionem impedit, ex ista etiam expressa substitutus praefertur conuictio venienti per ius accrescendi, sed non ex tacita. Et seruitus expresse legata non etiam tacite ipso iure constituitur. Id etiam quod in vno dispositionis capite expressum est in alio repetitum censetur: quod ab effectu taciti consensus alienum est.

Clausula item praecedens derogatoria testamenti licet solat voluntatem sequentem expressam: sed tamen erit in tacita praecedenti clausula quae ex mente, et non ex testatoris verbis inducitur.

Adimit praeterea tacitum legatum, etiam inutilis voluntaria alienatio testatoris: expressum vero minime. Expressa denique principis prohibitio actum irritat, non vero illa quae tacita est.

Erit praeterea non inutile exemplum intractatione facta de rebus maiorae, vel restitutionem subiectis, vel diuisione simpliciter factam: nam ex ea non intelligitur velle quemquam iuri suo renuntiare iuxta communem doctorum placitum in. l. qui Romae. ff. duo fratres. ff. de verbo. obliga. et in. l. 1. C. de pactis conuictis. communem quoque

profiteretur esse Iafson. in. d. §. duo fratres. nu. 19. Alex. nu. 2. 8. Ripa. nu. 3. 8. Boerius decif. 2. 1. 4. col. vlt. nu. 4. qui omnes istā esse cōmunem resolutionē, et quod expressē fieri potest talis renūtiatio testantur etiā in reciproco fidei cōmissō ex. l. 1. C. de pactis.

5. **Quamobrem** si verba præcedētia sint expressā, & determinata, sequētia vero generalia & obscura: præcedētia tunc sequētia declarāt ac determināt vt ex Bal. post Dynū per textū ibi in. l. legatorū petitio. §. si. in fine. ff. de legatis. 2. & per. l. si cūfundū. ff. de verbo. signifi. notat Iaf. in. l. si seruus pluriū. §. si. nu. 3. ff. de legatis. 2. quod multū notat ibi.

Atq; idē de causa expressa dispositionis dicendū est: nā magis causa quæ apparet, determinat, & mouet quā illa quæ non apparet: vt scribitur in libro vlti. cap. vlti. vt ibi videri licet, & per Aym. cō. 202. nu. 7.

6. **Quibus** accedit illud pronūciatum quod vulgo fertur per manus tā legantium quā aduocatorū scilicet, non sufficere testatorē aliquid velle nisi illud disponat. l. qui dam cū filium. ff. de hære. instituen. vbi Bal. & alij notant: quia defuncti voluntas in mente retenta nihil operatur. l. repetēdi. C. de condi. ob causam. Oportet igitur vt Bal. ibi adocet quod defuncti voluntas indispositionē trahat vt aliquid operetur. Erit alias abortiua voluntas: quia non sufficit aliquid esse in intentione, nisi etiā in dispositione sit, & ad eā redigatur. Quia de causa inquit ille, ex hoc limitari omnia iura dicentia voluntatē defuncti præ omnibus rebus seruandā esse: quia hoc intelligere oportet de voluntate dispositiua, vel habere vim dispositiua.

Sed quia his refragatur iura pro

bantia fidei cōmissum induci, pepē disseq; ex sola voluntate defuncti etiam tacita seu ex coniecturis elicitā. l. quanuis. l. cum virum. C. de fidei commis. l. hæredes mei. §. cū ita. ff. ad Trebel. ad huius conclusionis quotidianæ, et importantissimæ verā resolutionem distinctio ne opus erit.

Nam aut sumus in dispositione vniuersali directā: & regula erit, quod obtineat tunc dispositio textus dictē. l. quidam cum filium. disponentis, minime sufficere testatorē aliquid velle nisi illud disponat: et hoc casu loquitur ille textus. et l. qui ex liberis. §. testamento. ff. de honor. possēt. Secūdam tabul. ibi,

Ne putauerit quisquam nuda voluntate constitui testamentum, & alia

loca quæ ad varios iuris casus redundātia in hanc articulum copiosissimè congesit Tiraquelus in. l. si vnquam ver. libertis. nu. 3. cum alijs pluribus. C. de reuocan. don.

Satis ergo non erit dispositio nem tacitam institutionis, ex coniecturis elicitā probare: nisi in casibus tantum iniure expressis quorū aliquos congesit Petrus Peralta. in rubri. ff. de hæredi. instituen. nu. 172. cum seque. vers. primus casus. pagina. 108. vbi aggregat nonnullos casus tacitæ institutionis & notabiles quidē, & magistraliter etiā more suo quē omnino videbis. Et Dominum, meum Magistrum Illustrissimum Præsidentem regni Castellæ, Episcopum patriæ nostræ Segouienfis Didacū Cobaru. à Leiba, inter nostri tēporis iuriconsultos eximiiū, in secū. parte rubri. de testamētis. nu. 18. qui late exhibet atq; psequitur. 18. cōiecturas probandi cōtra expressam institutionem. oportet.

Oportebit tamen quoddam ex dispositione expressa, orientur coniecturæ, vel saltim extacita dispositione vim expressæ habente, etiam in institutione filij, vt ex Baldo, & Imolo. in. d. l. quidam cum filio. m. refert sequutus Petrus Peral. in. l. si quis in principio testamenti. num. 174. ff. de legatis. 3. quod dicit optimū condimentum illius vulgaris allegationis, & regula, quod verissimū esse ex his etiam quæ scribimus. l. 4. c. 4. nu. 8. videre licet.

Aut vero sumus in particularibus directis dispositionibus, vel in fideicommissis etiam vniuersalibus: & si dispositio facta sit per verba clara & expedita, absq; vlla ambiguitate: ab ea recedendū non est, licet aliam fuisse testatoris mētem quis probare velit, cōiecturis quæ docuerit: nam vt ait textus in. l. illæ aut illæ. 2. 6. §. cum. in verbis. ff. de legatis. 3. *Cum in verbis nulla est ambiguitas non debet admitti voluntatis questio:* quia inefficax erit talis probatio: et nihilominus ista clara dispositio seruaretur: nam vt ait Iustinianus in. l. omnium testamentorum. C. de testamentis.

Voluntates hominum audire volumus, non inbere. Ergo magis illa quæ verbis auditur, quam quæ ex cōiecturalibus signis inferri possēt attendi debet.

Hæc tamen de voluntate defuncti quæ perseverata est intelligenda sunt: nam aliā contraria voluntas etiam præsumpta attendenda erit. l. cum oportet. §. si autē res. C. de bonisq; liberis. Vbi ex eo quod pater patiebatur filii suum aduenticiorum bonorum stabilitū fructus percipere: eosdem fructus se nolle habere videtur, & hæc pa-

tientia seu permissio, quo vsq; patitur tantum durat: quia si postea non patitur fructus perceptio non recuperat vt ibi declarat Paul. Castren. colun. 2. nu. 4. vers. quid si vivebat: quia de die in diem illos fructus donare filio pater videtur: vt inuit ille textus ibi, *quasi diuturna donatione:* Nam præsumptio donationis, quæ ex patientia inferatur vltra quam patientia adit et duret extendenda non est. l. 1. §. Iulianus. ff. de itinere, actūq; priuato.

Sed num filius in his fructibus tacitè censeatur melioratus? Et etiam respectu perceptorum tacita & irreuocabilis melioratio videtur inducta, & quod illos conferre filius non teneatur, maxime hodie stantibus legibus regni huius, quibus sancitum est, patrem filio in potestate existenti, aliquid donare iure meliorationis atq; irreuocabiliter posse.

Vbi tamen leges illæ nō vigent, non defunt qui assirunt donationem istā conferendam esse: vt videre licet ex Alex. in auth. ex testamento. C. de collatio. num. 6. Iaf. num. 2. contra Baldum, & Angelum. Verior tamen contraria opinio videtur scilicet, quod conferri non debeant, quæ ex vltimis verbis dicti. §. sint autē colligitur, vt restē Decius aduertit in. d. Auth. ex testamento. nu. 1. Segura in. l. 1. §. si vir vxori. ff. de acquir. poss. nu. 59. Alex. cons. 38. colun. si. nu. si. Corn. cons. 285. lib. 1. colun. 3. & cons. 152. lib. 3. communem esse profiteretur Baldus Nobellus de dote in. 6. parte priuilegio. 36. Paul. Paris. cons. 130. nu. 12. volum. 1. ex dictione illa quasi donatio, quæ in proprietatem denotat. glo. in. l. in

persona verſ. quaſi. ff. de pactis. in hac tamen re videbis Boerium decif. 196. nu. 3. cum ſequ. & quaſi ſcribimus. lib. 2. cap. 3. §. 1. num. 16. cū ſeq. & nu. 8. & 32. oportet igitur ad hoc quod probatio contrariæ voluntatis hoc caſu noceat, quod ex verbis diſponentis, vel ſaltim ex eorum cōſequentia, collactione, aut ſequella alterius expreſſæ, tamen diſpoſitionis eiusdem diſponentis contraria mens euidenter colligatur: vt videre licet ex his quaſi in libro. 4. c. 2. verſ. octauo, & per totum illud caput ſcribimus.

Si ergo non reperitur mens cōtraria expreſſa vel bis, vel ſigno perceptibile: à clara & expreſſa diſpoſitione non erit recedendū, vt ait, l. non aliter. §. 8. ff. de legatis. 3. in hæc verba, *Non aliter à ſignificatione verborum recedi oportet: quam cum manifeſtum eſt aliud ſeſſe teſtatorē*

Contra expeditam igitur & clarā diſpoſitionem ea tantum probatio cōtrariæ voluntatis admittēda eſt, quaſi ex verbis eiusdē diſpoſitionis vel teſtamēti, vel alia eiusdē diſponentis expreſſa, certa inſallibili diſpoſitione oriatur: vt declarat etiā Alex. cons. §. 5. viſis. lib. 3. alias enim illa præſumitur mens loquentis quaſi eius verba pre ſe ferunt, & indicant. Nam vt ait, l. Labeo. §. idē Tubero. ff. de ſuppelleſti legatā. *Quorſi nomina ſunt ſeu verba niſi vt voluntatē dicentis demonſtrent.*

Aut verò agim⁹ de verbis dubijs diſpoſitionis defuncti interpretandis. Et hoc etiā caſu ex eadem met atq; expreſſa diſpoſitione de qua tractatur vel dubitatur cōiecturæ ſumi debent, vel ex alia diſpoſitione expreſſa verbis vel factis, perceptibiliq; ſigno ipſius diſponentis, per

iura ſuprà citata quaſi facilius in dubia voluntate interpretanda, quaſi indirecō cōtraria, vel erronea probanda procedunt, vt tenēt doctores paulò ante citati.

Si ergo teſtator aliquod verbum expreſſerit ex quo largè, ſeu etiā in propriè eius voluntas comprehendi poſſit: mens eius deducenda eſt, etiam ſi ad aliam diſpoſitionē non tranſierit, vt declarat Bal. in. l. vni. nu. 10. C. de his qui ante apertas tabulas, Socinus qui melius ceteris loquitur, in. l. in ambiguo. ff. de rebus dub. nu. 3. recēdē Paulus in. l. ab omnibus in. 1. nu. 4. ff. de legatis. 1. Fortu. in. l. Gallus. §. & quid ſit tātū col. 4. ff. de liber. & poſthu. Decius. cōs. 89. nu. 3. Socin. Junior. cōu. ſi. 185. nu. 15. lib. 2. quos vltimos ſequutus, citat doctiſſimus Dominus Ludouic. Molina meritiſſimus Regis noſtri cōſiliarius, vir equidē reſtiſſimi & clariſſimi iudicij in ſuo ſingulari atq; eleganti tractatu de Hiſpanorum primogenijs. lib. 1. ca. 4. nu. 28. qui tractatus vtiliſſimus quidem hoc opere iā perfectio ad manus meas venit, & vtinam antea perueniſſet.

Hinc ſcripſit Bal. in. l. ſeruo plurimū. §. 3. vlt. ff. de legatis. 1. quod verba vnius diſpoſitionis per alia eiusdē diſpoſitionis verba declarantur, & ex coniecturis ex eis de præſcriptis, & quid indubio dicendū ſit.

Quamobrē ſi verba diuerſimodè referri poſſent, ad ea tantū verba referri debent, quaſi declaratorie indigent, & magis incerta ſunt. Iuxta notaſta in. l. talis ſcriptura. §. 9. ff. de legatis. 1. & in. c. ſecundo requiris, de appellati.

Vnde quod dicitur voluntatem defuncti præſumptionibus probari. l. Meuius. §. 8. Vbi glo. Bal. & alij notant

notant. ff. de legatis. 2. Iam dicto modo accipiendum eſt ſcilicet, dū modo talis præſumptio ex verbis, ſeu factis certis diſponentis, atq; expreſſis colligi poſſit.

Erit tamen animaduertendum quodd pleniores, atq; vrgentiores requiruntur cōiecturæ ad hoc quodd poſſit à clara expreſſa atq; propria diſpoſitione recedi: nec ſufficiunt ad hoc communes illæ cōiecturæ de quibus meminit iuris cōſultus. in. d. l. ſi ſeruo plurimum. §. ſi. ff. de legatis. 1. quia illæ coniecturæ cōmunes locum tantum & effectum habent declarandi dubiam, atq; incertam voluntatem diſponentis, & ſic verba dubia diſpoſitionis: vt eleganter cōſiderat Raphael. Cuma, in. l. duo ſūt Titij, ff. de teſta. tutela vt illi ſequutus refert, & notari mādāt Petrus Peral. in. l. ſi quis in principio teſtamenti. ff. de legatis. 3. pagina. 474. nu. 177. & num. 178.

12. Silentio tamen prætereundum non eſt, quodd ſi coniecturis tacitæ voluntatis, accedat aliquod legis adminiculum, vel maximam vim obtridebit: nam ex eo adminiculo conſenſus tacitus fortior eſſicitur expreſſo, ac potior: vt pulchrè ac ſcienter affirmat & declarat Panormi. in. c. cum dilecti. columna. 1. notab. 3. de foro competent. prout citat licet corruptè, & illum commendat Tiraquel. in legibus Conubial. glo. 7. num. 73. nam incipit textus ille dilecti filij vbi hoc dicit Panor. nu. 4. aut verba adeò obſcura ſunt quodd cōmodā declarationē non patiuntur: & inutilis tunc erit diſpoſitio legati vel fidei commiſſi in ea reſciti: vt in libro vltimo iſtius tractatus videre licet & l. in ambiguo. ff. de rebus dubijs probatur.

Sumaria ex capite ſequenti.

1. Quibus modis & qua ſolemnitate contraria voluntas probetur.
2. Teſtamēti fuiſſe à teſtatore cōfectum duobus teſtibus etiam nō vicinis probatur.
3. Idē in errore tabellionis probādo.
4. Et aliquid à tabellione omiſſum, vel plus ſcriptum, & alia que duobus teſtibus probatur, ad probandas coniecturas quot teſtes requirantur.
5. Abſq; ſolemnitate teſtamentaria probatur legatum fidei heredis commiſſum fuiſſe.
6. Legatum debetur ex minus ſolēni voluntate ſi heres illud eſſe relicum neget.
7. Declaratio voluntatis defuncti duobus teſtibus etiam ſæminis probatur.
8. Vnico teſte iuncta extra iudiciali confeſſione probatur quantitas vel ſumma legata.
9. Et num teſtibus ſingularibus.
10. Metu fuiſſe factum teſtamentum duobus probatur teſtibus.
11. A coniecturis probatis index, recedere non debet, indubio tamen quas maluerit eligi.
12. Ad quid index at tēdere debeat circa coniecturas, & potius arbitrio ſenium adherere debet.
13. Ex coniecturis à vera doctore opinione recedi poteſt.

Caput tertium de probatio-
ne voluntatis defuncti

N HOC CA-
pitate de modo pro-
bandi est contraria
voluntate defun-
cti agendum est. Et
primo de voluntate
directa, & vni-
uersali, & contraria prima dispo-
sitioni, seu de eius reuocatione pro-
banda facere verba necesse est. Et
hoc quidem casu comperti iuris est,
eamdem solennitatem esse necessariam
ad probandam voluntatem contra-
riam primam directam, & vniuersalem
dispositioni: quae ad ipsam dispo-
sitionem vniuersalem, expressam, &
claram requiritur: ut notatur per do-
ctores in l. haeredes palam. 2. ff. de
testamentis. l. cum proponebatur. 6. ff.
de delegatis. 2. cum similibus cumu-
latis per Tiraquelum. in legi Conu-
bial. Hipoly. & alios quos citat se-
quentus Burg. Pacens. in l. 3. Tauri.
nu. 8. 13. cum sequi pagina. 2. 7. 5. & vi-
dere etiam licet per Dominum Prae-
sidentem & Episcopum Cobarn. a Lei-
ba. in. 2. parte. rubri. de testam. nu.
19. vers. quarta conclusio cum sequi.
vbi aggregat. 17. modos notabile-
s ad probandum contra voluntatem
expressam.

Animaduertendum tamen est,
quod duobus testibus iure optimo
probari poterit testamentum cum le-
gitimo testium numero a testatore
confectum fuisse: vt tenent commu-
niter doctores in l. 2. C. de bonor.
possess. secundum tabula. Testatur et-
iam communem Burg. Pacens. quae pri-
mos doctores idem tenentes refe-
rens in d. l. 3. Tauri. conclus. 4. num.
8. 04. ea optima ratione moti: quia

hoc casu de probanda solennitate
dispositionis, non vero de probanda
voluntate tractatur: quare nec tes-
tes vicini requiruntur: quinimo &
duo testes non vicini sufficiunt ad
probandum testamentum confectum
fuisse in loco illo, in quo testes vici-
ni, seu conciuues inueniri non potue-
runt: vt ex Maynerio in. l. quadiu.
nu. 3. 4. ff. de regulis iuris. refert idem
Burg. Pacensis. in. d. l. 3. Tauri. nu.
8. 5. & 3. 6. vbi tractat etiam an idem
dicendum sit in probando errore ta-
bellionis, et aliquid in testamento
fuisse a tabellione omisum & non
scriptum.

3. De qua re vide Bart. in. l. cum pro-
ponebatur. 6. nu. 3. ff. de legatis. 2.
vbi scribit quod per eundem testium
numerum probari debeat error cer-
tae dispositionis, siue directa proba-
tio offeratur, siue per coniecturas:
nam ad probandas tales coniecturas
eadem solennitas requiritur Vbi vide
etiam Bal. asserentem: quod quaelibet
coniectura tot testibus probari de-
beat, & an debeant testes esse roga-
ti. quae sunt intelligenda iuxta ea
quae paulo antea diximus. Vide et-
iam Bal. in. l. quoties. ff. de haered.
instit. vbi ait & Bart. ibi. ff. 2. nu. 2.
quod si probetur plus a tabellio-
ne scriptum ex hoc error praesuma-
tur, vbi Paul. Castrens. nu. 3. dicit me-
ti tenendum.

4. Ad probandum praeterea con-
tractum in testamento inmixtum,
schedulam ve a testatore guardia
no praedicatorum traditam credi-
tam, ipsiusque manu scriptam fuisse, pro-
missionem ve ab haerede, testatori,
factam de eius voluntate implenda:
lectum ve esse vel non lectum tes-
tamentum testibus, eosque fuisse
rogatos, et lectionem commissam
esse, an duobus testibus probari po-
ssint

sint istae? Late & diligenter tra-
ctat Burgos Pacens. in loco pro-
ximè citato vsq; ad numerum: 8. 12
apud quem videri poterunt, quia
curiose de his rebus agit: adeo vt
opere praerium non sit latius pro-
cedere. Ad quod vltimum citat
textum & Paul. Castrens. in. l. si
vnum ex familia in prin. ff. de lega-
tis. 2. vbi Petrus Peralta prosequi-
tur in. ff. 1. pagina. 574. num. 8. &
numc. 11. vbi agit etiam de decla-
ratione testatoris.

5. Probarur praeterea absque testa-
mentaria solennitate legatum
haereditatis fidei esse commissum: vt
docet xarez in allegatione sua
de captatoria voluntate. ff. nihilo
minus in prin. Quod est notan-
dum. vide etiam Dominum Anto-
nium Padilla, meritisimum ordi-
num Praesidem, doctissimum pari-
ter prudentia ingeni claritudine,
et sanctimoniam virum ornatissi-
mum in. l. quaestionem. C. de fidei
commi. nu. 1. 6. cuius legis dispo-
sitione silentio committenda non est,
qua cauetur, quod si haeres lega-
tum fuisse factum abneget, et ex
aduerso fuisse relictum probetur,
etiam in minus solenni voluntate, e-
tiam si haeres ipse hoc postea fatea-
tur, deinceps de solennitatis defec-
tu opponere minime poterit: vt
ibi probatur. De qua re eleganter
agit more suo Dominus Anton.
Padilla ibi.

6. Ex quibus resolutione deducitur
quod ad probandam explicitam vo-
luntatem expressam testantis, vel
contrariam expressam: tot requirantur
testes, ac tot iuris solennitates,
quot de iure ad actum constructum
fuerint praestituta: vt ex iam
dictis constat. Aut vero contentio
verfatur indubie testantis volunta-

te explicanda, & quid ille in suo te-
stamento voluerit verbisque eius ab
ipso expressis: et iure optimo duo-
bus testibus probari valide poterit,
ex glo. in. l. haeredes palam. ver.
omnia. ff. si quis post. ff. de testam. e.
et ibi doctores. glo. etiam, et doctores,
in. l. si. C. fami. hercis. Et alij non
pauci quos citat sequutus. Burg.
Pacens. famosissimus, pariter et do-
ctissimus aduocatus in. l. 3. Tauri
conclusionc. 4. nu. 8. 13. qui citat
corrupte tamen Olderaldum idem tenentem
cons. 297. nu. 7.

Quod tenuit etiam Bart. in. l. 2.
ff. de vulgari & pupill. colu. penul.
nu. 39. Cuius opinio communiter
approbatur secundum Alex. ibi. nu.
92. Ias. nu. 3. Ripa. nu. 5. 1. vbi be-
ne declarat. Afflictus etiam sequi-
tur eum in decisione. 4. 4. num. 16
Alberi. in. l. filia. prope finem. C. de
legatis. qui ea optima ratione mo-
uentur: quia hoc casu non de solen-
nitate, sed de voluntatis declaratio-
ne probanda tractatur. Ideoque satis
erit eam duobus probare testibus:
etiam si foeminae testes sint: cum in hac
specie foemina prohibita testificari
non reperitur: vt respondi Oldral.
dicto cons. 297. nu. 8. colu. vlti. Quae
sequutus ad hoc scitat licet corrup-
te Burg. Pacens. in. l. 3. Tauri con-
clus. 4. nu. 8. 13. et idem dicendum si pro-
betur error in quantitate legata, pu-
ta plus dictum, & minus scriptum, vt
tradit eadem ratione motus Bart.
in. l. cum proponebatur. 6. nu. 3.
ff. de legatis. 2. fol. 37.

Quinimo et vno teste iuncta ex-
tra iudiciali haereditatis confessione pro-
batur summa quae fuit legata: vt de
cisum est apud Afflictum decisione.
337. nu. 9. in Neapolitano praetorio,
in legato dotis: cum haec sit qua-
dam declaratio voluntatis dubiae, quae
duobus

duobus testibus probatur: vt doctores paulo antea citati tenent, Bart. etiā & doctores, in l. i. C. de codici. capiti. decif. 182. nu. 15. & doctores a nobis relati, in l. 4. c. 2. nu. 4. ver. 9.

9. **E**T num testibus singularibus probari possit declaratio ista voluntatis expressae dubiae, videre licet Burg. Pacen. in l. 3. Tauri conclusio ne. 4. nu. 8. 12. quae remittit ad Alex. cons. 4. col. pen. lib. 7. Corneum cons. 170. col. pen. lib. 3. capit. in loco supra citato. Zasium cons. 1. pag. 6. vide etiam Aym. cons. 73. nu. 13. vt si dicant testes ita audiuit se prolatum esse a testatore.
10. Probatur praeterea testibus duobus metu factum fuisse testamentum: vt videre licet per Boerium decif. 100. nu. 4. post Bal. in l. obseruare. §. proficisci. ff. de officio pro conf. & legati. Roma. in rubri. de arbitris. Et Ias. in l. interpositas. C. de transactio. de qua materia metus agit Boerius late, decif. illa, et decif. 102.
11. Cum voluntas defuncti summa diligentia inuestigari debeat, si certa non sit ad supradictas facti coniecturas recurrendum erit: ex quibus si iuris praesumptio oriatur: quia talis praesumptio a iure approbatur, eam iudex omnino sequi debet: quia tunc lex ipsa dubiam defuncti voluntatem interpretatur, atq; suo legali ministerio iudicis factum praue nit ipsam defuncti mentem declarando. l. si pater familias. 40. ff. de haeredib. instituen. Quibus praesumptionibus iuris deficientibus, vel existenti paritate praesumptionum harum, erit in iudicis arbitrio discernere quae praesumptiones vel coniecturae praualeant. l. voluntatis. C. de fidei commiss. dimisso

Baldi consilio ibi, asserentis iudicem hac paritate data a iudicando abstinere debere, in colu. si. in fine. nu. 12.

Quae ideo inditia probari debent, vel coniecturae sufficiant ad voluntatis probationem: quia certa doctrina dari non potest, iudicis circumspectioni relinquitur. Pro vt ex Socino in l. cum auus. in fine ff. de coditio. et demonstra. refert Petrus Peralta, in l. si quis in principio testamenti. ff. delegatis. 3. nu. 175. pagina. 474.

12. Index tamen in hac re dubia ex voluntate coniecturata aetate, conditione, natura, ingenioq; eius cui relictum erit, quid definiendum debeat statuet. l. Sthicus liber sto. 12. ff. de legatis. 3. et potius pro senile aetate, et ex senili iudicio: nam iurisconsulti potius ex verbis et declaratione senium, quam iuuenum argumentantur. Vt ait Glosa in c. cum in iuuentute. ver. ad se nile. de praesumptionibus. l. chorus. 78. §. 1. ff. de legatis. 3.

Quod igitur ait. l. quoniam. C. de naturalib. liber. in hac verba, *Quoniam de syderia morientium ex arbitrio viuientium non sine iusta ratione colligimus*: ita intelligenda sunt vt testes senes ita arbitrantur atq; interpretantes iuuenibus praefere di sint: cum magis verisimilia deponentibus credi debeat. §. idemq; iuris est, in l. quibus ex caus. manum. non licet, cum alijs de verisimili interpretatione traditis per Aymonem consi. 25. nu. 25.

Illud deniq; omittendum non est, quod si voluntas coniecturata disponens probetur, ex ea vera doctorum opinione recedendum est, et minus vera ad haerendum: vt notauit

tauit Aymon cons. 131. in fine. et cons. 62. nu. 6. ex Corneo cos. 101 lib. 4. colun. 2. et cons. 97. tradit quod ad hoc leuis coniectura sufficiat, quod est notandum: & quod data coniectura minus vere opinio ni sit adhaerendum. facit quod scribit Affictus decif. 87. colu. vlt. nu. 3.

Summaria ex capite .4.

1. *Quid sit fictio et qualiter a praesumptione differat?*
2. *Quid sit praesumptio iuris, & de iure?*
3. *Contra eam non admittitur probatio, nisi in certis casibus.*
4. *Quid sit praesumptio iuris tantum? et quod releuet ab onere probandi, etiā si ex verbis praesumptio sultet nu. 8. & 9.*
5. *Si extraneus in re certa institutus sit, no dato coherede vniuersali, censetur in omnibus bonis institutus: & e contra.*
6. *Testator an grauare possit haeres ab intestato?*
7. *Contra fictionem non admittitur probatio.*
10. *Nitens contra praesumptionem duriori grauatur probatione.*
11. *Et requiruntur tres testes idonei, & duo excellentes.*
12. *Quid sit hominis, seu facti praesumptio, quae diuersis nuncupatur nominibus?*
13. *Ex qua testium defectus suppletur, quot testes sufficiant ad eam probandam, & quot praesumptiones?*

14. *In factis occultis duo tantum hominum praesumptiones sufficiunt.*

Caput quartum de generibus praesumptionis voluntatis, & earum probatione.

ACTVM FVIT in praecedentibus capitibus de voluntate defuncti: quid sit: quomplex sit: & ex quibus actibus expressa voluntas colligatur ad derogationem etiam alterius voluntatis. expressae, & deinde ex quibus actibus praesumptiones seu coniecturae oriuntur ad voluntatem expressam, dubiam tamen interpretandam, & de harum rerum probatione. expedit igitur in hoc quarto cap. consequenti tractare aliqua de praesumptionibus seu coniecturis ex actibus expressis defuncti de preceptis, atq; de earum contraria probatione.

Cum ergo sub nomine et voce praesumptionis, iura et doctores tam fictionem iuris: quam praesumptionem iuris, et de iure, et iuris tantum, & praesumptionem deniq; etiam facti tantum usurpent: abs re non erit de vnaquaq; istarum praesumptionum tractare: earumq; definitionem, effectum, et probationem exhibere. Succinte tamen breuiq; modo, dimisso praeterea allegationum strepitu.

1. IN primis igitur omisis minus veris definitionibus adductis per doctores in l. si is qui pro emptore ff. de usucapion. fictio ita definitur: quod sit legis aduersus veritatem, in re. possibili ex iuxta causa

causa dispositio. Quam definitio-
nem amplexus fuit Andre. Alciat.
in suo egregio tractatu præsump-
tionum. in prin. num. 1. ubi ex gene-
re, & differentijs constare recte ac
copiose probat: et magistratiler
declarat more suo Petrus Peralta
concius meus, vir quidem magnæ
eruditionis, recti iudicij, ac subtilis
ingenij, in rubri. ff. de hæredi. insti-
tuen. nume. 34. & 35. difert quæ
non parum a præsumptione iuris,
et de iure: vt ex sequenti eius defini-
tione videre licet, & per Abb. in c.
quanto. col. 2. num. 2. de præsump-
per speculatorem in titulo de præ-
sumptio. §. vltimo. nu. 5.

Iuris vero & de iure præsumptio
ita definitur, quod sit dispositio le-
gis aliquid præsumptis, et super
præsumpto tanquam sibi comper-
to statuentis. Quam etiam definitio-
nem præfacti doctores recipiunt,
eamq; ex genere et differentijs cõ-
probant maximè Alciatus in loco
Paulo ante citatus. §. 2. nu. 4.

Dicitur præterea iuris: quia à le-
ge introducta est: atq; lex ipsa ante
quam aliter constet, et absq; alijs
probationibus habet aliquid pro-
vero. Et dicitur a præ, et verbo su-
mere iuxta propriam & elegãtem
significationem. & de iure dicitur:
quia super tali præsumptione lex
ipsa firmum ius inducit, habet quæ
eam pro veritate.

Vnde contra talem præsump-
tionem probatio admittenda non
est. l. si. C. arbitri. tutela. l. antiquæ
C. ad Veleianum. cum similibus.

Nisi in septem casibus ab eodem
Alciato concessis in loco proximi-
me relato: in quibus admittitur
probatio in contrarium, quorum
vnus est, per partis confessionem,
de quo videre oportet Dominum

Præsidem Cob. in 4. lib. decre-
talium. §. 1. nume. 3. Hoc limitans
in matrimonio in c. 4. Boerian de-
cis. 299. num. 9. idem tenet quan-
do quis probare vult filium non
esse mariti, vel concubinæ, per
confessionem partis: & de secun-
do casu ab Alciato adducto, quod
scilicet indirecta seu obliqua con-
traria probatio admittenda sit, se-
quitur idem Dominus Preses. Co-
bar. in loco proxime allegato, nu.
7. Afflictus. decif. 13. num. 2. cum
sequen. Iacm Dominus Cobarub.
in secun. parte. dicti. 4. libri. capi. 8.
§. 3. nu. 8. contra Boerium dicto
nume. 9.

Et quod diximus ex confessio-
ne partis probari contrarium posse
ad fidam confessionem purpu-
ratus extendit in l. manifeste tur-
pitudinis, num. 21. et 23. in fine. ff.
de iure iurando.

Probatio tamen ista indirecta
per tres testes idoneos, vel duos ex-
celentes fieri debet. Vt in l. 4.
in præsumptione iuris tatum quæ
lebius est scribimus. Habet ergo
hæc præsumptio non tantum pro-
bationis, sed etiam confessionis
vim: vt in lib. 2. c. 2. in prin. nu.
4. 6. videre licet.

Præsumptio tamen quæ iuris
tantum est, rectè definitur: quod
sit probabilis coniectura ex cer-
to signo proueniens, quæ alio non
adducto pro veritate habetur. Nam
omnis iuris præsumptio super ve-
ro simile fundata est. c. quia veri-
simile de præsumptio: et cum sit
ratiotinatio de re verisimili: et le-
gum præsumptiones non nisi su-
per verisimilibus adaptentur: alia
præsumptio efficacior veri similior
erit. l. 2. C. de sicarijs. Vnde vna
præsumptio, aliã tollit, & fortior
debilio

debiliorem. l. diuus. ff. de in inte-
grum restitu. l. de tutela. C. eo. ti-
tu. atq; melior, deteriore. l. me-
rito. ff. pro socio de qua præsum-
ptione intelligenda sunt quæ late
prosequitur Tiraquel. in l. si vn-
quam. ver. donatione largitus. nu.
3. §. 8. C. de reuocan. donati. Et Cur-
cius senior. cons. 51.

Deducitur et primo ex iã dictis,
præsumptionem siue iuris tatum,
siue etiã iuris et de iure, siue facti
tantum, a fictione iuris vel mul-
tata distare: quia et si fictio per le-
gem contra naturalem veritatem
inducta sit: dispositio tamen super
certo seu comperito: quæ siate na-
tura non concernit nisi id quod
dubium, et incertum est. Hæc e-
nim differentia fundamentalis cer-
titudinis, et incertitudinis fictio-
nem, a præsumptione se cernit at-
q; distinguit. Vt edocet glo. ordi-
na. in l. vni. §. accedit, verb. præ-
sumitur. C. de rei vxori actio. quã
commendant ad hoc. ibi Alberi.
et Salyc. Etq; communiter ap-
probata vt videre licet per Ias. in
l. 2. nu. 7. C. qui testam. facere pos.
Et Petrus peral. in rubri. ff. de hæ-
redi. institutu. 3. in fine.

SECVNDO infertur gratia
exempli quumtatis defuncti, ratio de
cidendi ad l. 1. §. si ex fundo. ff. de hæ-
redi. institutu. Et ad l. 1. titu. 13.
pa. 6. statuentes, quod si extraneus
in re certa hæres institutus, sit nu-
llo dato. cohærede, quod hæres
vniuersalis in omnibus bonis te-
statoris censetur institutus: quia
causa testati, & causa infestati ad se
trahit, etiam si prima sit in mini-
mo: et idem de contra si sit causa
ab intestato: quo ad minimum, et
ex testamento quo ad reliqua om-
nia. l. si ita. quis hæres institutus sue

tit excepto fundo. ff. eodem titu.
quia legis fictio certitudinem indu-
cit de iure ciuili: nam quem hære-
dem fieri iuris est. l. hæres in om-
nes. ff. de acquir. hæredi. Leges er-
go illæ fingentes quem hæredem
fieri, non solum in illa re certa, sed
etiam in alijs bonis rem expedi-
tam faciunt: præsertim quia testa-
torem leges illas non ignorasse,
sed sciuisse præsumatur. l. 1. &
per totum. ff. de iuris et facti ig-
noran. cum illarum ergo legum
dispositione se conformare testa-
tor videtur, Vt notatur in l. hæres
des mei. §. cum ita. ff. ad trebeli.

Aliquibus ergo ex iam dictis
fundamentis, et quia fictio in æqui-
tate fundatur. l. nec vtilem. l. deniq;
ff. ex quibus causis maior. Post
abb. et alios rectè deducit et notat
Petrus Peral. in loco proxime ci-
tato. nu. 2. 8. hæredem scilicet istum
in foro conscientie tutum esse: at-
q; alijs optimis probat fundamen-
tis, asserens istam esse communem
opinionem.

INFERTVR et tertio aliud
exemplum, et ratio decidendi ad l. cõ-
ficiuntur vers. quoniam creditur.
ff. de iure Codicill. et l. titio pecu-
niam. §. si. ff. de legatis. 1. quibus san-
ctum est: posse testatorem grauare
venientes ab intestato ostere le-
gatorum seu fidei commissorum: et sic
illos quos nullo honore prosequi-
tus fuit. Nã lex fingit eos a testato-
re honoratos: ea optima ratione
quia cū ab eis hæreditatem auferre
possit alium instituendo hæredem,
et minime illa ab illis abstulit, ea-
dem ratione, voluntateq; tacita,
eosdem ad suam hæreditatem in-
uitas se videatur: quam ob rem
illos grauare iure optimo pote-
rit. Quot etiam probat textus
elegans

elegans ad hoc in l. ab ex heredati ff. de legatis. 1. *Ibi et legitimi iure præstare cogitur quasi scripti essent.*

Quoniam hæc potius dicitur fictio ut explicat glo. in l. conficiuntur. vers. quoniam creditur. ff. de iure Codicill. Quam magistraliter declarat Petrus Peral. in l. hæredē. ff. de legatis. 2. nu. 3. 5. et. 3. 6. pag. 280. Grego. Lupius in l. 5. titu. 9. pa. vbi textus. et in l. 4. eo titu.

grauare igitur testator poterit eos etiam successores ab intestato qui iure prætorio succedere debent ex textu elegantissimi. in l. si quis cum testamentum. ff. de iure codicill. ibi, *bonorum de possessor.* Vbi hoc colligit et notat Alberi. nu. 2. post Dynum contra glossam contrarium tenentem in l. 1. ff. eo titu. quam dyni rationem sequuntur. Bar. imola. Alex. et Ias. in alijs locis quos sequutus numeratim citat Dominus Anto. Padilla in l. ab eo. C. de fidei commissis qui nu. 1. ista esse cōmune opinionē profitetur. Vide etiā Anto. Gomez in l. 24. titu. nu. 3. et. l. 4. et. 5. titu. 9. pa. 6. et ibi Grego. Lupi.

Et illam dyni opinionem tanquam receptam sequitur etiam Petrus Peral. in d. l. heredem. nu. 34. ex hac tacita voluntate defuncti, quam permissiua, et non dispositiua est. Vt subtiliter aduertit Bald. in l. si emancipati. nu. 1. in octa. oppositione. C. de collect. Ias. cons. 20. 2. colu. 7. lib. 2. quem refert et sequitur Peralta in l. si quis in principio testamenti. ff. de legatis. 3. nu. 6. 9. et in rubri. ff. de heredi institut. nu. 4. 5. quia lex inquit ille non fingit hanc voluntatem defuncti præcipit, et sic per modum obligandi subditos sed permissiue tantum, scilicet, ex testatoris permissu lex fin-

git scriptum heredem, non autem dispositiue, id est ex testatoris seu defuncti dispositione quam lex non fingit. Quod dicit Peralta valde memorandum: quia multi passim falluntur, et non bene hoc percipiunt.

7. *Ista equidem iuris fictio adeo certissimam facit ut minime contra eam probari permittatur ut in specie dictæ legis conficiuntur tenet ibi glosa verbo quoniam creditur quam testatur cōmune esse se Petrus Peralta alias tres glosas ad id citans, in rubrica. ff. de heredi institut. nu. 4. Et Dominus Anto. Padilla in l. ab eo. colu. 3. C. de fidei commissis pro quibus glosis est textus, in c. accusatus. ff. de hæreticis. lib. 6. et in c. his qui fidem. de sponsali.*

8. *Iuris vero præsumptio ita potest esse, quod intentionem eius in cuius fauorem assitit fundat, atque onus contrarium probandi in aduersarium transferri: ut notat et adocet Bart. in l. in illa in fine. ff. de verbo. obligatio. Dum parificat hæc duos casus, vel quod quis probet, vel quod habeat præ iuris præsumptionem: quia tunc liquidissime probatio constat. Et licet Imperator. ff. de legatis. 1. cum copiose a Ti. raquelo enumeratis, in l. si unquam verbo donatio largitus sum. r. 5. C. de reuocand. donatio. Curti. Seni. Cons. 31. Grego. Lupi. in l. 2. titu. 9. par. 6. verba intentione.*

9. *Relebat igitur ab onere probandi. l. cum de indebitis in prin. ff. de probatio. Textus optimus in l. generaliter. §. si periculum. in fine. ff. de fidei commissis libor. Nec est aliqua iuris præsumptio voluntatis defuncti contra quam non admittatur probatio in cōtrarium, ut ait Barr. in l. 3.*

in l. 3. §. filius ad finem. nu. 10. ff. de liberis. & posthum. quem sequitur Peralta. in l. si quis in principio testamenti. ff. de legatis. 3. nu. 1. 8. 2.

10. *Etiā si ex eius verbis, vel in alium tendentibus prolaris præsumptio, resultet. Quod dictum dicit esse satis memorabile ut potest quotidianum, quod aperte probari inquit in iuribus à Bartolo ibi citatis, et in l. iam hoc iure ver. pen. ff. de vulgari. & pupill.*

Gravatur tamen duriori probatione contra præsumptionem iuris probare nitens: quia quando præsumptio est pro aliquo, aduersarius qui contrarium probare intendit duriori probatione gravatur. Tunc igitur efficaciores requiruntur probationes. Textus in l. si extraneus. ff. de conditio. causa

11. *data. Ibi nisi forte euidentissimis probationibus mulier ostenderit. Quem textum ita ponderant Alberi, et fulgos. Ibi, prout refert Ias. in. 6. nobili nu. 1. 5. col. 3. qui ex dictione forte, iuncta dictione euidentissimis, restringit verba ista: ideo dicit cauendum ab Alberico et Fulgoso. Ab eis tamen non puto recedendum ex textu elegantissimo in l. nuptura. §. ff. de iure dotium. in fine. ibi, nisi euidentissime cōtrarium probetur:*

vbi non adest dicitio forte. Est etiā textus optimus in l. non est verisimile. ff. de eo quod metus causa ibi,

sed huiusmodi præsumptioni debet a pertissimas probationes violentie opponere. Quem textum citat ad hoc Speculator in titu. de probatio. §. vlti. colu. vltima prope finē, num. 2. 8. vers. quintum.

Ex quibus verbis apertissimas probationes colligit: quod requiratur tres testes idonei, vel duo excellentes contra habentem pro se istam iuris præsumptionem. Quod dictum speculatoris extollit Curti. Junior Cons. 2. 5. colu. 4. circa medium: ut refert sequutus Aymon cons. 1. 2. 9. nu. 1. 3. Qui addit Alex. cons. 9. in fine lib. 3.

Quod est notandum, et intelligendum, quando præsumptio assitit in fauorem eius qui actum de quo queritur plene probauit & sic actionem probant: quia talis actor ultra istam probationem actionis id est cōtractus: præsumptionem pro se habet ad excludendum reum ab exceptione: nam reus tunc tribus testibus probare debet: ut si reus de metu in vrbe factio excipiat quia ex prætoris præsentia spontanea voluntas præsumitur: quæ præsumptio (vt ait speculator) vim semiplenæ probationis habet. Plena igitur probatio actionis non nisi alia plena probatione exceptionis excludi debet. Semiplenæ ergo remanet probatio non euacuata: qua quidem optima ratione speculator motus censetur, quod etiam inuit textus in c. quia verisimile. de præsumptio. ibi tales personæ.

12. *Reperitur & altera præsumptio quæ hominis est, & non iuris: de qua meminit Abb. in c. quanto de præsumptio. colu. 3. nu. 3. quæ ab ipso ita definitur, quod sit præsumptio seu coniectura quæ in animo iudicis causatur ex aliquibus coniecturis, & ipse aliquid pro, vel contra aliquem, seu in aliqua causa præsumit vbi ius specificè ex factis probatis aliquid non præsumit. Nec est curandum ut ipse colu.*

B penul.

colun. pen. ibi edocet qualiter nū cupetur: suspicio vel præsumptio, an vehemens, probabilis, violenta vel necessaria sed ait ipse non cures tu de nominibus istis seu vocabulis, imponas enim quod nomen velis: sed considera qualitates potentias, & circumstantias cōiecturarum, & secundum illas iudicabitur effectus. Et ideo dixit Innocenti. in. c. quia in finē infra eo titulo quod quidam eas appellant violentas præsumptiones, quas alij dicunt probabiles: sed in hoc non est vis, sed in verbo secundum eundem, & quod disputatio circa vocabula pertinacibus reliquenda sit, vt ibi notat Innocen. & glo. super Rub. infortiati quæ ait quod non sit facienda vis qualiter nuncupetur.

Non enim habemus iura quæ dicant quæ coniecturæ violentam præsumptionem inducant, et quæ probabilem, & quæ vehementem. Nec quid operetur vehemens, & quid probabilis. nam varij effectus causantur secundum quod coniecturæ vigent. Hæc scripsit Abb. de quo paulo ante meminimus qui notanter loquitur, atq; subdit potius hæc esse magistralia vocabula quam iuris: & cum hæc in iudicis animo resideant certa regula dari non poterit. sed quæ istarum præsumptionum preualeat iudicis arbitrio relinquatur. Ex. l. voluntatis. C. de fidei commis. vt supra scripsimus. c. 3. num. 1. l. & 1. 2.

13. Hominis tamen præsumptio frequentius coniectura vocatur, & definitur, quod sit quidam mentis conceptus iudicis autoritate approbatus, l. cōtinuus. f. cum ita & ibi notat Bal. in fine. ff. de verbo. oblig. quæ hominis conie-

ctura ex remotis sumitur inditijs: & ex pluribus coniecturis hominis variatur, fortificatur, & debilitatur iudicis animus; atq; ex his simul iunctis legitima iuris præsumptio oritur: vt declarat magistratiter. Bal. in titulo de controuers. in vestitu. f. item vasalus in fine. fol. 12. qui remotas, ac debiles has coniecturas temerarias nuncupat. Nuncupatur præterea alio nomine suspicio ex facti circumstantijs, & sic ex factis remotis resultans, ex quarum pluribus simul iunctis & iuris præsumptio manat; ceteræq; probationes iuuantur, earumq; defectus etiam testium, suppleuntur: vt videre licet per Gramati. decis. 28. num. 21.

Nam vt ex Guiller. de Cugno notat Alex. in l. sepe. ff. de re iudic. num. 70. in fine. vers. plus dicit Guiller. defectus testium ex præsumptione suppleuntur. Quod dictum Guiller. dicit notandum, & mente tenendum.

Vocatur præterea præsumptio ista hominis argumentum; & ita definitur: quod sit ratio rei dubiæ faciens fidem vt notat Bal. in. f. donare. columna vltima in fine. Qualiter, secundum alienari possi. Gramati. decis. 28. num. 23. remota igitur inditia magis ad minicu latina, quam morina dicuntur.

Supra dicta tamen obtinent in factis non occultis: quia si occultum factum sit, duæ tantum hominis præsumptiones simul iunctæ sufficiunt ad plenam probationem. Vt deducitur ex notatis per glo. & doctores in. l. instrumenta. C. de probatio. verbo alijs quoq; adminiculis. Et quod semiplena probatio in occultis factis sufficiat, vel adminiculata: colligitur poterit

poterit ex Oldraldo cons. 324. colun. 3. num. 9. & 10. Aymo. cōs. 156. nu. 7. & cons. 143. nu. 12. in facto ergo nō occulto videtur quod duo hominis præsumptiones vnius tantum integri testis vim habeant, & semiplenæ probationis: vt etiam videre licet ex Aymone cons. 179. num. 7. apud quem videre oportet.

Consequens ergo videtur quod in occultis semiplena probatio, vel duo inditia hominis remota, præsumptiones seu coniecturæ hominis, in his tamen quæ occulta nō sunt quatuor remota, vel duo propinqua inditia à lege approbata sufficiant: vt confessio extra iudicialis ex glo. communiter recepta in. l. capite quinto. ff. ad legem Iulian. de adulte. Iuncta vno teste: nam vnus testis aliam semiplenam facit probationem. glo. in. l. si quis. verbo coniunctus. C. ad legem Iuli. maiestatis. l. 3. titu. 30. par. 7. l. 10. titu. 1. i. pa. 3.

Oportet tamen quod vnaquæque hominis seu legis præsumptio duobus saltim probetur testibus, in loco, & tempore, concordanti-

bus: vt docet glo. communiterecepta in. l. e. fin. verbo. vel inditijs. C. famil. hærcif. Affictus decis. 364. nu. 4. Alex. cons. 39. nu. 6. Bar. in. l. si. nu. 7. ff. de quæstio. Inola. & recentiores in. c. licet causam. de probatio. Aut ergo contentio est de incertitudine respectu testatoris: an scilicet ipse aliquid disposuerit: & præsumptiones facti tantum seu hominis coniecturæ parum, aut nihil operantur: quia remota sunt ab ipso facto. Aut certum est quod testator disposuit: sed persona in cuius fauorem disponit, res ipsa legata, seu quantitas incertæ sunt: quo quidem casu effectum suum operantur huiusmodi hominis præsumptiones, coniecturæ, seu argumenta ratione publicæ vtilitatis dictantis, potius substatuendas, quam subvertendas esse defunctorum dispositiones: vt ex his quæ diximus supra. cap. 3. per totum maximè num. 8. constat. Sunt quidem non vulgaria, nec ab aliquo ita collecta, & declarata, & non paræ vtilitatis quæ supra dicta sunt. Ideo notanda & non parauifienda.

LIBER SECVNDVS
IN QVO TRACTATVR DE DV
 bietate dispositionis interpretanda, tam respectu
 testatoris, quā grauari, & legatarij, & rerum
 deniq; legatarum & potestate disponētis,

Sumaria ex capite primo

1. *Omnis actus viuientium a potestate & voluntate pēdet. & nu. 2.*
3. *De potestate Regis circa hominum dispositiones mutandas.*
4. *De voluntatis defectu ex frenesi.*
5. *Monachus an & quando testari vel disponere possit, filium meliorare maioratum, ve. constituere?*
6. *Monachus cum licentia Papae testari poterit, quae licentia an de primo actu intelligenda sit?*
7. *filius familias quando testari possit, et an emancipatione, vel matrimonio, irritum fiat testamentum eius?*
8. *De usu fructu cum sit patris testari filius non poterit.*
9. *Maioria ex regia facultate facta non tenet si apud hostes fiat, & ibi disponens decedat: secus si reuertatur*

10. *Maioratus a die impetrationis facultatis Regiae remanet stabilitus*
11. *Maioratus in testamento factus per captiuitatem irritatur, nisi praeliando divedat, sed testatore reuerso conualescat, secus si in contractu fiat.*
12. *quid si cum licentia Regis primo filio maioriā quis relinquat, quia ita dictabat facultas & postea ab hostibus capiatur, sed mox reuertitur inuento nepote ex illo filio iam mortuo?*
13. *Damnatus ad mortem, deportatus, vel ad perpetuos carceres, an testari, maioriā instituere, vel filium meliorare possit?*
14. *Quid in bonis filiis reseruatis per auth. bona damnatorum?*
15. *Confiscatio ad futura bona non extenditur, nec ad maioriā post delictum delatam.*
16. *Disponere igitur poterit de hereditate*

Libet Secundus.

Caput Primum 11.

- reditate, & fructu maioriae sibi delatae morte, vel caducitate.
17. *Maioria bona an veniant in confiscatione omnium bonorum?*
 18. *Confiscatio an filios natos, an naticuros comprehendat?*
 19. *Obsides, rei perduellionis, & usurarius testari vetiti sunt.*
 20. *Et is qui sibi mortem conscium, & de eius poene excusatione & sepulturae denegatione.*
 21. *Hereticus testari prohibetur.*
 22. *An iam dicti cum regis licentia possint testari?*
 23. *Licentia Regis post maioriae institutionem superueniens cum onere aniuersarij, an teneat si ab istis testari prohibitis facta sit? & quid si sine dispositione decedat?*
 24. *Idem indirecta institutione ad pias causas facta.*
 25. *Pupillus in contractu, num maioriā possit instituere?*
 26. *Non tenet contractus ab uxore factus etiam si eius validitas in tempus soluti matrimonij conferatur, & rati habitio ex tunc operatur.*
 27. *Donatio filio a matre facta sine viri licentia num teneat ad pias causas?*
 28. *Renunciatio bonorum quaesitorum constante matrimonio facta, cum viri licentia tenet.*
 29. *Contractus in testamento factus cum viri licentia, testamento reuocato sine viri licentia, reuocatur.*

30. *Vxor quae de bonis suis, & de hereditate sibi delata testatur, adire hereditatem videtur si viri licentia ad sit.*
31. *Qua viri licentia internueniente, reuocato testamento, aditio illa reuocata non censetur.*

Caput primum de potestate disponētis, eiusque voluntatis interpretatione eius respectu facta.

VM PRIMA
 & potissima regula humanorum actuum consensus sit: & iure munitus esse debeat. l. obligationum sub-

stantia. ff. de adioni. & oblig. & ideo alienatus mente, vim patiens, vel alias consentire a iure prohibitus, non dicatur agere conformiter rationi recte, nec disformiter ab ipsa. l. i. §. quid ergo ff. ad Tertul. l. vim passam. in prin. ff. de adulterijs & consensus facti termino claudatur: cum tamen quidam iuris habere debeat. l. in vitum. in fine. ff. de seruitu. urbano. predio: qua voluntas, & iuris autoritas, & non aliud actum ratum faciunt. l. cum te. C. de donatio. ante nuptias. ad quid proderit consensus si substantia deficiat? si quis igitur ius ab actu celebrato separet inanem illum actum efficit. l. i. §. vir uxori. ff. de acquir. poss. nam quaecumque gerimus nisi initium sumant legitimum iuutile actum nostrum faciunt. l. quaecumque

gerimus ff. de actio. & obliga. de legitima ergo mente disponentis, & cōsensu iure munito, in hoc libro, & tractatu, agendum est.

Cum ergo in libro proximo tractatū fuerit quæ sint præsumptionū genera, & de p̄batione cuiuslibet præsumptiōis: quia ut in fine diximus dubitari cōtueuerit, ac rectè possit, non tantū de potestate, & habilitate personæ agētis vel efficiētis, id est disponentis, sed etiā de potestate & habilitate grauati restituere fidei cōmissum, & legatarij id est recipiētis: & deniq; de interpretatione volūtatis disponentis: consideratis ipsis personis, & rebus de quibus dispositio facta est: & actibus gestis verbis scilicet, vel facto demonstratis: quia tales actus cause formales sint: cū disponentis mentem designent, eiusdemq; mentis conceptum enuncient.

Oportebit igitur vnā quanq; tractatum causarum suo proprio ac peculiari capite soluere ac definire.

In principio, igitur cuiuslibet capitis istius libri de potestate disponentis tractabitur, de capacitate etiam hæredis grauati, & legatarij, & de impedimentis deniq; dispositionis respectu rerum legatarum. Et in paragraphis cuiuslibet capitis, de coniecturis ex eisdem personis, rebus, & qualitatibus earum deprōptis & interpretatis agendum est iuxta magi tralem Baldi. theoreticā in. l. 1. colu. 1. ff. de legatis. 1. si Baldus sit, dū edocet, quod in omni testamento tam quo ad institutionem, quam quo ad legata, vel fidei cōmissa tria sunt necessaria: persona scilicet quæ est causa efficiens actiua, & ea est ipsemet testator seu disponent: item passiuā, id est idem met hæres gra-

uatus expresse, vel tacitè legatum vel fidei commissum præstare. Et is grauatus causa efficiens passiuā nuncupatur. Item legatarij ipse vel fidei commissarius. Requiritur præterea & res ipsa quæ legatur de qua dispositio fit: & illa causā materialis est. Requiritur etiam voces, seu vocabula: quæ sunt cause formales: cum designent testatoris mentem, eiusq; mentis conceptū enūtiēt. Inō aliter. in princip. ff. de legatis. 1. de qua re latius tractauimus supra in libro. 1. & in libro. 4. etiam agendum est.

Quæ quidem requisita licet quo ad validitatē contentorum in testamento cōsiderari omnino debeāt: quo ad ipsam tamē institutionem necessaria non sunt, quinimo nec considerari poterit efficiens illa passiuā causa quæ est ipse hæres, respectu inquam legatariorum, & fidei commissariorum: nam sicut nihil esse potest causa suæ cause, pariq; modo, nec ipsius met: quia ut res ipsa satis indicat nihil aliud esse quam quedam naturalis repugnātia: ut inuit. l. inter manus & ibi notat glo. si. ff. de iure. codicillo Atq; ita sciēter declarat Petrus Peralta in rubri. ff. de legatis. 2. nu. 6. subdēns illam pulchrā Baldi. theoreticā rectè a Salicero fuisse cōrectam in eo, quod Bal. ait verba esse necessaria: cū legata & fidei cōmissa solo nutu, vel alio signo perceptibili relinqui possint ut in libro. 3. istius tractatus. c. 2. §. 2. scribimus. & notatur in. l. nutu. ff. de legatis. 3. credendum tamen non est Baldū. d. l. nutu, & similia iura ignorasse: quinimo ut in loco relato videre licet. num. 2. Idem docet Bal. atq; faterur magis idēo grātia exempli & demonstrationis quam limitationis

tionis causa ab ipso dictū fuisse iudicandum est.

Ad rem igitur promissam deueniendo cū oranis actus viuētium à potestate, & volūtate depēdeat. c. cum super abbātia, de officio delegati. l. nemo potest. ff. de legatis. 1. & ex Boetio notauit. Bal. in. l. 1. colu. 1 §. nu. 5. C. de Sacro sanctis eccles. Nihil ad agendū prodest voluntas, si desit potestas: & nihil agitur ex potestate. si non adsit voluntas. Tractaturus igitur in principio istius libri & capitis, de impedimentis personæ ipsius disponentis ad dispositionem inutilem seu inefficacem redendam, contingibilia tantum impedimenta exhibere de creui, licet sint non pauci in iure qui testari vetiti sunt: ut videre licet ex. l. 1 §. titu. 1. par. 6. & ex traditis per Abb. in rubri. de testam. & latissimè per Philipum Francum in rubri. eo titu. lib. 6. decretaliū.

Et cum frequentius in defunctorum dispositionibus quæ ad primogeniorum constructionem stabiliuntur, præcipua causa sit Regis potestas: in primis de facultatibus regalibusq; licentijs agendum est: cum in palatijs sæpe sapius de his magis, ac ponderosis causis, & facultatibus Regijs dubitari soleat. De Regis igitur potestate dubitantes ad Dominum Præsidentem Episcopum Segouien. didac. Cobarn. recurrere poterunt: qui, in lib. 3. variarum resol. caput. 6. hanc regiam potestatem circa istas regias facultates seu licētijs magistraliter more suo explicat. Et an ab ipso rege mutari vel interpretari possint quæ a fundatoribus maioratum fuerit stabilita. Videant etiam. Burg. Pacens in relectione proamij legū Tauri. nu. 318. folio. 46. cum alijs nume-

ris sequentibus qui hanc rem diligenter ac curiosè prosequitur: ab ipsis ergo petenda sunt, & à Grego. Lupio in. l. 3. titu. 1 §. par. 6. verbo mugeres. colu. 9. in fine, & colu. 10. & à Domino Ludob. Molina de hispanor. primogenijs. lib. 1. cap. 18. & lib. 2. c. 2. nu. 7. cum seq. & capite. 4. nu. 4. 7. cum alijs & cap. 5. per totū.

4. P O T E S T A S præterea testatoris vel alterius disponentis attendi ante omnia debet. Et primo in testatore qui frenesim patiebatur tempore confecti testamenti. Vel ante testamentum, & dubium est an durāte dilucido intervallo illud ordinauerit? de qua re eleganter agunt Roderi. Xuarez. in alleg. 1. aslictus decisi. 1 §. 3. Peralt. in rubri. ff. de hæredi insti. nu. 81. per totum Domin. Præsides Cobarub. in. lib. 4. decretalium. 2. parte. cap. 2. num. 6. fol. 2. 2. de qua re scripsit consilium diligenter Petrus duēnas & in ebrio vide Bal. in. c. 1. in fine. de testibus. colu. vltima. num. 4.

S E C V N D V S casus inhabilitatis, & defectus potestatis sit in testatore monacho & an is disponere possit, quando, & pro qua parte videre licet per Philip. Franc. in rubri. de testam. lib. sexto. num. 65. Vbi etiam tractat quid in canonicis regularibus dicendum sit, & quod de licentia papæ causa subsistente testari possint. num. 77. cum seq. prosequitur. & latius resolutiue more suo Magistraliter Domini Ludoui. Molina in loco relato. cap. 9. num. 38. cum sequenti. qui in institutione primogenij à monacho facta loquitur.

5. Videndum tamen est an per professionem testamentum ante ingressum factum rumpatur? & magis est quod si tempore testa-

menti monachus de professione cogitavit non rumpatur: secus vero si de professione non cogitavit iuxta distinctionem Bart. in auctoritica. si qua mulier. C. de Sacro sanctis ecclesijs. Quam doctores magis communiter sequuntur ut videre licet per Domi. Præsidentem Cobar. in. c. 2. de testamen. num. 5. per Philippum Franc. in rubri. de testamen. in sexto. nu. 67. & 69. Tirraquel. in repe. l. Si vnquam. C. de reuocan. don. verbo suscepit liberos. nu. 4. 5. cum alijs, vbi per eum latissime videbis, & per Domi. Ludoui. Molina. d. cap. 9. nu. 55. cum seq. quod intelligunt quod rumpatur respectu partis quæ ad monasterium erat peruentura, & quod in dubio ex temporis interuallo colligi possit an professionem præmeditauerit, ut affirmat communiter doctores.

Quæstionis tamen est, quid dicendum sit, si pater monasterium ingrediatur & professus sit, num aliquem ex filijs suis meliorare possit in tertia & quinta bonorum parte, vel de illis maioratû facere? & quod possit modo monasterium instituat in parte monasterio ex illis bonis obtentura, tenet Grêgo. Lup. in. l. 17. verbo vno dellos. titu. 1. par. 6. subdens, quod pars ista monasterio cõpetens erit quarta bonorû. Ideoq; filium etiam in tertia tantum parte meliorare non poterit nec monasterio in sua parte quarta pater officiat.

Ad hoc etiã confert Baldi assertio in l. si quando. colu. vlti. vers. ex ista lege. C. de inofficioso. testam. vbi ait, quod si Papa concessit monacho quod de bonis paternis testari possit, quod verba ista Papæ secundum ius canonicum debeant in-

telligi, ex quo iure pars sua monasterio reseruetur. Hæc tamẽ viri doctissimi assertio vera non est, quimo ex eius assertione, quam statim affirmat atq; exhibet conuincitur: dum tenet monasterio quintam tantum partem competere filijs legitimis existentibus. Ab eo igitur recedendum erit atq; illum reprobatur Domini Ludoui, Molina in. d. c. 9. nu. 57.

Quod limita, & intellige quãdo inter filios pater disponit, secus vero si inter extraneos: nisi de licetia Papæ testetur: ut ex Philippo Frãco videre licet in rubri. de testam. in 6. num. 78. vbi latè examinatur quæstio nem istam pluribus pro vtraq; parte adductis fundamentis, qui tandem concludit istam esse communem opinionem. Plures etiam idẽ tenentes citat etiam Dominus Præsides Cobarub. in. c. 2. de testamen. nu. 10. cum seq. & in. c. cum in officijs. num. 7. eo. titu. vbi asserit hanc opinionem usum christiani orbis recepisse.

7. Licentia tamẽ ista testandi à Papa concessa, de primo tantum testamẽto intelligenda est, nec ad secundum extendenda videtur: quia sermo simpliciter prolatus de primo tantum actu intelligi debet. l. bobes. §. hoc sermone. ff. de verb. signifi. cõtrarium tamen mihi placet, & verum quidem est: ut in libro. 3. c. 2. §. 2. nu. 21. & 22. videbimus.

Et quid de prælato, & clerico an de bonis ab ipsis intuitu ecclesiæ acquisitis primogeniũ stabiliri possint? videre operepretium erit per Domi. Ludoui. Molina. lib. 2. de Hispano. primog. c. 10. nu. 26. cum sequen.

7. TERTIVS casus sit in filio familias qui testari sine patris cõsentu non

fit non potest: quod est iuris indubitati: ut ait. l. senium. in fine. C. qui testamen. facere possit. l. pen. C. eo. titulo. intelligendo iuxta veram resolutionem à Domino Præsidente Cobaru. exhibitam, in tertia parte rubricæ de testamen. nu. 8. & 9. quod extendit etiã ad pias causas. num. 28. & Domi. Ludoui. Molina in. d. tractatu. lib. 2. c. 9. nu. 12. cum sequen. qui magistralem, claram, ac resolutionem resolutionem nobis tribuit in maioratus institutione à filio familias facta.

Cui filio licet de iure communiter testari concessum fuerit in castrensibus tamen: cum post testamentum emancipabatur tale testamentum irritum efficiebatur

Quæstionis tamen est, an idem hodie dicendum sit stante. l. 5. Tauri qua, permissum est filio familias de omnibus bonis testari, & num per emancipationem ortam ex matrimonio nuptialibus benedictionibusq; subsequutis, vim emancipationis habentibus, iuxta l. 48. Tauri. irritum fiat eius testamentum, vel primogenium ab eo institutũ? & irritum non esse respõdit Grêgo. Lupi. in. l. 8. titu. 1. par. 6. verbo minima. ex glo. in. §. penu. institu. de milita. testam. ex tacita voluntate renouationis, & quia status in melius mutatur. & si obstat l. 19. eo. titu. 1. par. 6. quæ expressam approbationẽ requirere videtur ibi. *por su carta, o por su palabra.* sed nihilominus idẽ quod in expressa approbatione, & voluntate, in tacita dicendum videtur. Quod & cõfirmatur ex his quæ tradit Bart. in l. si quis filio. §. irritu in fine ff. de in iusto rupto. irrituq; facto. Videbis tamen quæ scribimus infra. num. 23. vers. rursus vbi de intellectu hu-

ius rei.

8. Limita præterea dictarũ legem Tauri permittentem filium familias testari posse: ut intelligenda sit quod de proprietate tantum tertiæ partis bonorum filius familias testari possit, non etiã de usufructu etiam istius tertiæ partis si descendebus careat: quia ex iuris dispositione usufructus bonorum filij ad vitam patris, pertinet patri, etiam post filij mortem: ut optimis rationibus comprobatur & istam quæstionem in terminis resoluit doctissimus Petrus Peral. in rubri. ff. de hære. institu. num. 180 pagina 118. cum sequen. vsq; ad finem latè prosequitur, asserens quod ita ipse iudicauit atq; idẽ in simili statuto post Baldũ & Inimolam tenet Philippus Franc. in rubrica de testamen. lib. 6. nu. 45.

Contrarium tamen tenet Anto. Gothez in. l. 6. Tauri. num. 13. & 14. Sed pro prima opinione non parũ facit elegans Baldi dictum in. l. si quando. C. de inofficioso. testam. colu. 2. nu. 2. vers. sed hic querõ qui ait quod si filius ex forma statuti debeat habere dimidiam nomine legitimæ ex bonis patris, vel vxor ex bonis mariti sui prædefuncti, quod si eis imperator liberam testandi facultatem concedat, licet filius ad ius cõmune reddatus intelligatur: ait tamen quod nihilominus ius municipale seruari tenebitur per notata in. l. de curionibus. C. de silentarijs. lib. 10.

Nec obstat verba dictæ. l. 5. Tauri. ibi *cõmo si est unieffe suera de su poder:* quia ciuiler sunt intelligenda & sic respectu liberi cõsentus: ut scilicet cõsentus eius validus sit sine patris assensu. Nam ex

hoc non censetur filio concessa potestas priuandi patrem à com- modo à legis dispositione sibi de lato: cum sit iurium correctio vi- tanda quantum possit. Et istam o- pinionem Petri Peraltræ reperi; te- nere post quã hæc scripsi. Dominũ Ludo. Molina contra Anto. Go- mez. & Menchacam, & tanquam veriorẽ cam sequitur. li. 2. de his- pano. primoge. c. 9. num. 2. cum sequen. qui refert Tellium Sardin consumatissimum causarũ patro- num idem tenentem, in. d. l. 5. Tauri.

Ad pias tamen causas pro ani- ma, & conscientia ex operatione ipsius filij proculdubio est etiã res- pectu vsus fructus legata tenere: tũ quia onus administrandi necessa- ria personæ filij, patri incumbit: tũ etiam quia fauore animæ defun- cti non pauca permittuntur quæ ad huius rei confirmationem per- tinent, vt videre licet per ea quæ scri- bimus in. §. 2. huius capituli maxi- mē. nu. 2. r.

9. QVARTVS casus, quo quis vetitus est disponere esto, cũ quis apud hostes ciuitatem testamentum quod ibi fecit nõ valer. quauis re- dierit. l. eius qui. 8. ff. de testam. §. si. institu. quib. modis nõ est permis- sibile testam. Sed quod dum erat in ciuitate fecit si redierit valet iure post liminij: si vero illic: decesserit, valet ex lege Cornelia: vt ait textus in. d. §. si. quibus fingitur cũ semper in ciuitate fuisse et. l. 6. tit. 19. par. 2.

Vbi Grego. Lupi in verbo ni de- manda: infert ad decisionem trium quæstionũ quarum prima est, quod si habens facultatem regiam ad in- stituendam maiorem illam, apud hostes faciat, inualida erit si ibi de- cedat, eo tamẽ reuerso validabitur

ex. d. l. 6. iuncta. l. in bello. §. codicil- li. ff. de captiuis et post limi. reuer- sis: vbi ex testamento ante captiui- tatem factõ codicilli faciendi con- firmati fuerunt, qui licet validi non fuissent atrẽto subtili iuris rigore: quia in captiuitate facti fuerunt: ni hilominus. quia merum principũ codicillorum ex testamento habili tempore factõ nititur, in eo con- firmatio codicillorum sublinetur: quia testator captus postea reuer- sus fuit; & post liminio ius suum re- cepit vt respondit ibi iuris cõsultus nitẽs potius æquitate: in hæc verba *Humanitatis rationi incongruum eos codicillos ita suum effectum habere quasi in medio nullã captiuitas intercessisset.* ratio igitur æquiratis iure à reuersione & post liminio pẽ- det: vt fidei commissum in codici- llis ita relictum sublineri possit. Qua cessante, eo q; non reuerso, & in captiuitate defuncto perijt fi- dei cõmissum, hæc, eadem ratione cessate. Probat hoc textus in l. qua- dam non referuntur. 7. ff. de iure codicill. quia per fictionem aliquid retro non fingitur, vbi deficit ex- tremum à quo, vel ad quod.

Hæc tamen Gregorij decisio li- cet non lenibus his fundamētis ni- tatur, dubia videtur: vel ea ratione, quia vt scribimus in hoc lib. 2. c. 2. in prin. nu. 5. ex impetratione regie facultatis ad maioratũ cõstruendũ, eius fundatio facta à die impetratio- nis remanet, etiã si impetrans post impetrationẽ, vel post libellipræcũ oblationẽ decedat. Ab hora igitur captiuitatis mortuus fingitur: mor- te ideo ipsa irrenocabilis efficitur donec ab hostibus nõ reuertatur.

Sed hæc ratio contrariam non euer- tit opinionem: quia subline- tur

tur ex textu in. l. si quis filio exhæ- redato. 6. §. irritum quoq; ff. de in- iusto rupto: vbi cauetur, quod si ab hostibus testator captiatur eius te- stamentum irritum efficiatur si ha- bili tempore factum fuerit.

11. Ex quo textu Grego. Lupi in lo- co proximo citatus decidit alte- ram secundam quæstionem: irritari scilicet maiorem in testamen- to factam per captiuitatem: sed eo ab hostibus reuerso reuoualesce- re, nisi preliando in bello ab ho- stibus captiatur: quia tunc etiam si apud hostes decedat, & seruus effi- ciatur, testamentum non rumpi- tur. Ex textu in. l. lex Cornelia. ff. de vulg. & pupill. Idem ergo dicen- dum in constructione primogenij in testamento facta.

Quod procedit quãdo data fuit facultas ad stabiliendam maioriã in testamento: secus vero si in fa- cultate dicatur, quod fieri possit in testamento, contractũ, dona- tione vel alia dispositione, & sic in forma communi: quia fictio nõ habet locum in contractibus: vt videre licet per Tiraquel. in. l. si vnquã. verbo. suscepit liberos. nu. 4. cum sequen. C. de reuocan. do- natio. Fictio ergo post liminij ad donationes tacitas, vel expressas extendenda non est, & sic ad con- tractum vel quasi contractum irri- tum faciendum. l. in bello. §. si pig- nori seruus. ff. de captiuis. & post limi. reuers.

Tertia vero quæstio Gregorij Lu- pij in. d. l. 6. titu. 2. verbo in man- da. parti. 2. hæc est, quod si virtute facultatis Regie pater filio. maiori & descendentibus maiorem institu- erit, qui ab hostibus captus ac re- uersus filij illi mortuum inuenit, & nepotẽ viuũ ex eo: quærit quid

dicendũ sit: refert licentiatum Mi- cilem tenere nepotem istũ succe- dere minime posse dicere faculta- te quod filio maior vocetur ad ma- ioratum. Nam cum in eo initium va- liditudo non habuerit, ceteri descen- dentes deficiunt: nec à secundo gra- du maioria vires assumere potuit: vt notant glo. & Bart. in. l. 3. §. si. de liberis. & posthu. & viciatõ prin- cipali vicietur dependens. Idem ta- men Grego. Lupi contrariũ posse teneri ait ex. l. vnica. §. pro secundo C. de caducis tolle dubius tamen:

Quæ opinio non dubia, sed certi- ssima quidẽ est & expressæ, ac infor- tioribus terminis deciditur in. l. pa- ter instituto. 9. ff. de captiuis & post- limi. reuers. Vbi etiam substitutio sublineatur licet pupillus viuo pa- tre, sui iuris effectus fuerit per cap- tiuitatem: & subdit textus ratio- nem huius decisionis in hæc verba, *Verum huic sententiæ iuris ratio re- fragatur: quoniam si pater qui non redijt, iam tunc decessisse intelligitur ex quo captus est substitutio suas vi- res necessario tenet.* Secus vero si viuo patre primo lococutus suc- cedat nisi ambo apud hostes sint: nõ tunc si primo pater decedat (vt ait. l. quod si filius. i. o. ff. de titu.) Sufficit lex Cornelia substituto, nõ alias, quã si apud hostes patre defun- cto postea filij in ciuitate decessisset

13. QVARTVS casus est, in dam- natis ad mortẽ, in merallũ, vel ad bestias, vel deportatis: quia ij, liber- tate & ciuitate amittebant: ideoq; testari eis vetitũ erat. l. qui vltimo ff. de pœnis. cũ similit. vt latius præ- sequitur Dominus Præles, & Epif- copus Cobar. in. 3. parte. rubri. de testamen. nu. 2. 7. vbi videre licet quid

quid etiam dicendum sit in damna-
to ad perpetuos carceres.

Stante tamen .l. 4. Tauri qua
fancitum est damnatos istos testa-
ri posse, dubium remanet: an testa-
ri possint circa bona illa quæ cum
alioquin fisco competere ratione
delicti, referuntur tamen filijs
& descendibus delinquentis ex
14. authentica. bona damnatorum. C.
de bonis, proscriptorum .l. 6. titu.
7. l. 8. titulo. 10. l. 5. titu. 3. par. 7.
& X Suarez. in. l. 9. titulo de las man-
das. lib. 3. fori limita. 10. post le-
gem quoniam in prioribus, respõ-
dit quod licet ita damnatus testa-
ri possit: nõ etiam meliorare, præ-
legare, vel maioriam de bonis suis
in fauorem vnus ex filijs stabili-
re: quia filijs ex legibus illis æqua-
liter bona patris deferuntur, illis
q; à lege reseruantur: adeo quod
nec ad pias causas de eis pater tes-
tari poterit, & ex Panormitano
istam dicit communem opinio-
nem, quem sequitur Dominus Præ-
ses. Cobar. in loco paulo ante ci-
tato. d. nume. 27. in fine. qui effica-
citer hoc probat.

Nec obsistit si dicatur inutilem
esse testamenti factionem eius, à
quo ex delicto per confiscationem
omnia bona auferuntur: nam et-
iam qui nulla habet bona testa-
ri iure poterit. l. hereditas etiam
53. ff. de petitione heredi. utilita-
tem etiam continet: nam & pater
tutores, & substitutum filijs dare
poterit, vt videre licet per. Bal. &
doctores in rubri. ff. de heredi. insti-
tu. vt refert sequutus Anto. Gom.
in. d. l. 4. Tauri. nume. 4. & quia bo-
na futura in confiscatione non ve-
15. niunt: quia tunc de magno agitur
præiudicio ex doctrina Barto. in. l.
si ita. num. 3. colu. 2. ff. de auro &

argen. legato. Ita tenet Glosa sin-
gul. in. l. nam ad ea. 87. ff. de cõdi.
& de monstra. verbo præses, ibi, vel
si publicata sint.

Nam postea quaesita in eas cau-
sas non caderent, quam doctores
sequuntur teste Anto. Gomez. in
l. 40. Tauri. num. 4. & 5. quia hæc
nec ad fiscum transmittuntur. Vi-
de etiam quæ scribimus in. c. 3. in
prin. istius libri, & l. 4. titu. 3. par. 6.
ibi, *Es juzgado por hereje & Domi-
num Ludo. Molina de Hispanorũ
primogenijs. lib. 4. c. 11. nu. 18. cõ-
seq. & nu. 24. & nu. 21. resoluit,*
quod etiam testamenta, vel codi-
cili antea facti, & meliorationes
sustineantur. Ex quibus primo in-
fertur: quod si lite pendente super
16. appellatione aliqua hæreditas tali
condemnato deferatur vel melio-
ratio, de ea disponere iure poterit
etiam si in amissionem omnium bo-
norum fuerit condemnatus.

Secundo infero, quod si talis cõ-
demnatus sit proximus successor in
maioratu & post cõdemnationem
talis possessor maioris moriarur:
ex lege ciuili, & naturali maioratus
illi defertur & quaeritur, & vsufrũ
maioris potiri debet appella-
tione pendente, atq; de eo dispone-
re in suo testamento poterit.

Tertio infero, quod si delictũ ob
quod fuerat condemnatus tale sit
ex quo ex dispositiõe legis, statuti,
vel dispositiõis iussu privari debeat
maioratus: nihilominus sibi quaeri-
tur maioris, & de fructibus eius dis-
ponere poterit: ex eadem ratione
quæ in vtroq; casu viget: nam pœna
amissionis maioris ob delictũ, ad
maioriam post delictum deferen-
dam non extenditur.

17. Si vero tale delictum patrauerit
stabiens primogenium ob quod
omnia

omnia bona sibi confiscantur, quæ
ri poterit num bonæ primogenij
confiscari debeant? Sed de hac re
vide Petrum Peral. in. l. 3. §. qui
fidei commissam. ff. de legatis. 2.
nume. 128. cum sequen. & gene-
ralem resolutiuam distinctionem
quam, nobis magistraliter exhi-
bet Domi. Ludo. Moli. d. lib. 4.
cap. 11. per totum. Vide etiam An-
to. Gome. in. l. 11. Tauri. nume.
51. & 54. latè per Boerium decif.
264. & decif. 278. in bonis restitu-
tioni subiectis.

Et an hæc confiscatio ad filios
ante delictum hæresis, vel læsæ
Maestatis natos restringenda sit
videre licet per Anto. Gomez di-
cto. num. 51. & in specie per Tira-
quel. de primo gen. quæst. 3. ma-
ximè. nume. 4. Domi. Episcop.
Cobarub. lib. 2. variarum resolu-
tio. c. 8. num. 5. vers. 2. & quarto
optimus textus in. l. 6. colu. vlti-
ma, titu. 27. parti. 2. verbo calos
derechos. l. 2. titu. 2. par. 7. verbo
los hijos. Vbi de hac re agit Grego.
Lup. & Cifuen. in. l. 4. Tauri co-
lu. penu. vers. secundo modo. apud
quos videre licet. & apud Domi.
Ludoui. Molina, dicto. c. 11. lib. 4.
nu. 55. cum sequen.

19. SVNT & alij casus in quibus
quis testari, & disponere prohibe-
tur, nam obsides testamenta face-
re vetiti sunt. l. obsides. ff. de re-
stam. quæ intelligenda est prout
illam intellexit Philip. Franc. in
rubrica de testamen. lib. 6. nu. 16.
vers. 7. reus etiam per duellionis
seu criminis læsæ Maestatis. l. quis
quis. §. filij. C. ad legem Iuliam ma-
iest. c. si quis. 6. quæst. 1. l. Panto-
nius. 85. §. rei perduellionis. ff. de
acquir. heredi. Vfurarius etiam ma-
nifestus: nam eius testamentũ ipso

20. iure nullum est. c. quàmquã. in fi-
ne de vsuris. lib. 6. Necis qui sibi
mortem conciuerit, testari pote-
rit. l. si quis filio. §. eius. ff. de iniu-
sto rupto. l. 2. C. qui testam. facere
possunt & ibi doctores. Vide etiam
l. 9. titu. 13. lib. 8. ordin. & quæ tra-
dit Platea in. l. eorum. colu. 2. in fi-
ne. C. de iure fisci. lib. 10. vbi agit
de excusatione à pœna istius crimi-
nis, & de delicto attentato, &
non perfecto. Vide etiam Domi.
Præsidentem Cobaru. lib. 2. variarum
resolutio. cap. 1. vbi colu. penultim.
num. vltimo. etiam tractat quando
ei sepultura denegari debeat, &
Platea in. l. defunctorum. C. de re
militari. lib. 12.

21. EXCOMMUNICATVS
etiam à testamenti factione repelli
debet: vt asserit. glo. in. c. decerni-
mus. de sententia excommu. lib. 6.
quam tanquã singularem non de-
funt qui eam citent. Contrariã ta-
men opinionem veriore esse of-
tendit dominus Præsides Cobaru. in
secun. parte. rubri. de testamen. nu.
18. nisi propter hæresim sit excom-
municatus, c. excommunicamus.
§. credentes. de hæreticis. Sunt &
alia specialia quæ hæreticis & iu-
deis, non sicut christianis permiffa
sunt, vt videre licet per Tiraquelũ
de primogenitura. quæstione. 66.
vbi tractat maximè. nu. 33. an inter
hæreticos, & iudeos, ius primogeni-
turæ obtineat.

22. Quæstionem tamen est, num supra
dicti & alij relati a Philipo Franco
in dicta rubrica de testamētis qui
a iure vetiti sunt vel testari pro-
hibiti, saltim cum facultate suprà-
mi superioris testari possint, vel
maioratum instituere? & magis
est quod monachi & ceteri regu-
lares ecclesiastici cum licentia
Papæ,

Papæ, & layci cum Regis facultate id facere possint. Siue impedimentum sit naturale: vt in mutuo, surdo vel alias naturali impedimento detento. l. discretis. C. qui testamen. facere possunt: siue ciuile: vt alijs casibus supra relatis. Nam ex Regis permissione testari poterunt. l. si mutus aut surdus. 7. ff. qui testam. facere possunt. Obsides etiam Romanis dati ab ipsis hostibus imperij qui testari non possunt: quia & serui & in hostium potestate iudicantur: & rerum dominia amittunt cum principis tamē licentia testantur. l. obsides. ff. de testamen.

23. Rursus retento eodem thema- te quæro, aliquis ex testari prohibitis testamentum confecit in quo maioratum instituit cum onere piæ causæ, seu annuiterarij pro anima eius, & parentum suorum: & postea facultatem à Rege impetrauit ad illam maioriam cum onere piæ causæ stabiliendam: deinde moritur testator: dubium facit an testamentum, & maioratus institutio teneat: & magis est quod teneat ex. l. si quis filio ex hæredato. 6. ff. irritum quoq;. ff. de iniusto rupto. Vbi militi damnato seruo pænæ per sententiam effecto, militari priuilegio testari, permittitur: & quia dubium erat si quod ante habuerit factum testamentum teneat: quia ei sit permissum testari? An vero pænæ irritum rescindendum sit? & respōdit Vlpianus

Dubitare non oportet, quin si voluerit damnatus id valere, fecisse id credatur. Fuit ergo ibi & ab ipso milite petitum, & à iudice permissum seu reseruatum quod testari posset: ac postea illud testa-

mentum antea factum valere miles expressit & constituit.

Dubitāt tamen. Bart. ibi, in fine vers. quæro, quid dicendum sit si damnatus miles se velle testamentum illud valere non expressit? & in hæc verba respondit: tamen credo quod eo, quod permissum est sibi testari quod si nihil dicit testamentum est validum, & nunquam reprobatur. Textus tamen in. l. i. ff. de legatis. i. vel multum refragatur: quia expresse probat testamentum à filio familias vel seruo factum inutile esse, etiam si manumissio sequatur, & eadem voluntas post manumissionem durauerit. Ecce ergo quodabilitas superueniens nihil operatur. In maioratu vero vel fideicommissio codicillis relicto, nihil est quod obsistat quo minus teneat, & valideat habitate superueniente, & valeat vt ex tunc, id est à tempore mortis: vt in. d. q. i. probatur, dum ait in hæc verba.

Hoc vtiq; nemo credat in testamentis nos esse probaturos: quia nihil in testamento valet quoties ipsum testamentum non valet: sed valet si alias fideicommissum quis reliquerit.

Quod intellige modo perseverata voluntas per aliqua indicia appareat, vt glo. in verbo durauerit notat, atq; exponit, cuius traditionem ab omnibus receptam esse Bart. ibi. num. 6. profiteretur. Et ibi etiam agit quid in testamento ab impubere facto, postea adoptato, pubere, vel sui iuris effecto, de quibus videbis etiam quæ scribimus in lib. 3. c. 2. ff. vlti. nu. 15. cū seq.

24. In supradicta tamē facti specie idē videtur dicēdū si primogeniū fiat in testamento vel directa institutiōe ex tradi-

ex traditis per Bal. in. l. i. ff. de regula. Caroniana. dum ait quod filius familias, qui sine patris consensu testari non potest etiam ad pias causas: si fecerit testamentum sine patris consensu ad pias causas, & post patrem decedat illo testamento non mutato: quod licet de iure ciuili non reconualefcit testamentum illud, ex dicta. l. i. ff. i. de æquitate tamen canonica reconualefcit: quia sufficit quod stante eadem voluntate habitas superueniat, argumento textus in c. quanquam de vsuris lib. sexto, vbi testamentum vsurarij manifesti quod ipso iure nullum est sequuta postea, cautione reconualefcit. Quem citat sequutus Baldum: Philip. Fran. in rubri. de testam. lib. 6. nu. 53. in fine. vers. vltimo quæritur. Et idem tenet idem Bal. in. l. i. c. de sacro sanctis eccles. colu. 7. nu. 11. vers. sexto incidenter. Quatur præterea ex vtilitate quæ animæ defuncti, et eius profapiæ prouenit ex hoc quod ex sequentibus quæstionibus & ex traditis in. §. 2. huius capitis comprobatur.

25. Videndum tamen est an pupillus per contractum aut donationem inter viuos maioriam instituere possit, & filium sibi successurum vocare? & quod possit respōdit Grego. Lupius in. l. 4. titu. i. l. pa. 5. Verbo aliquid pro. vel ea ratione: quia ipse & eius profapia ex institutione maioriam vtilitatem consequantur. Sed in contrarium vrgit textus in. l. si minor. ff. de seruis. ex portan. Vbi non tenet manu missio facta à minore serui proprii, etiam si effectum eius in tempus quo maior factus sit conferatur: quoniam vt ait. Iuris Cō-

sultus lex Eliesentia resistit initio id est Consilio ipsius minoris quassiparum firmo. Sed vt verum fateamur ibi non eadem ratio est, nā ibi minor & posteri sui seruum amittunt, in casu vero Gregorij ad posteros & successores minoris maioratus transit: videtur ergo quod necessaria non sit distinctio Domini Ludouici Molina quam in hac facti specie tradit, in libro 2. de Hispano. primogen. cap. 9. nu. 6. cum sequen. maturius tamen de hac re deliberandum erit cum casus occurrat.

26. Hinc etiam oritur decisio alterius vtilis & quotidianæ quæstionis, quod si mulier quæ sine viri licentia ex. l. 55. Tauri contrahere non potest, si absq; viri licentia aliquem contractum, vel donationem faciat conferens eius effectum in tempus soluti matrimonij, inutilis nihilominus erit talis contractus: vt per textum in d. l. si minor tradit in specie Per. al. in. l. hæredem. ff. de legatis. 2. nu. 77. pagina. 296. subdens, atq; inferens quod si ipsa soluto matrimonio actum ratificasset non ex tunc, sed ex nunc tantum valeret. Et num tacita sufficiat ratihabitio ex supradictis deduci poterit. Nec obsistit ergo quod cesset mariti damnum, nam & altera inbecillitatis ratio adhuc viget: & legislatorem ea etiam motum fuisse constat, ex his quæ scripsimus in lib. 4. c. 4. nume. vltimo.

27. Donatio tamen vel contractus ab vxore fauore filij proprii factus etiam constāte matrimonio, & stante. d. l. 55. Tauri tenet: vt in simili statuto notanter, simul & singulariter respondit Bal. cons. 407. præsupponendum est. libro. 2.

prout

pro vt illum refert fequutus Tiraquel. in legibus conubial. glo. 8. nu. 110. quia hæc donatio in liberos collata pietatis ratione, nõ intelligitur prohibita; idem tenet Aymon. cons. 39. nu. fi. Castellus etiam istis non citatis, in. l. 1.8. Tauri. ibi, la madre. qua. l. 1.8. & 17. Tauri. matri permiffum est filium meliorare irreuocabiliter in tertio bonorum. Et si dicas hoc intelligendum esse & supplendum. Ex lege altera. 55. Tauri, modo adfit viri licentia, & recedere velis à Castelli traditione ibi verb. contracto alguno. nu. 15. concordante dictas leges, quod. d. l. 17. & 18. intelligantur, provt loquuntur in donatione seu melioratione filio facta, lex vero. 55. Tauri in donatione extraneo facta: statim & rationes, & authoritates Baldi, & sequatrum Castelli traditionem muniunt: vt dici non incongruè possit a dicto Baldi leges illas. 17. & 18. Tauri imanasse.

Quod magis sine dubio procederet vel si fieret filio in potestate mariti existenti, vel reseruato vsu fructu bonorum donatori: quia si non tantum ratione incertitudinis, vel sexus fragilitatis, sed etiam quia fraus fieret marito nec commodo dotis vratur illa lex. 55. Tauri condita fuerit; ambæ rationes iam his casibus cessant, Vigetque ratio Grego. Lupij de qua. nu. 25. meminimus.

Si vero maioriam titulo donationis vel in contractu vxor faciat in fauorem alicuius extranei iam dictæ rationes & iura cessant, vigetque. d. l. 55. Tauri, atq; hoc casu intelligendum est quod regni huius scriptores tradunt vxorem donationem causa mortis fa-

ere non posse sine viri licentia, quos sequutus citat Dominus Ludou. Moli. lib. 2. de Hispan. primoge. c. 9. nu. 3. & 4. qui etiam in maioratus institutione loquitur. Vide etiam Grego. Lup. in. l. 9. titu. 4. pa. 5. ver. donationes.

Non vero cessant sed vigent rationes illæ in filij fauorem inducæ, cessant ergo rationes in quibus. d. l. 55. Tauri niti posset, cum donatio filio fit etiã irreuocabiliter, modovsufuctu maritus nõ priuetur, atq; magis sine dubio si cum onere annuierarij vel alterius cause piæ melioratio fiat, vel primogenium instituat ab ipsa matre: nam si mulier donare sit prohibita a statuto sine consensu alterius: ad causas piæ non censetur prohibita, vt recte probat. Bal. in l. generali. nu. 3. C. de sacro sanctis. eccles. Vbi add. Abbas in. ca. relatum 1. de testament. nu. 5. colu. 3. & ibi add. adducit alios tenentes. Quod duplici ratione probat: ci. m. quia huiusmodi donationes ad piæ causas secundum canones, & non secundum leges determinari debent: tum quia non tenet statutum seu lex quæ impediatur liberam quodammodo facultatem donandi pro anima. Idem tenet Aymon. cons. 160. nu. 1. vide etiam Xarez in pri. titu. de las mandas. lib. 3. tom. & Cifuen. in. d. l. 55. Tauri colu. 2. vers. 17. dubitatur. Et ita tenet lasson in. l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pactis. nu. 31. post Abb. Bal. Salyc. Ioan. & Anto. ab eo citatos.

Et idem obtinebit si ex causa necessaria contrahat mulier vt late probat Roman. cons. 394. quæ refert sequutus & commendat lasson in. d. §. pactus ne peteret. nu. 29. licet

licet illum corruptè alleget, & loquuntur in quitatione ab vxore facta in fauorem viri de dote ab ipso per illum recepta. Quæ ratio etiam militat quando mater sine viri licentia dotem promissit pro filia alterius mariti prædefuncti.

Manat præterea & altera utilis & non vulgaris questio ex iam dictis, an scilicet teneat renunciatio ab vxore facta, in fauorem mariti, medietatis bonorum sibi ex regia lege obuentium ex bonis lucrativis cõstante matrimonio? & quod teneat renunciatio ista tenet Roderi. Suarez. quem refert, sed illum non sequitur Grego. Lupius in. l. 5. titu. 11. par. 4. verbo otra manera. Fundamentis tamen non leuibus Gregorij Lupij respondetur ex traditis per Dominum Præsidentem Cobaru. in. 2. parte. 4. libri decretalium. §. 1. c. 7. nu. 11. vbi sequitur opinionem Suarez, citat præterea decisionem Rota. & Boerij, & Palaci. Rub. in rub. de donatione. inter vi. & vxorem. §. 47. nu. 8. & 9. & Anto. Gomez. in. l. 60. Tauri. idem quod Suarez tenentes. a quorum opinione non puto recedendum: quoniam eorum auctoritas leuis non sit, nisi alia accederent, ex quibus colligi posset vel vxorem nõ leuibus viri suasionibus compulsam, ipsam eiusq; filios de pauperatos, & maritum dictissimi ex renuntiatione ista remanere.

Erit tamen necessaria mariti licentia ad istius renuntiationis validitatem: iuxta notata per Glo. Bal. & doctores in. l. si quando. C. de in officios. testam. Vbi tradunt quod si lege vel statuto personæ certæ, sine certa solemnitate contrahere vetitæ sint, & alia lege

vel statuto illis permittatur contrahere: hoc intelligendum erit modo seruata forma id faciant. Quod comprobatur ex eo quod notant glo. & doctores in. l. sciendum. ff. qui satis dare cogantur. Et ita tenet Palaci. Rub. in. d. §. 47. nu. 3. in dicta rubr. quod præsentia mariti pro licentia reputetur, per notata in. l. si. C. de bonis. quælib.

29. In renuntiatione tamen rerum quarendarum necessaria non erit viri licentia, vt per Paulum castrens. cons. 171. lib. 2. & alios non paucos videre licet, quos citat sequutus loquendo in simili statuto legi regni Tiraquel, in legibus conubial. glo. 5. nu. 31. sed re vera Paulus & alij eum sequentes, loquuntur quando mulieres vel contrahere, vel bona sua iam quæsitæ alienare aliqua constitutione vetitæ sunt: nimirum ergo si talem constitutionem ad repudiationem vel renuntiationem iuris nondum quæsitæ in illo casu extendant: quia res dubia est: quod cessat in iure nostro Regio quod sancitum est. ex. l. 54. Tauri, vxorem sine viri licentia, hæreditatæ sibi delatam repudiare minimè posse.

Alia vero causa est in testamento: cum notissimi iuris sit vxorem sine viri licentia testari posse. Ad ire vero hæreditatem simpliciter non poterit, nisi exprimat quod cum beneficio inuētarij adit. Quare si in eodem testamento contractum faciat, reuocato postea testamento, contractus etiam in eodem testamento factus reuocatus censetur, ex glo. ordina, atq; elegant, in. l. hæredes palam. §. si. ff. de testamen. asserenti, quod in testamento contractus fieri possit.

iuncta. l. cum quis decedens. §. 1. ff. de legatis. 3. ex qua deducit Bar. ex. l. si. ff. de solutio. quod stipulatio ex causa ultimæ voluntatis in terposita assumit naturam testamenti, in quo inseritur ita, ut reuocato testamento, etiam talis contractus reuocatus censetur.

Si vero vxor ab aliquo hæres instituitur, & cōstante matrimonio tam de rebus suis, quam de hæreditate sibi delata testetur: ex isto actu testandi, de hæreditate sibi delata aditio hæreditatis non inducitur: quia actus iste tacite aditionis non est in testamento insertus: nec est de consequentiis ipsius testamenti: sed nouam de perse, & separatam acquisitionem inter viuos inducit: quæ statim cum fit in vita testatoris eradicatur: ad cuius validitatem, & effectum ipsius, mors non erit necessaria, sicut in primo casu: ut constat & probatur ex. l. si auia. C. de iure. deliber. vti. Bal. in primo notabili, inquit ibi, probari effectum mirabilem scilicet, quod vnus & idem actus potest esse actus inter viuos, & vltima voluntas.

Oportet igitur ad hoc quod talis tacita aditio efficax sit, quod in testamento, mariti licentia interueniat: quæ si adsit, reuocato testamento, non censetur tacita aditio reuocata: quia licentia viri munita fuit, & in quasi contractum translata. Quinimo, & si in reuocatione viri licentia interueniat: cum iam aditio in quasi contractum tangente tertios, legatarios scilicet, & creditores transferit, eisdem legatariis & creditoribus eius, qui vxorẽ illam instituerat, officere minimè poterit: cum illis iam obligata remanserit. §. Hæres instituta de obligatio. quæ

ex quasi contractu. Expressa præterea aditionis reuocatio, etiam cum mariti licentia facta, illis non noceret. l. si maior. C. de repudi. vel abstin. hæredit. Sūt & alij, qui ratione qualitatis suarum personarum disponendi potestate priuati sunt: ratione tamen certarum personarum ad quas bona sua deuenire desiderant: puta quia filij sint spurij, vel incestuosi, incapaces ve alijs modis effecti: ita ut vel omnino exclusi sint, vel limitato modo succedere possint: de quibus in sequentibus duobus capitibus agendum est. Vbi etiã de impotentia facti etiam testantis causata tractabitur.

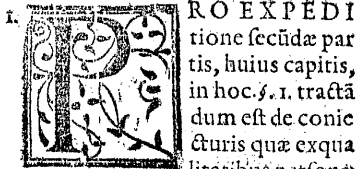
Summaria ex. §. sequenti.

1. Verba secundum conditionem loquentis intelligi debent.
2. Papa secundum ius canonicum, & Rex secundum civile testandi facultatem dedisse censentur, ad maioratum stabilendum.
3. Ex regali potestate, & dignitate regie concessiones etiam contra iuris præcepta sustinentur.
4. Verba principis an de iuris habilitate, vel de æquitate restringantur.
5. Ex æquitate primogenitus insufficientis, à Rege repelli potest, alio admissio.
6. De origine successionis in regno.
7. Regie concessiones perpetuæ iudicantur.
8. Si filius Regis, licentiã ad faciendam maioriã tribuat, an validetur si mortuo patre in regno succedat Successor

9. Successor in maioria magnatis, officia perpetua à prædecessore concessa ut tabellionatus, vel de curionatus reuocare non poterit nec perpetuos annuos redditus cōcedere.
10. Ex nobilitate, & dignitate testatoris eius voluntas dubia interpretatur.
11. Que dignitas non ita ex parte matris attendi debet.
12. Maioratus est dignitas quedam
13. Filius naturalis an succedat in maioria vel fideicommissio dignitatem habentis Vel honeste viuientis. nu. 18.
14. Qui dicantur in dignitate constituti:
15. Etiam si heres primo grauatus vilis, & plebeius sit, nisi alteri plebeio restituere rogatus sit, non succedit disponenti, dignitatem habenti.
16. Nisi de naturalibus meminerit, vel ipse testator naturalis sit. nu. 17.
17. Quid si grauatus non nisi filios naturales, vel spurios habere poterat? puta quia erat clericus.
20. Si maioratus à femina sit institutus, ex eius verbis dubijs, femina nõ censetur exclusæ, licet ex eis alias excludi soleant. femina à masculis.
21. Quid si à masculino & femina instituantur? secus erit quia à digniori interpretatio sumi debet.

22. Vbi testator de cōseruanda familia nomen & arma sua meminit perpetuum interpretatur fidei commissum.
23. Ob cōditione non impletam ferendi nomẽ & arma sit priuatio, monitione tamẽ precedente lapsa ad huc anno.
24. Ex hac conditione famina nõ censetur exclusæ.
25. Donatio cũ onere ferendi arma & nomẽ ob causam onerosam remuneratoria dicitur, & irrenouabilis.
26. Cōditio de non alienando, ultra filium grauati non progreditur.
27. Prohibita alienatione extra familiã successio necessaria etiã extra familiã nõ cõsetur prohibita. quid si fauore ecclesie vel anime onus sit impositum?
28. Cōditio quod successor in maioria ignobilem vxorẽ non ducat, vel eam ex certa generatione accipiat, quod priuationem inducat & nu. 32.
29. Si primo iuxta testatoris præceptũ vxorẽ duxit, an si cõtraueniat ea mortua in penã incidat.
30. Si filia clandestinè ad secundas nuptias cõuolet an ex heredari possit.
31. An amittat maioriã femina quæ iuxta testatoris præceptum viro consanguineo de familia nõ nupsit, si extraneo nupsit qui nomen, & arma deferat testatoris.

§. Primus in quo agitur de
coniecturis ex qualita-
tibus personæ dispo-
nentis deductis.

PRO EXPEDI-
tione secundæ par-
tis, huius capitis,
in hoc. §. 1. tractã-
dum est de conie-
cturis quæ ex qua-
litate personæ

testatoris, seu disponentis deduci,
seu coniectari possent. Ad cuius rei
expeditionem, gratia exempli ali-
quas contexere quæstiones vtiliter
operpretitum erit. Verba igitur
secundum conditionem personæ
loquentis intelligi debent. lex facta.
§. si quis rogatus. l. ff. ad trebel.
l. stipulatio ista habere licere. §. 3.
ff. de verborum oblig. §. hæc quoque;
l. miles vni. §. ff. de testam. militis.

2. **V**ND E si Papa dispenset cum
clerico quod testari possit, intelli-
gi debet quod testetur secundum ius
canonicum, & si Rex Angliæ fece-
rit mentionem de iure, de iure An-
glico intelligi debet. Et potestas te-
standi prohibitis testam. concessa à
Rege, secundum hoc ius intelligen-
da est: vt ait Bal. in. c. meminisse.
de eo qui mittitur in possess. causa
rei seruã. quem citat ad hoc sequi-
tus Ripa. in. d. §. si quis rogatus. nu.
7. & idem colligit Bal. in. l. si quan-
do. C. de inoffic. testam. nu. 2.
Quare idem in concessione facul-
tatis Regis nostri inuictissimi Ca-
stellæ dicendum est: quia si illam
ad faciendũ maioratũ præstiterit,
& ea impetrata, decedat impetrã:
vel generalitèr faciat maioratũ, illãq;
filio suo relinquat: quia tunc iuxta

ordinem succedendi in maioria Re-
gia, ex lege. 2. titu. 15. par. 2. præsti-
tutum interpretatio fieri debet,
& ipsa facultas; & maioria eius vir-
tute facta, iuxta ordinem ibi assigna-
tum intelligenda erunt.

Quinimo & per solã libelli præ-
cum oblationem, iuxta eundẽ ordi-
nẽ, maioria fundata remanebit:
vt scribimus isto libro, 2. c. 2. nu. 5.
Facultas ergo Regis secundum ius
& consuetudinem regni intelligen-
da est. l. 5. titu. 1. par. 6. & ibi Grego.
Lup. notat.

Sunt enim aliqua specialia sup-
plenda, & intelligenda ex qualita-
te, & dignitate personæ Regiæ in
eius concessione iuxta ea quæ tra-
dit. Bal. in prin. sœudorũ. §. aliqua
colu. 1. fol. 4. valetq; regis disposi-
tio etiam contra iuris præcepta: vt
videret licet per Boeriũ decis. 2. 2. §.
nu. 7. ex qualitate dignitatis Regiæ,
adẽd quod presentia Regis actus so-
lemnitatẽ supplet: nam & testamen-
tum minus solenne validat. d. l. 5.
titu. 1. par. 6.

4. Ideo ait Afflictus, decis. 403. post
Ias, quod licet verba principis nõ
recipiant restrictionem de habilita-
te: debet hoc intelligi de habilita-
te iuris positiu: quia rectè restrin-
guntur de habilitate iuris natura-
lis, vel diuini, à quo iure princeps re-
cedere nõ præsumitur: quia rex iux-
ta causã motus præsumitur, si ipsã
coniectari possit: vt tradit Grama-
ti. decis. 4. 6. Quare propter publi-
cã egestatem rex, & reipublica,
pecuniam à diuitibus auferre pos-
sunt: vt notant glo. & Bal. in. l. cre-
ditor. 10. 2. ff. de solutio. Nam cau-
sa vtilitatis publicæ, æquitatẽ præ-
sert, quam, & Rex, & eius consi-
lium seruare debent, & ita præsu-
mendum pro dignitate regiã, qua
quidem

quidem ratione in Regis consilio
sola veritate facti inspecta proce-
ditur: vt tradit Gramati. decis. 62.
in fine.

5. Quæ quidem æquitas publicæ
vtilitatis causã inducta, adẽd po-
tens est, quod ea motus scribit
Bal. in aucthẽ. hoc amplius. nu. 10.
colu. 2. C. de fidei commiss. quod si
primogenitus Regis insufficientes ef-
set ad regni gubernationem, pos-
sit Rex secundo genito regnũ tri-
buere: ea optima ratione, quia
quod fauore vtilitatis publicæ in-
troducendum fuit, scilicet, quod reg-
num sit successibile, & in eo ma-
ior natu preferatur, non debet
in eius odium retorqueri, nec con-
tra totius regni vtilitatem inter-
pretari. Quem citat sequutus Ro-
der. Suarez in quæstione sua ele-
gantia maioricatus. nu. 26. pagina
438. quam Baldi decisionem se-
quuntur etiã Marti. laud. Frac. Arc.
ti. Feli. Cardi. Alexan. Ias. Ripa.
Gaspar Velasco. Anton. Corf.
Rochus. Curti. Palacij Rub. &
Zasi. qui dicit ita consuluisse: vt
eos numeratim citat Tiraquel. de
primoge. quæstione. 2. 1. num. 111.
vers. nec ommittendum.

Ad quod adducit exemplũ illud
Regis David, qui Solonem omniũ
liberorum nouissimum omnibus
anteponit: vt scribit. 3. Regum.
ca. 1. Tiraquel. plures adducit quæ-
stiones, & causas ex quibus Regi
vel reipublicæ mutare ordinẽ suc-
cedendi in primogenitura permis-
sum sit, Quod satis insinuat dicta
l. 2. titu. 15. parti. 2. ibi. *seyedo ho-
me para ello*, Inuicta origine succes-
sionis regni, de qua ibi mentio fit,
quam ad hoc perpetuo notabis,

Cuius rationis origo inde ma-
nauit: quia antiquitus omnis po-

testas penes totam reipublicam
residebat: quæ cum longeva spe-
rientia videret quanto melius, ac
commodius per vnum, quam per
plures regeretur, Regem in quem
omnem suam potestatem trãstul-
lit eligere decreuit. l. 1. ff. de con-
stit. princip. l. 1. titu. 1. partita. 2.
qui electores diuina præfectõ in-
spiratione moti fuere, atq; lege ip-
sa naturali: vt patet Mathei cap.
12. omne regnum diuisum contra
se dissolabitur. Et prouerb. cap. 8.
per me Reges regnant, atq; nobis
ipsa naturalis ratio in apibus figu-
rata insinuat. c. in apibus. 7. quæ-
sti. 1. ibi *Mapibus vnus est princeps*
& *grues vnã sequuntur*, Iure er-
go electionis, ab ipsa reipublica,
regiã potestas in Regem transla-
ta fuit, vt regnum inde fieret suc-
cessiuile: iuxta formam traditam
in, l. 2. titu. 15. parti. 2. iure etiam
optimõ respondit Bal. in proxima
quæstione, id quod fauore vtilita-
tis reipublicæ introducum est in
eius odium vel damnum retorque-
ri non debere.

EX autoritate igitur personæ
Regiæ: & dignitate, eius concessio
perpetua iudicatur, vt Bal. & docto-
res notant in. l. iuris peritos. ff. de
excusatio. ex illo textu. Et tanquã
receptum, tradit Boerius iuribus,
authoritatibus, & rationibus com-
probans in decis. 149. num. 11.
Capiti. deci. 121. Guidõ papa decis.
195. vide etiã Gregori. Lupi. in. l. 20
titu. 13. par. 2. verbo de los officios

HINC etiam manat, quod do-
ctores scribunt: Regem successio-
nem nec debere, nec præsumi præ-
decessoris factum irritari, velle,
sed illud confirmare teneri: vt te-
nent & notant, dd. in. c. tua de filijs

presby. & c. super gratia. de officio. delegati. & alij non pauci quos sequutus citat Petrus Duenas regula. 293.

Ex qua ratione inferitur ad elegantem quæstionem illam à Gregorio Lupio moram. in. l. 3. titu. 9. par. 6. verbo no valdria. colu. 2. vers. & an teneat. Quod si filius primogenitus Regis dederit facultatem instituendi maioriã, & iam eius patre Rege mortuo, postquã ipse in regno successit instituatur primogenium, quòd sustineri possit maioria. Comprobatur etiam ex. l. in suis. ff. de liberis. & pothu.

8. Vbi, filius in vita patris dicitur quasi dominus bonorum patris, ego tamen in hac re dubia maturius deliberandum esse existimo.

9. DEDVCITVR præterea & quarto, ex iam dictis, decisio alterius notabilis quæstionis, an successor in maioria ducatus, vel communitatus, possit reuocare officia perpetua tabellionatus, vel decurionatus alia ve officia alias perpetua à prædecessore suo collacta? & nõ possit respondit Grego. Lup. in. l. 2. titu. 1. §. par. 2. verbo si no el hijo maior. colu. 5. vers. Et nota quòd successor in regno, post Bal. in. c. vnico. C. qui successorem feudi dar. tenen, subdens quòd castellanias perpetuas, annuos etiã redditus, & similia concedere ij magnates nõ possint in præiudicium successorum, post. Bal. in. §. amplius consueuerat, de pace constantiæ. Quod comprobatur & iudicatum, videlicet testatur contra quædam magnatem huius regni Domi. Ludou. Molina. libro. 1. de Hispano. primo genij cap. 2. §. nu. 17. 18. & 19. qui idem ait in officio decurionatus, vel præfecti alicuius castri, vel arcis

Quarto, ex nobilitate, seu dignitate, testatoris disponens interpretari debet eius dispositio, & indubio inducitur perpetuum fideicommissum seu primogenium: cum nobiles nomen suum, & familiam velle conseruare præsumatur. l. 1. §. pen. ff. de ventre inspicien. ibi, *Vt ordinum dignitasq; familiarum salua sit.* l. cum filius. 78. §. pater cum filia. ff. de legatis. 2. ibi. *In honorem nominis mei:* cum copiose adductis per Guiller. benedictum. in. c. reinuncijs. de testamen. fol. 3. colu. 2. & 3. illius folij. nu. 50. & per Crotum in repeti. l. qui Romæ §. duo fratres. ff. de verb. oblig.

11. Que nobilitas non ita ex parte matris, sicut ex parte patris attendi debet: cũ nobilitas sit quædam dignitas apparëtibus deriuata, quæ à potiori causa nominatur: & quia compertum sit quòd forma quæ ex parte patris prouenit potëtior sit, quam materia ex parte matris: quia forma sit agens, & sic vir nobilis, & materia idest fœmina, patientis, quam notabilem rationem naturalem reddit ex Baldo, Iasõ, in. l. 1. nu. 2. ff. de verborum oblig.

Munitur præterea, nam maiortus est dignitas quædam: vt traditur latè per Archidi: & Præpos. in. c. quoniam periculosum. 7. quæst. 1. Paul. pari. cons. 72. nu. 69. lib. 4. cum copiose adductis per Domi. Præsidentem supræmi Regis consilij Cobaru. in libro. 3. variarum resolu. c. 5. nu. 5. vers. sexto. alia item ratione. & in libro. 1. variarum resolu. c. 15. num. 14. colu. vlti. vers. constat enim. & per Burg. Pacen. in proæmio legum Tauri nu. 80. & 89. semper herclẽ maioratus ad familiæ testatoris honorem

norem, & memoriam defuncti conseruandam constituitur: vt quam optimè probat Pinelus in l. 1. C. de bonis maternis. in. 3. parte. num. 99. ex textu. in. l. 3. §. ad auctoritatem. ff. de annuis. legatis. l. regula. §. pen. ff. de iuris & facti ignorantia, ibi, *Gloriam repræsentet.*

13. QVINTO loco, ex iam dictis inferitur, ratio decidendi alterius tam vtilis, quam necessariæ & frequentis quæstionis, scilicet, an filius naturalis in primogenio succedere possit? & facit dubium quia in honoribus, & dignitatibus naturalis filius non succedit: & eadem ratione nec in maioratu: cum dignitas sit, nec etiam in perpetuo fidei commissio. Quod probat textus in. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad Trebell. Tunc igitur naturalis filius ad substitutum excludendum, in particulari tantum & temporali fideicommissio admittitur, quando aliqua ratio perpetuandi fideicommissum non adest: quia intentio testatoris non sit vt eius nomen & memoria conseruetur: vt declarat rectè Ripa. in. d. §. si quis rogatus. nu. 4. post Detium corruptè ab ipso allegatum, qui hoc tenet in cons. 259. visis his. per totum. Secus ergo erit in perpetuo fideicommissio: ex quo testatorem memoriam & genus suum conseruare velle videtur. Ideoq; ad eum naturales admittendi non sunt: quia de his cogitasse testatorem non censetur.

Vbi igitur testator miles, nobilis, vel in dignitate constitutus est, clare insinuat textus in. d. §. si quis rogatus, quòd de naturali filio testator sentire non videatur: dum

ait in hæc verbã: *Mibi autè quo ad naturales liberos attinet voluntatis quæstio videtur esse de quibus liberis testator senserit, sed hoc ex dignitate, & ex voluntate & conditione eius qui fideicommissum accipiendum est.* Ex quibus verbis doctores vtrobiq; intelligunt, & limitant primam illius textus decisionem, ex eodem textu, non habere locum quãdo testator in dignitate positus erat: quia is de naturalibus tunc, cogitasse non videatur: vt tradit Decius in. c. in præsentia. nu. 39. de probatio. post Alex. in. d. §. si quis rogatus. colu. 2. & 3. qui nu. 5. istam esse communem opinionem fatetur: Idem præfretur idem Alex. ibi. nu. 7. in fine, & Ripa. nu. 10. ait quòd ita doctores communitè tenent, & quòd hoc procedat in constituto in quacunq; dignitate. quòd exemplificat in doctore etiam artium, & in viro nobili nobilitate sanguinis post Alex. & Bart. quòd satis inuit glo. quæ ad hoc allegari non solet, in. clem. 1. de baptimo verbo liberi, dum allegat. d. §. si quis rogatus.

14. SEXTO deducitur, quòd idem sit dicendum in officialibus publicis consistorij ciuitatis, vel Regis, qui vulgo secretarij vocantur: vt videre licet per Boeriu decif. 222. ratione vero decisionis tradit Socinus. cons. 86. viffo. num. 13. volum. 3. dum ait, quòd quando testatoris persona in dignitate posita est, conditio si sine liberis in naturalibus nunquã verificatur: quia de sobole quæ eius famam denigraret testator sensisse non videtur, post. Abb. in. c. in præsentia. de prob. & Saly. Sed meliorem rationem

tionem adducit. Ripa. in. d. §. si quis rogatus. nu. 8. post Bal. in. c. 1. §. naturales. C. si de feudo fuerit controuersia inter domi. & agnatum. et tex. in. c. si quis Anglorum § 6. distinctione: scilicet quia filij naturales non sint moribus continentis, nec fide stabiles, nec bello fortes. Quibus rationibus eos à dignitate, & nobilitate excludit textus in summa. titu. 13. par. 4. ubi Grego. Lupi. vers. los honran, alia pro confirmatione adducit, & quod bastardi non habeant licentiam.

Procedit ergo textus in. d. §. si quis rogatus. in testatore quacūq; dignitate decorato: vt respondit etiam Alex. cons. 9. 4. colu. 2. post medium. lib. 1. & in. d. §. si quis rogatus. nu. 3. Corneus cons. 124. in filia naturali loquens, num. 11. ad finem. lib. 2. & in terminis primogenij quod naturalis non succedat quando testator erat in dignitate constitutus, tenet Grego. Lup. in l. 2. titu. 15. par. 2. verbo la hija maior. per dictum. §. si quis rogatus quod inuit. d. l. 2. ibi *que uisisset de su muger*. Idem tenet domi. Ludo. Molina. lib. 3. de Hispano. primogenijs. c. 3. num. 41. quod extende, quod procedat etiam si haeres grauatus sit vilis, & plebeius, testator vero nobilis: quia nec hoc casu naturalis excludere poterit substitutum: & istam dicit communem opinionem Ripa. in. d. §. si quis rogatus. nu. 13. nisi nobilis testator plebeium, vel alium instituisset, eumq; grauasset si sine liberis decederet: alteri plebeio, hereditatem restituere: quia tunc cessat praesumptio quod nomen, & famam suae agnationis conservare uoluerit: vt videre licet per

Ripam. ibidem. num. 16. Decium in. c. in praesentia de prob. num. 39. vel nisi de naturalibus in aliqua parte testamenti mentionem fecisset. quia tunc nihil impedit testatoris nobilitas, quo minus naturalis substitutus excludat: vt post Bart. ibi, & alios tanquam receptum scribit Ripa. in. d. §. si quis rogatus num. 17.

Limita praeterea quando idem testator naturalis tantum, & non legitimus erat: nam haec similis qualitas quae intestatore adest, contrariam praesumptionem ex eius nobilitate ortam operatur: vt tradit Decius in. d. c. in praesentia. nu. 43. in fine. post Ancha. sed Ripa. tenet contrarium, in. d. §. si quis rogatus. num. 22. duplici ratione, quarum prima, tantam mouet, in feudo autem seu maioratu materno, ex Isernia dubius tam censet naturales filios succedere non posse Grego. Lup. in. l. si. titu. 13. par. 6. glo. vlti. conferunt etiam quae tradit Tiraquel. de primogenitu. quaestio. 45. ubi tradit, quod si maioria à clerico constituta sit clerici admittantur.

Et non tantum in nobili testatore, & constituto in dignitate supradicta obtinet, sed etiam in alio homine honestae vitae, seu talis conditionis cui veri similiter uerecundia vel dedecus esset, si ad tales illegitimos domus sua vel bona deuenirent: vt tenent Angel. & alij, in. d. §. si quis rogatus. Abb. & Feli. quos citat sequutus tanquam receptum Alex. ibi. nu. 5. & Ripa. nu. 16. post Bart. & communem opinionem esse testator. Alex. ibi. nu. 6. vers. tertio fallit in filio filiae grauata.

Si vero haeres grauatus talis conditionis sit quae non nisi filios natura-

les

habere poterat: puta quia erat clericus, tunc ij filij substituti excludunt, etiam si persona testatoris in dignitate constituta sit ex. l. haeredibus. 77. §. vltimo. ff. ad Trebelli. notat Alex. in. d. §. si quis rogatus. nu. 6. vers. secundo. Ripa. qui recte ibi prosequitur limitat, & de clarat nu. 18. & 19. vide etiam Boeri decis. 354. colu. vlti. in prin. vide bis etiam in. c. 3. isto libro verbo. & num. teneat pactum quod spurium nu. 59. & nu. 60.

SEPTIMO, ex qualitate etiam sexus testatoris, suae mentis conceptus deduci ac coniectari poterit: vt si primogenium à foemina fuerit stabilitum: nam tunc foeminae ab eius successione excludenda non sunt, etiam si ipsa testatrix verbis talibus utatur quae ad masculos referri soleant: vt in terminis respondit Anchar. cons. 339. incip. pro maiori intelligentia quem sequitur. Soci. Ias. Franc. Curti. Junior. Ripa. Anto. Rub. & Molin. quos citat sequutus numeratim Tiraquel. de primogeni. quaestio. 10. nu. 27. qui loquuntur in fideicommissis. & Tiraquel. loquitur in terminis primogenij. Etiam Burg. Pacen. in proemio legum Tauri, nu. 131. qui dupliciter hoc limitat. Primo, quando à masculino, & foemina simul maioria instituta fuit: vt à marito & uxore fieri solet: quia tunc magis viri & sic masculi consilio factum censendum est, & magis eius, quam foeminae persona consideranda: ex traditis per Decium in. l. foeminae. ff. de regu. Iuri. & alijs vulgaribus iuribus. Secundo limitat, cum contrarium ex verbis apparet, uoluisse scilicet testatorem seu testatricem masculos antepone. de hac tamen re videbis quae scribimus

isto libro. c. 3. §. 4. nu. 56. OCTAVO, voluntas disponentis coniectari potest ratione conservationis sui nominis: nam vt de functorum memoria conseruetur, ac perpetua efficiatur, saepe disponentes addunt conditionem quod successores nomen, & arma sua deferant: ex qua quidem conditione perpetuum, ac graduale inducitur fidei commissum seu maioria perpetua: vt tradit & probat Guidon papa. decis. 467. incipit testator, quod latius prosequitur. Burg. Pacen. in proemio legum Tauri. nu. 21. cum alijs, & nu. 28.

Quod si praeepto isto ferendi arma non pareatur, iudicis monitione praecedente, annoq; adhuc elapso, possessor contraueniens maiortu priuatur: vt locus sit sequenti in gradu, post Paul. Castren. cons. 396. colu. si. lib. 1. de qua re vltra scribentes ab ipso Burg. Pacen. ibi relatos maxime. nu. 25. tenenda erit magistralis resolutio quam, nobis exhibuit domi. Ludo. Molin. lib. 2. de Hispan. primoge. ca. 14. num. 17.

Haec tamen conditio ferendi nomen & arma, adeo potens non erit: vt ex ea foeminae exclusae censentur: quia principium, & finis agnitionis foeminae sint. quae agnationes in feminis non conseruantur. l. pronuntiatio. §. si. & §. familiae. ff. de verbo. significa. nam in regno nostro ex. l. 2. titu. 15. par. 2. & generali eius consuetudine succedendi in maioratibus, & succedere, & nomen & arma ferre foeminae possunt, & familia per illas conseruatur: vt latissime, & non leui diligentia, pluribus rationibus & auctoritatibus probare intendit Burg. Pacen. in. d. proemio. nu. 111. &

118. Quare si ad maioratum in hoc regno confectum, illi de domo substituatur, licet his verbis agnati solivocati censeantur, iuxta notata in dicto. §. familiae, & in. l. cum vnus, in prin. ff. de alime & ciuar. leg. & per doctores

24. non paucos ab eodem Bur. Pacen. citatos. d. nu. 118: vt ipse fateatur, stante consuetudine regni huius, non tantum foemina, sed etiã descendentes ex ea admittuntur. Atq; hoc probari expressẽ inquit ex notatis per Bart. in. d. §. familiae. cum ibi dicat, de domo, cassata vè, à consuetudine siue solito modo esse explicanda verba ista. Et idem ait idem Bart. in. l. tutellas. ff. de capitulis diminu. nu. 4. cõ lu. vlti. prope finem, quod dicantur de domo ex consuetudine omnes qui portãt nomen, & arma, & vtuntur eisdem signis & nomine.

Ex quibus infertur, quod donatio, quæ cum hoc onere ferendi nomen, & arma disponentis causata est, donatio simplex propriè dici non poterit, sed ob causam: nam est quædam remuneratio onerosa in recompensationem oneris ferendi arma facta. vt aperte probat. l. hoc iure vtimur. 19. §. si. ff. de donatio. ibi, *Si tibi centum spondero hac conditione, si iurasses te nomen meum laturum: non esse donationem: quia obrem facta & res sequuta est.*

Quod quidem onus modicũ nõ est. vt habetur Rurth. cui successio, & ius sanguinis cum onere nominis gerendi cõpenebat, quod onus cognoscens, respõdit cedere iuri propinquitatis: nec enim posteritatem familiae meae delere debeo. Rectè ergo ait iuriscõsultus in. l. facta fidei

commissi. 63. §. si in danda. ff. ad Trebelli. In hæc verba: *Si vero nominis ferendi conditio est, quã praetor exegit: rectè quidem facturus videtur si eam expleuerit: nihil enim mali est honesti hominis nomen assumere: nec enim in famosis & turpibus nominibus hanc conditionem exegit praetor, licet tamen recuset nomẽ ferre remittenda est ei conditio: vt Iulianus ait.* Nomen ergo turpe vel inhonestum melioratus assumere non tenebitur.

Cum igitur hæc donatio seu melioratio cum hoc onere facta ferendi nomen, & arma cum aliquo tertio facta sit filio, consequens erit vt irrevocabilis sit. ex. l. 17. Tauri. sed an hoc procedat & qualiter alibi scribimus.

26. NONO, ex hac coniectura deducitur, quod licet prohibitio de non alienando facta sit Titio, & filijs suis, & vltra filium Titij non extendatur: vt expressẽ probatur in authẽ. de restitu. fideicommissi. §. nos igitur: si tamen causa familiae cõseruandæ facta sit, vsq; ad quartũ gradum extendi poterit. Quod ex pietate concedit ibi legislator. Si vero prohibitio illa nominatim facta sit: vt si testator dixerit te Titium hæredem meum prohibeo ne hanc rem quam tibi praelego extra familiam alienes: hæc prohibitio ad hæredem hæredis phibiti nõ pertinebit, argumẽto tex. in. l. seruus cõmunis. ff. de stipulatio. seruo. iuxta cõmuniem doctorũ placitum, vt ex Iasonic & Loace testatur dominus Praeses ordinũ Anto. Padilla in. l. voluntas. C. de fideicõmissis. nu. 2. l. secus si hæredi hæc prohibitio facta sit: vt nota-

vt notatur ex. l. Sicut. §. si. debitor. ff. quibus modis pignus, vel hypotheca soluitur. Iuxta traditionẽ Bart. in. l. filius familias. §. diui. ff. de legatis. 1. quam communẽ esse Ias. profitetur ibi, nu. 110. & Ripa. nu. 109. quos & alios citat sequutus idem domi. Anto. Padilla in. d. l. voluntas. nu. 20. quia prohibitio ista hæredi facta ad hæredem hæredis extenditur.

Quod omnes declarant: vt procedat quando causa dispositiue, & non enuciatiue à testatore apposta est. Vt tenet etiam Roman. cõs. 457. colu. 1. & præterea iterum mittant doctores ex dicto authẽ. de resti. fidei, quod etiã si testator dicat ideo prohibeo ne vnquã bona prohibita alienari de familia exeant: vt etiam hoc casu ad quartum gradum restringatur prohibitio. De qua re latè contendit subtiliter quidem & magistraliter dominus Praeses Cobaru. in lib. 3. variarum resolutio. c. 5. qui tandem nu. 4. versi. verum. concludit ex. l. 28. Tauri correctam esse nouellam illã constitutionẽ. d. anth. de resti. fidei cõ. quod etiã obseruauit domi. Anto. Padilla in. d. l. voluntas. nu. 25.

Communis quidẽ resolutio est, quod vbi ex verbis disponentis apparet illum voluisse quod bona in familia perpetuo remaneãt, vel tacitè ex natura rerum, actus, vel qualitate personæ id colligatur, perpetua sit prohibitio: nec in eisdẽ bonis hæres extraneus & necessarius institui poterit: vt ex doctoribus supra citatis videre licet, & ex domino Ludo. Molina. in libro. 1. de Hispano. primoge. c. 6. nu. 30. cum sequen. Grego. Lup. in. l. 6. titu. 11. pa. 5. verbo & a ius herederos.

27. DECIMO, ex dignitate perso-

næ testantis seu disponentis, eiusq; commodo præferẽdo, vilitati gratuita: quia hoc testator cõsueatur cogitasse, iure optimo infertur, ac cõfirmatur, intellectus dubia, ac pariter proluxa quæstionis, an scilicet prohibitus à testatore bona extra familiam alienare, censeatur etiam prohibitus eum in eisdẽ bonis hæredem instituerẽ qui legitimus sit & necessarius: etiam si is hæres de familia testatoris non sit? & quod non censeatur: prohibitus respondit glo. reputata singul. in. l. patet filium. §. Iulianus Agripa verbo factum. ff. de legatis. 3. quam ibi, & in. l. peto. §. fratre. ff. de legatis. 2. Bart. & alij commendant. Sunt & non pauci qui glossã illius opinionem sequuntur quos citat Tiraquel. de retractu. linarg. §. 26. glo. 1. nu. 4. domi. Praeses Cobaru. in. c. Reinaldus. nu. 8. de testam. Domin. Anto. Padilla in. l. voluntas. nu. 13. C. de fideicommissis. vers. secundus casus. qui duo summa cum diligentia ferẽ omnes hoc tenẽtes aggregãt, & alios citant istam esse communem opinionem profitentes.

Eam tamen veram non esse, optimis quidem rationibus & fundamentis ostendit dominus Anto. Padilla qui fundamentis contrarijs satisfaci. Ne quis dixerit quod prohibens fundi alienationem extra familiam, visus sit permittere vt in eos quos grauatus fecerit hæredes qui de familia testatoris non sint, eos hæredes instituendo alienare possit. Quæ opinio quando testator iussit quod bona de familia sua non excant magis placet: quia tunc testator potius sibi, & suo commodo, quam grauari, prouidere vult, atq; hoc casu iura contraria minus vrgent: vt ex respon-

tionibus domini Præfidis et domini. Anto. Padilla videre licet: nam vt libro primo. c. 4. nu. 6. vers. infertur & tertio, scripsimus, legitimi hæredes qui abintestato grauato erant successuri, in voluntate tantum permissiua disponentis nituntur, scilicet, quod testator non præsumatur excludere à successione grauati ipsius grauati hæredes necessarios. Nā hæc præsumptio tunc viget quando de commo dō tantum grauati, & sic de conseruatione familiæ grauati agit tantum testator, secus tamen si de conseruatione propriæ familiæ testatoris idem testator agat, vel etiam vtriusq; testatoris scilicet & grauati: quia tunc etiam re dubia existente, potius quidē in fauorem commo di testatoris quod ex familiæ suæ conseruatione oritur, quam in fauorem commo di grauati interpretatio accipienda est: vt notant communiter doctores in l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad Trebell. vt testatur ibi Ripa. nu. 25. Etiam contra ecclesiam: quia potius testatoris commo dū, & dignitas, quam ecclesiæ attendi debet: vt ibi tradunt doctores. Et idem si ex verbis disponentis expressè, vel tacitè, vel ex natura rerū, vel actus, vel ex qualitate personæ, apparere possit illum voluisse quod bona sua in familia remaneant, perpetua erit prohibitio, nec in eisdem bonis hæres institui poterit. Quod est de mente doctorū: vt supra scripsimus. nu. 26. in fi. quæ noua declaratio. d. glo. §. Iulianus Agripa, mēti tenēda erit.

Infero etiam quod si talis grauatus onere reali graueretur ad perpetuum sacrificium seu anniuersariū pro anima testantis adimplēdum:

grauatus eum facere hæredē qui de familia non sit minime poterit, licet legitimus successor illi sit ab intestato. Tum quia nemo vnquā dubitauit rectius, hoc onus ab illis qui de testatoris familia sint, & accuratius adimpleri quam ab extraneis: tum etiam quia anniuersariū pro anima defuncti, vel alia pia causa adimplendum perpetuum indubio iudicatur. Vt scribimus in isto capite. §. 2. nu. 2. 4. vbi latè confirmauimus potius, & præcæteris animæ testatoris fauendum esse.

Quinimo & in simili hoc idē refertur Anchar. cons. 27. nō seruato ordine: columna vltima. vbi tenet, quod licet nō adsit perpetua prohibitio, nec vinculū ex sui natura inductū: ex onere tamen annuo, id est singulis annis implēdo quod perpetuum iudicatur, vinculū fidei commissi perpetuum efficitur, & iudicatur. Et ita scio iudicatū in regio Pincia no prætorio me patrocinante.

Quinimo, adeo & ante omnia voluntas testantis & eius desiderium impleri debet, quod si grauatus, & prohibitus alienare hæres sit, incertas personas ratione offensæ testatori, vel eius filio illactæ: in eadem personas, etiā ab intestato & legitimo iure transferre veritus hæres ille grauatus cōsebitur. Ex textu optimo in l. codicillis. 9. 1. §. matre. ff. de legatis. 2. ibi, *Scis vnum fratrem tuum filium nostrum occidisse: sed & alia mihi deteriora fecit.* l. si ita quis 135. §. ea lege. ff. de verb. oblig. vbi ergo odio alicuius personæ certæ, vel certæ generationis alienatio prohibetur, omnino conditio seruanda est nec grauato licet in ea re eū instituere cuius odio alienationis prohibitio facta fuit. præferri

preferri ergo debet testantis comodum: nam satis lucratur qui suæ obsequitur voluntati. l. si. ff. de vsu. & habit. cū aggregatis a Tiraquel. in præfatione retractus. nu. 25.

VNDE CIMO ex eadem præsumptione manat decisio alterius notabilis quæstionis, vt pote in praxi contingibilis, quod si maioria eadē conditione fuerit stabilita quod si successor vxorem ex certa progenie acceperit eius successione priuetur, an teneat talis cōditio, vel reiicienda sit tanquam matrimonij libertatem impediēs? Et quod teneat cōditio, & pœna probat expressè. l. titio centum. 70. §. 1. ff. de condi. & demonstra. vbi tenet hæc cōditio si Titius Meuiā vxorem ducat, centum ei lego. l. 14. titu. 4. par. 6. quæ loquitur quando mulieri legatur hac cōditione. Idem si vnum ex fratribus suis qui cum Meuiā contraheret testator hæredem faciat: vt probat expressè. l. si. in finali responsio. titu. 3. par. 6. l. 2. 1. vers. esto es. titu. 9. par. 6. & quod pœna priuationis obtineat hoc casu, tenet ac rectè probat Oldrald. cons. 16. in filia prohibita contrahere matrimoniū nisi cum mercatore: & sic restringitur ad certum genus personarū, qui subdit quod incidat in pœnam amissionis legati, quia cum milite contraxit secūdas nuptias: atq; nō impleuisse defuncti voluntatem ex eo quod primo cū mercatore contraxerat. Quæ sequitur Aretinus vt illum refert, sequutus dominus Præses & Episcopus Segou. Cobaru. in lib. 4. decretaliū. c. 3. §. 3. nu. 7. cum sequen. post Ioannē Lupum, Et pœnam istam reiiciendam non esse tamquā matrimonij impeditam ex eo censet, quia nō dicitur

pœna quando quis a iure quærendo: sed cum à iure iam quæsitō priuatur. Cui conuenit ratio textus. d. l. Titio centum. §. 1. ibi, *Aliud est enim eligendi matrimonij, pœna metu libertatem auferri: aliud ad matrimonium certa lege inuitari.*

Quibus duabus rationibus Oldrald. mouetur. 1. cum ita legatur §. 2. ff. de condi. & demonstra. sequitur etiam Oldrald. Domi. Ludou. Molli. in lib. 2. de Hispano. primoge. c. 13. in princ. testaturq; cōmuniter doctores teneri scilicet, conditionem istam contrahendi cum certo genere personarum iure optumo tenere. Citat præterea Felin. Guiller. Benedictum Suarez Acoftam & Socinum idem tenentes, extendēs quod obtineat etiam si per viam modi, & non cōditionis fiat hoc præceptum, post Oldrald. Areti. Pala. Rub. & Domi. Præsidem Cobaru.

Vnde si testator iubeat hæredi, vt Titiam vxorē ducat, quod si id non fecerit eum hæreditate priuet: atq; ille contrafecerit, licet nō desinat esse hæres ipso iure: valebit tamen huiusmodi priuatio in vim fideicommissi: vt post Paulū. cons. 300. nu. 1. volu. 1. tenet Dominus Anto. Padilla in authen. hoc amplius. C. de fidei cōmi. nu. 1. in fine & is citat Aymo. Crauc. cons. 1. nu. 6. & Iulium elarum recepat. senten. quæstio. 69. lib. 1. profitemur res istam esse communem opinionem.

Conferunt præterea quæ scribit Anto. Gomez in l. 14. Tauri. num. 8. vbi agit etiam de conditione si secundo non nupserit, & Domi. Præses, Cobaru. in. 4. decretal. 2. parte. c. 6. §. 8. num. 17. vers.

vers. vndecimo. Vide etiam l. 10. titu. 3. par. 6. verbo que casare, quod procedit in extraneis hæredibus, non etiam in filiis institutis: quia grauati hoc onere in legitima non poterit: vt ex Bartolo in. d. §. Titio centum. domino Præsidente. d. §. 3. nu. 7. & Oldraldo videre licet. Per Petrum etiam Peraltam in l. 1. ff. de legatis. 2. nu. 1. 2. vers. cōprobatur. Vbi tradit quod si filia in omnibus bonis sit à patre instituta, & rursus ille in codicillis ei nomine dotis. aliquid leget, nō possit ei apponi conditio ista testamentaria, etiā in id quod illi vltra legitimā relictū sit. ex. l. 1. titu. 4. par. 6. de qua redicam lib. isto. 2. cap. 2. §. 1. nu. 100.

Sequitur præterea Oldraldi opinio, Petrus Peralta in. l. vnū ex familia. §. sed si fundum. nu. 31. & 32. ff. de legatis. 2. vbi refert Paul. Castrē. Benedictū Plumb. Felin. & Alciatum. idem tenentes, ac profiteretur ab omnibus Oldraldi opinionem receptā esse. Citat etiam Fulgosium idē tenentē, & Deciu cōs. 3. nu. 4. testaturq; quod secundū eā obtinuit in causā, in qua, in melioratione & vinculo dicebatur quod filia nuberet certæ personæ cognitionis eiusdem patris instituentis maioriam illam, aliās illam perderet. Quæ primò intra familiam nupsit, & iterum extra familiam, & fuisse definitum, quod maioriam amitteret, quia conditio illa prohibitiuè facta fuit, ideoq; perpetua iudicari debuit, citat præterea Alberi. Ias. Anto. Rub. & Alex. idē quod Oldrald. tenentes & semel atq; iterum istam esse communē opinionem testatur: Atq; in fine citat Tiraquel. in. l. boues. §. hoc sermone limitatione. 7. allegantē alios cum Oldraldo tenentes, atq;

illic extendit. l. 49. Tauri, quæ est 30. in noua legum recollectione. l. 1. titu. 1. lib. 5. vt ex eo quod negatiuè prohibet filiam matrimoniu claudesinū sub pœna exheredationis contrahere, quod si primo loco in facie ecclesiæ, & rursus claudesinè contrahat exheredationis pœnam nihilominus pati possit.

Quæ quidem iam dicta Oldraldi, & Peraltæ, quæstio, ex cominodo testatoris, eius voluntate & dignitate conseruanda, ex familiæ, suiq; nominis tuitio, non parum munitur, & ex sequēti quæstione cōfirmatur.

D VODECIMO, ex hac eadem coniectura ex commodo testantis præferendo orta, dubia quidē redditur illa pulchra quæstio à Gregorio Lupio mota. in. l. 3. titu. 13. par. 6. verbo mugeres. columna. 4. in fine, vers. succedit etiā quæstio pulchra. Quod si conditor maioræ in defectum masculi feminā succedere velle decreuerit, hac tamen conditione, quod homini sui generis nuberet: qui vt sui nominis memoria conseruaretur, insignia, & nomen suum deferri iussit, an eo quod cum extraneo contraxerit, maioriam amittat, si maritus ille extraneus, nomen & insignia testatoris deferat? qui optimis quidem fundamentis, quod non amittat, decidit: quam testatoris menti satisfactum esse videtur: quia nō de agnatione, sed de nominis sui memoria cōseruanda visus sit agere: ad limites igitur rationis limitada dispositio est. l. cū pater. 79. §. dulcissimi. ff. de legatis. 2. Nihilominus tamen hæc Grego. responsio mihi displicere nō potest: nā & optimis nititur fundamētis

dāmētis, & eius autoritas magnū apud omnes pondus habet.

TERTIO decimò, Ex hac eadem præsumptione comprobatur & altera quæstio quæ in praxi cōtingit, de qua meminit idem Grego. Lupi, in. l. 3. verbo con villanas. titu. 21. par. 2. dum respondit seruandam esse conditionē maioræ, quod in ea succedens cum plebeia matrimonium contrahere non possit, sed cum nobili iuuenula, quæ vulgo hija dalgo nuncupatur: aliās maioriam amittat, ex illa lege notans, & quod satis sit quod cum plebeia ex priuilegio nobili effecta contrahat. Quæ decisio licet ex iam dictis muniatur: cum casus contingat deliberandum erit: cum verisimile sit nō ratione priuilegij personæ concessi, vt successores in maioriam eo potiantur: sed ea potissima ratione, vt testatoris sanguis perpetuò in maculatus remaneat, id statuisse institutorem maioratus.

Ex. §. 2. Sequēti summaria

1. Testator nullum censetur prætulisse animæ suæ commodo.
2. filius negligens votum ad implere paternum, prælegatis priuatur.
3. Idem si negligat exequi relictā ad pias causas: secus in filio hærede.
4. Si quis sua, & patris testamēta impleri iubeat, à patris testamentis incipiendum est.
5. Executor intra mensem nō pudamētis

blicans testamentum, legata amittit, monitione iudiciali præmissa & nume. 7.

6. Fallit in coniunctis testatori, & alijs modis.
8. Ex fructibus futuris maioræ, vel dignitatis, exequiæ animæ in subsidium fieri possunt data paupertate defuncti.
9. Pro animæ exequijs, etiam id quod excedat tertium bonorum expendi potest, si qualitas, & dignitas defuncti hoc postulent.
10. Idem si defunctus ita iubeat, & num. 12.
13. Funeris impensa omnibus præfertur creditoribus etiā expressam hypothecam habentibus.
11. Vltra quintum expendi pro anima poterit, quando pater adeò diues erat, quod filij non læderetur in legitima.
14. Non repetit funeris impensam, qui tā modicam fecit, quæ in defuncti contumeliam cessit.
15. Idem in præposito ad sumptus in doctoratu faciendos.
16. Marito datur actio & retentio: quia legalis executor est bonorū vxoris, circa funeris impensam.
15. Coniunia mortuorum inter rusticos consuetudine dari, an mutari impijs operibus possint.
17. Maritus in subsidium de bonis suis ad funeris expensas tenetur
18. Vxor in sepeliendo mariti nobilitate potiri debet.

Expen

19. *Expendi, & relinqui poterit tertia bonorū iure militari quaestitorum liberis etiā existētibus.*
20. *Si nepotes tātum testator habeat quartam partem pro anima relinquere poterit.*
21. *Meliorato resistunt haeredes ne ex bonis male acquisitis, meliorationem capiat. ut ipsi pro defuncti anima restituant.*
22. *Idem in bonis mala fide possessis ex quibus maioria facta fuit.*
24. *Si testator annuarius impleti iubeat quandiu viueret, perpetuum onus istud censetur animae fauore. & aliae similes quaestiones.*
25. *Grauumen restituendi quintā partem bonorum monasterio incapaci, fauore pie cause tenet.*
26. *Si pater pie cause bonorū medietatem leget, non tātum quinti medietas, sed & tota quinta pars debetur.*
27. *Tacita pupillaris fauore pie cause matrem excludit.*
28. *Si testator dicat fiat bonum pro anima mea, incertum hoc legatū tenet. & num. 29.*
30. *Si grauetur haeres calicem ecclesie dare, de honorabili secundum ecclesie consuetudinem, & testatoris nobilitatem intelligi debet.*
31. *Facultas Regis confirmatoria maioriae, cum annuarius pie cause tenet.*
32. *Maioria noua, super bonis ma-*

- iorie antiquae fundata cum onere annuarius, tenet ratione va-*
33. *Idem si super domo principali constituatur, nec tunc filius maior pro legitima illam eligere poterit, licet alias ei permittatur.*
34. *Tacitum fidei commissum restituēdi incapaci, fauore pie cause tenet.*
35. *Si testator filios nō habens, omnia bona sua alterius dispositioni committat, eum heredem facere videtur: ut ad pias causas bona illa distribuatur.*
36. *Si cōiuges annuarius filio ex primo matrimonio vxoris relinquunt, an filij secundi matrimonij, descendantibus ex primo matrimonio praeferrantur?*
37. *Ius eligendi concessum a Rege, vel a testatore ad maioratam, an extēdatur ut testatoris inimicus eligi possit?*
38. *Testator confessus & cōtrictus decessisse praesumitur. & capitales inimicitias remississe.*
39. *Legatū ad pias causas quādo dicatur factum.*

§. Secundus, in quo de coniecturis quae fauore animae defuncti ad sunt tractatur.

GVM

- I. VM nulla hominis christiani causa, potius mouere debeat quam ea quae ad commodū, animaeque salutem tendit: quia nullam aliam ita praeculis habere disponens teneatur: ut factis res ipsa indicat: nullus ergo sane mentis vnquam dubitauit alium praedilexisse, animaeque suae commodo testatorem praetulisse. c. praecipimus. 1. 2. quaestione. 1. in hoc igitur §. 2. de coniecturis fauore animae ipsius disponens, seu testatoris peculiariter agere decreui. Quae quidem defunctorum pia dispositio-nes adeo fauorabiles sunt, ut à solo Papa mutari possint. Clementi. quia contingit de religiosi domi. quod ex Concilio Tridentino. sessione. 2. 2. c. 6. Episcopi tanquam legatis sedis apostolicae commissum est. Etiam ut minuire possint missarum numerum ex defuncti dispositione relictum: ut cauetur dicto Concilio sessione. 2. 5. c. 4. modo elemosyna pro celebrandis missis relicta non sufficiat. Et quid si legitur ex certo fundo soluenda? num. 2. 4. hoc capite videbis. Quid vero si redditus fundi crescāt, an augeri numerus missarum debeat? videndum quia scribimus lib. 4. c. 2. nu. 5. 2. & 53.
- QVARE, & generaliter primo inferitur, quod si de animae salute agatur odiosa, & correctoria etiam dispositio extendi debeat ut videtur licet per Ias. in authen. quas actiones. C. de sacro sanctis eccles. vide etiam Afflictū. decisi. 2. 30. nu. 4.
2. SECVNDO, adeo iura animae defuncti fauent, quod si filius grauetur ut votum paternum ad ini-

pleat, & negligat id facere, per anni lapsum, priuatur etiam à legitima illi de iure debita: iuxta vnam traditionem textus in c. licet. de uoto. Quam non pauci sequuntur, vel iuxta veriorum interpretationem, priuatur ab omni praelegato ultra legitimam sibi facta ex quinta bonorū parte quae pro anima, vel extraneis relinqui poterat.

Nam si in tertia, & quinta melioratus sit, solam quintam amittit: vel ea certissima ratione quia tertia pars respectu animae defuncti, & extraneorum legatariorum legitima filiorum sit: ut post Seguram declarat & recte quidem domin. Praeses Cobarrub. in c. si haeres nu. 9. de testamentis ex authē. hoc amplius. C. de fidei commissis, & nobella constitutione in corpore vnde sumitur, & expresse probat l. si. titu. 10. par. 6. vbi idem tenet Grego. Lup. verbo legitima, vbi in verbo aquella parte, in fine, subdit quod si conditor maioriae instituta ex quinto bonorum si iudicant filij, vel de omnibus bonis illis non stantibus, grauet nominatim illum quem primo loco vocauit, onere adimplendi suum testamentū, sub poena amissionis maioriae, & quod si is ob negligentiam in poenam incidit ad alium deuoluta erit maioria: sed hoc grauumen non transit in istum secundum successorem, nec ob negligentiam eandem maiorianam amitteret. Quod illic optimis probat fundamentis.

TERTIO, inferitur ex eadem coniectura, quod si rex vel alius magnas in testamento suo iusserit suorum parentum testamenta adimpleri: quia ad hoc ipse in vita tenebatur: ut quam citius possit animae grauumen hoc deponat,

D magis

magis est quod si ita iubens parēti bus hæres sitit, prius patris, quam filij testamentum executioni mandari debeat: vt rectè respōdit Grego. Lup. in l. 4. titu. 15. par. 2. in glo. verbo. sus deudas. in fine.

QVARTO, ex eadem coniectura manat decisio textus in. l. 4. titu. 2. lib. 5. ordin. quæ hodie est in recollectione noua. l. 14. titu. 4. lib. 5. qua cauetur, quod executor testamenti illud non insinuans intra mensem, amittat legata in eodē testamēto relicta. Quod intellige præcedere iudicis declaratione, & monitione præambula, quod pbat. l. 6. titu. 10. pa. 6. vbi Grego. agit de intellectu. Cum qua lege conuenit. l. si quis sepulchrum. ff. inus. ff. de religi. & sumpti. fune. in amissionē legati ob negligentiam adimplendi legata pia. Quod obtinet etiā in executore, & tutore regis qui ob istā negligentiam officia, & alia etiam bona ei, à rege donata amittit vt ex notabili lege regia probatur in. l. 4. in fine. titu. 15. par. 2.

Et num tēpus executoribus datum à die aditæ hæreditatis currat? vide Grego Lup. d. l. vltima. Petrum Peral. in. l. cum quidam; magna. ff. de legatis. 2. nu. 9. pagi. 271. & nu. 8. Burg. Pacens. latè in. l. 3. Tauri in. septi. conclusio. nu. 953. cum sequē. vide etiam per domi. Antol. Padilla in. d. authen. hoc amplius. nu. 14. & 15. & 16. C. de fidei commi. Domi. Præs. Couaru. in. c. Ioannis nu. 3. de testamē. vbi tractat, quod licet recusans officium executoris amittat legata in eodem testamento sibi relicta, coniunctus tamē ipsi testatori legatū nō amittat. ex. l. tutor. §. quæ tutoribus. ff. de excus. tuto. & Barb. in. d. c. cū Ioannis. nu. 17. & Romā. singul. 646.

Nam licet indubio, siue relicta fuerit factum officij contemplatione, siue non, poena amissionis legati obtineat: hoc procedit nisi per coniecturas, vel præsumptiones constiterit quod testator ei nihilominus esset omnino legaturus: vt declarat post Barr. num. 7. Peralta in. l. 1. ff. de legatis. 2. num. 57. pagina. 40. & in casu proximo quando cōsanguineo factum fuit legatum tradit exemplū, dum allegat. l. cum alienam. C. de legatis. Obtinebit præterea dicta. l. 4. ordinamenti, etiam in executore qui infra terminum legale codicillos publicare non fecit. per tradita per Ias. in rubri. ff. de legatis. 1. nu. 15.

QVINTO, ex eadem præsumptione manat decisio questionis traditæ à Grego. Lupio. in. l. 12. titu. 13. par. 1. verb. de los bienes del muerto. Vbi quarit, an ex fructibus maioriam, Ducatus, vel Comitatus, teneatur successor & possessor ad exequias faciendas iuxta qualitatem personæ prædecessoris defuncti, qui maioriam eandē possederat, si talis defunctus non relinquit bona libera ex quibus fieri possint, & num etiam ad solitas elemosinas teneatur idem possessor? qui inuit quod ad hoc teneatur dum remittit ad Decium, cōs. 137. qui loquitur in successore in dignitate, vel beneficio.

Ex cuius dictis, & ex traditis per Abb. & doctores in. c. ex presentibus de pignoribus. resolutio erit: quod hæredes clerici ad hoc teneantur, & in subsidium successor in dignitate, tenet etiam Rebusus in constituto. regni in titu. de sententijs prouisionalibus. nu. 57. qui citat Bertran. cons. 309. nu. 2. lib. 1. loquentem in casu quo quis defuncto ex alterius

alterius dispositione succedit: vt in fidei commissio antiquo.

Et idem tenet quod in subsidiū teneatur domin. Præs. Couarru. in. c. Reinaldus. de testamen. §. 3. num. 2. colu. 3. dum ait. quod si testator non habeat bona ex quibus quinta pars sufficiat tunc, etiam si filios habeat executores expendere tenentur ultra quintam partem pro funeralibus impensis, vel ultra tertium si non filium, sed patrem habeat.

Quinimo & l. 4. titu. 15. parti. 2. probatur quod successor in maioria ad has expensas teneatur ibi facer decir missas e dar limosnas 10. vbi Grego. Lupi. glo. 1. colu. 2. in fine dicit, quod defunctus non possit grauare proximum successorem in maioria antiqua qui non sit eius hæres vt de fructibus maioriam quolibet anno aliquid soluat: quod intellige vt supra nisi in subsidium. Idem tenet Suarez post longam altercationem in. l. quoniam in prioribus. C. de in officio. testamento in declaratione legis regia. §. ad principalem. num. 11. 7. & 8. fol. 127. & in sequenti limitatione. fol. 131. idem etiam tenet quando pater erat ditissimus. Quod etiam si ultra quintum pro anima eius expenderetur, non læderentur filij.

12. Si vero hæres sit patri, & in antiquo maioratu à patre iam possessore succedat, ab ipso patre grauari iure poterit, vt ex fructibus ex fundo maioriam legendis, vel feudi, quotannis certos fructus pijs causis soluat, & valet relicta: & ita tenet post Bal. loquentem in feudo Petrus Peralta in. l. 3. §. qui fidei commissam num. 15. ff. de hæredib. institut. quia testator de fru-

ctibus à fundo separatis disponere censetur.

13. **SEXTO**, impensa funeris adeo priuilegiata est quod omnibus creditoribus, etiam expressam hypothecam habentibus præferenda est, etiam priuilegiata causa dotis habenti: vt ex. l. 30. in fine colligit Grego. Lupi. titu. 13. par. 5. cuius traditionem communem esse constat ex citatis à Petro Duenas in regula. 199. num. 7. vers. 7. quod videre licet ex notatis in. l. 1. ff. soluto. matri. Negus. de pigno. 2. membro. 5. partis principalis. num. 28. fallentia. 13. animæ ergo sumptus ante omnia debita & legata deducendi sunt. d. l. 12. titu. 13. par. 1. vbi Grego. Lup. intelligendo iuxta traditionem Domini Præs. Couarru. in. c. Reinaldus de testamen. §. 3. nu. 2. vide etiam Capitulum decis. 84. & ante ceptam diuisionem deduci debent, & secundum qualitatem, & dignitatem personæ testatoris vt. d. l. 12. probatur. & in. l. si quis. 12. §. hæc actio. ff. de religi. & sumpt. fune: ex quo textu constat quod maior funeris pompa fieri debeat in nobili vt post glossam in. l. ex facto. §. si quis rogatus. colu. 1. in principio deducit Alex. ibi.

14. Quod adeo procedit, quod si tam modicam funeris expensam quis fecerit quæ potius in mortui contumeliam, quam in illius honorem cedat, illam repetere minimè poterit: vt ait textus in. l. si quis impediat. §. iudicem. ff. de religi. & sumpti. funer. quod dicit notandū Rebusus de sententijs prouisionalibus. nu. 52. contra auaros, & conuiuia quæ fieri solent in mortuorum exequijs in aliud piū opo mutata esse De quare & circa conuiuia à ru-

sticis dari consuevit ex pane, & ca-
so vel alias, in exequiis istis, quæ
apud eos caritas vocatur, vide et-
iam optimum textum qui solen-
tia conuiuia prohibet, in. ca. nul-
lus. 4. 4. distinct. Et latius scribit
de hac rusticorum consuetudine
& origine Dominus Couar. in. c.
ultimo de testamen. nu. 1.

Et quod expendi possint etiam
contra defuncti voluntatem vide
Plateam, in. l. quæcunq;. C. de fide
instrum. lib. 1. o. nec omittendum
quod infert Albericus in. d. §. iu-
dex, quod si doctorandus ponat ali-
quæ ad faciendos sumptus in docto-
ratu, si tam modicos fecerit, quod
cedant in eius contumeliam repe-
tere minime possit.

16. **Extende præterea quod ad eod pri-
uilegiata sit funeris impensa, quod
marito actio datur contra vxoris
hæredes: vt illi compellantur sibi
bona dari: vt funerū sumptus pro
vxore ex illis faceret. Probat. l. in eū
& l. sed si non dum. ff. de religi, &
sump. fun. Fft enim legalis funerū
vxoris executor, de quo adeo lex
confidit, quod & si ille integram
dotē restituere promissit: nihilo
minus pro rata impensa funeris e-
am retinere poterit vt post Roma.
& Angel. in. l. qui bona. §. qui pa-
rietē. ff. de damno infecto & Cur-
tium Iuni. cons. 13. num. 16. tenet
Ripa in tracta. de peste in capite de
remedijs præseruatiuis contra pe-
stem. nu. 135. idem tenet Rebuf. de
senten. prouisionalibus, nu. 66.**

17. **Maritus ergo expendere debet
funeris expensas, & non hæres mu-
lieris etiam si pater sit. & mihi pro-
bat textus in. l. si filia familias. 6. 1.
ff. soluto. matri, vide etiam Boerf.
decis. 244. nu. 9. Quod procedit
etiam si non adsint vxoris bona:**

nam ex bonis mariti ipse à lege gra-
uatur, vel si pacto vel statuto do-
tis partem lucrari debeat: nam pro
parte lucri maritus ad has expen-
sas funeris tenebitur. l. in eum, &
l. Neratius. ff. de religio. & sumpti.
fune. l. sic pro rata. ff. eo. maritus
ergo in subsidium tenetur: cū sci-
licet nulla adsit dos, non adsint
vxoris hæredes, nec bona, & pater
vxoris nō sit soluendo, & nō alias.
ex. l. quod si nulla dos. ff. eo. titu. v-
bi etiam deciditur, quod, maritus
hoc casu in quantum facere possit
tantum teneatur.

Amplia prætea funeris impensa
17. fauorem, ex Bertachini sententia,
in tractatu. de Gabellis. in. 8. parte.
membro. 5. nu. 5. asserentis, gabe-
llam seu vestigial ex venditione bo-
norum hac de causa funeris impen-
sam faciendæ, & rerum quæ pro a-
nimæ expiacione relicta fuerunt nō
deberi, quem citat ad hoc Ioannes
Iañez Hispanus in tractatu rerum
quotidianarum. c. 8. §. 1. num. 18.
quod præmaximè procedit in ca-
su proximo in quo maritus de dam-
no vitando agit, sicutus vero de lu-
cro captando, tum etiam ex infra
dicendis. nu. 27. iuncta. l. pœnis fis-
calibus. C. de iure fisci. lib. 10. &
que diximus. nu. 13.

18. **Illud tamen non erit subtrahen-
dū, quod vxor in sepultura viri sui
nobilis sepellenda est, atq; viri no-
bilitate etiam in sepellendo potiri
debet: vt notat Platea per textum
ibi, in. l. vltima. C. de incolitis. lib.
10. & Iaf. in. l. cum quædam puella.
nu. 2. ff. de iuris. omni iudic. tex.
in. c. is qui. §. mulier de sepulturis
libro sexto.**

Ex qua ratione dubium fuit, an
teneat statutum confraternitatis
nobiliū dictas, quod mulier igno-
bilis

bilis, confratris nobilis, à confratri-
bus non sepellatur? & licet ex. l. ne-
mo potest. ff. delegatis. 1. prohibi-
tum sit fieri posse in dispositione
quod leges suum vigorem non ha-
beant, & mulieres viri priuilegio nō
potiantur: hoc obtineret si statutū
illud diceret quod talis vxor in vi-
ri sepulchro non sepellatur: ceterum
si non hoc, sed quod cum pō-
pa nobilium incedentium ad sepul-
chrum non deferatur: quia esset o-
nus cæteris confratribus, ad casum
istum extendi non poterit mariti
priuilegium in vxorem collatum,
tū etiā quia rationale sit statutū
& non iuri communi contrarium:
vt ex ratione earū quæ scripsimus
in hoc cap. §. 1. nu. 28. videre licet.

19. **SEPTIMO, fauore animæ de-
functi militis, sancitum est in. l. 3.
titu. 25. part. 2. quod de parte bo-
norum captorum in bello decedē-
ti danda, executores expendere p-
anima defuncti iure possint tertiā
partem in præiudicium etiam le-
gitimorum successorum abintest-
rato Quod intelligit ibi Grego Lu-
pi. verbo, la. tercera parte procede-
re etiam statibus legibus Regni hu-
ius statuentibus existentibus filijs
vltra quintam bonorum partē pro
anima defuncti expendi, vel relin-
qui non posse, nā hoc obtinere in-
quit in alijs bonis militis, non vero
in lucris belli.**

20. **OCTAVO, fauore animæ de-
functi permittitur est testatori filios
non habēti, sed nepotes, vltra quin-
tam suorum bonorum partem pro
anima sua legare: nam hoc casu de
quarta bonorum parte disponere
poterit: ita tenet Suarez in. l. quo-
niā in prioribus limitatione. 9. ad
legem regni subdens, hoc probari
ex notabili lege incipienti si el ma-**

rido. titu. 3. lib. 3. fori, quam ad hoc
notare mandat de eius obseruātia
famosus illic causidicus nō dubitās.
quam tanquā æquam, & animæ fa-
uentem seruandā esse mouit & de-
cisionem proximam Gregorij Lu-
pij in d. l. 3. titu. 25. par. 2.

21. **NONO, ex eodem animæ fauo-
re manat decisio notabilis. l. 2. titu.
15. par. 6. dirimens doctorum con-
tentiones, ac decidens quod male
acquisita à defuncto ex illicitis vsu-
rarijs pactionibus, vel rapinis non
sint inter hæredes diuidēda: sed do-
minis si reperiuntur, vel eis non re-
pertis, pauperibus tradēda, vbi Gre-
go. Lupi. in verbo tornar infert, &
inducit illam legem ad quæstionē
maioris confectæ ex illis bonis ma-
le acquisitis sudens, quod hæredes
filio meliorato illa tradere non te-
neantur. etiam si ei titulo maioris
relicta fuerint. Sed quia in prælega-
to diuersa ratio est vt videre licet
in. l. si à substituto. 4. 7. §. hæres ser-
uum. ff. delegatis. 1. l. quid ergo. 56.
§. si hæres hominem. ff. eo. titu. à di-
stinctione Pauli Castrē: non erit re-
cedendum in. d. §. si hæres seruum
num. 6. an scienter, vel ignoranter
quod fuerint male acquisita testa-
tor disposuerit: quod est de mente
glossæ ibi, verbo & puto teneri vbi
remittit Grego. Lupi. quādo res ip-
sa specialiter legata est: nā si in ter-
tia & quinta bonorum partibus v-
nus ex filijs iure maioris meliora-
tus sit, dispositio dictæ. l. 2. partitæ
iure optimo obtinebit: quia de his
bonis viciose obtentis fieri nō po-
terit maioris: sed tanquā debita à
cæteris cohæredibus dominis re-
pertis, vel illis non repertis paupe-
ribus restituenda sunt. Atq; ita in se
22. **ligenda est sequens quæstio quam
Greg. ibi exorditur: quod si decerto****

23 opido, vel domo: certū, cum omnibus bonis: ibi sitis quis maioriā infiruat, bona mala fide possessa non comprehendantur.

24. **DECIMO**, salute animæ defuncti infertur quod si testator iubeat anniuersarium, annuatimque sacrificium pro anima sua fieri per vñū ex hæredibus vel legatarijs suis cui fundum legauit, quod si successores grauari assentiant quod tandiu testator voluerit præstari, quādiu hæres viueret: nihilominus onus hoc seu anniuersarium perpetuum iudicari debet. Ex textu optimo probante hanc assertionem, & in relicto cum onere p̄j sacrificij loquente, in l. annuatim. ff. de annuis lega. confert etiam tex. in l. Lutiū 12. ff. de alimen. & ciuar. legatis, vbi si testator annua alimentā, vel centū ad alimenta leger ex fundo certorū fauore piæ causæ alimenterorū, pignus in fundo illo constitutum censetur. quod secus esset in alijs non priuilegiatis causis vt ex Domino Præsīde Couar. videre licet. in c. Reinuarius. §. decimo. nu. 3. de testamē. vide etiam l. 1. §. titu. 1. par. 5. verbo darle cada año. Atq; idē dicendum si testator annum sacrificiū à Petro Parrocho suæ ecclesiæ fieri iubeat, & quod ei certum dentur vt illud adimpleat: nam mortuo parrocho & sic perpetuo onus durat, vt in simili & quidem fortiori casu respondit Cōsultus Scauola in l. annua. 20. §. à titia fideicommissum. ff. de annuis. legatis ibi secundum ea quæ proponerentur ministeriū quidē nominatorum designatū, cæterum datū tempore relictum sacerdoti, vel ecclesiæ ministris, ipse ecclesiæ relictum esse videtur. Ideoq; perpetuū iudicatur, de quo annuo sacrificio

vide etiam supra in principio huius §. & in §. 1. nu. 27. versū. infero etiā. Et quod potius per eum qui de familia disponētis sit, impleri debeat interpretandum sit.

25. **VNDECIMO**, adeo fauor animæ creuit quod grauum restituendi quintum bonorum monasterio incapaci, filio meliorato impositum fauore piæ causæ, & consequenter fauore animæ defuncti tenet vt colliges ex Abbate in c. recolentes. de statu monachorum in fine & ex notatis per Bart. & doctores in l. idem Iulianus. 4. 1. §. vltimo. nu. 4. ff. delegatis. 1. & quod teneat legatum sed bona retinere nō possit tenet Grego. lup. in l. 14. titu. 5. par. 6. verbo cada vno del pueblo sed vt bona illa vendantur & precium eorum in alimenta monachi conuertantur vide etiam Petrus Duenas in regula. 381. in prima limitatione.

26. **DVODECIMO**, enascitur ex hac piæ causæ, & animæ defuncti præsumptione ratio decidendi illius quæstionis Roderi. Suarez in l. quoniam in prioribus in declaratione legis regni. §. ad principalē. fol. 127. nu. 5. quod si pater medietatē suorum bonorum monasterio, piæ causæ, vel ecclesiæ leget cū habeat filios, non medietas tantum quintæ partis bonorū pro vt aliqui tenent, sed tota quinta bonorū pars legata censebitur piæ causæ, illiq; debetur.

27. **DECIMOTERTIO**, infertur, quod si meliorato filio pupillo pater piæ causam substituatur: pupillaris tacita substitutio sub ista vulgari cōprehensa, quæ alias matrē non excludit: quia ex ea testatoris anima sublebat: vt tenent Angel. & alij in l. præcibus. C. de impuber. & alijs subiti

substitu. prout illos refert Bernar. Diaz. lucco in regula. 714. quem vide, & in regula. 797.

28. **DECIMO QUARTO**, hinc oritur, quod si testator dicat pro anima mea lego, vel fiat bonum pro anima mea, sed non exprimat quid fieri debeat, vel quantitatē quæ expendi deberet: nihilominus valet legatum: & excutitur pro anima defuncti; ad quantitatē conuenientē dignitati personæ defuncti, modo facultatū, & numero liberorū impendere poterit. ita tenet Cardin. Zabarelā in Clem. 1. de testamētis nu. 27. per. l. cū post. §. gener. ff. de iure dotium. vbi fauore piæ causæ incertum valet legatum sancitum est. probat tex. omnium optimus qui in causa mere pia loquitur in l. pen. ff. de alimen. & ciuarijs legatis quem Zabarelā non citat. Confert etiam quod tradit Bal. in l. 3. ad finem. C. de furtis vers. extra notanu. 4. vbi dicit quod si testator vñū calicem ecclesiæ dari iubeat, sed nō exprimit pretiū nec merciam: quod intelligi debeat de calice honorabile secundum illius ecclesiæ consuetudinē, & facultates testatoris: quia in relictis ad piās causas arbitrium boni viri semper tacite conexum est. Quam refert sequitur Grego. Lupius in l. 3. titu. 9. par. 6. verbo el mejor in fine. vide etiam Bal. Ias. & alios de his dubijs legatis ecclesiæ vel ad piās causas relictis in l. 1. C. de sacro sanctis ecclesiis. **DECIMO QUINTO**, animæ defuncti fauore habitas superueniens ad faciendā maioriā. fauore piæ causæ & animæ defuncti tenet, & facultas regia superueniens cam validat, quæ alias nō validaret: vt supra in principio huius capituli scripsimus. nu. 23. vers. rursus retēto:

Vnde si pater habens plures filios de omnibus bonis suis maioriā fecerit, vñiq; filio reliquerit cū onere ad piās causas, alijs filijs præteritis: si testator moriatur illorū tantum filio meliorato superstite, & post modū regis licentiā maioriā illius confirmatoriā obtinuerit, licet de iure ciuili testamentum nullum ob præteritionem aliorū filiorum non conualecat, licet viuo patre decesserint. l. 1. ff. de regula cationiana: secyramē erit de æquitate canonica, qua stante, canoniana regulā locū nō habet: satis ideo est: quod eadem stante voluntate habitas superueniat: vt ex Baldo. in d. l. de ducit sequutus Philippus Eracus in rubri. de testamē. in c. nu. 5. in fine. Non ergo obtinebit. l. 4. 2. Tauri: cum aliquid ad piās causas relinquatur, & satis tunc erit quod regia facultas superueniat quæ vinculanā potestatem tribuat. Sed cū hæc ratio respectu quintæ tantum partis obtineat cum casu cōtingerit de liberandum erit.

29. **DECIMO SEXTO**, fauore piæ causæ & animæ defuncti si pater super vnā re maioriā quā possidebat anniuersariū annuatimque sacrificiū fundauerit, tenet talis fundatio saltem respectu quintæ partis bonorū: si idē pater maioriā stabilibit, & idē in fundo antiquo, vel tributario eū cōsensu tamē domini fundi vel tributari ex his quæ tradit Grego. Lup. in l. 1. titu. 1. §. par. 1. verbo per el suelo: vbi in primo casu ait quod si pater fundet anniuersariū etiā si per domo principali nō poterit filius maior, vel alij filij illā eligere, & in legitimā imputare, quod etiā in filio maiori ætate, & meliorato obtineri censeo etiā si istis alias cōpetat ius elegēdi domū patris prin-

cipalem vt scripsimus isto libro. 2. c. 3. §. 3. nu. 5. & Latius. c. 4. in prin. nu. 29. quod est notandū ad intelledū textus in. c. 1. §. donare qualiter olim poterat feudū alienari vbi prohibetur feudi alienatio etiā pro anima, sed Roman. in singul. § 27. ait. quod hoc nō procedit de iure canonico post Hostiensem per quindecim rationes disputatē in titulo de immunitate eccles. §. in quantū vers. sed nec illa, quod dicit esse perpetuo menti tenendū. vide tamen Felin. in c. inter dilectos de fide instrumēt. col. 6. nu. 10. vbi citat, pro; & contra tenentes. Ex cuius dictis in vita possessoris relinquētis, & eius herēdis cui bona libera relinquuntur, hoc obrinere videtur; & idē puto in casu priori huius quæstionis, quod grauamē teneat in re maioris modo onus valorem quintæ partis bonorum non excedat. l. ab eo. C. de fideicommissi.

34. DE CIMO SEPTIMO fauorabilis adeo est anima defuncti, & per consequens causa pia quod licet fratres directus, atq; alteri restituerē grauatus, ab initio prorsus incapax sit, quia de portat, vel alia ratione, non capite etiam vt alteri restituar iuxta communem opinionem vt ex Ias. refert Domi. Antō. Paul. in. l. eam quā nū. i. in. i. §. de fideicommissi. hoc tamē fallit in fideicommissis ad pias causas, quia omnino incapax illud accipere poterit vt illud pia causa restituat probat rex. in. l. pater filium, ff. de legatis. 3. secundū Ias. in. l. de quā. col. vlti. nu. 23. vers. notabiliter fallit, & dicit notari in d. edicillis. §. r. ff. de legatis. 2. sed in d. §. Iuli. de pia causa verbum nullū est, sed in d. §. Iuliana eiusdem legis pater filii, vbi dicitur quod si

quis grauatus sit dare ecclesie vel collegio, qui postea dissoluitur non efficiatur legatum caducū, vbi vide Albericum.

35. DECIMO OCTA VO, si testator filios non habens omnia bona sua alteri dispositioni committat, illi cui committit heredē facere videtur: ea scilicet cōditione vt in pias causas bona sua distribuatur. Istam testatur cōmunem opinionē post Innocē. Domi. Præf. Coua. in. c. cū tibi. nu. 10. de testamē. fo. 66. nec obstitit vt ipse ait. l. 3. 2. Tauri: quia ibi ordinatio tantū testamenti committitur, in hac vero facti specie bona alterius dispositioni relinquuntur, dubius tamē, & non decidens. quæ quidē responsio & traditio ex supradictis & dicendis in fauorē animæ defuncti munitur, & æquitate, & pietatē continet, & iuxta ius canonicū ea quæ salutē animæ eiusq; fauorem concernunt interpretanda sunt: vt supra. nu. 3. r. scripsimus.

36. DECIMO NONO, ex hac eadem præsumptione fauore animæ defuncti orta munitur & altera quæstio satis dubia quæ mihi patrociniati contingit. Nam mulier quæ ad secundas transiit nuptias; filium; & bona primi mariti indiuisa ad secundum transtulit maritum; ex quo, alios postea filios suscepit: mox ipsa pariter cum secundo marito quadam prædia vinculo perpetui fideicommissi subicit pro annuuario perpetuo ex fructibus prædiorum, pro anima primi mariti adimplendo. In quō fideicommissis succedere filii primi matrimonij decreuerunt, & quod eo sine liberis decedente ad propinquiorē consanguineū bona illa deuenirēt, & quia non apparuerit an ex bonis primi, vel secundi matrimonij

nij bona istius fideicommissi prouenerint maior erat dubitatio: & tandem mortuo illo filio priori loco vocato, & filio suo sine filijs, qui illa bona titulo maioris longissimo tempore possiderunt, alterius ratis primi vocati filius bona illa sibi cōpeteret affirmabat. Erat itaq; contentio inter nepotē ex secundo matrimonio, & pro nepotē, ex primo ex altero fratre illius primi vocati descendente, & quid iuris esset dubitabatur: intentionem nepotis secundi matrimonij muniūt quæ in hoc capite scripsimus in. §. 1. num. 20. vers. ex qualitate etiam sexus, & quæ tradimus in. c. 3. §. 4. nu. 57. in marito & vxore simul disponentibus, scilicet, quod eorum simul tanca dispositio non iuxta mulieris, sed secundum viri mentem cōiectari debeat. Fauore tamen pro nepotis primi matrimonij non parum vrgent quæ in proximo, ca. 2. fauore grauati tradendum erit. Huic etiam suffragatur: quia licet nepos ex secundo matrimonio testatrici proximior sit, nepos tamē ex primo matrimonio fauorabilior est: cum primi matrimonij cōtemplatione, & fauore animæ primi mariti annuuarium stabilitum fuerit, sed si plures. §. in arreato. ff. de vulgari. sitq; consanguineus propinquior vtrinq; coniunctus. Ex bonis igitur primi matrimonij, & causa exsoluendi debetū, ad quod testatores filijs primi matrimonij, tenebantur ratione hereditatis paternæ illis delata, & à testatrice matre occupata, viroq; secundo, ab illa tradita, annuuarium stabilitū censerī debet: vt magis causa implēdi p anima primi mariti, quod fortassis ipse iussit, quam iure propriæ donationis testatores id fecerit

se præsumendum sit. Cum ergo pro anima primi mariti annuum sacrificium relictum fuerit, hoc onus ab illis qui ab ipso primo viro descendunt, rectius, & accuratius pro eius anima adimpleri dubitauit nemo vt in simili scripsimus supra in. §. 1. nu. 27. & isto. §. 2. nu. 24.

37. VIGESIMO, in re dubia fauore animæ defuncti interpretari dispositio debet: nam si is cui commissa est electio vnus ex filijs, vel ex familia testatoris, vel à Rege ad id facultas cōcedatur, vel ab vtroq; ad maiorem faciendā, illam facultatem à solo habeat testatore, inimicum testatoris iure eligere poterit: quia tunc contritus & cōfessus testator præsumatur decessisse, vt respōdit Grego. Lup. in. l. 3. §. rity. 9. par. 6. colu. 6. ad medium vers. aduerte etiam quod vigore post Bal. in. l. id quod pauperibus. C. de episcop. & cleric. colu. pen. nu. 34.

38. Secus tamen erit si sit inimicus regis & à Rege etiam habeat facultatē: vt ibi Grego. probat, & quod contritus testator decessisse præsumatur probat textus in. c. litteras de præsumptio. & quod nullus salutaris æternæ immemor præsumatur probat. l. Sancinus. C. ad legem Iuliam repetund. vers. & licet & l. si. titu. 7. par. 3. quæ cauetur testatorem non præsumi scripsisse in mortis articulo, quod in animæ suæ damnum tenderet: & illud dictum Bal. his nō citatis sequitur Petrus Peral. in. l. cum quidam magna. nu. 7. ff. de legatis. 2. pagina. 269. quem vide etiam in. l. vnum ex familia. §. si de falcidia. nu. 4. ff. de legatis. 2. pagi. 568. vbi de hac re latius: vide tamen quæ scribimus in c. 2. in prin. nu. 35.

Et nam expulsi à domo ipsi testatori

statori odiosus præsumatur, vt sub verbis generalibus non comprehē datur, vide Bālin. l. L. Titius. § L. Titius. ff. de leg. 2.

39. Sed quod legatum pro anima vel pauperi dicatur ad plā causas, vide eundem Peraltā in .l. si quis Titio. ff. de legatis. 2. pagina. 179. nu. g. cum sequē. post glo. & doctores ibi. Bālin. l. i. nu. 19. C. de sacrosanctis eccle. Suarez. in. l. quoniam in prioribus. C. de in officio. testamē. quæstione vlti. num. 3. pag. 2. 3. qui hoc rectē declarant, & late confirmant.

Summaria ex. c. 2. sequēti

1. Acceptans hereditatē testatori fidei præstare censetur adimplēdi grauamen.
2. Successor in maioria ordinem succedendi mutare non poterit.
3. Etiam si ei permissum sit quas voluerit imponere conditiones.
4. Nam illas quæ ad maiorie damnum tendunt imponere nō poterit.
5. Et num gradus succedendi mutare possit? & nu. 4.
5. Per oblationem libelli precum remanet fundata maioria.
6. Euertere funditus non potest consentientibus etiam subcessoribus
7. A maioria facta cum regis facultate aliqua bona extrahi nō poterunt etiam ad aliam faciendam.
8. Nec aliquam rem obligare poterit.
9. Data omnimoda dubietate suc-

cessoris si declaratur ex omnium consensu, num sit noua maioria?

10. Regi competit maioria declaratio, & an feminas, & alias exclusos, seu non aptos admittat?
11. Facultas & interpretatio, quæ nocet habentibus spem tantum facilius conceditur.
12. Interpretari num possint a fundatore eius verba dubia
13. Ille cui declaratio committitur non ex proprio capite, sed ex apparētibus coniecturis moueri debet
14. Rex facultatem euerendi maioria tribuens, & eam impetrans ad id quod interest tenetur & num. 15.
16. Facultas declarandi verba dubia data a Rege vel defuncto per deportationem an perdatatur?
17. Morte finitur ius eligendi ad maiorati, & omnes de familia concurrunt si familia relinquatur bona
19. Nisi dicatur quod vnus tantum succedat, quia propinquior præfertur, vel si nomen deferri iussum sit.
18. Idem si eligat extraneum, quia propinquior tantum succedit.
20. Pater quod duos vel plures possit meliorare filios.
21. Habens ius eligendi inter filios ad meliorationem, num tempus inter eos diuidere possit?
22. Elector an possit grauare eligendum quod in quaternio sui clypei arma sua deferat? & 23.

Qui

24. Qui post mortem debet eligere, si antea eligat grauare electum poterit.
25. Idem in grauato meliorationem restituere, & num electionem reuocet.
26. Si dicat volo eligere ad maiora tum an sit electus?
27. Facultas ista siue a Rege, siue a testatore data an perpetuo duret.
28. Et an finiatur prima electione, vel in omnes successores aseat?
29. Si elector vnū nominauit, num variare possit, & alium meliorare
30. Si primo, & secundo electo secunda facultas impetretur & nō narretur variatio, num rex eligere possit vnū ex duobus electis?
31. Elector maritus ab vxore datus filium suum in potestate eligere an possit?
32. Facultate data vt maioria filio maiori relinquatur, an si duobus frant due, vna alteri, accrescat.
33. Quid si quantitas maiorie arbitrio filij vel tertij relinquatur, & ipse ante declarationem decedat?
34. Possessor maiorie in qua feminae excluduntur vocare feminā etiā in defectum in masculorum non poterit.
35. Elector num ingratum filium eligere possit ad maioria?
36. Ingratus testatorem offendens quando indignus efficiatur?

37. Femina exsecutrix testamenti esse potest.
38. Melioro vnū ex filiis meis quæ mater elegerit si pater dicat, tenet electio a matre facta.
39. Mater luxuriose viuens post viri mortem electione ista priuatur & officio exsequendi.
40. Non idem si ad secundas transeat nuptias.
41. Exsecutoris officium amittit qui post testamentum testatorem offendit. idem in tutore.
42. Facultas substituendi alium exsecutorem data ipsi exsecutori num teneat?

30. Caput secundum, de potestate grauati, & de coniecturis in eius fauore ortis, seu stitutis.

1. R A V A T V S hæres alteri restituere testatoris ius aded ligatur, vt penes cum non sit aliquid euertere vel mutare eius, quod ab ipso disponente siue testatore iam fuerit stabilitum. Nā hæres ex aditione hereditatis, vel quilibet alius grauatus, obligatus ita testatori censetur, vt si per prius, ei tacitam fidem præstiterit de grauaminibus ab ipso met testatore impositis implēdit: est ad hoc textus

textus optimus in. l. sed & sic. 6. ff. delegatis. 3. ibi nec recipiendum est ut cui nihil dederis, eū rogando obliges: melior textus in. l. si duosint heredes. 38. ff. de acqui. hære. Accipiens ergo commodum à lege vel disponente delatum, omnibus oneribus illi commodo adherentibus seipsum adstringere & obligare vel le censetur. Quare ordinem à disponente datum grauatius mutare minime poterit: nam ubi cunq; est prius, & posterius, ibi est ordo, & per consequens datio formæ, à qua recedendum nõ est: ut ex Baldo in l. 1. C. ne liceat tertio prouocare colu. 3. & ex glo. in clemen. 1. verbo inhibentes de iure patrõ. arguit Grego. Lupi. in. l. 20. titu. 1. 8. par. 2. verbo e le dixesse en poridad.

Vnde loquendo in ordine dato in successione maioris, hoc idem optimis quidem iuribus probat Petrus Peralta in. l. 3. §. qui fideicommissam. nu. 45. ff. de hære. insti. tuen. & num. sequen. quia mutatur forma substantifica spe infallibili. Nam cum in prima dispositione sint vocati successores, iam dicitur res aliena, de qua grauatius disponere non potest: nec velle dicitur qui velle non potest. l. velle. ff. de acqui. hære. di. nulla ergo vincula maioris possessor addere poterit. c. vnico. in prin. de successione feudi. ibi, nulla ordinatione defuncti in feudo manente, vel valente. quod latè psequitur Peral. ibi, pluribus adductis exemplis. num. 36. cum pluribus sequen. pagina. 167. vers. præterea namq;.

3. Quinimo etiam si in maioratu dicatur, quod successor quas voluerit conditiones apponere possit, conditionem in maioratus damnatum adijcere minimè poterit: ut

si dicat quod propter alianationem successor maioriam non amittat, vel quod solus possessor & nullus alius successor vel sequens in gradum illam rem alienatam vendicare possit: ut Grego. Lupi. in terminus maioris scribit in. l. 7. titu. 10. par. 6. verbo albaceas.

4. Quare idem in patre ex Regia facultate maioriam stabilente videtur: quod illam quam fecit mutare non possit. ut ex Bart. Bal. & alijs auctoribus colligit Tiraquel. de primogenit. quæstione. 2. 1. nu. 7. sed regia. l. 4. 4. Tauri contrarium sancitum est: quod nihilominus reuocari possit: nisi in facultate dicatur, quod illam non possit impetrans reuocare. quod comprobat, & prosequitur Petrus Peralta in. l. 3. §. qui fideicommissam. ff. de hære. di. insti. tuen. nu. 119. pag. 139. cum sequens. subdens hoc etiã procedere: quando simplex facultas datur, vel in ea dicitur quod possit per impetrantem, tam inter vivos, quam in vltima voluntate reuocare: nam ut ipse ait de mutatione ordinis succedendi intelligi debet, non verò quod possit maioratum funditus euertere, ut bona libera remaneant. Atq; hoc patet intelligi dictam. l. 4. 4. Tauri. vel ea inter alias ratione, quia per oblationem libelli precum inducatur offerentis dispositio: ut caueretur in. l. 2. C. de institutio. & sub sti. sub condi. factis: & sit cõcessa, & acceptata facultas, & publicus versetur fauor, ut consequens sit quod secundum quid, & sic respectiue personarum respectu, & non ut euertatur maioriam dicta. l. 4. 4. Tauri, quæ hodie est in collectio ne legum. l. 4. titu. 7. lib. 5. intelligenda sit.

Quæ

Quæ viri doctissimi declaratiõiam dictis suis subtilibus rationibus munita moueret, maxime per pensis iuribus, & rationibus adductis per Tiraquellum dicta quæstione. 2. 1. nu. 7. si dicta. l. 4. 4. Tauri, apertissimè contrarium non diceret, ibi, pueda lo reuocar a su voluntad: quæ verba aded clara & expressa sunt, ut nullam interpretationem admittant: ut ait. l. ille aut illa. 26. §. cum in verbis. ff. de legatis. 3. Cauendum igitur est à traditione illa Petri Peral. minus vera, verbisq; claris dictæ legis adherendum est.

Nec ergo obsistunt quæ scribimus in libro. 3. c. 2. §. 2. nume. 14. nam ex oblatione precum maioratus probatur, quando contraria voluntas non adest.

Nec obstat alia. l. 41. Tauri, quæ cauetur cum regia facultate, & instrumento fundationis constitutiõnem maioratus probari, ex verbis se pueda prouar. nam verbum possit, quando affirmatiue ponitur, ut ibi, necessitatem nõ importat, iuxta notata in. c. 1. de fide instrumẽ. & in regula. 1. de regu. iuris in. 6. est etiam textus cum glo. in. c. statutum de rescriptis. lib. 6. verbo possit. Non ergo tollit sufficientẽ probationem à iure approbatam: quinimo, & etiam si in dicta. l. 4. 1. Tauri fuisset dictio dumtaxat, iure optimo alijs modis à iure approbati probari possent. ex Clemẽ. exiuit de paradiso. de verb. signifi. §. cum autem, vbi dictio taxatiua nõ excludit similia: quem textum dicit ad hoc peregrinum Anani. cons. 36. incipit vtrum Cofani. & in. l. actionem. C. de procurat. nu. 2. & 4. alia plura ad id allegans: ad idẽ optimus textus in. l. 1. §. hæc actio. ff.

si mensor falsum modum dixerit. 6. Quid amplia, ut etiam consentiente successore in maioratu non possit eius forma mutari, etiam si omnes habentes spem consentiant, quod notissimum est, & in specie cõprobat Anto. Gomez in. l. 40. Tauri. nu. 4. 3. de qua re plura loca aggregauit Tiraquel. de primogenitura quæsti. 77. vbi remittit ad congesta per eundem in tractatu de retractu titu. 1. §. 1. glo. 6. num. 23.

7. SECUNDO amplia, quod etiam si pater qui condidit maioriam velit aliqua bona à maioria abstrahere, ut vniret cum alijs bonis, etiam ad aliam maioriam faciendam: quia id sine regis licentia facere non poterit, ex his quæ tradit & rectè quidem Grego. Lup. in. l. 3. titu. 3. par. 6. glo. magna. colun. penult. in fine: quod pater sine regis licentia, non possit bona maioris cum regis licentia factæ, extrahere ad alteram maioriam instituendã, quod ex eisdem verbis, iterum tractu scriptis repetit in. l. 6. titu. 1. par. 6. verbo que la non pudiesse vender co. penul. in fine, & in finali, in principio, vers. quid autẽ: quod obrinebit si illam irrenocabiliter fecerit ex his quæ supra num. 5. scripsimus.

8. TERTIO ampliatur, ut nec idem conditor maioris confectæ cum facultate regia, aliquam rem istius maioris obligare poterit: quia maioriam à lege viuã processit: ut idem Grego, Lup. declarat, in. l. 10. titu. 26. par. 4. glo. 1. colun. 4. in princ. vers. Item aduerte per. nota per glo. & docto. in. l. in quorũ. ff. de pignoribus, quod obtinet in maioriam irrenocabiliter facta, ut diximus in proxima ampliacione, & tradit dominus Ludou. Mol.

lib. 14.

lib. 1. c. 10. de Hispa. primog.

Sed finge quod aliqua incertitudo ex verbis maioris oritur, adeo, vt colligi non possit, quis ab instituente prius vocatus sit, & de communi consensu pretendenti ius ad maiorem illam declaratur, quis eorum prius succedere debeat, num teneat declaratio, & ita electus cum omnibus oneribus maioris succedat? & Grego. Lupi. in l. 9. titu. 9. pagi. 6. verso. ni es el heredero tenudo, respōdit, & declarationem obtinere, & electum cum omnibus oneribus antiquae maioris, & non ex nouo consensu, & titulo pro donato succedere, quod Gregorius Lupi. mente teneri mandat.

10. Hoc tamen intellige, modò declaratio ista dubiae formae succedendi in maioratu à Rege fiat, & quod illi sit permissum certissimi iuris est, vt videre licet ex Petro Peralta, in l. 3. §. qui fidei commissam, num. 118. ff. de hæredi, instituen, & ex domino præside Couar. lib. 3. variarum. resoluti. c. 6. num. 3. & per totum caput quod latissimè prosequitur ampliando Burg. Pacen. in proemio legum Tauri, num. 322. cum sequen, & num. 323. citat non paucos tenentes posse regem feminas, & alios ad successionem non aptos, etiam ab inuestitura exclusos successibiles. efficere, eosdem etiam illis agnatis præponere: & nuni sine successorum citatione id fieri possit, tradit idem Burg. Pacen. nu. 354. cum alijs, & quod Rex interpretari debeat probat. l. ex facto. ff. de vulga.

11. Facilius tamen regis facultas impetratur ad nocendum habetibus tantum spem, quam ius certum, vt

declarat & tradit Petrus Peral. in rubri. ff. de hæredi. institui. nu. 150. pag. 97. iuxta communè traditionem. l. patre furioso in princi. ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris. & facilius in vita fundatoris, vt videre licet per eundem Burg. pacen. in loco proximè citato. nu. 322.

12. Quinimo & idem fundator maioris irrevocabiliter etiam facta, verba dubia suæ dispositionis declarare iure optimo poterit. Nec statim obstitit. l. perfecta donatio. C. de donatio quæ submodo, vt præclare insinuat Socin. cons. 126. visum fuit colun. 3. num. 4. libro tertio Curtius Iunior cons. 56. præsupponitur colu. si. quos citat sequitur Burg. Pacen. in dicto proæmio legum Tauri, num. 309. quod dicit esse pulchrum, & latè cōprobat maximè. num. 314.

13. Si tamen testator dispositionis suæ declarationem alteri committat: nec commissarius temerè definire poterit, sed ex apparentibus coniecturis moneri debet: alioquin in alterius liberam voluntatem cuiuslibet testatoris dispositio cōferri posset vt post Bart. in l. Theopompus. ff. de dote prælegata, & alios tenet Dominus Præses Couarru. et docet in. ca. cū tibi de testamen. num. 15. vers. quibus tamen addendum.

14. Si vero facultas Regis ad funditus euertendum maioratum, eiusq; bona alienanda impetretur, opinio tenentium non posse à Rege formam maioris mutari magis vrget. Quinimo & hoc casu ex datione facultatis Regem ad interesse parti læsæ, & dominos etiam de eius consilio teneri Grego. Lup. affirmat in l. 6. tit. 1. r. pa. 6. verbo que la non pudiesen veder.

coluna

15. colun. 7 in principio etiã talem facultatem impetrantè teneri ait, & quod delinquere ex impetratio ne videatur, vt ipse aduertit & probat argumento. l. deferre. §. Item eos. ff. de iure fisci.

Quod inuatur ex his quæ tradit Alberi. post Dynum. in l. inter quos §. alieno nomine. ff. de damno in facto vers. item facit: quod si secundo genitus à domino feudi ad fidelitatem iuradã admittitur fuerit, stante consuetudine regni, qua cauetur quod filius maior succedat in feudo: quod admisso ista operari nõ possit quo minus in feudo inuestiri debeat: tum quia dominus admittendo errauit in corpore: tum etiam, quia talis admisso iuri primogeniti præiudicare non potuit. Quos sequitur Tiraq. de primogenitura, quaestione vltima & nu. 3. dominum teneri ad interesse primogeniti scribit argumento textus in. c. 1. si de inuestitura feudi controuersa fuerit: quem etiam vide pro declaratione. nu. 4.

16. Quaestio tamen est, num potestas seu facultas declarandi institutionem maioratus per deportationem perdat? & magis est quod eam deportatus non amittat, sed per damnationem in metallum: ea potissima ratione quia in solo nudo declarationis ministerio consistit: vt post Paulum declarat Petrus Peralta in l. si vnum ex familia. §. si de Falcidia nu. 7. ff. delegatis. 2. quod ipse intelligit. nu. 8. vide etiã quæ scripsimus in libro isto. 2. cap. 1. in prin. vers. tertius casus. nu. 9.

17. Occurrit & altera utilis quaestio: num facultas eligendi vnum ex filiis vel de familia ad maioratum, per mortem grauati cui commif-

sa fuerat electio finiatur? puta si pater meliores filium maiorem natu, in tertia & quinta suorum bonorum parte, vel de his bonis maioratum instituat, eundemq; grauet maioratum restituere vni ex filiis cui voluerit post mortem suam, & si talis grauatus absq; declaratione decedat dubia quidem res est: & magis est quod si non iure maioris, sed meliorationis, vel vt bona in familia remanerent, dispositio facta sit: quod omnes eius filij simul admittantur, & talis melioratio inanis remaneat: vt ex glosa ibi verbo mutetur collegit Peralta. in l. vnum ex familia colu. vltima. vers. in glo. mutetur, ff. de legatis. 2. per iura in glo. illa allegata, & textum in l. Labeo. in fine. ff. de statu liberis.

Quibus non obstat glo. in d. l. vnum ex familia. §. si de Falcidia quæ gradatim ac ordine successiuo eos admittendos esse censet: quia & si eam esse magis communiter approbatam, Imola affirmet prout illum refert Petrus Peralta in d. l. vnum ex familia. §. rogo. num. 14. ipse tamen ostendit veram non esse Imolæ assertionem, nec glosæ conclusionem in dicto. §. si de Falcidia pagina. 611. sed quod omnes pariter admittantur: quia cum testator vni de filiis grauati, vel de familia quem grauatus eligere voluerit legat incerto, de certis, relinquit: vnde licet eius intentio ad vnum tantum de familia dirigatur, quia tamen hærede non eligente de illo vno constare minime potest, ideoq; propter istam incertitudinẽ lex omnes de familia simul admittit: vt insinuat. l. vtrum. §. cum quidam

quidam. ff. de rebus dubijs cū glo.
1. & iuribus ab ea allegatis.

Cum ergo hæres grauatatur vni
de familia vel de filijs relinquere,
cōtemplatione totius familiæ gra-
uatus censetur: cum plures vel om-
nes de familia ipse eligere possit:
nā omnes ad fideicommissum in-
uitati censentur. Quare si grauatus
nullo nominato decedat, & ille v-
nus incertus sit, atq; ergā incertū
non detur prædilectio. l. scien-
dū. 70. ff. de verborum signifi. ibi.
Non continetur quia incertus est.
Lextraneū pri. C. de hæredi. institu.
Cōsequens ergo est, quod cum pa-
rem dilectionem seu affectionem
quam ergā familiam testator hæ-
bebat à se abdicauerit, atq; in gra-
uatum transfunderit, vt grauatus
ille iuxta suam propriam affectio-
nem eligat, quod, si grauatus nō de-
clarat, iure optimo iuxta disponen-
tis, & patiter grauantis intentionē
parem, æqualem & ceterā, interpre-
tatio faciendā sit. Et hæc est viuā,
noua, & genuina ratio decisionis
huius. Sūt præterea non pauci qui
istam communem resolutionē se-
quuntur quos congesit sequutus
Tiraquel. de primogenitura quaes-
tione. 65.

18. Ista tamen communis resolutio
primò limitatur, quando grauatus
non elegit vnum de familia, vel de
filijs & sic iuxta voluntatem certam
testatoris: sed illi voluntati contra-
ueniēdo extraneum elegit: & quia
idem est ac si bona alienasset, & hac
ratione contrauentionis huius, ve-
niens ad reuocandam alienatio-
nem, proximior de familia esse de-
bet qui prior gradatim & ordine
successiuo reperitur: quia in cōtra-
uentione voluntati defuncti, & non
in sola prohibitione causā fulcita

est. l. Peto. 72. §. fratre. ff. delega-
tis. 2. vt declarat Socin. cons. 227.
lib. 2. Decius cons. 377. colun. 4.
nu. 6. & hoc casu nec vocantur ex-
pressè, nec tacite omnes de familia
vocati censentur: quia adest tacita
alienationis prohibitio extra fami-
liam, quæ ex illa forma relinquēdi
vni de familia, vel in familia, collig-
itur: & multo magis cum prohibi-
tio expressa est. l. peto. §. fratre. ff.
delegatis. 2. & ideo contrauentio
tunc familiam totam non respicit,
sed proximiores tantum testatoris
tacite prohibētis ne res de familia
exeat. Ad eos igitur solos reuertit-
ur, vt inuit dictus. §. fratre ibi,
Vti proximus quisquis est, & illa iā
dicta noua ratione: quia cum testa-
tor alios non exprimat, ad omnes
de familia successuros parem affe-
ctionem habere cōsueatur: nam om-
nes isti filij inter quos fieri debet e-
lectio, & proximiores defuncto, &
in gradu pares esse debēt: simul ergo
ad huiusmodi fideicommissum
vel meliorationem admittēdi sunt
d. l. vnū ex familia. §. rogo. & quia
omnes nōmine collectiuo testator
pariter vocat, deponit tamen volū-
tatem suam penes grauatum circa
electionem: eo igitur grauato sine
declaratione mortuo, dispositioni
generali testatoris adherēdum est:
cum testator defunctus eligere nō
possit. Secus tamen quando graua-
tus se eligere nolle declarat, vel ex-
traneum eligit: nam tunc, cū in ex-
traneum alienet cōtra defuncti vo-
luntatē statim venit: rectè idē lex
præsumit testatorem velle hōc ca-
su pximiorē, & sic gradatim ad-
uendicandum alienatā admitten-
dum esse: ea ni fallor ratione, quia
expressè voluit testator, quod res
in familia semper maneat maximè
si hoc

si hoc exprimat, vel tacite sen-
tiat eò quod vellit quod sit maio-
ria constituta: quia melius per pro-
ximiores vnum vel saltē per
proximiores familia conseruetur:
nam si omnes ad successione
concurrerent, facilius vendicatio
omitteretur, cum id quod a mul-
tis possidetur facilius negligatur
l. i. C. quando & quibus quarta
pars debeat. lib. 10. & proinde
quia audatius ratione totius, quam
partis, & possessor bona illa de-
fenderet, & in lite expensas faciet,
& sequens in gradu alienationi-
bus contraueniret. Rectius ergo
voluntas defuncti ad implere-
tur.

Quæ omnia ad voluntatis suæ
exsecutionem, & durationem te-
statorum contemplasse præsumen-
dum est. Quod alia etiam ratio-
ne constat, nam cum grauatus v-
num tantum extraneum elegerit,
quod vnus tantum succederet de-
clarauit, & voluit ex eius facto sin-
gulari numero insinuato: sed quia
in qualitate tantum persona con-
trauenit, talis contrauentio, & sic
qualitas ista quæ reformari debet,
in vno tantum verificari poterit.
Ad proximiores iure optimaq;
ratione reducenda est, quas ratio-
nes quæ rei substantiæ adherent.
doctores non considerant, sed nō
ideo parū faciendā sunt.

19. SECUNDO loco limita &
intellige, quod si grauatus ille non
facta electione seu declaratione
decedat, & simul in casu quo te-
stator ad vnum tantum bona me-
liorationis venire expressè voluit,
vel tacite id colligatur, vt quia ve-
lit quod eius nomen & arma suc-
cessor deferat, & in eo nomen ag-
nationis permaneat: ad vnum

tantum proximiores bona deue-
niri debent: vt tradit Guidon Pa-
pa decis. 467. testator. Vbi ita fuit
se definitum admisso tantum pri-
mogenito testatur, quem Areti-
num, etiam & Angelum idem te-
nentes citat Petrus Peralta in. l.
vnum ex familia. colu. vlti. in fine.
ff. de legatis. 2. & remittit ad di-
cenda per eundem in lege illa,
qui in. d. l. §. sed & si fundum nu.
5. ait quod si constet quod iure
maioris relinquere pater voluit
etiam tacite vel ad vnum deue-
nire, vnus tantū admittatur, quod
iterum repetit. num. 19. col. 3. il-
lius numeri, ad medium vers. ex
his patet, extendens quod proce-
dat etiam si grauatus minor na-
tu sit: quia melius res per maio-
rem conseruantur, & melius per
masculum, & quo ad masculos re-
istam expeditissimam esse affir-
mat. Atq; idem dicendum cenfer
Guido Papa. decis. 505. factum est
pactum, si in contractu matrimo-
nij, vel alias dictum sit quod cas-
tra, vel alia bona ad primogeni-
tum perueniant, aut ad alium nas-
citurum si pater ipse maluerit:
nam dispositio respectu primoge-
niti pura est: respectu autem cæ-
terorum conditionalis, videlicet
si grauatus ipse maluerit: quæ con-
ditio cum defecerit, quia nulla vo-
luntas fuerit declarata, respectu
ideo secundo geniti dies obliga-
tionis minimè cessit. l. cedere dicit
ff. de verbo. obliga. & proinde ad
primogenitum tota donatio per-
uenit.

Cum ergo sub illa conditione
si pater maluerit donatio secun-
do genito facta sit: consequens est
quod sub eadem ab eo adimatur,
& sub contraria videlicet, si non
E malue

maluerit primogenito concedatur. l. si legatum. ff. de adimen. legatis: nam conditio illa declarationis per mortem cessat. Guido nis ergo opinionem amplexus fuit etiam Tiraquel. de primogenitura quaestione. 65. Philippus Decius. conf. 578. viso consilio. colu. 4. vers. ex quibus. nu. 10. Dominus Ludouic. Molina. libro. 2. de Hispano. primogen. cap. 4. nu. 4. qui citat Guido. dicta decis. 467. & Grego. Lup. in. l. 2. titu. 15. par. 2. verbo en spaña. vers. sed pone quod mater.

Si vero de maiori natu mentio à primo disponente non fiat, sed dicat quod bona cui voluerit relinquat, vel quibus grauatus ex filijs suis relinquere voluerit, vel quibus ex familia, quia in vtroq; casu, duos vel plures eligere poterit ex. d. l. vnum ex familia. iucio. §. Sed si fundum eiusdem legis: quia paria sunt verba illa cui volens, vel quibus volens: nam dicendo cui volens plures de familia nominandi comprehendit, ac si dixisset quibus volens, nec ex his verbis quibus volens respectu plurium forma inducitur: quia nihilominus vni soli de familia restitutio fieri poterit.

20. Hinc etiam infertur ad leges regni permittentes patri vnum ex filijs meliorare posse: nam eadem ratione plures meliorare poterit, vt magistraliter declarat Petrus Peralta. in. d. §. Sed & si fundum. nu. 4. & §. Roderi. Suarez in. l. quoniam in prioribus. C. de in officio. testam. in declaratione legis regni quaestione. 5. pagina. 201. qui de praxi testatur.

Sed non statim sequitur idem dicendum esse in facultate patri

concessa ad primogenium instituendum, illudque vni ex filijs relinquendum: nam ex tali facultate Regia duo vel plura primogenia ceteris filijs relinquere vel stabiliri non poterit: vt rectè deducit Dominus Ludouicus Molina. li. secundum. de Hispano. primogen. c. 4. num. 46. & 47. cum sequen. contra Grego. Lup. contrarium tenentem in. l. 3. 2. titu. 9. par. 6. vers. no valdra. colu. 7. & in. l. 2. titu. 15. par. 2. verbo. si dexalfe hijo o hija, ante finem.

Quod ex supradictis & statim dicendis confirmari, & teneri posset, si lex. 44. Tauri Gregorij opinionem non defendere duabus præcisè rationibus ibi decisè, altera quod potius patris disponentis, quam Regis voluntas attendi debeat: vt adimpleatur quod ipsi legislatores cõstantur, vt ait Iustinianus in. l. omnium testamentorum. C. de testamentis. in hæc verba *Voluntates hominum audire volumus non iubere*. Altera vero ratio est: quia cum ibi totam primogenij institutionem cum facultate Regia etiam factam reuocari posse ad libitum patri permittatur, à fortiori quidem idem in parte & modificatione indubio regem velle præsumendum est, argumento sumpto de toto ad partem. l. quæ de tota. ff. de rei vendic. et ex regula quod cui licet quod plus est, etiam quod est minus licebit. l. non debet. ff. de regul. iuris.

Proinde, quia testator potissima est dispositionis causa, Rex tamen non instituit primogenium, sed à parte tantum legitimam filiorum tantum impediendum amouet: quia de le-

de legitimis filiorum disponere à legibus regni vetitus pater sit: vt de omnibus bonis libere disponat. Cum igitur ex tertia & quinta bonorum parte duo primogenia instituere possit, & vna determinatio plura respiciens debeat determinari. l. iam hoc iure. ff. de vulgari. & pupill. in re ista dubia Rex potestatem liberam disponendi auferre non cesetur, sed iuxta id quod disponenti permittitur et sic partis tertiæ & quintæ princeps voluntatem suam accommodare, & facultatem præstare videtur, quod probat textus elegans in. l. ex facto. 43. ff. de vulg. & pupill. ibi, *Vt quemadmodum iure civili pubertate finitur pupillare testamentum, ita princeps ius imitatus sit.* & ibi. *etenim iniquum cepit fieri beneficium principis: si adhuc id valere dicamus auferret enim testamenti factionem.* hæc tenus Iuris Consultus Paulus:

Consequens igitur est quod duo primogenia instituere pater possit. Facultas quidem Regis respectu legitimæ filiorum, idem quod in tertio & quinto ex legibus Regni conceditur, permittit patri: nisi expresse contrarium in eadem facultate dicatur, quod deducitur ex dicta. l. 44. Tauri. ibi, *saluo si en el poder de la licencia que el Rey le dio estuuisse clausula para que despues de becho lo pudiese reuocar*: si ergo in primogenio instituto iam dicta statuta sunt in. d. l. 44. Tauri: idem à fortiori dicendum, & præsumendum in instituendo. Quod confirmatur ex his quæ scribimus in lib. 3. c. ultimo. §. si. num. 21. &

quando secundum non tenet primogenium, alia primo acrefcatur, si habeatur aliqua ratione pro non scriptum. vide. nu. 31. infra.

Ex quibus idem concludendum videtur etiam in altera quaestione, quod si ad plura primogenia instituenda regia facultas concedatur, vnum tantum institui primogenium possit vt contra Gregorium Lup. in. d. l. 3. 2. dicta glofa. verbo no valdra colu. 7. & 8. tenet dictus Dominus Ludouic. Molina in loco supra citato. num. 55. cum sequenti.

21. Respectu tamen grauiamini diuersa ratio est: vt aduertit subtiliter Petrus Peralta in loco Paulo antè relato num. 16. nam vt ipse ait, cum pater meliorat id gratuito modo, & ex liberalitate nulla causa præcisè, vel causatiua præambula cogente facit: vt in dicat. l. fori. ibi, *pueda si quisiere*, quæ quidem ratio, & lege. 27. Tauri quæ hodie habetur in noua legum recollectione. l. 1. 1. titu. 6. lib. 5. permittitur patri grauiare filium melioratum onere substitutionis, & fideicommissi perpetui, & graduati, extraneum etiam in defectum descendendum substituendo, quod illi permittitur cum ipse meliorationem facere voluerit.

Quod secus est in. l. vnum ex familia. §. sed si fundum supra citata, vbi ex insu & dispositione testatoris electio facta fuit, & sic ex necessitate obligatoria, & non ex liberalitate. Grauiare igitur nominatum in fauorem extranei elector minime poterit. secus vero in fauorem alterius ex filijs vel ex familia ex quibus eligere poterat: quia inter eos & tempus

diuidere poterit, vt vnusquisq; certo tempore rebus illis potiatur vt post tempus, successiue ad alium similem qualitatem habentem perueniat, cum inter plures diuidere poterit. d. l. vnum ex familia. §. si duos. Vt declarat Petrus Peralta in loco relato post Bartū. & Bal. & Rodericus Suarez in d. l. quoniam in prioribus. in declaratione legis Regiæ quæsti. 5. pagina. 201. Grego. Lup. in. l. 4. titu. 15. par. 2. in fine. vers. an autem.

22. Quod intellexit Peralta de gra uamine a stimabile, non vero de in estimabile: puta quod in quaternio sui clypei armorum insignia electoris deserat, vel in sepulchro eius sepeliatur: quod mihi nunc placere non potest: nec video cur amittere possit maioriā electus, ob contrauentionem poenæ impōsitæ
23. ab electore, vel executore isto, vt affirmat constanter Petrus Peralta in. d. §. sed si fundū. nu. 15. pagina 591. ea ratione motus: quia hæc gra uamina sint de rebus quæ nec æstimari solēt, nec congruam æstimationem recipiunt, & quod simili inestimabile onere quo quis honoratur ex electione facta inter alios grauari in fauorē eligentis possit. l. plane. 9. §. si. ff. de legatis. 1. l. filius familias. 1. 7. §. secundum vulgarem. ff. eo titu. l. vxorem. 3. 9. §. hæres. ff. de legatis. 3. nam fundamentis istis & rationibus satisfactis, optimis quidem rationibus dominus Ludouic. Molina. lib. 2. de Hispanor. primogenijs. c. 4. nu. 17. cum sequentibus, qui contra Petrus Peraltam ita tenet, cuius rationes & opinio mihi magis placent & verior videtur.

Deducitur ex iam dictis. num. 20. & 21. & 24. cum sequenti

foto (vt aiunt) celo errare Ioannē Iañez egregium aduocatum in capi. 7. quotidianarum quæstionum qui audax, & potius temerarius, falsam esse constanter asserit communem doctorum traditionē asserentium patrem vnicum tantū filium habentem in tertio bonorum illum & meliorare, & grauari non posse, non ergo vt ipse putat) in solo significato verbi meliorare doctorum opinio nititur: nam cum tertium legitima vnici filij sit, à grauamine exempta, & per consequens pater de ea disponere minime possit: si istius rei substantiam perpenderet vtique; fateretur aduocatus ille, patrem necessitate cogente legitima partem illam tertiam, à lege delatam reliquisse: cum ergo liberalitatem non exerceat, nemq; vnquam diceret filium vnicum patrem grauari posse: nam cum tantum quem ex liberalitate. Et nullo iure cogente honore grauari possum. l. ab eo. C. de fidei commissis ab opinione igitur commune recedendum non est, quā omnes nostrates sequuntur vt eos muneratim citat ipse Ioannis Iañez & communem fatetur Dominus etiam Ludouic. Molina. lib. 2. de Hispanorū primogenijs. c. 1. 1. num. 3. qui verissimum apud omnes Hispanos, & absq; controuersia receptum testatur sequutus scilicet non valere meliorationem tertij, nec grauamen, vnicū existente filio. quod sex limitat modis; atq; illic tractat quid dicendum sit si Regia facultas ad sit. communem etiam opinionem quod meliorari vnicus filius non possit amplexus etiam fuit doctissimus Dominus Antonius Corduba

nus Cordubæ. à Lara. in l. si quis. §. parens num. 4. 3. ff. de lib. agn. vbi quod nepotem ex isto vnico filio auus meliorare possit. ibi. num. 4. 4. post Couarr. Tellium & Cifont. affirmat quos libenter sequor.

24. TERTIO loco intellige nisi melioratus grauatus sit post mortem suam Titio fratri suo, vel eius filio restituere, & ille ante mortem in vita restituat: quia illum grauari poterit quod sibi pro tempore vitæ suæ annuum certā præstet quāritatem: vt ex textu in. l. vnum ex familia. §. rogo. ff. de legatis. 1. infert ibi Petrus Peralta. num. 11. pagina. 610.

Quod deducit ad filiorum meliorationes in filio meliorato in terra bonorum parte & grauatopost mortem alteri descendenti restituere: quia si in vita restituat onus commensurable emolumentum inter vsurij illius intermedij temporis adijcere poterit. Quinimo & nominationem seu electionem istam respectu proprietatis reuocare poterit. non tamen respectu fructionis, etiam si illi donationis titulo fecerit: non tamē idem erit si hæc restitutio per grauatam in vltima voluntate fiat, puta in testamento: quia non fuit statim sortita effectum donec grauatus elector decedat, etiam si traditione fulcita sit, & quia hoc casu aliquo commodo intermedij temporis non est honoratus, magis est quod grauari minime possit: vt insinuat. d. §. sed si fundus.

Si vero inter viuos donet: vt hanc electionē donationē vocat. l. cū pater. §. à filia. ff. de legatis. 2. nihilominus reuocabile esse donationem illā ait textus ibi. Quod in-

tellige respectu proprietatis: nam reuocabiliter censetur donare vt notant glo. & doctores. in. d. l. vnum ex familia. Quod secundum materiam subiectam de in propria donatione intelligendum est, nec repugnet materia sueta: cum dilatio eligendi usq; ad mortem in fauorem grauati inducta sit, ex dicto. §. à filia: ideo talis electio variationem recipere poterit: quia electus de familia præmori possit: ideoq; efficax, & certa electio iuxta voluntatem defuncti fieri non poterit: quia personæ incertæ faciendæ est: vt aduertit glo. in. l. post mortem. C. de fideicommissis, quam doctores communiter sequuntur vt testatur ibi Cornucolu. 2. prout ibi Dominus Antonio. Padilla testatur. nu. 8. Nam declaratio quæ variationem in tempore recipere potest, efficaciter ante tempus fieri minime poterit: quia si primo electo defuncto, eligens decedat alio non electo, omnes pro virilibus portionibus admitterentur. l. labeo. in fine. ff. de statu. liberis. Vel conuenire possit quod vnus solus supererit cui totum fideicommissum deberetur: prius ergo electio fieri non poterit. l. cum pater. §. hæreditatem. in. 1. ff. de legatis. 2. intelligendo vt supra dixi quod non valeat perpetuo & irreuocabiliter, & quod teneat reuocabiliter statim quo ad inter vsurium & fructionem, licet restitutio præmatura sit: vt latius prosequitur & declarat Petrus Peralta. in. l. cum pater. §. à filia. ff. de legatis. 2. pagina. 344. nu. 9. 2. vers. ex quibus redditur dubia, & in. l. vnum ex familia in pri. nu. 18. cum seq. pagina. 558. & in. §. rogo eiusdem

dem legis. nu. 1 2. & 1 3. ff. de legatis. 2. atq; ideo irrevocabiler nō valet: quia contra qualitatem & accidentia defuncti fieret, qui tēpus mortis electoris prospexisse censetur.

Et licet conditio formam inducere soleat. l. Meuius. ff. de conditio. & demonstra. statim non sequitur quod electio seu traditio ratio ne fruitionis non teneat: quia. d. l. Meius & eius regula in voluntarijs tantū conditionibus obrinet, non vero in necessarijs. pro vt est conditio ista si morietur, vel cum morietur quæ necessaria est, & omnino exitura, ex eleganti ac notabili Barro. doctrina in l. gallus. §. & quid si tantū. ff. de liberis & posthu. colu. 2. nu. 2. quam doctores communiter sequuntur ibi, & in alijs plerisq; locis.

Donatio igitur ista inter viuos simpliciter facta, ex implemēto & executione electionis orta, ex natura actus vltimæ voluntatis. vnde manat in legatū, fideicommissum, vel donationem causa mortis trāsfunditur: vnde ad vitam tantū eligentis valet quo ad fruitionem, & commissario ipso iterum non eligēte, iure legati, vel donatōis causa mortis effectū suum irrevocabiler ex morte eiusdem eligentis operabitur. ex. d. §. à filia & ex elegati simile. l. 2. §. sub conditione. ff. de bono. possess. secundum tabulas & l. non tantum. ff. contra tabul. quē textū mirabilem redit Alberi. ibi.

Quam ob rē, si grauatū exprimat se per modum electionis irrevocabiler donare, non obtineret dispositio. l. vbi ita donatur. ff. de donatio. causamortis: quia ideò donatio causa mortis per promissionem de non reuocādo in donatio-

nē inter viuos irrevocabiler trāsfunditur, quia res erat propria donantis. in hoc tamē casu fruitionē tantum habebat, nā idem vidimus in promissione ista non reuocandi donationem causa mortis: quia si executioni contractus adiecta sit eam irrevocabiler non facit, vt videre licet per Domi. Præsiden Conaru. in. secun. parte rubri. de testamen. nu. 1 3. vers. tertia conclusio.

Cum ergo à fundatore maioris committitur primo vocato, quod vnum ex filijs suis post mortem eligere possit successurū in maioria: vno electio etiam irrevocabiler, variare poterit respectu perpetuæ fruitionis, & proprietatis: non vero respectu interufurij fruitionis. Quod tener etiā & communē opinionē esse testatur. Anto. Gom. in l. 40. Tauri. nu. 49. 50. & 51. Si vero decedat nō reuocata electione effica erit nominatio, vt supra explicuimus, & magistraliter latius prosequitur & declarat Petrus Peral. in. d. §. à filia. nu. 6 3. cum alijs.

26. Sed quid eodem themate retento si habens facultatem istā à testatore vel à Rege eligendi inter descendentes tantum, dicat volo eligere Titium, num erit electus? & Anto. Gomez in. l. 3. Tauri. nu. 1 19 respondit quod non erit electus. ex glo. communiter recepta in. l. serui electione glo. 2. ff. de legatis. 1.

Quod procedit nisi aliqua cōtraria ad sit cōiectura, puta si iure maioris, vel fideicommissi perperui relictum fuerit, vt ipse tenet, & hoc capite diximus vers. secundo loco limita. nu. 1 9.

27. Quæstionis tamen est, num per anni lapsū facultas ista eligendi expiret, siue à Rege, vel à testatore detur ad eligendum ad primogenium

nium instituendum vnum ex filijs? & Grego. Lupi. in. l. 2 3. titu. 9. par. 6. verbo del año en adelante in primo successori vel commissario cui hoc ius eligendi datum fuit respōdit quod perpetuo dūret, sequutus Bart. in. l. si. §. 1. C. com. de legatis per textum in. l. cum quidant. ff. de legatis. 2. vbi idem tenet Petrus Peralta; nu. 8. vers. 3. nota & Domi. Anto. Padilla, nu. 2 3. qui hanc opinionem communem esse proficitur vt eum citat sequutus dominus Ludou. Molina, lib. 2. de hispano. primogenijs, cap. 4. nu. 43.

28. Sub oritur & altera quæstio, an hæc facultas ad instituendam maioriam, & eligendum vnum ex filijs ad eius successionem, perpetua sit, & num secundo, & tertio successori data censetur? & magis esse videtur quod electione prima primi successoris finiatur: quia regis concessio vltra primam vicem nō extenditur. l. bobes. §. hoc sermone. ff. de verborum signifi. vt tenet Grego. Lupi. in. l. 3 2. titu. 9. par. 6. verbo no valdra. colu. 2. vers. aduerte etiam quod licet vigore. Vide tamen de hac re quæ scribimus in lib. 3. cap. vlti. §. si. nu. 2 1.

Et idem Grego. Lupi. in. d. verbo no valdra alias quæstiones exorditur. Et an mortuo filio vocato ad primogenium possit parer nepotem, filium scilicet illius filij vocare, in qua facti specie & themate retento, alias proponit quæstiones de quibus in specie agit dominus Ludo. Molina lib. 2. de hispanorū primogenijs apud quem videri poterunt.

29. Vterius quæro, quid si primo successori detur facultas à testatore eligendi ad maioriam vnum ex filijs suis, vel ad eam faciendam cum re-

gia facultate, & is primo vnum eligat, & rursus alterum à se magis est quod si elector sit successor, & eligat successurum post eum quod variatio illa teneat, vt supra diximus. Si verò non dicatur quod electus post eius mortem succedat, sed statim facta nominatione, & facultas cōfirmatoria maioris impetretur, vel nudus executor is sit, & in illa facultatis impetratione persona certa nominata seu expressa non sit, videtur quod rex vnum ex ita nominatis eligere possit, vt ex sequenti quæstione videre licet.

30. Quid verò retento eodem themate, si rex dederit licentiam faciendi maioriam & vocandi ad eā vnum ex filijs quem pater elegerit, & pater, eligat vnum, & rursus alterum, & deinde secunda facultas impetretur: quia primā fore aliquos patiebatur defectus in qua de variatione ista mētio fiat, num Rex in concessione secundæ facultatis quem velit ex his eligere possit? & quod possit videtur ex. l. 6. titu. 1 5. par. 6. ibi *pero sinca en escojencia del obispo*, cap. quod autem. & c. cum autem de iure patroni. Quod procedere videtur quādo simpliciter, & non priuatiuē electio secūdi facta fuit: quia tūc eam cumulatiuē fecisse videtur: nam casus iste vel multū a supradictis differt, in quibus electio à solo testatore qui liberè absq; regis dispensatione vel approbatione dispōtere poterat, & à commissario perficitur, & executioni traditur: itaq; ex facto duorum, testatoris scilicet & executoris effectum irrevocabiler recipit: at vero in quæstione ista non ex eorum dispositione tantum pendet, nisi regis etiam

dispositio, seu consensus, vel confirmatio interueniat, pro vt in dicto c. quod autem, & similibus iuribus sancitum est, quod superior conferens, vel confirmans hoc casu eligere vnum ex eis possit, quae eadem ratione ad rem istam decidendam moueri possumus: lectori tamen maturius deliberandum relinquimus.

31. Occurrit & altera quaestio, num pater cui electio ad maioratum instituta commissa fuit, filium quem in potestate habet eligere possit, vt scilicet vsum fructuum rerum maiorae hoc pacto à matre instituta sibi acquirat & Grego. Lup. in terminis istis, istam quaestionem proponit, ac respondit quod eum eligere non possit reliquis emancipatis dimissis, in l. 2. titu. 9. par. 6. verbo del año adelante in fine. ex dicto Bal. in l. tutor. ff. de excusat. tuto. & idem tenet Petrus Peralta in l. vnum ex familia. ff. de legatis. 2. quia idem esset ac si seipsum eligeret, quod iure prohibitum est in l. si mandauero. ff. si tibi centum. ff. mandati & sequitur domin. Ludouici Molina. li. 2. de Hispan. primogenijs. cap. 4. nu. 5. 9. hoc limitans nisi electio vltimo possessori commissa sit, limitat praeterea Peralta nisi omnes filij sui essent in eius potestate, vel nisi filius maior eligeretur: quia iuxta consuetudinem, & matris mentem videatur elegisse, & consequenter quod pater vsum fructuum habeat.

32. Quid vero si Rex facultatem ad vnam maioriam faciendam, & filio maiori relinquendam concedat, ipse vero duo primogenia instituat duobus filijs, num sit quod maiorae secunda non teneat, tanquam p. nō scripta primae maiorae & sic

filio maiori accrescat? vide quod post. Bal. scribit Philip. Franc. in rubrica de testamen. lib. 6. titu. 3. 2. vers. octavo quatuor. Vide tamen quae scripsimus supra nu. 20.

33. Poterit praeterea dubitari, quid si primogenium quis instituat & eius quantitas Titij arbitrio relinquatur, sed Titius ille ante declarationem decedat, vide Grego. Lup. in l. 9. titu. 5. par. 5. & in l. 45. titu. 3. par. 5. & quae scripsimus supra in c. 1. §. 2. vers. ex qua eadem ratione & fauore nu. 2. 8. & per iura ibi citata contrarium videtur dicendum, quod scilicet constitutio talis maiorae teneat fauore utilitatis publicae quae in maiorae fauore & fundatione vertitur. l. 1. ff. de ventre inspicit. vt expresse in terminis decidit Petrus Peralta optima iura ad hoc expēdens in l. Meuius. ff. de legatis. 2. nu. 8. cum tribus numeris sequentibus pagina. 4. 97. quod & confirmatur ex his quae in proximo §. 1. si huius capituli scribimus nu. 1.

34. Quid tamen si antiqua feudi vel maiorae inuestitura masculos tantum vocet, an grauatus foeminas in defectum masculorum vocare valide possit? & Petrus Peralta in l. 3. §. qui fideicommissariam. ff. de heredi. instit. nu. 5. cum alijs pagina. 1. 8. 6. respondit quod possit tate usum modū adiecere quod cessantibus masculis qui soli erant vocati, foeminae admittantur post Baldum ab ipso relatum, mihi tamen placere eius responsio minime poterit in casu in quo loquitur & si ipse mēti perpetuo ad hodiernos maioratus tenendum esse dicat: nam id procedere nō existimo quādo expresse stabilitur quod ex illis bonis maioratus fiat, quia tūc extia-

extinctis personis vocatis, ceteri gradus absque noua dispositione in iuris communis & consuetudinis succedendi dispositione remanent ex l. 2. titu. 1. 5. par. 2.

35. Videndum est praeterea num filium ingratum meliorare possit executor cui commissa est electio persona filiorum ad meliorationem tertij bonorum habendam, vel maioriam: & quod nō possit videtur ex l. omni modo. C. de in officios. testamentum. vbi ingratitude pro filium commissa, per patrem testatorem non exprobat, vel damnata, per heredem olim, grauato filio impingi non potest: sed lex illa eo respectu loquitur vt ab hereditate filius priuaretur: secus tamen erit ratione legati vt declarat Petrus Peralta. in l. vnum ex familia. ff. de facillidia. nu. 4. ff. de legatis. 2. pa. 5. 6. 8.

Legatarius igitur qui ingratitude contra testatorem commisit, quā testator ignorauit: vt quia testatoris uxorem comprehensisset, legati indignus efficitur: quia si testator hoc sciuisse proculdubio illi legatum non relinqueret: vt respondit glo. in d. l. omnimodo, non deberi sed reuocatum esse legatum, 3. 8. quam doctores communiter sequuntur vt ibi testator De minus Anro. Padilla colu. 3. nu. 2. qua in re videnda erit magistralis distinctio domini Ludouici Molina in lib. 2. de Hispano. primogenijs. c. 5. nu. 8. cum sequentibus, vbi quid si contritus & confessus testator decedat de qua re scripsimus supra isto lib. 3. 9. c. 1. §. 2. nu. 37. & quod ob id quod rancorem in articulo mortis deposuisse censetur quo ad animam ex onerationem accipiendum est, non vero vt ex hoc ingratum admittere videatur: nisi causa picta

tis elemosina, vel alias pauperi accipere debenti faueat: cum in his inimicis perfectus charitatis opus exerceatur.

36. IN S V R G I E statim & altera inspectio, qui dicantur ingrati, testatori & verum est quod is ingratus dicatur qui verbis, vel facto iniuriam fecerit ignominiosam contra conferentem in ipsum beneficium vt cauetur in l. vnica titu. 1. 8. par. 4. puta si parentes vel nutritores apud quos educatus quis fuit offendat: vt sancitum est in principio titu. 2. 0. par. 4.

37. Suboritur & altera frequens quaestio, num talis electio matri conuerti possit, & possit esse executrix testamenti: & quod possit respondēt Cifuentes in l. 3. 1. Tauri. nu. 3. per Bart. in l. foemina. ff. de regu. iuris, idem etiam tenet Platea in l. 1. patrimonium. C. de muner. patrimo. lib. 1. 0. Ancha. conf. 2. 0. 2. circa primam colu. 1. post Bart. in l. à filio. ff. de alimen. & cibarij. legatis. Speculatorem & Ioan. Andre. ab ipso allegatos, idem etiam tenet Grego. Lupius in l. 2. titu. 1. 0. par. 6. vers. frailes.

Vnde si pater dicat meliorem vnum ex filijs meis, quem vxor mea elegerit, iure tenet melioratio & electio à matre facta, vt quam optime deducit Dominus Praesens Coar. in. c. si tibi nu. 1. de testamento fol. 57. optimum porro est patris consilium hoc, vt filij matri obediant.

Si vero mater post viri mortem luxuriose viuat, facultate ista eligendi priuabitur: ita in commissioe facultatis testandi à marito, vxori data respondit Cifuentes. d. l. 3. r. nu. 4. cuius opinio eo mihi placet quia & ratione, & iure nititur, &

eant sequitur doctissimus dominus Antonius Padilla in .l. fidei commissum. num. 10. C. de fidei commissis. Conferunt præterea quæ tradidit Petrus Perál. in .l. cum quidam magna nu. 8. ff. de legatis. 2. facit etiam optimus textus in .l. athleta. s. 1. dat remissionem. ff. de excusatio. tutorum. ubi inimicitia capitales superuenientes liberant a tutela minorem ipsam. Ex quo notat Bal. ibi. quod executor repellatur si post testamentum inimicus testatoris, filij eius, vel nepotis, & deinceps intra quartum gradum factus sit. Et ita in vxore expressè tenet Boeri. decis. 338. nu. 12. post Lucam Pena. in .l. quoties. C. de priuileg. Schol. lib. 12. sed non idem erit si ad secundas transeat nuptias vt ex Bart. in .d. l. à filio. & Decio in .l. 2. ff. de regul. iuris. tenet Grego. Lup. in .d. l. 2. titu. 10. par. 6. glo. pen. in fine.

41. Quid vero si testator disponat, quòd executor ab eo nominatus alium executores substituere possit, num. teneat substitutio? & Petrus Peralta in .l. si Titio. ff. de legatis. 2. nu. 24. pagina. 193. refert Baldum in margarita verbo executor. in. 4. tenentem post Ioannem Andre. in. c. 1. de procurato, quòd non teneat talis dispositio quòd alium substituere possit: refert tamen. Bal. in .d. c. 1. colu. vlti. cõtra rium præsupponentem. ait tamen Peralta, quòd fortè loquitur primo executore inhabili existente, & tandem cogitandum relinquit, quia ad legis Tauri declarationem importet. Sed idem quod Ioannès Andre. licet illum non citet, tenet Roder. Suarez. de captatoria volũtate colu. 3. ver. per regulam prædictam, refertq; Bal. idem tenentè

in .l. executores colu. 2. nu. 3. C. de executio rei iudic. & in .l. 1. col. pen. nu. 7. C. de sacro sanctis eccle. post Lambert. de Ramp. extendentes vt in executore ad pias causas etiam procedat.

Summaria ex. 6. 1. sequenti.

1. *Gratuus restituere quicquid ex bonis testatoris ad eum peruenit, ad id quod ex dispositione inter viuos accepit grauatius nõ censetur.*
2. *Nec ad id quod ex donatione causa mortis, vel alia quæ morte confirmetur, nec ad fructus nu. 4.*
3. *Bona meliorationis alienari prohibita in restitutione fideicommissi non veniunt.*
5. *Fructus maioris pro rata temporis inter successorem, & possessoris heredes diuiduntur.*
6. *Ex coniecturis à grauati fauore receditur, infertur ad questionem meliorationis.*
7. *In pupillari substitutione prælegata, & meliorationes comprehenduntur.*
8. *Et an id quod ex pupillari substitutione ad eum peruenit comprehendatur?*
9. *Pater qui onere fideicommissi, si filium grauare nõ potest, legitimos pupilli heredes grauare poterit.*
10. *Indubio grauamen venientibus ab intestato impositum censetur.*
11. *Indignus ob tacitum fidei commissum*

missum, legatis ipsi relictis, non priuatur.

12. *Reciprocu est fideicommissum ex melioratione duobus filiis facta.*
13. *Translatio legati de vno in eundem facta, an cum eodem onere transeat, & quid si in alium fiat?*
14. *Libros filio studente si pater emat, cum onere quod illos conferat, si alio filio, eosdem primogenito leget, an cum eodem onere legare censetur.*
15. *Si in vna clausula testamenti, grauamine adiecto, pater filium melioret, si iterum, eandem, eidem leget, vt liberam legare videtur.*
16. *Secus tamen si in diuersis dispositionibus.*
17. *Etiam si grauamen fauore conseruandæ familiæ addatur.*
17. *Si pater filio in vita cum onere restitutionis aliquid det, & rursus illi iure institutionis leget: vt sit cum eo contentus, an censetur grauamen auferre?*
18. *Fallit si iure maioris cum illo grauamine possedit, nam illud agnouisse censetur.*
19. *Num legatum acceptare, & aliud cum onere repudiare, an melioratus possit?*
20. *Pro sua parte tantum grauatus heres censetur in re hereditaria.*
21. *Gratuus partem suam restituere, id restituere non tenetur quod sibi, per ius accrescendi venit.*

22. *Illam partem quæ minima penes vnum heredem est, in dubio legata censetur, idem in quantitate re dubia existente*
23. *Relictum à cohærede instituto repetitum non censetur, quid in melioratione?*
24. *An substitutio hoc casu extingatur, si ille cui facta est viuo testatore moriatur.*
25. *An decedente pupillo viuo testatore, substitutio pupillaris exspiret?*
26. *Quid in pupillari in vtili à matre facta?*
27. *Quæ excludit etiam volentes succedere per ius accrescendi.*
28. *Dispositio. l. quonia in prioribus, non extenditur ad habentem ex transmissione ius adeundi: quia is grauari poterit.*
29. *Si naturali filio quinta pars legetur, & sex sint legitimi filij, an teneat legatum. nu. 30.*
31. *Si à marito, & vxore simul fiat maioris, in qua dicatur quod vnus consanguineus ex parte vxoris, & alius ex parte viri succedat, si vnus tantum reperitur, ipse succedit.*
32. *Et indubio succedit consanguineus ex parte viri si dicatur quod succedat propinquior eorum.*
33. *Quid si filio primo, & posteris maioriam pater relinquat, deducto eo, quod vxori suæ relinquere filius velit, an omnia bona vxori*

Liber Secundus.

- uxori relinquere possit?
34. Grauat centum hæredibus testatoris, certo tempore dare, si eodem tempore hæres factus sit, pro parte sua grauat cõsebitur.
35. Si vnam domum uxori leget, & vnicã habeat testator in qua filij habitet, an teneat legatum?
36. Si pater ad augendam maioriã domum magnam facere dicat, si dicat lego domum filio secundo, non exprimendo quam domum, non tenet legatum.
37. Si bona addantur maioratui, vel ab eo detrahantur, an auctis vel diminutis bonis, augeatur, vel diminuatur, & onus.
38. Etiam onus implendi annuifarium cum annua charitate panis & casei danda.
39. Conditio quod possessor maiorie alium primogenium non habeat, quando non obtineat.
40. An vna enicla, ad aliam redire possit maioriam.
41. Grauat magnos, & indecetes sumptus in maioriam facere, si contrahentiam eam non amittit.
42. Id quod mediocre est in grauaminibus implendum est.
43. Grauat pro aliquo fidei iubere ad soluendum grauat censetur.
44. Si testator rem obligatam leget, luere illam hæredes tenentur. & 47.
45. An idem si in re hypothecata,

Caput Secundum. §. 1.

- vel censu perpetuo summissa melioretur filius.
46. Quid si in censu redimibile obligata sit?
47. Castrum maiorie obligatum si testator iubeat quod filij illud luant, an ad hoc teneatur, & si expresse ita consenserint, & promiserint post mortem, an tanquam in legitima grauati pœnitere possint? & nu. 55. & 62.
49. Non tenet legatum rei maiorie sed grauat hæres censetur ut si cum Regis facultate obligata sit, illam hæres luere teneatur.
50. Si due fiant maiorie, altera de bonis mobilibus, & altera de stabilibus. vnus ad debita in quibus immobilia, & alius in quibus mobilia obligata sunt tenebitur.
51. Legatum rei maiorie, vt saltem ad pretium hæredes teneantur an teneat?
52. Grauat quod sub pœna rem maiorie alteri det an teneatur?
53. Quid in re immobili legata monasterio immobilia possidere prohibito?
54. Quid si grauetur quod illam diuidat cum fratre, vbi alie quaestiones in fraudem maiorie?
56. Quid si proximos successor consentiat?
57. An ex hoc consensu incidat in pœnam?
58. Grauari potest filius quod rem suam

Liber Secundus.

- suam ponat in maioriam, & si facere omittat pro posita habebitur.
59. Renunciatio successione maiorie a primo successore facta an operetur?
60. Pactum de melioradis, vel non meliorandis filijs, respectu successorum filij renunciantis num teneat?
61. Quid in confessione & sententia, & consensu iurato, an alijs successoribus noceat?
62. Si filius a patre antiquam maioriam cum nouo grauamine recipiat, an pœuicet sibi approbatio grauaminis, & quod impresio metus presumatur? nu. 69.
64. Secus si tamquam executor testamenti, tutor, aduocatus, vel procurator impugnet, vel approbet testamentum, vel presens vt testis sit, notarius, iudex vel fidei iussor, vel emptionis pretium recipiat?
65. Repudiatio inducitur ex actibus contrarijs aditioni hereditatis petendo debitum, vel patiendo fratrem possidere, petendo ab eo, cum aliquo egebat.
66. Filius maioriam repudians intra quod tempus pœnitere possit.
67. Grauamen consentienti filio in legitima a imponatur, vel vt fiat maioriam ex omnibus bonis. nu. 69. & 70.
71. Maioria facta cõ Regis licetia, & filiorum consensu de omnibus

Caput Secundum. §. 1. 39

- bonis respectu alimentorum nõ tenet, & quid in filio clerici.
72. Alimenta dari debent a possessore maiorie fratribus.
73. Et omnibus consanguineis.
Nisi ob delictum quis maioriam priuetur quia ex ea ali nõ debet. 77
74. Maioria possessor Regi seruire in bello, & pace tenetur, vel pro eo fratres seruire regi suis sumptibus tenentur ibi & 78.
75. Bona maiorie vendi nõ possunt ad alendum possessorem?
79. Possessor maiorie an ad præterita alimenta fratribus teneatur?
80. Libertate nõ alendi fratres an prescribere possint primogeniti?
81. Alimenta iuxta personam qualitatem decerni debent & num patetse coarctate teneatur. nu. 83.
82. Quid si libidinosè alimẽta quis consumpsit.
83. Hyemales vestes dari debet & nobilibus pro vestibus pecunia.
84. Facultas faciendi maioriam an decem annis expiret.
85. Si Titio centum lego si hæres hereditatẽ adierit, an hodie hære de repudiante corruat legatum.
86. De hæredis manu prælegatum vel melioratio capi debet & nu. 90. & in eo qui pendente condicione maioriam occupat. nu. 90. & 91.
87. Vxor pro dote, & legato mariti bona retinet, & missionem ex diuo Adriano impedit & 89.
Idem

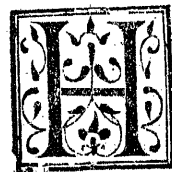
88. Idem in socio, & vxore qui ratione sui capitalis executione habent paratam contra heredes cōsocy, & contra bona societate finita.
89. Vxor respectu bonorum durante matrimonio quæstorum bona mariti occupat.
92. Supplementum legitimæ ut petatur, grauamen & valor bonorū à quo tempore attendatur?
93. Primogenitus in re parua institutus, & in tertio, & quinto melioratus num legitimæ supplementum petere possit, maximè si paternæ successioni renunciauit?
94. Pater qui pretio à filio accepto maioriam fecit, an eum grauare possit quod femina excludatur.
95. Maioria sub conditione facta quod vxor communi filio maioriam relinquat an teneat?
96. Quid si in contractu matrimonij dicatur quod filius maior ex eodem matrimonio succedat?
97. An coniuges possint hoc pactū regia facultate munitū reuocare?
98. Quid si promiserunt illud non reuocare?
99. Si maritus de bonis vxoris testetur ea consentiente, reuocari ab illa dispositio non poterit marito mortuo.
100. Conditio potestatiua ex intervallo filijs iam vniuersaliter institutis etiam ultra legitimā an apponi possit?

101. Conditio potestatiua an suitatē tollat, & transmissionem impediatur? & nu. 102.
103. Codicillis directo adimi, conditionariue hereditas possit, Falcidia prohiberi, substitutus directus dari, an hodie possit?
104. Codicilli an sine testamēto, & adiectione subsintantur, vel eo infirmato, & melioratio. nu. 106.
105. Natiuitate filij an hodie codicilli reuocentur?
107. Facultate concessa ad maioriam in testamento faciendam an codicillis fieri possit?
108. Res prohibita alienari, vel maiorie an, & quando dotis causa alienari possit?
109. Grauamen dotandi filiam primo successori iniunctū, an ad ceteros transeat successores.
110. Onus dotandi filiam successori iniunctū, de primogenita ex primo matrimonio intelligi debet.
111. Ob causam donationis, propter nuptias vel arrariū, alienari res maiorij num possit? & quod decima pars fructum maiorie pro aris dari possit.
112. Meliorationis donatio propter benemerita facta censetur.
113. Remuneratoria donatio in tertia, & quinta bonorum parte imputatur.
115. Sed de legitima non deducitur tãquam es alienum, licet merita probentur.

Qui

116. Qui grauatur quod ex aliqua re onus adimpleat. si ex alia iure impleri non potest in ea censetur melioratus: ut in instituto in legitima, & grauato: quia in quibus bonorum censetur melioratus
117. Inferitur ad meliorationes.

§. Primus. De coniecturis in fauorem hæredis grauati vigentibus.

HAEREDIS grauati fauore hæreditatē vel fidei commissum restituere, non pauca in iure statuta sūt, quæ in eius fauorem præsumuntur, quarum aliqua vtiliora tamen in hoc §. gratia exempli conijcere operæpretium esse de cœui.

ET primo, is qui vniuersali fideicommissio grauatus est, licet ad legatorum restitutionem grauatus censetur. l. cum virum. C. de fidei commissis. etiam si grauatur restituere quicquid ex bonis defuncti ad eum peruenerit: non ideo grauatus censetur id restituere, quod ex dispositione inter viuos ab eodem defuncto deuenit ex textu notabili in. l. à filia petijt. 62. ff. ad Trebelli. quem ad hoc singularem reputat Roderi. Suarez. in repetitione. l. quoniam in prioribus. C. de in officioso testamen. in declaratione legis regni quæstione. 6. nu. 1. col. 3. vbi subdit, quod ita consuluit in causa, & stitit iudicatum.

2. In donationibus verò causa mortis, & inter virū & vxorem & alijs, quæ morte donantis confirmatur, maior quidem dubitatio est: cum vim relicti habeant huiusmodi donationes Authen. ex testamēto. C. de collatio. Nihilominus tamen in restitutione, ista, nō veniunt ex textu eleganti in. l. sequens quæstio. 70. ff. de legatis. 2. Vbi Paulus iuriscōsultus optimam rationem reddit in hæc verba. *Quoniã illas donationes habitura vxor esset, etiam si hæres ipsa non fuisset, sed alius hæres existeret.* Sūt & alia varia ratiōes quæ per doctores traduntur in. d. l. cū virum. quas ibi receniet dominus Anto. Padilla. nu. 17. & 18. quarum vltima mihi magis placet: quod licet donatio causa mortis à donatario non capiatur nisi post donantis mortem, nullam tamen a testamento dependētiā habet, vel ab hereditate, non est ergo quod eam in fidei commissi restitutionem obligemus.

Occurrit tamen optima dubitatio, finge quod testator quatuor vel plures filios hæredes instituit, quorū duos maiores in tertia parte, & rursus horū maiorē in quinta bonorum parte meliorauit, eos demq; melioratos grauauit ne bona meliorationis tertij alienent, & proinde eorum maiorem grauauit alteri filio meliorato. quicquid ex hereditate ad eum peruenerit restituere: num partē meliorationis tertij, & integram meliorationem quinti sibi factas restituere teneatur? & magis est quod partem tertij restituere nō teneatur, sed quintam tantum partem: vt in casu ferè simili iuriscōsultus respondit in. l. Lutius. 38. §. pluribus ff. ad Trebelli. vbi

vbi glo. & doctores notant, quod prohibita alienari in vniuersali fidei commissi restitutione non veniunt, atq; istam esse communem illius tex. traditionem testatur. Dominus Anton. Padilla in. l. cum virum. C. de fideicommissis. nu. 19. post Hierony. Zanc. in. l. haeredes mei. §. cum ita. nu. 339. ff. ad Trebelli. cum enim in ea lege fundos praeter legatos apud ceteros collegatos cohæredesq; manere voluerit, consequens est vt eos fundos generali fideicommissio non videatur inclusisse.

4. SECVNDO ampliatu grauari fauor, quia & si verbis generalibus, & sic quicquid ex hereditate testatoris ad eum peruenit restituere grauetur, ad fructuum medio tempore perceptorum restitutionem minime tenebitur. I quod his verbis. §. 1. ff. de legatis. §. 1. haeredes mei. §. 7. in prin. ff. ad Trebelli. Sed cum inter liberos primi gradus & extraneos non modica sit differentia, & hoc aliquibus modis limitetur, ne iuram in ab alijs recte tractatis faciamus videre licet. Domini. Præsidentem Couarru. in. 2. reinu. tius. de testamen. §. 1. nu. 4. §. 8. & 9. cum seq. & Grego. Lup. in. l. 12. titi. §. par. 6. verbo del finado. & in. l. 8. titi. 4. par. 5. glo. pen. colu. pen. ad medium, vide etiam. l. cum quis uxori. §. mulier dotem. ff. de dote prelegata quæ in creditore testatoris grauato secus esse inuit.

5. Sed quod pro rata temporis inter prædecessorem & successorem in maioria fructus rerum maioria diuidi debent, videre licet, per dominum Præsidentem Couarru. in lib. 1. variat. resolutio. c. 13. nu. 14. fol. 68. Petrum Peralta. in. l. 3. §. qui fideicommissam. nu. 138. ff. de haereditate.

redi. instituen. pagina. 2 §. 2. in prin. ex quorum fundamentis plane conuincitur opinio contraria. Anto. Gomez. in. l. 17. Tauri. nu. 74.

6. Aduertendum tamē quod si contraria voluntatis coniectura concurrant, vel non multum grauari fauor attendi debet, puta si grauatus extraneus sit, & filio testatoris sit iussus restituere, extextu pulcherrimo in. l. liberto. §. filium ff. de annis legatis. qui tex. induci posset ad questionē, quod si pater in omnibus bonis excepto quinto octo, plures, vel pauciores filios sitos instituat, & extraneum in illo quinto heredem faciat, eumq; grauet hereditatem filio maiori restituere, extraneus iste legata sibi facta & fideicommissa quæ ad illum perueniunt iuxta formam legum Regni restituere tenetur, & in simplici fideicommissio hereditatis restituenda veniunt. Vel illa sola ratione secundum Bart. ibi. nu. 5. quia extraneus grauatus sit hereditatē filio testatoris restituere & Paulus Castre. nu. 7. in. d. l. cum virum. C. de fideicommissis vbi las. nu. 7. istam esse illius textus communem traditionem testatur, & ibi Dominus Anto. Padilla. nu. 11. quare non idē dicendum est vt ipse aduertit. nu. 12. post Bart. quando frater à communi parente rogatur, alteri fratri hereditatem restituere, propter æqualem charitatem quæ ad vtrūq; filium pater habere censetur. l. sed & milites. 10. §. coequalitas. ff. de excusatio. tuto. l. non solū. 67. §. de vno. ibi. *Quia par affectionis causa* ff. de ritu. nuptiarum.

7. In pupillari verò substitutione alicui impuberi filio facta, prelegata & meliorationes ipse pupillo relictae comprehendantur vt probat optimus

optimus textus. in. l. cum pater in prin. ff. ad legem Falcidiam, vt ex eo, & ex. l. sed si plures. §. ad substitutos. ff. de vulgari, & pupill. dedit Bart. in. l. Marcellus. §. quidam liberis. nu. 3. col. 2. vers. quæro an prælegata. ff. ad Trebelli. vbi eum ceteri doctores sequuntur, vt neminem inuenias qui huic opinionem refragetur, vt testatur Dominus Anto. Padilla. l. cum virum. nu. 27. C. de fideicommissis.

Dubitari tamē posset, an id quod ad heredem ex pupillari ista substitutione peruenit restituere teneatur, si fuerit hæres, idemq; pupillo substitutus datus à testatore grauatus hereditatem restituere? & magis est quod si testator primo ad restituendum fideicommissum heredem rogauit, & deinde suo filio impuberi, pupillari substitutus dederit, commodum ex pupillari substitutione sibi delatum restituere minime teneatur, nisi compulsus hereditatem adierit. l. si tamē. §. qui suspectam. ff. ad Trebelli.

Aut primo loco pupillus substitutus datus fuit, & deinde idē substitutus & cohæres hereditatē restituere grauatur, & tunc emolumentum etiam pupillaris substitutionis restituere tenebitur extextu in. l. qui fundum. §. 6. §. qui filios duos. ff. ad legem Falcid. atq; ita distinguit Bart. in. d. §. qui suspectam. nu. 2. quam Bartoli distinctionem ab omnibus esse communiter approbatam agnouit Corrasius in dicta. l. cum virum. nu. 85. C. de fideicommissis. ab ea tamen libetere recedit asserens nulla habitæ distinctione pupilli successorem minime esse restituendam. Cuius opinio placuit Domino Anto. Padilla. ibi nu. 33. vel ea inter alias potissima

ratione, quoniam alia & diuersa sit pupillaris substitutio, à paterna hereditate: cum duæ causæ & diuersæ hereditates hæ sint, atq; ideo grauatus hereditatem paternam restituere, non debet censeri grauatus restituere pupillarem hereditatē quæ à paterna diuersa est.

Sed licet hic grauisimè viri consensus, & auctoritas, vel inultraponderis habeant, communi opinioni adhæreere decreui: cum videam iure testatorem posse quo vis onere etiam super bonis alienis heredem grauare, super bonis etiam ipsius heredis. l. heredem. C. de fideicommissis. Circa rem etiam hæredi debitam. l. vnum ex familia. §. sed si vno. ff. de legatis. 2. vbi notat Bart. & docto. Si modum honoris, onus non excedat. l. ab eo. C. de fideicommissis. ex ratione etiam præcipue textus in. d. §. si duos. & decisione eius: quæ respōdetur, rationi a Corrasio adductæ: vbi filius pupillus ex heredatus, à patre datus fuit substitutus alteri filio instituto etiam pupillo, quo instituto decedente ad exhereditatū filium hereditas deuoluta fuit: & quia exhereditato etiam alius extraneus pupillaris substitutus datus fuit, & ab isto extraneo fuerunt legata relicta alteri restituenda, atq; pupillo exhereditato legata alia relicta: & nihilominus iuris consultus ibi respondit nihil impedire quo minus extraneus ille, hæc legata restituere non teneatur: & soluendo contrarium iam dictum optimam differentiarum rationem redditum ait, non obstarè si dicatur quod pater pupillo legauit, sed cum tamen non instituit heredem: ob idq; iuxta modum & quantitatem legatam tantum, cum grauari poterit nam alia bona ex successione fratris

tris sui, pupilli instituti exheredato obenerunt, addit præterea Iuriscō sultus confirmationem, eiusq; argumēti probationem & exemplū: quod si à lege, deserto testamento vel ab alia persona, aliquid pupillo deferatur, fatendum sit substitutū istū extraneū legata debere: quod Iuriscōsultus ea ratione negat quia tunc diuersæ successiones sunt ex diuersis fōtibus proueniētibus: à nostra igitur facti specie casum contrarium vel multum distare de creuit: quod ea optima ratione indicat atq; edocet, quia vna eadēq; successio dicatur quando ex pupillari substitutione quis succedit, dū ait in hæc verba. *Nam quantum inter sit exheredatus filius ex substitutione fratri, suobares existat, an alio modo: vel ex eo apparet, quod alias ab eo legare poterit, alias nō poterit.* In nostra ergo facti specie potestas eligendi datur, secus vero in exemplo argumenti contrarij, vt expresse decidit textus ille, Ibi *alias nō poterit, est igitur rationi cōgruēne plus iuris circa personam substituti testator habeat, quam habebat, in eo, cui eum substituebat*, vt his verbis respondit Iuriscōsultus.

9. **Q**UARTO loco confirmatur grauari fauor, quod licet pater filium onere fideicommissi grauare non possit. l. cohæredi. 4. l. s. cū filio. ff. de vulgari, & pupill. Poterit tamen gratiare legitimos pupilli hæredes, & si non constet an grauamēn pupillo, an vero venientibus ab intestato iniunctum sit, indubio tamen potius venientibus ab intestato iniunctum esse præsumēdum est: vt magis fideicommissum & res valeat quam p̄ceat ex glo.

ultima in. l. qui duos. 4. 2. ff. de vulgari & pupilla ibi. *si ita legauit pater* quam magis communiter approbatam testatur Alex. ibi. colum. vltima. in fine.

11. **Q**UINTO, ampliabis grauari fauorem, quod etiam si ille tacitā accōmodauerit si dem restituendi fideicommissum indigno, & incapaci & obid h̄isco hæreditatem istam restituere teneatur, nihilominus prælegata sibi facta iure optimo retinere sibi poterit: vt probat egregius textus in. l. cum qui. 1. 8. s. pro partē. ff. de his. quibus vt indignis.

12. **S**EXTO, in fauorem grauari facit, quod si pater tribus ex filijs suis fundum prælegat, grauamine eo adiecto vt nouissimo loco de cedēs, alijs restituat, inter eos tacitum fideicommissum fuisse iniunctum videatur. l. Titia Se io. 3. 9. s. Scia libertis. ff. de legatis. 2. Atq; idē erit si duo filij in tertia bonorū parte meliorati sint, & vnus grauetur quod de parte sua disponere nō possit: nam ex hoc tacitum fideicommissum in fauorē alterius filij meliorati inducitur ex textu in. l. filij, & filia. 7. 4. ff. ad Trebelli. de qua relate agit Dominus Præses Couarr. in. c. Reinuntius de testamen. s. 8.

13. **S**EPTIMO, in fauorem grauari pretenditur, quia translatio legati de vno legatario in eundem facta cū onere grauaminis prius impositi facta censetur. l. si tibi. ff. de alimen. legatis. ea ratione præsumpta voluntatis: quia nihil aliud quā tacitā oneris ademptionem operari potest, vt Bart. ibi aduertit: quod secus esset si de vna persona in alia legatum translaturum fuisset: quia eum onere suo tunc transfertur. l. Gaio, Seio. 1. 3. ff. de alimē. & cibariis legatis

14. legatis. vbi Bart. testatur se respondisse in quæstione facti per illum textum, quod si pater habuit filium quem primō studere fecit & illi libros emit, cauit tamen in testamento quod illos conferret, sed quia superstitē patre filius ille decessit, alii filio libros illos præstitit, & deinde cum eodem testamento pater decessit, quæstionis erat an filius iste libros illos cōferre deberet: & Bart. respondit quod illos conferre teneatur. per illum textū: quia libri illi cum suo onere translati videantur.

15. Hinc primo infertur, quod si pater in vna clausula testamenti in tertia bonorum parte iure maioris filium vnū meliorat, & in alia inferiori clausula eiusdem testamenti eundem filium in eodem tertio meliorat simpliciter nullo vinculo expresso, bona libera remanebunt, vt probat Petrus Peralta in. l. si idem seruus. ff. de legatis. 2. nu. 8. pagina. 171. colu. 2. illius pagina. & in. l. si quis in prin. testamēti. ff. de legatis. 3. nu. 31. pagina. 379. vers. confirmatur.

16. Quinimo & quod notabilius est. Grego. Lupius in. l. 11. titu. 4. par. 6. in glo. 1. colu. 1. vers. aduerte etiam post Oldraldū conf. 28. tenet, quod si pater aliquid det filio in vita cum onere restitutionis, & postea in testamento aliquid illi legat iure institutionis, vt sit cum eo contentus, grauamen auferre cōsequatur, quod dicit bene notandum, quod vigore illorum verborum sci licet quod sit contentus cum relictis sibi in vita decisis ab Oldraldo puto. ex quo colligi posset de fūcti voluntatē esse grauamē auferre: cū videam, quod si in diuersis dispositionibus id fiat. secūda dispositio

in codicillis facta de eadē re, oneris ademptionē non operetur. l. auia. 7. 6. ff. de conditio. & demonstra. quod non parū ex his quæ in principio istius capituli diximus munitur. Cū ergo in eodē testamēto bis idē eadē legatū sit, onus in prima clausula adiectū, in secunda ablatum videtur, & idem si in secundo testamento iterum legetur. ex his quæ Petrus Peralta scribit in. d. l. si quis in principio testamēti. nu. 31. quod

17. extēdit Bart. in. l. Statius Florus in prin. colu. 1. nu. 2. ff. de iure fisci, etiā si onus fauore familiæ cōseruandæ sit adiectū, quæ refert sequutus Grego. Lupi. in. l. 21. titu. 1. par. 6. colu. 1. vt in prohibitione alienationis extra familiā. Vnde idē videtur dicendum si testator iure maioris bona prælegata tenet ac possideri iubet

18. Quod limita nisi filius melioratus bona illa post mortem patris scienter iure maioris possederit ex clausula prima, in qua ei onus fuerat impositū: quia tunc iure maioris successoribus suis remanebunt, ex textu optimo in. l. non ad ea. 8. 7. vers. quod si pure. ff. de conditio. & demonstra. ex qua lege ad quæstionem istā in terminis maioris infert & decidit Petrus Peral. in. d. l. si idem seruus. ff. de legatis. 2. nu. 8. pagina. 171. colu. 2. illius pagina. Oportet igitur si grauatus iste bona meliorationis libera esse desideret, quod ex secūda clausula petat, nam inconueniens non erit quod in parte testamēti approbet, cū diuersa sint legata ratione diuersarū clausularū ad quod videre licet

19. etiā eundē Petrus Peral. in. l. 2. ff. de lega. 2. nu. 4. vers. vndecima vbi edocet atq; declarat, an, & quādo melioratus acceptare possit, nam, vel plures res ex illis in quibus fuit me

lioratus & quod si pater sine acceptatione oneris istius decedat hæredes in acceptatione concordari debeant, nec scindere vincula possint, sed vel omnes totam meliorationem & eius vincula acceptare, vel totam repudiare debeant, ut tradit idem Peralra. in. l. si duobus. nu. 2. pagi. § 6. de legatis. 2. & melius in. l. neminem. nu. 7. pagina. 80. ff. eo. ritu.

20 OCTAVO, extenditur grauiti fauor, quod si vnus ex hæredibus in specie hæreditaria grauitus sit: non in tota re legata, sed proportionem sua tantum grauitus videatur, nec ab eis legatarius petere poterit nisi partem illam quam grauitus hæres in illa re indiuisa habere debeat probat textus in. l. si fundum sub conditione. § 3. ff. de legatis. 1. in. §. si libertus patroni: quare si meliorati sint duo filij in tertio bonorum, & vnus eorum grauetur fundum hæreditarium alteri filio restituere: proportionem tantum & parte hæreditaria quam in illo fundo habiturus erat grauitus hæres censebitur quod amplius ut in vers. proximo sequenti.

21. NONO, fauore grauiti sancitum est, quod grauitus partem suam restituere: non censebitur grauitus quod sibi à cohærede per ius accrescendi venit restituere. ex textu singulari secundum Baldum ibi in. l. Lutatius Titius. 126. in princ. ff. de legatis. 1. vbi Paulus Castre. nu. 2. ait in hæc verba, de quo textu nunquam obliuiscaris, & semel habui de facto Bononia & fui recordatus de isto textu, licet alijs videretur dubium: quod vel ea generali ratione procedit ut minus quam possit hæres grauitus censeatur.

22. Vnde si dicat testator quantum vnus hæres habebit, tantum Stichum

hæredes meos dare volo: nam minor pars accipienda erit quæ venit in legato, illa scilicet quantitas quæ vni ex hæredibus in minori parte instituto euenit, quem casum alibi non reperio nisi in. l. si ita relictum. 4. ff. de legatis. 2. idem si dicat decem, aut quindecim hæres meus dato: nam decem tantum legasse presumitur, vel si dicat post annum, aut biennium dato, nam post biennium legasse videtur ut cauetur in. §. 2. eiusdem legis.

23. Relictum tamē ab instituto nominatum, non censeatur repetitum à cohærede cui portio accrescit: unde prædicta portio repudiata legatum ipso iure cadit; ex. l. Celsus. §. quod si alicuius. ff. de legatis. 2. iuxta communem illius legis traditionem vbi Petrus Peral. nu. 5. colu. 2. illius numeri pagina. 318. ex eo inferat ad quæstionem, quod si pater hodie duos filios hæredes instituit, & corum vnus nominatum grauaasset restituere cuidam extraneo quinti bonorum medietatem, vel medietatem tertie partis bonorum alicui nepoti ex altero filio, & grauitus, iste nominatum nomine proprio expresso vel æquipolenti, parte institutionis cum melioratione repudiasset, vel aliter eadem pars cum melioratione defecisset, talis portio ad alium filium cohæredem sine illo onere transiret: quod vel ea ratione decissum esse videtur quia non ceteros hæredes, sed vnus tantum testator grauare voluit: quo sublato pura remanet eius dispositio ex. d. §. quod si alicuius.

24. Ex quo textu idem videtur dicendum vbi duo tantum fuerint instituti, & pater extraneum hæredem, & non filium grauet simpliciter: puta si dicat grauo extraneum hæredem

redem meum: cum non nisi in vno solo hærede verificari possit: nam cum ad vnus tantum referri verba illa possint, illi tantum grauumen nominatum iniunctum censebitur. l. 2. ff. de liber. & posthumis: quia expresse constat cuius personæ respectu grauumen & iniunctum, & à quo implendum sit. Secus tamen si ab omnibus hæredibus propriis etiam nominibus institutis grauumen implendum testator decreuerit, ut in. l. ciuitatibus. 125. §. Lutatius. ff. de legatis. 1. vel per nomen appellatum personale: ut si grauet filios vel hæredes, non facta relatione ad personam certam grauatam: puta si dicat quis quis mihi hæres erit: quia tunc legatum, & eius grauumen omnibus hæredibus iniunctum esse censebitur. & si testator vnus hæredem nomine proprio, & etiam appellatum, grauet opus non erit distinctione an nomen proprium præcedat, an appellatum, ut scienter declarat Petrus Peral. in. d. §. quod si alicuius. nu. 3. pagi. 317. quod dicit bene signandum quia non de claratur per doctores.

24. Occurrit ex iam dictis altera dubitatio, an substitutio in isto legato facta extinguatur, si is cui facta est viuo testatore moriatur: & Alberi post glo. ibi in. l. Celsus pater. 29. ff. de legatis. 2. in princ. quod non extinguatur respondit, & hinc inferat ibi Petrus Peral. nu. 13. pagina. 314. quod si pater aliquem ex filijs meliorem in tertia, vel extraneo quintam bonorum partem relinquat, & in ipsius locum alium vulgariter substituatur vel coniunctum alius detur collegatarius in melioratione, & alter melioratus viuo testatore decedat, talis substitutio,

vel coniunctio non efficitur pro non scripta, caduca, vel quasi caduca sed substitutus vel coniunctus ad partem meliorationis deficientis admittitur.

Si vero vno tantum filio relicto pater quintam bonorum partem extraneo leget, atque filius in vita patris decedat, etiam stante lege regni sine aditione hæreditatis, legata substantente, in vtilem remanere dispositionem istam quintæ partis respondit Dominus Anto. Padilla in. l. eam quam. nu. 97. C. de fidei commissis. quod tenet eo casu quo nec cohæres vel substitutus sit in quo substineri possit.

25. Quid verò in pupillari substitutione an decedente pupillo viuo testatore irrita fiat, videre opere prececiū erit: & irrita minime fieri tenet glo. in. l. lex Cornelia. vers. non existimo. ff. de vulgari. & pupill. ea optima, & communi ratione: quia vulgaris tacita licet sub pupillari comprehendatur, per se tamē æque principaliter subsistit, quam gloriæ opinionem & rationem sequitur Imola. Claudii. Iulii. Alciati. & Alex. in. l. 1. ff. de vulgari. & pupill. quos & alios idem tenentes citat sequutus Dominus Præses Couarru. in. c. Reinuarius de testamen. §. 5. nu. 5. vers. tertia est sententia. vbi optimis iuribus hoc probat: nam vulgaris hæc tacita sub his verbis comprehensa, si filius meus in ætate pupillari decesserit, expressa dicitur verbis istis generalibus: nam vulgarem istam expressam esse omnes fatentur: secus vero si in ea dicatur si hæres erit, & in pupillari ætate decesserit, ut declarat doctores supra citati.

26. Ex qua eadem ratione decissionis inferitur, idem dicendum esse in substitutione pupillari in vtili

tamen: vt in ea quæ à matre fit sub qua vulgaris continetur: nam hæc etiam ex mente matris testatrix subsistet, quæ ad primas tabulas pertinet, & per se subsistit: vt credendum sit illam testamentum suum non mutasse, siquidem eo non mutato decessit: quia hæc vulgaris ab initio, & per se principaliter subsistit, non verò accessorie, ideo valida est pupillari illa exclusio: quia licet à principio iure directo valere non potuerit pupillaris, valet tamen vulgaris in ea comprehensa iure tamen fideicommissi: vt declarat & asserit Barr. in l. verbis civilibus. nu. 5. vers. quæro mater. ff. de vulgari. quæ opinio communi doctorum calculo approbatur, vt videre licet per Dominum Præsidentem Couarr. in loco proximè relato. nu. 5. vers. imo & hæc vltima, & vers. vndecimo.

Et idem in pupillari extrahendo, vel maiori natu facta ex l. Scauola. ff. ad Trebell. vt declarat ibi domi. Præses Couarr. in cæteris vers. sequen. Grego. Lup. in l. 5. titu. 5. par. 6. vers. en su poder. in fine qui idem tenet. In vtilis ergo pupillaris in fideicommissariam resoluui debet: vt doctores in locis relatis communiter fatentur, & is substitutus inuali de datus volentem succedere per ius accrescendi excludit. l. si ego & Titius. ff. de iniusto rupto. Et an in valida ista substitutio, & fideicommissaria tacita in qua subsistet, ad legitimam filio debitam extendenda sit, videre licet per Roder. Suarez. in l. quoniam in prioribus, limitatione. 1. nu. 14. cum alijs. C. de in officio testam.

DECIMO loco, fauore grauati facit dispositio. l. quoniam in prioribus. C. de in officio testa. l. 1. titu.

4. par. 6. quibus omne grauamẽ de legitima filiorum reijcitur. Nec omittendum est quod ibi Grego. Lup. tenet in glo. 1. vers. an autẽ grauamẽ post Socin. conf. 1. 1. 6. lib. 1. scilicet quod dispositio illius legis ad personam eius in quem filius ius accrescendi transmisit non extendatur, quia ait quod non meminit alibi se legisse. Sed idem respondit Roderi. Suarez in d. l. quoniam in prioribus in 4. limitatione, quod licet respectu filij grauamen nullum sit, secus vero respectu substituti, vel coniuncti ad quẽ ex substitutione venit, vel respectu coniuncti cui ex repudiatione vel alias accrescit: ex textu famoso in l. cum patronus. ff. de legatis. 2. vbi Angelus notat, & Alex. extollit. Bal. etiam & Paulus Castrensis. quos citat sequutus Roderi. Suarez licet Iaffon hanc decisionem sibi tribuat, & de ea multum gloriatur in l. si arrogator. ff. de adoptio. nu. 3. 2. vers. secundo principaliter.

29. VNDECIMO ex eodẽ grauati fauore manat altera dubitatio nõ semel agitata. finge quod naturalis filius à patre plures vel sex saltem filios legitimos habere, in quinto bonorum melioratus sit, vel illi quinta pars bonorum legetur iuxta regias leges hoc permittentes, num cum plures legitimi sint, naturalis maiorem partem ex patris bonis quam vnus quisq; legitimorum habere debeat? & quod nõ debeat habere maiorem partem videtur, ne plus habeat luxuria quam castitas.

Quod & confirmatur, quia leges Regni filiorum legitimam augentes in eorum fauorem, & per consequens in spuriorum odium sancte fuerunt: quare in odium vel dænum legitimorum, & in spuriorum fauorem

fauorem retorqueri non debent, atq; eodem modo responderi poterit ad Authen. præterea. C. vnde vir & vxor. & ad l. 7. titulo. 1. 3. par. 6. quibus patri permillum est in præiudicium filiorum vxoribus pauperi quartam suorum bonorum partem relinquere, quiniimo & ab intestato in quarta. ista vxor illa succedit, vbi Gregorius Lupius questionem istam disputat, & tandem concludit stante lege regia: filiorum legitimam augente dictam l. 7. partem obtinere & autem huius præterea relinquunt tamen cogitandum.

30. Sed in l. 8. co. titu. verbo ascendentes dicit post Alberi. & Martin. de Fan. in auth. licet. C. de naturalibus: quod licet de iure communi filio naturali vnica vnica ex duodecim hereditatis partibus legitimis relinquere poterat. nec igitur in authent. in quibus modis naturales efficiantur sui: si tamen duodecim filios legitimos, & vnum naturalem patrem habeat, filius iste naturalis integram vniciam non habebit: ne plus capiat naturalis quam legitimus. Quod etiam confirmatur ex his quæ ipse tradit ibidem in glosa, verbo mester. dum ait, quod si filio naturali quintam partem bonorum patris relinquat quæ ad alimenta ei necessaria non sufficeret, nihilominus ceteri fratres ad supplementum alimentorum cogendi sint. quiniimo & idemmet Gregorius Lupius testatur quod spurius ex bonis patris plusq; vnus ex legitimis habere minimè possit. atq; ita fuisse distinum testatur in l. 1. o. titu. 7. par. 6. verbo no valdra. vers. & quid si pater tendens ad mortem idem tenet Suarez in l. quoniam

in prioribus limita. 1. 2. ad legem 1. gnu. nu. 1. cum sequẽ. quem & Tullium Perdm. in l. 1. o. Tauri. nu. 5. & in l. 9. nu. 2. 7. citat. sequutus ad hoc domi. Ludo. Molina. libro. 2. de Hispan. primogenijs cap. 15. nu. 5. 1. qui hoc verissimum esse inquit idem tenet etiam Petrus Peral. in l. hæredem. ff. de legat. 2. nu. 85. pagina. 2. 9. 8. extendens vt procedat etiam si talis filius naturalis legitime datur ex voluptate patris ad succedendum cum legitimis. Bar. in l. 1. o. titu.

31. DVODECIMO fauore grauati succedit decisio diuisa quæ dispositionis, quod si in maioratu cetera alia dispositione dicatur (vt vidi in annu uersario perpetuo à marito & vxore confecto) quod succedat vnus ex generatione viri, & alter ex generatione vel familia vxoris, & nõ repetatur nisi vnus ex generatione viri, is debet succedere fauore cõseruandi fideicommissi, vt in simili tradit Bald. in l. Stichum qui. 6. ff. de legatis. 1. faciat etiam quæ ibi Barr. & doctores notant.

32. Sivero dicatur quod appropinquior succedat in maioratu indiuisibili quid iuris sit vide Grego. Lup. in l. 2. titu. 1. 5. par. 2. vbi distinguit in glo. verbo el mas proprio quo. col. 3. vers. sed pone quod maritus & vxor: quod aut reperiantur consanguinei vtriusq; cõiungis in æquali gradu: & mariti consanguineus præferri debeat, vide per eum nam notatẽ loquitur. Vide etiam quæ scripsimus in lib. 2. cap. 2. §. 4. nu. 5. 6.

33. DECIMOTERTIO, ex eodẽ fauore grauati oritur, quod si in maioratu gradualiq; fideicommissio dicatur quod si primus vocatus sine liberis decesserit, bona illa ad Titium perueniant, deducto eo quod vxori relinquere vellent, quod

si omnia illa bona Titius uxori relinquit, sequens in gradu alteri restituere rogatus quia grauatus sit, iure optimo contra uxorem agere poterit respectu quartae partis bonorum sibi iure institutionis debita. Ita tenet post Pillen per textum ibi Alberi in authentica contra rogatus in si. C. ad Treb. Guidō papa. decis. 52 o. vide etiam Gualdenf. de arte testandi. titu. 5. cautela. 3. per totam, atque illi reuendicatio istius quartae datur, facta tamen prius excusatione contra omnia bona uxoris per textum in d. authentica contra rogatus. quem ad hoc mirabilem & singularem ibi redit Bal. & post eum Iason in. 6. item si quis in fraudem, nu. 67. in fine. vers. addeo, etiam instituta de atri.

34. **DECIMO QVARTO**, si grauatus quis sit certum heredibus certo tempore dare, & illo tempore se factum heredem reperiat, magis est quod parte in suam prorata deducere possit: secus tamen si non sit heres licet esse speretur, quia nihil deducit. l. qui heredi. 4. 4. ff. Plautius. ff. de conditio. & demonstrata.

35. Quid tamen si ita in testamento scriptum sit, relinquo vnam domum uxori meae, & testator vnam tantum habebat nec aliqua erat in qua filij sui habitarent? & magis est quod fauore heredum qui grauati sunt magis diriforium, quam vtile legatum atque inualidum sit, ut tenet Paulus Castren. in. l. si domus. 7. ff. de legatis. 1. in prin. colu. 1. nu. 2. quem citat ad hoc Grego. Lup. in. l. 2. 3. titu. 9. pa. 6. verbo como el. Sed ibidem in verbo castas. co. 2. per illam legem contrarium tenet. Quod intellegit post Alex. nisi aliter de mente

36. testatoris appareat, ex quo ibi infert, quod si testator duos habens filios ex certis rebus maioriā faciat, illamque filio natu maiori relinquit, & postea aliam magnam domum edificet, quam ad maioriā illam augendam facere contestabatur, & deinde filio alio suo domum leget non exprimens quam domum: quia constat de testatoris voluntate illam certam magnam domum ad maioriā augendam esse, ideo legatum illud domus obsecrum diriforium erit ut recte respondit ibi Grego. Lup. cuius opinio mihi & ea ratione placet: quia publico etiam fauore quo maioriā nituntur, substat. l. 1. sed & si seruus. ff. de ventre in pasci. ibi ut ordinu dignitasque familiarum salua sit.

37. **DECIMO QVARTO**, dicitur quod si pater filio res certas praelegeret, illumque in eis melioreret cum onere annuierarij, & postea alias res huic meliorationi addat, & si dubium sit an onus illud prorata annuierarij, & valoris rerum, quae postea additae fuerunt, augeri, & impleri debeat: magis est quod si valor rerum decrescat, vel aliqua res illarum pereat, etiam onus illud eo respectu minui debeat, consequens etiam erit ut rebus ipsis auctis, & onus augeatur ex textu elegantissimi. l. & si contra. 3. ff. de vulgari, & pupill. cuius textus decisionem corroborat & sexmodis restringit Alber. Brunus in tractat. de augmento & diminutione. fol. 14. colu. 1. cum duabus sequentibus vers. 13. conclusio. & in. 4. colu. vers. decima quarta conclusio tradit, quod pensio augeatur ex augmento intrinseco ipsius rei. Et an, & quando diminuta causa, vel diminu-

minutis personis: augeatur vel diminuat onus videre licet per Petrum Duchas in regula 178. & 184. & num onus meliorationi in iunctu minui debeat si postea melioratio illa a patre minuat, vide Grego. Lupi. in. l. 3. titu. 9. par. 6. glo. 1. in fine. qui remittit ad legem Plautius. ff. de condi. & demon. tra & notata ibi per. glo. & Bartolum colu. 2. num. 1. l. qui heredi. 4. 4. ff. si pars. ff. eo titu.

38. Vnde si pro annuierario patet fundum filio relinquit, eumque in illo melioreret cum onere dandi quid certum, vnicuique clerico ecclesiae, vel charitatem annuam more rusticorum iumentum illam dari ex pane & caseo, si crescat numerus personarum, successor ita grauatus ad id quod onus creuit non tenebitur ut tenet Alberi. in. l. non modus. C. de seruitu. & aqua. quae sequuntur omnes ibi, post Petrum, & tamque receptum sequitur Dominus Anto. Padilla. nu. 3. possent ideo haec grauamina in aliud pium opus mutari & conuerti ut diximus. lib. 2. c. 1. § 2. nu. 15.

39. Praterca infertur, quod licet quis maioratum instituat ea conditione, ut possessor aliam maioriā habere non possit, quod si vna sit cum magna dignitate Ducatus sci licet, vel Comitatus, quod vtraque retinere possit videtur ex his quae tradit Gregorius Lupi in. l. 3. titu. 16. parti. 1. verbo vaca el primero, ex cuius dictis videbis quid si electa secunda, illi cuiueatur, an ad primam maioriā reuertit, vel ex Regis dispensatione vtramque retinere possit: argumeto eius quod notat glosa in cap. non potest de praebendis. in. 6. & in. c. 1. de officio ordin. eo lib. 6. & quia ibi in

dispensatione cum lege, a Rege facta agitur, & non ita facile in dispensatione voluntatis defuncti procedat, in donatis a Rege iure maioriā dispensatio ista efficacior erit.

Idem etiam videtur quando vna maioriā alteri dignitati accedit: quia in vtraque vocantur qui de eadem sunt agnatione, vel persona: auctoritas creuit, & adeo rerum maioriā valor decreuit, ut possessor ex illis ambabus congruam sustentationem habere non possit, vel ad aliam maioriā qui sunt de familia vocentur, & talis prohibitus aliam habere de familia illa reperitur, vel secundam habeat tamquam tutor, vel pater, sibi filij administrator argumeto. l. 4. titu. 16. par. 1. maxime accedente Regis dispensatione ex aliquibus istarum causarum munita, vel similibus causarum; nam tutius procederet. Et an, & quando duo primogenia quis obtinere possit, maxime si eorum conditio nes contrariae sint? videre licet per Dominum Ludouic. Molinam in. lib. 2. de Hispanorum primogenijs. cap. 14. num. 26. cum sequentibus ubi rationibus pro vtraque parte adductis resoluit, quod si testator qui vnum instituit primogenium iubeat ut possessor nomen & arma sua sola deferat, duo primogenia obtinere non possit, alias secus. Nam & vtriusque fundatoris arma, & nomen ferre poterit, modo antiquioris primogenij nomē praeponat, nisi maior qualitas in alio recentiori adsit, ita ut quā minus possit successor grauatus censeatur.

41. **DECIMO QVINTO**, si grauetur successor in maioriā quod faceret sepulturam magni sumptus

sumptus, statim suo non convenien-
tis: nam licet ex contraventione illi
a maiora priuilegio, nec conditio illa
seruanda erit, nec ex contraventione
in poenam incidet. & quibus cum
melioribus vestibus annulisq; au-
reis corpus suum sub eadem poe-
na sepeliri statuat, iuxta paganorū
ritum, qui de alio seculo non cogita-
bant, vt post Paulum tradit iurē mi-
nis maiora Grego. Lupi. in. l. 3. 2.
titu. 9. par. 6. verbo in echo de se-
pultura. §. de iure. §. 2.

Grauenam porro cum effectu,
& iuxta equitatem, & presumptā
defuncti voluntatem iurē pretari
debet: quare indubio non semper
quod minimum est praelagarario de-
betur, sed aliquando maximum, &
aliquando medioere: inspectis sa-
cti circumstantijs, vt videte licet per

43. domi. Antō. Padilla in. l. si frater
tuus. nu. 5. no. & in. l. si de fidei co-
miss. & Domini. Præsidi. Couarru.
in. c. indicante. ne testamētis.

Vnde si testator graues heredes
vel melioratum pro fratre suo si-
dei iuberet pro certa quantitate,
quod ipse usquequā fidei iussor solue-
rit, repetere minime poterit: quia
ad solvendum grauatū censetur:
ex textu singulari in. l. tribus. fidei
usufructu. earum rerum quae usu
conf. citat. non paucos doctores
illum textum commendantes ad
hoc. Ita in. l. si tibi homo in prin.
nu. 2. ff. de legatis. 1. domi. Antō.
Padil. in. l. pradia. nu. 14. C. de fidei
commiss. qui hoc limitat ex Bal.
Romano, & Ripa vt non procedat
quando haeres plusquam ex testa-
mento ad eum peruenerit, soluetur
ex fidei iussione illa.

44. DECIMO SEXTO, facit
favore grauati, quod si testator
rem obligatam leget cum sciret

eam obligatam esse, vel talis per-
sona sit legatarius vt etiam si testa-
tor sciret eam obligatam esse, tan-
tū de hinc nihilominus relinquitur:
esset illam haeres luere tenebitur:
l. pradia. C. de fidei commiss. Dacia
tamen res est, quid dicitur in
ff. incerto fundo filius melioratus,
an vnus census, vel hypōthesis illi
fundo adherens, meliorationem
mittat, vel haeres vnus illud tue-
re reneatur? in qua re res soluen-
dam erit subdistinguetur, quod aut
onus tale est quod si non soluitur
ad legatarium deuenire non pote-
rit, vt si nulla legetur de cuius
natura est, vt pro indistincta in-
truitu centū expensarum: & ma-
gis est, vt haeres & non legatari-
us ad expensas istas teneatur,
quoniam hoc velle testatorē praes-
sumendum sit. l. pen. §. si de le-
gatis. 3. vt in decurionatus officijs
fieri haec expensae solent: ea tertia
si non ex natura ipsius rei prae-
legata, sed ex principis voluntate
post defuncti mortem, vnus istud
imponatur, legatarius seu fidei co-
missarius, usufructuarius etiam si
ad tempus imponatur adimplere
tenebitur. Equaro. 2. §. ff. de usufru-
ctu. Aut vnus ab ipso testatore,
vel ab alio disponente in vita sci-
enter fuit impostum ad tempus:
vt pote si res legata pignori da-
ta sit, & haeres eam iurare tene-
tur. ex. d. l. pradia. & l. vi. titu. 9.
par. 6. modo scienter fiat, nam da-
ta testatoris ignorantia iustitio le-
garario incumbit, & idem si lega-
tarius erat persona testatoris con-
iuncta, vel aded magnū vnus
erat vt eo deducto nihil vel pa-
rum legatario superesset: & his ca-
sibus haeredibus iustitio incumbit.
Aut non ad tempus, sed perpetuo

onus

onus impostū fuit, & mere reali-
le, vt seruitus, & dubium non est
quin ad legatarium transeat. l. si
domus alicui. 7. 4. §. vltimo. ff. de
legatis. 1. & idem in onere reali
debito ex fundo legato quorānis:
quia onus erit legatarij vt ex Gab-
rieli Mudeo in rubri. de pignor.
nu. 5. deducit Dominus Antonius
Padilla. in. d. l. pradia. nu. 11. vt
incensu perpetuo: quoniam hic an-
nuus census veluti seruitus qua-
dam esse videtur. Et ante eos idem
tenet Alberi. in. l. sed mihi. §. ha-
res. ff. commodati, vbi subdit, quod
haeres pro rata, ad pensiones ante
mortem decursas, legatarius vero
ad futuras tantum teneatur, &
quod de praeteritis dixi probat tex-
tus in. l. diem. 4. 0. §. haeres. ff. de
legatis. 1. qui loquitur in publicis
tributis, probat etiam. l. cum ser-
uus. §. si quis. ff. de legatis. 1. vbi
idem quod Alberic. tenet Alex.
Imola. nu. 6.

46. Sed an idem dicendum sit in cē-
su redimibili, maior quidem dubi-
tatio est, sed idem quod in perpetuo
videtur: cum rem ipsam afficiat,
& veluti quaedam seruitus sit, & cō-
tra possessorem rei obligata ad an-
nuum censum istum etiam non ex-
cusso principali reo obligato &
debitum peti, & exigi poterit, vt
videre licet per Domin. Præsidiem
Couarru. lib. 3. variarum resolu-
cap. 7. nu. 7. sed nihilominus vel
multū distare ab annuo censu per-
petuo videtur: cum in isto redimi-
bili personalis obligatio, & etiam
generalis hypotheca apponi soleat,
quae personalis minimè dubiū est,
quin ad haeres transeat ex iuris
dispositione, iuxta quod vnus testa-
tor disponere censetur ex iuribus
vulgatis. incensu vero perpetuo a-

ctio personalis mutato possessore
extinguitur. l. imperator. ff. de pu-
blic. & vectigal. tū etiā quia spes lūi-
tionis est in isto redimibili, secus ve-
ro in illo perpetuo. Vide etiā Do-
mini. Præsidi. Couarru. in l. deo. proxime
citato & Carolū Molinū in cōsu-
etudi. Paris. titu. 1. §. ii. nu. 14. & 29.
& Tiraquellū de retractu consen-
titiō. ad finem tituli quaestio. 43. & de
primogenitura. quaestio. 8. vbi quid
dicēdū de bonis à patre pro melio-
ratione vel maioria assignatis, &
ab ipso postea venditis cū pacto re-
dimendi, vbi quaerit an primogeni-
tus melioratus, an vero, haeres ea
bona luere teneatur. & quid è cō-
tra si ad maioria augendam pater
reiti quāpiā emat hoc eodē pacto
redimentali adiecto, videbis eundē
Tiraquel. de retractu. ad fin. titu. qua-
estione. 4. 4. nu. 174. & de primoge-
niture quaestione. 3. 2. & ex sequen-
tibus confirmatur.

47. Vnde Grego. Lupius. in. l. 27. titu.
9. par. 6. in glo. 1. in fine quaerit, nū
ad legatarium transeat res legata
cum suo onere, propter quā testa-
tor ad aliquod personale onus obli-
gatus erat, qui remittit ad notata
per Bart. in. l. quaro. ff. de usufru-
ctu.

Si vero conductor leget fructus
rei conductae, non videtur eos lega-
re cum onere soluenda pensionem,
sed ab haerede soluenda pensio est,
quod probat. l. qui concubina. 2. 9.
§. qui ortos. ff. de legatis. 3. quem
ad hoc citat Grego. Lupi. in. d. glo. 1.
& ait quem casum sing. aliter no-
ta: quia fructus legato, s. esse iurati
nē iuxta naturam legati intelligen-
dum est: quia pro proprie non diceren-
tur fructus si legatarius conductio-
nis mercedem solueret.

Atq; idem dicendū quādo lega-
tum

- tum utilitate careret legatario onera solvente, ex glo. in. l. si pendentes. §. 4. si quid verbo pertinebunt. ff. de usu fructu per textum in. d. §. qui ortos. vbi glo. ita intelligit. Dyn. & Alberi, ibi. Bart. etiam Alex. Roma. Areti. Jac. Molineus. Tiraquel. Papiensis, quos citat sequutus, & ista esse communem opinionem testatur Doctissimus Arias Pinelus in. l. 1. C. de bonis mater. in. 2. parte. num. 7. 2. vers. limitatur, 7.
4. 8. Finge præterea, quod aliquis Dux vel Comes cum facultate Regia castrum maioria, & dignitatis obligavit pro annuo reditu, & postea in testamento cavit, ut duo ex filijs, qui bus prælegata relinquit, pignora illa lucrent, qui filij testamento illo approbato iuxta eius præceptum bona libera patris diuiserunt, deposita penes tertium illa æquivalenti quantitate pro censu redemptione, modo maioria venit ad extraneum hæredem, nepos tamen vnus ex filijs, qui bona diuiserunt grauatam illud de legitima patris sui auferendum esse affirmat iuxta tradita per Roderi. Suarez. in. l. quoniam in prioribus. C. de inofficio. testamen. 7. & 9. ampliacione in principio. nec obstitit, quod filij patris testamentum agnouerint forte cum suo onere, atque hæredibus securitatem fecerint, scilicet nullam sibi quaestionem superesse: ut ait & probat textus elegans. in. l. si quando. §. 5. §. & generaliter. C. de inofficio. testamen. quem ad hoc citat Suarez proximè allegatus. nu. 2. Confirmatur præterea ex his que nu. 6. 2. infra scribimus tenet etiam Grego. Lupi. in. l. 6. titu. 8. par. 6. glo. vltima, etiam vide qua infra dicam num. 6. 1. cum sequenti.
- In contrarium tamen videt: quod

obligatio bonorum maioria in subdiuina intelligenda est, in defectum scilicet bonorum adodialium, l. pater filium. ff. de legatis. 3. Authent. resq. C. communia. de legatis, & tradit Petrus Peral. in. l. 3. §. qui fidei commissam. ff. de hæredi. instituen. nu. 1. 1. 8. pagina. 23. 8. Domi. Ludouicus Molina de Hispanorum primogenijs. lib. 4. cap. 7. num. 1. cum sequ. Cum igitur defunctus obligatus sit, eius personalis obligatio iuncta aditione hæreditatis operantur, ut ex legis dispositione, pro hæreditarijs portionibus inter hæredes diuidatur passiuè actiões.

Confirmatur præterea ex textu in. l. si tibi homo in prin. §. 8. ff. de legatis. 1. vbi legatarius rem suam obligavit, quam postea testator eidem legavit, & nihilominus ibi sanctorum est quod hæres illa luere teneatur qui textus alibi non reperitur secundum Paulum Castresem post Dynum ibi, & Alberi, in præfatione infortiati post vers. Item.

Si ergo ex tacita mente disponētis, & ut aliquid legatum operetur, hæredes luere alienam rem a Domino pignori obligatam tenentur, nihil erit cur & rem maioria à testatore obligatam, quã idemmet testator à pignoris nexu luere iussit, non liberetur ab hæredibus, qui ad hæreditaria debita soluenda pro virilibus tenentur.

Ex quo textu in. d. l. si tibi homo rectè infert. Grego. Lupi. in. l. 1. 1. titu. 9. par. 6. verbo sua. quod si possessor maioria rem sua maioria sequenti in gradu leget, quod eum res maioria legari minime possit, legatum istud tale effectum operabitur, quod si facultate Regia illa res maioria obligata à prædecessore sit, hæredes defuncti legatis illa luere

- luere, & ab obligatione liberare teneantur.
4. 9. Qua in re contrarium tenet Domi. Anto. Padilla. in. l. prædia. nu. 2. C. de fideicommissis post Anto. Gomez. multum tamen Gregorij opinionem munit tex. illius. l. si tibi homo: maturius ergo erit deliberandum cum casus contingat.
- Sed ut finem principalis quaestio nostra accipiat, teneri hæredes ex bonis liberis ad annui redditus redemptionem faciendam verius puto, & ita reperio tenere domi. Ludo. Molina. in. d. c. 7. nu. 16. & 17. vbi etiam subdit quod re alienata cum facultate Regia qua erat maioria, hæredes teneantur aliam æquivalentem rei alienatae in ipso maioratu subrogare. quod refert ex Grego. Lupio. in. l. 6. titu. 1. 1. par. 6. vers. que la non puduisse vender. col. 7. sed ab eo recedit.
5. 0. Quaestio tamen est, quid si pater filios duos hæredes instituat, alterum in rebus mobilibus, & alterum in bonis immobilibus, num possidens immobilia ad realia, & possidens mobilia ad personalia debita teneatur? Vide Tiraquellum de primogenitura quaestione. §. 3. nu. 2. 6.
5. 1. Et num teneat legatum rei maioria eo tamen respectu, ut ad præteritum seu valore hæres legatario teneatur, vide eundem Grego. Lupi. in. l. 1. 0. titu. 9. par. 6. verbo de la cõprar. ad medium, vbi distinguit, an cum facultate Regia, vel sine ea primogenium institutum fuit, & idem in. l. 13. eo titu. verbo sin madado dellos prope finem. Vide etiam. l. 1. 4. eiusdem tituli, & qua supra diximus nu. 4. 9.
5. 2. Quid vero si futuro maioria possessori aliquid leget testator, illi quoque grauet aliquam rem maioria alteri dare, sub poena amissionis legati, num

teneat tale grauatam? vide Grego. Lupi. in. d. l. 10. verbo de la cõprar. col. 2. prope fi. ver. sed pone quod testator. & Dominum Prætidem Coarru. in. c. filius noster. de testam. nu. 3. contra Suarez, & nu. 4.

5. 3. Et quod monasterijs immobilia acquirere prohibitis non debeat æstimatio rei immobilis legata, vide eundem Grego. Lupium in. d. l. 13. verbo, no es valedera.

5. 4. Si verò grauetur filius possessor maioria quod rem maioria diuidat cum fratre suo, & si cõtrafecerit meliorationem à patre sibi factam amittat: videbis Grego. Lupi. in. l. 10. titu. 2. 6. pa. 4. glo. magna. colu. 3. post principium vers. quid autem si alicui est factum magnum legatum, vbi videbis alias similes quaestiones infra de maioria & alienationis eius, de quibus dubitari possent.

5. 5. Et num possit poenitere filius iure qui in hoc legato rei maioria cõsensit, vide eundem colu. 3. in fine vers. quid autem si mater, & quid si

5. 6. proximus successor consentiat ut possessor maioria de ea ad libitum disponat, vel renuntiet iuri succedendi in ea? vide eundem colu. 4. in fine vers. sed pone quod aliquis, &

5. 7. vers. sequenti. & an grauatam rem maioria restituere incidat in poenam si illa restituat ibi colu. 4. post principium vers. pone autem quod testator. & an poena censetur remissa sequenti in gradu consentiente, per eundem colu. 5. vers. sed an ex licentia Regia data.

5. 8. Superest & alia quaestio qua ad extensionem istam fauore grauati atinet, num grauari filius possit quod rem propria filij ponat in maioria à patre ordinata: & quod possit vide re licet per Grego. Lupi. in. l. 10. titu. 9. pa. 6. glo. 2. prope finem, vel cõratiõ-

ratione quia alienationē rei hæredis testator iure optimo prohibere possit. l. si quis ita si legatus. §. 1. ff. de manumiss. testa.

Ideo extendit quod habens licētiam Regis ad instituendam maioriā sub vinculis, & grauaminibus sibi placitis, de hæredis bonis maioriā iure facere possit, quod dicit notandum, & in. l. 4. titu. 9. par. 6. glo. 1. in principio addit, quod si hæres omittat illam ponere in maioria iuxta testatoris iussum, nihilo minus proposita haberi debet ex quo habet primogenium, vel saltē ipse vel hæres eius ad incorporandam rem illam in primogenio cōpelli debent.

59. DE CIMO septimo fauore grauari, & eorum qui in fideicommissis perpetuo & gradualiter successuri sunt, nec illis fraus fiat, renūciatio proximi successoris vel possessoris nullius momenti erit, nec aliquid successoribus nocebit: vt videre licet ex his quæ in principio istius secūdi capituli diximus, & ita respondit Grego. Lupius. in. l. 3. titu. 1. 3. par. 6. verbo. mugeres. col. 5. prope finem. vers. quid autem si testator, per. l. cum pater. 79. §. à filia. ff. de legatis. 2. conferunt & quæ idem. Grego. Lup. scribit in. l. 2. titu. 1. 5. par. 2. verbo de su padre. & Anto. Gomez in. l. 2. 2. Tauri. nu. 14. & 15. vbi post longam altercationem concludit: renuntiationem pacti de non meliorandis filiis nullius momenti esse respectu filiorum, vel descendendum reputant, & idem esse in renuntiatione promissionis meliorandi filium & de hac quæstione latinus agit Tiracquel. de primogeni. quæstione. 8. 6. & quæstione. 2. 6. Pinelus in. l. 1. C. de bonis mater. nu. 4. 9. vers. infer

tur etiam. & nu. 50.

De transfectione tamen vide eundem Pinelum d. l. 1. nu. 50. vers. octaua limitatio. & nu. 4. 6. latissimi & magistraliter per Domi. Ludou. Molina. de Hispano. primog. lib. 4. cap. 9. vbi resoluit an, & quando teneat transfectio super bonis maioris facta.

61. De confessione vero & sententia, an alijs successoribus in maiora tu noceat vide Pinelū. d. l. 1. C. de bonis mater. nu. 50. vers. nona limitatio. & Domi. Ludou. Molina de Hispano. primogenijs. lib. 4. cap. 8. & de consensu grauaminis in legitima filij: agit Anto. Gom. in. l. 2. 2. Tauri. nu. 4. cū seq. Domi. Præsidē Couarr. in. c. Reinaldus. §. 2. nu. 4. de testam. & de consensu isto iure iurando munito ibidem agit. §. 3. nu. 10. vers. 2. & quod non sibi præiudicet filius agnoscens patris iudicium in quo grauatur in legitima diximus supra. nu. 4. 8. & nu. 5. 5.
62. Et ex ibi dictis munitur etiā assertio Domi. Antonij Cordubæ à Lara existimantis, meliorationē filijs ordine grandioris ætatis factā, ab ipsis cū grauaminibus approbatam, ex eo quod vno tantū ex eis superstitē decedat, non obstāte cōsensu euanescente: vt ipse probat recte in. l. si quis à liberis. §. itē rescriptū. ff. de liber. agnoscen. nu. 63. cui veræ, & eximia authoritati libenter accedo & ex sequētibz cōprobatur, atq; augetur. Huc quoq; pertinet altera inspectio, quid si filius maior natus in antiquo maioratu successurus, rē maioris à patre sub certo grauamine recipiat, nū noceat filio accipiēti conditionē grauaminis: & magis est quod sibi noceat, nisi recognitio grauaminis per errorem, vel impressionem, vel

aliter

aliter quam more solito fiat, & quod indubio onera ista impressina præsumantur tenet Grego. Lupi. in. l. 5. titu. 8. par. 6. vers. e no lo 64. protestasse, vbi ait quod requiratur protestatio: secus vero si tanquam executor paterni testamenti filius testamentum patris agnoscat, quia grauamen non ideo agnoscere videtur: vt post Bal. tenet idem Grego. Lupi. in. l. 5. titu. 8. par. 6. verbo casu lo recibieffe.

Et idem si tanquam tutor, vel curator hæredis agnoverit illud. l. 13. titu. 7. par. 6. ibi o si fuesset guarda dor. Idem si tanquam aduocatus, vel procurator fisei, & impugnet testamentum vt ibi cauetur. De quo tacito consensu alienationis, in re prohibita alienari latissimè agit Tiracquelus de retractu linarg. §. 1. glo. 9. maxime nu. 14. 8. cum alijs, & an sit opus protestatione, & cum rem suam testator legat & de subscrībente testamentum, vel instrumentum, recipiente pretium emptionis, vel tanquā testis, notarius, aduocatus, procurator, tutor, curator, iudex, vel fideiussor presens fuit in actu illo, de his omnibus agit ibi Tiracquel. ibidē. nu. 13. 9. cū seq. recte Aimō Grau. in quæsti. Ferrari de indēnitibus mulierū. nu. 3. 8.

65. Ex actibus tamen contrarijs aditioni hæreditatis, repudiatio inducitur iuxta. l. 1. 8. titu. 6. par. 6. cū ibi notatis à Grego. Lupio. puta si petat debitum, vel soror permiserit fratres hæreditatem paternam diu possidere, & cum pecunijs, vel alijs rebus egebat ab ipsis petebat: ceterum ex solo temporis cursu renūciatio tacite potentie succedendi non inducitur. l. licet. C. de iure. deliber. ita tenet Grego. Lupi. ibidem: post Bart. & Ange

lum in. l. recusare. ff. de acquirit. hæredit. quod dicit notandum ad l. 5. titu. 1. 3. lib. 3. ordin. quæ hodie habetur in noua recollectione l. 5. titu. 5. lib. 4.

66. Modò finge quod primogenitus maioriā sibi delatā repudiat, nū ab ista confessione intra triēniū reuocare possit? & videtur quod possit, ex. l. 2. 0. titu. 6. par. 6. contrarium tamen tenet Grego. Lup. ibi verbo despues cobrar: nam illud procedit quando substitutus datus non fuit: cum ergo in maioria substitutus nunquā desit, cōsequens est quod in illum transeat maioria repudiata. Quod præcipuè obtinet stante lege Regni transferente possessionem in sequentem in gradu: nam bonis à legitimo successore occupatis, vel ab eo hæreditate adita, & sic re non integra penitere non licet. l. filij mater. ff. ad Tertullianum.

Quod nō obtineret vbi ignoras vel dubius an maioria sibi delata fuisset illam repudiaret. l. 1. 9. titu. 6. par. 6. quæ in ignorante loquitur, & in dubitante probat. l. 1. 4. eo. titulo. ex qua lege. 1. 4. declaratur decisio. Bart. communiter recepta in. l. filius. 2. 2. ff. de solutione. qua decisum est, quod si filius debitores patris ex causa litigatiua in vita patris liberet: nihilominus mortuo patre, & eos conuenire, & ab eis debita exigere possit, secus vero in debitoribus ex causa onerosa, & communiter receptam esse Bart. opinionem testatur. Anto. Gomez in. l. 2. 2. Tauri. columna peni: & si. & idem tenet Grego. Lupi. in. l. 2. 2. titu. 1. 1. par. 5. verbo, en tal estado. in fine. nā pro cederet etiā si filius mortuo patre eos liberauere, modo tempore liberationis

rationis an pater suus fuerit mortuus dubius fuerit: nam tunc renūtiatio ista vel liberatio non tenet ex dicta. l. 1. 4. titu. 6. par. 6.

67. Occurrit & altera quæstio frequens quam in terminis mortui aliquo non esse proficitur Roderi. Suarez. in. l. quoniam in prioribus C. de inofficio. testam. amplia. 10. nu. 2. 7. scilicet, vtrum teneat graua men appositum in filij legitima, in quo filius consensit in vita patris, quam quæstionem latè ibi proficitur, & si omnes filij quod ex omnibus bonis fieret primogeniū cōsenserint an pœnitere possint? nu. 46. cum alijs, sed deliberandum relinquit quia noua sit hæc facti species, pro vt fecit Palac. Rub. in rubri. de donati. inter virum, & vxor. de qua re vide supra. nu. 59. Proficitur etiam Suarez ibidem. nu. 52 & nu. 53. an pater vinculare possit filij legitimā, vt in ea semper succedat descendens maior natus: & resoluit tenere consentiente filio iuramento præfinito, de non cōtraueniendo.

68. Sed harum quæstionum magistrali resolutione nobis exhibet Dominus Præses Couarr. in. c. Reynaldus. de testam. §. 2. nu. 2. cum seq. ad quem (tanquam ad sacram vt aiunt anchoram) recurrendum est, vbi duo addit memoriæ tenenda: posse scilicet patrem qui filiū in tertia, & quinta bonorū parte meliorauit, illū in legitima grauare, in fauorem tamen descendentiū, non etiam in fauorē alicuius, extranei, modo grauati filij consensus accedat, & iurē iurando filius, grauamē agnoscat, quem etiam videre licet ibidem. §. 3. nu. 10. cum alijs, & quod receter scribit Dominus Ludo. Molina in libro. 2. de Hispano.

primogenijs. cap. 3. in quo capite latè, resolutiue & magistratraliter more suo tractat de hac re, & qualiter ex cōsentu filiorum etiam de legitimis eorū primogenium fieri possit, & quod præfinito iuramento teneat talis institutio resolutiue: etiam à filio carente filijs facta de hæreditate etiam patris viuētis, ipso patre consentiente: modo præfinito iuramento fiat, & ita in praxi receptum esse restatur post Tellium Ferdi. in. l. 6. nu. 65. Tauri ex. l. Paulus respondit, §. patroni filius. ff. de bonis. liberto. Quod etiam proficitur fuit Suarez in. l. quoniam in prioribus ampliatione. 16. C. de inofficijs testamen. maxime. nu. vltimo. ex cuius dictis, & fundamētis hæc praxis confirmatur.

70. Si vero legitime filiorum lōgissimo tempore pariter cum bonis maioræ iure primogenij, & vinculi ab vno tantū possessore sint possessæ: vt latè tradit Suarez in. d. l. quoniam in prioribus in tertia limitatione & 16. ampliatione. nu. 22. cum alijs & sancitum est in. l. 4. 1. Tauri. quæ hodie in noua recopilatione habetur. l. 1. titu. 7. lib. 5. ex hoc consensu tacito. temporis longinquitate munito, cæteri fratres & eorum successores exclusi sunt. Vide etiam Petrum Peralta. in. l. cum patronus. nu. 12. & 13. ff. de legatis. 2. pagina. 292. qui tanquam receptum in casu supra proximo scribit quod requiratur grauaminis approbatio, non tantū filij grauati, sed etiam filiorum filij, & aliorum descendentiū gradatim.

71. Quæstionis etiam est, num talis filiorum consensus vt de eorum etiam legitimis maioræ fieret, ad alimenta ipsius, debita extendatur? & magis est quod non extendatur, vt optimis

optimis quidem iuribus, & rationibus ostendit Roderi. Suarez in. l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. testam. l. 6. nu. 8. cum sequen. Latius Tiraquell. de primogeni. quæstione. 4. nu. 12. qui alia plura loca ad hoc citat. & Grego. Lup. in. l. 3. 2. titu. 9. par. 6. verbo. no valdra colu. 1. in fine subdēs quod in licentijs regalibus alimenta alijs filijs referuntur. Domi. Ludo. Molina in. lib. 2. de Hispano. primoge. c. 1. num. 10. cum sequē. subdit præterea. Grego. Lupi. d. verbo no valdra. alia quævidere poteris, & an talis facultas in damnū filij clerici operetur, & de mensē, in mensē esse alimenta ista præstanda, nec ei tradi debere possessionem vnde ea percipiat: ita tenet Grego. post Bal. in. l. 1. 8. titu. 1. 8. par. 4. verbo fallamos.

Et circa id quod diximus proxime num filio clerico præiudicet facultas regis, vide etiam Tiraquell. de primogenitura quæstione. 43.

De quibus alimentis filijs istis dandis & circa prædicta, de hac re videbis etiam Grego. Lup. in. l. 1. titu. 4. par. 6. verbo libremte. col. 2. in prin. Burg. Pacens. in. l. 3. Tauri. 1. parte conclus. 3. nu. 496. fol. 231. quia filij æquabiliter cibos habere debēt. De qua alimentorū materia etiā & præcipuē videre licet domi. Antoniū Cordubæ à la-

73. ra virum quidem clarissimi, ac subtilissimi ingenij Hispanensis Regij prætorij, meritisimum consiliariū in. l. si quis a liberis. ff. de lib. agnos. vbi sua peculiari diligentia, omnia ferè quæ ad hanc rem pertinent elegatè cōgessit ac diseruit. Quod quidē onus alendi ad possessorē rerū maioræ transit: vt allere non tātum fratres suos teneatur, sed etiā

cæteros cōsanguineos: vt in praxi receptū vidimus, quod tenet & testatur Domi. Anto. Padi. consilij Regis ordinū meritisimas Præses, patiter & clarissimus, atq; elegantissimus legū interpres in rubri. C. de fidei cōmiss. nu. 5. in fine, dum explicat rationes quibus probatur vtilē fore maioratus erectionē, qui scribit in hæc verba: vt sit in illis cōsanguineorum omnium, atq; totius familie præfidiū, præsertim fratrum atq; sororū, quos quidem si egētes sint alere honestè possessores maioratum iure debēt, quod non semel regium hoc tribunal decretū. Hæc illa. Idem affirmat Dominus. Præses Couarru. in lib. 1. variarum resolutio. ca. 15. col. pen. in fine & finali. qui ait primogeniū dignitatem totius familie esse, qui onera fert, honorem sustinet, atq; ex bono, & æquo nobiles de familia alere debet pauperes tamen, & agnationis gloriam, & nomen conseruare, & regibus in bello & pace seruire debent. l. 1. 4. & 6. titu. 3. lib. 4. ordin. quæ habentur in collectione noua. l. 1. 3. & 5. titu. 4. lib. 6.

De qua praxi meminit etiā Domi. Ludo. Molina de Hispano. primogenijs. lib. 2. cap. 15. nu. 67. à qua tamē discedit ea ratione, quia vltra fratres onus alendi cōsanguineos nō extendatur ex Angelo Alex. Imola. Ripa. in. l. 1. ff. soluto matrimonio: sed quia in hoc casu maioratus diuersa præfacta adsunt rationes, ego à praxi & æquitate ista non recederem.

Mouet etiam ex his quæ dicantur in lib. 3. cap. 1. in princi. nu. 1. & 2. vbi habes, cōsanguineos indigentētes à cōsanguineo diuite subentēdos esse. Idem præterea velle te-

factor, & interrogatus, hoc idem verisimiliter respondisset: idem ergo indubio dicendum erit. I. tale pactum vbi notat glo. ff. de pactis cum vulgatis. nam ideo hac maioria permittuntur nec patrimonium diuidantur: tunc ex diuitijs familiae conferuntur, etiam nec agnati propter paupertatem percant, & viles efficiantur. vt ait Beatus Augusti. in libro de ciuitate dei. quem nostrates sequuntur: vt videre licet per Burg. Pacens. in proemio leg. Tauri. nu. 109. ob idq; rei publicae interstagnationes intuto esse: qui optima iura ad hoc expendi probantia ob paupertatem sordida passim fieri: quae quidem in conuenientia ex subventionem vel multum vitantur.

74. Quinimo, & propter pauperes alendos bona vincularia vendi posse asserit Petrus Peralta. in. l. 3. qui fideicommissam. ff. de haeredit. instituen. num. 13. l. colu. 2. pagina. 246. Gregorius Lupi. in. l. 24. titu. 9. par. 6. verbo los bienes, quibus rationibus etiam nititur quod Dominus Praeses Couarr. refert libro. 1. variarum resolu. cap. vltimo. num. 9. teneri sci licet facultatem regiam & si in libello precum de numero filiorum pater mentionem non fecerit, quod non modicam habebat dubitationem ex his quae ipse ibi tradit, eadem ratione: quia alimenta filiorum certa sunt.

75. 24. titu. 9. par. 6. verbo los bienes, quibus rationibus etiam nititur quod Dominus Praeses Couarr. refert libro. 1. variarum resolu. cap. vltimo. num. 9. teneri sci licet facultatem regiam & si in libello precum de numero filiorum pater mentionem non fecerit, quod non modicam habebat dubitationem ex his quae ipse ibi tradit, eadem ratione: quia alimenta filiorum certa sunt.

76. licet facultatem regiam & si in libello precum de numero filiorum pater mentionem non fecerit, quod non modicam habebat dubitationem ex his quae ipse ibi tradit, eadem ratione: quia alimenta filiorum certa sunt.

77. Quae ratio & dispositio non obtinebit si frater ob delictum vel consanguineus a maioria priuatus sit: quia ob id ex ea alimimè debet probat tex. in. c. 1. si hominem de pace tenent. & eius violato. quem textum ad hoc reddidit singulararem Suarez in. d. l. quoniam

in prioribus limita. 10. num. 4. vers. & dicebat in simili Bal.

78. Et an possit primogenitus compellere hos fratres suos minores quod pro eo Regi in bello seruiat, & si seruitium pecuniarum sit ab eis alimenta pro rata auferri debeant? vide Tiraquellum de primogenitura quaestione. 74. quinimo & praeterita alimenta quibus etiam non egent dari eis debent, vt per

79. ipsum Tiraquellum videre licet ibidem quaestione. 75. nam. 4. per l. libertis quos. §. 1. ibi tam praeteriti temporis quam futuri. ff. de aliment. & ciuilijs legatis.

80. Sed num primogenitus ius alendi fratres praescribere possit, & sic libertatem alendi eos ex fructibus maioria? vide Gregorius Lupi. in. l. 2. titu. 5. par. 2. verbo sino el hijo maior. colu. 4. vers. quare etiam tu habes, vbi praescribi posse hoc ius negat.

Decerni quid debent alimenta

81. ista & iuxta recipientis qualitatem personae, & dignitatem dantis vt idem Gregorius respondit & probat ibi colu. 5. vers. sed an teneatur frater & in. l. 2. titu. 7. par. 2. in glo. 1.

82. per textum ibi. & quid si libidinosè alimenta consumpsit.

83. Ibis tamen fratribus vel consanguineis hyemales, & aestiuae vestes in vnoquoq; anno dari debent: vt videre licet per Plateam in. l. 1. C. de veste militari. hb. 12. & in. l. si eo titulo ait, quod nobilibus tantum, & non alijs quibus alimenta decerni debent pecunia pro vestibus emendis dari debet, & quod huic nobili dari etiam debeat administrator qui vulgo maior domo dicitur, vide Plateam in. l. 1. C. de Tribunis & Commitibus scholarum lib. 12. & alij ibi sequuntur. Pater

pater tamen in exhibitione alimentorum seipsum corarctare non tenetur, vt notanter ait Bal. in. l. prima. §. de officio. ff. de tutelis, & ratio distrah. & in. l. praeses. C. de seruituti. & aqua. quod inuere videtur. l. 2. titu. 19. par. 4. ibi segun la riqueza e poder que ouiere l. 2. titu. 7. par. 2. quod prudenter, piè, & aequè temperandum esse cè seo: ita vt patris nobilis fortassis pompa quanto minus possit minuatur, modo filio necessaria alimenta ex hoc non auferantur, cōsiderata etiam filij qualitate: nam cum naturali & diuino iure alimentum filijs debeantur ob id donec pater hoc debitum soluat suae domus, & persona pompam conferuare & sustinere non debet: vt videre licet per Pala. Rubi. aliud tamen agens in rubri. de dona. inter viuum & uxorem. §. 6. nu. 51. & 52.

Quod etiam confirmatur, nam licet mater per triennium filium lactare & nutrire teneatur. l. pen. C. de patria potest. vbi glo. & in. l. alimenta. C. de negoc. gestis modo pauper non sit. l. 3. titu. 19. par. 4. nisi spurius sit filius, vel matri dedecus sit secundum patriam consuetudinem illum lactare: vt post Azonem tenet ibi Gregor. Lup. vel si lac non habeat idem alijs citatis his casibus resoluit Dominus Anto. Cordu. a Lara. in. l. si quis a liberis. §. si mater. nu. 4. ff. de lib. agnos. illam tamen consuetudinem (& hic facit) damnat doct. ab ipso relati & Dominus Praeses Couarr. in. 4. decretal. cap. 8. §. 6. in. 2. par. nu. 3. quam consuetudinem limitat etiam Grego. Lup. & rectè quidem in. l. 1. 4. titu. 18. par. 2. verbo verguenza, vt non obtineat talis consuetudo

do quādo. imminet necessitas filij: puta quia alia non inuenitur nutrix, quinimo & illa lege. l. 4. probatur quem hoc casu necessitatis propter honorem deponere debere.

Circa modum tamen exigendi alimenta cauendū est ab Auenda nio in. cap. 20. pratorum. nu. 7. asserente. patrem nolentem soluere vel praestare filio alimenta cōpellentū & carceribus includendū esse, qui ita interpretatur. l. 2. titu. 19. par. 4. ibi prendan lo, & citat tenet Boerius, quem ipse non citat in decis. 130. nu. 6. sed hac assertio seu interpretatio sustineri quidem non potest, & fallitur ipsi: nam illa verba prendan lo ad pignorationem bonorum referenda sunt: vt ex. l. si quis a liberis. §. si quis. ff. de liberis agnoscen. colligitur: cum qua cōcordat dicta. l. 2. titu. 19. par. 4. corrigeret praeterea iura dicentia patrem ultra quam facere possit non teneri hoc casu, vt probat & prosequitur Rebusus qui de Boerio non meminit in. titu. de literarum obliga. arti. 2. glo. 1. num. 112. & 113. in commentarijs ad leges regias. Quae omnia supraddicta sunt notanda, tum quia ad rem istam conducibilis, tum etiam quia non vulgaria, sed recōdita in locis extra ordinarijs sunt.

84. DECIMO nono, fauore grauatū facultas ad instituendam maioriā a Rege concessa licet non anno tantum expiret pro vt extinguitur facultas alienandi rem maioriā: vt placuit Palaci. Rub. pro vt illum refert Grego. Lupius in. l. 6. titu. 11. par. 6. verbo que no la pudiesse vender colu. pen. vers. Quid autem si alicui, vt idem Grego. subdit vsq; ad decem annos durauit, cum talia rescripta decem

Liber Secundus.

annis tantum durent. l. vnica. ff. de nundinis. l. 4. 2. titu. 1. 8. par. 3. quinimo vt notanter limitat Felin. in. c. cum accessisset de constitutio. num. 25. cum alijs vers. secūda regula est colu. 10. qui inter alias limitationes quas tradit ad regulam. d. l. vnica. ff. denundinis dicit, quod priuilegium post decennium durat quando ponit factum in mera & libera facultate facere debentis: vt communiter sit in facultate ista ad instituendam maioriā concessa: iuxta communem illam opinionem à Felino relata, vt testatur sequutus Dominus Ludouicus Molina in libro. 2. de Hispanorum primogenijs. c. 7. num. 71. vbi & in lib. 4. capite. 3. num. 49. tradit num idē dicendum sit in facultate Regis ad bona alienanda, quod & confirmatur ex his quæ supra scripsimus libro isto. 2. cap. 1. §. 1. nu. 7. cum sequen. quod regie concessionēs perpetuæ iudicari debeant.

§ 5. VIGESIMO, facit fauore grauati, quod si pater Titio cētum leget si hæres hæreditatem adierit, & si conditio ista legato adiectacōditionale non faciat legatum. l. si Titio. vers. quædam. ff. quando dies legati cedat: cū id quod tacite inerat exprimat, quia necessāria erat aditio: sed cum hodie ex lege regni aditio necessāria non sit, nō aliter quā si hæres hæreditatē adierit censetur testator legatum præstari velle, ita post Telium Ferdi. deducit Domi. Anto. Padilla. in. l. eam quam. C. de fideicommiss. nu. 89. quod idē ait. nu. 82. si testator ita demū legata præstari mādēt si hæreditas adatur, contra Petrū Peraltā.

§ 6. VIGESIMO PRIMO, fauore hæredis grauati sancitum

Caput Secundum. § 1.

est legatarium de manu hæredis legata accipere debere: alioquin si propria autoritate capiat, ius quod ad rem legatam haberet, amitteret. l. non est dubium. C. de legatis, quod etiam in fideicommissario obtinet. l. 1. C. quorum legatorum: modo post hæreditatem aditam & ab hærede apprehensam rem legatam occupet, nā si illā ante occupauerit, possessio nem cum fructibus hæredi restituere cogendus erit, in pœnam tamen amissionis legati non incidet. l. 1. C. quorum legato. l. 1. ff. eo titu. iuxta communem doctorum traditionem vt testatur Roder. Suarez. in. l. quoniam in prioribus. C. de inofficio. testam. in se prima quæstione nu. 9. quod non obtinere inquit Telius Ferdi. in. l. 3. Tauri in. tertia par. nu. 6. ab eo tamen libenter discedit Dominus Antoni. Padilla. in. l. eam quam, C. de fideicommissis. nu. 115. vers. trigésimo quinto: vel ea ratione quia lege regia aditionem hæreditatis non requirente, via facti nō permittatur: atq; idē tenet Burg. Facen. in. l. Tauri conclusione. 7. nu. 9. 1. 8. vers. obiter & aliud & is citat Gozandinum cons. 91. colu. 2. post Paulum Castrensem, idem in terminis similis statuti tenentem.

De quā re & materia dictæ legis non dubium. C. de legatis, remissi uè agit aliquos doctores citans Roderi. Suarez in. l. 2. titu. de los emplacamientos. lib. 2. fori. §. sed attende quod. Vide etiā Ias. in. l. quoties. nu. 8. C. de hæredi. in situ. Ripam in. c. sæpe. num. 92. cum alijs de restitu. spolia. vbi extendit quod nec mulier, nec rusticus à pœna ista propter iuris ignorantiam

Liber Secundus

Caput Secundum. § 1. § 1.

tiam excusentur. Decium consi. 243. num. 3. extendentem quod procedat etiam si restituito facta sit ipso iure. Bernal. Diaz. Luco in regula. 407. incipiente legatarius Palacium Rubium in rubrica de donatum inter vir. & vxorem. §. 59. limitantem non producere in vxore ad domum tradita cui maritus aliquid legauit, & illic citat etiam tenentes quod pro dote bona mariti retinere possit. Facit etiam quod tradit Grego. Lupius in. l. si. titu. 2. par. 2. verbo despues que. colu. 1. ad medium scilicet quod mulier pro dote impediatur missionem in possessionem ex edicto diui Adriani ab hærede petitam, atq; illam dotem de manu hæredis accipere non debeat, atq; idem esse in alijs bonis vxoris: nam respectu capitalis socius executionem habet paratam contra socium & eius hæredes societate finita: vt post Socinum tradit idem Gregorius Lup. in. l. 1. o. titu. 10. par. 5. glo. fi. in fine. quod dicit notandum & procedere etiam si vxor bona lucrata constante matrimonio adeat.

§ 9. Sed maior quidē dubitatio est, num idem dicendum sit respectu bonorum constante matrimonio acquisitorum: ideoq; inter minis istis iure optimo dubitauit Suarez an mulier impediatur missionem istam ex edicto diui Adriani ab hærede viri petitam in titulo de las ganancias libro. 3. fori. §. quæritur vltterius in fine. vers. seu, dum agit de quæstione an dominium transeat in vxorem statim à tempore acquisitionis bonorū. de qua principali sua quæstione latè agit Domi. Præses Couarr. libro. 3. variarū resoluti. cap. 19. in prin. sed quod vxor de

beat esse in possessione bonorū do nec videtur quæ bona, vbi quæ quantita. m ex bonis illis habitura sit facit gr. in. c. sint manifeste verbo patiantur. d. finem. 1. 2. quæstione. pri. dum ait quod si dubitetur an bona prælati mortui ex ecclesiæ bonis acquisita sint, vel ex prælati bonis patrimonialibus, quod si ecclesia possideat hæredes prælati contrarium probari debeant, & idē è cōuerso si hæredes possideant, & quod is præferendus, & manutendendus sit qui in possessione reperietur, citatq; nō paucos doctores idē tenentes Tiraquel. de primogenit. quæ. 17. opinione. 1. nu. 8. qui subdit quod omnes hoc sequuntur cum constet prælatum tempore promotionis propria bona habuisse. Si igitur cōstet vxorem marito dotis nomine, vel alias aliquid tradidisse, hac eadem ratione indubio præferenda erit, atq; idem dicendū si de dote vel capitali non constet, vel dubitetur an omnia bona constante matrimonio acquisita sint: quia in dubio omnia bona communia, & à coniugibus acquisita præsumuntur: vnde si incertū esset quæ pars vel quantitas vnicuiq; cōpetat ex bōis, vxor in re hac dubia, quia in possessione inuenitur, manuteneri debet ex textu notabili & eleganti in. l. 5. titu. 22. par. 1. vbi mas no saben quales son ni quantas, cōtence si los parientes fueren en tenencia de las cosas non los deuen desapoderar dellas.

§ 10. Ex qua eadem ratione dubij manat quod si filius melioratus sit in tertio bonorū, propria authoritate bonorū possessionem patris ingredi non poterit: tū quia hæres prius & bona diuidere, debita soluere, & Falcidiam si extraneus sit, vel

legitimam si sit filius retinere sibi potest, nec per talē ingressum possessionem acquirit cum certa & respectu loci & quorū sit. l. 4. §. in ceteram. ff. de acq. poss. vt respōdit Platea in quarta parte curiali de bita in. l. 2. quando & quibus quarta pars debeatur col. 2. in principi. lib. 10. & ita in terminis meliorationis concludit Roderi. Suarez in l. quoniam in prioribus. C. de in officio. testamen. quāsti. 7. nu. 9. de qua re videbis quā latius scribimus in lib. 4. c. 1. nu. 18. cum sequenti.

91. Legatarius verò conditionalis qui pendente conditione rem sibi legatam propria auctoritate occupat, licet ad restitutionem rei legatæ cum fructibus teneatur, non tamen incidit in poenam amissionis rei legatæ: quia tunc nō habet quid amittere possit. l. omnia. §. 2. §. suū dum. ff. de legatis. 2. ex qua infert Petrus Peral. ibi idē esse si secundus successor maioris tertiæ & quintæ bonorum occupet possessionē sed quod alia poena plectendus sit num. 7. colu. pen. & si, & quo tempore præscribatur hoc ius occupandi propria auctoritate vide Suarez in. l. 8. titu. de las herencias. lib. 3. fori. num. 23. vers. nota etiam istum textum.

92. VIGESIMO SECVNDO, si pater assignet filio portionem legitima, & respectu temporis traditionis vera sit, sed cum postea bonorum valor creuerit supplementum respectu eius quod crescit postulat, num audiri debeat? quod audiatur favore eius respondit Bal. per textum ibi in. c. cum M. Ferrariensis. de constitu. colu. 4. num. 15. quod extendit ex textu ibi, etiam si pacto, iureiurando præstito amplius non petere pro-

miserit, quē citat & latē prosequitur Roderi. Suarez in. l. quoniam in prioribus in lima. 4. C. de in officio. testam. ab eo tamen recedit.

Pro opinione tamen Bal. faciūt quæ tradit Anto. Gomez in. l. 29 num. 35. Tauri, & quæ tradit Grego. Lupi in. l. 17. titu. 1. par. 6. verbo que debent auer, post Paulum Castren. in. l. ratione. §. 30. in principi. num. 4. ff. ad legem Falcid. sed isti loquūtur quando extraneo titulo institutionis relinquuntur: vt si filios patris hæredes instituat in legitimis eis debitis, & in reliquis bonis extraneum hæredem faciat, & tempore mortis bona §. 30. valebāt, sed postea post mortem ad centū usq; aucta fuerunt: hic vero agimus de augmento intestatoris vita factō, quo casu & Paulus ibidem num. 5. idem quod Bal. tenet & Baldi opinio munitur ex. l. 8. titu. 4. par. 5. ibi *Que toda via finquien a los hijos en salvo la su parte legitima tambien e vida como de pues dela su muerte,* quæ est notabilis ad hoc.

93. Quid vero si in re parua primo genitum suum pater instituat, eūq; iure maioris in tertia, & quinta bonorum parte melioret, an possit legitimæ supplementum petere, maxime si successioni paternæ renunciauit? de qua re latē videre licet per Tiraquellus de primogenitura quæst. 55. 56 & 57. dū agit de statuto primogenito omnia bona deferente, & si illa facti species ab hac nostra diuersa sit, aliqua tamen ibi adducit, quæ ad rem istam conferūt, pendet tamen quæstio hæc a consensu primogeniti de quo supra egimus.

94. Hinc suboritur & altera quæstio, pater habens regiam licentiam ad ma-

ad maioriam instituendam, conuenit cum filio quod certā pecuniæ quātitatem illi daret, vt maioriam illi relinquat, filius accepit conditionem, patriq; pecuniam illam tradidit, dubiū est an pater grauamina in maioriam contra iuris regulas ad iicere, vel imponere possit? & non posse etiam ad iicere, quod ab ea femina excludatur respondit Grego. Lupi in. l. 3. tit. 13. par. 6. vers. mugeres. col. 8. in fine. vers. quid autem si habens per notata per Bal. in. §. pen. ad finem. de his qui seu. dare poss. nam tantum quis videtur ex prælegato capere, quantum sibi remanet de ducto eò quod causa conditionis implendæ soluerit. l. sed si hoc. 61. §. euidam. ff. de cond. & monst. quo casu valet prælegatum excedens tertiam & quintā partem bonorū filio factū, vel excedens quintam si extraneo relinquatur si deducto prælegati onere nullus detur excessus, vide etiam. l. Plautius. 43. §. item scinditur. ff. ab eo. tit.

95. VIGESIMO tertio, grauati fauor extenditur, nam cum captoria voluntas reprobata sit, etiā si ita scriptū sit, Titium hæredem meum instituo dum modo ipsemet Titius me hæredem instituat: cum hæc institutio non sub modo concepta sit, vt aliqui putant. & ideo valida: vt videre licet per dominū Præsidem Couar. in. c. cum tibi. de testament. num. 13. Idem dicendum est in alia optima quæstione, non valere scilicet institutionem maioris a patre factam sub conditione si eandem de tertia, & quinta parte bonorū suorum in filium communiē mater stabiliret: quia verba in futurum referuntur, vt tradit in terminis Grego. Lupi. in. l. 11. titu.

13. par. 6. glo. 2. colu. 3. in fine.

Quod extendit vt procedat data, & impetrata regia facultate dilatante quod maioriam fieri a patre possit eū omnibus conditionibus, & summisionibus, quibus vellet: quia intelligi debent de non reprobatis à iure, & quia tunc non ipse facit. Si tamen cōditio esset de præterito scilicet instituo maioriam si mater filio communi illam relinquerit, & stabiliret, valeret vtriq; talis conditio & maioriam cōstitutio, vt ibi Grego. Lupi. declarat fauore tamen grauati, si alteri vxor maioriam relinquerit puta filio minori, & indefectum ipsius filii communem maiorem, cui pater maioriam tribuit, voeet mater: Grego. Lupi. respondit quod matris dispositio teneat ex textu optimo quē ad hoc citat Greg. Lupi. in. l. mulierq;. 20. §. vlt. ff. de cōditio. institut. ex ratione illius leg. s. ibi, *nihil interst, quo grauis à te hæres institutus sit dum modo aliquo gradu id fecisse te probes.*

96. Quid tamen si hæc pactio in cōtractu matrimoniali fiat, scilicet quod ex bonis vtriusq; coniugis primogenium instituat, filio maiori ex eodem matrimonio nascituro? quam quæstionem scienter, & summa cum diligentia examināt Tiraquellus de primogenitura in quæstione. 6. & 7. ex cuius dictis ibi & quæstione. 4. num. 14. quæstione. 6. num. 13. & quæstione 7. nu. 7. Valet porrò pactū hoc in id quod cōiuges disponere possūt, saluis scilicet filiorum illegitimis, etiā si tale pactum ex consuetudine admittatur, ex Cardin. in. c. 1. de filiis natis ex matrimonio. ad Morgan. cōtractis vt tradit Tiraq. dicta quæst. 7. in fine.

97. Videndum tamen est an coniuges tale pactum reuocare possint? & magis est quod illud reuocare, & per contrarium pactum conueniri possint: vt ex Albaroto Card. Alex. in c. i. in fine si de feudo fuerit controuersia tradit Tiraquel. dicta quaestio. 8. qui nu. 3. citat Capellam Tolosanā, & Aufred. istā esse veriorē opinionē asserentes.

Non etiam idem dicendum erit si ex facultate regia vir & vxor simul maioratum instituisset: quia sine regis consensu reuocari primogenitum hoc non poterit, vt idē Tiraquellus ibi scribit. post Bal. consi. 62. nec vnus sine altero reuocare poterit, vt post Paulum Castrensem consi. 164. libro. 2. Decium consi. 468. affirmat. sed idē Tiraquellus de primogenitura quaestione. 68. contrarium affirmat, ab vno scilicet coniuge tantum primogenitū reuocari posse, etiam si regia facultate fuerit institutum ex aliorum doctorum sententiā, quos refert num. 3. vbi quaestionem istam latius prosequitur, libens tamen fatetur ab vno eorū reuocari in vita posse, & facilius quando in eodem testamento ambo coniuges disponunt: cum tunc non vnum tantum, sed duo iudicia suprema, seu testamenta dicantur l. Papinianus. §. sed nec impuberis. ff. de inoffici. testament.

Quod igitur coniux superstes testamentū hoc reuocare possit, post Oldrald. consi. 174. tenet etiā Rodericus Suarez quē citat sequutus Domi. Praef. Couar. in rub. de testam. 2. par. nu. 8. & secundū hanc opinionē nō semel in regio pratorio: fuisse pronuntiatū testatur dominus Anton. Menes. in. l. clari. num. 19. C. de fideicommiss. sequ-

utus. Idem tenet Petrus Peralta in l. si quis. in principio testamenti. ff. de legatis. 3. num. 116. pag. 442. post Oldrald. & Alber. etiam Burg. Pacensis. in. l. 3. Tauri. conclusionē. 6. num. 1215. pagina. 337. Grego. Lup. in. l. 2. ti. 15. par. 2. verbo. climax pro pinquo. col. 3. vers. sed pone quod maritus & vxor.

98. Et idē in pacto reciproco facto inter viuos de succedendo vnus alteri cū promissione de nō reuocādo: nā tū per superstitē non posse reuocari tenet Boe. alios idē tenēs citans decisi. 355. num. 4. in fine: vt hanc vim tribuat hoc pactum de non reuocando: quod hodie stante. l. 17. Tauri. sine dubio procederet, ex notatis ibi per doctores, & Petrum Peraltam in. l. cum pater. §. a filia. ff. de legatis. 2. num. 32. vers. subdeducitur. Vide etiā Boerium decisi. 215. quod dominus Praef. Couar. in. d. num. 3. agnoscit dum ait irreuocabile esse hoc pactum cū ex causā matrimonii fit, quia tunc dicta. l. Tauri. irreuocabile faciat.

99. Si verō solus maritus ex vxoris consensu legitimum ex bonis, etiam vxoris maioratum instituat, cum mariti morte confirmatur, vt vxor illum mutare nequeat, etiam respectu bonorum vxoris: quia licet ex bonis vtriusq. maioratum fecerit, solus quidem vir penitere potuisset si viueret, auctore Roder. Suarez in. l. quoniam in prioribus. limitatione. §. C. de inofficio. testamenti. quē sequitur dominus Praef. Couar. in. d. num. 8. in fine. domi. Anto. Padilla in. l. clari. num. 19. C. de fideicommiss. post Suarez & Telliū Ferdin. idem tenentē in l. 17. Tauri. num. 14. idem etiam tenet Burg. Pacens. in. l. 3. Tauri.

conclu

conclusionē. 6. num. 1217. ex tex. in. l. sicut. §. venditionis. ff. quibus modis pignus vel hypothe. soluitur. Et quod ex eo notant doctores, scilicet testamentū in quo quis de re aliena. disponit domini consensu. testantis morte adeo firmū effici, vt idem dominus bonorum contraria voluntate illud mutare minime possit: quod intelligendum puto vt supra diximus in simili. in. c. 1. in princ. num. 28. cum praeced. & sequent.

100. VIGESIMO quarto, fauore grauari. sancitum est regia. l. 11. titu. 4. par. 6. quod si ultra legitimam, vel in omnibus bonis duo filii a patre instituti sint, in id quod iure institutionis eis etiam ultra legitimam relictum fuit, conditio casualis vel mixta apponi non poterit, & si aliqua istarū conditionum grauentur non tenet graumen, etiam si hoc casu ex. l. 26. Tauri, quae habetur in nona legum collectione. l. 10. tit. 6. lib. 3. in eo quod est ultra legitimam censentur si filii meliori respectu extranei in quinta bonorum parte, & respectu aliorū filiorum in tertia, cum sit vna, & eadem vniuersalis dispositio quae non debet diuerso iure censi. l. iam hoc iure. §. 1. ff. de vulgā. & pupil. Secus verō si melioratio quinta partis bonorū separati fiat: sed non idem esset in melioratione tertiae partis, quae siue separati, siue coniunctim cū institutione & in eadem institutionis clausula fiat, viget tūc eadē ratio, nec iure diuerso censi debet: nam quō. ad extraneos legitimam reputatur iuxta leges Regni vt recte declarat Petrus Peralta in. l. 1. ff. de legatis. 2. num. 10. qui in vers. cōprobatur, ad hoc adducit quod

notanter scribit Barrol. in. l. Titio centum. §. Titio genero. col. fin. in pri. vers. & intelligitur. ff. de cond. & demonst. qui ait, quod si pater nomine dotis legauit filia per eū in legitima instituta: ultra legitimam, grauaumen contrahendi matrimonium ipso iure remoueat, atq; legatum totaliter purum remanebit, & quia in eadem clausula, & institutio, & dotis praescripta facta fuerunt, facilius idē hoc casu procedere inquit atq; ita decidit recte aperiens intellectum. d. l. 11. titu. 4. par. 6. de quo non parū dubitauit Roder. Suarez. in. l. quoniam in prioribus in. 2. extēsiōne.

Quae traditio munitur etiam ex eo quod Bald. respondit & ex eo refert Paulus Castren. in. l. vltima. ff. de heredib. institut. col. 2. num. 3. vers. quia autem si per statutum: vbi dicit quod si per statutum augetur legitima filiorum masculorum ex legitima, quae ad feminas erat peruentura, quod tales filii masculi id quod ex portione feminā sibi ipsis accrescit, & sic augmentum legitimam transmittat ad haeredes iure suutatis: nam vt ait Bald. licet augmentum alias quam iure suo proueniat, idem tamen dicendum est quia quod iuris est de principali, debet etiam esse de eius augmento. Addit & aliam rationē Paulus Castren. ibi, quoniam femina propter statutum exclusā pro mortua habetur. l. 1. §. si. ff. de contra tabulas. quam Baldi decisionē singularem reddit sequutus Alex. in. l. si filius. colu. vltima in fine. nu. 2. §. ff. de vulgari, & pupil. vers. sed quari posset: vbi dicit quod licet femina ab statuto exclusā suutatem amittat vt ipse probat, respectu tamen portione feminae, masculus

G 3 culus

stantibus codicillis nec adimi, nec dari hæreditas possit: qui eleganter & magistraliter contrarijs rationibus & fundamentis respondit.

Aut ergo dubia res est, puta quia in dispositione de testamenti, vel codicillorum nomine nulla mentio facta fuit, & tunc ab ipso actu institutionis deducitur voluntas testandi. l. non codicillum. C. de testam. aut dispositio nomine codicillorum facta fuit, & quia effectus institutionis repugnat, tunc ab effectu non vero à sono verborum faciendam esse de nominatione asserunt qui Ioannem Andre. sequuntur, & Aymon. Crabeta in rubri. ff. de legatis. 1. num. 4. post Corne. conf. 3. 2. 4. lib. 1. col. 4. Paul. & Alexan. quod procedere arbitror si error in nomine probetur, vel colligi possit, vel alia accedant ex quibus defuncti testari, non vero codicillare vellent: puta si ab hærede scripto legata prestari, vel illi vulgari substitutio facta sit: vt deducitur ex l. illud. §. tractari. ff. de iure codicil. nam hæc omnino codicillis repugnat. & ex eis hæredes legitimi excluduntur. si vero ex tacita voluntate, facilius ex expressa obtinebit.

Ex quibus inferri posset quod licet per sequentes codicillos non derogetur præcedentibus. l. cum proponas. C. de codicillis nec per superuenientiam filiorum. l. 1. C. eo. titu. & in vtroque casu decidit. l. si. titu. 1. 2. par. 6. & secus sit in testamento.

Hoc tamen non procedit quando nullo facto testamento defunctus cum codicillis decessit. l. si quis cum testamentum nullum habeat &. l. pen. ff. de iure codicil. nam si ab eo qui condidit testamentum codicilli fiant, infirmato testamento,

etiam codicilli infirmarentur. l. ab intestato. ff. eo. titu. ibi testamentum autem factum ius eius sequuntur. statum tamen. l. 1. titu. 2. lib. 5. ordinem quæ hodie habetur in recollectio. ne noua. l. 1. titu. 4. lib. 5. quæ legata subsistent, etiam repudiante vel non adente hærede codicilli, à testamento non pendunt.

Vnde quomodo eumque infirmetur testamentum, ex alia scilicet voluntate testantis, vel per natiuitatem filiorum subsistendi legata debent, vel meliorationes in codicillis factæ vt rectè deducit Grego. Lupi in. l. vlti. titu. 12. par. 6. verbo nasci despues. quem sequitur Dominus Anto. Padilla in. leam quam. C. de fideicommissu. 1. 0. 2. & domi. Ludou. Molina de Hispanor. primogen. lib. 2. cap. 8. nu. 3. quod ex pluribus probat Burg. Pacès. in. l. 3. Tauri. nu. 9. 3. 1. cum sequent.

Supradicta tamen alteram gignunt dubitationem, an ea ratione qua codicilli hodie cum legitimo testamento numero cõferti idem operarentur, quod testamentum, & per se subsisterent: infirmato etiam testamento, cõfiantur priores codicilli per posteriores sublati, & reuocati, pro vt testamentum prius factum reuocatur per secundum subsequutum: & videtur quod si vterque codicillus hæredis non habuerit institutionem per posteriorem non reuocetur: melioratio tamen seu prælegata in primo codicillo facta subsistebitur, & ambo codicilli subsisterent: nam iura antiqua ne hoc casu corriguntur, nec in aliquo mutantur vt optimis rationibus respondit Burg. Pacens. qui secus esse inquit (in. d. l. 3. nu. 1. 3. 4. 3. dum remittit ad dicta per ipsum num. 1. 3. 3. 9). eo casu quo codicilli & heredis.

redis institutionem, & testamentorum solemnitatem habent.

Cuius viri doctissimi declaratio illis displicere non poterit, quibus illa sua principalis asseritio de qua egimus. nu. 1. 0. 3. placuerit. primum tamen huius distinctionis membrum verum esse non inficiamur.

107. Enascitur præterea ex supradictis altera utilis quæstio, si nequod pater regiam facultatem impetrauit ad primogenium de bonis suis in testamento, stabilendum: vt illud vni ex filijs cui maluerit relinquere possit, an illud primogenium in codicillis legare valeat? & magis esse videtur quod si in recerta, cõcessa sit Regis facultas teneat dispositio vt in simili respondit Salic. in. l. filij. C. fami. hær. in. 1. notabili per illum textum cum glossa. quia testamentum lato sumpto: vocabulo codicillos etiam comprehendit. & ideo ait se consuluisse Ferrariz, quod habens feudum in emphyteosim ab ecclesia, cum pacto quod illud in testamento cui libet relinquere possit, nihilominus etiã in codicillis illud poterit relinquere iã dicta ratione. & ita tenet Burg. Pacens. in. d. l. 3. Tauri. nu. 1. 3. 3. 6. cum sequent. qui citat Guiller. Benedictum & Grego. Lup. in. l. 3. titu. 1. 2. par. 6. idem tenentes & facultatem istam ita intelligentes: ea etiã optima ratione inter alias, quia si concedens, & impetrans de hac re interrogati fuissent si viuerent idem respondissent: cum nihil eis interfit quod in testamento, vel codicillis prælegatum fiat: idem ergo erit ac si ita expressum fuisset. l. Titius. §. Lutus. ff. de liber. & posth. glo. in. l. tale pactum. §. si. ff. de pactis, & idem videtur si facultas non specialis sit, certi fundi dispositione

cõtinens, sed tertij & quinti meliorem rationem contineat: quia vt quora bonorum pro recerta habetur vt alias diximus.

108. V. I. G. E. S. I. M. O. quinto, mutitur, & augetur grauati fauor, nam res alienari prohibita non tantum tacite, vt in autent. resq;. C. cõm. de legatis, sed etiam expresse à testatore, ab ipso grauato eodemque patre causa dotis dãda filia: ipsius grauati expresse prohibiti alienari, iure optimo alienari poterunt, vt placuit Bartolo in. l. filius familias §. diui. nu. 10. ff. de legatis. 1. quod tribus legibus illic probat, quæ licet in tacita alienandi prohibitione loquantur: rationes tamen earum legum ad prohibitionem expressam iure optimo extendi possunt, vt quæ optimè deducit Domi. Anto. Padilla in autent. resq;. C. cõm. de legatis. nn. 5. 2. citas Ias. in dicto §. diui. nu. 9. 6. Ripam. nu. 7. 0. Crocum. nu. 4. 4. Decium. nu. 3. 1. 9. colun. 2. Roland. à valle. & Dominum Præsidentem Couarr. lib. 3. variarum resol. c. 6. nu. 1. 0. profitentes istam esse communem opinionem, allegantes & alios idem tenentes, quæ & ipse libenter sequitur.

Quod etiã ad bona maioratus extendunt Ioan. Lup. in repeti. rubri. de donatio. inter vir. & vxor. §. 16. Suarez. in. 4. quoniam in prioribus C. de inoffici. testamen. 2. limi. ad legem regiam nu. 11. quod limitat nisi testator expresse ex causa etiã dotis alienationem inhiuisset, quod & alij non pauci tenent, quos allegat sequutus Tiraquel. de primogenitura quæstio. 6. 1. nu. 7. cum sequent. maximè si per contractum inter viuos, & ab eo qui aliunde filiam suam dotare non potest fiat prohibitio & Gregorius Lup. in. l. 6. tit. 1. 1. parti.

par. verbo que la non püdieſſe vender colu. 4. 3. & 6. verſ. item etiam facit cum ſeq.

Quia ſi inſtituens maioratü dotare filiam tenebatur, filia nihil obefſe poterit alienationis prohibitiõ cauſa dotis: cum ſuo factõ ſcipſum ab iſta obligatione liberare minime poſſit, ceterum reſpectu filiarum ſucceſſoris in primogenio nõ idem dicendum erit: cum ceſſet iã ratio illa & obligatio, atq; onus dotandi: vt concludit Grego. Lup. aſſerens ob hanc cauſam ſape impetrari regias facultates ad filias poſſeſſoris ex bonis primogenij dotandas.

De qua frequẽtiſſima Hiſpaniarum conſuetudine teſtatur etiam Dominus Præſes Couar. in. lib. 3. variarum reſ. cap. 6. in fine verſ. poſtremo cum præcedenti, quam conſuetudinem, & æquam & iuſi conſonam eſſe eiſdem rationibus quibus Grego. Lup. nititur, ceſſet doctiſſimus Arias Pinelus in. l. r. C. de bonis mater. 3. parte. num. 102. mouet præterea ratio illa tacitæ volütatis perpetuæ cõſeruationis bonorü, & familiæ quod ſequitur etiam Dominus Ludou. Moli. in lib. 4. de Hiſpan. primogenijs cap. 6. vbi rem iſtam clariffima ſimul & magiſtrali diſtinctione reſoluit an ſcilicet & quando res maioræ ex cauſa dotis alienari poſſint.

109 Gignit iam dicta & proxima deciſionis ratio voluntatis præſumptæ diſponentis, alteram vtilẽ porro quaſtionem quia frequens ſit, an ſcilicet grauamen dotandi filiæ ab ſtabiliente primogenium primo ſucceſſori iniunctum in cæteris etiam ſucceſſoribus repetitum cenſeatur, ad eoſq; tranſeat onus illud dotandi filiam natu maiorẽ ipſius

ſucceſſoris in quantitate ab ipſo inſtitutore præſtituta? & cum doctores in præſumpta voluntate de functi, dictam authen. reſq; niti fateantur, ſcilicet alienationis prohibitionem ad alienationem ex cauſa dotis extendendam non eſſe: & in hac noſtra facti ſpecie cõtraria atq; expreſſa diſponentis voluntas in fauorem iſtius oneris dotandi filias poſſeſſori aſſiſtat, ad omnes ſucceſſores tranſire videtur eo caſu, quo nec filia, nec pater aliunde habent bona ex quibus dos conſtitui poſſit: nam ſi doctores communiter fatentur expreſſam etiam prohibitionem minime operari quin ex cauſa dotis res alienari inhiſta, poſſit alienari: conſequeus eſt vt non tantum in tacita ſed etiam in defuncti voluntate expreſſa nitamur: nihil ergo erit cur hoc caſu idem dicendum non ſit.

Quod etiam patet ex his, quæ ſcribit Dominus Ludou. Molina in libro. 2. de Hiſpano. primogenijs. ca. pi. 15. nu. 56. cum ſequen. ex quibus comprobatur, onus iſtud dotandi ad ſucceſſores omnes tranſire reſpectu filiarum, & etiam ſororum cuiuſcumq; poſſeſſoris. quod etiã ex ſequentibus confirmatur.

Sed in hac facti ſpecie maior quidem dubitatio erit eo caſu, quo, vel pater idẽq; maioræ poſſeſſor, vel ipſa filia aliunde habeant bona libera, ex quibus dos aſſignari marito & filiæ poſſit: cum ceſſet tunc deciſionis ratio: ſed quod ad cæteros etiam ſucceſſores tranſeat hoc grauamen, facit tex. optimus in. l. Caio Seio. 13. ff. de alimen. & cibarijs legatis: vbi legatum quod deſina perſona in aliam tranſfertur cõ eodem onere à reſtatore tranſlatũ videtur. Confirmatur præterea ex his

his, quæ ſupra ſcripſimus. num. 23. verſ. decimo, vbi diximus fauorem auferendi grauamen ab eo qui ſuit in primo gradu vocatus; ad eius ſubſtitutum nõ extendiſcum non ſit in eo par dilectio, ſicut in primo nominato. Confirmatur præterea ex his, quæ ſupra ſcripſimus. hoc libro. ca. 17. §. 2. nu. 8. cum ſequen. & in nu. 23. quod fauore alimenterum & piæ cauſæ onus iudicetur reale, & perpetuum.

In contrarium tamẽ facit, nam onus vel conditio in primo gradu poſita, in ſubſtituto & ſic in alio gradu repetita non cenſetur. l. ſub condicione. 73. ff. de hæredib. inſtituen. l. ſi quis a filio. 32. ff. de legatis. 1. ſed ſtatim ſeſe offert reſpoſio. quod in d. l. ſub cõditiõne. grauamen in inſtitutione iniunctum fuit, cæterum ſi in legato vel fidei commiſſo imponatur: repetitum iure cenſebitur. l. cum pater filios 79. §. ab inſtituto. ff. de legatis. 2. & in terminis maioræ, quod prohibitiones & vincula in prima ſubſtitutione appoſita in cæteris gradibus ſubſtitutionis repetita cõſeantur tenet Grego. Lup. in l. 3. gloſa vlti. ritu. 5. par. 6.

Ego quidem arbitror voluntatis quaſtionem eſſe: vincula præterea, & prohibitiones alienandi ex eo quod de maioræ teſtator meminerit iuxta eius naturam perpetua iudicanda eſſe ex mente principali defuncti, quæ ex hoc colligitur rerum maioræ integritatem ſcilicet conſeruare velle.

Nec obſiſtit tex. in. d. §. ab inſtituto: nã ibi nõ alijs, ſed eiſdem perſonis, & ſic liberis, quibus inſtitutus dare ſeu reſtituere grauatus fuit deciſũ eſt quod eo repudiante ſubſtitutus non ſtatim, ſed adueniente

cõditiõne illa cũ moreretur, inſtituto adiecta, reſtituere teneatur. Fauore igitur grauati in hac volütatis quaſtiõne reſus dilataur, & fauore conſeruandi fidei commiſſi a ſubſtituto legato debet dubium non eſſe reſponſum eſt tibi enim vnica eſt legati præſtatio, atq; hac vnica præſtatione õnus perpetuo tollitur, & adimpletur in noſtra vero facti ſpecie non maioræ ſtabilitas conſeruatur, ſed ex grauamine iſto dotandi filias perpetuo & graduale, & legatorum quantitas multiplicatur, & maioræ bona ad omnium ſucceſſorum filias in dies dotandas alienare neceſſe erit: vt conſequeus ſit dotibus maioriam funditus euertendam, ac diruendam eſſe. quod admittendum eſſe, nemo vnquam dixerit, cum vel multum defuncti volütas huic coniecturæ obſiſtat quæ ad familia conſeruatiõnem vel multum protenditur.

Si verò hoc onus ſoluendũ eſſe ex fructibus maioræ inſtitutio dicitur: cum prædictæ rationes iã ceſſent, & iura contraria vigeant, magis eſt, vt ad cæteros ſucceſſores hoc onus dotandi tranſeat.

Sed ſtatim reſurgit & altera quaſtio, num ex fructibus ex bonis maioræ legendis dotare filiam iuſſus, nullo verbo in inſtitutione expreſſo, quod hæc filia primogenita debeat eſſe, an de primogenita tantũ id ſit intelligendum? & Guidon papa in deciſione. 57. in fine de primogenita tantum ex primo tantũ matrimonio ſuſcepta intelligendũ eſſe putat per. l. bobes. 1. hoc ſermone. ff. de verbo. ſignif. quẽ alios ſequutus fuiſſe teſtatur Tirac. in tractatu de primogenitura. quaſtiõne 70. qui citat Matthẽu Afflic. in cõſtitu. Sicilia incipienti quã plurimũ

in colu. 3. versu. primo vtrum, idem tenentem, & an idem incepte ex filia dicendum sit si possessor maioræ dotē filia non tribuit, & num dominus pro filia sua maritanda collectā imponere possit, & à subditis illam exigere vide eundē Tiraquel. de primogenitu. quæstione. 69.

111. Sed num idem quod in dote diximus in donatione propter nuptias etiam obtineat: vt bona alienari inhibita hac dē causa alienari possint: & ex authēti. resq; C. communi. de legatis. idem videtur de cessum quod in dote. Possessor igitur maioratus bonis liberis carens, cum vxorem ducit donationem propter nuptias (quam nos arras appellamus ex. l. i. titu. 11. par. 4.) promittere poterit modo decimā tantū partem fructuum promittat: nā promissio arrarum hac decimam fructuum partem tantum comprehendit, quam soluto matrimonio ex bonis mariti defuncti exigere vxor poterit: ita tenet Domi. Anto. Padilla in. d. quishen. resq; num. 30. idem tenuit Palaci. Rub. in repeti. rubri. de donatio. inter vi. & vxorem. f. 25. & Grego. Lupius in. l. 4. titu. 15. par. 2. verbo ius deudas colu. pen. in fine, & si. in principi. qui faciendā esse fructuum æstimationem censent iuxta tempus quod viuere possit maritus maioratus possessor.

Quod verum arbitror in casu dubio eo scilicet, quo futurorum fructuum nō adest obligatio. vel vxor matrimonio constante in casu permissio hanc donationē propter nuptias sibi restitui postulet: cæterum si post mariti mortē hoc perat cū iam non simus in casu dubio, iuxta communē valorem vnus cuiusq; anni à die contracti matrimonij,

vsq; ad mortem eius. quod fructus distrahi possint computationē faciendam esse existimo, & in tali æstimatione ad onera maioræ incumbentia haberi respectus seu cōsideratio debet: quia non nisi his deductis fructus dicuntur vt tenent Palati Rub. & Greg. Lup. supra citati.

Quod in grauamine annui reditas tenet etiā Suarez in titulo de las arras. 2. notabile versu. cōsidera. & quod obligatio feudi hac ratioe facta ad feudi cōmoditates restringatur videre licet per Pala. Rub. d. rubrica. §. 1. 2. & cū ex bonis futuris, & eorum respectu hæc arrarū promissio teneat (vt post Suarez. vbi supra. 3. notabili probat Anto. Gomez. in. l. 50. Tauri. nu. 13. versu. vnū tamē est) dubiū nō est quin ex futuris maioræ fructibus arras cōstitui possint: quinimo etiam si de futuris fructibus nihil à possessore dicatur, id quod supradiximus obtinebit. Si vero maiorā nondum delata erat vt ilis quidem erit bonorū futurorum, & eorum fructuum expressio.

112. **VIGESIMO** sexto, ex grauitati filij fauore fuit, quod licet pater seu mater alicui ex filijs propter benemerita donet & bona donata cōferre non teneatur: quia potius cōferatur debiti solutio, quā donatio, & tanquam extraneo facta hac de causa videatur: vt tenet glo. in. l. si donatione. C. de collectio. verbo postulas: hæc tamē glossæ decisio intelligenda est pro vt glossa ibi intelligit: modo merita probentur: nā patris confessio ista meritorū alijs filijs nihil nocere poterit. Et in his duabus cōclusionibus, primo quod in dubio propter benemerita donatio facta censetur, communem dicit Decius ibi. nu. 10. Secūdo quod

into

intelligatur modo merita probentur, communem dicit etiā idē Decius ibi nu. 18. & idem tenet glossa magna. verbo Falci. in authē. vnde si parens. C. de inofficioso. testam. quā testatur esse cōmuniter approbatā Ias. ibi nu. 14. & 15. & Ioān. Bernar. Diez Luco in regula. 533. & is citat Palaci. Rubium idem tenentem istam etiam esse cōmunem opinionem testatur Anto. Gomez in. l. 29. Tauri. nu. 23. Dominus Præses Episcopus Couarrub. in. c. cum in officijs nume. 11. de testamen.

Et in meliorationem tertiæ, & quintæ partis bonorum patris donantis imputandam esse donationem istam respondit contra Ioannem Lup. Palac. Rub. in. d. rubri. §. 50. nu. 12. Seguram & Castellum ab ipso citatos: vel eā ratione quia remuneratione tanquam debitum, & æs alienum prius de bonis patris deducenda est, & idem sentit Anto. Gomez in. d. l. 29. Tauri. num. 23. dum ait quod confessio meritorū à patre facta non præiudicat cæteris filijs in legitima nisi merita verè probentur. Dominus verò præses Couarrub. asserit, quod etiam si merita probentur, si ex eis non oriatur civilis, sed naturalis tantū actio, legitimis filiorū nocere non possit post Paulū. Ias. & alios. col. vlti. num. 15. in dicta authē. vnde si parens, alioquin portione legitima à lege delata facillimē filij priuari possent. Citat præterea Doctissimum Aymonem. Sabelli. idē tenentem, & pulchre loquentem cons. 165. colum. 2.

Considerandum est ergo an talia sint merita ex quibus resultet ius agendi: & tunc quædam compensatio iure dici poterit: secus tamē vbi ex meritis ius agendi nō com-

petebat, quia in primo casu donas ab obligatione se ipsum liberat, ideoq; non ex liberalitate dare videtur. l. donari. ff. de reg. iuris. nam & quilibet actum facere censetur respectu obligationis qua tenebatur: vt docet Bart in l. 2. ff. de conditi. & demonstra. nec dicitur voluntariè gerere qui cogi posset. l. nouissime. ff. quod falso tuto. ille igitur qui seruitium alicui, vel operas præstitit in his quæ sine salario, vel pretio fieri nō solent, vel ipse sine pretio facerē nō consuevit, magis mercedis solutionem quam donationem facere dicitur: vt docet Bal. in. l. 1. C. mandati.

Et idem in operibus pro gerendis negotijs magnatum, episcoporum, monasterij vel communitatis respondit Bart. in. l. ambitiosa nume. 4. ff. de decretis ab ordinē faciendis quam differentiam remunerationis latissimē magno torrēti, & allegationum apparatu comprobatur doctissimē quidē suo solito more Arias Pinelus in. l. 1. C. de bonis mater. in 3. parte nu. 60. cū pluribus sequentibus, & præcipue in nostris terminis inuersi. infertur vnde cimo.

114. Vnde si filius plura bona in vitā patris operā & labore suo acquisiuit, vt profectitiū sibi querit, & cōferre non tenebitur: vt si curam, & administrationem bonorū patris senis habuerit quia cæteri fratres minores fuerint: nam salarium pro labore & operā ei debetur arbitrio iudicis moderandum. Vnde si hac expressā ratione pater donet, hæc remuneratoria donatio tāquā æs alienum reputabitur vt colligere poteris ex his, quæ scribit. Anton. Gomez. in. l. 29. Tauri. nu. 24. qui idem ait si ex personæ labore alteri

H seruien

seruendo filius salarium lucratus fuerit, & illud pater exegerit. l. cū oportet. C. de bonis quæ liberis. l. fi. C. de collatio. debentur quidem patri, & etiam matri à filio obsequiales operæ, non vero industriales ex. l. 3. titu. 20. par. 2. & l. fi. titu. 7. eadem. par. vbi Grego. d. l. 3. verbo que son suos. reprobatur Fulgosi illam assertionem dicentis salarium deberi filio pro opera & administratione rerum patris senis ex illa lege. 3. ibi. *Seruire dellos.*

Fulgosi tamen opinionem æquam & iustam esse asserit. Anto. Gomez supra citatus, & quod illam in praxi seruaret, quam confirmat ex eo quod tenet glo. & doctores in. l. cū oportet. C. de bonis quæ liberis: quod si filius administravit paternam bonam, & ex suo tantum labore, vel simul ex labore & industria, & simul cum bonis patris & ex eis aliquid acquisiuit, totum id quod ex suo labore & industria, vel medietatem eius quod ex labore & industria & simul ex bonis patris sibi præcipuum acquirat, quod tenent & alij, quos citat sequutus Tiraq. de retract. linarg. §. 1. glo. 9. nu. 6. 2. Adde Aymonem cons. 6. 2. num. 8. Tiraq. qui plures tenentes citat de primoge. quæstio. 89. qui de Ripa non meminit qui plures refert in l. in quartam. nu. 157. ff. ad. l. Falcii. qui post Socinum conf. 9. 2. distinctionem istam communem dicit. vide etiam. l. 7. titu. 4. lib. 3. fori. & ibi glo. & l. 2. titu. 2. par. 3. & l. 5. titu. 17. par. 4. nec. l. 3. titu. 15. par. 6. filium à salario pro labore & industria sua percipiendo excludit. & ita diffinitū scio in Regio Pintia no prætorio. Vide etiam Ioannem Orofium in. l. si tibi decē. §. si pactus. nu. 5. qui Bart. sententiam frequen-

tiori calculo receptā esse testatur.

Ego autem in hac re dubia ita resoluerem, vt si industria & labore filij bona patris augmentum reciperent, partem lucri dari filio salarij nomine iuxta doctorum opinionem debeat, si vero bona diminuta reperiantur Fulgosi opinionem non admitterem: tum quia ex facto quid valuerit industria & administratio filij deducitur, tum etiā quia si illi lucrum tanquā socio tribuamus damna & lucra societas continere debeat: tum deniq; vt quam minus possit ceteri fratres lædantur.

115. Respectu tamen legitimæ aliorum filiorum remuneratoria donatio non tenet, nec ex ea filijs illis præiudicium in legitima fieri poterit eo saltem casu quo, ex seruitijs civilibus non nascitur obligatio contra patrem, & hæredes eius vt ab eis exigi possint vt scribit glo. in authen. vnde si parens. C. de inofficios. testamen. quam ibi sequuntur Fulgosi. Paul. & Ias. & post eos ita etiam tenet Grego. Lup. in l. 4. verbo legitima. titu. 4. par. 5. pro vt eos citat sequutus dominus Præses Conarr. idem tenet Bal. & Saly. quos refert sequutus Alex. in l. si donatione. nu. 4. in fine. C. de collationibus. qui tanquā receptū tenet etiam quod in eo quod donatio merita filij excedit non teneat irrevocabiliter & Ias. ibi. nu. 3. in fi. quod talia merita non sufficiant quod sint obsequialia secundum Bal. Saly. & omnes modernos. & ad id quod de salario administrationis dixi vide in. c. 3. nu. 9. 1.

116. VIGESIMO septimo, favore grauari sancitū est in. l. deniq; §. interdū. ff. de peculio legato, quod vbi onus alicui est iniunctū ex ali-

qua

qua re testatoris apud eundem grauatum existentē, implendum est, & si tale onus aliunde quā ex eadem re impleri nō poterat, cōsequens erit vt eadē res illi legatā censeatur. Ex cuius textus decisiōe primo inferitur, quod si vnū tantū filiū, quē testator habebat hæredē vniuersalē instituat, atq; illum aliquo onere grauet in quinta tantū parte bonorū grauatus censeatur, & in antecessores quodāmodo necessariū quinta bonorū pars illi prælegata censebitur: quia ex regia legis dispositiōe eius legitima omnia bona patris excepta quinta cōprehendit: cum ergo in legitima filius grauari nō possit, cōsequens est & quod difformitas patrimonij diuersas cōsiderationes recipiat, & ex grauamine quod in quinta tantū parte cadere potest, in eadē quinta tacitè melioratus censeatur: vt quā optimè & magistraliter deducit Petrus Peralta in. l. Titia cum testamento. §. Lucius. 1. ff. de legatis. 2. nu. 16. sed non parum obfistit textus in. l. cū quasi. 30. §. plures hæredes. ff. de fideicommiss. liber. vbi cum plures hæredes instituti fuissent ætate maiores grauari fuerunt seruorum manumittere, & subdit textus, *Pius rescripsit. ita rem explicari vt partes seruorum quibus per fidei commissum libertas data est, iusto pretio aestimetur: atq; ita seruus ab ijs qui rogati sunt manumittatur.*

Ecce ergo quod testator grauā donum ex hæredibus in aliqua re hæreditaria, eam sibi in antecessores prælegasse non videtur, & verba causa minuendi legatum prolata augmentum operari minimè possunt. l. cum tale 71. §. fi. ff. de

conditio. & demonstra. Oportet igitur, vt contrarium cesser distinguere, quod aut grauo, vt excentum quæ ex bonis meis penes te sunt quinquaginta. Titio des. & quia tunc grauamen hoc tenere non potest nisi aliquid sit tibi relictum, legatum tenet. d. §. interdum: sed si non te; sed hæredem meum grauo: quia tunc grauamen in personam hæredis stare & sublineri potest absq; eo quod legatum in personam tuam inducatur, favore hæredis grauari legatum non inducitur. Ita declarat Bart. & Paulus. in. d. §. fi.

Nec obstat præterea textus in. d. §. plures hæredes, quia ibi verba ad hæredes diriguntur qui directè grauantur, & in dicto. §. interdum, non hæredes, sed executori peculium habenti diriguntur, vbi non ex vniuersali hæreditate, sed ex peculio illo implere iustus fuit seruus cui libertas delicta erat, & grauatus in hæredis fauorem fuit. Plura enim ibi concurrunt, & satis erat vt aliunde onus impleri non posset: nam qui vult consequens, etiam & antecessens velle censetur. l. ad rem mobilem l. ad legatum. ff. de procurato. l. oratio. ff. de spons. cum vulgatis similibus.

117. Deducitur secundo ex eadem ratione, quod si pater duos vel tres filios hæredes faciat, atq; vnum eorum aliquo onere grauet, puta quod annuum, sacrificium adimpleat, cum onere etiam quod si sine liberis decedat alter cohæres frater succedat in illis rebus pro anniuersario designatis: si quintam bonorum partem extraneis non relinquat, in illa quinta bonorum parte, vel remanenti, ex ea

H 2 dedu

Liber Secundus.

deductis funeris impensis melioratus censetur: si vero quintam illam partem extraneo relinquit, grauatam filium in tertia meliorasse censetur.

Summaria ex capite sequenti.

1. Monasterium an excludat substitutum grauatam si sine liberis decesserit?
2. Maxime in perpetuo fideicommissio.
3. Num teneat conditio quod monasterium in fideicommissio non succedat?
4. Monachus non succedit in maioratu, & num ex dispensatione possit?
5. Si papa cum milite ab Alcātara dispenset, & maioria ex legitimo matrimonio natos vocet. nu. 6.
7. Si de vno ad alterum transeat monasterium cui bona competāt nu. 10. & 11.
8. Legitimus num ad feuda admittatur?
9. Legitimus per subsequens matrimonium an succedat in maioratu dicente quod natus ex legitimo matrimonio succedat?
12. Capacitas in successore quibus temporibus sit necessaria?
13. Quid in heretico, proditore, resituito à principe, vel spurio le-

Caput Tertium.

gitimato etiam. nu. 14.

15. Restitutus ad bona recuperanda fructus non recuperat.
16. Per baptismum filij ante nati legitimantur, vt maioria accipiat & postea natis preferantur
17. Alie quæstiones de his conuersis.
18. Et de alijs qui ex alijs causis incapaces sunt.
19. Excluso vno à maioria propter delictum ceteri cõsanguinei quãdo censentur exclusi? & nu. 20.
21. Committens proditorem, etiam cõtra regẽ an maioria priuetur?
22. Domus proditoris destruenda, & eius insignia delenda.
23. Quid si dicatur in maioria quod hoc crimen non amittatur.
24. Sequens in gradu possessorem maioria occidens illam amittit, & num eius filius si contra regẽ commissit & nu. 25. & 26.
26. Filius qui patris thorum violauit à maioratus successione repellitur.
27. A maioria antiqua an pater filium exheredare possit?
28. Ea an priuari possit ob lacestiam famam conditoris maiorie?
29. Ab hereditate ex hereditatus, an à maioratu etiam exhereditatus censetur?
30. Captus ab hostibus incapax successione maiorie est.
31. Et num interim eius pater vsu fructu potiatur?

Pro

Liber Secundus.

32. Pro redemptione ab hostibus, vel à carceribus, vel causa alimẽtorum alienari an res maioria possint?
33. Cura bonorum capti ab hostibus propinquiori datur etiã in bonis maiorie.
34. An sentẽtia cũ isto curatore lata nouo successori obstet?
35. Aperiens testamẽtum ante quæstionem de nece defuncti habitã, & qui ab hostibus patrem non redemit indignus efficitur successione eius.
36. Idem in prohibente testari, tabellionem & testes introire volentes repellente.
37. Iudex istas prohibitiones obire tenetur.
38. Suggestionibus falsis testamẽtum factum non tenet.
39. Idem in melioratione.
40. Secunda dispositio falsa causa facta primæ non derogat.
41. Sed vtriusq; legata, & meliorationes debentur & nu. 42. & 56.
43. Quid de maioria à patre relicta filio spurio quem legitimum esse credebat?
44. Quid si vxoris suasionibus motus maioriam filio secũdi matrimonij relinquat.
45. Contra nouercas præsumitur.
46. Præsumptio iuris & de iure & probationis, & confessionis habet vim.

Caput Tertium, 59.

47. Si pater tempore cõtractus matrimonij falso affirmet eius filium à se melioratũ fuisse, illum meliorare censetur.
48. Etiam iurata renũtatio istius meliorationis vxori non nocet.
50. Si extraneus puellam dotare volens caueat cum futuro marito quod centum promittantur, & quinquaginta tantum sint dotis nomine, an respectu puellæ, extraneus ad centum teneatur.
51. Infirmum non curans, à carceribus vel ab hostibus testatorẽ non redimens an repellatur vt indignus?
52. Reputatus indignus verbis iniurijs vel maledictionis à testatore an succedere ille possit? & nu. 54. & de reconciliato. num. 52.
53. Quid si testator verbis dilectionis & si non veris vsus sit?
54. Pœna priuationis maioria contra inobedientem patri, vel matri, vel possessori, an ad alios extendatur, ad eos etiam qui bene merita in eum contulit?
55. Filius spurius successione maioratus incapax est.
57. Facultas faciendi maioriam & relinquendi illam spurio, in defectum legitimorum intelligenda est.
58. Sed non nocet dispositioni iam in alterius fauorem factæ.
59. Legata ex testamento in quo

H 3 spurius

- Spurius institutus fuit an debeatur? & nu. 41.
60. Pactum quod spurius succedat in emphiteosi an teneat si ad eum qui solos spurios habere poterat referatur?
61. Spurius cui aliquid relinquitur an id saltē cuius capax est capere possit?
62. Legatum spurio factū, an ex alijs gratiosis legatis minui debeat?
63. Si bonorū pars quiata naturali filio ad alimenta non sufficiat, ceteri filij supplere debēt. & 80
64. Contractus omnes inter patrē & filium spurium facti de fraude suspecti sunt.
65. Inter spurios num locus sit iuri accrescendi?
66. Incestuosus subsecuto matrimonio dispensato, an vt legitimus alijs praeferatur filijs?
67. Quid si ex adulterio natus fuit?
68. Quid si maioria natos ex legitimo matrimonio vocet?
69. Quid si cum consanguinea defacto contraxit & deinde dispensationem obtinuit?
70. Quid si talis dispensatio episcopo directa fuit, & ille dispensare neglegit, & interim natus fuit filius?
71. Num teneat maioria in tempus legitimationis facta.
72. Spurius an & quādo matri succedat si filius clerici sit. & nu. 73
74. Naturalis filius qualiter succedat etiam in maioratu & nu. 75

- & quod a regalibus contributio nibus immunis sit. nu. 77.
76. Si pater naturalis dicat instituo filiū meum quem ex Beria suscepit & eū heredē facio legitimū, vel illi maioriā quā facio relinquo, rex illū legitimare tenetur.
78. Secundum testamentum minus solenne in quo successores ab intestato sunt instituti, praefertur primo solenni in quo filius naturalis institutus fuit.
79. Naturales filios post legitimos vocare etiā ad meliorationē exclusis ascendētibz pater poterit.
81. Mente capti & alii a natura detenti quando succedere possint, & curatores eis dentur.
82. Quid in maioratus successione?
83. Quid de Regina nupta cui furor superuenit?
84. Propter alienationem rei prohibita quod illam alienans amittat, & quaestiones aliae.
85. Pœnalis dispositio tunc tenet, quādo iustū ē testatoris praecipitū & culpa hæredis adsit. nu. 99.
86. Quid si testator dicat si uxori meae molestiā feceris hereditate priueris.
87. Ita alienans quod res ad familiā reuertatur an in pœnā incidat?
88. Grauaamen adiectū filijs aequaliter institutis quod vno cōtraueniēte ceteri sint meliorati a teneat?
89. Quid si dicatur quod sub eadē pœna in communione sint?

90. Concessa administratione primo genito a patre, an isto filio mortuo administratio ad eius heredes transeat?
91. Et nōn esse filius salarium administrationis habere debeat?
92. Grauaamen primo successori in maioratu adiectum an ad ceteros transeat?
93. Minor & ecclesia an restituantur aduersus negligentiam implendi voluntatem defuncti.
94. Prohibitio alienationis maiorae vsq; ad quem gradum extendatur?
95. Consentiens alienationi in pœnam incidit.
96. Alienans bona fide rem maiorae illam euincere potest sed emptor pro pretio & interesse illā retinet.
97. Grauaamen sub pœna num in codicillis imponi possit in fauorem extranei, vel filij & nu. 98.
99. Non tenet grauaamē pœnale re turpem continens, idem si circa rem a iure prohibitam.
100. Pœna indubio cui applicari debeat?
101. Legata ab hærede incapace relicta an debeantur?
102. Successor vocatus quia alter in pœnam incidit, an audiatur si post duos menses veniat?
103. Priuatus a maiorā obdelictū an lucretur fructus interim perceptos.

104. Restitutus ad bona ob delictū amissa ad fructus eorū non censetur a Rege restitutus.
105. Pater num potiat fructibus maioratus filij.
106. Si maiorae institutor illā filio familias tradi iusserit, eius patrem ab vsufructu excludere censetur.
107. Si pater vel filius monasterium ingrediantur cuius erit vsus fructus.
108. In bonis maiorae a Rege donatis pater vsus fructū non habet.
109. Filius mōstruosē natus an succedere possit?

De capacitate legatarij. Caput tertium.

EQVITVR
videre de capacitate personae legatarij, ad cuius rei tractatū ultra ea, quae de capacitate personae testatoris, & hæredis grauari in praecedentibus capitibus in principio cuiuslibet, ex posuimus, quae videre operapretium erit, sequentia sese offerunt.

ET primo loco, de monachis videndū est. nam licet monasteriū capax successionsis substitutū excludat in fideicommissio relicto sub cōditione si sine liberis grauaus decesserit, vt tenēt magis cōmuniter doctores in authē. nisi rogati C. ad Trebel. & in c. in praesentia de probatio. pro vt Ripa, testatur.

in. l. ex facto. si quis rogatus. ff. ad Trebel. nu. 3. prope fi. & is citat Alex. cōf. 121. li. 2. idē affirmantē licet nō pauci contrariū velit, vt ibi videre licet, & per Domi. Præs. Couar. in lib. 1. variarū resolu. c. 19.

Si tamen fideicommissum perpetuū sit, agnationi, vel primogenitura, vel maioratui stabilitū, non idē dicendū erit quod p̄batur primo, quia dicta aucth. nisi rogati, & nouella vnde sumitur, & alia iura similia nō dicūt quod monasterium loco filij, sed loco hæredis habeatur, vt Bart. ibi aduertit.

2. In maioratibus vero nō iure hæreditario, sed iure præcipuo maioratū succeditur. Secundo moueor, nā licet aliqui cēseant in dictis locis nō tenere conditionem infidei cōmissio adiectā quod nō succedat monasteriū si grauatus in eo ingressus sit, verior tamē opinio est quod teneat hæc cōditio: quia nō vt à religione quis auertatur, sed in familiā fauorē scriptā esse proculdubio est, & ne bona extra familiā alienentur: vt explicat magistraliter Dominus Præs. Couarrub. in loco relato. num. 1. in prin. qui & in primogenijs admittendā esse cōditionē istā respōdit, & similes primogeniorū institutiones nec monachis nec presbyteris cōuenire post Ioānem Lup. Pala. Rub. in rubrica de donatio. inter virum & vxor. §. 16. nu. 4. & 14. Iaf. & Alex.

3. Cum ergo aliter stabilientes nō respōderent si interrogati fuissent idē dicendū videtur. Munitur etiā ex his, quæ Domi. Præs. Couar. ibidē ex Decio. cōf. 259. refert, monasterium scilicet excludi vbi ex certissimis coniecturis à testatoris iudicio hoc colligi possit. Quarto ostēditur, nā Boerius decif. 354.

nu. 13. colu. penul. vers. ergo in casu nostro fatetur esse magis cōmuni opinionē quod monasterium habeatur loco filij ad excludendū substitutum: ad feudum tamen successione clericū vel monachum admittendū non esse probat textus in. c. qui clericus. Si de feudo defuncti cōtrouersia sit Afflictus notat decis. 320. nu. 7. nam feudum non transit nisi ad hæreses sanguinis, nec res feudalis de genere excat: nam quod monachus acquirat nō generi sed monasterio quærit: de eo ideo dicere possumus quod de muliere, cum scilicet suæ familiæ finem esse. l. pronuntiatio in fine. ff. de verbo. signif.

4. Qua quidem ratione monasterium rem à consanguineo venditā retrahere minime posse affirmat Tiraquel. de retractu linarg. §. 1. glo. 8. nu. 19. & 20. in fine.

Sexto munitur, nam primogenitura sæpe stabilitur vt maiorem habeat partem bonorū successor in maioria, & ab alijs filijs auferatur, quod alienū est ab ecclesia, & persona ecclesiastica, quæ nō capit id quod ex alterius ex hæredatione vel damno sibi defertur argumēto c. vlti. 14. quæst. 4.

Et aliquibus rationibus ex his in clerico primogenito volente excludere laicū secundo genitū nisi sit Tiraquel. de primogen. quæst. 4. qui licet ibi post alios clericum succedere in primogenio posse affirmet, & id verū sit in casu illo.

Rationes tamen illæ quæ in monacho militant, & in clerico militare nō est sine cōtrouersia. Sed Grego. Lup. in. l. 2. titu. 15. pat. 2. verbo. sciēdo ome para ello. col. 2. ad mediū monachū repellendū, & clericū ad maioriā admittēdum esse

esse respondit, quod præcipue & facilius pcederet si à clerico primogeniū fuerit stabilitū. Vt videre licet per Tiraquel. de primogenitu. quæstio. 45, & num primogenium post clericatū institutū in filij clerici præiudiciū obtineat. Idem Tiraquel. tractat in quæstione. 43.

Rectē quidē considerat Grego. Lup. in. d. l. 2. ex verbo sciēdo ome para ello, monachum à maioria excludēdum, iunctis traditis ab ipso ad ostendendum inhabilem & impeditū esse monachū ad regnū, vel dignitatis gubernatione, de quibus etiam latius egit Tiraquel. in loco relato quæstione. 23. & quod monachus non succedat in maioratu tenēt alij quos citat sequutus Anto. Gomez in. l. 40. Tauri. nu. 66. nam pro vt ipse refert doctores ab ipso citati, vel ea ratione nituntur: quia talis successio natura, & consuetudine ad successores tantum sanguinis pertineat: non est ergo cur ad primogenituram iuris dictionem, & gubernationem habentem restringamus pro vt ipse videtur restringere.

Istam tamen quæstionem latius tractat pro vtraque parte nō paucis adductis fundamentis, Domi. Ludoui. Molina. lib. 1. de Hispanor. primogenijs. cap. 13. nu. 68. qui in maioratu dignitatē, administrationem, & iurisdictionem habenti diffinitum fuisse in regio consilio testatur, quod monachus ad primogeniū nō admittatur: asserit tamē omnes ab eo citatos contrariū tenere in eo maioratu, qui ex solis patrimonialibus bonis cōstat cui dignitas vel iurisdicō nō adheret, testaturque; accepisse ita fuisse iudicatum. Sed quod hoc sine dubio nō procedat in Hispanorum primoge-

nij; in quibus de agnatione & nominis cōseruatione agitur, & quod in melioratione tertiæ & quintæ partis bonorū monachus succedat resoluit ibi. nu. 78. sed quod clericus in maioratu succedat videre licet per eum ibi. nu. 96. eū sequēti.

Instantia vero eum laico cœpta in causa maioratū quod transeat cōtra clericū successorē in eadē maioria tenet Grego. Lup. in. l. 57. titu. 6. par. 1. verbo ali debe respōder. colu. 2. per illā legē iuxta traditionē illius legis quæ cum cōmuni, & veriori opinione concordat, & verior mihi videtur contra Suarez & alios tenentes quod conueniri possit clericus hæres laici corā iudice laico pro debitis laici defuncti: nā debet intelligi vt hoc procedat in lite rātum quæ in vitā defuncti cepta fuit, vt Grego. rectē intellegit & istam traditionē in praxi receptam esse testatur Burg. Pacenl. contrarias referens doctorū traditiones. in. l. 3. Tauri. nu. 185. cum sequen.

Propter bonū tamen publicum ex Papæ dispēsatione & monachus à monasterio exire, & vxorē ad generationē suscipiendam ducere poterit: vt ex Baldo. in. l. si pater. §. in arrogatoribus. ff. de adoptionibus tenet Anto. Gomez. in. l. 40. Tauri. nu. 66. qui citat Iafsonem reputantē mirabile illud dictum Bal. & Anchara. idem testantem & referentem, Papam scilicet cū Ramiro ex sanguine regis Aragonum dispēsasse, & idē ex Bal. refert. Greg. Lu. in. l. 4. verbo. castidad. tit. 8. par. 1. & in. l. 1. titu. 7. par. 1. verbo nō puede. vbi ait istam esse communem opinionem tam theologorū quam canonistarum quod Papæ ex causa magna cum voto solennizato

nizato continentia dispenset & Philip. Franc. in rubri. de testa. libi. 6. num. 77. profitetur quod omnes istam opinionem sequuntur. Idem etiam tenet Domi. Præses Couar. qui huius opinionis rationes redit in. c. 2. de testam. nu. 11. & 12. Videre etiam oportet quod in sacro sancto Tridentino Concilio cauetur, sessione. 24. c. 6.

5. OCCURIT tamen pulchra, & difficilis quaestio, de qua in causa grauisima fuit dubitatum. Finge quod maioria cum dignitate Ducatus, vel Committatus, dictabat quod in ea masculi ex legitimo matrimonio procreati, & nati succederent contingit quod decedens ab ipso testatore ingressus fuit ordinem monachalem Cisteriensem militum ab Alcántara, vel Calatrana eo tempore quo & castitatem, & paupertatem promittebant, ante papalem Pauli tertij concessionem: qua dispensatum cum illis fuit quod uxores ij milites ducere possint, sed postea solenniter uxore ducta ante illam tamen papalem dispensationem generalem, ex altera speciali Papæ dispensatione ad religionem militum sancti Iacobi quibus uxores ducere permissum erat transiit fecit, euenit tandem casus in quo filius eius tenentiam huius primogenij cum dignitate & iurisdictione peribat: cui ex aduerso oppositum fuit eum ex legitimo matrimonio procreatum non esse, sed ex matrimonio dispensato: & per consequens succedere in primogenio isto non posse.

Sed pro parte affirmatiua quod illi primogenium deferatur facit quod ex Baldo. in. auth. nisi rogati. tradit Grego. Lup. in. l. 1. tit. 7. par. 1. verbo. señal de orden, dum probare contendit, quod ista mili-

tum ordines proprie ordines non dicantur: ubi ait Baldus quod substitutio si sine liberis decesserit non expirat per assumptionem habitum tertij ordinis fororū, quia ista non sunt propria deo dedicata, sed est quidam viuendi modus refertq; Ioannē Andre. in. c. veniens de verbo. signifi. lib. 6. in prin. ante numerum primū dicitatem hos milites sancti Iacobi esse laicos uxoratos, & alia plura in confirmacione adducit & ideo. Bal. cons. 170. nu. 2. volum. 2. & præpositus in. c. 1. de uassallo, qui arma bellica depos. in vrbibus feudorum. nu. 3. in fi. dicunt quod isti cruciferi qui militant contra infideles, ut sunt commendatarij sancti Ioannis succedere in feudo recte possunt: idē ergo videtur dicendum in maioratu cum de vno ad alium arguere liceat ut scribimus alibi.

Tertio facit quod supra diximus Papam scilicet dispensare cum monacho ex causa ut uxorem ducere possit, & sic cum voto castitatis ex magna causa.

Quarto facit nam proles suscepta ex matrimonio de iure canonico prohibito, ex dispensatione tamen Romani Pontificis contracto, legitima prorsus est, etiam quo ad iura ciuilia, & apud regios iudicis: textus est optimus & ibi. notat glo. verbo. promissionē. in. c. referēte qui filij sint legitimi, nec quisquam erit qui hoc indubiū vertat ut ait Dominus Præses Couarru. in. 4. decretal. 2. par. cap. 8. §. 8. nu. 12.

7. Quinto facit, nam si ex Papæ dispensatione monachus de vno monasterio ad alterū transeat, non ad secundum monasterium bona sua aduenire debent, sed primū monasterium illa acquirat ex textu in. c. tertio. de renuntia. & in. c. statutum

18. quæ

18. quæstione. 1. atq; vtrobiq; doctores communiter notant: cōsequens ergo videtur quod per transitum ad secundum, bona regulari non debeant iuxta regulam secundū monasterij: quia hæ simpliciter vera non sunt, nam ita deum accipienda sunt ut bona acquisita vel delata monacho cum in primo monasterio erat, illo primo monasterio acquirantur, alia vero bona hæreditates, vel fideicommissa postquam ad secundum monasterium transiit sibi delata secundo monasterio acquirantur, & eius regulis subiciantur, quod probat textus omnium optimus in. d. c. statutū. Vbi episcopus fuit factus monachus & ab ordine monachali liberatus: & subdit textus quod velut legitimus hæres paternam hæreditatem postea iure vendicandi sibi potestatem habeat. Acquiritur ergo fideicommissum illi monasterio ubi monachus tempore existētis conditionis erat iuxta communē & veriore opinionē ut videre licet per Domi. Præsidē Couar. in. c. 1. de testam. nu. 20. & 21.

CONTRARIAM verò assertionem primo munit, nam ordo dicitur ista militum regula & Baldi dictum in dicto cons. 170. non videtur verum & ipse de eo dubitat, & contra eum tenet Barb. in rubri. de feudis. nu. 3. scilicet quod ij milites non succedant in feudo atq; ista opinio veriorē esse de iure affirmat Albertus Brun. cons. 17. Catellia. Cotta in memorab. iuris. vers. clericus in fi. Castaneus in cōsuetu. Burgū. & Curtius iunior quos citat sequuntur Petrus Duenas in regula. 103. vers. limita. sexto.

Quod & comprobatur nam rescripto principis legitimatus ad fe-

da admittendus non est. c. 1. §. naturales. si de feudo fuerit controquer. inter domi. & agnatum cum alijs quæ recte tradit Tiraquel. de re tractu linarg. §. 1. glo. 3. nu. 6. & in tractatu. le morte sai sit. 4. par. declar. §. nu. 8. & in tractatu de nobilitate. cap. 23. nu. 16. & cap. 13. nu. 16. & Molinæus, quem citat sequutus Domi. Præses Couar. in. 4. decretalium. 2. parte. cap. 8. §. 2. nu. 27. vel ea ratione, quia legitimatus principis rescripto, ad ea quæ requirunt specialem concessionem admittendus non est, ut tenent communiter doctores in. J. Gallus §. & quid si tantum. ff. de liberis, & posthum. Et hanc esse communem opinionem testatur idem Dominus Præses Couar. d. §. 8. nu. 6. vers. ex qua primo inferitur. & idē in legitimo respectu maioris: quoniam nimo & si specialiter ad succedendum in fideicommissio legitimationem quis impetret communiter receptum est teste eodē domino Præside substitutos, & sic successores habentes spem succedendi citados esse. in. d. cap. 8. §. 9. nu. 3.

9. Præterea facit quod in simili casu magis communiter doctores tenent in quaestione valde difficili, scilicet primo natum ex concubina postea per subsequens matrimonium legitimum effectum præferendum non esse filio secundo legitimo ex legitimo matrimonio prius natu in successione primo genitura: ut videre licet per eundem Dominum Præsidem Couarru. in. d. c. 8. §. 2. nu. 18. ubi hanc pluribus relatis autoritatibus esse communem opinionem testatur: ea optimatione, quia legitimatio in præiudicium verè legitimorum non retro trahitur, nec præualet.

Nec obstare videtur quod ibi dominus Præses scribit atq; ostendit præferendum scilicet esse filium maiorem natu, per subsequens matrimonium legitimum effectum post natiuitatem etiam secundi filij legitimi: atq; communiter receptum esse legitimatum per subsequens matrimonium, ad feuda illa vel maiorias distantia quod successores ex legitimo matrimonio debeant esse suscepti, admittendum esse: vt apud ipsum videre licet. d. 9. 2. nu. 30. & apud Tiraquellum de primogenitura quæstione. 34. nu. 56. & 60. quia responderi posset, quod doctores loquuntur in matrimonio legitimo, in quo tanta vis est vt filij legitimi efficiantur, vnde diuersa ratio videtur in matrimonio non legitimo, sed dispensato contra iuris regulas. quare licet filij ex eo nati legitimi sint, non tamen ex legitimo, sed ex dispensato matrimonio dicuntur.

SE D pro prima parte vel multum vrget in terminis fideicommissi & testamenti in quo ita scriptum est, quod si Titius decesserit sine filijs ex eo legitime & de legitimo matrimonio procreatis, quod hæc verba iuxta iuris dispositionem intelligi debeant, scilicet quod si patres erant in possessione matrimonij, admittantur filij ad fideicommissi successionem vt post Dynum cons. 6. in terminis istis tenet Decius cons. 154. colu. 2. nu. 4. qui tandem concludit quod ista videtur clara decisio de iure communi. Munitur præterea ex his, quæ pro prima parte supra adduxi, & ex his quæ infra videbis. nu. 66 cum tribus sequentibus. hæc assertio munitur ac certior efficitur vt ex ibi dictis videre licet.

Quid vero in adoptino filio & num in maioratu succedere & feminas excludere possit. vide Tiraquellum de primog. quæst. 84. per totam.

10. Ex supradictis, nu. 7. inferri potest quod si pater melioret filium in tertio bonorum qui tunc temporis erat professus & ordinis diuifrancoisci, & sic funditus incapacem meliorat, si is in vita patris ad ordinem diuifrancoisci vel aliam capacem transeat, vel fiat Episcopus, vel aliter capax, tenet talis melioratio quæ pariter cum legitima in qua fuit institutus ad secundum defertur monasterium, & ita tenet Grego. Lup. in l. 2. titu. 3. par. 6. glo. 1. verbo herentia, per illum textum quem ad hoc mente teneri mandat, quod satis sit quod capax sit hæres tempore mortis testatoris: quia illo tempore illi hæreditas defertur, & iustas ex eo tempore consideratur, & idem videtur vt ait Grego. Lupi. ibi verbo temporales, si ante religionis ingressum erat hæres institutus & ante aditam hæreditatem, & monasterium ingressus & professus, atq; deinde à regula ab solutus fuit per Papam, vel Episcopus effectus: citat tamè Fabrum in. 9. in extraneis. institutu. de hæredi. quali. & differen. & remittit ad dicta per eum: qui respondit quod cum ipse, & religio sancti Francisci capaces non sint delatam hæreditatem tacite repudiare censetur, de qua re videbis etiam quæ scribimus. nu. 67. cum alijs.

11. Quid vero si Franciscanus iste hæreditatem, vel fideicommissum sibi delatum post professionem adire non poterat: quia monachus effectus erat, sed postea hæredi-

reditate iacente non adita ab eo qui illum sequebatur in gradu ad alium ordinem transit, cui in communi proprium habere licebat, vel Episcopus effectus est, num ad secundum monasterium, vel ad ipsum Episcopum factum, hæreditas vel fideicommissum pertineant? & à Federico de Senis. cons. 26. tractatam hanc quæstionem esse refert Tiraquellus de retractu linarg. 9. glo. 9. num. 103. qui multis illic à multis, in vtramque partem adductis, tandem concludit hunc sequentem in gradu præferendum esse: cum iam illi à tempore mortis defuncti, & ius succedendi quæsitum & delatum fuerit priore illo tanquam incapace postposito.

Sequitur etiam Federi. Roman. cons. 296. circa declarationem, quod magis sine dubio procederet in primogenijs Hispanorum, & annuersarijs, & alijs dispositionibus in quibus statim mortuo possessore in sequentem in gradu transit ipso iure possessio ex. l. 45. Tauri, ex quo consilio Federi. & ex Baldo idem in causa maioræ videtur Grego. Lup. in l. 2. titu. 15 par. 6. verbo. sciendo ome para ello. col. 2. vers. sed pone.

12. SECVNDO, de incapacitate ex eo quod hæreticus quis sit videndum est, & consequentiè de alijs incapacibus. In qua re præmittendum est, quod in eo qui successurus est in bonis defuncti si is suus hæres, vel à testatore descendens sit, nõ requiritur capacitas tribus temporibus: scilicet tempore testamenti confecti, tempore mortis testatoris, & aditionis hæreditatis: nam licet tempore testameti incapax sit, iure optimo capere poterit si tem-

pore mortis testatoris capax reperitur. d. l. 2. titu. 3. par. 6. in primo responso, quæ approbat opinionem Ioannis relatum in glo. in l. si alienum. 9. in extraneis. ff. de hæredi. instituen. de quibus hæredibus egimus supra, & de eis intelligi debent proximè dicta: in necessario vero hærede tantum, & non suo duobus temporibus capacitas requiritur: & testamenti, & mortis tempore: vt in dicta. l. 2. sancitum est, quæ approbat opinionem glossæ communiter receptam in dicto 9. in extraneis, in alijs vero extraneis hæredibus tribus illis temporibus capacitas necessaria est.

Quod tamen etiam in extraneis limita primo, quando quis in tempus cum capax erit instituitur: nõ tunc satis erit vt tempore acquisitionis capax sit. l. in tempus. ff. de hæredi. instituen. vt limitat Grego. Lup. d. l. 2. verbo temporales. quam limitationem profequitur magistraliter declarando Petrus Peralta in l. hæredem. ff. de legatis 2. nu. 84. pagi. 297. quod etiã in legatis obtinere nemo est qui dubitet: cum ex dicta lege in tempus expresse caueatur, quod exemplificat Peralta in conditione futuræ legitimationis filij naturalis, vel posthumi nascituri ex ea quæ tempore testamenti sibi vxor esse nõ potest, sed honesta spes est, quod possit esse in futurum per iura optima quæ ibi citat, quod ad meliorationem inducit.

13. Secundo limita Grego. Lup. in casu nostro scilicet, quando capacitas reducitur ex causa quæ retro trahitur: quia si tempore acquisitionis, & mortis capax sit, admittendus erit vt in hæretico rebellis restituto, vel spurio, viuo testatori legitimo

- rimato post Bal. Ioan. Imola. & Angel. puta si hæreticus in priorē statum restituitur. Vnde si tempore delationis maioris, proximus in ea successurus propter hæresim, vel aliud delictū incapax effectus erat: si tamen ante eius aditionem per principem restitutus fuisset, si non stare. l. 4. 5. Tauri & l. 7. titu. 4. pau. 5. restitutus iste admitteretur vt diximus supra in num. 11. ver. quid vero si Franciscanus post Grego. Lup. in. l. 2. titu. 1. 5. par. 2.
14. ver. sciendo ome para ello. ver. sed pone colu. 2. post medium vbi idem ait in restituto. in crimine proditoris: quod si viuo patre possessore maioris restituitur, sequenti in gradu præferatur: si vero post mortem & delatum maiorā, quā tunc illo incapace existente, & possessio, & dominiū maioris in aliū sequentem in gradu transit, restitutus exclusus remanet, qui citat Iferniam in. 8. præterea colun. 4. quæ sit prima causa benef. amittē. ver. item quid si princeps indulget: nisi aliter de voluntate principis constet eū scilicet sequenti in gradu præiudicare velle. quod dnrūm Gregorio videtur, & cogitandum relinquit. quæ opinio eo mihi placere non potest quod videam regem in tertij præiudicium. cui ius quæsitum erat non dispensare: vt diximus in. c. 1. in pri. isto lib. 2.
15. Restitutus tamen ad bona, ad fructus restitutus nō censetur: vt probat expresse notabilis lex. 7. titu. 7. par. 6.
16. Quæstionis tamen est, vt etiā supradicta confirmē, & extendā, an si infidelis veluti Saracenus qui iuxta patriæ morē primogenium possidet, filium ex vxore habeat, & ipso & vxore ad fidē reuersis aliū

- filium suscipiat, an natus eo tempore quo erat infidelis præferatur? & præferendū esse filium istum respondit Grego. Lup. in. l. 2. titu. 1. 5. par. 2. verbo sino el hijo maior, ver. sed aduerte quod in tantū pcedit, per textū notabilem in. c. deniq. 1. 6. distincti. vbi probatur per conuersionē, & sacramentū baptisimi filium tempore infidelitatis, à cōiugibus conceptū illis ad fidem reuersis, legitimum fieri. de qua re, & successione inter iudeos etiam in primogenijs, & quid dicendū si filius maior natus, vel secūdo genitus, vel parentes tantum conuersi sint qualiter his, & alijs casibus succedere debeāt, & num per baptisimū desinant esse de agnatione, vel à patris potestate liberentur? vide per Tiracquel. de primogeni. quaest. 6. 6. quā latè prolequitur alia non pauca de iudeis adducens. Vide etiam. l. 4. titu. 3. par. 6. verbo otro si dezimos.
17. que el que es juzgado por hereje. & vide quæ de hæretico incapace diximus libro isto. 2. cap. 1. in prin. nu. 2. 1. & omnino videbis. l. 7. tit. 7. par. 6. & in effecto inhabili ex alijs delictis etiā per Afflictū decis. 3. 85. Grego. Lup. in. l. 2. titu. 1. 5. par. 2.
18. verbo sciendo home para ello, in colu. 1. vbi etiā ex defectibus ab ipsa natura proueniētibus, & per Tiraque. de primogē. quæstione. 2. 3. & 3. 1. nu. 4. cum sequen.
19. Finge præterea quoddā à Rege ex donatione, aliquis Dux vel Comes castrū aliquod iure maioris acquiriuit, & deinde aliquod crimen commisit ex quo à maioris vel castrū priuatur, num ex dispositione. l. 4. 5. Taur. sequenti in gradu primogeniū acquiratur? & magis est quod illi non acquiratur, sed omnes degenerare illius magnatis exclusi remaneant

- neant, quia castrum ad Regem reuertitur à quo provenit vt ex. l. 2. 2. titu. 1. 3. par. 2. probatur & notat ibi Grego. Lup. verbo. nin ome de su linaje, quod & confirmatur ex his quæ in numero pen. istius capituli scribimus & ex traditis per Dominum Ludou. Molinam qui hoc rectè probat libro. 4. de Hispano. primogenijs cap. 1. 1. nu. 3. 9. cū seq. ea etiā potius ma ratione quia ex regia corona Rex donauit & cōtra coronam commisit quod etiā & ab ipso traditis confirmatur nu. 4. 7. ex natura etiam bonorū quæ sunt de corona regia, quæ confiscatur. Vt videre licet per eundem ibi nu. 3. 7. & 3. 9.
20. Secus vero est in alijs maiorijs etiam antiquis modo à Rege non procedant in quibus bonorum publicatio non venit. l. Imperator. ff. de fideicommiss. libert. & in terminis maioris tenet Greg. Lup. etiā in. l. 6. titu. 1. 1. par. 6. verbo que la non pudieffe vender in prin. ver. facit etiam quod probat expresse l. 3. titu. 2. par. 7. & latè prosequitur Dominus Ludou. Molina. lib. 4. de Hispano. primog. cap. 1. 1. per totum. vbi alias quæstiones circa rem istam subiungit idem tenent Petrus Peralta & Grego. Lup. statim allegādi. nu. 2. 3. in fortalitijs vero, vel magnis principalibus quæ dominus maioratus secus tamen erit: nam etiam si à Rege donata non sint, proditor contra regem læsæ maiestatis crimen committēs eas amittit, & lucro regis exclusis descendētibus fundatoris cedunt vt nu. 2. 2. videre licet.
22. Sed maior quidem dubitatio est nū si crimen læsæ maiestatis possessor maioris committat domus vel fortalitium maioris demoliri debeat

vt cauetur in. l. 6. titu. 1. 3. par. 2. contra huius delicti reos. Vbi Grego. Lup. verbo delas casaf. tenet quod nō debeant destrui quod dicit videri de mente. Bart. in. l. 1. §. si seruus ff. ad Sylania & esse bene notandū vbi quid in domo communi pro in diuiso vbi Bart. dicit quod non præiudicet creditori hypothecā habenti: & quod non debeat domus destrui tenet etiā Dom. Ludo. Molin. in lib. 4. de Hispano. primogenijs ca. 1. 1. nu. 7. 1. cū sequenti. qui subdit quod cōtrarium & male seruatur.

Sed in arce seu fortalio magnatis vel alterius nobilis regni, cōsuetudo iuribus regni præbatur etiā in nō donatis ab ipso rege de quibus minor adest dubitatio: vt in præcedenti quæstione diximus, sed etiam in non donatis à Rege ex. l. 2. 2. titu. 1. 3. par. 2. quæ licet loquatur in fortalitijs à Rege donatis idē iuris sanxit. l. 2. 3. co titu. in fortalitijs seu arcibus ex successione partium possessoribus delatis, & idem etiam videtur ex eadem ratione in domibus habitationis dominorū & nobilium regni, quod etiā constat ex ratione etiā & æquiparatione quam facit elegans. l. 3. 2. titu. 1. 8. par. 2. qua sancitum est vt domus nobilium regni reputentur & habeantur veluti fortalitia & castra regni ad regni defensionem præstituta: iure igitur ac optima ratione successores istius proditoris contra Regem, vel regnum perpetuo & priuari, & expelli ab his castris debent vt ait dicta. l. 2. 3. ibi *jamas le deben cobrar nisi otros que de su linaje vinieffen*. quinimo & ibi deciditur id de quo Grego. Lup. dubitatur in. d. l. 2. 2. co titu. & approbatur eius primus intellectus illius legis

legis. 2. 2. scilicet quod tale castrū vel fortalitiū per aliquē de genere istius proditoris impetrari nō possit: nā vt ait dicta. l. 2. 3. Rex de alijs tantum æquivalentibus bonis illis gratiā facere poterit quod rationibus constat: cū, quia de suspectis de prodicione ista cōfidere non expedit quod regni defensionem vti de cet suscipiant: tū etiam vt hæc punitio metu pœnæ cæteris & timorem, & exemplum præstet: cū ergo in regis arbitrio sit vel sibi hæc castra retinere, vel demoliri vt omnibus pateat exemplum: iudex qui rem hanc debet diffinire & exequi facilius cū regis iussu, relatione, & consultatione præhabita & non temere diffinire & exequi debet.

Insignia tamen proditoris ab eius domo delenda esse probat textus in. l. eos qui. ff. de pœnis, quam reddit singularem Roman. singula. xi. 4. 76. incipit eorum arma. & singul. 669. an arma.

23. Quæstionis tamen est, quid si in fundatione & facultate primogenij dicatur quod possessor nullo modo amittat illud ob crimen etiam læsæ maiestatis? & magis est quod si bona primogenij à Rege donata fuerint nihilominus ea bona amittat, & maioriam, etiam si Rex in facultate seu donatione hoc idem dicat & iure iurando id promittat: vt tenet Petrus Peralta in. l. 3. §. qui fideicommissam. ff. de hæredi. instituen. nu. 31. qui testatur ita iudicatum fuisse in maiora tu olim Albari. de Luna magistri sancti Iacobi, in quo vt ipse refert continebatur dicta clausula, promissione iuramento munita Regis Ioannis secundi: & quia promissio illa iurata temeraria erat, & nullius momenti ex textu. in. c.

quemadmodum. de iure iurando, & quia dolus futurus etiam de paritiū consensu irremissibilis sit: qui ad hanc regulam nō pauca nobis tribuit remissiones. etiam habetur in. l. conuenire. ff. de pactis dotali.

Expirat igitur principis concessio si impetrans illa abutatur omitendo facere id ad quod teneret, vel Regem concedentem impugnano: vt post Hostiensē in summa de decimis. §. vtrum præscribi possit tradit Grego. Lup. in. l. 2. 3. titu. 20. par. 1. in glo. 2. Quod & cōfirmatur ex proximè dictis & infra dicendis & idem tenet Grego. Lupius in. l. 2. titu. 15. par. 2. in glo. vltima in fine: & non paucos hoc idem tenentes citat Dominus Ludo. Molina in. lib. 4. de Hispano. primoge. nu. 69. vbi istam esse cōmuni opinionem proficitur.

24. TERTIO, incapax efficitur & indignus successione primogenij frater vel alius proximus in gradu, qui maioræ possessore occiderit, & illa sequenti in gradu defertur: vt optimis iuribus decidit Grego. Lupi. in. l. 2. titu. 15. par. 2. verbo sino el hijo maior. vers. quid autem si filius maior occidit. colu. 1. qui loquitur etiam in maioria antiqua ex textu. in. c. 1. si vassalus feudo priuetur post Bal. & Alex. filius tamē istius occisoris à successione ista primogenij, non repellitur vt decidit idem Grego. Lup. optimis iuribus in. l. 13. titu. 7. par. 6. verbo el heredero. co. 2. in prin. sub dēs, quod si filius istius occisoris si ne liberis decedat nihilominus & pater ille occidat à successione primogenij seu maioræ repelli debeat: quia qui semel propter delictum exclusus fuit, perpetuo censetur exclusus & per. l. si patronus.

§. Iulia

§. Iulianus. ff. de bonis. liberto. faciunt præterea quæ alias diximus. lib. 2. cap. 3. §. 3. numer. si. in fine, an in maioratu ascendentes descendentes succedant.

26. Ille tamen qui contra dominum vel regem viuo patre commisit, non succedit post mortem patris in feudo seu maioratu: cum hoc casu incapacitas perpetuo ei duret: vt post Iserniam in. §. deniq; & Cardi. Alex. in. §. prædictis colum. 3. quæ fuit prima causa beneficij amittendi tenet Tiraquel. de primogenitura quæstione. §. numer. 8.

Filius etiam qui patris thorum violauit à successione primogenij repellendus est vt idem Tiraquel. d. numer. 8. tenet post Bal. in. l. cum in antiquioribus columna. 6. vers. & primo præmitto. C. de iure deliber. vbi refer quod ius primogenituræ hac de causa ablatum fuit Rubem primogenito, & Ioseph applicatum: nam dignitas inquit ille quæ ab indigno recedit, proximiori in gradu applicatur argumento. l. 3. §. emancipati. ff. de bonor. posses. contra. tabul. & c. licet de voto & Grego. Lupius in. l. 13. titu. 7. part. 6. vers. yoguisse sed is in amissione hereditatis loquitur, quod & cōprobatur ex traditis per Anto. Gomez in. l. 22. Tauri. num. 14.

Et præterea quia filius qui aliquam ingratitude causam contra patrem commisit priuilegium filijs datum amittit: vt colligit Bart. in. l. diuus. ff. ad legem Iuliam de parici. quem ad hoc citat Grego. Lup. in. l. 1. titu. 15. par. 2. ver. o desheredar. in pri. quæ lex idem in filio regis inuit, atq; illic Grego. Lup. post Bartolū

in filio adulterante vxorem sui patris explicat: quia hac de causa, filius ex hæredari possit auth. vt cum de appel. cognoscitur. §. causas. quod latius in terminis prosequitur Peralta in. l. si quis in principio testamenti. ff. delegatis. 3. numer. 89. cum sequen. plures citas autoritates, & an idem in eo qui cum defuncti vxore coierit.

27. STATIN etiam occurrit & se te offert alia utilis inspectio, an pater à maioria antiqua filium suum ex hæredare possit? quæ quæstionem mouit Gregori, Lup. in. l. 9. titu. 7. par. 2. ver. de lineage qui refert Ioannem de terra Rubeca in tracta primogeni. conclus. 19. qui pro vtraq; parte fundamentis adductis cogitandum relinquit in hæc verba. *in hac re melius arbitror p̄e dubitare quam temerè diffinire.* Petrus tamen Peralta in. l. 3. §. qui fideicommissam. ff. de hæredi. institutu. num. 86. vers. tertio. ex prædictis aliam distinctionem tradit, quod à maioratu antiquo ex hæredari non possit sed à nouo tantum & ira cōtra Ducē de Nara filiam Comitis de Valentia diffinitū fuisse testatur in supremo regio senatur ob clandestinū matrimonium quod sine patris voluntate contraxerat vetante. l. 49. Tauri. quam conclusionem confirmat nu. 91. vers. redeundo & num. 93. respondit fundamentis contrarijs, & textur in. l. Paulus. 47. in fine. ff. de bonis liber. in quo nititur aliquad cōtrariū tenendū in feudo, & cōtra eodē retorquet, & ex illo, istam suam opinionē probat: nā ibi præteritio filij quæ quasi ex hæredatio est, filio ad successionem ei, ex bonis liberto rū aui deferendā nocere non potuit.

I oppo.

oppono tamen textum cum Gregorio Lupio in .l. si ex patronis. §. Iulianus. ff. de bonis liber. dum ait quod *si filius à patre ex hæredatus sit, ab auo non sit: non solum liberterum paternorum bonis, verum etiam ab auo quoq; excludi debere: quia per patrem auitos libertos consequitur*: nam vt iura nota sunt à Gregorio, & Peralta citata ius patronatus extra causam hæreditariam tam bonorum patris quam aui esse, atq; in eo iure vt filium, & non vt hæredem succedere proculdubio est.

Ex diametro ergo hæc duo iura inuicem pugnare videntur: vt mirum sit cur tam variè iurisconsulti respondeant: quare glos. vltima in dicta .l. Paulus. ex dicta lege si patronus. 12. opponit, & ait in hæc verba, solue vt ibi, & in dicta .l. si patronus vt. filium soluit, quod in dicta .l. Paulus, filius sine causa ex hæredatus fuit, & sic non mala mente: quia præteritio illa à patre milite facta pro ex hæredatione habetur: ex fictio ne igitur & sine causa ex hæredatio facta restringenda potius, quam extendenda est: quare dictus. §. Iulianus de quo Peralta non meminit vel multum obfistere videtur.

Sed responsio & non inarguta videtur ex his quæ numer. 26. diximus: filium scilicet ob ingratitude causam priuilegium filijs datum amittere: consequens igitur erit vt ius patronatus vt filio, illi competens ex eadem causa etiam amittat, & ad ius istud ex hæredatio extendatur, quæ decisionis, & solutionis ratio ex regia atq; elegã

ti lege munitur. l. 7. titu. vlt. par. 4. vbi declaratur quod inter patrem & filium quædam naturalis amicitia enascitur, quæ ex causis, ex quibus filius ex hæredari potest, soluitur. Quam legem ad hoc mente tenere mandat dominus Gregor. Lup. ibi: ea igitur tantum quæ tantquam filius & ex qualitate filij ex causa ingratitude filius amittit, & ab eo iure, ex hæredari poterit si pater eius ex eadem qualitate filij in eodẽ iure successit auo: vt in iure patronatus ex ratione dicti. §. Iulianus ibi *quia per patrem auitos libertos consequitur*, non ergo alia bona amittet quæ non à patre prouenerunt vt ex .l. si arrogator. ff. de adoptio. notat Peralta & facit. l. Thais. 4. 1. §. Stichus. ff. de fideicommissis. liber. ex quo textu colligit Iaf. in .l. 2. C. de iure emphiteo. nu. 110. non posse patrem filium à iure emphiteotico priuare, cum id non à patre, sed à vero domino occasione mortis patris filius capiat, & istam esse communem opinionem profiteatur. quod asseruit Bart. in .l. & ius iurandi. §. si liberi. ff. de operis liber. & alij sequuntur quos citat dominus Præses Couar. in rubri. de testamentis in .3. par. nu. 26. & in terminis maioratus Anto. Gomez in .l. 40. Tauri nu. 72. qui supra dicta non allegat. dominus Ludouic Molina lib. 1. de Hispano. primogenijs. c. 9. & iuxta supra dicta intelligenda sunt quæ scripserunt docto. & Tiraquel. de primo geni. quæst. 21. num. 10. & 11. & ab ipso relati.

28. Manat etiam ex proximè dictis, num ob laesitatem testatoris famam ab ipso filio, pater hunc filium à maio-

à maioria ista antiqua ex hæredare possit? Petrus Peralta. in .l. 3. §. qui fideicommissam. ff. de hæred. insti. numer. 87. vers. sed occurrit mihi dubium elegans, respondit hoc esse nouum dubium: & à doctoribus non tactum: & probat de hac re dubitari non posse quia sub illa quæstione remanere debeat, an scilicet ob hanc causam filius vel successor in antiquo maioratu indignus successione huius efficiatur, atq; eo priuari possit: qui multis adductis concludit eo priuari non posse. Ad huius tamen quæstionem decisionem quæ in duabus proximis quæstionibus diximus memoria erit re petenda, & omnino videndus est Dominus Ludouicus Molina dicto lib. 1. capit. 9. numer. 8. cum sequent: qui exactissimè ac copiosè quæstionem istam difficilem resoluit: vt morã facere opus non sit.

29. Occurrit & altera vtilis quæstio, si quæ quod pater filio maiori natu primogenium relinquit, sed postea illum à sua hæreditate ex causa ex hæredat. an ex hoc maioriam reuocare videatur? & Gregor. Lup. in .l. 2. titu. 15. par. 2. in ver. maioria. colum. 3. prope finem. vers. quid autem. dicit quod non videatur ex textu in .l. 1. §. sed si ex hæredato filio. ff. de assignatio. liber. qui textus est ad hoc optimus dum ait in hæc verba, *sed & si post agnationem fuerit ex hæredatus non semper adimet assignationem nisi hoc animo facta sit* & est textus ei similis in .l. si patronus. 12. §. si quis libertum. ff. de bonis. liber.

30. Q V A R T O, incapax quis

efficitur accipiendi legatum sibi factum si ab hostibus capiatur. l. 1. in bello. ff. de capti. & post limi. reuers: quia seruus hostium efficitur: ideoq; proximo successori hæreditas defertur, vel substituto si is illi datus fuerit. l. 1. §. vltimo. ff. de bonorum possessione contra tabul. l. si necem. §. si deportatus. ff. de bonis liberti. per quæ iura tenet Tiraquellus de primo genitura quæstione. 23. numer. 25. quod filius primogeniti captiui adhuc viuens, sed inhabilis, ad successione admittendus sit: quia paria sunt in materia successione quem non esse in rerum natura, vel esse sed à successione excludi: vt locum faciat filio exclusi, vel substituto, & idem ait in furioso, dementi, vel alias inhabili primogenito per iura ab ipso citata. Sed in hac re ita res accipienda erit vt deportatus omnino incapax sit, & statim locus erit substituto.

Cæterum in ab hostibus capto non idem erit, nec sequenti in gradu possessio maioratus dari debet: vt respondit in terminis Gregorius Lupius in .l. 4. titu. 29. part. 2. in glos. 1. per iura ab ipso citata quæ aperte non probant, sed apertius probat sextus in dicto §. si deportatus vbi probatur hæc distinctio, qui textus subdit rationem: *nam propter spem post liminij obstat liberis suis*, & idem decidit textus in d. l. 1. §. Si ex tribus filijs. ff. de bonorum possessione contra tabulas, qui textus captum posthumo æquiparat, ibi, nam quamdiu posthumus speratur in eadem causa esse, & partem facit. Quod æquè verum

esse censet Grego. Lup. ibi, & extendit: ut interim quod filius primogenitus successor in maioria ab hostibus non reuertitur pater vsu fructu maioratus filij potiri non debeat post Nicol. de Neapol. in l. 2 §. remittit. ff. de excusatio tuto. & per illum textum quem ad hoc redit singularem: qui etiam subdit, pro redimendo eodem successore ab hostibus, & propter causam alimentorum ipsius, præcipue si ille sine eius culpa ad inopiam veniat, bona maioria etiam alienari expresse prohibita, & vendi, & distrahi posse: quia verisimile sit quod si disponens viueret interrogatus idem respondisset, & sicut ipse si viueret ad hoc teneretur: ita eius bona cum hoc trãseant onere.

Interim ergo. quod ab hostibus reuertitur proximiori maioria: curator dari debet ut probat lex illa. 4. titul. 29. part. 2. sed iam dicta obtinere non videntur quando filius post patris mortem reuertitur: quia iam reperiret maioriampenes alium vocatum post eum curerat delata. illiq; ius quæsitum nam post liminijum ad ius alteri quæsitum non extenditur ut tradit Gregor. Lup. in. l. 7. eodem titul.

Sed idem Gregor. Lup. contrarium videtur, & iam dicta leges contrarium probant: quod scilicet expectari captus debeat, & proximiori in gradu post captum vocato maioria non deferatur donec spes sit reuersionis: recte ergo tenet quod bona vel curator, vel substituto præstita causione de restituendis bonis dari debeant & hoc puto verum licet ipse Gregor. Lup. in. l. 8. titu. 29. par. 2. ver.

34 heredar contrarium velit, & quod sententia in re illa maioria cum tali curatore bonorum lata successori proximo non noceat cum mortuus ab ora captiuitatis fingatur, & contra mortuum sententia lata non teneat. Sed quod teneat talis sententia ait, & in contrarium videtur casus in. l. papillus. §. tutor. ff. de tutelis & ratio. distrahē. ibi vel *si quis curator bonis eius sit constitutus recte conuenietur.*

Circa ordinem tamen succedendi in materia capti ab hostibus vide, l. lex Cornelia. ff. de vulgari & pupill. & quod ibi notatur per doctores & supra scripsimus in. c. 1. in principio num. 9. & 10.

35 **QVINTO**, incapax successione efficitur aperiens testamentum ante habitam quæstionem de familia circa necem defuncti. l. Marcellus. 3. §. vlti. ff. ad Trebelli. l. 13. titul. 7. par. 6. vbi alios casus videbis.

SEXTO, incapax efficitur qui patrem ab hostibus captum redimere noluit: nam hoc casu filius à patre apud hostes susceptus ex muliere etiam infideli quæ illū redemit, filij legitimis in successione patris præferendus est ex textu qui alibi non reperitur in. l. 7. in fine titul. 29. part. 2. secundum Grego. Lup. ibi quem memoria teneri mandat.

36 **SEPTIMO**, indignus quis efficitur si prohibuit ne tabellio vel testes ad testatorem introducerentur, ut eius dispositione impediret. l. Marcellus. 3. §. vltimo. ff. ad Trebelli: & iure quidem optimo hæc impedimenta testari volentibus adhibita iura abhorrent quod huius rei curam magistratibus accu-

accurate commiserint. ex. l. culerent magistratus. ff. de testibus. secundum intellectum Odofredi communiter receptum, ut videre licet per Petrum Peralta in. l. si quis in principio testamenti. ff. de legatis. 3. num. 31. prope finem. **Quem tex. redit ad hoc celebrem & singularem: quod iudex etiam nemini petente seu postulante cum scit grauatum infirmitate ob propinquorum sollicitudinem libere testari non audere agrotum illum adire possit, & secum testes & tabellionem asserre cum quibus libere testari valeat. Quem textum notabilem ad hoc redit cum multoties ille casus in praxi accidere soleat.**

Impediens igitur alium testari eadem poena punitur: ut ipse impediens nec actiuam, nec passiuam testamenti factionem habeat ut in. l. 27. 28. cum alijs duabus seq. probatur titul. 1. par. 6. hic dicitur quod si secundum testamentum perdolum vel fraudulentum in stigationes fiat, vel precibus hæredis scripti importunis: & alter hæres in primo testamento institutus sit, & in bonorum possessione reperiatur, excipiendo se tueri poterit: secus vero si alter possideat nam illum actione de dolo conuenire poterit. l. 1. in fine. ff. de doli exceptione. ibi *in testamento*. l. non enim cum glof. ff. de inofficio. testamen. vbi Angelus refert ita obtinuisse, pro ut illum refert Petrus Peralta in. l. si quis in principio testamenti. ff. de legatis. 3. num. 92. & 93. vbi non paucos doctores refert idem tenentes, & approbantes illam famigeratam decisionem Innocen-

in. c. petitio. de iure iur. ad id allegari solitam quod importunæ preces instar incursionis, & iustitiam metus habeant. Quod late Peralta prosequitur, atq; munit, & quæ dicantur importunæ præces explicat.

Idem tenet Bernardus Diaz Luceo in. regula. 397. qui, citat Seguram, & Joann. Lup. Palac. Rub. idem tenentes ut si vir assidua vxoris petitione motus aliquid vxori relinquat unde subdit Peralta ibi numer. 94. colum. 4. illius numeri quod si pater propter filij importunitatem illam melioret in tertia parte bonorum, vel in certa summa non cessabitur melioratus statuere etiam. l. 26. Tauri eandem Angeli decisionem refert sequens etiam Grego. Lup. in. l. 2. titul. 8. par. 6. ver. por falago: quando in alterius perniciem suggerendo falsas causas quis blanditur: alias enim licitum est vnicuique alterum prouocare ut eum instituat. l. si. C. si quis alter testari prohibe nisi minima, metas, vel verba cum talibus blanditijs, suggestionibus, vel falsis instigationibus immisceantur. Ut post Bart. & post eum Iass. et Ioan. Ber. Diaz relati supra declarant. Vide etiam. l. 28. titul. 2. par. 6. quæ hoc probat cum adest dolus: quia ex falsis assertionibus testator deceptus fuit, quod etiam ex sequentibus confirmatur & alijs modis incapax quis efficitur ut per glo. & doctores videre licet in. d. l. Marcellus. §. si.

40 **OCTAVO**, dispositio testatis nulla & inutilis efficitur si ex falsa causa ipse motus fuerit: ut si testator post hæredis institutionem quam fecerat, falso

rumore inter ceptis secundum fecerit testamentum, in quo praefatur quod ex eo quia haeres in primo testamento descriptus mortuus dicebatur, secundum haereditatem instituebatur: ut in casu legis ultima. ff. de haeredi. institu. de qua re late agit Petrus Peralta in rubrica. ff. de haeredibus institu. num. 173. vers. tertius casus. & num. 174. Anto. Gomez. in l. 24. Tauri. num. 1. vers. decimo. domi. Anto. Padi. in l. 1. eam qua. nu. 48. & 49. C. de fideicommiss. & licet inter Doctores non modica contentio sit, an legata tantum quae in primo testamento relicta fuerint debeantur: & quod debeatur frequentiori calculo approberetur, illa tamen opinio quae habet quod utriusque testamenti legata praesententur ex l. 21. titu. 1. par. 6. approbatur in fine.

41. Hoc tamen non procederet si legata ita magna fuissent, ut totam prope hereditatis substantiam absorberent: nam hoc casu ita legata in posteriori testamento relicta, sicut & ipsa prima institutio reuocata censentur, ut est de mente. Bart. in l. demonstratio falsa. §. quod autem nume. 14. in fine. ff. de conditio. & demonstra. cuius opinio placuit domino Antonio Padilla in loco supra relato. num. 5. & Petrus Peralta ad melioratum filium inducit in l. si quis in principio testamenti. ff. delegatis. §. num. 28. vers. se primo fallit. modo legitimas filiorum legata non excedant, & falsa causa meliorationi etiam cohereat: cum hoc etiam casu eadem vigeat ratio. Quae opinio ea etiam ratione mititur: quia testator eo errore

ductus plura legata in secundo testamento relinquit: nam si ei comperita fuisset haereditis primi vita haereditatem aliam non instituisse, & proinde quia prior ille haeres magis sibi dilectus erat ab eo tenetiora, & a secundo maiora legata relinquit: ut primum haereditatem minus, & secundum magis grauetur. ex qua l. 2. ff. partita refert ibi Grego. Lupi. vet. el testador se mo-

uio, quod si relinquens maioriā filio secundo, dicat quia fortuna fuit quod non potui illam primogenito relinquere, ita relinquo: quod praefendus sit primogenitus qui viuus reperitur.

Secundo infert, quod si primogenitus extra regnum absens erat, & secundo genitus falsum fabricauit rumorem, vel famam quod ille erat mortuus, quae pater ductus maioratum secundo genito relinquit: qui ait quod primogenitus reuersus a secundo genito auocare primogenium possit. Tertio ex eadem ratione infert, quod si pater in testamento maioratum etiam ultra tertiam bonorum instituerit, ac principi supplicauit ut eius dispositionem confirmaret, & postea ignorata confirmatione illa, in secundo testamento tertiam bonorum partem eidem filio relinquat, quia intentionis eius erat tunc filio fauere, prima maioria reuocata non censebitur. Quod ex eo etiam confirmatur, quia ex facultate illa regia ab impetratione & concessione, instituta maioria fuerat ea non reuocata vtiliter ut alias non semel diximus.

Infert & quarto Grego. Lupi. quod si pater filio secundo maioriā relinquat subdicens ratione: quia pater tuus fratri tuo maioratum tribuit

talia

talia bona tibi iure maioriae relinquo, ut ex eis honeste tu quoque vivere possis: & quia pater illam iam reuocauerat maioriā filios ad aequalitatem reducens, etiam maioria à matre facta reuocata censetur, atque hanc partem aequiorem esse inquit.

Sed pulchrum dubium est an habens facultatem regiam ad maioriā instituendam, illamque etiam filio spurio in defectum legitimum relinquendam, si illam relinquat filio spurio quem legitimum esse credebat, an teneat institutio maioriae ex defectu voluntatis constituentis? et Grego. Lupi. in l. 2. titu. 15. par. 2. vers. si no el hijo mayor colum. 4. in pri. vers. quid autem si habens. respondit quod teneat: quia in dubio cum facultatem habeat regiam: & legitimis careat liberis, ex eadem facultate maioratum instituere videtur, & sic quo melius possit. nisi esset de praeben. & quod ibi notat Abba. nam & si sciret eius illegitimitatem quod idem fecisset praesumentum est: ob id quia facultatem ad hoc impetrauit, & cum erratur in qualitate quae causam finalem non inducit, talis error minimè vitiat: ut tradit Bart. in l. demonstratio. ff. de conditio. & demonstra. l. 2. titu. 9. parti. 6.

44. Quid vero si praecibus, & suasionibus alterius tertij putā vxoris motus pater, filium communem meliorauit, etiam iure maioratus? quo quidem casu magis, atque magis filijs primi matrimonij iura fauent in eorum fauorem praesumentum, quod ex verbis l. 4. ff. de in officio. testamen. videre licet in hac verba: *Non est enim consen-*

tiendum parentibus, qui iniuriam aduersus liberos suos testamento inducunt, quod plerumque faciunt maligne, circa sanguinem suum inferentes iudicium nouercalibus delinquentis, instigationibus de corrupti.

45. Ex quo textu notat Bal. ibi praesumptionem esse contra nouercas, & Angelus etiam contra eas notat quae per falsas suggestiones maritum ad iniuriam proprio sanguini faciendam inducunt, & Paulus ibi ait notandum nouercam esse priuignorum inimicam, & eius suasionibus patrem contra filium aliquid fecisse, & non esse tollerandum. quae verba Pauli notandissima esse cum inducat ex illa lege generalem praesumptionem scribit Petrus Peralta in l. si quis in principio testamenti. ff. delegatis. §. num. 219. qui eosdem citat & Alberi. in dicta. l. 4. dicentem nota viridicam legem quae decidit parentes ad iniuriam filiorum propter blandicias, & deceptiones nouercarum moueri, & Peralta. verba illa Alberici viridicam, expendit quod ideo dixerit: quia praesumptionem illam pro veritate habuit, id est praesumptionem esse iuris & de iure, contra quam probatio non admittitur: quia & probationis, & confessionis vim habet ex textu qui ad hoc allegari non solet in l. si qui adulterij in fine. C. de adulterijs, quod alibi non legitur se ait.

Huius tamen Hispani concilii mei doctissimi traditio nimis generalis mihi videtur vel ea ratio

riore, quia omnes dispositiones in fauorem filiorum secundi matrimonij, quæ filijs primi matrimonij in aliquo nocere possent, & meliorationes filijs secundi matrimonij, & ipsi noueræ factas euerit, quod dicendum non est. Moueor præterea ex verbis quod plerumq; illius legis quarta supra allegatæ: nã dictio plerumq; idem significat quod non semper. ca. inspiciamus: 4. 5. de regulis iuris. in 6. l. 3. §. 1. ff. de officio præfecti. vigilum. Probatis igitur aliquibus factis vel dictis noueræ facilius moueri debet iudex, sed nihilominus contrarijs etiam præsumptionibus compenarentur. l. diuus. ff. de integritate restitu. & l. de tutelâ. C. eo. titul.

47 Quid vero si pater in præfatione contractus matrimonij affirmet futurâ spēs sui filij, vel patri, aut matri sponsæ quod ab ipso filius melioratus est in tertia bonorum suorum parte, an si falso affirmauerit melioratio illa pro facta habeatur? & quia hæc assertio vim promissionis habeat, & eadem causa & ratio, ne focer & hūrus decipiantur, quia videtur pars dotalis conuentionis: ob id etiam si patrem liberū antea redidisset filius ab illâ assertionē, nihilominus quatenus tangit commodum quod ex eâ sponsa erat habitura, valida erit: vt respondit Telli. Ferdi. in. l. 1. 7. Tauri. numer. 22. & 23. ex dicto Bal. in. l. præfēs. C. de trasactio. versic. ita bene dico. & ex Alexan. conf. 10. num. 4. volum. 4. & alijs fundamentis ab eo adductis. & idē quod Bal. tenet Platea, post Angelum in. l. rura. C. de omni agro de ferro. hb. 11. Si pater & filius hæc de causâ bona sua æstimari maio-

ri prætio permiserint. Sequitur Telliū Ferdinandū Ludouic. Molina. libro. 4. de Hispanorum primogenijs cap. 21. nu. 18.

48 Quod ad eod verum est, quod etiã si filius iste vere melioratus in tertio bonorū fuisset, nō poterit huiusmodi meliorationem seu maioriā in vita sua sequenti in gradu, & sic alteri fratri suo, vel filio ex altero matrimonio restituere: cū enim mulier dotem illi, suam contulerit fortasse huius perpetui fidei commissi contemplatione, fraudari quidem videtur si in ipsius graue dispensatum restitutio hæc præmatura fiat, quod & benignius esse respondit in terminis Doctissimus Anto. Padilla in. l. post mortem. num. 22. C. de fidei commissis. cuius æqua ac pia assertio ex iam dictis & dicendis munitur.

49 Confirmatur præterea proxima quæstio per notata per doctores in. l. 2. C. si quis aliquem testari prohibuerit: vbi communiter doctores tenēt quod dolus tertij suadentis falsis suggestionibus, alium instituere, instituto etiam ignorantino nocet, quæ opinio approbatur in. l. 28. titul. 1. part. 6. quia defectus voluntatis tunc adest. Et ex traditis per Cifuentes in. l. 2. 2. Tauri. num. 3. qui ait non tenere meliorationem filio factam vt facilius inueniat vxorem si filius illam non petere promissit.

30 Hinc etiam inferri possit, quod dum extraneus puellam maritare vult si maritus futurus nobilis fortē desiderans etiã suis cum sanguineis placere, cum extraneo illo conueniat quod in dotis instrumēto dicatur quod ipse nomine dotis mille aureos promittit, cum ducē-

tos

tos aureos tantum dari dotis nomine conuentum fuerit, quod ex defectu voluntatis amplius duceatur aureis etiam ab vxore, soluto matrimonio vel ab hærede eius nec peti, nec ab extraneo exigi possit videtur, ex iam dictis. Ad cuius quæstionis decisionem vide Bart. in. l. in his rebus. §. 7. §. si vir ff. soluto matrimo. nu. 1. & doctores, ibi ab additionatōre allegatos tenentes quod si post acceptilationem seu confessionem dotis receptæ, promissio eiusdem dotis in continentem sequatur, nulla actio hæredibus promittentis, ad quos soluto matrimonio dos reuertitur forte debet, nec hæredibus vxoris quaratur: quia confessio spe futura promissionis facta censetur. Atq; ita decisū fuisse in Neapolitano prætorio testatur Afflictus. decis. 323. & quod ad nihil aliud maritus tenetur quam ad cedendam actionem etiam innancem illius promissionis, etiam si filia, vel coniux dictam promissionem ignorassent.

Vide etiam quæ tradit Boer. decis. 329. num. 3. facit etiam textus in. l. in ijs rebus. §. mulierq; ff. soluto matri. vbi pbatur quod si maritus nomine dotis plusquam recepit solucere promittat, vltra debitū exigere non poterit. Et idem quod Bart. tenet Vitalis de Cambanis in tractatu clausularum allegatus ab Afflicto. colu. 9. vers. idem vero Bal. vide etiam Ripam in. l. 1. ff. soluto matrimo. nu. 53. videbis deniq; textum elegantem & nō vulgarem ex quo quæstio ista deciditur in. l. eleganter. §. item queritur ff. de doli mali, & metus, excepti vbi expresse probatur, quod si quis dolo tertij motus, mihi promittat a me conuentus de exceptione do-

li mali, contra me excipere nō poterit: cum non ego te circumuenerint. Vt ait textus ibi, quæ quidem ratio hoc casu & hæc quæstione videtur, & quod subdit ferè in terminis lex illa, in. §. sed & si mulier, vbi mulier dolo fictum debitorem marito nomine dotis delegauit, & ait quod deutor iste contra maritū de dolo vxoris opponere non poterit ne indorata sit, nec maritus ducturus nisi dotem accepisset ad onera matrimonij sustinenda, & idem probat. l. pure mihi. ff. eo. titul. vers. si eum volebat, quod intelligitur & declarat iuris Consultus in dicto. §. sed & si mulier modo maritus suo proprio nomine, & nō mariticiis agat. ibi, in eadem causa maritus est: nec enim hic debet exceptio, ne submoueri qui suo nomine agit, vt ait ibi textus: *secus. vero si vxoris nomine agat.* quod est notandū & ad praxim aduertendum nec erret aduocatus qui nō vxoris, sed mariti nomine agere, vel petere debet.

Quæstionis etiam est, nū ex causa ingratiitudinis successione maioris indignus quis efficiatur: maxime si patrem infirmum neglexerit: & magis est quod etiam ob laesam famam testatoris post eius mortem tãquam indignus: quis ab hæreditate non prebetur: nam si in vita testatorem offenderit, si talis offensus in suo testamento expressa causa illum non exheredet, etiam si hæres contra eum causam probet, aucth. vt cum de appellati. eog. nos. §. illud quoq; capitulum vers. causas. l. 10. titul. 7. par. 6. l. omni modo ad finem principij. C. de officio. testa. & ita decidit in vtroq; causa tam hæreditatis quam maio-

ratus Petrus Peral. in l. 3. §. qui fidei commissam, numer. 87. cum seq. ff. de hered. instit. verſ. sed occurrit: ex viribus supra citatis: & quia materia ista admodum odiosa, & poenalis sit: & pro inde quia quando indignus ab aliqua acquisitione repelli debet non impeditur nisi in casibus in iure expressis quod recte pluribus auctoritatibus probat.

Quare si descendens maior tamen aetate decem & octo annorum, patrem vel alium cui succedere debet, vel ex testamento, vel ab intestato mente captum, vel furiosum testatorem effectum non curauerit, vel custodierit, vel aluerit, vel captum apud hostes non redemerit si aliqua ex his facere omiserit indignus efficitur: quia in iure haec causa expressa reperiuntur. in l. 3. & 6. titu. 17. part. 6. in qua quidem l. 6. sancitum est successorem istum sine captiui mandato bona captiui iure distrahere posse: vt ex pretio illum ab hostibus vel a carceribus redimat: vt in authentica. si captiui. C. de epis. & clericis. notatur. Atq; idem quod Petrus Peralta tenet Grego. Lup. in l. 8. titu. 7. parti. 6. glos. 1. contra Angelum. Quod etiam si intestatus quis decedat ingratitude non repellat a successione ab intestato. Quod tanquam receptum plures doctores citans affirmat.

Quod intellige in descendentibus, & ascendentibus, secus vero in successione fratris, vel alterius extranei collateralis qui ex l. 1. 2. titu. 7. par. 6. sine causa expressione ex sola ingratitude ab hereditate repellitur, atq; indignus efficitur: vt recte aduertit Gregor. Lupi. in d. l. 10. titu. 7. part. 6.

ver. no la podra despues mostrar, quod in d. l. 12. dicit mente tenendam cum corrigat, vel reprobet communem opinionem contrarium tenentium. in fratre in l. fratres. C. de in off. testamen.

In casibus ergo tantum in iure expressis ab hereditate quis indignus efficitur, vt in praedictis casibus, & in casu l. si indignum. ff. de his quibus vt in dignis. puta si maritus, vel alius haeres ab uxore, vel ab alio institutus testatricem vel testatorem aegrotum non curauerit, vel id egisset quod per negligentiam & culpam suam mulier aqua institutus erat moreretur: qua de causa, vel si ab hostibus maritus uxorem, vel e contra non redemerit, non tantum ab hereditate, sed etiam a pacto de lucranda dote, & a bonis super lucranda constante matrimonio priuari poterit ex regia eleganti. l. 11. titu. 7. part. 6. verſ. la quinta ibi, *O de otra manera qualquier & verſ. la sexta, ibi,*

de las cosas que le son menester. l. si patronus non aluerit. 3. 2. ff. de bonis. liberto. quae idem disponit in patrono denegante alimenta, ea ve illi dare negligente: nisi de contraria voluntate defuncti constiterit puta si illum nihilominus haeredem instituat. Quod aded verum est, vt procedat etiam si executor cui electio commissa fuit testatoris inimicam eligat, quia nihilominus huiusmodi electio tenet: quia in dubio praesumendum est quod testator confessus & contritus decesserit vt scripsimus in hoc libro. c. 1. §. 2. nu. 33. col. vlti. intelligendo pro vt ibi diximus.

Supra dicta tamen in institutione tantum intelligenda sunt, nam

in le

in legatis & ipsa tantum ingratitude sufficit, vt tanquam indignus, legato priuetur, & indignus, efficiatur vt diximus in c. 2. in prinum. 35. & 36. & tanquam receptum scribit dominus Praeses Couar. in c. rei nuntius de testamentis num. 77. in prin. vbi citat non paucos illam Angeli opinionem de qua paulo ante meminimus damnantes: cum legatum ex iacta mente testantis adimatur, puta si post testamentum testatoris inimicus legatarius factus sit: l. vltima. §. vltimo. ff. de adimen. legatis. Atq; ibi non patet ingratitude causa recense: si ergo inimicitia post testamentum superueniant legati reuocatio inducitur, non tamen haeredis institutio reuocatur: reſtitq; rationem diuersitatis Iason in l. haereditas colum. 2. circa medium nume. 2. C. de his quibus vt indignis de qua re & nu. quinque testibus inimicitiae probari debeant vltra Iasso ibi num. 3. vide Bernard. Diaz Luco in regula 410. & circa quaestionem istam principalem videbis domi. Ludo. Molina in causa maioratus loquentem in libro. 4. de Hispano. primogenijs cap. 2. num. 28.

Manat ex iam dictis altera quaestio quae statim se se offert, nu. satis sit quod haeres vel legatarius indignus a testatore reputetur vt ab hereditate, vel legati successione repellendus sit: & Bal. in l. conficiuntur. ff. de iure codicillorum notanter ait quod etiam si decedens ab intestato successorem suum ab intestato indignum reputet, nihilominus ex quo non est factum testamentum ex permissua defuncti voluntate succedere censetur: quia haec fictio seu permissua praes

sumptio probationem in contrarium non admittit. Quod dicit si singulare, & ab alio non reperisse factum inquit Petrus Peral. in l. haeredem ff. de legatis. 2. num. 33. pagina. 277. Inuit ergo Baldi fictionem istam, euidentissimam etiam probationem excludere dura tamen sibi videretur: hac Baldi opinio scilicet, quod haec voluntas tacita permissua subintellecta, voluntati dispositua expresse, & euidentissimae praesferri debeat.

Ego vero Baldi dictum intelligerem quado testator demeritum vocauit haeredem, & sic verbis generalibus: ceterum si speciem demeritorum exprimeret secus tamen videtur: nam licet ab hac expressione Peralta recedat, vera tamen est: nam in fortiori casu data etiam expressa haeredis institutione, expresse probat contrarium eius quod ipse scribit. l. 10. titu. 3. par. 7. vbi approbatur expositio glossae in l. quoties. 9. §. si quis nomen. ff. de haered. instituendis: ver. contumelia: quae illum textum intelligit in contumelia specialiter expressa, & ideo ibi non tenuit institutio. & textus in l. his verbis. §. 1. ff. eo titu. in verbis contumelia generaliter prolatis loquitur, & glo. illa communiter approbatur teste Iass. in l. 3. in fine principij. ff. de liberis. & posthumi.

Hoc tamen verum est in institutione, nam in legatis conuictum a testatore prolatum licet generale sit, legatum adimit. l. Diui Verus. & Antoninus. ff. de adimen. legatis. vbi legatarium petiit appellando legatum in priori scriptura factum reuocatur: quia legata propter beneuolentiam testatoris, & propter merita legatarij

xij

zij sunt. 1. nec adiecit. ff. pro socio: quibus vel non modicum conuicia repugnat, atq; ideo vitiant vt declarat Iass. in d. l. 3. numer. 12. vbi istam esse communem illorum iurium traditionem fatetur. Si vero ad testantis gratiam reuertatur vide domi. presidem Couar. in. c. Reinuntius in pri. de testamen. numer. 17. & 18.

53. Multum quidem dilectio etiam ex verbis testatoris depromitur: nam si verbis dilectionem importantibus testator vsus fuerit licet non veris, & dispositio substineri debet, & efficacior reddi solet: vt si legatarium fratrem vocet, quum frater non sit. l. 13. titul. 3. par. 6. vel si dicat relinquo Titio centum quia honorem maximum in me contulit vt ait ex. in d. l. 2 o titu. 9. par. 6.

54. Nec obsistit textus in. l. 23. titul. 1. par. 6. vbi cauetur quod si testator testamētū expressa etiam causa in genere reuocet: puta si dicat nolo quod Titius, quem heredem in testamento institui, sit haeres meus quia demeritus est, & ingratus contra me, & quod etiam si in specie causam non exprimat tanquam indignus à successione haeres repellitur: nam vt glo. & communiter doctores expēdunt. l. hæreditas. C. de his quibus. vt indignis, & dicta. l. 23. fatis infirmitat non reuocatur testamentum per verba illa generalia indignitatis, & ingratitudeinis, sed hæredibus bona hæreditaria acquisita fuerit vt glof. illa & communiter doctores consentiunt, & illa lex. 23. re-

gnibi *perde la herencia.* ex quibus verbis constat quod ei fuerit acquisita quia alias amittere non

diceretur: & ob id dicitur ibi quod ad fideum deuoluatur. Si ergo testamentum reuocatum fuisset, ex verbis illis reliqui successores ab in testato admitterentur eo excluso, & ab eo tanquam ab indigno hæreditas delata aufertur: vnde lex illa 23. supra dicta confirmat, & ampliat, hæc vera traditione admissa pro vt illam Grego. Lup. admittit, & idem met Petrus Peralta. in. l. si quis in principio testamenti. numer. 51. ff. de hæredibus institut. pag. 387. vers. illud autem. Vbi in hæc facti specie quando testator indignos a sua hæreditate hæredes reputauit, quia fuerant ei in obediētes, & mandatis ipsius nunquā paruerant, atq; contra eum aliquas proditiōes commiserant, non ex primendo quam speciem inobediētiæ seu proditiōis, asserit Peralta se vidisse diffinitum quod hæreditatem amiserit, iuxta communem illam & veram traditionem textus in. §. ex eo autem solo instituta. quibus modis testamenta infirmentur vbi cauetur quod si testator profiteatur nolle testamentum ab eo cōfectū valere, & quod reuocat, & adimit hæreditatem ab hæredibus scriptis in eo: nihilominus tenet testamentum illud nisi vltius procedat aliud testamentum solenniter faciendo.

Et istam esse illius textus in. §. ex eo autem communiter receptā traditionem. idem Peralta profiteatur atq; ostendit non paucis doctoribus citatis & post Bar. in. l. si in iure. ff. de legatis. 3. refert quid dicendum si testator ita reuocet quia ab intestato decedere vult: & idem ait Grego. Lup. in. l. 23. tit. 1. parti. 6. glof. vlti. si idem testator aliqua verba favore venientiam

rium ab intestato pro tulerit: quia tunc per fidei commissum illis restituenda esset, nec fisco applicaretur post Paulum in d. l. hæreditas. per. l. peto in principio. ff. delegatis. 2. atq; idem si favore cohæredis illa protulerit sub dubio tamē, & quod odium, & amicitia, semper durare præsumatur tradit Paul. Castren. in. l. Lucius Titius. 22. ff. de legatis. 2. colum. vlti. in fine: quia non præsumitur mutata voluntas nisi probetur. l. fideicommissa. 11. §. si rem suam. ff. de legatis. 3. ibi probationem autem mutatae voluntatis ab hæredibus exigendam, & ideo ait Bal. in. d. l. Lucius Titius. quod sub verbis generalibus non comprehenditur illi quos testator odio habuit, & quod expulsus ab ipso de domo illi odiosus præsumatur.

54. Quid vero si in aliqua institutio ne seu dispositione caueatur quod inobediens patri possessori maioris eius successione priuatur an hoc procedat non tantum in primo nominato sed etiam in illo inobediēte qui non primo loco, sed vltiori succedere sperabat: & quod in hoc non procedat tenet Grego. Lup. in. l. 1. o. glof. 1. titul. 4. par. 5. per. l. si. ff. de bonis liber. 1. l. Titius, & quod ibi notat Bar. ff. de testamen. militis. quod limitat nisi sit nepos maior: cum ille in omnem euentum, morte vel culpa cessante succedere debeat.

Ego tamen pœnalem istam dispositionem ita non extenderem, quia non procedit in illo inobediēte qui prius benemerita in possessorem contulit, licet vltimo loco inobediens sit, ita tenet Gregor. Lup. in. d. glof. 1. post glofiam qua hoc expresse tenet in. l. si pa-

ter. 35 §. 1. ff. de donatio. ver. irrevocabilis. quam communiter doctores sequuntur & illum textum ad hoc extollunt ibi & Iass. in. l. ex hoc iure. numer. 54. ff. de iust. & iure. Pala. Ruu. in rubrica de donatio inter vi. & vxor. §. 5 o a numer. 5. vbi alios plures idem tenentes citat. aggregat & alios non paucos Tiracq. in. l. si vnquam C. de reuocand. donatio. ver. donatione largitus. numer. 13. subdens quod nullum reperit qui huic sententiæ contradiceret. vide etiam Boerium idem tenentem in decisio. 27.

Quod obtinebit quando contra primogenij institutorem primus successor ingratus fuit: nam hoc casu glof. in. d. §. 1. & eius ratio viget. Sed oportet quod benemerita institutioni maioratus præferant, vt dubiū non sit quin propter benemerita illa, donatio ista facta fuerit: atq; iam dicendum videtur in commissario, vel filio primogenito cui a patre fundatore maioris electio data fuit vt vnum ex filijs eligere possit: quia illum commodo non pecuniario grauare poterit si credimus Petro Peral. de qua re diximus in. c. 2. numer. 22. & 23: nam si remunerationis vera causa ad sit in pœnam non incidit contraueniens.

NONO, in capax successione hæreditaria filius espurius est, textus in auth. quibus modis naturales efficiantur sui. §. pen. authen. ex complexu. C. de incestis nuptijs. & l. 9. Tauri, quæ hodie habetur in noua legum collectio. ne. l. 7. titul. 8. lib. 5. de qua re ea tantum quæ non vulgaria sunt exhibere decreui, & cetera ab ordinarijs locis petenda relinquimus tradit

tradit & alia utiliora domi. Præses Couarru. in .4. libro decreta. 2. parte. c. 8. §. 5. & aliquas ampliationes & limitationes congestit diligenter Petrus Dueñas in regula. 366.

56 Ex qua regula primo infero quod filius spurius in maioratu succedere non possit: nam in feudis idē sancitum est. c. naturales. Si de feudo fueri cōtrouer. inter domi. & agnatū. c. quidā. hic finitur lex Conradi vt per hæc iura respondit Bal. in .1. generaliter. §. cum autem. C. de in fitu. & substi. nec in dispositione legali includitur, quantum ad commodum, & honores: feudum inquit Bal. honor est, de qua re, & quod dignitas sit maioria in hoc libro egimus, & late prosequitur Tiraquel. de nobilitate cap. 15. qui (vt breuiter agam) in numer. 12. non paucos refert tenentes bastardos nō esse de domo, agnatione, aut familia parentum siue de casata vt Itali vulgo appellant, nec possunt eorum insignia, aut vt vulgo vocant arma deferre: quo fit vt non pauci teneant nepotem etiam legitimum, ex filio tamen spurio seu bastardo natum, quo minime succedere: quia radix infecta sit vt videre licet per Tiraquel. de primogeni. quæst. 12. numer. 13. vbi numer. 14. citat hoc extendentes ad successionem ex testamento, de qua vltima re, consule di sunt doctores ab ipso citati.

Illud tamen indubitati iuris est spurium in maioratu succedere nō posse: cum quia nemo vnquam dubitauit hæc primogenia ad conferuandam defuncti familiam, & memoriam stabiliti: quod ab spurij alienum quidem est: tum quia l. 2. titul. 15. par. 2. expressè ca-

uetur successurum in maioratu ex legitimo matrimonio natum esse debere: tum deniq; ex alijs rationibus supra traditis in hoc libro. 2. cap. 1. §. 1. numer. 13. & 14.

57 Ex quibus iam dictis secundo infero, quod facultas faciendi maioriā illamq; filijs spurij relinquentiam, à Rege concessa in defectum legitimorum intelligenda est: vt tradit Grego. Lupi. in .1. 2. titul. 15. par. 2. ver. si no el hijo maior colum. 4. ver. quid autem & in .1. 32. titul. 9. par. 6. ver. no valdra colum. 2. ver. an autem virtute, extendens etiam si facultas dicat quod vni ex filijs cui velit pater maioriā relinquat: quia spurio, statibus legitimis, illam relinquere minime poterit, & probat textus omnium optimus in .1. generaliter §. spurios. ff. de decurio: quia princeps de natis ex legitimo matrimonio intelligere videatur.

Subdit proinde Grego. Lupi. ibi, quod licet princeps ex certa scientia, & de plenitudine potestatis ad relinquendam maioriā filio spurio facultatem concedat, & quod legitimi cum alimentis contenti sint: nihilominus talis facultas in legitimorum præiudicium nullius momenti erit, & hoc multis notabilibus rationibus, & fundamentis munit. colu. 3. vtriusq; partis adducens fundamenta. & in statuto hoc idem dictante communiter receptum etiam est: vt videre licet per dominum Præsidentem. Couarru. in .4. Decretal. 2. parte. c. 8. §. 5. numer. 6. alios citans esse communem opinionem referentes citat & alios non paucos Dueñas in regula. 366. ampliatione. 1. & Grego. Lupi. proxime citatus idem affirmant & in colu.

colu. 5. in pri. vers. bene tamen fateor. qui citat Decium cons. 271. incipienti in consilio transmissio de Hispania. idem in terminis maioriae consulentem.

Deficientibus tamen legitimis etiam in maioria dignitatis ducatus, vel comitatus hoc casu spurium succedere posse arbitratur ibi Grego. secus tamen esse inquit, & rectè probat in colu. 6. in pri. vers. sed an ille, in facultate regia ad maioriā relinquenti filio: quia cum de spurij princeps nō meminerit illā testator spurio relinquere non poterit: cum in tali licentia generali incapax minimè comprehendatur. Quæ omnia vera sunt & tenenda quicquid dixerit Anto. Gomez. in .1. 1. Tauri num. 16. cum alijs de qua questione in successione maioria videbis dominum Ludou. Molin. li. 2. de Hispano. primogenijs. c. 11. numer. 26. cum sequen. spurius tamen clerici filius etiam ab alijs consanguineis vocari ad primogenium siue in testamento siue in donatione minimè poterit stante regia. l. 2. titul. 3. lib. 5. ordin. & l. 22. titul. 3. lib. 1. ordin. quæ habentur in noua legum collectione. l. 6. titul. 8. lib. 5.

58 Supradictam tamen regiam facultatem & quod eius vigore, & dispensatione disponens stabiliret intellige eo casu quo ante ordinationem testamenti impetraretur: ceterum si post testamentum & hæredis vniuersalem institutionem impetraretur, & eius vigore pater spurium tantum filium habens illū instituat iure maioratus, primum testamentum & extranei prima institutio in eo facta non reuocabitur: quia quando secundum testamentum validum fieri posse spera-

tur, non de iure communi sed speciali & extraordinario, superueniente validitate talem effectum non assumit vt primum reuocet testamentum: vt notat sentit. Bart. in .1. 1. ff. de iniusto. rupto. qui in hac facti specie spurij scilicet in secundo testamento instituti, superueniente principis dispensatione, vel legitimatione quod non reuocetur primum testamentum decidit, quod sequutus est Petrus Peralta in .1. si quis, in principio testamenti. ff. delegatis. 3. numer. 23 pagina. 370. ex textu notabili in .1. 4. §. 1. ff. de fideicommissis.

Secus vero si ante confessionem secundi testamenti in quo maioria cum facultate regia fuerit instituta, & filio spurio relicta, facultas regia obtenta sit: quia secundum testamentum hoc casu in sola potentia validitatis de iure speciali non nititur, sed à primæua ipsius confessione actu, & re ipsa validū est: eodem iure speciale tale secundum testamentum ipso iure præcedens tollit: vt ex textu notabili de ciarar Paul. Castren. in .d. 1. 1. ff. de iniusto rupto per legem secundam illius tituli, quam legit cum dicta. l. 1. & post illum Peralta in loco supra relato. numer. 25. quæ adaptatio ad rem nostram quia sæpe in praxi euenit mente tenenda est.

59 Legata tamen in eo testamento relicta in quo hæres incapax institutus fuit deberi, communiter receptum est, vt videre licet per Iass. in .1. fratres. numer. 4. C. de in officio. testam. & nunc teneat pactū quod spurius in emphiteosi succedat, vide distinctionem Grego. Lupi in .1. 28. titul. 8. par. 5. ver. segun se auiene, quod aut pactum apponitur respectu illius qui legiti-

mam & naturalem prolem habere potest, vt quia matrimonium con- trahere prohibitus non sit, & pactum illud tenet, aut è conuerso quãdo refertur ad eum qui spurios tantum filios habere poterat: vt ad clericum in sacris ordinibus constitutum & nõ tenet pactum ex his quæ notat Baïd. in .l. hæredibus. §. 1. ff. ad Trebelli. Abb. in .c. in præsentia colum. 5. de probationibus: quod dicit Gregor. mente tenendum: quia non tangunt doctores & se vidisse de hac re arduam quæstionem in magna causa in consistorio regio de qua re vide quæ scripsimus in .c. 1. §. 1. numer. 19. isto libro & Afflictum decis. 96. & decis. 99.

61 PRIMO quæro, quid si filius spurius hæres institutus sit, vel vltra quintam bonorum partem ei pater relinquat, an saltem respectu eius quod capax est, & sic respectu alimentorum dispositio sub- stineri possit? & quod possit tenet Grego. Lupi. in .l. vltima titulo. 5. part. 6. ver. defendendo. in fine. & idem videtur Afflictus decis. 99. quod nota.

62 SECVNDO quæro, an hoc legatum alimentorum ex alijs legatis gratuitis minui debeat, & etiam ex funeris impensa? & magis est, quod cætera legata etiam quintam bonorum partem excedentia, ad patrimonium & vires quintæ partis, reduci debeant, secus tamen esset in hoc legato alimentorum vt videre licet per Anto. Gomez. in .l. 11. numer. 41. Tauri. quia ius alimentorum necessarium sit. Quare si partem quinti bonorum pater leget illi, si filio ad alimenta non sufficiant, legitimi filij, vel hæredes ad supplementum ali-

63 mentorum tenentur vt notat Grego. Lup. per textum ibi in .l. 8. tit. 13. part. 6. ver. menses. in filio naturali: nam spurio vsq; ad quintam tantum ratione etiam proprietatis debentur, & legitimis nõ estãtibus etiam si quintum alimẽta excedant: modo legati valor, alimentorum valorem non excedat: vt idem Grego. Lup. considerat in .l. 10. titulo. 13. par. 6. etiam si pater dictissimus sit.

Omnis ergo donatio inter patrem, & filium spurium in fraudẽ legis facta, & contractus fictitij cõsentur vt idem Grego. Lup. tradit in .l. 10. titulo. 13. par. 6. ver. la donacion, etiã fideicommissum à filio isto relictum: vt videre licet per dominum Præsidentem Couarru. in loco proxime citato. d. 5. numer. 3. alimentorum vero vel dotis nomine iure quidem optimo filia clerici ex patris bonis capit: vt resolutiue, magis taliter, simul & eleganter more suo tradit dominus Anto. Corduba à Lara in .l. 1. §. idem rescript. ff. de lib. agnoscen. numer. 7. cum alijs vbi numer. 23. de dote agit.

64 TERTIO quæro, quid si princeps dispenset cum patre habente filios tantum spurios quod illos instituire possit, vel illis vltra alimẽta vsq; ad certam quantitatem leget, vel quicquid pater voluerit, nõ inter istos filios spurios locum habeat ius accrescendi? & Bal. in .l. vnica. §. vbi autem. colum. penul. C. de caducis tollen. numer. 10. respondit quod licet dispensatio odiosa sit, & restringenda, voluntas tamen testatoris fauorabilis, & amplianda est, & si essent legitima ti nullum dubiũ esset. Quod dictum ad similem quæstionem maioris indicit

inducit Grego. Lup. in .l. 33. titulo. 9. partita. 6. verbo à crecer se ya. columna. 2. in principio.

66 QVARTO quæro, consanguineus carnaliter cõsanguineam intra quartum gradum cognouit, sed postea ex Papæ dispensatione eam in vxorem duxit, ex qua naturalem filium ante dispensationem conceptum suscepit, & postea alios ex ea procreauit filios, num ille ante dispensationem conceptus, ceteris postea conceptis in successione primo genij præferri debeat? & Grego. Lup. in .l. 2. titulo. 15. partita. 2. verbo, si no el hijo mayor, columna. 2. in fine vers. sed pone. in terminis maioris concludit quod si ante dispensationem natus non succedat, atq; ita intelligit Baldum in .l. Paulus ff. de statu. homi. asserentem quod si Papa dispenset in matrimonio, filij ante dispensationem concepti non succedunt tanquam spurij, & quia fictio ad tempus de iure prohibita non retro trahitur. Secus tamen ait in filijs post dispensationem natis ex textu in .§. ex contrario insitura de ingenuis, & man. & ex .l. 2. §. 1. ff. ad Tertullian. est etiã textus expressus pro assertione Grego. Lupi in authenticis quibus modis natura. effi. sui. §. tribus. prope finem colact. 7. qui ait in hæc verba: cum enim dubitatur, vtrum oporteat conceptus, an partus respiciat tempus, sancimus vt nõ tempus, conceptus sed partus inspicatur propter filiorum vtilitatem.

Si vero contingat tales aliquas excogitari circumstantias casuum, in quibus est vtilius conceptionis tempus, quam partus: tempus illud valere magis præcipimus, quod vtilius sit nascenti. & idẽ cauetur

in .l. nuper in fine, C. de naturalibus liber. estq; ad rem istam textus omnium optimus in .l. filius à patre. 28. §. si. ff. de lib. & posthu. vbi illum posthumum hæredẽ quẽ instituire posse sancitum est ex ea nasciturum, quæ licet illi vxor esse non possit, ei tamen licita spes erat illam habendi in vxorem, puta ex dispensatione, vt hoc casu. Cõprobatatur præterea ex ea quæ supra scripsimus numer. 12. cum seq. verso secundo de incapacitate.

67 Incestuosus ergo filius non efficitur legitimus per subsequens matrimonium dispensatum, quando ipse ante matrimonium contractum natus fuit, vt Grego. Lupi vbi supra respondit & in .l. 1. titulo. 13. part. 4. glo. pen. colum. 2. in principio post Baldum ab ipso in duobus locis allegatum & si genitus ex concubina sit constante matrimonio, atq; maritus mortuo vxore ante concubina partum cū ea matrimonium contrahat num idem dicendum sit? vide eundem Grego. Lup. in .l. 2. titulo. 15. par. 4. verbo casale con la barragana.

68 QUINTO & retento eodem themate quæro, quid si dispositio maioris vocaret filios natos, & genitos ex legitimo matrimonio, num idem dicendum sit? & idem respondit Gregorius Lupius in .l. prima titulo. 13. partita. 4. verbo, casale conella. columna secunda vers. sed quid si dispositio maioris. quod magis sit satis non esse quod natiuitatis tempore nascatur legitimus, si tempore conceptionis hoc abesset, ex textu cũ glo. in .l. qui libertinos. §. posthumus. ff. de operis liberto. quam glosam cum textu ait quod nescit alibi vidisse.

69 SEXTO, cum eodem Grego-
gor. Lup. in dictal. 1. verbo, caſe
conſequutiue quæro, num idem di-
cendum ſit in filio ex conſanguini-
nea ſuſcepto cum qua de factio cõ-
traxit, & poſtea diſpenſationem
obtinauit? qui reſpondit quod ſi in-
terim quod d. pro diſpenſatione miſ-
ſerit teſtamentum fecerit, & po-
ſthumũ ſi mafculus is naſcatur, vo-
cauerit ad maioriam ab ipſo inſti-
tutam, ſi teſtator ex alia vxore fi-
liam habebat, & diſpenſatio ante
poſthumi natiuitatem veniat, ita
quod filius naſcitur legitimus, iure
in maioria poſthumus ſuccedit per
textum in. l. ſiquis poſthumos in
princi. & in fine. ff. de liber. & po-
ſthumis. Quod intellige data ſcien-
tia cõſanguinitatis ex parte vtrius-
q; coniugis, eaq; probata, & ma-
trimonio publicè contracto: quia
ſi ſcienſia non probetur, ex matri-
monio publicè contracto ignorã-
tia præſumitur cõſanguinitatis: ex
qua ignorãtia etiam vnus ex par-
tibus legitimus erit filius, illisq; tã-
quam legitimus ſuccedit tex. in. c.
peruenit qui filij ſunt legitimi. c. cõ-
inhibitio de clandest. diſpenſ. l.
1. titul. 13. part. 4.

Secus tamen erit ſi matrimoniũ
ſit clandestinè contractum: quia
ex clandestinitate oritur iuris præ-
ſumptio ſcienſiæ cõſanguinitatis,
& ideo filij legitimi nõ efficiuntur:
vt doctores communiter notant
in. d. c. cum inhibitio & aper-
tè probat textus in. l. 3. titul. 3.
parti. 4. oportet igitur quod de
ſcienſia vel clandestinitate in impe-
tratione diſpenſationis mētio fiat.

70 SEPTIMO, quæro ſub eadẽ
facti ſpecie, directa fuit hæc diſpẽ-
ſatio epifcopo iuxta ritum Roma-
næ curiæ vt cum eis diſpenſaret, ſed

ante executionem diſpenſationis
ſeu commiſſionis, natus fuit filius
qui legitimus fuiſſet ſi oportuno tẽ-
pore epifcopus diſpenſaſſet, quid
iuris eſſet Grego. Lupius quærit?
& in. l. 2. titul. 15. part. 2. reſpõ-
dit in glo. verbo, el hijo mayor, co-
lum. 2. in fine & 3. in prin. quod
licet epifcopus ad damna, & intere-
ſſe maioratus re neatur: quia hæc
damna congruam non recipiunt
æſtimationem, talis filius ſuccede-
re debeat. quæ opinio quia æqui-
tate nititur, ideo mihi placet maxi-
mè ſi dolus ab epifcopo abſit ex. l.
9. titul. 16. par. 1. quam nota.

71 OCTAVO quæro, primo-
genium pater relinquit ſpurio filio
in tempus, quo legitimus efficiat-
tur, nõ in maioratu ſuccedere poſ-
ſit? & magis eſt quod ſi poſtea le-
gitimetur in maioratu ſuccedere
poſſit: nam vt tenent doctores in
l. Gallus. ſ. inſtituens. ff. de liber-
ris. et poſthu. ſpurius poterit hæ-
res inſtitui ſub conditione iſta ſi
legitimus efficiatur per. l. in tẽpus
ff. de hæredibus inſtituen. quã opi-
nionem communem eſſe teſtatur
Iaſſ. in. d. ſ. inſtituens numer. 5.
& alij non pauci eam ſequuntur
quos citat ſequutus domi. Præſes
Covarru. in. 4. decretal. c. 8. ſ. 5.
num. 12. idem tenet Petrus Peral-
ta in. l. hæredem. ff. delegatis. 2.
nu. 58. vbi dicit quod vbilibet hæc
eſt cõmunis opinio, cõmunè etiam
dicit Grego. Lup. in. l. 19. titu. 3.
parti. 6. verbo heredar, ſed is ſub-
dit quod in filio inceſtuofio magis
ſibi placet cõtraria opinio loquẽs
in maioratu, à communi tamen
opinionem non eſt recedendum.
quam etiam communem faterur
Petrus Duẽnas in regula. 366. ver.
filius ſpurius, limitatione. x. vbi plu-

rc8

res tenentes citat, & idem fatetur
dominus Ludou. Molina in libro
ſecundo de Hiſpano. primogenijs.
cap. 7. nume. 40. cum ſequen. &
iuxta eius reſolutionem intelliges
quæſtionis iſtius deciſionem.

72 NONO quæro, quid in ſuc-
ceſſione matris dicendum ſit? &
minimè dubium eſt quin attento
iure communi filius ſpurius matri
ſuccedat. l. hac parte. l. ſi ſpurius
73 ff. vnde cognati. tam ex teſtamen-
to quàm abinteſtato. Sed ſtanti-
bus legitimis vltra quintam partẽ
bonorum matris capere non pote-
rit ex. l. 9. Tauri, quæ in noua col-
lectione legum habetur in. l. 7. ti-
tulo. 8. lib. 5.

In filio tamen clericali atq;
aliter intelligendum eſt: nam Ciſaẽ-
tes in. d. l. 9. Tauri numero. 5.
verſ. tertio dubitatur ait, ibi eſſe
caſum quod non ſuccedat matri-
dum dicta. l. 9. in fine ſe reſert ad
deciſum in. l. 2. titulo. 3. libro. 5.
ordin. quod etiam placuit alijs vi-
ris doctiſſimis, ſcilicet Roderi. Sua-
rez Palaci. Ruuio prout illos re-
fert Grego. Lup. in. l. 3. titul. 21.
partita. 4. qui in verbo, los de la
madre. contrarium tenet qui mi-
ratur eos non meminiffe quod di-
cta lege tertia in fine contrarium
probatur.

Sed contrariã opinionem quod
ſcilicet matri filius clerici nõ ſucce-
dat tenet etiam Anto. Gome. in. d.
l. 9. Tauri. numero. 5. Didacus
Perez in. l. 2. titulo. 3. lib. 1.
ordin. colum. 4. verſ. quæritur vl-
terius Petrus Duẽnas in regula.
366. verbo ſpurius filius verſ. 8.
fallit: qui de Gregorio Lupio non
meminit. Idem etiam tenet domi-
nus Præſes Covarru. in. 4. decre-
talium. 2. parte cap. 8. ſ. 5. nu. 17

qui ex verbis præmialibus dictæ
legis ordinamenti colligit hæc tra-
ditionem veram eſſe. Quæ quidem
præmialia verba diſpoſitionẽ &
cauſam finalem inducunt vt ſcri-
bimus in libro vltimo cap. ſi. verſ.
atq; hunc dici ſolet num. 9.

Inmerito ergo Gregorius Lu-
pius hanc communem & verã tra-
ditionẽ ex eo reiicit, quod illa ver-
ba præmialia ſint, atq; ideo non
diſponant: rectè tamen Gregorius
pro ſua opinione conſiderat dictã
legem partitã, & reſpondit ſecun-
do loco ad dictam legem. 9. Tauri
in finalibus verbis quibus cauẽ-
tur quod punibilis coitus dicatur
cum clerico ſi cum publica concu-
bina coierit.

Requirit ergo quod publicus ſit
cõcubinatus: quod deducit etiã ex
dicta lege ordinamenti ex verbis
Barraganas & ex pragmatica. 95.
quæ apertè probat oportere quod
publicus ſit concubinatus ad hoc
quod punibilis ſit coitus.

Necessaria igitur erit probatio
publici concubinatus: cum hæc
qualitas neceſſaria ſit: qua tamen
qualitate probata nihilominus fi-
lius à ſucceſſione matris nõ exclu-
detur niſi delictũ ipſum prius pro-
betur, vt in terminis ſtatuti punien-
tis publicum concubinatu reſpon-
dit Decius. Conf. 508. nu. 5. col.
vltima poſt Bal. conf. 131. lib. 2.
nam qualitas ſine principali ſubie-
cto ſtari non poteſt vt ibi probat
magiſtraliter Bal. & in. l. & ſi ſeue-
rior. C. in quibus cauſis infamia
irrogetur columna. 2. numero. 18.
verſ. vnde dicit hic, in fine, quod
ſola qualitas per ſe ſine ſpeciali &
principali ſubiecto nec in iudicium
deduci, nec intentari poteſt, nec
fingi, ſeu ab intellectu intelligi:

solis igitur qualitatibus non possunt fundari iudicia. l. vltima. ff. de exceptio. rei iudit.

Sed cum hodie spurij ex damnabili coitu nati matri non succedant vt Ioannes glossator tenet in. c. cum multa. 15. questione. 8. & doctores in. c. cum haberet de eo qui duxit in matrimo. & dicta. l. 9. Tauri filios clericorum ex damnabili coitu natos esse statuat, & omnes supra citati & alij non pauci qui ab ipsis allegantur hos clericos filios reiiciendos esse à matris successione dicant: dubium non est quin Gregorij traditio vel mulrum restringat dicta. l. 9. Tauri, & ordinamēti dispositionem, eiusq; proximalē, atq; finalem rationem quā, & clericorum animarum commodo consulitur, & ad bene beatq; viuendum ipsi inuitantur, & vitia, eorum ve. adquirendi filijs cupiditas, reprimuntur: cum ab eis & honestatis, & virtutis & non vitiorum exemplum capere oporteat.

Non ergo pœnalis illa lex quia sit, restringenda est: cum non odium sed fauorem & quidem publicum contineat. Nec dicta lex partitæ communem euertit opinionem: cum quia dicta ordinamenti lex & ratio sacrosancta, & eius decisio generalis, posterior sit: tum quia dicta lex partitæ in filijs in figura matrimonij natis loquitur: nimirum ergo si ad matris successione admittantur: nam ij ex figura matrimonij sustitutum etiam excludunt. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad Trebelli. quem non excluderent si in figura matrimonij nati non fuissent: vt eleganter declarat Decius in. c. in presentia. num. 37. & 38.

ad finem de probatio. & istam esse illius. §. si quis rogatus. communē traditionem & intellectum affirmat. ibi Ripa. num. 6.

74 DE CIMVS casus incapacitatis est, si filius naturalis tantum, & non legitimus sit, is enim iure antiquo patri naturali non succedebat. l. humanitatis. C. de naturali. liber. postea tamen ex authent. licet. C. co. titul. illi. consultum fuit vt in duabus succederet vnicijs, legitimis filijs ex vxore deficientibus: ex lege vero. 9. titul. 13. part. 9. naturalis exclusā matre succedebat, ascendentibus tamen non stantibus, & hæc obtinebant in successione ab intestato: nā intestamento, ex eisdē iuribus in dimidia parte bonorum patris institui poterat filijs legitimis & descendentibus quibus legitima deberetur nō stantibus: quia legitimis stantibus vna tantum vnica ex duodecim naturalibus relinqui poterat ex. l. 2. C. de natur. liber.

De iure tamen authenticorum deficientibus descendentibus, & ascendentibus legitimis in omnibus paternis bonis institui poterat, ex. d. authentica licet & l. 8. titulo. 13. partita sexta. hodie vero ex. l. 10. Tauri filijs legitimis stantibus quintæ tantum partis bonorum naturalis capax est, quæ lex hodie habetur in noua collectione. l. 8. titulo. 8. lib. quinto. quibus legitimis deficientibus stantibus etiā ascendētib; legitimis, omnium bonorum ex testamēto capax est.

75 In maioratu vero antiquo naturalis filius non succedit: vt diximus. numer. 56. atq; innit. l. secunda titulo. 15. partita. 2. ibi que ouisse de su mger legitima, vbi notat Grego. ver. si no el hijo mayor

mayor. columna. 2. vers. & quod in ista lege dicitur. quod extendere nec in maioria materna succedere possit, quod ex Iernia in. §. naturales. Si de feudo fuerit controuer. inter domi. & agna. hoc asserente in feudo. refert Gregor. Lup. in. l. si. titul. 13. partita. 6. verbo, de parte de la madre. in secundo, relinquit tamen cogitandum: videbis idēd quæ diximus in hoc libro. c. 1. §. 1. maxime numer. 19. & quæ scribimus. nume. 77. infra.

76 Secundo quæro, quid si pater dicat filium meum Titium quem ex Berta suscepi meum heredem legitimum facio? dic quod rex tenetur illum legitimare, & legitimis non stantibus filijs patri naturali in omnibus bonis succedit: vt innit. textus in authentico quibus modis naturales efficiantur sui. §. illud autem, in fine, & aperius decidit. l. 6. titul. 15. part. 4. ex qua Gregor. Lup. ibi verbo, otorgat, colligit ex verbo debet, necessitatem importante, quod princeps illi faceret iniuriam si legitimacionem istam non concederet. Ex qua lege inferit ibi, quod si in instrumento maioratus caueretur vt maioritas non nisi filio legitimo relinqui possit, vel quod in ea non succedat nisi legitimus filius, quod si pater filium naturalem in maioria instituat in ea succedere nihilominus possit: cum ex hoc legitimus efficiatur: subdit tamen in contrarium facere quod tradit Bal. in. l. propter item. ff. de excusa. tato. dum ait quod ante actum impedimentum remoueri debet.

Ego verò de hac decisione non dubito. Nam hæc filij nomi-

natio legitimacionis vim obtinet, atq; ex illa filius legitimus efficiatur, ex authen. vt liceat matri, & auix. §. ad hoc autem. si in publico instrumento, vel alias publice facta sit Authen. si quis. C. de naturali. liber: vel ea ratione quia hoc casu lex præsumat patrem ex nominatione ista matrem in vxorem accipere vt communiter doctores notant, vt videre licet per dominum Præsidentem Couarru. in libro. 4. Decretal. capit. 8. §. 7. Boerium decis. 240. Aymo. Sabelli. Conf. 166. numer. 12. vbi refertunt sequentes communiter receptas limitationes. Prima sit quod nominatio patris, & non matris sufficiat. Secunda, quod concubina, nec pater, matrimonia eo tempore, cum alio contraxerint, vel monachi non sint, vel alias contrahere vetiti, vel impediti: vt ex Boerio videre licet decis. 240. numer. 16. Tertio requiritur, vt eo tempore mater mortua non sit. Quarto vt honesta fœmina sit, & quinto vt pater alios legitimos filios non habeat.

77 Et licet reiecta antiqua dubitatione naturales filij in patris dignitatibus succedant ex. l. 1. titul. 11. partita. 7. etiam vt à regalibus contributionibus immunes sint: vt in praxi in his regnis receptum est: vt testatur domi. Præs. Couarru. in. 4. Decret. ca. 8. §. 4. nu. 16. columna vltim. etiam si sit filius viri illustis ex vili matre susceptus. nō obstantibus. l. 1. C. de natura. lib. & l. 3. titul. 14. part. 4. quæ tales filios naturales non esse diffiniunt: quia vt ait ibi Grego. Lup. lex illa in praxi non seruaretur. Que iam ex lege. 11. Tauri correctæ est, quæ habetur in recolle-

Etione noua. l. 9. titul. 8. lib. 5. ibi podian casar sin dispensacion. vbi non requiritur pro forma. vt à patre filius recognoscatur, vel nominetur filius ab ipso patre quã do illum ex concubina in domo re tenta suscepit: nam tunc nominatio requiritur quando ex concubina in domo non retenta susceptus fuit: vt dominus Præses Couarru. intellexit & rectè quidem in d. 5. 4. numer. 7. in fine. & quòd sola ista nominatio prober esse filium naturalem ex concubina in domo cohabitante. Silentio tamen prætereundus non erit text. in auth. vt liceat matri. & auia. ad hoc autem in fine vbi probatur quod si pater ex eadem muliere multos filios habeat nominatio vel recognitio vnus cæteris etiam pro fit.

78 Nec omittimus quod tanquam nouum & singulare adducit Anto. Gome. in l. 3. Tauri. num. 101. quod si pater instituto filio naturali in omnibus bonis, excluso patre testatoris quod illi facere licuit stante. l. 10. Tauri deficientibus filijs legitimis: si postea in secundo testamento imperfecto inscriptis coram quinque testibus patrem heredem vniuersalem faciat, vel alios ab intestato successores: praeualeat testamentum minus solenne in quo successores ab intestato instituti sunt.

79 In defectum tamen legitimorum naturalis filius à patre ad maioratum vocari, & illum pater filijs legitimis substituere poterit, vel quod eis defunctis, vel non stantibus in maioria noua, vel melioratione à patre relicta ascendentibus exclusis succedat vt ex. l. 28. Tauri respondit Grego. Lup.

in. l. 32. titul. 9. part. 6. verbo. no valdra collumna. 5. vers. & si filius, & in vers. quid autem collumna secun. in pri. quærit idem Grego. quid iuris sit si errore ductus naturalem istum legitimum esse putabat, & ideo illum iure maioria meliorauit: de qua rediximus etiam supra in filio spurio in numer. 43.

80 Quid vero si quinta bonorum pars non sufficiebat ad alimenta filij naturalis, cui quinta pars à patre legata fuit, num ceteri filij legitimi grauati possint à patre ad supplementum alimentorum filio naturali præstandum? & quod teneat hoc grauamen, & quod etiã non grauati ad hoc teneantur placuit Grego. Lupio in. l. 8. titul. 13. part. 6. ver. menester. & vide eundem in. l. 10. eo titul. 13. ver. heredar. dixi etiã. fol. 43. §. 1. nu. 29.

81 V N D E C I M V S casus in incapacitatis est, in mentecapris & alijs à natura detentis, de quibus tractatur in. l. humanitatis. C. de impub. & alijs substi. quam rem late tractant ibi doctores & Iass. in. l. 2. numer. 31. ff. diuulgari. & pupill. & in. l. ex facto numer. 28. & 36. ff. eodem. vbi tradit quid si post ingratitude nem quam commisit furor superueniat & ibi Ripa. numer. 80. late per domi. Præsidem. Couarru. in. c. Reinuntius. de testa. §. 6. vide etiam. l. 11. titul. 5. par. 6. & ibi Grego. Lnp. apud quos videbis aliquas limitationes, quæ huic nostro casui deseruiunt. & in sequentibus præcipuè.

In maioratu vero antiquo an furiosus, mente captus vel aliter à natura detentus succedat videndū est. & Bal. in. c. 1. de successione feudi

feudi columna quart. pro vt illum refert Grego. Lup. in. l. 2. titul. 15. part. 2. verbo Sciendo. ome para ello, quando vitium naturale, & perpetuum est à successione regni excludit: & quod si ex accidente inhabilitas superueniat detur ei curator: cum in eius persona iam regis potestatis radicatum fuerit ita Grego. ex illa lege ver. scyendo home para ello colligit, citatq; Socinum Conf. 47. volum. 1. extendentem ad alias inferiores maiorias, & dignitates, extra regnum. Sed quanti momenti habeant rationes quibus Socinus nititur, videre licet per Tiraquellum de primo genitura quæsti. 23. vbi non paucos de hac re loquentes citat. ex quorum dictis quid in maioratu reipublicæ administrationem non habente dicendum sit emanauit.

83 Si vero regina furiosa vel mente capta efficiatur, & iam nupta erat, regni administrationem maritus habebit vt post Palaci. Ruu. tenet Grego. Lup. in. l. 3. titul. 15. parti. 2. ver. perdieffe el sentido, cuius opinio æqua Gregorio videtur sed quòd de rigore si aliter procedibus regni non placuisset, seruanda esset illius legis dispositio statuentis, vt regidari curaror debeat superueniente furore ibi respodit.

84 D V O D E C I M V S casus incapacitatis est ex contrauentione voluntati disponentis, puta si res ab ipso alienari prohibeatur. l. si filius familias. 117. §. cum pater. vers. sed si omnes filij. ff. delegatis. l. 1. pater filium. 36. §. 2. ff. de legatis. ter. & in. §. fundū eiulde legis. idem si pluribus fundum testator leget, alienationemq; prohibeat: nam vt ait textus in. l. cū pater. §9. §. libertis. ff. deleg. 2.

qui ex eis alienandi voluntatē non præstitit cæterorum partes integras petet, & qui partem suam alienauit perpetuo excluditur etiã a petitione partium aliorum partes suas alienantium. vt ait textus in. d. 5. libertis: *alioquin per absurdum erit vice mutua petitionem induci, scilicet vt ab altero partem alienatam quis petat: cum partem suam alienando perdidit.*

Sunt tamen de hac re quam plurimæ quæstiones, quæ sciscitari possēt circa personas alienantes res maioris quarum non paucas congersit Grego. Lupius in. l. 10. titul. 27. par. 4.

85 Quam poenam tu tempera vt obtineat quando iustum est testatoris præceptum, cæterum si illud illicitum sit, poenæ adiectio nullius tunc momenti erit vt tenet gloss. ver. adijciens in. c. Reinaldus de testamen. quam reddidit singularena Corsetus verbo pactum. atq; illam sequuntur ibi Doctores vbi domi. præses Couarru. numer. 7. testatur istam esse commuam opinionem.

Atq; idem tenent in præcepto ignominioso, aut impossibili, & communiter tenēt quod non directè, sed per. fideicommissum ex capite contrauentionis inductum, alienantem a legato, vel hereditate priuari debeat: scilicet vt poenas nomine, quarta reventa id statim restituere teneatur: quia semel hæc. purè factus non nisi ob propriam culpam hereditate priuari poterit: vt notauit Bartol. in. l. pater familias testamento. 44. ff. de heredibus instituendis numer. 6. puta si dicat

si filius meus uxori meae molestiam fecerit praelegatum amittat ut utar verbis Bartoli ibi, decidentis. quod haec sit iusta causa, quae sequuntur non pauci illam decisionem valde extollentes: ut videre licet per Dominum Praesidem Coarru. d. nu. 7. & per Grego. Lupi. in. l. 15. titu. 3. par. 8. glosa. 1. colu. 2. in fine quod dicit notandum, quia est quaestio contingibilis Iason. in. l. 1. C. de his quibus. ut indignis. colu. 2. nu. 6. Ioan. Bernal. Diaz. Luco in regula. 2. colu. vltima qui post Didacum Seguram ait quod venientibus ab intestato, & non uxori poena ista applicari debeat.

Ex qua eadem ratione quod non desinat esse haeres, infert Petrus peralta. in. l. 3. §. qui fideicommissam. ff. de haeredi. institui. num. 34. post Angel. in. l. voluntas. C. de fideicommissis. quod prohibitus alienare extra familiam sub poena, ea lege, ut statim res alienata sibi, vel familiae restitueretur, non incidit in poenam, qui sub infert ad alienatam feudum, ephiteosim, vel rem maioria: quod intelligit nisi adsit clausula praecisa in maioria apponi consueti, ob quam testator initio alienationi resistit, puta si dicatur quod in continenti post alienationem, vel ante eam post attentionem factam, maioria ad sequentem in gradu transeat.

Quid vero si pater filios ab eo aequaliter institutos grauet in aliqua parte legitimae vniuscuiusque eorum: puta in tertia bonorum in qua nullum meliorauerat, itaque non nisi quinta bonorum remanet quam in alijs legatis forte consumpsit, unde pars legitima grauata remanet: ad iccitque, quod si quisquam eorum huic

grauamini non paruerit alios grauamini consentientes in tertia parte meliorat, non teneat grauantem nomine poenae: & in hac quaestione Petrus Peralta consultus respondit grauantem hoc nullum esse in. l. cum pater. §. a filia. nu. 53. ff. de legatis. 2. pagina. 329: ut potest contra textum in authentica. nonissima. C. de inofficio. testamen. & quia grauantem non tenet, & sic quod principaliter geritur, pariformiter melioratio poenalis secundaria in defectum adiecta nulla censeri debet, ex glo. ordin. in. l. patronus. §. 1. vers. in Fabiana. ff. ne quid in fraudem patris: & per textum ad hoc optimum in. l. quod de bonis. 15. ff. ad legem Falcidiam, ubi iuncta glosa. probatur, quod poena adiecta stipulationi a iure improbatam non debetur, & latius rem istam confirmando ibi Peralta prosequitur.

Hinc manat alterius contingibilis & vtilis quaestio decisio, quod si pater omnibus filijs aequaliter institutus iusserit quod post mortem suam filij in communione sint sub eadem poena scilicet, quod si vnus eorum resiliat ceteri remaneant meliorati: nam cum in legitima eos grauare non possit testator, nec efficere quod leges dictantes quod quis in communione esse non cogatur suum vigorem non retineant, magis est quod poena inutilis sit: sed obistere videtur. l. filijs matrem. C. de inofficio. testamento. ubi cauetur quod coeditio quae fauore filiorum respicit, nullatenus a legitima reicienda sit.

Tiraquellus tamen in tractatu de primogenitura quaestio. 73. post Alexam. cons. 18. visis capitulis. lib. 2. respondit non valere dispositionem etiam pacto & iure iurando

roborationum a filijs, quod primogenitus res communes perpetuo administraret per. l. in hoc iudicium. §. si conueniat. ff. communi. diuid. & l. vltima. C. eo titu. & optimis similibus decisionibus comprobatur. Sed quod teneat si ad certum tempus facta sit concludit, non tamen citat Boerium decisio. 87. qui latius & ceteris melius quaestionem istam altercat hinc inde opinionibus relatis: quia non pauci de hac rescripserunt, qui resolutiue teneat quod teneat praecceptum hoc, & diuisionis bonorum prohibitio a patre facta, non ut perpetuo, sed ut ad certum tantum tempus dureret, & iusta causa superueniente bona diuidere possint: atque istam esse magis communem opinionem profertur: nam & bonorum alienationem usque ad certum tempus, etiam respectu legitimae patris prohibere potest: ut doctores fatentur in. d. l. filijs matrem atque communem opinionem dicit idem Boeri. num. 4. & 6. decisio. 87. & an hoc consuetudine introducti possit? videre licet per Tiraquel. de primogenitura quaestio. 91.

90. Occurrit etiam quid dicendum sit, si a patre commissa ad tempus sit administratio bonorum omnium primogenito, veluti maiori nato & qui verisimiliter prudentius, & iuxta communem fratrum utilitatem res ipsas administrabit, an commortuo filij eius in eadem administratione succedant, vel penes alium filium maiorem testatoris remanere debeat, vel communio dissoluatur: videre licet per Tiraquel. de primogenitura quaestio. 88.

91. Et num primogenitus iste qui bona communia ex testatoris di-

spositione administravit, eiusdem administrationis salarium petere possit? vide eundem Tiraquel. de primogenitura quaestio. 89. vide etiam in lib. 2. c. 2. §. 1. num. 114. & 115. hoc libro.

92. Quid vero si successores in maioratu grauetur sub poena an ad eius successorem grauantem transeat qua in re distinctione opus est: nam aut primus haeres vel successor in maioria nominatiua haec poenali grauamine affectus fuit: si testatoris iustum non impleverit: & ad haeredem tunc transit, alias secus: ita cum Bartoli. cons. 70. & Alex. in. l. si. C. de haeredi. instituen. respondit Grego. Lupi. in. l. vltima titu. 10. par. 6. ver. in. l. vltima par. 2. in fine: quod si in hac facti specie filium maiorem primo loco vocatum pater nominatiua grauet, ut suum adimpleat testamentum sub poena priuationis maioriae, & ob istius negligentiam maioria ad sequentem in gradu devoluta fuit: si iste secundus successor etiam committat, illam maioria non amitteret, subdit tamen quod minor, & ecclesia restitui possent aduersus negligentiam istam. Bart. etiam in dicto cons. 70. sequitur Cornucius, & Iass. prout illos sequutus citat Petrus Peralta in. l. haeredem. ff. de legatis. 2. numer. 45. qui declarat, quod idem dicendum sit licet primus haeres proprio nomine demonstratus non sit: quia sufficiat ut nomine quasi proprio demonstratur: puta per verba quis quis mihi haeres erit: secus vero si per verba simpliciter & indiffinitè prolata grauet: quia tunc ad haeredes omnes poena transit, nisi dixerit grauo haeredem meum: nam dictio illa meus grauantem ad re-

motum heredem transire non finit, sed primam tantum heredem fideicommissario obligat. post Oldradum in Cons. 21.

94 In prohibitionem vero de non alienando ex authent. de resitu. fideicommissi. §. nos igitur. ad personas tantum ibi expressas prohibitio extenditur vsq; ad quartum tantum gradum secus tamen dicendum est in primogenio simpliciter etiam factis; nam cum iuxta consuetudinem succedendi in his maioribus in regno isto præsstitutā: & sic iuxta naturam actus intelligendum sit, prohibitio illa de nō alienando non dicitur præceptum nudum, sed perpetua quidem erit vt res ipsa satis indicat, & ex illa lege notat Gregor. Lup. in. l. 6. tit. 11. part. 6. ver. è a suis hæredes, atq; idem inquit si maioria fiat etiam descendentes ex eo: & quod in regio maioratu, & aliorum magnatum regni in infinitum protendatur respondit Suarez. in. l. quoniam in prioribus. C. de in officio. testamen. in declaratione legis regni in. 2. dubio. numer. 19. Anto. Gome. in. l. 6. Tauri. num. 5. & 6. latè per Tiraquellum de retractu linarg. §. 1. glos. 9. num. 23, & 24. domin. Præs. Couarr. in lib. 3. variarū resolu. c. 5. nu. 4. & ex decisione. 27. Tauri probatur.

95 Quam ob rem si successoris rem maioris alienati, pœna amissionis rei maioris à testatore imponatur non tantum is qui alienat, sed etiam qui alienationi consentit in pœnam incidit. l. cum pater. §. libertis. ff. de legatis. 2. vt ex ea deducit Gregor. Lup. in. l. 10. tit. 26. par. 6. glos. 1. columna. pri. in fine. & 2. in princ.

vbi tractat an idem dicendum sit si alienet in fratrem ad quem maioria de ventura erat, & an pretium quod soluit eo mortuo repetere possit, vel si non soluit exceptione. se. tueri possit. aggregat præterea diligenter alias. 47. questiones circa prohibitiones alienandi rem maioris, vel fideicommissi.

Si verò venditor illam rem maioris esse ignorauit, ab emptore illi erit restituenda, & ab ipso cuiuslibet poterit: emptor tamen rem illam iure retinere poterit donec sibi de pretio, & interesse à venditore, & euicenti satisfiat: vt in feudo respondit Bald. in. §. si vassallus lo. 2. si de feudo fuerit controuersia inter domi. & agnatum, quem citat sequutus idem Gregor. Lup. in. l. 9. tit. 2. par. 5. ver. despues que ge la prestan. prope finem. de qua negligentia & excusatione à pœna vide. l. 8. & 10. tit. 16. par. 1.

97 Occurrit altera tam vtilis, quam frequens quæstio, an filius meliorationem sibi factam amittat si sub pœna amissionis meliorationis grauatus sit, & contrahentiat: & in melioratione quinta partis bonorum dubium non est quin teneat authent. hoc amplius. C. de fideicommiss. l. vlti. tit. 10. par. 6. auth. de hæredibus. & Falcidia. §. si quis autem non implens, vbi probatur quod hæres negligens in executione præcepti patris amittat id quod vltra legitimam à lege taxatam illi à patre relinquitur: & ob id, idem in melioratione quintæ tantum partis bonorum dicendum esse post Seguram tenet dominus Præs. Couarr. in. c. si hæres. numer. 9. de testamentis. colum. 3. illius numeri: quia ter-

tia, & non quinta pars legitimæ sit. probat etiam expresse. l. 11. tit. 4. part. 6. iunctis his quæ scripsimus in hoc libro. c. 2. §. 1. numer. 100. cum duobus sequentibus: quibus constat meliorationi quintæ partis bonorum conditionem adiectam pœnalem etiam valere si illa potestatiua sit, modo melioratio ista quintæ partis bonorum expresse, & separatim fiat: quia si simpliciter implicita sit, quia in omnibus bonis filij vniuersaliter instituti sint, hæc vniuersalis dispositio diuerso iure censenda non est, nec ratione grauaminis scindi poterit, nec ratione pœnæ ex intervallo in alia dispositione adiecta vt ibi explicuimus.

Cum ergo melioratio quintæ vni ex hæredibus fiat, is ex persona sua & sic iure hæreditario ex prælegato isto partem habebit, & partem à cohærede iure prælegati. l. qui filiabus. 17. §. si cum. l. sequenti. ff. delegatis primo. Vnde licet melioratio etiam tertie partis bonorum fieri in codicillis possit modo in fauorem filij testatoris fiat, & alia etiam dispositione inter viuos facta teneat. l. 27. & 24. & 17. Tauri vt deducit ex eis domi. Præs. Couarr. in. c. Reinuntius de testamen. §. 5. numer. 40.

Dictæ tamen leges Tauri procedunt quando filium suum testator meliorat cæteris filiis æqualiter institutis: nã tū melioratū fauore aliorū filiorū grauare poterit. ex l. 27. Tauri. nec obsistit principiū eiusdem legis ibi mandamos quæ quando. Quæ verba inuere videntur quod tempore tantum quo filius melioratur, & non postea grauari possit: quia arguere à contra-

rio sensu illius legis quoddam tempore grauari non possit, non licet: nam hoc argumento non licet vt quando ex eo iuris correctio oritur: vt notat gloss. verbo permittimus in. c. vnico. de arate. & qualitate libro 6. quia iuris correctio dictarum scilicet legum Tauri permittentium partem meliorationem reuocare posse induceretur: cui ergo id quod plus est licet, facilius & quod minus est licet. Respectu vero quintæ partis bonorum facta vniuersali institutione filij grauari non poterunt in codicillis conditione ista pœnali in extranei fauorem, sed in eodem testamento, & in rebus ipsi filio prælegatis, vel iure fideicommissi relictis valorem quintæ partis bonorum non excedentibus.

99 Grauumen tamen sub pœna impositum in maioria non tenet, & reici debet quando præceptum vel remturpem, vel ignominiosam continet, vt supra diximus numer. 85. atq; idem videtur dicendum si indignationem disponētis circa rem a iure prohibitam inducat: vt si dicat testator quoddam successor, qui ab hostibus patrem redemerit vel alium, alimenta ve indigentibus tribuerit fideicommissio vel legato præiuratur: quia hæc pœna tanquam contra naturalem pietatem, honestatem, & bonos mores imposita non tenet, textus est in. l. 3. titulo 4. partit. 6. vbi Gregor. in verbo contra honestatem idem in dispositione maioris arma inhonesta deferri statuente respondit. Vel si aliquid sub pœna iustum sit quod gentilitatem sapiat: quia pœna & conditio non apposta tunc haberi debet. l. seruo alieno. §. si. ff. delegatis. 1. quod

quod dicit facere contra illos qui arma sua in ecclesijs depingi, vel in ornamentis ecclesijs relictis iubent, ubi refert Domini. in .c. duae sunt, circa medium. 45. distincti. Felin. in .c. tertio loco de probatio. asserentes quod non merentur qui hoc faciunt ad inanem gloriam: secus tamē si ad aliorum virtutis incentiuum facerent.

100 Quæstionis tamen est, cui hæc poena applicari debeat si à testatore hoc expressum non sit? de qua re vide omnino Iac. in .l. 1. num. 6. columna .C. de his quibus. vt indignis, ubi ponit regulam quod fisco applicari debeat, quam duobus limitat modis, & sex casus in quibus hæc regula fallit ponit optima. l. vltima. titul. 7. par. 6.

101 Rursus quæro, siinge quod testator in secundo testamento eos instituit hæredes quos scribere non poterat, quia incapaces erant, num legata in primo testamento relicta, & meliorationes in eo factæ debeantur? & magis est quod teneant, & debeantur. Nam eo casu secundum testamentum ipso iure primum non tolleretur, sed fisco hæreditatem à primis capacibus hæredibus in primo testamento scriptis auferre poterit, remanentibus tamen validis legatis in eodem primo testamento relictis alijs legatarijs. ex textu eleganti in l. cum quidam. 12. ff. de his quibus vt in dignis. in vltimo respõso, quod etiam teneant legata alicui ex primis hæredibus relicta in primo testamento, quod esse valde notabile ad hodiernas meliorationes scribit, multum illum textum commendans P. Peral. in .l. si quis in pri. testamenti. ff. delegatis. 3. numer. 81. vers. quarto fallit.

102 Rursus quæro, quid si possessor maioris tale crimen commiserit quod ex eo à maioratu priuari debeat, vel ex contrauentione præcepto testatoris hoc casu contrauentionis poenam amissionis maioris imponentis: num si is proximior negligens sit in petendo, intra duos menses, excludatur? & quod excludatur probat. l. 1. C. de natural. liber. ibi *duorum mensium tempora limitentur, & ibi pacto vel iureiurando exclusi* concordat. l.

10. titul. 13 parti. 6. ubi Gregor. Lupius in glos. vltima infer ad possessorem maioris committente tale delictum propter quod maioris in sequentem vocatum transeat, relinquit tamen cogitandum an cursus duorum tantum mensium sufficiat, & dicitur videnda quæ scripta in .l. 10. titul. 26. parti. 4. glos. magna. vers. item pone. ubi. columna 3. ait statuendum esse illi tempus ad petendum, vt locus fiat sequenti, argumento. l. si. C. qui admitti. l. generaliter. §. imperator. ff. de decurionibus.

Vera tamen resolutio erit, quod si sequens in gradu pacto, pro missione, cessione vt expressa, vel iureiurando huic successioni renūtiat, statim alius sequens in gradu post illum admittatur, & sit successor ab intestato, si alij non sint substitutionem propositam per duos taceat menses. Auditur ergo intra duos menses computandos à die petitionis fisci, sequenti in gradu intimata ad vendicandum. Si vero in fundatione maioris dicatur quod ex contrauentione statim ipso iure maioratu quis priuetur: quia iniuria tunc executionem secum

cum trahit, etiam in hæredem ipso iure transit ex dicto Baldi in .§. super. colum. vlti. vers. ex his etiam de prohibita feudi alien. atq; istam testator communem opinionem Grego. Lupius in .l. 10. titul. 4. partita. §. verbo, sus herederos. in hac tamē re videbis resolutionem domini Ludou. Molina. in lib. 4. de Hispano. primogenijs. c. 1. per totū ubi magistraliter distinctè, & clarè more suo resoluunt.

Si vero tempore alienationis rerū maioris proximior Titius erat vltimo possessori, sed postea nascatur Sæpronius qui illū antecedit in linea & gradu: licet verum sit quod hoc casu in successione maioris dies alienationis, & dies mortis equiparētur, vt fatētur omnes qui de hac re loquuntur: nihilominus quia iudicis declaratio requiritur postulatē Titio prior loco nato, & aquiritas suggerit: proximior postea ante vendicationem & declarationē istam natus, puta Sempronius, admittendus est: vt post Paulum. Castren. Conf. 24. numer. 8. & 9. libro. 1. respondit dominus Ludou. Molina. lib. 3. de Hispanor. primoge. cap. 10. numero. 45. qui ita diffinitum fuisse testatur.

103 Quid vero de usufructu bonorum istius incapacis vel impediti succedere videndum est? & si possessori maioris ob delictum bona sequantur, quod ad fisco per tineat vsus fructus vsq; ad mortem naturalem delinquentis possessoris maioris vel fideicommissi, & non ad sequentem in gradu quādo quis grauat post mortem restituere videtur per. l. Statius Florus. §. Cornelio Felici. ff. de iure fisci: nisi contrarium ex mente defuncti colligi possit: puta

quia alienationem bonorum restitutor prohibuit, atq; illa in familia remanere voluit, vel alias constat fisco excludere velle: quia tunc sequens in gradu admittendus est, per tradita per Bart. in .l. 1. imperator. ff. de fideicommissi. liber. & Alex. Conf. 23. liber pri. & Conf. 88. columna secunda libro. 3. quem citat addi Bart. ibi, vide etiam quæ supra scriptus numero 20. & quod latè tradit Boeri. decis. 7. & alias quæstiones hinc manantes per dominum Ludou. Molina. in locis proximè relatis.

104 Sed an interim quod pendet reuocatoria, possessor maioratus fructibus potiri debeat quæstionis est? & Gregor. Lup. in .l. 10. titulo septi. partita. 6. verbo, no valdria & domi. Ludou. Molina de quo paulo antè meminimus, tenent istam tractant.

Quid vero si is a principe restitutus sit & concessa illi sit criminis abolitio, atq; illi ex concessione illa bona confiscata restituantur, an fructus etiam recuperet? & magis est quod non recuperet rem illam cum fructibus ex .l. 7. titulo septi. partita. 6. ver. mas los frutos: quare si maioriam ob delictum quis amiserit, & deinde restitutus sit, idem dicendum videtur.

105 Et an vsu fructu bonorum filij familias pater in vita potiri debeat donec in eius potestate filius existat vide Gregor. Lup. in .l. 7. titulo. 26. partita. 4. glos. 1. qui remittet ad Curtium in tracta. feudorum, & ad Roder. Suarez. in l. quoniam in prioribus in fine ubi Roderi. Suarez de hac re nihil dicit, post titulum tamē de las juras de

de hac re latè agit: vide ergo per cum fol. 4 § 1. cum alijs. & per eundem Grego. Lup. in .l. 5. titul. 16. part. 4. ver. cl. usufructo, verf. & aduerte: vbi agit de quæstione in- stituentis maioriam, illam què re linquentis filio fororis suæ hoc pa- cto, quòd ipsi filio detur: vbi te- net quòd ex hoc pater ab usufru- ctu maioris sit exclusus: quia idem sit ac si dixisset quod usufructus ad patrem non perueniat.

107 Et num per mortem ciuilem fi- lij, puta per ingressum monasterij, pater eius vsum fructum amittat, vide dominum præsidem Couar. in .c. 2. de testamen. numer. 8. & Boerium decis. 172. numer. 34. Pinelum de bonis maternis. C. in .l. 1. numer. 45.

Nec omittenda altera noua quæstio per aliquem non tacta, quam refert solus Boerius dicta de- cis. 172. quòd scilicet, pater po- tiatur usufructu etiam filij posthu- mi nondum nati: quando bona nascituro deferuntur, atq; statutū viget quòd ipso iure possessio in successorem transferatur: vt ca- uetur in .l. 45 Tauri: idem ergo & pari ratione dicendum in po- sthumo successore in maioratu in vtero existenti, vide etiam Suarez in loco proximè relato & Grego. Lup. in .l. 7. titulo. 17. parti. 4. verbo, donatio de hereditate, vbi cõ- cludunt quod si maioriam instituta sit ex bonis à rege donatis, pater nõ potitur usufructu bonorum ma- ioriam: quia sunt bona castrensia: secus vero si bona fuerant funda- toris: etiam si cum facultate regia maioriam stabilita fuerit, idem tenet in .l. 3. titul. 13. partita. 6. verbo mugeres. columna. 10. verf. nec ad hoc obstabit.

109 DECIMVS tertius casus in capacitatis sit in filijs monstruosè natis, vel ad prodigiū tendētibz: nam ij & si viui nascantur non suc- cedunt: quia vt ait. l. non sunt liberi. ff. de statu hominum. *Nõ sunt liberi qui contra formam hu- mani generis conuerso more pro- creantur veluti si mulier monstruo- sum aliquid, aut prodigiosum enixa sit.* Partus autem qui membrorum humanorum officia ampliauit ali- cuius videtur effectus: & ideo in- ter liberos connumerabitur, & notatur per Alberi. & alios in .l. quod dicitur. ff. de liberis, & po- sthu. & in .l. penul. C. de posthu. hæredi. in situ: vnde non faciunt deficere conditionem si sine libe- ris decesserit: vt tradit Socin. in .l. cum auus. ff. de condi. & demon- stra. columna penul. post Ioan. de monte Sperel. de qua re videre li- cet doctores in .l. 13. Tauri.

Summaria ex. §. 1. sequenti.

1. *Voluntas patris ita interpreta- ri debet, vt æqualitas inter filios seruetur.*
2. *Re vna ex melioratione euicta melioratus agit de euictione con- tra pariter melioratum, non vero contra ceteros fratres.*
3. *Susstitutio ex qua inæqualitas ori- tur rescinditur.*
4. *Diuisio bonorū à patre inter li- beros facta institutionem inducit & reuocari poterit etiam si iura- ta sit: & num. 7.*

5 *Que*

5. *Que solennitas ad diuisionem istam requiratur.*
6. *Hæc verba patris melioro filiis an institutionem inducant?*
7. *Tradita à patre in vita filio non meliorationis iure, sed ad legiti- mam data videntur.*
8. *Modo legitimam non excedant.*
9. *Si patri à filio res certæ tradan- tur in vita, & ab eodem filio po- stea pater instituat, an in illis pater melioratus respectu vxo- ris censeatur?*
10. *Bona relicta titulo maioris an computentur in legitimam & quando?*
11. *Inæqualis diuisio à patre facta in vita inter filios an ceteris fi- lijs vel creditoribus noceat?*
12. *Si pater longè plus filio in vita, quam nomine dotis filie nuptæ dederit ad æquandi causa datum censebitur.*
13. *Melioratio tacita ex inæquali diuisione orta, etiam sequuta tra- ditione an reuocari possit?*
14. *Si partem bonorum inæquali- ter pater diuidat, cetera bona æqualiter diuidi debent.*
15. *Donatio causa soluendi legiti- mam ad vitam tantum patris do- nantis durat.*
16. *Pater vsum fructum habitu- rum ex bonis filij renuntiare si- lio poterit.*
17. *Testamentum primum filios ad æqualitatem reducens non reuo-*

catur per secundum.

18. *Si vnus es filijs exigere non po- tuit debita illi, ad æqualitatem as- signata in certo loco, quod minus exegerit à patre recuperat.*
19. *Si mater filio secundo maioriam reliquerit, vt æqualis sit cum præ- mo, reuocata maioriam primi fi- lij, censebitur reuocata & secūdi.*
20. *Per secundum testamentum in quo primogenitus vel eius filius est præteritus, non reuocatur ma- ioria in primo testamento eidem relicta.*
21. *Licentia regis ad grauandum filios in legitima iure maioris, non operatur nisi pater disponat.*
22. *Donatum si sit aliquid à patre cum onere, si eisdem filio pater ali- quid leget vt cum eo contentus esse vellent, onus illud tollere cõ- sebitur.*
23. *Testamentum inter liberos tri- bus testibus, & sine lectione cõ- factum probat modo inæquali- tas non emergat.*
24. *Si melioratio facta sit Titio, & filijs suis, & Sempronio, di- midiam Sempronius habebit.*
25. *Recognitio vnus ex filijs à pa- tre facta, ceterorum filiorum le- gitimationem inducit.*
26. *Pater filio ante tempus fideicom- missum restituens non censebitur creditores, vel filios fratre dare.*
27. *Renunciatio maioris quando teneat*

- teneat.
28. Et an minor aduersus illam restituatur, & an respectu fructus melioratio facta conseatur?
29. Delata maioria post delictum à delinquenti repudiata, in fructibus condemnatio procedit.
30. Maioriam a filio repudiatam inuito filio, vel substituto pater adit.
31. Nisi substitutus esset testatori coniunctus.
32. Pater ab usufructu filij excludi à matre poterit.
33. In emphiteosi à patre filijs & patri accepta num locus sit iuri accrescendi?
34. Si duo filij in quinto bonorum meliorati sint, vno mortuo, alius substitutum excludit.
35. Grauatius restituere quicquid à patre accepit, meliorationem non tenetur restituere.
36. Electione duobus melioratis filijs data, discordia existente, vel vno decedente, sorte dirimitur.
37. Melioratio etiam in affectione consideratur, vt remimputet, & non conferat.
38. Quid in libris habentibus theoricis inestimabiles?

§. Primus. De pari dilectione, & æqualitate inter filios seruanda.

E CONIEC-
turis respectu per-
sonæ recipientis
hæreditatem, vel
prælegatum ope
reprecium erit
tractare. & pri-
mo de pari dilectione & æqualita-
te inter filios seruanda: huc occur-
runt. l. 29. Tauri quæ hodie habe-
tur in noua recollectione. l. 3. tit. 8.
lib. 5. & alia iura quæ in materia
collationis loquuntur. Voluntas la-
nè patris inter liberòs taliter erit
interpretanda quòd inter eos æqua-
litas resultet. l. cū pater. 79. §. cui-
ctis ff. delegatis. 2. ex quo textu in-
fert Rode. Sua. in l. quoniam in prio-
ribus quaestione. 3. C. de inofficio.
testam. quòd si res in qua vnus ex
filijs expressè melioratus fuit cui-
catur, talis melioratus contra ca-
teros hæredes regressum de cui-
ctione non habebit, sed cõtra cõ-
sociũ tantũ pariter cū illo meliora-
tũ: quia in vtroq; casu ratio æquali-
tatis amoris, & cõseruandæ æquali-
tatis viget. consonat. l. 9. titu. 15.
part. 6. & ibi tenet Grego. Lup.

3 SECVNDO, ex hac præsum-
ptione seu coniectura æqualitatis
& amoris deducitur, quòd tacita
substitutio duorũ fratrum locũ non
habet si inæqualitas oriatur: vt ca-
netur in l. 3. tit. 15. par. 6. vbi Grego.
Lupi. ver. egualdad, alia remissiuè
circa æqualitatẽ seruandam inter fi-
lios adducit in alijs casibus, in suc-
cessione etiã abintestato. Est etiam
ad hoc optimus textus in. d. l. 1.
eum pater. §. rogo, ex quo textu
infert Roderi Sua. in loco relato. &
limitatione quòd sicõmissa à testa-
tore sit testamenti facio, talis com-
missarius vnũ ex filijs testatoris
meliorare minimè poterit, quod
etiam

etiam lege. 3. Tauri sancitũ est vel
ista sola ratione æqualitatis seruã-
da: & est ad hoc textus melior ca-
teris in. l. hæredes mei. 7. §. peto.
ff. ad Trebellia. vbi testator ab vxo
re sua petijt in hæc verba, *peto à te
Vxor charissima, vt, cum morieris,
hæreditatem meam restituas filijs
meis, vel vni eorum*, & ibi deciditur
quod vnũ ex filijs eligere nõ po-
terit: quia dubia hæc res ex parità-
re dilectionis, & æqualitate seruã-
da interpretanda erit, ideo verba illa
vel vni eorum: electionem non tri-
buunt: sed intelligi debent quòd
isti vni superstiti, alijs præ morietri-
bus restituatur: quia vbi adest æqua-
lis personarum qualitas vt in filijs,
non præsumitur quod vnũ tantũ
testator prædilexerit, & alios ne-
glexerit. l. non solum. §. de nouo
dubitari potest, quæ est lex penulti-
ma. ff. de riptu. nuptia. ibi, *quia
par affectionis causa suspiciõẽ frau-
dis annuet*: cessat quidem priuile-
gium inter pares. l. sed & militis.
10. §. coæqualitas. ff. de excusa.
tuto. quæ omnia iura ad id ten-
dunt vt in dubio testantis volun-
tas sit inter filios æqualitatem ser-
uare si aliud expressè, vel ex tacita
eius mente non appareat, scilicet,
quòd æqualitas non seruetur. l. cū
filius. 78. §. pater cum filia. ff. de
legatis. 2.

Ex his infero quod licet pater di-
cat meliorem vnũ ex filijs meis quẽ
vxor mea elegerit, & teneat electio
ista à matre facta vt ex dicta. l. 3. r.
Tauri colligit Domi. Præses Coua-
ru. in. c. cum tibi. nu. 11. de testa-
mẽ. fol. 67. Peralta in. l. cū quidã
magna. ff. de legatis. 2. nu. 2. pagi.
266. & Latius scripsimus in. c. 2.
istius libri. §. 1. secus tamen erit

in casu. d. §. peto. si pater duos fi-
lios iure maioria melioret, vel vnũ
eorum, ille tantũ non censetur me-
lioratus quem vxor sua eligere vo-
luerit: nam vnũ tantũ eligere ma-
ter nõ poterit in dicta facti specie.

4. Tertio, ex hac eadem præsump-
tione seu cõiectura æqualitatis ser-
uandæ inter filios deducitur, quod
diuisio bonorũ à patre inter filios
facta institutionem inducit probat
textus optimus in. l. quoties. C. fa-
miliae hærcis. l. 7. titu. 1. par. 6. ver-
bo. esse huiusmodi serua. Ideoq; hæc in-
stitutio seu diuisio reuocari iure
poterit vt inuit. l. 8. codẽ titu. ibi,
en algia de las mancras. Vide etiã
l. 5. tit. 8. par. 6. vbi probatur quod
teneat hæc diuisio etiã in codicillis
facta: quare glo. in. d. l. quoties
ver. diuidit, expresse affirmat quod
procedat etiã si diuisio ista à patre
facta sit vnicuiq; filiorũ certã por-
tionem, vel certam rẽ assignando
modo in testamẽto solenni fiat illa
assignatio: secus vero si minus solẽ-
nẽ sit testamentum hoc, seu diuisio
ista: quia institutionis vim non ha-
bebit nisi per vncias, vel per quotas
partes distribuatur, ceterum si res
certas pater assignet vim codicillo-
rum assignatio ista obtinebit: vt il-
la glossa edocet, atq; distinguit: cu-
ius glossa distinctionem sequuntur
ibi Salij. & alij, varijs in locis: vt vi-
dere licet per Roderi. Suarez in. l.
quoniam in prioribus. C. de inoffi-
cio. test. in declaratione legis reg-
ni. nu. 3. prope finem. quaest. 7. Do-
mi. Præsidem Couarru. in. c. Re-
nuntius. de testamen. §. 1. nu. 3. in
fine. post Alex. & Ias. in authenti-
nouissima. nu. 24. C. de inofficio.
testamen. tamquã receptum. Dicit
etiam glossa distinctionem com-
muniter receptam esse Burg. Pa-
ces.

conf. prædictos nō citans sed alios non paucos in. l. 3. Tauri, conclus. 2. nu. 120.

Dicta tamen. l. 7. partitæ quæ duos tantum testes sufficere dicit ad diuisionem seu institutionem istam: eo casu quo per quotas diuisio facta fuerit intelligenda est, dicta vero lex. 5. titu. 8. par. 6. ibi. faciendū codicillo o. tra scriptura, quæ hanc diuisionē codicillis posse fieri, sanxit, intelligi poterit quando excertis rebus, diuisio facta fuit licet solenni testamento non explicetur diuisio, sed codicillis, iuxta textum in. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de in officio testat. testamentum minus solenne inter liberos factum substantent: quæ textum licet aliqui extendat ut obtineat data etiam inæqualitate inter filios, & hæc opinio communis sit: eam tamen temperant. Romā. conf. 385. & Decius sequutus. cōf. 103. ut non procedat vbi esset inter filios maxima, & iniuriosa inæqualitas ut ex Curtio. nu. 3. in dicto. §. ex imperfecto. Ias. d. l. hac cōsultissima. colu. 3. Rubeo. conf. 6. affirmat etiam Burg. Pacens. in d. l. 3. nu. 57. & Boeri. decis. 240. nu. 5.

Stante tamen. d. l. 3. Tauri. eandem solennitatem requirente etiā in testamentis inter liberos factis hanc rem controuersi parui momenti erit: ut ait Grego. Lup. in. l. 7. titu. 1. par. 6. Oportet igitur quod tot testibus hæc diuisio probetur quot; requiruntur ad testamenti validitatem, etiam si talis diuisio per verba inflexa seu obliqua fiat per hæc scilicet assigno; relinquo; deputo; tribuo; licet hæc institutionem non importent: nam hoc procedit quando in codicillis, vel

alijs instrumentis inseruntur, & nō in testamento, vel nisi solennitas testamentaria in codicillis adfit: quia tunc verba obliqua vim directorum verborum habent: ut tradit Angel. notanter in. l. 1. §. si ex fundo. ff. de hæredi. insti. qui hoc dictum mirabile reputat, quæ ibi sequitur Imola. in. 5. Fallentia, pro vtilium citat Roderi. Suarez in dicto. nu. 3. quæst. 7. quod in effectu idem est quod ex glossa in dicta lege quoties supra retulimus & idem ait Roderi. Suarez ibi. nu. 6. post. Saly. Angelum & Bal. in locis ab eo allegatis, scilicet quod requiratur quod verbum relinquo in voluntate solenni in qua adsint septem testes adjiciatur ad hoc quod institutionem importet. Quam rem sequitur, & dictam

6. glossam approbat Petrus Peralta in rubri. ff. de hæredibus. instituē. nu. 153. vbi tractat de illa quæstione quod si pater dicat meliorem filium meum in legitima illum instituisse censetur. nu. 161.

7. Cum ergo hæc diuisio vim testamenti habeat, & institutionis inter liberos, ad libitum per patrem reuocari poterit, etiam si eius filij istam diuisionem bonorum patris iure iurando confirmassent, ex dicto singulari Oldraldi. cons. 231. ut eius de quo queritur. in princ. vbi ex facto consultus ita respondit in quæstione ista inter filios Regis Aragoniæ, qui cum duos haberet filios alteri Aragoniæ, & alteri Majoricarum regnum assignauit ipsis filijs consentientibus, & diuisionem illam ratam perpetuo habere promittentibus, & ait post eum Bal. in. c. 1. §. item sacramenta. colu. 5. vers. queritur. de pace iuramento firmam: quod reuocari à patre

patre possit: cum ex hac dispositione pater suum præueniat iudicium, quod vsq; ad supræmum vitæ exitum reuocabile est. l. vltima. C. de pactis, & pariformiter iuramentum, quod tacitam conditionem, & naturam actus cui adheret, habet. l. si. C. de non numer. pecunia. Quod dictum Baldi. tãquam singulare, & eius fundamēta refert sequutus Roderi. Suarez in. d. l. quoniam in prioribus limitatione. 5. nu. 5. qui ait hoc tenere. Bal. post Oldraldi. sed locum Oldraldi non citat, Oldraldum etiam sequutus refert alia ad id adducens. Tiraguel. de primogenitura quæstione. 8. quem sequuntur alij etiam non pauci quos allegat Burg. Pacens. sequutus. in l. 3. Tauri, conclus. 2. nu. 117. cum alijs.

8. Quinimo si pater non diuidendo inter filios, sed simpliciter rem aliam quam filio suo tradat non exprimendo causam donationis, vel alias indubio illi tradere, seu dare pro legitima cõsetur: ut aduertit & docet singulariter. Bart. in. l. 1. §. si parens. ff. si a parente quis fuerit manum per textum in. l. cū quo de peculio. §. si. ff. ad legem Falcidi. & cum sequitur Ias. in. l. si quando. §. & generaliter. nu. 3. vers. secundo notabiliter limita. C. de in officio. testame. vbi refert Imolam. Paulum, & Alex. in varijs locis hoc idem tenentes, quos sequutus citat Ioannes. Bernar. Diaz de Luco in regula. 212. vers. secundo limita. qui ita concordat duas leges partitæ quæ inuicem videntur pugnare. l. 3. in principio. titu. 4. par. 5. quæ disponit datum filio à patre in filij legitimam imputari debere: quod inte-

lligenda sit quando simpliciter & non expressa causa & titulo donationis à patre illi tradita fuit, & hoc colligit, ex verbo dieffe. & legem. 4. titu. 1. §. par. 6. quæ vtitur his verbis faciendo donacionem intelligit, vbi causa & titulus donacionis à patre exprimitur.

Bartolum etiam sequitur Ant. Gomez. in. l. 29. Tauri. nu. 28. Petrus Peralta. in. l. pater. §. à filia nu. 7. ff. de lega. 2. & in l. Lutius. eodem titu. num. 4. pagina. 236. Dominus Præses Couarru. in. c. Reinaldus. de testament. §. 2. nu. 6. in fine. Quod notanter intelligit quando hæbona filio tradita legitimæ suæ æquivalent, & si eam excederent, vel minoris estimationis essent, donacionis titulus omnino præsumere tur ex Corneo, & Socino, Imola, & Alex. varijs in locis ab ipso numeratim citatis, atq; hoc eodem modo intelligunt ferè omnes supra citati.

Si vero pater exprimat res illas causa donationis filio dare, in eis filius iste melioratus censebitur: atq; easdem in legitimam imputare non tenebitur, nisi expresse pater in donacione caueat, & contestetur se illas hoc pacto donare ut eas postea in legitimam imputet: ut tenet communiter doctores supra relati: atq; istam esse communem opinionem testatur Peralta in. d. §. à filia. num. 72. idem tenet Ant. Gomez. in. l. 29. Tauri. nu. 3. vers. sed aduertendum & num. 5.

Et quid è contra si filius patri res aliquas in vita tradat, & postea eundem simul cum matre hæredem faciat an pater censetur melioratus? vide per eundem. nu. 9.

9. *vers. secundo pro hac sententia. Vide etiam Tiraquel. de primogeni. quaestione. 9. num. 2.*

Ex quibus munitur intellectus, & concordia dictae legis. 3. titu. 4. par. 5. verbo. dicitur à Domi. Bernal. Diaz viro doctissimo collectus, qui intellectus ideo displicere mihi non poterit quia ex dicta lege hoc modo intellecta. communis doctorum opinio non queritur, nec corrigitur: in dicta ergo lege. 3. datum filio animo donandi non praesumitur, sed ut pater ultimum suum iudicium praeruerit, & filius in legitimam imputaret, unde Grego. Lupi. intellectus vel ea etiam ratione mihi non placet: quia ex eo differentia inter collationem & imputationem tollitur: quae differentia non modica, nec parui effectus est: tum etiam quia verba dictae. l. 3. titu. 4. par. 5. traditionem Gregorij non patiuntur: nam illi multum repugnant illa verba non valdria: quae non parum dictae traditioni Bernardi Diez Luco. patrocinatur si ea quae proximè dicta sunt contemplerim: tum denique quia ex traditione ista iam dicta Bernardi Diaz, & iurium & receptorum opinionum correctio vitatur.

10. Ex quibus constat an vera sit altera Gregorij Lupi relata opinio in l. 3. titu. 13. par. 6. verbo contrar. colu. 3. in fine, dum ait in hac verba, & audio fuisse pronunciatum in cancellaria Granatensi, quod bona relicta titulo maioria impudentur in legitimam.

11. Si vero pater diuidens inter filios vni plus quam alteri tradat, quod amplius vnus recepit iure praelegati vel meliorationis habebit: qui a vniuersalis distributio vim vniuersalis institutionis habens mai-

nimè illi nocebit: quia tantum contra hereditarios debitores operatur, non vero in derogatione inaequalis diuisionis, ex textu optimo in l. ex facto. La magna. §. unde scio quaesitum. ff. de hereditibus instituen. ibi, *fundos etenim vice perceptionis accipiendos: vbi singulariter probatur quod distributio inter haeredes dispari portione facta, illi cui datur ultra portionem legitimam censetur in illo pluri praelegatus, & sic melioratus & veluti si facta melioratione vni ex filiis, omnes filios pariter in eodem testamento, & in eius vltima clausula pater instituisset: unde in melioratione illa praelegatus, & non haeres erit: vt ex dictis iuribus probatur.*

12. Si ergo longe plus filio, quam filiae nuptae, pater in diuisione tradat, dotem filiae conferre non tenebitur: quia adequati causa plus filio, quam filiae dedisse censetur, & in id tantum quod superest filium meliorare videtur ex textu eleganti in l. ex parte. 4. o. §. 1. ff. fami. hereditum. quem multum norabis.

Hac tamen melioratio ex inae-

13. quali diuisione orta reuocari iure poterit sequuta etiam traditione: licet contrarium affirmet Anton. Gomez. in l. 17. Tauri. nu. 2. 1. in fine. Cuius opinio vera quidem non est: cum talis dispositio patris testamentum sit, & testamenti solemnitatem requirat: reuocari igitur pro vt testamentum ad libitum poterit: nec obstitit. l. 17. Tauri: quia illa in donatione, seu melioratione in contractu facta loquitur, & quod sequuta traditione reuocari non possit contractus donationis ibi sancitum est, secus igitur

tur dicendum si in vltima voluntate fiat: vt inuit. d. l. 17. Tauri ibi, saluo si hec haereditaria memoria per contractum entre viuos, pro vt idem Antoni. Gomez aduertit atque agnoscit ibi, num. 2. 4. dum resoluit quod dispositio in vltima voluntate facta reuocari semper possit etiam si traditione munita sit, quod limitat iuxta communem resolutionem duobus modis, primo, si fiat traditio eiusdem rei legatae simpliciter nulla de legato facta mentione, secundo quando traditio rei praelegatae sit ex interuallo & nulla facta mentione legati: quia his duobus casibus vltima voluntas in vim donationis transit, & in vim contractus inter viuos, qui reuocari non potest iuxta sententiam glossae communiter receptam in l. legatum ff. de legatis. 2. de qua re scribimus in libro. 3. c. 2. num. 3. §. & 3. 6. 4. 1. 4. 2. & 5. 3. quibus quidem casibus Antonij Gomez opinio subfineri poterit.

14. Si vero per patrem non omnia bona, sed certa inter filios diuisa sint licet inaequaliter, cetera bona quae diuisa non fuerunt non eodem respectu, sed aequaliter diuidi inter filios debent, nec pariformiter, & respectu eorum bonorum quae diuisa fuerunt & inaequaliter, diuidenda sunt: quia eorum respectu nec legatum vel melioratio praesumi, vel coniectari debet: vel ista sola ratione aequalitatis seruanda inter filios, ex textu singulari in l. si cogitatione. 1. §. ff. fami. hereditum. Cui aequalitati iura non parum fauent.

15. **QVARTO**, ex hac eadem coniectura aequalitatis seruandae inter filios manet, quod donatio ex-

pressa à patre, filio facta, ea tamen conditione accepta: vt loco legitime filius habeat, patre tantum viuente duratura est: quia non mera donatio, sed ob causam potius dici poterit: Et hac tantum ratione & causa valere eo tantum tempore poterit: vt aduertit Angelus in l. si non mortis. ff. de inofficio. testamenti: quod notari mandat Roderi. Suarez in l. quoniam in prioribus. C. de inofficio. testamenti in r. euidentiali. nu. 4. qui Angeli decisionem optimis quidem munit fundamentis: & doctorum auctoritatibus, eamque ad praesens non paruum momenti esse inquit post Bal. in l. illud. C. de sacro sanctis eccles. num. 7. colu. 4. vers. tertio quaeritur, qui post speculariorem in titu. de donatio in principio. colu. 2. nu. 3. vers. quid si pater, tenent quod haec sit donatio ob causam data vt seruatrius filius, quod onus alias patri incumberet si non donaret. eius naturale. r. distinctione, & quod usque ad debitum bonorum subsidium insinuatō necessaria non sit, atque istam dicit Bal. nicram veritatem: quia licet filius viuus patre legitimam petere non possit, pater tamen eam in vita filio solucro poterit, atque vltimum praeruenire iudicium.

Operabitur igitur assignationis vim, donatio ista: vt scilicet filius rem illam in legitimam imputet, & illam in diuisione hereditatis paternae non conferat, & vt usufructum eiusdem rei lucratur. Quod Angeli dictum refert etiam Anto. Gomez in l. 17. Tauri. num. 5. Grego. Lupi post Seguram in l. 8. titu. 4. par. 5. glo. pen. colu. final. atque illud sequitur: nam cum proprietates desi-

desinat esse patris, non illi, sed filio usufructus queritur: ut ipsi declarant etiam si titulo donationis fiat & tacite meliorationis, respectu proprietatis tantum regulari debet inofficiostras: nam ex causa ista & titulo, proprietas in filium transit: ut suos fructus faciat: quod secus esset si ex re non alienata, sed penes patrem existente proprietate, eiusdem rei fructus filio pater donet: quia tunc fructus patris, & non filij sunt, eosque tanquam proprios pater filio donat, & non iure proprio tanquam ex re filij, sed tanquam ex re patris percepit pater ipse: quo quidem casu, si pater extraneo ex fructibus suorum bonorum magnam quantitatem donaverit: quod ea quantitas quintum excedat, inofficiostras: hoc respectu consideratur: ut tempore mortis de quinta bonorum parte disponere non possit: ut in terminis tenet Grego. Lup. Vbi supra post Socinam. conf. 93. volum. 1. doquentem in simili statuto legitimam filiorum augente, asserentem non ita amare hoc accipiendam: quia considerari non debeat minuta donationes pro ut voluit Suarez, ab eodem Gregorio, ibi relatus & sequutus. Quorum opinio, & æquitatis consideratio mihi disciplicere non potest.

Non ergo quod concurrunt cum valore legitimæ & sic cum causa donationis scripta (ut loquar cum iuriscōsulto in. l. quid ergo, in prin. ff. de legatis. 1. quia verè donatio non est,) insinuationem requirit. Ceterum in eo quod eam causam excedit opus erit insinuatione quia eo respectu pura sit, simplex, & gratuita donatio: ut tenent non pauci quos citat sequutus Tiraque.

in. l. si vnquam. C. de reuocā. donatio. verbo. donatione largitus. nu. 149. quod conducit ad illum intellectū dicta. l. 3. titu. 4. par. 5. quæ ex Bernar. Diaz à Luco supra adduximus, quod non sit propria donatio sed anticipata solutio legitime debita ipsi filio. Ad quod est textus optimus in. l. quod de bonis. C. de donatio. ibi, destinatione magis paternæ voluntatis factam, quam perfectam donationem peruenisse.

Nec obstant ea quæ supra scriptimus in. c. 2. istius libri. §. 1. in prin. ex. l. cum pater. §. à filia. ff. delegatis. 2. quin dictū Angeli, de quo paulo ante meminimus asserentis filium istum fructus lucrari, procedat. Nam ibi de electione à testatore patri data, hic vero de ea electione quæ à lege patri datur ad meliorandum vnum ex filijs tractatur: & ut ibi diximus quo ad commodū & fructuonē medij tēporis præmatura restitutio iure optimo tenet.

16. Sed nū pater usufructum quæ in bonis filij in potestate habet in filij fauorem renuntiare possit vel repudiare videndum est in qua remire variam doctores vt videre licet per Boerium in decis. 199. qui tandem cōcludit quod pater amittat usufructum ex renuntiatione ab ipso ante acceptationem hæreditatis filio delata facta. ex. l. si. §. si autē pater. C. de bonis qua liberis. nec talem donationem reuocare poterit. l. cum non solū ver. siue contrarij. C. eo titu. secus si post delatam, & aditam hæreditatē renuntiet, & acceptato usufructu, donet, vel tacite eo vti filium permittat: quia tunc proprie donatio sit quæ morte patris confirmatur, & tenet eo vsq. quod pater illam

illam non reuocat: atq. istam esse magis communem resolutionē Boerius p̄fiteretur. De qua re, & quod non teneatur cōferre fructus filius quando proprie donatio non est ultra ea quæ supra nu. 15. scripsimus. videbis etiam infra. nu. 26.

17. QVINTO, ex hac præsumptione seu coniectura æqualitatis seruanda inter filios deducitur: quod licet alias per secundum testamentum reuocetur primum si vtrumque inrer liberos sit confectū, & filij minus grauentur per primum, quam per secundum: hac eadem ratione quia per primū filij magis ad æqualitatem reducuntur, primum testamentum tenebit, vt tradit Bal. in authen. hoc inter liberos. C. de testamen. ante finem. ver. ante contra. nu. 4. quem citat sequutus Petrus Peralta in. l. si quis in principio testamenti. ff. de legatis. 3. nu. 95. vbi refert Paulum Castren. & post eum Tiraquellum in tracta. primogenituræ quæstione. 4. nu. 4. & nu. 5. vbi alios idem tenentes allegat, & Paulum Paris. conf. 24. num. 13. volu. 2. Vbi igitur diuersa testamenta inter liberos confecta apparent, illi standū est quod filios magis ad æqualitatem reducit, si in secundo non adsit clausula derogatoria ex dicta authē: hoc inter liberos requisita.

18. SEXTO deducitur, quod si pater duos habēs filios in bonis quæ in Tuscia habet vnum instituat hæredem, & alterum in bonis alibi sitis, atq. exprimat ex hoc scire eos æquales esse: si vnus non potuit exigere quædam debita ob debitoris inopiam, reducendi erunt ad æqualitatem: vt pulchrè ex Corneo confi. 309. lib. 1. post Bal. & Bart. tradit Tiraquellus de pri-

mogenitura quæstione. 4. nu. 8. vbi alia adducit de æqualitate inter filios seruanda.

19. DEDVCITVR & septimo, decisio alterius quæstionis non vulgaris, quod si mater faciat maioriā illaq. filio: secundo in hæc verba relinquat: quia pater tuus fratri tuo maiori natu maioriā prælegauit, maioriā istam tibi relinquo: vt tu honestè viuere possis: nam si pater maioriā quam fecit reuocet filios suos ad æqualitatem reducendo, maioria illa à matre facta nullius momenti erit: cessante iam causa ista æqualitatis seruandæ quæ mota fuit, vt deducit eleganter Gregorius Lupi. in. l. 2. titu. 1. par. 6. verbo. cl. testador se morio, in fine. & in. l. 39. titu. 9. par. 6. in glo. et per textum in. l. alteri. ff. de adimen. legatis. ex eo etiam inferens quod si pater fecerit maioriā vt in ea vnus ex filijs succederet, si postea dicat quod causa æqualitatis aham maioriā facit & relinquit alteri filio, reuocata prima maioria; erit reuocata & secunda; & ibi tractat quid dicendum si de eisdem bonis primæ maioriæ fecunda facta sit. Secus tamen erit si pater in primo testamento maioriā instituisset, eidemque filio reliquisset: quia licet pœnitentia ductus in secundo testamento illam reuocet, & æqualiter filios instituat, præterito tamen illo filio maiori natu, vel nepote ex illo: nam si filius ille maior mortuus erat maioria non censetur reuocata ob id, quia ex testamento secundo hæreditas de iure ciuili adiri non possit, ideoque primum testamentum reuocatum non erit, vt notanter respondit

idem Gregorius Lupi. in . l. 2 . titu. 1. par. 6. verbo. extraño.

21. OCTAVO, deducitur post eundem Gregorium Lupi. in. l. 1 . titu. 4. par. 6. glosa. 1. verbo. aduerte etiam; quòd si pater imperret facultatem regiam ad maioriã instituentiam, & vt possit filios in legitima hac de causa grauare: indubio cum grauamine isto legitima filiorum facta non censetur, nisi aliter constiterit patrem filios in legitima grauare voluisse: nam indubio potius eos grauare noluisse coniectari debet.

22. Quòd comprobatur ex notabili Odraldi decisione in cons. 28. qui ex facto consultus respondit, quòd si pater aliquid filio suo in vita donet cum onere restitutionis, & postea in testamento aliquid eidem legat iure institutionis, & cum eodem contentum esse velit, & cum eo quod illi donauit in vita: ex hoc, onus in illa donatione filio impositum remittere censetur, quòd dicit bene notandum.

23. NONO inferitur, quòd licet fauore filiorum in testamento paterno inter liberos factò testes feminæ sufficiant. l. finali. C. fami. hercis. l. 7. titu. 1. par. 6. vers. pero si el padre, & non pauci doctores hoc teneant quos aggregat Burg. Pacens. in. l. 3. Tauri. num. 142. cum alijs. vbi & in num. 148. concludit ex. l. 3. Tauri, hoc mutatum non esse, pagina. 191. licet diuersa ratio in nuncupatio videatur, vt videre licet per eundem ibi. num. 81. & 82. qui probat quòd etiam sine lectione paternum hoc testamentum teneat. nu. 200. cū sequē. & cum causam ipse in prætorio Chacillaræ Regiæ exoraret obtinuisse sententiam affirmat, in

qua maioratus in testamento non lecto factus approbatus fuit tãquã validè factus: si tamen inæqualitas emergat, & hæc nimis excessiua sit, testamentum paternum his priuilegijs non potitur. vt in calu isto lectionis omiſſa, & alijs videre licet per eundem Burg. Pacen. d. l. 3. num. 55. cum sequen. & nu. 58. & 140. vbi ostendit, ac rectè probat. ex dicta lege. 3. Tauri iura antiqua correctã esse quo ad numerũ tantum testium quæ statuta sunt in testamento inter liberos factò, non vero quo ad cætera fauore testamēti inter liberos in iure statuta.

24. DECIMO, deducitur ex hac eadem coniectura quòd si à patre melioretur Titius cum filijs suis, & Sempronius: dimidia pars meliorationis filio suo Sempronio, & altera dimidia Titio & filijs eius nepotibus testatoris pertineat textus in. l. si. C. de impuberũ & alijs subſi. l. si quis Titio. cum. l. sequenti. ff. de usufructu accrescendo: vt scilicet æqualitas inter liberos primi gradus fratres Titium, & sempronium seruetur, illis plus, quam liberis secundi gradus iura fauent: vt pater & filius vna & eadem persona reputentur: etiam in dignitatibus regalibus, Ducatus etiã & Committatus: vt latius prosequitur Tiraquel. de primogenitura. quæstione. 33. vt ex eo videre licet, & qualiter hoc vltimum intelligatur.

VNDECIMO, ex eadē præsumptione seu coniectura deducitur quòd recognitio vnus ex filijs naturalibus à patre facta quæ vim legitimationis habet, operabitur etiã quo ad cæteros naturales filios, ex hac eadem mēte præsumpta patris æqualitatis inter filios seruandæ: vt in prin. istius capi. diximus. nu. 77

DVO

26. DVODECIMO, ex hac eadē coniectura deducitur, quòd si pater creditores habens fideicommissum ante tēpus filio suo restituat, nõ causa fraudandi creditores, sed paterna potius charitate motus censeatur, ex textu ad hoc singulari in. l. patrem. ff. de his quæ in fraudẽ credito. Cessat ergo fraudis suspicio: quare & actio reuocatoria, quæ sine fraude non datur cessare debet: & ibi post mortem restituere filio pater grauatus erat, vt verba illius legis manifestè se habent in hunc modum: patrem, qui nõ expectata morte sua fideicommissum restituit. Atq; ita illum textum declarat scitè Zassius. lib. 2. singul. intellect. cap. 24. Respectu tamen aliorum filiorũ, quibus legitima debetur, dubium quotidianũ, & idèò vtile erit, an teneat hæc præmaturatione fideicommissi, vel maioria restitutio à patre facta filio successoris in maioria post patris mortem? nõ quòd nõ teneat mouet hæc eadem ratio æqualitatis seruandæ atq; æqualis charitatis & amoris filiorum. Videtur ergo cessare dispositio regulæ cum tempus. ff. de regulis iuris. & l. non fraudatur. ff. eo titu. vbi ita scriptum est: cum tēpus in testamēto adijcitur, restitutioni semper cõseri adiectum esse in gratiam hæredis. Iure ergo poterit hæres huic commodo renuntiare, & ante diem hæreditatem restituere. l. potest. 71. ff. ad legem Falcidiam: & magis fideliter fecisse videtur vt ait. l. debitorem. 2. off. quæ in fraudem. quòd procederet etiã si pater se debitorem esse filij fateatur, & idèò præmaturatione restitueret vt tunc debito compenset: quia in fraudem cæterorum filiorũ huius modi confessio nõ tenet, vt tra-

dit Bart. in. l. cum quis decedens. §. codicillis. ff. de legatis. 3. iunctis quæ late tradit Anto. Gomez. in. l. 11. Tauri. nu. 374. cum sequen.

Pro contraria tamen parte faciunt quæ supra scripsimus. nu. 16. vbi scripsi patrem renuntiare posse iuri percipiendi vsum fructum ex bonis filij in præiudicium etiã cæterorum filiorum atq; eis iniuris, quòd late prosequitur. Anto. Gomez. in. l. 29. Tauri. nu. 29. & 30. Hæc enim patris remissio donatio quadam est: cum nullo iure cogente à patre fiat. l. donare. ff. de regul. iuris. grauatus alteri fideicommissum post mortem restituere, si ante mortem restituat interuenturum quidem donat, vt latius scripsimus in. c. 2. §. 1. libro isto: & ex Romano Ripa. Roder. Suarez cõmunem dicit dominus Anto. Padilla. in. l. post mortem. nu. 6. C. de fideicommiss. Ratione igitur istius interuenturij tantum tenet cum sit in bonis, & eo respectu grauari hæres possit, vt ibi scripsimus & probat optima lex. 6. titu. 9. par. 6. ibi aquella quantia, & idèò domi. Anto. Padilla in. l. post mortem. nu. 22. ait se nõ semel vidisse maioratõ restitutione in vita possessoris fieri: quòd ex textu in. c. quæ periculosum. 7. quæ. 1. notat in primogenio. cõmuniter doctores pro vt testatur. Anto. Go. in. l. 40. Tauri. nu. 70. post Cysuentis, & Castellum & idè tenet Domi. Grego. Lupi. in. l. 2. titu. 1. par. 2. verb. sino el hijo maior vers. & an teneat consensus.

Alios etiam non paucos idem tenentes aggregat Tiraq. de primogenit. quæ. 24. hoc extendens, vt obtineat etiã si renuncias creditores habeat & cæteris omnibus maiori diligentia, alios non paucos

L 5 conge-

congerit Burg. Pacen. in proamio leg. Tauri nu. 9. 4. & 9. quod verum est quod in fauorem remoti successoris cessio fit quia ad tempus tantum quod possessor renuncians viuitere nebit renunciatio: nisi in fraudem sequentis in gradu fiat perpetuo, & irrevocabiliter tenet vt. ex textu in d. 7. p. 1. d. c. 1. Quibus modis secundum arbitratum notat Bal. & alij in alijs locis quos citat sequitur idem Burg. Pacen. in loco proxime relato. nu. 9. 3. post Ti. raquel. de primogeni. questio. 2. 6. nu. 1. cum sequen.

27. Si vero primogenitus filios habeat, cedere in fauorem alterius ex fratribus suis etiam secundo geniti, minime poterit, vt videtur licet per eundem nu. 9. 6. quod scilicet alij substitutis nocere minime possit. Quinimo si tempore renunciationis liberis careat, per eorum natiuitatem nulla efficitur renunciatio ista: vt ex Grego. Lupio in l. 8. tit. 4. par. 5. verbo. dieffe. vers. si filius tenet idem Burg. Pacen. in loco proxime relato. nu. 9. 6. in fine. vbi etiam agit, an minor aduersus renunciatorem istam maioriam restituere possit. De qua repudiatione minoris videbis etiam Grego. Lup. in l. 2. titu. 5. par. 6. verbo. la. de schase.

28. Et quod non teneat renunciatio ista maioriam in prauidicium successorum, tenet etiam Petrus Peral. in repe. Rubri. ff. de heredi. insti. nu. 1. 2. 2. pagi. 7. 2. vers. prima post Bal. conf. 3. 8. 9. colu. pen. lib. 5. & recte probat. Vnde videtur concludendum, quod si cessio a patre fiat in fauorem filij proximi successoris, respectu vsusfructus & inter vsurij medij temporis sit quaedam donatio traditione perfecta ex l. 17. Tauri, & in vsufructu isto ceseatur me-

lioratus in ea quantitate, qua tertiam & quintam bonorum partem non excedat: atque idem si remorum successorem meliorem filium, scilicet tertium, vel nepotem: sed in primo casu renunciatio maioriam irrevocabiliter tenet respectu proprietatis, & in secundo non nisi respectu vsusfructus vel fructificationis. I. pater. §. a filia. ff. de legatis. 2. quia in prauidicium tertij facta sit. Quia ratio ne videtur quod respectu excessus maiorationis quia ceterorum filiorum prauidicium in legitimis versatur quod hoc respectu non teneatur: nam ex fructibus maioriam legitima eorum augeri possent: legalis igitur facultas ad commodum delatum repudiandum ad id quod filij ab ipsa lege deferuntur, videtur quod extendenda non sit.

29. Quod praeterea munitur ex dicto Ioan. Fabri. in §. manet. nu. 2. insti. de societa. dum ait quod vbi contractus procedit vel materia quae obliget ad acquirendum secundo bonam fidem, praesumitur in dolo qui non acquirit & ideo acquirere compellendus est. l. 2. §. non tantum. ff. de heredi. vel actione vendi. l. sed si lege, §. cum perinde ff. de petito. heredi. & ita post Fabrum tenet Grego. Lup. in l. 1. 2. titu. 1. 0. par. 6. verbo enganofamente, decisum fuisse in regali consilio in delinquente absente condemnato in duo mille aureos pro damno alteri in rixa dato, cui in fuga existenti, matris hereditas opulenta delata fuit, atque pronunciatum fuisse, quod executio fieret in dictis bonis hereditatis maternae, quam ipse repudiauerat. Nec obstat his. l. qui autem in prin. ff. quae in fraudem creditorum quia ibi repudiatio non

non fuit facta principaliter in damnum tertij, quod in hac nostra facti specie facilius procederet, etiam si pater delinquens repudiare hereditatem, vel maioriam sibi delatam non obtinisset questio Grego. Lupi. nam hic est materia quae obligat ad non acquirendum, charitas scilicet filiorum, quae praefertur debet materiam, quae obliget ad acquirendum.

Quinimo & secundum bonam fidem magis obligatur pater ad repudiandum: vt filij suis qui etiam sunt creditores naturales potius subueniat.

Quod ad id procedere videtur, vt si absens ille delinquens possessor maioriam fuisse, & filio suo maiori post eum successuro in maioriam illam restitueret, non potuisset in fructibus maioriam sententia lata exequi: nam multum mouet ad hoc tenendum. d. l. patrem. 1. 9. & l. debitorem. ff. quae in fraudem credito: si ergo poenis fiscalibus & criminalibus priores creditores praeferendi sunt. l. poenis fiscalibus. C. de iure fisci. lib. 1. 0. & d. l. patrem quae disponit in haec verba. Patrem qui non expectata morte sua fideicommissum hereditatis maternae filio suo soluto potestare, ommissa ratione Falcidia, & plenam fidem, & debitam pietatem sequutus exhibitionis, respondi creditores non fraudasse: consequens igitur est vt per locum a fortiori iure optimo & haec praematura restitutio teneat, & poenis criminalibus fraudasse non videatur, sed magis fideliter facere vt ait lex sequens, nam haec facti species longe quidem distat ab illa. l. Statius Florus. 4. 8. §. Cornelio. Felici. ff. de iure fisci: quia ibi ma-

ter grauata restituere filio Cornelio Felici. & condemnata semper possedit fideicommissum & numquam illud restituit, vt hoc casu.

Quae praematura restitutio licet quasi donatio dici possit, & qui donat in fraudem fisci fecisse dicatur. l. 1. in fraudem. ff. quae in fraudem creditorum, vel maioriam sibi delatam non obtinisset questio Grego. Lupi. nam hic est materia quae obligat ad non acquirendum, charitas scilicet filiorum, quae praefertur debet materiam, quae obliget ad acquirendum. Quinimo & secundum bonam fidem magis obligatur pater ad repudiandum: vt filij suis qui etiam sunt creditores naturales potius subueniat. Quod ad id procedere videtur, vt si absens ille delinquens possessor maioriam fuisse, & filio suo maiori post eum successuro in maioriam illam restitueret, non potuisset in fructibus maioriam sententia lata exequi: nam multum mouet ad hoc tenendum. d. l. patrem. 1. 9. & l. debitorem. ff. quae in fraudem credito: si ergo poenis fiscalibus & criminalibus priores creditores praeferendi sunt. l. poenis fiscalibus. C. de iure fisci. lib. 1. 0. & d. l. patrem quae disponit in haec verba. Patrem qui non expectata morte sua fideicommissum hereditatis maternae filio suo soluto potestare, ommissa ratione Falcidia, & plenam fidem, & debitam pietatem sequutus exhibitionis, respondi creditores non fraudasse: consequens igitur est vt per locum a fortiori iure optimo & haec praematura restitutio teneat, & poenis criminalibus fraudasse non videatur, sed magis fideliter facere vt ait lex sequens, nam haec facti species longe quidem distat ab illa. l. Statius Florus. 4. 8. §. Cornelio. Felici. ff. de iure fisci: quia ibi ma-

30. Si vero filius hereditatem vel maioriam sibi delatam repudiet, nihilominus pater eius iure optimo illam adire poterit, etiam si huic filio substituto in hereditate datus fuerit pro vt datur in maioriam, vt tenent

tenent doctores post glossam in. l. fina. §. 1. verbo recusante filio. C. de bonis, quæ liberis atq; istam esse communem opinionem testatur. Ias. in. l. 3. colu. 5. num. 12. vers. hinc inferitur. C. de hæredi.

31. instituen. referens contrarium tenentes & fundamenta non leuia. post Bal. & Guillelm. quod hoc non procedat si substitutus esset iunctus testatori, quam proficitur etiam esse communem opinionem. idem Iasson. in. d. l. 3. num. 15. vers. retenta communi sententia: nam ex mente coniecturata defuncti pater excluditur etiam à matre sui filij, ab usu fructu bonorum matris etiam respectu legitimæ vt ex glo. singulari in. authen. vt liceat matri & auæ in. princi. tenent Angel. Bal. & Salic. quos citat sequutus Roderi. Suarez. in. d. l.

32. quoniam in prioribus. C. de inofficio. testamen. limi. 1. num. 11. quia non est grauam sed fauor filij, & secundum Salic. non imponitur grauamen filio, sed patri ab uxore sua eademq; filij matre. Quod dicit notandum & mentem tenendum, atq; ita fuisse iudicatum. Quæ opinio sibi non placet respectu legitimæ à filio patri debite: quia ex hoc pater grauatus remaneret nisi de moribus mariti mater male suspicaretur & hoc casu in. praxi receptum esse restatur.

Quibus fundamentis non obstantibus, & licet in se vera sint fundamenta illa, non tenebitur filius in cuius fauorem cessio à patre facta fuit usufructum conferre, nec illum cum cæteris fratribus communicare duplici fundamento: primo ex textu in. l. cum oportet. C. de bonis quæ liber. §. si autem res. ibi, quatenus in omni pa-

te eius successio permaneat, nec altercationis causa maximè inter fratres oriatur occasio, quod eo deciditur ibi, quia non ex re patris, sed ex propria filij usufructum capit seu percipit. Secundo quia vt supra num. 20. 1. scripsimus fructus rei patris donatæ filio, causa expressa meliorationis, non auget ipsam donationem vt in officiosa dici possit, sed eos lucratur filius, nec ad collationem illos adducit: & valor tantum proprietatis cum rerum donatarum consideratur: cum ergo hoc obtineat in traditione rei propriæ ipsius patris, multo quidem facilius obtinere debet in usufructu à filio percepto ex re sua, à patre, ipsi, tradita, vel ab ipso filio patre tacite permittente.

33. DECIMOTERTIO inferitur, quod inter filios inducitur ius accrescendi: vt in patre accipiente rem aliquam in emphiteosim pro se, & filijs, nam mortuo patre filij à domino directo recipiunt illam ex mortis causa, capione: ideoq; inter eos locus erit iuri accrescendi, quod alioquin in contrahentibus proprijs locum non haberet: vt deducit quam optime Bart. in. l. mortis causa capitur ff. de donati. causa mortis, cuius opinionem mire exaltat. Ias. in. l. 2. C. de iure emphiteo. num. 210 ex ea colligens, non posse patrem priuare aliquem ex filijs hoc iure emphiteotico: cum id non à patre, sed à vero domino, filij occasione mortis capiant, atq; istam esse communem opinionem proficitur. Quam rem prosequitur Dominus Præses Couarr. in. 3. parte. Rubric. de testame. nu. 26. quæ vide, nam ibi magistraliter more suo

suo declarat, id non ex vi propria iuris accrescendi contingere, sed ex vi taciti pacti & lege concessio nis, post Alex. & Curtium Seni, ab ipso citatos.

Vnde non eadem ratio est quando ex patris dispositione quis succedit: vt videre est in substitutione à patre post mortem filiorum facta: nam extraneus substitutus ex reciproca præsumpta substitutione inter grauatos facta iure excluditur, sed non etiam si substitutus sit de filijs: vt videre licet per eundem Domi. Præsidem Couarr. in. c. Reünuntius. de testamen. §. 8.

34. Quare si pater duos ex filijs meliores & dicat quod post eorum mortem extraneus in melioratione quintæ partis succedat, nam vno ex filijs mortuo non succedit ei substitutus in parte filij mortui: vt tradit notanter Bart. in. l. codicillis in principio. ff. de legatis. 2. secus vero si coniuncti non sint de filijs: nam tunc pluralitas in singularitatem resoluitur, atq; istam proficitur esse communem resolutionem Grego. Lup. in. l. 1. 4. titu. 5. par. 6. verbo. tanto tiempo. ex eadem æqualitate amoris, & dilectionis filiorum.

35. DECIMO quarto, ex eadem coniectura æqualis amoris deducitur, quod si filius iustus à patre sit restituere quicquid ex hereditate patris ad eum peruenierit, prælegatum sibi factum non ideo restituere grauatus censetur: propter æqualem quam habere charitatem pater erga filios censetur: nam iustus hæreditatem restituere non etiam legata restituere tenetur, nisi is cui, restituere iustus est testatoris filius sit: nam hoc casu legata, etiam veniunt in restitutione ex

textu pulcherrimo in. l. liberto. §. filium. ff. de annuis. leg. quia grauatus extraneus sit filio testatoris restituere. Vt colligit ibi Barto. num. 5. & istam esse illius textus communem traditionem Corraus & alij tenent, quos citat Dominus Anto. Padilla in. l. cum virum. num. 11. C. de fideicommiss. sequutus; sed ait non procedere quædo frater suo fratri restituere rogatus fuit: post Bar. num. 12. ex textu optimo ab ipso allegato. ex his ergo quæ Dominus. Anto. Padilla ibi tradit. num. 8. constat in definitam quicquid ex benignitate tantum, & non ex iuris rigore vniuersali æquipollere, quæ benignitas non proderit, si in filiorum dispositionis præiudicium æquipollere affirmemus vniuersali.

36. DECIMO quinto deducitur, quod si pater filios duos in re certa hæreditaria mobili vel stabili, quam ipsi eligere vellent meliores: si ipsi in electione rei discordes sint iudicio fortis, vt æqualitas etiam in electione seruetur, contentio ista dirimi debet: & huiusmodi casibus rei iudicem fortunam esse: vt quem sors prætulerit, is, quidē potestatem habeat eligendi, cæteris autem estimationem præstet contingentium eis partium: vt ait textus in. l. 3. §. sancimus. C. de continia de legatis, vbi idem cauetur; si vni tantum electio & legatum relinquatur, & is non facta electione, & pluribus hæredibus relictis decedat, de qua re & iudicio fortis late agunt Bart. & docto. in. l. 2. §. ex his. ff. de verb. obligatio. Vbi idem ait Bart. quando vnus ex hæredibus damnū futurū timet qui communiter approbatur Pro vt restatur. Ias. ibi. nu. 12. licet non sit de hac re modi-

modica inter doctores contentio. Sunt deniq; alij plures casus in quibus res dubia sorte dirimitur, quos congesit Tiraquel. de primogenitura, quaestio. 17. in prima opinione per totam & praecipue à numero 21. et qualiter, & quando pcedat quod dicitur quod maior diuidat, & minor eligat. Vide eundem ibidem quaestio. 60.

37. Oritur deniq; tacita melioratio non tantum in quantitate, sed etiam in affectione eorum filiorum, quibus electio commissa fuit: nam si pater aliquas res vni ex filiis in vita tradiderit in peculium, vel simpliciter, iure quidem in eis melioratus erit: non certe in quantitate & valore earum, sed in affectione tantum: vt scilicet easdem conferre non teneatur, sed vt earum valorem in legitimam imputet, ita ex textu in l. filium quem habente. C. fami. Hercif. colligit singulariter. Abb. in. c. Reinaldus. de testamen. quæ casum singularẽ reddit Rode. Suarez in. l. quoniam in prioribus ampliatione. 11. nu. 19. quem dicit non alibi ad hoc, quod Tribellianica in vna re in peculium concessa deduci possit: quia cum pater filium istum prædilexerit in vita, eandem voluntatem in bonorum diuisione iudex sequi debet.

Conferunt etiam quæ scripsimus supra isto libro. cap. 2. §. 1. tenere scilicet grauamen inæstimabile affectionis ob restitutionem electionis ab executore, vel eligente adiectum. Vnde ait Grego. Lupi. in l. 38. titu. 9. par. 6. idem esse in libris filio relictis à patre doctore, qui erant magni pretij propter theoricas: quia contra dispositionem testatoris non habetur consideratio talis interesse, nec filius alter etiam

doctor si eos petat audiri debet. Tempera tamen quæ supradicta sunt vt maior affectio erga natos ex legitimo matrimonio præsumatur vt in. §. sequenti videre licet.

Summaria ex §. 2. sequenti.

1. Pater salubrius consilium pro filio capere censetur.
 2. Etiam si turpis persona sit.
 3. Et magis erga filios ex legitimo matrimonio.
 4. Legatum uxori factum si sine liberis decesserit, de natis ex matrimonio legitimo intelligi debet.
 5. Renuntiatio bonorum matris, à filia facta, filijs tantum eiusdem matrimonij prodest.
 6. Et morte istorum fratrum inuoluntate.
 7. Si Rex donet castrum nobili vt matrimonij cum eius domicella contraxerat, an filij uxoris postea susceptæ succedere in castro possint?
 8. Et idem in facultate coniugibus data ad maioratum simul faciendum.
 9. Si testator præferat primogenitum ex primo matrimonio, nullo filio ex eo matrimonio stante, an filius ex secundo succedat?
 10. Quod hoc obtineat si à patre fiat maiorata, secus si ab extraneo
- Legi

11. Legitimati filij concubinae per sublequens matrimonium an præferatur filijs primi, & quid si ex principis rescripto.
12. Et an ab his foeminae excludantur.
13. Melioratus iure maioria à patre consentiente matre an excludatur à filio eiusdem patris, alterius matrimonij?
14. Ex cursu temporis præsumitur legitimatio & dispensatio.
15. Quas nuptias cursu temporis roboratas ex confirmare potest.
16. Etiam si disponens vocet tantum legitimos & ex legitimo matrimonio.
17. Etiam si coniuges in quarto gradu coniuncti sint.
18. Per instrumentum emancipationis probatur quod filius sit legitimus.
19. Quid si sequatur dispensatio post matrimonium contractum inter consanguineos.

§. Secundus, de coniecturis in fauorem filiorum ex legitimo matrimonio.

ALVBRIVS porro consilium capere præsumitur pater in fauorem filiorum suorum: atq; ita præsumendum etiam

ex actu qui prima fonte utilis filio non videtur: vt videre licet ex notatis per Bart. in. l. 2. ff. de vulgari. & pupill. vbi. nu. 22. colun. 5. scribit quod lex permittit patri substituere pupillariter etiam filio mala mente exheredato per. l. cū quidam. C. de legatis. & alia iura quæ ibi citat post Guiller. de Cug. vel ea ratione, quia aded lex de patre confidit, vt credat eum aliquid nõ facturum quod ad commodum filij non tendat: cum nullus sit amor qui paternum vincere possit. l. iste quidem. ff. quod metus causa & illani Bart. opinionem communiter approbatam esse testatur. ibi. Iass. nu. 25. & videre licet ex citatis ab Alex. ibi. nu. 22. cum alijs communem etiam dicit Ripa. nu. 36. Qui communiter ibi extendunt, vt procedat indistincte contra Bar. etiam si pater turpis persona sit: quia pupilli fauor versatur, quod pater pro filio testetur Quod intellegit Bart. & ceteri tamquam receptum sequuntur: in filio exheredato qui doli capax est ad causam in gratitudinis committendam. vide l. 6. tit. 3. par. 6. vbi cauetur quod oporteat pupillum maiorem decem annorum cū dimidio esse debere.

Qua eadem ratione, si pater verbis iocosis filio aliquid præleget, vel meliorationem reliquerit id de liberatè fecisse iudicandum erit: vt rectè arguit Burgus Pacenf. in. l. 3. Tauri. conclus. 2. nu. 166. pagina 194. quæ tu tempera in filio nouercam habente: quia tunc aliquando præsumi posset suggestionibus nouercabilibusq; delinquentis patris in præiudicium filiorum alterius matrimonij motum fuisse vt scripsimus in principio istius capituli. nu. 44. & 45.

3. Pro consilio & dilectione patris erga filios ex legitimo matrimonio natos illoq; durante, vel inuitate existentis magis atq; magis presumendum est: deoq; legatum vxori faciunt cum graamine si sine liberis decedat, vel cum liberos habeat de liberis eiusdem matrimonij testatorem sensibile intelligendum est. l. si vir vxori. 6 o. ff. de condi. & demonstra. cum. l. sequenti. Quæ hoc specialiter expressit testator, etiam si ex alio post mortem suam liberos procreauerit, nihilominus eam ad legatum admitti. l. cum vir. 2 5. eo. titu. restringitur ergo legatum ad liberos eiusdem matrimonij etiam si verba generalia, & prægnantia adsint vt notant doctores & videre licet per Boerium in decis. 2 7 6. rectè illa iura declarantem in simili quæstione, vbi instrumentarij testes asserbant, testatorem etiam de filijs ab vxore post mortem viri susceptis intellexisse. Vbi tractat quid dicendum sit in emphiteosi ab vxore, & viro recepta pro ipsis, & eorum filijs si ipsa ex alio matrimonio filios habeat & per Grego. Lup. infra allegandum.

3. Secundo loco, ex hac eadè coniectura in fauorem filiorum primi vel eiusdem matrimonij orta maneat, quod si filia in fauorem patris renuntiet hereditati maternæ prædefunctæ, talis renuntiatio proderit tantum filijs eiusdem matrimonij, qui in ea succedere debent, nõ vero filijs ex secundo, vel alio matrimonio ex quo filia renuntians procreata non fuit: vt tenet Paulus Castrensis in cons. 2 5 2. atq; ita fuisse distinctu restatur Boerius decis. 1 8 4. ne scilicet pater liberos secun-

di matrimonij, ex bonis filiorum primi matrimonij dicitur. quod ad hoc verum est vt si fratres illius renuntiantis decedat renuntiatio censetur in valida tamquam facta, & sub quadam tacita conditione vt hereditas renuntiatia ad eos perueniat. Vnde eis non stantibus conditio defecta censetur, & renuntians in patris fauorem libere succedere hoc casu poterit vt resoluit Anto. Gomez in l. 2 2. Tauri. nu. 1. argumento textus cum ratione. l. cum auus. ff. de conditio. & demõstra. cum alijs fundamentis per eum adductis.

6. Tertio deducitur, quod idem videatur dicendum si Rex fecerit donationem cuiusdam castri alicui nobili qui contrahebat matrimonium cum aliqua domicella reginæ eo pacto vt esset maior & in ea filius ex ea domicella natus succederet, qui ex ea nullum, sed ex alia vxore filium suscepit postea. Quam quæstionem in terminis tanquam subtilem mouet, disputat, & decedit Grego. Lupius magistraliter quidè in l. 2. titu. 1 5. par. 2. verbo sino el hijo maior. colu. 1. in fine & 2. in pri. qui licet aliqua in contrarium referat: concludit tandè quod succedat filius post mortem domicellæ genitus modo ex legitimo matrimonio nascatur: eum quia regis donatio potius argenda sit: tñ quia illis facta censetur cuiuslibet eorum coniugum insolidum: quia à Rege facta fuit ex l. vnica. C. si libertate. impetra. socius. lib. 1. o.

Quæ eadem ratione motus extrahit facultatem à rege marito, datam atq; vxori: vt insolidum intelligenda sit, & ex ea quilibet eorum maiorem institueret possit, vt ad filios quoscunq; habeant, etiam ex alio matri-

matrimonio extendenda sit, & vnus superstes, maiorem & facere possit & illam filio etiam ex alio matrimonio nato relinquere: tum deniq; quia quod maiora ex illo castro fieret expressum ibi fuit perpetua igitur concessio maioræ iudicanda erit vt idem Grego. Lupi. rectè aduertit: qui secus esse inquit, si Rex dixisset succedat filius ex domicella natus tanquam in maiora: quia tunc quod maioræ sit, in alio filio dispositum non videtur: remanebit ergo castrum in dispositione iuris communis. l. cõmodissimè. ff. de liberis & posthu.

Quod velim intelligas, vt procedat eo casu quo castrum ex rebus maioræ reginæ nõ fuisset, quia si ex maioratu regio fuisset, transiret utiq; ad recipientes cum suis qualitatibus maioræ reginæ etiã ordine succedendi in maioratu regio ex l. 2. titu. 1 5. par. 2. præstituto.

9. Confirmatur præterea Gregorij decisio ex simili quæstione à Tiraquello mota in tracta. de primogenitura quæstione. 8 3. fol. 417 quod si testator in successione præferat primogenitum ex primo matrimonio: nullo filio ex isto primo matrimonio stante, primogenito ex secundo matrimonio primogenitum defertur, quod tanquam receptum ibi scribit.

10. Supra dicta ergo ita resoluenda sunt: vt tum dispositio ad filium eiusdem matrimonij restringatur, quando pater, mater, vel filius disponit: nam tunc mens coniecturata viget, quæ filijs eiusdem matrimonij fauet, ultra quos dispositio non extenditur nisi in subsidium nullis scilicet filijs ex eodem matrimonio stantibus: vt actus fundationis maioræ perpetuus de sui

natura non repugnet vt proxime diximus: quia tunc ad filios secundi matrimonij protenditur dispositio ex altera ratione quæ aduciget.

Secus tamen in dispositione ab extraneo vt à Rege facta: quia tunc & ratio & coniectura ista, & effectus cessat, & idem dicendum erit si alias de contraria disponens voluntate constiterit, vt ex iam dictis videre licet.

Sunt & alia quæ ad huius paragraphi ornatum deseruiunt non continenda, quæ supra scripsimus in principio istius capituli tertij. nu. 5 5. cum sequen, vbi de spurjis, incestuosis, & naturalibus filijs scripsimus, vbi petenda sunt ad huius rei & coniecturæ extensionem, in qua de natis ex matrimonio legitimo agimus. Libuit tamen aliquas sequentes annexere quæstiones.

11. Quæstionis igitur est, quid si pater legitimos filios ex vxore habens, ea mortua filium quem ex concubina ante matrimonium susceperat, per subsequens matrimonium cum concubina illa post vxoris mortem contractum legitimatum in maiora instituat, vel maiora sit antiqua, vel aliter ex principis rescripto legitime tur, num præferatur filio minori ex legitimo matrimonio nato? Videbis Petrum Peraltam in rubri. ff. de hæredibus instituendis. num. 1 2 2. vers. secunda, pagina. 7 3. colu. 1. illius pagina, vbi tractat etiam quid in nepote istius filij dicendum sit: & num parruo præferatur, vide Tiraquellu de primogenitura quæstione. 4. num. 1 1 2. Peraltam. in. d. Rub. num. 1 2 6. vers. produciatur secundo, & vers. tertio ampliatur, & de legitima,

Caneas. fons 3. cap. 15. illano. l. 1. c. 1. Contrarij. l. 1. c. 1. Capien. l. 1. c. 1. 3. m. 26. qui filij vel reseruit.

12 matorum successione late tractat idem Tiraq. de primogen. quaestione. 34. & Grego. Lup. in. 1. 2. tit. 15. part. 2. ver. si non el hijo mayor colum. 3. vbi aliqua subdit in successione in maioria, & si foemina à successione maioriae excludantur, & eius dispositione propter masculu, an legitimatus masculus praefertur foeminae, vide Tiraq. dicta quaestio. 34. & ad primam quaestionem, quam ex Peralta. d. num. 122. reguli supra num. 11. in principio vide qua scripsimus in capite isto. 3. in pri. num. 9.

13 Occurrit & altera quaestio, quid si marito inflante, & consentiente vxor vnum ex filijs melioret iure maioriae, atq; ea decedente aliam ducat vxorem, ex qua alios filios suscipiat, & modo iste filius à patre melioratus, contra filiam vxoris primae suae patris ab ipsa melioratum agit asserens, illam consanguineam sui patris fuisse, atq; inter eos matrimonium consistere non potuisse, & quia ipsa consanguinitatem sciebat, & patet illam ignorabat, patrem lucratum fuisse bona primae vxoris ab ipsa propter incestas nuptias amissa, atq; illa vt libera patri suo, & sibi successori patris pertinere, & meliorationem sibi à patre factam ex bonis illius primae vxoris etiam deducendam esse, an hoc iuris sit, & obtineat? & obtinere videtur ex. l. 50. titulo. 4. partita 5.

14 Praeterea quaeritur, an legitimatio ista matrimonialis praescribi possit, ita vt ex cursu temporis incestuosus cogitas se esse legitimum, longo tempore praescribat ius succedendi, & legitimitatis? & Bal. in. l. nullo iusto col. 1. nu. 4. C. de reiu. dic. quod non praescribatur ea ratio

ne respondit: quia longa possessio non magis quam titulus operari potest cum voluntate domini tradentis per. l. nemo, & quod notat glo. singularis ibi. ff. pro legato: spatium tamen triginta annorum credit ipse Bald. quod ius excipiendi praescribi possit, quae sequitur Grego. Lup. in. l. 1. tit. 13. part. 4. Est tamen textus elegans qui expressè probat ex diuturnitate temporis & matrimonium, & filios legitimos praesumendos esse in. l. qui in prouincia 57. §. 1. ff. de ritu nuptiarum.

Ex quo textu Barb. in conf. 9. volumi. 2. respondit quod ex tali temporis diuturnitate iura deferuntur matrimonio, liberorum legitimatationi, & dispensationi, quem textum dicit literis aureis ad hoc scribendum pro vt refert & idem asserit. 15 Boerius in decis. 264. num. 25. & is citat Angelum asserentem regè ex certa scientia tales nuptias confirmare posse, quae à iure interdictae sunt, modo cum legitimo cursu temporis iustus error concurrat, citat etiam Romanum idem tenentem conf. 307. & Decium conf. 153. qui eleganter probat in fideicom-

16 misso à testatore iniuncto sub conditione si sine liberis, vel filijs, ex eo legitime, & de legitimo matrimonio procreatis decesserit, quod stante filio nato in figura matrimonij tale fideicommissum expiret post Dinum idem tenentem conf. 6. & quod succedat in feudo, & substitutum excludat, etiam si coniuges in quarto sint coniuncti gradu, facit textus in. c. illud. de praesumptio. & ex eo videtur hoc idem sentire idem Gregor. Lup. in. l. 17. tit. 18. partita. 4. verbo, mande facer carta.

17 Er quid dicendum si sequatur dispensa-

dispensatio post matrimonium inter consanguineos contractum, videre licet per Boerium dicto. num. 25. & per ea qua scripsimus in capite isto, 3. in prin. nu. 69.

Summaria ex §. sequenti. 3.

1. *Prædilectio ex maiori etate iure, ratione, & consuetudine probatur.*
2. *Statuta in regio maioratu, etiã in alijs inferioribus seruari debent.*
3. *Dubia testatoris dispositio iuxta dispositionem iuris intelligenda est.*
4. *Et secundum consuetudine patrie disponens.*
5. *Filio maiori natu an cõpetat ius eligendi domũ principale patris.*
6. *Si bona filio maiori, vinculata relinquuntur, ex eis maioria instituta videtur & nu. 8. & 22.*
8. *Idem si bona vinculentur perpetuo inter descendentes, vel testator vocet filium maiorem.*
7. *Ex conditione delationis nominis, & armorum an maioratus institutus censeatur?*
9. *Quid si maioria duobus fratribus concedatur an filius maiornatu praefertur?*
10. *Data maiori dilectione erga minorem natu, an is maiori praefertur?*
11. *Si testator dicat quod bona tamquam indiuisibilia ad vnum tan-*

tum veniant possessorem, maior natu caeteris praefertur.

12. *Si pater emat aliquod feudum vel vinculum indiuisibile maiori natu defertur.*
13. *Disposita in maioratibus etiam in anniuersarijs obtinent.*
14. *Si dicatur quod descendens à primogenito praefertur, & quis sit non appareat quid iuris?*
15. *Quid si concurrant duo eiusdem gradus, & vter eorum sit maior ignoretur.*
16. *Ex quibus causis, & nature dotibus quis maior altero dicatur.*
17. *Quid si vni dignitas superueniat, vel vilior propter maleficium efficiatur?*
18. *Si pater vnũ habens filium, & nepotes ex alio, dicat filiũ meliorem, si isto filio mortuo alius ei nascatur, an iste postea natus melioratus censeatur? & nu. 20.*
19. *Si maritus dicat vxori cõtum lego, an secunda vxor centũ habere debeat & nu. 20.*
22. *Si maior natu ad fideicommissũ vocetur cõstitutata cõsebitur maioria.*
21. *Et frater natu maior praefertur in maioratu.*
23. *Qualitas maioris etatis an respectu temporis testamenti attendi debeat?*
24. *Si dicatur quod natu maior semper succedat patruus nepoti an praefertur?*
25. *Primogenitus ante delatũ patri*

- maioratum, an postea nato præferatur?
26. Natus ex secundo ventre an tanquam maior ceteris. postea natis præferatur, & quid si ex secundo ventre duo nascantur?
27. Si natus ex secundo ventre maioria possessionem ceperit, & sine liberis decessat, alter filius simul cum eo ex ventre secundo natus liberis præferatur natis.
28. Quid si vocet primogenitum ex prima uxore ex qua nullum sed ex uxore postea ducta pcreauit?
29. Si due maioria eodem tempore facta sint de eisdem bonis, & una maiori, altera vero minori natu relinquatur, an natu maior præferatur?
30. Si uxor viro soli, vel pariter cum filio potestatem faciendi maioria dederit, & eligendi unum ex filiis, illam filio maiori relinquere debent.
31. Pacto matrimoniali an fieri possit quod primogenitus in maiori bonorum parte succedat?
32. Ambo coniuges maioria institunt & . nu. 33.
33. Et an superstes pro sua parte illam reuocare possit & . nu. 34.
35. Si marito & uxori facultatem instituendi maioria cõcedat, insolidum data censetur, & an filio secundi matrimonij relinquere possit?
36. Si verò que iterum nupsit, si

- lium enixa sit, qui ignoratur a quo marito genitus sit, an succedere in maioria primi viri debeat?
37. Quid si dubietas ex similitudine adeo confusa sit, quod secerni non possit, an a primo vel secundo filio genitus sit?
38. Quid si duos filios nominis Titij pater habeat, & ad maioria filij Titium vocet?
39. Quid si vni ex cognatis qui maximus natu esset, & duo pares etiam etate reperiantur?
40. In his dubijs casibus eius filius præferatur qui pro tuitione Regis vel Reipublice mortuus fuit.
41. Si pater filios suos non meliorare promissit, nec nepotes meliorare poterit.
42. Duobus filiis ad maioria vocatis, vno mortuo eius pars alteri accrescit.
43. Data dubietate quis succedere debeat possessio an ex lege Tauri transferatur?
44. In successione maioria. primo linea, secundo gradus, & tertio sexus considerari debet.
45. Linea vel a linea recta descendens quando dicatur, & qualiter & a quo incipiat?
- §. Tertius. De dilectione ex eo quod sit primo natus.

EX

IQUALITAS præterea grandioris etatis præ dilectio suam potest. Sunt porro plura, quæ ad probationem simul & extensionem istius coniecturæ disponentis in fauorem primogeniti diuersis in locis dispersa sunt, quarum non pauca curiosè quidem & diligenter congescit Tiraquel. in suo eleganti tractatu de primogenitura in præfatione, à quo petere licet. Sed vttiliora colligere desiderantes legibus regni huius adhærendo satis dilectio ista, & eius origo colligitur ex regia vttili, licet omnibus nota. l. 2. titu. 1. §. par. 2. quæ tribus fortissimis veluti adamantinis fundamentis hanc dilectionem cõprobat, atq; nobis indicat: naturali scilicet ratione, iure scripto, ac cõsuetudine inueterata ibi, que esto sea vrad pruenasse por tres razones, la primera naturalmente: ca segun natura pues que el padre e la madre cobdician auer linaje que heredare lo suio, aquel que primero na sce llegal mas aina para cumplir lo que dessean ellos, aquel por derecho deue ser mas amado dellos, e lo deue auer. Quod etiam iure diuino comprobatur: nam is primogenitus etiam Dei volutatem prius adimpleuit: vt patet Genesis. cap. 2. vbi habetur quod Deus iussit Abraham quod primogenitum filij Isaac sacrificaret vt Deo ipsi magis dilectum dicaret. Probat deniq; lex ipsa consuetudine longæua Hispaniæ, qua introductum est primogenitum & descendentes ex eo ceteris fratribus in successione maioria anteponeudum esse. Oportet igitur similisq; modo disponentis seu

testantis mentem coniectare, atq; intelligere & iura iuribus regni huius concordare: quare quod in regni successione ex illa . l. 2. titu. 1. §. par. 2. sancitum est in alijs inferioribus maioribus etiam dispositum cõsetur: vt post Paulum Castren. cõf. 1. 6. 4. colu. 1. lib. 2. arguit, & tenet Dominus Præses Couar. in . lib. 3. variarum resolutio. cap. 5. num. 5. versi. 4. & alij non pauci huius regni scriptores, quos sequutus citat Burg. Pacen. in proæmio. 11. Tauri nu. 69. Petrus Peralta in. l. 3. §. qui fideicommissam. ff. de heredi. insti. tuen. nu. 1. 2. 1. & 1. 2. 2. Quod igitur sancitum est in regni successione, & sic in capite, in alijs inferioribus maioribus, & sic in mēbris regni, seruari debet: puta & præcipue in Ducatibus, & Comitatibus priuilegiū Regiæ coronæ habentibus: vt elegans lex regia omnibus non nota & nouiter ad hoc considerata indicat in. l. 1. 0. titu. 2. 9. par. 2. ibi. Y esto se entienda de los señorios maiores, porque no se menguen, & optima. l. 3. 2. titu. 1. 8. par. 2. ibi. por esta confiança que ouieron los señores fueles otorgado que las cas de los nobles omes fuesen guardadas como castillos, praxmittendo quod eadem lex disponit scilicet, quod soli Regi castra seu fortalitia adificare permissum sit, vt cauetur etiam in. l. 2. titu. 2. libro. 4. ordin. quæ hodie habetur in noua recollectiõne. l. 8. titu. 5. libro. 6. sunt enim non leuia priuilegia castra tenentibus concessa: cum & proprios occidere filios eosq; cõmedere illi possint ne fame pereant, & viuere possint donec, Regi referibant quod ab inimicis obsessi sunt vt probat elegans. l. 8. titu. 1. 7. par. 4. Cum ergo ad istorum magnatū

M 3 . regni

regni maiorias extendi facilius ac proprie, & magis sine dubio possit quod in regia maioria sancitū est, & vigeat magis doctorū ratio quā in ceteris inferioribus maioris, nec de his dubitari posset, sancitū fuit in. l. 4. o. Tauri. in omnibus maioris quod ex dicta. l. 2. titu. 5. par. 2. in regio maioratu statutum erat: vt ad omnes maiorias dispositum in maioratu regio. extēdatur.

3. Indubio ergo iuxta iuris dispositionem testantis mens interpretanda & coniecturanda erit: quia secū dum eam ipse loqui censetur iuxta leges in quam loquentes de rebus, super quibus ipse disponit: vt notat glo. & doctores in. l. quid ergo. 9. 2. vers. voluntatis. ff. de legatis. 1. quia voluntas testatoris ea præsūmitur, quæ de iure esse debet. vt notat Bal. in. l. 1. C. de impube. & alijs subtri. nam idem censetur vel le testator, quod lex vel statutum vt tenēt Bart. num. 4. & doctores in. l. hæredes mei. §. cum ita ff. ad Trebellia. & se astringere censetur legi loquenti de actu super quo ipse disponit: vt tradit etiam Aymon. conf. 186. num. 9. Iaf. in. l. 1. ff. de vulgari. & pupil. nu. 45. Afflitus decis. 44. nu. 20. & Decius. conf. 155. num. 3.

4. Et secundum consuetudinem patriæ vbi testator habitat eius verba interpretari debent. l. seruus plurius. 53. §. final. ff. de legatis. 1. l. numis. l. librorum. §. quod tamen Calsius. ff. de legatis. 3. quod etiam in proprijs terminis maioris, & consuetudinis succedendi in ea tenent non pauci quos citat sequutus Burgus. Pacens. in præmio. 11. Tauri. num. 86. & 87. qui testatur consuetudinem esse regni huius in successione maioris

ria, vt filia possessoris ceteris masculis transfueratibus præsferatur, & secundum communem doctorum traditionem vt ex supra citatis videre licet & per Iaf. in. l. 1. ff. de vulgari. & pupil. nu. 45. Afflitum decis. 44. nu. 20.

5. CVM ergo filius natu maior magis dilectus prætaturatur vt ex iam dictis constat, ex hac ratione maioris dilectionis primo deducitur, quod habeat ius eligendi domum principalem patris sui. Vt in ea ceteris fratribus præsferatur vt illam in legitimam imputet, vt videre licet in. c. 4. isto libro. nu. 29.

6. SECVNDO loco ex hac eadem coniectura deducitur, quod etiam si pater vel instituens maioratum vocet filium maiorem addendo vt bona sint indiuisibilia & alienari nō possint, licet alios gradus substitutionis non fecerit: nihilominus ceteri successores ordine primogenituræ perpetuo succedere debent. Atq; idem erit si filium melioret etiam iure maioris & dicat quod succedat in ea vnus ex filijs suis: nam filius maior natu succedere debet: vt tenet & rectè quidem Anto, Gomez. in. l. 4. o. Tauri. nu. 59. cuius opinio vel multū iuuatur ex supradictis atq; hoc idem prædixerat Guidon Papa decis. 467. incipit testator. qui ita dicit fuisse iudicatum in curia parlamenti Delphinatus, quod Guidonis dictum sequitur & singulare reddit Guiller. Benedi. in. c. Reinuntius de testamen. verbo eodem testamento relinquens. nu. 174. quem citat etiam sequutus Tiraquellus de primogenitu. quæstio. 64. vbi concludit in fortiori etiam & eleganti casu quod si testator hæredem Titium instituat ac di-

ac dicat substituo ei, eiusdem Titij filium, eum quod iusserit eiusdem nomē & arma deferre, quod ex qualitate delationis armorum maioratum instituisse censetur: atq; magis esse quod licet filios alios Titius habeat, non vicietur substitutio ob incertitudinem sed quod succedat maior ætate. Quod est notandum. & Guidonem sequitur etiam Petrus Peralta in. l. vnū ex familia. §. sed si fundum ff. de legatis. 2. num. 19. pagina. 596.

Ex solo tamen iussu dilationis armorum, perpetuum & graduale fideicommissum vel maioria perpetua nō inducitur: vt diximus hoc libro. c. 1. §. 1. num. 2. iunctis, his quæ magistraliter tradit Dominus Ludou. Molina in. lib. primo de Hispanorum primogen. c. 5. num. 34. Guidonis opinionem admittens quando alia vestigia perpetui fideicommissi concurrunt: puta alienationis prohibitio, vel aliqua primogenitorum uocationes.

8. Sed his non adductis, idē quod Guidon Papa tenet Grego. Lup. in. l. 2. titu. 15. par. 2. in glosa. 1. dum ait aliqua notanda. Primo quod si bona inter descendentes alicuius iure maioris vinculetur, erit perpetua maioria constituta. Secundo, quod si testator vocet filium maiorem, intelligi debeat de maiore natu, quod tenēt etiam nō pauci quos sequutus Tira. de primogenit. quæstione. 1. num. 10. 11. & 12. Tertio quod si dicat relinquo maioriam quam facio filio meo, de maiori natu intelligēdum sit: & idem ait in glo. verbo sino el hijo maior in principio.

9. Et quid si feudū vel emphyteosis

duobus fratribus ea lege concedatur vt filius maior natu alterius succedat, an tunc primogenitus vtriusq; succedere debeat, an verò alterius tantum, qui videlicet maior erit ætate in qua re quodatenus dubia consultus respōdit Socinus vir quidē clarissimi ac recti iudicij cōsil. 87. visus inuestitura feudi. colu. 3. lib. 3. vers. circa secundum. Qui respondit, quod is qui ex duorum fratrum liberis omnium maximus natus est, ille succedere debeat: cū hæc sit dictionis alterutrius significatio vt vnū tantum includat. l. si ex toto. §. 1. ff. de legatis. 1. & ibi notatur. Et præterea quia verba illa maior natu vni tantum conueniunt, & quia hoc astruat disponentis intentio: ne cōtingat feudum per diuisiones diminui quæ sequitur Alciatus, & post eum Tiraquel. de primogenitura quæstione. 67. quod & in duobus casibus præcedētibz obtinebit: prohibita scilicet alienatione rei relicta, vel stante præcepto delationis nominis & armorum iunctis alijs vestigijs: vt supra diximus ex quibus mens præsumptacō seruandæ agnationis munitur.

10. Ij tamē tres casus videtur quod limitari possent vt procedant data æquali dilectione: nam si minor natu testatori magis dilectus sit, hæc maior dilectio præferēda esset præsumptæ dilectioni ex qualitate maioris ætatis ortæ: quia hæc incerta dispositio ita interpretari debet, vt ea data, magis dilectus præferatur, per id quod habetur in. l. si quis seruum. §. inter duos. ff. de legatis. 2. & ita post Imolam ibi tenet Gregorio Lupi. aliud tamen agens in. l. 10. titu. 3. par. 6. verbo dos amicos.

Atq; magis dilectus præsumitur

M 4 filius

filii qui à patre vel ano vel alio disponenti educatus fuit ex notabili. l. 1. titu. 19. par. 4. & in princi. titu. 10. par. 4. magis ergo dilectio certa, & quæ apparet quam incerta ex maiori avaritate orta attendi debet. in qua re maturius deliberandum erit: nam non parum operatur ratio subiectæ materiæ in bonis maioriæ, & perpetuo vinculo religatis: ut videre licet in terminis ex adductis per Tiraquellum de Primogenitura, quæstio. 1. num. 10. & dominum Ludov. Moli. de Hispano primogenijs lib. 1. ca. 3. ubi ex hac natura rei maioriæ aliqua notatu digna ibi infert.

11. TERTIO deducitur, quod si testator caueat ut bona ræquã indivisibilia ad unum rætum deveniant possessorem: iste vnus maior natus debeat esse. ut respondit Roderic. Suarez in l. quoniam in prioribus, ampliatione, 12. num. 26. pagina. 62. post Angelum, & Aretium. conf. 164. quod perpetuo notari mandat. Quod etiam tenet ibi additionator eius ad id citans Alexan. conf. 4. volumi. 4. & quod ubi fit mentio de maiori intelligi debeat, de maiori natu. & post Roderic. Suarez idem tenet Grego. Lupi. in l. 2. titu. 15. parti. 2. glo. 1. & idem Suarez in fine declarationis legis regni post Iserniã in 6. præterea Ducatus de prohibita feudi alienati. quod si pater emisset aliquod feudum indivisibile, quod ad primogenitum pertineat, re debeat.

12. In dubio ergo ad maiorem natu bona maioriæ vel perpetui fidei commissi deveniri debent: ita post Præpositum Alex. in c. vnico de feudo Marchiæ, tenet Petrus Peralta

in rubri. ff. de hæredi. instituen. nu. 122. in fine. vers. secunda difficultas, pagina. 75. qui hoc extendit ad vincula particularia: & annuversaria, & in praxi receptum testatur, quod idem sit sicut in maioratu. & quod disposita in maioratibus etiam in annuversarijs obtineat, tenet etiam Anto. Gomez in l. 40. Tauri. nu. 56. in fine, et Dominus Anto. Padilla, in rubri. C. de fidei commissis. nu. 9. ad legis. 46. Tauri declarationem.

14. QVARTO deducitur, alterius dubiæ satis quæstionis responsio, finge quod in institutione maioriæ cauetur, ut descendentes ex primogenito, cæteris descendentes & alijs disponentis filijs præferantur, sed propter temporis antiquitatem an quis à primogenito descendat apparere non potest, & magis est quod ex primogenito natus & descendens præsumatur ille cuius pater, vel avus prius matrimonium contraxerat, & illam primogenitam fuisse quæ prior nuptui aparètibis data fuit: cùm hoc fieri soleat, & debeat, scilicet quod filia maior natu debeat prius maritari: standum igitur erit instrumentis matrimoniorum ad istius antiquitatis probationem: ita ex facto consultus respondit & rectè quidem Tiraquell. in tractatu primogenituræ in præfatione. nu. 136. licet in quæstione 17. opinione. 9. referat quod hoc casu locus sit gratificationi, sed primum dictum mihi magis placet.

PRAETEREA & secundo quæstio. 15. quid si cõcurrant duo eiusdem gradus ex diversis tamè descendentes, qui mortuo proximiori sine liberis ad succedendum proximiores sunt, ignoratur tamen vter eorum debeat succedere: quæ quidè interrogat

rogatio insolubilis videtur: sed ex Petro Iacob. Respondit Tira. de primogen. quæst. 17. in prin. nu. 13. posse dici eum potiorè esse qui possidet, vel id forte dirimendum, vel quod vterq; maioratu potioratur alternis annis, vel quod locus sit gratificationi, atq; idem ait si dicatur in investitura quod deficientibus masculis feudum ad vnã transeat feminam, & sint plures feminae, quæratq; an primogenita succedere debeat: cogitabam, an data omnimoda dubietate ad virtutum cuiuslibet eorum examinationem deveniri posset: ut si & gradu, sexu & avaritate pares successores sint is præferatur, & maior altero dicatur qui virtutibus & alijs naturæ dotibus præfulget, quod invere videtur. l. 2. titu. 15. par. 2. ibi. Dios le avia escogido por sancto quando quis que nasciense primero, & ibi, todo masculino que nasciere primero fera lla mado cosa sancta. & Exodi. ca. 34. & Luca. 2. quæ loca citat Gregorius Lupi. ibi. Alia etiam sacræ paginæ loca ad hoc citat Tira. de primogen. quæst. 10. nu. 17. Ex quibus apparet, quod primogeniti & maiores natu à Deo dilecti & benedicti sint, nimirum ergo si is qui virtutibus pluribus decoratus est primogenitus in dubio præsumatur. Cum igitur par causa erit vtriusq;, ex verisimili disponentis mente res ista diffiniri poterit, ut quilibet sanæ, & christiænæ mētis, si interrogatus fuisset responderet, ex glo. & quæ notant ibi, doctores in l. tate pacti. §. qui promocant. ff. de pactis: cùm ergo eum, qui virtutibus præditus est eligere satius sit, quia vtilius disponens eligeret, suæq; familiæ cõmodius prouideret si digniorem patronum, & caput illi tribueret, non in cõgruè

& insubtiliter idem respondendum videtur, & disponentem sensisse.

Quod & confirmatur ex l. 7. titu. 15. par. 6. ibi, mas honrado; Et quibus modis dicatur quis maior altero, vide textum notabilem ad hoc, in c. super eo. de rebus vbi Bal. notat: quod quatuor modis dicatur quis maior altero, diuitijs nobilitate, potentia, & honore. Et idem cauetur in eleganti & non vulgari. l. 3. titu. 4. par. 7. ibi deuser par tambien en linaje, como en bondad, señorio, y fuerça, quæ lex ibi, bondad, ad hanc rem vel multum confert, ex moribus etiã attenditur inæqualitas secundum Bald. in §. 1. de controuer. in vestitu. col. 3. fol. 11. vers. responde ex ipsa natura.

Habetur igitur possessor maioria loco patris, & ut refugium eorum qui sunt de familia, ut insinuat l. 2. titu. 15. par. 2. ibi, assi como padre y señor. Quod & confirmatur ex his, quæ diximus in c. 2. §. 1. nu. 72. oportet idè ut possessor familiarum honor, speculũ, & splendor sit. Faciunt etiam quæ notant Alex. & recentiores in l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad Trebelli. & quæ scripsimus etiam in hoc libro. cap. 1. nu. 12. velle censerit testatorem successorem in fideicommissò familiarum relicto magno honore, virtutibus, & bonis moribus decoratum esse: ut eius memoria cum maiori honore decoretur, & cæteris de familia ad bene rectè què vivendum incertitium remaneat.

Et num dignitas superueniens ad hoc proffit, vel noccat quod quis vilior propter masculicium efficitur. Vide quæ scribit Gregorius Lupi. in d. l. 7. titu. 15. par. 6. verbo mas honrado. in principio.

18. Quinto quæro, pater vnicum habens filium, & nepotes ex alio hæc verba protulit, filium meum in terra bonorum parte meliorem, sed postea alium filium suscepit, & melioratus ille in vita patris decessit, num filius iste postea cõceptus melioratus censeatur? & magis videtur quod non sit melioratus ex dicto Bal. in. l. si. colu. 3. C. de in dicta viduitate toll. Vbi dicit quod legatum factum vxori sub nomine tantum appellatiuo, in hæc verba, vxori centum lego, non debetur secundæ vxori quam post testamẽtum duxit, quem sequuntur Abb. Decius. Iaf. & Tiraquel. quos varijs in locis citat sequutus Domi. Præses Couarru. in. c. requisisti. nu. 3. de testamen. Qui duo iura ad hoc notanda, & in terminis loquẽtia adducit. l. si quid earum. §. si. ff. de legatis. 3. l. Seijo amico in prin. ff. de annuis legatis. ibi, quia nõ est igitur de posteriori vxori cogitatu
20. Idem ergo dicendum videtur, si viuo testatore filius melioratus decedat: quia sub nomine appellatiuo persona tantum, & non dignitas attendi debet: & secus esse inquit dominus Couarru. si testator testamenti tempore nullam vxorem haberet: quia tunc tale legatum non tantum primæ, sed etiam secundæ vxori debetur: cum actus iste contrahendi matrimonium fauorabilis sit, cessante maximè dicta coniectura affectionis vxoris, quam testator tunc habebat in priori casu post Alex. & Paulum à Mõte pico.
- Idem ergo dicendum, si tempore meliorationis istius nullum filium pater haberet, sed nepotes tantum, sed postea filium suscipiat, quia iste filius erit melioratus. Si verò plu-

res suscipiat filios, maior quidem dubitatio est quis eorum sit melioratus, & de quo filio pater senserit? & pro filio maiori natu faciunt quæ in proximis præcedentibus quæstionibus diximus, præcipuè si iure maioratæ melioratio facta fuerit vel alia ex supradictis accedant ex quibus maioratus constitutus censeatur.

21. Sexto, licet modus succedendi in maioratu sit: vt si primogenitus relictis filijs & filijs decedat, filius masculus ætate maior cæteris masculis natu minoribus præferatur, & foeminis etiam natu maioribus, si verò sine liberis decedat frater eius natu maior respectu aliorum & sic frater secundus præferri debeat. l. 2. titu. 15. par. 2. vbi cauetur vt filius primogeniti præferatur patruo iuo, fratri sui patris, etiam si pater eius in vita aui possessoris decesserit: de qua re non modica contentio olim fuerat: vt vide re licet per Tiraquellum de primogenitura, quæstione. 4. o. vbi latissimè hæc quæstionem disputat pluribus fundamentis, & authoritatibus pro vtraq; parte adductis, quæ contentio iam in his regnis cessat stante. l. 2. titu. 15. par. 2. quæ hoc diffinit, & l. 4. o. Tauri ad inferiores maiorias illam tacitè extendens, & idem decidens.
22. Dubium tamen est si in fideicomisso dicatur, vt maior natu ex filijs disponens succedat? & hoc casu idem erit ac si dixisset testator vt de dictis bonis sit maioratus stabilitus, ex eo quod disponit vt filius maior succedat. Quod probatur per ea quæ notanter dicit præpositus in. c. ius naturale. col. 3. in. r. distinctione vbi nõ oscitater lectus clarè tenet quod idem sit dicere vt filius

filius primogenitus succedat in alijs quibus bonis vniuersaliter, vel vt si maioratus de illis bonis: nõ in Hispania (vt ipse ait) quãdo filij primogeniti succedunt vniuersaliter in domibus magnis, vel in rebus iurè præcipui: ita quod cũ illo filio primogenito nullus alius cõcurrit, vocatur maioritas, siue maioratus, qui ad hoc citat Oldral. cõf. 9. 4. & plura alia ad hoc adducit, de quibus ibi per cũ videbis. Quod & cõfirmatur ex traditis per Abba. post Ioã. Andre. in. c. licet. deuoto & in. c. prudentiã. nu. 1. col. 3. de officio, de leg. & in. c. dilecta de arbitris & cons. 3. nitar in præfenti, in. 2. par. col. 3. vers. sed his nõ obstantibus dũ singulariter ait, quod in dignitatibus secularibus Ducatus, & Comitatus, & similibus indiuisibilibus in quibus vnus succedit & vocatur. c. imperialè §. præterea Ducatus. De prohibita feudi alienatione per feder. semper in dubio vocatus cõsetur primogenitus, & natu maior, & ordo primogenituræ debet attendi ex quo, ad vnũ dicta bona deuenire debet, & si hoc à testatore expressum nõ sit, etiã si non fuerit facta mẽtio, nisi de primo filio maiori, & de vno tantũ meminerit disponens. est etiam ad hoc textus singularis in. c. 1. §. si clientulus. de alienatione feudi.

SEPTIMO quæro, quid dicẽdũ sit, si filius natu maior in patris vita decedat, an hæc qualitas maioris ætatis respectu tẽporis testamenti cõsiderari debeat, an vero respectu mortis testatoris? Et Bal. in. l. 2. nu. 5. col. 2. in prin. C. de iure emphiteo. respõdit quod tẽpus mortis inspicere debeat in cõsideratione primogenituræ: quia successio naturæ relationis ad tẽpus mortis habet,

& ideo inspicitur proprietates, quæ tũc in rerũ natura versabatur. l. ex facto. §. pen. ff. ad Trebe. quod d Bal di dictũ notabile vltra doctores ibi reddit Grego. Lup. in. l. 2. titu. 8. par. 5. verb. segũ se auienẽ. Allegat & alios idẽ tenentes Molineus in cõsilio suo famoso pro Duce de Villa formosa. nu. 39. Domi. Ludo. Moli. in lib. 3. de Hispano. primog. cap. 1. o. nu. 4. o. cum sequen. Vide etiam quæ scripsimus in hoc capi. tertio in principio. nu. 1. o. 2. in fine.

Ex quo Baldi dicto videtur limitanda. l. 4. o. Tauri, quæ hodie habetur in noua recollectiõne. l. 5. titu. 7. lib. 5. scilicet, vt id quod disponit quod si filius possessoris maioratus invita patris relicto filio decedat, nepos iste filio altero possessoris minori natu præferri debeat: nõ vt ex illa lege Tauri colligitur in maioratu antiquo loquitur: Baldus. verò loquitur in maioratu nouo ab eodẽ auo testatore & possessore instituto: idẽ, qualitas tẽporis mortis aui testatoris attenditur, & requiritur vt mortis tẽporis natu maior filius sit: aliàs istã qualitatẽ quæ pater non habuit, nec cũ effectu ante stabilitis mortẽ habere potuit, ad filiũ suum eundemque testantis nepotem transmittere minimè potuit: quod est notandũ ad declarationẽ dictæ legis. 4. o. Tauri, licet contrariũ inuat Petrus Peral. in rubri. ff. de hæredi. instituen. nu. 122 vers. quarta. & vers. secũda difficultas. vbi aliquibus modis ampliat & limitat dictã. l. 4. o. Tauri præferentẽ nepotẽ, patruo suo, ratione repræsentationis patris sui primogeniti in vita aui possessoris decedentis.

Qui in dicta rubri. nu. 130. vers. 24. vltimo præmissit ait, quod si maioratu

- ratu expressè caueatur vt maior natu sepe succedat, tunc patruus ætate maior indistinctè succederet, post Bart. in auth. post fratres. C. de legitimis hæredibus: quia tunc prærogativa ætatis modum succedendi respicit, secus tamendicendum esset si ordinem inter ipsos descendentes designet: vt post Paul. Castre. conf. 164. lib. 2. Abb. conf. 95. volum. 2. & Barb. conf. 2. lib. 2. declarat Peralta subdens, quod hæc confideratio est memorabilis, ac indelibiliteratu dignissima quæ ex dicta. l. 40. Tauri in fine, confirmari poterit dum statuit quod ibi decisum est obtinere nisi aliud ex mente defuncti colligatur.
25. **OCTAVO** quæro, quis præferendus sit in successione maiora tus vel regni, an primogenitus ante regnum ademptū natus, vel ille qui post acquisitionē regni natus fuit? de qua dubia quæstione videre licet Tiraqu. de nobilitate quæstio. 31. qui latè rem istam diserit. & Grego. Lup. in. l. 2. titu. 15. par. 2. verbo. sino el hijo maior. in prin. qui de Tiraq. non meminit.
26. Vbi Gregorius agit de quæstione num natus ex seculo ventre, tanquā maior natu, postea natis in successione maioria præferatur: de qua re latius agit Tiraquel. de primogeni. quæsti. 18. quando duo simul ex matris ventre exierunt. Roderi. Suarez. in l. quoniam in prioribus. C. de inoffici. testa. limi. 11. nu. 20.
27. Si verò vnus ex istis natis ex seculo ventre in possessionē maioria misus sit, & sine filijs decedat, alterfrater, qui simul ex eodē seculo ventre natus fuit per ius nō decrescēdi, cæteris exclusis succedere debet: vt ex eodē Tira. in eodē tractatu quæstio. 20. videre licet. in qua re dubia

- latius erit vel Regē cōsulere vt ipse defuncti voluntatē pro vt facilius potest interpretetur, vel iuxta ea quæ supra. nu. 16. scripsim⁹ diffinire
28. **NONO** quæro, quid iuris sit si testator primogenitum vocet ex prima vxore sua, ex qua nullū, sed ex secunda vxore, secundis, vel tertijs nuptijs filiū procreauit? de qua quæstione agit Grego. Lupi. in d. l. 2. titu. 15. par. 2. verbo sino el hijo maior. colu. 1. vers. sed pone quod cauetur in maioria, & in vers. sequēti agit de quæstione donationis castrorum alicui nobili à Rege factæ vt cōtraheret matrimonium cum aliqua domicella Regina eo pacto, vt esset maioria & primogenitus ex ea succedere. Vbi quid iuris si ex illa nullum, sed ex alia vxore filium suscipiat? vide per eum,
29. **DECIMO** quæstionis est, duæ maioriae reperiantur eodem die. factæ de eisdem bonis, quarū vna filio natu maiori, & altera filio minori ætate relinquitur, dubiū est quis eorum præferendus sit? & Grego. Lup. in. l. 2. titu. 15. par. 2. verbo maioria. colu. 3. vers. sed pone. respōdit, videtur quod succedat filius maior natu per illam legem & per notata per Bart. in. l. 1. §. 1. de bonor. posses. secundum tabulas.
30. **VNDECIMO** quæstio ex iā dicta cōiectura maioria ætatis absolutur: nā si mulier filio suo facultatē stabilēdi maioria cōcedat, & vt vni ex filijs suis relinquat, filio maiori illā relinquere tenebitur. ex cōsuetudine Hispaniæ succedendi in maioratibus, quæ dubiā defuncti mentem interpretatur ita tenet Grego. Lup. in. l. 2. titu. 15. par. 2. verbo España qui idem respōdit si mater nō tantū viro, sed etiā filio suo maiori eandem facultatē concesserit.

Si ve

31. Si vero pacto matrimoniali cauetur vt maior natu maiorem partē ex bonis eorū coniugū habeat cæteris fratribus, seruandum erit tale pactum ex hac eadē coniectura mutū: vt latè tractat Tira. de primogen. quæst. 4. nu. 14. & quæsti. 6. 7. octaua, & 11. & diximus hoc libro c. 2. §. 1. nu. 96. cū sequen. Si vero constante matrimonio ambo coniuges illam maioriā insituant, an superstes reuocare illam possit, vide quæ scripsimus libro isto. 2. cap. 2. §. 1. nu. 97. cū sequenti. Bernar. Diez Luco regula. 735. quæ vide
32. & l. 54. titu. 5. par. 5. Oldral. cōf. 174. Roder. Sua. in. l. quoniam in prioribus in. 5. declar. ad legem regiam. nu. 12. Tiraq. de primogen. quæst. 8. & quæstione. 68.
33. Si verò Rex facultatem instituti maioria Titio & eius vxori cōcedat, vnicuique eorū in solidum data censetur, atque idem dicendū si eis castra iure maioriae concesserit: vt in facto decisum fuisse testatur Grego. Lup. in. l. 2. titu. 15. par. 2. verbo sino el hijo maior. colu. 2. vers. ex quibus.
34. **VNDECIMO** occurrit & altera dubia satis quæstio, quam ex l. duo socij. ff. de hæredi. instituen. & l. 2. ff. de libe. & posthumis. solue re videtur Angel. quod si vidua paulo post prioris viri mortem, in alterius connubiū coierit, & postea septimo mēse prioris matrimonij, vel vndecimo filium secundi matrimonij peperit: ita vt is filius & à priorē, & à posteriore marito gigni potuerit, itaque vtrius viri sit ignoratur, & respōdit quod vtrique succedat, vt ex eodem refert Tiraquel. de primogeni. quæsti. 17. in. 4. opinione nu. 3. & an hoc certi iuris sit videntur sunt quæ scribentes notant in. l.

- vulgo. ff. de statu homi. Alberi. in l. Arethusa. ff. eo. & alij plures à Tiraquello citati in dicta quæstione. 17. opinione. 6. nu. 13. folio. mihi 318. & opinione. 11. eiusdem quæstionis. nu. 6. vbi allegat. tenentes quod is præferatur qui in possessione ne reperietur. Vide etiam Boeriu decif. 186. nu. 3. referentē Lucam de Pena in. l. mulieres. vers. sed cū hæc. C. de inecolis. lib. 10. referentem quæstionem ad sedem Apostolicam perlatam, de muliere, quæ mortuo viro intra dies quindecim alios duos superduxit viros, peperit deinde filium intra nonum mēsem ab obitu primi viri, vbi queritur talis partus cuius viri iudicabitur esse filius? & post diuū Hyeronimū, alia subdit de viro, qui postquam viginti sepelisset vxores, aliam accipit mulierem quæ viginti & duos habuerat maritos.
37. **DVODECIMO**, & altera duquidem quæstio sese offert, quid si duo fratres fortè gemini aded & facie, & mēbris similes sunt, vt vnus ab altero secerni non possit, qui singulos itidē similes filios habuerit, quos ad studiū, vel alias longinquas partes miserunt, quorum vnus moritur, alter vero redijt, reperitque patrem & patrum mortuos, ignoratur tamen vtrius filius sit, & cui eorū succedere debeat, an primogenito vt in eius maioria succedat, an vero secundo genito vt ab ea excludatur? & Tira. in hac facti specie tracta. de primogen. quæstio. 17. opinione. 6. nu. 18. refert Pileum quæstio. 158. de iuris rigore repellētē, & de æquitate admittendum illum ad hæreditatem, quem etiam refert Boeri. Decif. 299. num. 10. sed huius quæstionis decisio licet in hæreditate æquitate contineat in alijs

In alijs tamen bonis primogeni-
ro delatis dubia quidem videtur:
& ratione conseruanda agnationis
potius ad huc, quam alios propin-
quos deuenire bona puto, modo
salte in pari gradu, & gradior ata-
te is sit. Quinimo, & si duo in pari
gradu & etate existeres concurrat,
idem videtur dicendum & masculum
semper foeminae praefendum, quod
ex sequenti etiam confirmatur qua-
estione.

38. DECIMO tertio, altera du-
bia quaestio occurrit, quid si pater
duos habes eiusdem nominis filios
Titios scilicet, cum facultate regia
titio maioratum institutum relinquit,
itaque non apparet de quo Titio vel
filio senserit? & videtur dicendum ex
ipsa natura successione maioris,
& forma communi succedendi, quod
de filio etate maiori, & pater &
princeps senserit. Nec obicit quod
scripsit Bal. in cōf. 146. titulus prin-
cipis ante finē libro. i. relatus à Tira-
quello de primogenitura quaestio-
ne. 17. opinione. 6. vbi respondit
in patre qui cum duos Titios filios
naturales haberet, filium suum Titium
legitimare fecit: quia ut ipsi aut
neuter illorum ob incertitudinē le-
gitimatus erit, subiugitque non stari
declarationi postea à patre factae:
cum non sit actus ipsius tantum, sed
& principis: nā incertitudinis ratio
tunc viget quādo verē, vel praesum-
ptiuē testatoris mens elici non po-
test, in hoc tamen casu quo de suc-
cessione in maioria agimus, ex ip-
sa natura rei maioris, & ordine ip-
so succedendi in ea, apte, & facile
interpretatur maiorem, natu mi-
nori, & masculū foeminae, antepo-
nendum iuxta iuris formam succe-
dendi in maioribus à lege. 2. titul.
15. par. 2. praescriptam.

39. DECIMO QUARTO
quaeritur, quid si vni ex cognatis
qui maximus natu esset maioria re-
linquatur, & duo pares etate con-
currant? & ex. 1. si ita fuerit lega-
tum. 11. in pri. ff. de rebus dubijs,
nullum eorum admittendum esse
videtur: cum nihilominus qui pro-
ximiori gradu fuerit ad maioratum
iure admittendum esse existimo: il-
la eadem ratione, quod ex forma
à lege, & consuetudine regni data
dubia voluntas ita interpretari de-
beat, & in successione maioris per-
petuum & graduale sit fideicommis-
sum iuxta testantis mentē expres-
sam: ut latius supra patet: quod ad
commodum & testatoris, & agna-
tionis suae tendit, atque hoc non pa-
rum attendi debeat. Quae quidem
ratio in casu dictae legis si ita fuerit
legatum, palam est quod cesset, nā
ibi ad commodum tantum legata-
rij legatum relictum fuit, nec erat
ibi fideicommissum perpetuum ex-
pressum, vel tacitum, ex tacito or-
dine succedendi inductum, prout
in successione maioris.

40. Nec erit silentio praetereundum
quod in his ambiguis quaestionibus
quibus fecerni verus successor in
maioria non possit, filium eius pos-
sessoris qui pro tuitione, vel defen-
sione Principis, vel Reipub. mor-
tuus sit praefendum esse: quia ad
suam & filiorum utilitatem viuere
is censetur, ut ex textu. in §. filij au-
tem instituta de excusatio. tutorū
tenet Ioannes Miles in dictiona-
rio verbo mortuus pro Reipub. qui
hoc respondit in illa dubia quaestio-
ne doctorum quis nepraeferatur in
successione maioris filius ne filij
primogeniti mortui in vita aui cui
idēque patris praefecti, a vero filio
secundo genitus? & filii eius qui pro
Principe

principe occisus fuit praefendum
esse respondit: qui apud Romanū
conf. 29. & non alibi legisse fate-
tur. Sed hoc idē respōdit Tiraquel-
de primo genitura. quaestione. 40.
nu. 223. fol. 377. qui Ioannem
Milem tantū citat, & idem tenet Pe-
trus Peralta in rubri. ff. de heredi.
instit. pagina. 84. nu. 103. ver-
secunda aduertētia qui in praedicta
dubia quaestione idē respōdit post
Milem & Romanū supra citatos,
quos tantum citat. tu. vide. optimā
l. 3. titu. 25. part. 2. in finali res-
ponso, quae viuere perpetuo cum
dicit qui pro principe vel patria
occisus fuit.

41. Maiorem ergo dilectionē praesu-
mitur patrem habere erga primoge-
nitum & liberos eius, quā erga
ceteros filios: nisi contrarium ap-
pareat, vnde si pater filios suos nō
meliorare promiserit, nec etiā ne
potes illorū meliorare poterit: ut
hac ratione motus post Cifūtem
contra Palatium Ruui. tenet Anto-
Gomez. in l. 22. Tau. nu. 27. qua-
re si pater, à successione maioris ex-
clusus sit, etiā filij eius exclusi erūt
ut ex latē traditis per eundē Anto-
Gomez. d. l. 22. Tauri. nu. 10. vi-
dere licet.

42. Vnde si pater ad maioriam ab ip-
so instituta simul pro indiuisibilibus
filios maiores natu vocet, & alios
duos in ceteris bonis instituat ha-
redes: vno filio maiori defuncto,
pars eiusdem maioris alteri fratri
coniuncto, & non alijs duobus ac-
crefcit: ut tenet in terminis Grego-
Lup. in l. 2. titu. 15. part. 2. ver-
maioria. col. 3. prope finem. ver-
pone etiam.

43. Superst & altera non minus vti-
lis quā elegans quaestio, an scilicet,
data incertitudine, vel dubietate

obtinere possit dispositio: l. 45.
Tauri: ita quod si certa dispositio
non sit possessio maioris in aliquē
non transferatur virtute dictae legis
Tauri: & quod non obtineat, nec
possessio ex ea transferatur videtur
probari ex l. 3. §. incertā. ff. de ac-
quirē. posses. vbi cauetur quod ex in-
certa dispositione possessio nō tra-
sferatur. In oppositū quoque tra-
sferatur facit: quia lex certa est de
omni eo quod est in rerum natura
l. cū quidā: §. quod dicitur. ff. de
acqui. heredi. nam & dominium in
parte incerta in legatarū ipso iure
transferatur. l. quae de tota. §. incertā.
ff. de reuendū. Atque ita in terminis
statuti transferētis possessionē sine
apprehensione decidit. In l. d. §.
incertā. l. 5. post modernos Se-
nēses scilicet, quod possessio tran-
sferatur. Quo ad iudicē tamē sentē-
tia necessaria & expectanda erit, &
probatio certa voluntatis defuncti:
cum certus esse debeat de facto. l.
licitas. §. veritas. ff. de officio praes-
c. licet. Hely. de symonia: ut dicitur
in nouatis appellatione pēdēte ab
interlocutoria, quae nulla sunt quo-
ad legē ante granaminis probatio-
nē, nō vero quo ad iudicē: ut notat
Panormi. in c. super quibusdā. §. vlt.
ti. nu. 4. de offic. delegati. Dubia er-
go mens defuncti à iudicis declara-
tione & sentētia, qua cōiecturae ap-
probatur pēdet, quae sequuta locus
erit dictae legi Tauri. Argumēto. l.
fratris cui. 19. ff. delegatis. 2. iuxta glof.
cōmuniter recepta. in l. Pompo-
nius. §. si iussu iudicis. ff. de acqui.
poss. eo enim casu quo ex cōiectu-
ris, vel tacita dispositione tenent
maioris quis petit videndus est Ti-
raquellus in suo tractatu. de morte
sai sit le bis. secunda parte declara-
tione. l. 10. vbi agit an tacitē sub-
stitutus

titutus beneficio statuti similis dicta legis Tauri utatur post Nicola. Bello. Fran. Curti. & Baldū ab ipso numeratim citatos, aliquibus fundamentis pro vtraq; parte adductis, licet iam dicta fundamenta, quæ præcipua sunt non referat, à quo, ad rem istam petenda sunt. Hodie tamen in praxi receptū est, vt siue ex verbis generalibus, vel coniecturis quis ad maioratum vocetur remedium tenetæ obtineat, vt scribimus in lib. 4. vers. sexto principaliter in fine. c. 2. num. 27.

44. Illud tamen omittendum non erit in his successioneibus primogeniorum primo loco lineam considerandam esse: vt illi qui ex linea vltimi possessoris descendunt ceteris præferantur, ne ad alias lineas transirus fiat, donec ex ea descendentes finiatur. probat tex. in. c. 1. de natura successioneis feudi: per quem textum ibi, notant doctores. Secundo, gradus attendi debet vt qui sunt possessori magis cōiuncti remotioribus præferantur. Tertio cōsiderandus est sexus: ita vt inter eos qui sunt eiusdē lineæ, & gradus masculus præferatur: vt incipite sequenti videbimus. Et quarto loco consideranda erit ætas: ita vt inter pares linea gradu & sexu maior natu præferatur minori: vt supra in isto capite scribimus in hoc. §. 3. vt rectè hæc quatuor, ita cōsiderat dominus Ludo. Molina de Hispano. primoge. lib. 3. c. 4. nu. 13. qui subdit in hæc verba, quæ obseruationes memoria tenenda erunt ad primogeniorū successione, atq; voluntatis institutorum interpretationem: alibi enim hoc pacto distinctè atq; declaratè non inueniuntur.

Aduertendū pro inde, quod vox

linea, dupliciter sumitur, primo modo effectiue & materialiter: vt cum dicimus ista linea est paterina, id est à patre effecta & hoc modo sumpta nō sunt de linea nisi à patre dū taxat procedentes. alio modo sumitur contētū, siue subiunctiue: & tūc sub verbo linea recta, etiam transuersales comprehenduntur. qui etiam de linea recta dicuntur considerato, & inspecto primo stipite à quo descendunt, ita declarat magistraliter Bal. conf. 334. volu. 3. col. si. nume. 7. incip. in nomine patris in inquisitione quæ vertitur, quem sequitur Socin. in l. Galus. §. nunc de lege Velleia. columna. 2. post principiu, licet eum alleget corruptè Paul. Pari. Conf. 40. volumine. 2. nu. 4. 2. post principiu, vbi plures idem tenentes, citat & hoc modo sumpta linea recta, in transuersalibus verificatur: vt tenēt doctores citati post Hostiensem de consangu. & affini. col. 2. vers. quot lineæ sunt, Præpos. in. c. vir. in lectura arboris colu. 7. co. tit. puta quod hoc respectu fratres & filij fratrum qui inter se transuersales sunt, recta tamen linea à comuni auo descendunt. Eandem etiā interpretationē facit Bal. d. conf. 337. nu. 8. colum. si. etiam si post verbum linea recta, sequatur verbū descendētes. Quod tenet in terminis Cassaneus in conf. Burgu. rubr. 7. supra pictū pater, & mater. col. 2. & illud Baldi consiliū reperitur inter cōsilia Anchar. conf. 9. 5. columna. 3. vers. viso de illo verbo. siue is sit Salycetus inter consilia Bal. quem sequitur Decius Conf. 379. col. 2. vers. sed capio aliud nu. 1. Aduertendum tamen quia linea non incipit a patre sed à filiis qua ratione motus Paul. Castrè. in l. maritus.

l. maritus. num. 5. C. de procur. ait quod si pater recipiat emphiteosim pro se & liberis suis per lineam masculinam descendētib; qui postea relicta filia, & nullo masculino decessit, quod eadē ratione filia nō succedit: quia cum linea non à patre, sed à filiis incipiat, qui non est in linea, non potest dici ex linea, sequitur Alex. in. l. Gallus. §. nunc de lege Velleia. ff. de liber. & posthu. nu. 3. prope finem vers. Paul. de Castro & plenius in conf. 44. lib. 3. vers. consideratis his las. in. d. §. nunc de lege. nu. 19. & Socin. ibi etiam Alciatus in l. cognoscere. 56. §. liberorum ad finē. ff. de verbor. signif. Decius conf. 365. col. 3. nu. 4. vers. in contrarium Socin. conf. 33. lib. 3. col. 4. Specul. à Paulo corruptè allegatus in tit. de locato. §. nunc aliqua vers. 146. nu. 173. Decius conf. 379. nu. 1. col. 2. qui idē respondit quando testator vocat descendentes ex Titio, vel ex linea Titij, quia eadem ratione ait quod non incipit linea ab ipso Titio primo grauato, sed à primo descendēte ex illo Titio: per textum in. cap. quod dilecto & ibi glos. & c. si. de consanguini. & affi. citatq; Alex. idem tenētē conf. 43. consideratis hic col. 2. lib. 3. & idē Deci. ibi nu. 4. allegat etiā Nellū idem tenentē in tractata Banitorū asserētē, quod licet frater sit de latere patris, nō tamen est de latere, nec de linea fratris: quia vnusquisq; ex fratribus propriam lineā facit post Bart. in cons. incipitē quia factū, & Socin. conf. 33. col. 6. lib. 3. quod etiā probatur in. l. 1. ff. de gradibus & in l. 2. tit. 73. & in l. 2. tit. 6. par. 4. & appellatione lineæ venit linea proprie sumpta: vt declarat Decius in l. 2. C. de successio. in prin. post

Bal. conf. 321. & in. cap. 1. de iudicijs & idem tenet idem Decius dicto conf. 379. nu. 5. post Bal. Socinū & Bart. conf. 56. In primogenijs igitur linea recta tendit successio, vnde in maioria filij, pater non succedit, quia maioria lineam descendentiū respicit sicut feudū, vel emphiteosis ecclesiastica Bald. qui in feudo loquitur in. l. defuncto. C. ad Tertul. idē ergo eadē ratione in maioria esse tenet Grego. Lup. in. l. 4. glos. 1. tit. 13. part. 6.

Sumaria ex sequenti. §.

1. Trimembris distinctio circa familiarum exclusionem & nu. 2.
3. Ratio expressa conseruandæ agnationis feminas etiam proximiores repellit.
4. Ad limites rationis restringitur dispositio.
5. Satis erit vt vnica ratio conseruandæ agnationis redi possit.
6. Statutum quod simpliciter masculos vocat de feminis non memens, ratione cōseruandæ agnationes disponere consetur.
7. Quid in dispositione hominis.
8. Ratio conseruandæ agnationis in dubio non presumitur.
9. Causa conseruandi memoriam defuncti feminas non excludit.
10. Nec causa familie conseruandæ.
11. Nec verbum domus, cippus, stirpes, & similia.

N Femina

- 12 *Fœmina in successione fundam habet intentionem suam de iure communi & numero . 13.*
- 14 *Primogenia non ratione conferuandæ agnationis instituta censentur, sed alijs.*
- 15 *Quibus ex causis in primogenijs publicus fauor versetur.*
- 16 *Exclusio fœminarum à legitima, odiosa, & contra iuris dispositionem.*
- 17 *Et idèd pœnalis etiam est.*
- 18 *Si vero causa agnationis exprimat, & legitima siue alimentafœminæ relinquatur fauorabilis & numero . 20.*
- 19 *Vbi odium à fauore separari potest vno respectu fauorabilis, & altero odiosa erit.*
- 20 *Ratio conferuandæ agnationis tunc obtinet quoties absolutè, et genericè ponitur & nulla alia reddi potest.*
- 22 *Dispositio in fauorem nascitorum, causa agnationis conferuandæ, & non dilectionis facta censetur.*
- 23 *Verbum filiorum ad masculos tantum refertur quando causa agnationis conferuandæ exprimitur.*
- 24 *Et tunc qualitas masculinitatis, in alijs locis censetur etiam repetita.*
- 25 *Etiam si descèdentes per lineam masculinam vocentur.*

- 26 *Fallit primo, quando nullus superest agnatus: quia tunc agnatio non consideratur.*
- 27 *Secundo, fallit in filio naturali in quo ratio cessat.*
- 28 *Tertio, fallit si in persona filij dicat velle agnationem cōseruare.*
- 29 *Quarto, fallit si in aliqua parte testamenti fœminam vocet.*
- 30 *Quid in maioratu perpetuo.*
- 31 *De exclusione fœminarum tacita puta propter masculos quòd à masculo eiusdem gradus intelligatur.*
- 32 *Quæ exclusio restringenda & odiosa est.*
- 33 *Ex verbis quantumuis generalibus non deducitur ratio conferuandæ agnationis.*
- 34 *De exclusione fœminarum per masculorum inclusionem.*
- 35 *Conditio si sine liberis decefferit de masculis intelligenda est.*
- 36 *Si masculos, & descendentes masculos, quis vocet, remotiores etiam comprehendit.*
- 37 *Conditio si sine liberis decefferit, de masculis à testatore descèdentibus intelligenda.*
- 38 *Nec alias ad casus non expressos extenditur.*
- 39 *Cōditio si sine filijs, etiam si nō dicatur de masculis, ad eos extenditur quando substitutus est descendens, & agnatus testatoris.*

- 40 *Nisi verbis dubijs testator utatur puta successorum, familie, generis, & similibus: nam ultra eundem gradum tunc fœminarum exclusio non protenditur.*
- 41 *Et ita accipiendum: vt ordine successio veniant.*
- 42 *Indiffinita in materia odiosa vniuersali non equipollet.*
- 43 *Masculo agnato substituto, si fœmina etiam substituta sit, cessat causa agnationis.*
- 44 *Exclusio fœminarum specialis, ultra casus expressos non extenditur.*
- 45 *Masculus in eodem gradu existens, excludit fœminam, et nō alias, si ex natura maioræ veniat.*
- 46 *Putat si ex cursu temporis maioratus probetur.*
- 47 *Facultas à rege concessa ad maioratum instituendum, filio, & posteris relinquendum, an extendatur vt fœmina vocari possit.*
- 48 *Quid si facultas concedatur vt maioratum vni ex filijs, vel filiabus relinquat an filia relinquipossit.*
- 49 *Quid si in contractu matrimoniali dicatur quod primogenitus ex eodem matrimonio natus sit melioratus, an primogenita, masculis preferatur? & numero . 50.*
- 51 *Quid si dicatur succedat in maioratu filius, vel filia maior æta-*

- te, masculus ex primogenita fœminæ preferatur.*
- 52 *Etiam si primogenita in vita patris possessoris decefferit.*
- 53 *Etiam contra patrum admittetur.*
- 54 *Etiam amita suæ preferatur.*
- 55 *Inter fœminas locus est primogenitæ.*
- 66 *Si à fœmina maioria instituat, indubio fœminæ non excluduntur, & quid si à masculo & fœmina?*

§. 4. De coniectura ex qualitate masculinitatis deducta.

ACTVRI DE qualitate masculinitatis & coniectura ex ea orta, qua disponentes præcipuè primogenia stabilietes, saepe vtuntur rem istam adèd difficilem, quia diffusè tractata sit, dissentionis plenam, atquè in palatijs, supremisq; tribunalibus in grauissimis casis quotidie versatam breui quodam modo resoluerè operapretium esse decreui.

Distinguendum igitur erit, quod aut exconclusio fœminarum generalis certa & expressa est: aut generalis tacita tamen seu dubia: aut specialis in certis expressis casibus.

IN PRIMO IGITUR istius distinctionis membro dicendum est, quod in quatuor sequentibus casibus verificari poterit hæc expressa, & generalis foeminarum exclusio: primo modo si per verba clara & expressa facta sit, quibus disponens utatur asserendo quod semper masculi succedant, & nunquam foeminae, & hoc casu à verbis ita adeò claris recedendum non erit. l. illa aut illa 26. §. cum in verbis. ff. de legatis 3. l. quicquid astringenda. ff. de verb. oblig.

SECUNDVS CASVS est, in quo obtinet primi membri distinctio ex ratione expressa disponentis atq; expressè asserentis se gratia conferuandæ agnationis disponere: nam cum ipsa foemina principium & finis agnationis sit l. pronuntiatio. §. familia. in fine. ff. de verbo. signifi. & hac ratione in foemina agnatio non conferuetur, ut ibi probatur & in l. cum legitime. 19. ff. de statu homi. alia expressa seu tacita foeminarum exclusio necessaria non erit: cum ipsa ratio conferuandæ agnationis vim dispositionis, & exclusionis habeat: nam prius ratio tamquam actus fundamentum considerari debet; cum sit mens, & anima, atq; substantia seu virtus intrinseca dispositionis: ut scripsimus in libro. 4. cap. vlti. nu. vlti. Ideo in simili statuto foeminas propter masculos excludente hac ratione expressa agnationis conferuandæ, omnes tenent quod talis ratio, & dispositio omnes casus comprehendat: qui sub ratione expressa comprehendendi possunt, etiam si hæc comprehensio ad iuris communis cor-

rectionem tendat. Ita tenet Curtius Senior Conf. 9. columna sexta, qui ad hoc citat glos. in capit. 1. de tempori. ordinatio. libro sexto, & in Clemen. 1. verbo eleganter, & verbo prohibetur de electione. Bald. in authentica quas actiones. C. de sacro sanctis ecclesiæ. Et quod tunc potius dicitur comprehensio masculorum agnatorum sub ratione illa expressa, quam extensio. Adducit proinde non paucos doctores hoc idem asserentes.

Ad limites igitur rationis expressæ omnis dispositio restringenda est. Siue hominis sit. 1. cum pater. §. dulcissimis. ff. de legatis. 2. l. pater. §. fundum. ff. de legatis. 3. siue regis, ut notatur in l. ex facto. ff. de vulgari & pupill. siue legis. l. si is qui animo. vbi glos. verbo amittere. ff. de acquir. posses.

TERTIVS casus in quo obtinet primum distinctionis membrum erit, si ex certissimis coniecturis, ex certa dispositione ortis colligatur, quod causa conferuandæ agnationis dispositio facta fuerit: ut scribitur lib. 1. c. 2. nu. 2. & isto libro c. 3. §. 3. nu. 43. & tenet etiã doctores infra allegandi qui de hac rescripserunt, domi. etiam Ludouic. Molina in lib. 3. de Hispanor. primogen. cap. 4. nu. 40.

QVARTVS casus, in quo obtinet primum hoc distinctionis membrum erit, quod etiã si ratio conferuandæ agnationis in dispositione non exprimitur: si tamen illa sola & nõ alia reddi possit idè dèdũ erit: ut in omni dispositione & materia expeditũ est quod illa habeatur pro expressa: ut scribimus in lib. 4. cap. 4. nu. pen. & in nostris terminis

terminis tenent Bart. & doctores in l. maximum vitium. C. de liberis præteri. vel ex hæreda. Curtius Senior dicto conf. 9. columna 7. & alij non pauci, quos citat sequutus dominus Ludouic. Molina lib. 3. de Hispanor. primogen. cap. 5. numer. 5.

Sub quo distinctionis membro comprehenditur illa doctorum opinio, quod si dispones masculos simpliciter, & absolutè ad eius successionem inuitauerit: nec de foemina in aliqua dispositionis parte meminerit, licet rationem conferuandæ agnationis non expresserit: nihilominus eadem ratione conferuandæ agnationis disposuisse censeatur: & propter masculos etiam remotiores foeminas excludere videatur: iuxta vulgo receptam sententiam quam communem esse profitetur Decius Conf. 372. numero. 4. qui refert hoc tenere Ioan. Andr. post Richar. in addictio. ad speculum de succe. abintest. Cynum. Saly. & Alberi. in l. 1. C. de adulterijs. Iacobi Aren. Bal. Angel. Paulum Castren. Rom. Cardin. Fulgo. Alex. Curitium Iuni. & Laurentium Calca. numeratim ab ipso citatos. Et idem tenet domi. Ludouic. Molin. in lib. 3. de Hispano. primogenijs. capit. 5. numero. 25. post eundem Ioan. nem Andre. Cynum, & Salic. in dictis locis Mathefila. Cornè. Alex. Socin. Albanum. Curtium Iuni. Gratium. Sylyan. Cephalum. Francis. Piscinam. & Antonium Gabriel. ab ipso sigilatim citatos, & Burg. Pacen. in proæmio legum Tauri numero. 122. qui allegat etiam Albert. Brun. non paucos referentem hoc idem asserentes. Idè etiam tenet Grego. Lup. in l. 3. ti. 13.

par. 6. ver. mugeres col. 7. in prin. vers. an autem ex eo vbi ex Socino in l. cum aqua col. 2. ff. de conditio. & demonstratio. istam esse communem opinionem profiteretur. qui idem censeret si per regulam generalem dicat testator volo ut in maioratu isto semper masculus & non foemina succedat, ut ait idem Grego. Lup. ibi col. 8. vers. sed quid si foemina. Quod comprobatur ex elegantè doctrina Bart. in l. prætor. §. eritq; differentia, ad finem ff. vi bono. rap. & in l. regula. nu. 7. ff. de iuris & facti igno.

Atq; idem erit dicendum, si dispositio dicat, ut masculi tantum descendentes succedant in maioratu: nam tunc ab omni masculino etiã in remotiori gradu existenti, foemina exclusa censetur, modo talis masculus ab ipso disponente descendat: quia tunc etiam vltimi possessoris filiam talis masculus excluderet, nec obtinebit hoc casu dispositio. l. cum auus. ff. de condi. & demonstrat. & l. cum accutissimis. C. de fideicom. ut post Cuma. conf. 2. Fulgosum conf. 38. col. 2. lib. 2. Alex. conf. 52. Iaf. conf. 40. col. pen. lib. 2. Decium col. 495. tenet Sequutus Burg. Pacen. in proæmio. ll. Tauri. num. 123. quod plerumq; diffinitũ testatur nu. 125. in fine cum scilicet ex hac certa & generali exclusione ex maioratus serie perspicuũ erat intelligere nu. 27.

Et si plures maximi nominis contrariũ teneant pro ut eos refert domi. Ludo. Moli. in d. c. 5. nu. 26. vel ea ratione moti, quod non vnica tantum ratione conferuandæ scilicet agnationis gratia dispositio facta censeatur. Sed qui illã primã opinionem sequuntur in statutis foeminas excludentibus loquuntur, in quibus

verisimiliter agnationis tantum ratio habita censetur: unde vera quidem est opinio illa, in casu suo. Secus tamē in dispositione hominis, qui alijs etiam rationibus moueri potuit, ita post Corne. in. l. 1. num. 20. C. de conditio, infertis, Grat. conf. 3. nu. 18. lib. 1. Paris. conf. 4. 1. num. 83. lib. 3. tenet. d. Ludou. Molina. supra citatus & Carolus Molina. in Conf. produce de Villa formosa & late Decius conf. 625. & 628. quod tamen intelligit domi. Ludo. Molina quod procedat in temporalibus fideicommissis, & secus esse inquit in perpetuo fideicommissis, vel iure maioriae perpetuae relicto masculis, quia alia ratione testator moueri non potuerit quam conseruationis agnationis: cum respectu nasciturorum non possit considerari affectio particularis, ideoque ad remotiores masculos transit fauor iste. Et ita tenet post alios ab ipso citatos Burg. Pacens. in d. proamio. nu. 123. & ex Decio colligitur conf. 495. nu. 13.

Concludendum igitur erit in isto primo membro distinctionis quod ad id tendit in dictis casibus, quod ubi adest causa conseruandae agnationis siue verbis clari expressa, siue coniecturis, vel hac tantum vnica reddi potest, masculi & si remotioris gradus sint, foeminas etiam proximo res excludant.

Hae ergo ratio conseruandae agnationis indubio praesumenda non erit: vt qui de hac te loquuntur, fatentur: quod vel ea ratione procedit quia alijs de causis disponens moueri potuerit: vt ait Bart. in. l. liberorum. ff. de verbo. signifi. numero 12. & 13. quem sequuntur non pauci allegati a Tiraquello in tractatu de cessante causa limi.

tata. 21. num. 13. cum sequenti. Quod etiam confirmatur ex his quae scribimus in lib. 4. c. 4. nu. vlti.

9 Pro inde constat: nam etiam causa memoriae sua conseruanda sponēs moueri potuit: unde etiam si institutor maioratus quod hac de causa maioratum instituit profiteatur, non ideo foeminae exclusae censentur: memoria namque etiam per foeminas conseruatur. l. liberorum in fine. 220. ff. de verbo signifi. vbi Bart. & Alciatus, Burg. Pacens. in dicto proamio num. 110. textus in authent. de haeredi. ab intesta. veni. §. 1.

10 Praeterea & secundo comprobatur, quia etiam ob familiae conseruationem disponens moueri potuit: cum ergo familiae verbum etiam agnatos comprehendat. l. cum pater. §. cum inter. & §. libertis ff. de legatis. 2. etiam in institutio maioratus hac de causa facta foeminas non excludet: vt tenet domi. Ludo. Molina lib. 3. de Hispano. primog. c. 4. nu. 6. cum tribus sequen. qui idem ait si in fauore domus vel castatae vt Italico verbo vulgari vtur, maioratus stabilitus sit, vel si testator verbo Cippi, stirpitis, progenies, generationis, gentis, posteritatis, descendentiū, posterorum, vel proximiorum, vtur Post. Burg. Pacens. in dicto proamio. nu. 44. cuiusque vbi ostendit quod foeminae in Ducatu Comitatu, & in castris a rege coeceptionis succedere possint. n. 55. & in bonis a rege donatis nu. 67. & in dignitate nu. 79. & quod ab eis regi seruitium praestari possit, nu. 88. in fine etiam tade nu. 110. concludit quod per foeminas nomina, insignia seu arma & cognomina suorum descendentiū ferri & conseruari possint ex huius regni consuetudine, qua

qua foeminae etiam ad maioratus successionem admittuntur. Quae consuetudo ex. l. 2. titulo. 15. part. 2. & l. 2. titulo. 18. part. 3. non solita allegari probatur, atque illic decisum est.

11 Illa quidem nomina descendentes, generatio, proles, naturalia sunt, atque ideo foeminas quoque comprehendunt: quia sunt appellatiua naturae: & ideo non conueniunt agnationi, quae a iure ciuili nomen accepit: vt post Bart. in. l. tutelae. in pri. ff. de capitis diminu. declarat recte Decius conf. 495. numer. 3. 4. & 5. quod iuribus & auctoritatibus optimis probat.

Et licet idem Decius ibi numer. 13. contrarium dicat in verbo domus, ex notatis per Bart. & Iacob. Arenis in. l. 1. ff. ad Syllani. illud procedi secundum Italicum loquendi usum: vt dominus Ludou. Molina contra Peraltam recte aduertit in loco proximè relato: ex quibus resolucendum erit, quod cum hodie differentia agnationis & cognationis ex veteribus digestorum iuribus sublata sit. §. 1. & §. ceterum institui. de legitima agnato. success. & in. l. 1. duodecim tabularum. C. de legit. haeredibus. l. 3. titulo. 13. partit. 6. & eisdem iuribus foeminae ad successionem inuitentur, intentio foeminarum iure communi fundata erit donec contrarium probetur, scilicet dispositionem suam agnationem conseruare velle. vt nu. 32. videbimus.

Pro declaratione tamen aduertendum est, quod cum testator filias in legitima grauare non possit, respectu legitimae filiarum nullius momenti erit expressio illa rationis disponentis, afferentis agnationem suam conseruare velle: cum ne-

quo facere possit, quod leges suum non habeat vigorem. l. nemo potest. ff. de legatis. 3. etiam ad maioratum instituendum, etiam de legitimis filiorum, nisi cum facultate regia de omnibus bonis deductis filiorum alimentis instituat. Cum ergo ex. l. 2. titu. 15. part. 2. & l. 2. titu. 18. part. 3. filiis possessoris maioratus deferatur successio, fratre masculino filio eiusdem possessoris non existente: eisdem porro legibus palam probatur, foeminas tanquam cognatas a maioratus successione non exclusas, sed ad misas esse masculo eiusdem linea, & gradus deficiente. Consequens ergo erit, quod si maioratum instituens expressisse non disponat quod causa agnationis conseruandae disposuerit, foemina a masculis in remotiori gradu & linea existentibus non erit exclusa: vt etiam deducit domi. Ludou. Molina dicto lib. 3. cap. 4. numer. 10. in fine.

14 Et pro inde subinfertur, regulariter Hispanorum primogenia agnationis conseruandae causa non esse introducta: siquidem foeminae ad succedendum in eis admittuntur: in his ergo non de agnationis, sed de familiae tantum conseruatione agitur: vt supra videre licet & etiam ostendit domi. Ludou. Moli. dicto c. 5. num. 18. quae familiae per foeminas conseruantur, vt supra scripsimus nume. 10.

Ratio quidem rationis agnationis conseruandae ea est: vt scilicet, agnationum salua sit dignitas. l. ab omnibus in pri. ff. delegatis. l. 1. l. 1. §. si seruus. ff. de ventre in spicien. l. super statu. ff. de quaestio: in maioratu vero constat, quod per diuitias familiarum conseruatur honestas, quae per inopiae perijt, authent.

tico, de testibus. §. scimus. l. 3. in prin-
ci. ff. de testibus. l. 1. ff. de custodia
reorū. Familia igitur licet proprie
in agnatis consistat. l. pronūciatio.
in pri. §. cōmuni. ff. de verbor. signi-
fi. & per masculinā prole cōserue-
tur. l. familia. ff. eo. titu. nihilōmi-
nus tamen etiā per fœminas cōser-
uatur, vt nu. 10. diximus. Sed quia
ad publicā vtilitatē pertinet, vt pater-
nā & auitā dituitā prole mascu-
linā comitentur, vt disponētis sit
aeterna memoria. l. liberorū. in fi-
ne. ff. eo. tit. §. i. instituta. quibus mo-
dis ius patriæ potestā. soluitur: vt
tradit elegāter Ioan. Andre. in ad-
di. ad speculū, in tit. de successio. ab-
intesta. col. pen. in fine. Ex his ideo
& alijs rationibus Respublica pri-
mogeniorū vsum etiā quo fœmi-
næ excluderentur admisit.

15 Ex alijs etiam rationibus addu-
ctis per Pyrrū post Aurelian. conf.
Albert. Brun. in tracta. de exclusio.
fœmi. art. 3. ad quos remittit domi.
Præses Couar. in c. Reinūtius de te-
stam. nu. 24. Elegatissimis alijs etiā
munit rationibus dominus Anto.
Padilla meritissimus consilij regis
ordinū militum Præses in rubri. C.
de fideicommiss. nu. 4. & 5. Familia-
rum igitur & agnationum confer-
uatio præcipuè priuatum, & secun-
dario publicum concernit fauo-
rem. l. 2. ff. ad municip. & ibi no-
tat Barr. & ornate Tiraquel. de pri-
mogeni. quæstio. 2. 4. numero. 18.
& . 19. quod in maioratu expres-
se probat. l. 2. titulo. 15. part. 2.
ibi catando el pro comunal de to-
dos.

16 Ex iam dictis etiam deducitur
quod exclusio fœminarum respec-
tu legitimæ filia: à lege debita o-
diosa quidem est, & omnino irra-
tionabilis, & contra iuris commu-

nis dispositionem indūcta, & quā-
dam exheredationem continet,
vt ait Barr. in. l. 1. C. de sacro
sanctis ecclesia. numero. 33. De-
cius conf. 372. numero. 1. & alijs
passim.

17 Et ideo pœnalis erit talis dis-
positio: nam excludere aliquem à
successione iure communi sibi cō-
petenti pœna est. l. si quis hæres
verbo pœnas. vbi Iaffo. numero.
4. notat & communiter doctores
ff. de vulgari. ad statuta contra ius
cōmune edita. Hinc subinfertur
18 etiam, quod si fœminis à condito-
re maioræ legitima relinquatur,
favorabilis quidem erit exclusio
modo causa expressa conseruandæ
agnationis, fœminæ excludantur
etiam à maioratu, vel statuto ali-
mentis tamen vel legitimis fœmi-
nis relictis: vt videre licet per Ti-
raquel. de primogenitu. quæstio.
4. numero. 32. cum sequen. &
iuxta receptam sententiam: vt ex
Curtio iuniore Conf. 9. colum-
na sexta. & Decio conf. 15. videre
licet.

Si verò nec legitima nec ali-
menta fœminæ relinquatur, con-
tentio dirimitur ex regula illa, quæ
habet, quod licet dispositio quæ fa-
uorem principaliter concernit, fa-
uorabilis censenda sit, etiam si inci-
dent in alterius odium tendat.
19 l. qui exceptionem. in pri. ff. de
conditio. indebiti. & ibi Barr. num.
2. Bal. in. l. venia. numero. 4. C.
de in ius vocan. & alijs non pauci
notant, quos refert Tiraquel. de
retractu linarg. §. 30. glo. i. nu.
5. cum sequen. Hoc tamen obri-
net in his quæ inseparabilia sunt:
nam vbi odium à fauore separari
potest dispositio vno respectu fa-
uorabilis, & altero odiosa cense-
ri de-

si debet iuxta cōcordiā Aretini in
d. l. venia, & Curtij Iunioris ibi
numero. 20. Tiraquel. de retra-
ctu in præfatione numero. 65. &
66. vt eos sequutus refert domi.
Ludouic. Moli. libro pri. de His-
panorum primogeniis. capit. 18.
numero. 5. vers. hæc namq; opi-
nio, subdens, quod si ex tertia &
quinta bonorum tantum portio-
ne maioratus instituat ab eo qui
liberos habet, vel ex vniuersis bo-
nis ab eo qui nec ascendentes, vel
descendentes, quod omni respec-
tu primogenium fauorabile erit:
atq; idem esse si filijs existentibus
cum facultate regia de omnibus
bonis ceteris filijs alimētis relictis
instituat.

20 Præterea infertur, quod cum
fœmina à iure regio à maiora-
tus successione non nisi à mascu-
lo cum ea in eadem linea et gradu
existenti excludatur, & ipsa cæte-
ris masculis præferatur, si ratio
conseruandæ agnationis non ad-
sit expressa: quia privilegium ad-
uersus ius commune continet,
odiosa: & ideo restringenda &
non amplianda de casu ad casum
erit, vt scribimus in fra numero.
32.

21 Nunc extende dictam exclusio-
nem causa expressa conseruandæ
agnationis factam. vt quoties hæc
ratio absolutè & genericè expri-
mitur, vel quando nulla alia reddi
potest, verba quæ tam masculos
quam fœminas comprehendere
solent, masculos tantum com-
prehendunt: vt si verbo filijs, des-
cendentibus, posteris vel simili te-
stator vtatur: ita ex eleganti dicto
Baldi in. l. tres fratres. ff. de pa-
ctis, tenet domin. Ludouic. Mo-
lina libro. 3. de Hispanorum pri-

mogeniis. capit. 5. numero. 38.
& . 39. & numero. 14. subdit,
quod ita in forensibus controuer-
sijs in maioratibus hæc expressa
ratione conseruandæ agnationis
instituta plerumq; seruetur. De
quibus verbis naturæ tam mascu-
los quam fœminas comprehendenti-
bus diximus supra numero. 10.
& . 11. & idem quod Baldus in. d.
l. tres fratres, tenet ac rectè pro-
bat Decius conf. 495. numero
15. & conf. 15. numero. 4. post
Ancharanum in. d. l. tres fratres.
Et Alexand. Concilio. 127. li-
bro. 1.

22 Secundo amplia agnationis ra-
tionem, quod si testator disposi-
tionem suam in fauorem persona-
rum quæ ipsi ignotæ sint confe-
rat: quia non dum natae sint
nec in rerum natura, indubio
potius gratia agnationis conser-
uandæq; amoris motus censea-
tur: ita ex. l. si quis in suo. §.
leges. C. de inofficioso testa-
mento, tenet satis eleganter So-
cinus in. l. cum auus numero
80. ff. de conditio. & demon-
stratio: quem refert sequutus do-
minus Ludouicus Molina dicto
cap. quinto numero. 53. subdit
tamen quod eadem ratio, quæ
mouit testatorem ad præfere-
ndum filium quem nouit, mouere
etiam potuit ad præferendos eius
descendentes. Magis ergo mo-
uet amor erga descendentes, sed
dum casus contingat delibera-
ndum puto, nec ex hæc coniectura
consideratam fuisse causam con-
seruandæ agnationis affirmare au-
deo.

23 TERTIO amplia, quod vbi
constat de ratione conseruandæ
agnationis, & sic de exclusione
N 5 fœmi

foeminarum etiam si testator discretiue de masculis & de foeminis disponeret: masculos scilicet nomine filiorum, & foeminas nomine filiarum nuncupando, verbum filiorum non ad filias foeminas, sed solum ad filios masculos, referendum erit, etiam si qualitas masculinitatis adiecta non fuerit, vt dixit satis eleganter Bal. in. l. in multis ff. de statu homin. cuius dictum refert sequutus Socin. Ias. Alber. Brunus. Anto. Gabri. qui plura refert, quos citat sequutus dominus Ludouic. Moli. in. d. c. 5. num. 55. & Domin. Grego. Lupi. in. l. 3. titul. 13. part. 6. ver. mugeres. colu. 7. propè finem ver. præterea quâdo disponens.

24 **QVARTO** extende, quòd cum ratio ista conseruandæ agnationis exprimitur, tunc qualitas masculinitatis in vno loco & gradu dispositionis adiecta, ad alias personas & gradus dispositionis extenditur quæ alias non extenderetur: ita declarat & rectè quidem & intelligit doctrinam Bart. in. l. si. ff. ad Trebelli. Socin. in. l. cum auus colu. 49. & 50. ff. de condi. & demonstra. Ancha. Crotus. Decius. Ruynus. Curti. Iunior. Rubeus. Paris. Gratus. & alij plures, quos citat sequutus idem domin. Ludouic. Molina. d. c. 5. num. 58. Anto. Gabriel. lib. 3. recepta. senten. titul. de testamen. colu. 10. nu. 16. atq; idem dicendum si per modum regula testator dicat vt in suo maioratu semper succedat masculus & non foemina, vt scripsimus. nu. 6.

25 **QVINTO** extende, vt supra dicta obtineant etiam si descendentes per lineam masculinam vocentur: sub qua vocatione etiam foeminae solent comprehendi: quia ratio

conseruandæ agnationis obstitit & idè non comprehenduntur: vt videre licet per domi. Ludouic. Moli. lib. 1. de Hispanor. primoge. c. 6. num. 38. & dicto. c. 5. nu. 69.

26 **LIMITA** nunc primo & restringe dictum primū distinctionis membrum: vt nō obtrineat sed cesset foeminarū exclusio deficientibus illis, qui sunt de agnatione, & sic quando nullus adest agnatus, qui succedere possit à testatore recta linea descendens: vt post Bald. in. l. maximum vitium. C. de liberis præteri. vel ex hæred. & alios tenet Curti. Senior. tanquam receptum in cons. 9. ver. & pro eadē parte, citat & alios idem tenentes Carolus Molineus in consilio produce de Villa formosa. num. 51. qui subdit quod ita tenent omnes, & Bal. in. d. l. maximum vitium colu. 1. & in. l. 2. C. qui non poss. ad libert. perue. Alex. Conf. 141. num. 9. & 10. lib. 7. Curtiū Iunior. conf. 9. Decium in l. 2. columna. 2. C. de in ius. vocan. & in. l. vltima colu. 1. C. vnde legitimi Albert. Brun. de statu. excluden. foemi. articulo. 4. columna vltima & non semel testatur istam esse communem opinionem Curti. Senior. d. conf. 9. columna. 6. quòd scilicet donec durat ratio conseruandæ agnationis vnica, ex vocatione masculorum orta, in fauorem conseruationis lineæ masculinæ descendentes ab ipso testatore, sub hac vocatione masculina, foemina non comprehenduntur, & quòd illis masculis agnatis ex ista linea descendētibus nō stantibus, foeminae admittantur.

27 **SECVNDO** restringe, quòd etiam si exclusio foeminarum causa expressa conseruandæ agnationis

nis facta sit, foemina à masculo naturali tatum qui ex legitimo matrimonio natus non sit excludi nō debet, quia agnatus non dicitur. l. si spurius. & l. hac parte. ff. vnde cognati. §. per adoptionem institui. de legit. agnat. successi.

28 **TERTIO** limita, quòd si pater expresserit se agnationē conseruare velle in persona Titij filij sui, & descendentium ex eo, vel suorū, ad personas tantū expressas, & specialiter nominatas dispositio maioræ, & agnationis conseruandæ ratio restringitur: quia dispositio, quæ liber ad rationis limites restringenda est, vt supra diximus num. 4. ita post Imolam. in. l. si vero. §. de viro prope finem. ff. soluto matrimo. Socin. Iunior. conf. 1. numero 15. libro. 1. Gozadinum conf. 69. numero. 4. Parisen. conf. 44. numero. 16. lib. 2. Molineum. Gram. Riminal. & Brunum tenet idem domi. Ludouic. Moli. in. d. c. 5. numero. 20. & probat textus in. l. quæ conditio. ff. de condi. & demonstr. bene tamen extendetur ad descendentes personæ vocata, vt ipse tradit. d. c. 5. numero. 24. & 41. cum sequen.

29 **QVARTO**, restringitur quòd licet testator de causa conseruandæ agnationis meminèrit; si tamen in aliqua parte testamenti foeminam ad maioratum vocet tunc ex tali ratione etiam expressa argumentum exclusionis foeminarum summi non poterit: sed vera hoc in casu dubij tantum obtrinebit, scilicet quando per masculorum vocationem seu inclusionem foeminae excluduntur vt scribimus numer. 4.

30 **QVINTO**, non procedit quòd de ratione conseruandæ ag-

nationis diximus in maioratu vel fideicommissio perpetuo & graduale à quo, foemina semel exclusa non perpetuo exclusa censetur, sed suspensa tantum erit durante causa exclusionis: quare ea deficiente admittenda erit ac si nūquam fuisset exclusa. In successione enim quæ vnica successione finiuntur semel exclusa foemina perpetuo manet exclusa: nō etiam in maioratibus propter eorū perpetuitatem: vt videre licet per domi. Ludouic. Molinam libro. 1. de Hispanorum primogen. cap. 6. numero. 22. qui citat Paulum Castren. conf. 164. numero. 11. libro. 2. & in specie maioratus loquentem. Bologni conf. 62. columna penulti. Alexan. conf. 53. numero. 11. & 12. libro. 7. Paris. conf. 72. numero. 100. lib. 4. & alij citatis authoribus rectè probat, vide etiam Grego. Lupi. in. l. 3. titulo. 13. partita sexta ver. mugeres columna. 8. vbi quid si ex vna causa sententia, vel præscriptione foemina exclusa fuerit.

31 **SECVNDO** **CAVSIS** distinctionis est, & verificatur in generali exclusione foeminarum non quidem expressa, sed tacita tantum coniecturata vel præsumpta: quod duobus modis contingere potest: primo, quando propter masculos foeminae excluduntur: secundo, quando per inclusionem masculorum, exclusa censentur. Et primo casu puta si statūtū propter masculos foeminas excludat, vel testator: nam in masculo tantum eodē gradu & linea cū foemina existenti, & non ab existentibus in alijs lineis & remotis gradibus exclusa foemina censetur argument. l. si viua

si viua matre: in nepotibus. C. de bonis marer. & vt breuiter agam, & ab alijs congesta non repetā, ita tenēt non pauci, quos citat sequutus Būrgus. Pacens. in proæmio. l. C. Tauri. num. 121. domi. Ludo. Moli. d. c. 5. nu. 71. qui numeratim ad hoc allegat Bald. Paul. Anchar. Alex. Corne. Brun. Socin. Curti. Iuni Præpositum in maioratu loquētem Decium Paris. Tiraq. Ruinum. Gratum Gozan. & Molineum post eos asserens tamquam receptum, quod quoties maiorus institutor genericē & absolute fœminas propter masculus à maioratus vel fideicommissi successione exclusit, nec se illas propter masculos remotiores velle excludere adiecit: talis exclusio propter masculos eiusdem gradus & lineæ, non autem propter remotiores intelligenda erit: maxime si agatur de exclusione filiarum à testatore lineæ rectæ descendentiū: quia tunc odiosa sit exclusio, vt tenēt etiam Bald. in. l. maximum vitium colum. 1. C. de liber. præteri. vel ex hæreda. & post eū Curti. Senior. conf. 9. col. 6. citat etiā alios idē tenētes Caro. Mol. in cons. pro duce de Villa formosa. nu. 53. Alex. scilicet con. 141. nu. 9. Curti. Iun. conf. 9. Deci. in. l. 2. col. 2. C. de in ius vocan. Alberr. Brun. de statutis fœmi. exclud. col. vltima & testatur ibi Molineus quod ita tenent omnes doctores.

32 Continet igitur exclusio fœminarum propter masculos remotiores priuilegium aduersus iura communia, quibus successio fœminis etiam defertur etiam in successione maioria, vt supra diximus num. 20. ideoq; talis exclusio restringēda potius atq; strictē interpretāda erit. l. si quando. C. de inofficio.

testam. quod tenet etiam Bal. in. l. venia. num. 5. C. de in ius vocan. Omnis namq; recessus à iure communi odiosus est, dispositio ideo à iure cōmuni exorbitās extrictē & tenaciter erit in interpretāda, vt latē pluribus probat Tiraq. de retractu. in præfa. nu. 62. Cū igitur fœmina fundatam habeat intentionē de iure communi vt deficientibus masculis eiusdem lineæ & gradus in primogenio succedat, adhuc quod exclusio à iure isto censetur euidentissimē exclusio probāda erit: quia de voluntate contraria disponētis prius constare debet ad hoc quod recedere possimus ab eo quod à iure commune dispositum est. l. 1. C. de cōdi. insertis. quæ in fœminarū exclusionē hoc decidit. l. Luti. 92. §. quæsitum. ff. delegatis. 3.

33 Nec ergo ex verbis quātumuis generalibus, ratio conseruandæ agnationis in dubio sumi debet aduersus iura communia. Hæc namq; exclusio ad eō iniqua reputatur: vt odium hoc conseruationi agnationis præponderet, vt supra dixi.

34 S E C V N D V S casus, huius secundi membri est, quando per inclusionem masculorū fœmina censetur exclusio: vt notant Bart. & doctores in. l. liberorū. ff. de verbo. signif. Bal. & docto. in. l. maximum vitium, columna. 1. C. de liberis præteri. vel ex hæred. & hæc tacita fœminarum exclusio ad masculos tantum ab ipso disponente expressos restringi debet, nec per alios masculos non expressos excludere fœminæ censeferi debent, vt post Iacob. Butri. & Baldum affirmat Decius in. l. 1. C. de successio. ædiæto num. 2. 3. & 4. vbi non semel istam esse communem opinionem testatur & conf. 70. Tenent etiam alij

alij Bald. scilicet in. l. si defunctus. C. de suis. & legiti. Alex. conf. 30. columna 4. lib. 1. Decius in. l. si quis nec causam. in prin. nu. 4. ff. si certū peta. & conf. 287. nu. 7. & conf. 346 nu. 6. Iaf. conf. 163. col. 2. lib. 1. Rube. conf. 94. in fine. & conf. 98. & conf. 120. in fine. Gratus. conf. 27. in fine lib. 1. prout eos sequutus refert Molineus in consilio pro Duce de Villa formosa. nu. 113. quos numeratim ex eo retuli, quia consilium illud facile non reperitur qui respondit dicto Bartoli in. d. l. liberorum. extendentis exclusionem fœminarum, per masculorum inclusionem inductā: quod Bart. in dispositione legis vel statuti loquitur, quæ potius ad agnationis conseruationem tendunt, ideo ad hominis dispositionē qui alijs etiam causis moueri potuit non ita latē interpretatur, & ex tēdi non debet. vt vult Hierony. Gratus conf. 3. columna. 3. libro. 1., quem refert etiam sequutus Molineus. d. numero. 113. facilius ergo hominis dispositio restringitur, in qua tam de facili non sit extensio: vt in legis vel statuti dispositione: vt latē tradit Imola in. l. si verò. §. de viro. ff. soluto matris. Decius in cap. traslato. in. 2. lectura columna vltima, in fine, numero. 7. de constitutio. vide etiā Ruinum conf. 49. numero. 4. libro. 1.

35 Hinc oritur, quod licet ex. l. cum auus. ff. de conditioni. & de monstratio. & l. cum acutissimi. C. de fideicommissis. suppleri debeat clausula si sine liberis grauatus alteri restituere decesserit, & licet filij grauati sine masculi, sine fœminæ sint substitutum excludant. l. 1. C. de condi. in ser. l. si quis ita

ff. de testamen. tutela.

Hoc tamen intelligendum est nisi testator in conditione illa sine liberis ab eo expressā qualitatem sexus virilis etiam expresserit: tunc namq; clausula ista si sine liberis masculis decesserit, quæ expressa est hanc vim habebit, quod masculi tantum filij, non verò fœminæ agruato suscepti substitutum excludent: vt eleganter scripsit Bart. in. d. l. cum auus nume. 4. quoniā cum masculum testator admiserit, fœminas exclusisse videatur, quem ibi doctores sequuntur & alij non pauci, quos citat sequutus dominus Anto. Padilla in. l. cum acutissimi nume. 21. C. de fideicommissis. qui aliquos refert istā esse cōmunem opinionem asserentes. Cōmuniter etiam receptum esse testatur domi. Præses. Conarru. in. cap. Reinaldus. in prin. nu. 2. de testamentis.

36 Si verò testator filium suum masculum, & descendentes masculos ex eo, ad maioratus successionem vocauerit; non dubito quin masculus in: quouis remotiori etiam gradu existens propinquiorem seu proximiorē fœminam excludat, vt post Ioan. Andre. & alios non paucos tenet Gregor. Lupi. in. l. §. titul. 13. part. 6. ver. mugeres col. 7. ad medium. ver. si verò cōditor maioria: quia tunc disponēs agnationem suam conseruare censetur, siquidem masculos descendentes & sic agnatos expresse substituit.

37 Nam conditio illa si sine liberis masculis decesserit, & communis doctorum opinio de qua supra meminimus. nume. 34. intelligenda est quando masculi expresse substituti à testatore descendunt, & sic

& sic masculus agnatus est ipse si testator: ut diximus nu. 7. nu. 21. & 26. & 31. & proinde quia etiam agnationis ratio considerari potest etiam si transuersalis masculus sit respectu ultimi possessoris, etiam si in remotiori linea & gradu existat: nam si à disponente descendat etiam filiam possessoris excludit.

Quod etiam tenet Decius conf. 13. nu. 5. post Fulgosium Paul. Castren. & Siculum ab ipso nuncupatim citatos, idem etiam post Cumanum conf. 2. Alex. & Ias. tenet Burg. Pacens. in proæmio. l. 1. Tauri. nu. 127. & Greg. Lupi. d. ver. muges ab ipso Pacensi non citatus alios plures citat. d. colum. 7. ver. si vero conditor maioræ, qui citat Decium conf. 372. istam esse communem opinionem profitentem.

38. Cæterum si dubia res sit ut in prædicto casu, & substitutus masculus non sit de descendibus ab ipso testatore: quia hoc casu ratio conseruandæ agnationis considerari non potest indubio exclusio foeminarum ad casus non expressos extendi non debet: quinimo ad illum casum, lineam, & gradum à quo foemina exclusa tacite fuit, talis dispositio restringenda erit: cum non ab alijs gradibus exclusa, sed ad eosdem vocata foemina censi debeat: ut ex mente doctorum quos supra citauimus deducitur, & ex his, quos refert sequutus Burg. Pacens. in d. proæmio. l. 1. Tauri. nu. 127. cum rebus sequentibus asserentium, in fideicommissis cæterisq; dispositionibus nunquam foeminam à masculino exclusam esse nisi illo tantum casu quo expressum sit: ut diximus etiam numero. 34. etiam si in alia

substitutione seu casu masculi foeminae exclusis substituti sunt: & hoc casu clausula masculinitatis in uo loco posita, in alio dispositionis eiusdem loco repetita non censetur: & hæc est optima concordia doctorum contrarias asserentium sententias in hac re: quia non pauci asserunt, quod qualitas masculinitatis repetita censetur: nam horum opinio procederet quando descendentes à testatore substituuntur: quia de agnatione eius sint: & opinio plurium contrarium asserentium procederet & obtineret quando substituti non sunt descendentes, & agnati disponentis.

39. Quinimo & ad eam vera est iam dicta asserentio, ut si testator filium suum masculinum heredem fecerit vniuersalem, filia eius foemina incertis rebus hærede etiam instituta: ea conditione, ut si talis filius sine filijs decefferit, alter filius testatoris masculus vel agnatus, filio illi succedat: nam licet in illa conditione, expressa non sit qualitas masculinitatis: nihilominus ad filios tantum masculos, foeminis exclusis, testatorem velle bona illa deuenire præsumendum erit: quia cum masculos agnatos substituerit, suæ agnationis conseruandæ curam habuisse censetur: ut post Fulgosium tenet Philip. Corne. in l. 1. C. de condi. insertis: & quia testator hoc casu & hac ratione filios masculos prædilexit significationi deductæ: proprie ex verbis illis si sine liberis, standum erit, cui propria significatione, testatoris mens etiam consonat & accedit.

Atq; his optimis quidem rationibus motus idem post Fulgosium tenet.

tenet Paul. Castren. Socin. conf. 6. volumi. 3. Decius. conf. 15. nu. 15. hoc tanquam receptum scribit & conf. 370. Socinus in d. l. cum auus. nu. 8. o. ff. de condi. & mōstra. alios citans à quibus discedere non licet teste Curtio Iuni. conf. 35. col. 2. quos citat sequutus domi. Præses. Couar. in c. Reinaldus. de testamentis in principio. nu. 2. & tanquam receptum hoc idem affirmat Arias Pinel in l. 3. C. de bonis mater. nu. 24. in fine. qui refert Gratium plures alios allegantē conf. 54. num. 15. lib. 2. Gozan. conf. 89. Ias. conf. 1. lib. 2. & Gozan. dicto conf. 89. nu. 9. asserentem receptissimam esse opinionem istam Fulgosij. vbi substitutus talis sit in quo agnatio conseruetur: alias secus: ut omnes supra citati communiter tenent etiam ad exclusionem filia testatoris. Quam opinionem tanquam æquiorē, veriorē esse ex mente doctorum asserit dominus Præses Couarrub. in loco supra relato post Decium, quam etiam reperio tenere domin. Ludouic. Molin. dist. cap. 5. libro. 3. numero 52. & Curtium Seniore conf. 9. columna. 6. est q; de mente eorum, quos ad præcedentis asserentionis probationem adduximus.

40. Præterea tempera & intellige, modò expresse & specialiter substitutio facta sit: nam si verbis dubijs testator utatur, puta quia per nomen collectiuum successorum, familiae, generis vel descendendum substituat secus erit: quia substitutio ista generalis & ideo dubia est, & ob id extendenda non erit, vel ad foeminarum exclusionem ultra eundem gradum protrahenda: ut rectè post Socinum declarat Pe-

trus Peralta in l. cum ita. §. in fidei commissio numero. 9. ff. de legatis. 2. quod etiam ex notatis per Bald. in l. 1. columna. 1. in principio. ff. de solutio. tenet Aymon conf. 161. numero. 2. cum sequē. quod etiam probatur ex his, quæ supra numero. 11. diximus.

41. Vnde ita intelligere oportet, quod ordine successiuo succedere debeant: ut à masculino eiusdem lineæ & gradus tantum foeminae excludantur in successione maiora: iuxta formam à l. 2. tit. 15. part. 2. præstitutam: & à descendentes tantum à testatore ex eadem linea à qua vltimus possessor descendit. Nec satis erit in hoc dubio casu ut à testatore masculus descendat, ut foeminam excludere possit cum transuersalis, & non in eodem gradu & linea sit: ut in d. §. in fidei commissio probatur ibi & quæ ex his proximo gradu procreati sunt, cap. 1. de gradus success. vbi notat Hernia & Archar. conf. 82. alios etiam idem tenentes refert sequutus Burg. Pacens. in proæmio. l. 1. Tauri numero. 120. qui ita quotidie præficari testatur post dominum Præsidentem Couarrub. quem corruptè allegat in libro. 3. variarum resolu. cap. 3. numero. 5. verbo rursum septimo. idem etiam tenet Grego. Lupi. in l. 3. tit. 13. part. 6. ver. muges, colum. 6. in princ. ex l. 49. Tauri. Idem proinde tanquam rem in dubitatam iterum affirmat Petrus Peral. in rubri. ff. de hæredi. institu. nu. 129. ad finem ver. sed huic obiecto, pagina. 83. col. 2. illius pagina: ad finem subdēs, quod donec omnes descendentes tam masculi quam foeminae ex linea recta primogeniti deficiant: nullus etiā ex linea secundo geniti

geniti descendens succedere poterit. Quod etiam affirmat alios citans Anto. Gomez. in l. 40. Tauri. nu. 65. vers. 4.

Refert etiam non paucos idem tenentes Tiraq. de pri. geni. quaest. 10. nu. 20. sequentis. quod non obsecrè ex dictis. l. 40. Tauri. & d. 1. titul. 15. part. 2. non oscitanter ledis deducitur. Atq; indubio ita de functi mens iuxta iuris regni dispositionem intelligi, & coniectari debet, nam licet foeminarum exclusio favorabilis sit. cum voluntas conservanda agnationis adest; si dubium sit an testator agnationem suam conservare voluerit, odiosa quidem erit si ad iuris communis derogationem seu correctionem extendere eam velimus, vt scripsimus supra nu. 20. sicut dicitur in prohibitione infinita facta filijs quæ licet alias vniuersali æquipollet favore filiorum. l. si quis ita. ff. de testament. tutela. In eorum tamen dñm ultra primum gradum non extenditur, authent. de restitutio. fideicōmissi. vbi notant glos. & doctores: nam regulare etiam est vt in materia odiosa infinita vniuersali nō æquipollet. l. 2. ff. de liber. & posthu. ibi nam si plures sint filij begnina interpretatione potius à pleriq; respondetur ex hereditatū nullo esse: tunc enim infinita oratio vniuersali æquipollet; cū æquitas suadet: vt tenet pleriq; omnes, qui de hac re scribere vt videre licet per domi. Anto. Padillam in l. cum virum numero. 8. C. de fideicommiss.

43 Proinde supradicta tempera, quod licet ex eo quod masculi agnati substituantur, agnationes conservanda curam testator habere censetur: si tamen in aliqua par-

te vel gradu dispositionis foemina substituta sit post masculos: non ob id causa agnationis conservanda masculi substituti censentur: quia ex huiusmodi dispositione non foeminarum exclusio, sed masculorum tantum prædilectio, & prælatio comprehenditur ita post Bart. Alexandrū. Socin. Decium. Molineum. Curtium Iuniorum, & Aymonem tenet sequutus dominus Ludou. Molin. de Hispano. primogen. cap. 5. numero. 50. quos numeratim citat contra Gregor. Lupium contrarium post alios ab eo citatos tenentem in l. 3. titul. 13. part. 6. verbo mugeres. columna. 7. vers. & procedit: cuius opinio nem duobus casibus procedere posse existimat. Primo si causa conservanda agnationis in dispositione exprimat: non verò si ex agnatorū vocatione deducere velimus: secundo quod tantum quoad personas vocatas agnationis ratio considerata censeatur, vt supra scripsimus & ex sequentibus etiam confirmatur.

44 TERTIVS CASVS distinctionis est, quando specialis est foeminarum exclusio in certis & expressis casibus: & receptum est in fideicommissis ceterisq; dispositionibus foeminam à masculino exclusam nunquam censeri nisi in illo tantum casu & gradu, quo expressum reperiatur siue substitutus masculus à testatore descendat & de eius agnatione sit, siue non sit: vt ex his quæ proximè diximus, & numero. 27. scripsimus videre licet & argumento etiam dict. l. 2. titul. 15. part. 2. probatur, quod à masculino illo tantum ex dispositione legali prius vocato foemina excludatur: inducitur

inducitur porro ibi admissio masculi eiusdem gradus tantum, ad foeminae exclusionem ex natura succedendi in maioratus: ex qua lege 2. iam cessat contentio doctorum de hac re loquentium & Bal. in l. in multis. ff. de statu homi. vt videre licet per Tiraquel. de primo geni. quaestio. 10. nu. 16. cum alijs à domino Præside Couarru. relatis in libro. 3. vari. resoluti. c. 5. nu. 5. vers. 1. & septimo scilicet, quod ad hoc quod foemina admittatur & ipsa masculum excludere possit, oporteat quod nullus masculus in eodem gradu cum foemina reperiatur: quia illis masculis tantum ex natura maioratus indubio præfertur qui non eodem, sed in remotiori gradu sint, qui ita frequentissimè apud Hispanos obtentū fuisse profertur: siue dubieras proveniat ex temporis antiquitate qua probatur rem iure maioria possessam fuisse, siue ex eo quod simpliciter aliqua bona iure primogenituræ vel maioratus sine graduum, vel substitutionum expressione posteris delata sint. Atq; idè tenet Palaci. Rubi. Grego. Lupi. Anto. Gomez. & alij quos citat sequutus Burg. Pacens in præmio. l. Tauri. num. 119.

46 Et idem si consuetudine introductum sit, quod masculus semper foeminam excludat in successione maioria, vel vinculi cum onere annuati pro anima stabilitis implendi: vt videre licet per Tiraque. de primogenitura quaestio. 90. cū sequen. Vide etiam doctores in l. 41. Tauri & quæ scribit Grego. Lupi. in l. 2. titu. 15. par. 2. verbo sino el hijo maior colun. 4. in fine vers. vnde qui subdit, quod si solū masculi descendentes ex masculis

aliqua bona longo tempore hoc modo possiderunt, quod masculis tantum, nō verò foeminis hæc præscriptio proderit.

47 Sed quaestio est quid si Titio à Rege facultas concedatur ad maioriā stabilendam filioq; suo & posteris relinquendam, an concessa videatur vt descendente etiam ex foemina vocare possit? qui respondit in hæc verba, facit quod nō l. 1. ff. de iure immunitatis, & tandem remittit ad ibi notata per doctores ad cuius quaestiois veritatē & solutionem videre licet: quæ supra scripsimus. nu. 35. eum duobus sequentibus: & quæ sequuntur in responsione sequentis quaestiois.

48 Quid verò si facultas data sit à Rege ad instituendam maioriā eamq; vni ex filijs vel filiabus relinquendam, an stante filio, filia maioria relinqui possit? & Grego. Lup. hanc quaestioem mouens in l. 2. titu. 15. par. 2. verbo hijo varon. vers. & facit ista lex, respondit quod filia relinqui non possit stante filio: quod ex illa. l. 2. deducit, est ad id bonus textus in c. 1. §. quia etiam C. Episcopum vel abbatem in vrbibus feudo: vnde in defectum masculi, & non alias videtur quod foemina admittatur. Facit præterea nam ex oblatione libeli precum Regi, maioria fundata à patre imperante & consentiente, & à Rege concedente remansit, vt diximus in hoc libro. 2. c. 2. in princ. nu. 4. sed nihilominus ex his, quæ ibi num. 6. scripsimus contrarium verum esse arbitramur, & per ea quæ tradimus in lib. 4. c. 2. §. 2. nu. 14.

49 Occurrit & altera frequens quaestio, quid si in contractu matrimoniali dictū fuerit, quod primogenitus ex eo matrimonio natus quid præci-

præcipuum habeat puta tertiâ bonorum partem, atq; ex eodem matrimonio primo filia, & secundo loco filius masculus nascatur; num filia antiquam maiori natu, & primogenita illa tertia bonorû pars pertineat? & quod non filia, sed filio masculino pertineat, respondit Guidon Papâ in quæstione. 5. 6. vel ea optima ratione quia primogenito. masculino, maiora & præcipuum, & non foeminae relinqui cõsueverit, post Iacobû Arenis, ita etiam post eos tenet Tiraquell. de primogenitura. quæstione. 10. num. 18. & quæstione. 11. num. 2. qui hoc posteriori loco corruptè præpter morem suum Guidonem citat, qui ea ratione mouetur, quia ex consuetudine nobilium tales nationes masculis, & non foeminis fiât, ex charitate & affectione quâ maiorem in masculos quam in foeminas parentes habent.

Ego tamen non ex eo quod tertia pars bonorum nascituro filio relinquatur masculû foeminae præferendum esse existimo: cum ex huius regni legibus, & longæua consuetudine foeminis etiâ hæc meliorationes fieri potuerint, ac consueuerint: quare à masculino minore natu hoc calu excludendæ non erût, nisi iure vinculi, vel maioræ perpetuæ, hæc dispositio facta fuerit, alia ve huius volûtatis & maioratus vestigia accedant: quibus stantibus cum ex forma in. l. 2. titu. 15. par. 2. præstituta in maioratibus succedendum sit, frustra in hac facti specie quaritur an appellatiõ primogeniti filia contineatur: cum masculinû in his quæ foeminis aptari nõ possût, foeminas nõquã cõprehendat ex doctrina Bart. cõmuniter approbata in. l. 1. colu. 1. ff. de

verbo signifi. ita tenentis per. l. vlti. ff. de tutel. ex natura enim actus qui geritur interpretatiõ accipienda est vt alias sæpe diximus.

51. Ex qua decisiõnis ratione manat etiã alterius quæstionis diffinitio: vt si dicatur quod succedat in maioratu filius, vel filia, disponentis natu maior: quia tûc masculus etiam ex foemina natus, foemina præterri debet: licet alias & regulariter in casibus in quibus foemina excluditur à masculis, etiam filius masculus ex ea, ab illis masculis manet exclusus: vt tanquam receptum scribit Alex. in. l. ex facto. §. n. num. 4. colu. 2. ff. ad Trebell.

52. Quod procedit etiam si filia ista foemina primogenita in vita patris sui possessoris maioratus, relicto masculino filio obijisset: nam & masculus iste ex foemina ista, etiam cõtra patrum eundemq; fratrem patris sui admitteretur: quia primogenitus pro nõn natus habetur quando filium masculum nõ relinquit: vt eleganter ex. l. 2. titu. 15. par. 2. deduxit Petrus Peralta in rubri. ff. de hæredi institu. nu. 122. pag. 74. vers. tertio eadẽ met, & vers. itaq; & pagina. 81. nu. 128. vers. videbatur præterea. Subdit tamen quod hæc foemina seu filia amita sua, eidemq; patris sui sorori, præferatur, vt ipse declarat. nu. 130. vers. sed huic. obiecto. pagina. 83. de qua re vide etiam Tiraquellum de primogeni. quæstio. 14.

Et licet ex traditis per Iacob Arenis. Vber. Fontan. & Saly. in. l. 1. C. de adulter. col. pen. quæstione vltima, & per alios a Tiraq. relatos in loco proximè allegato quæstio. 40. nu. 50. in statuto excludente foeminas teneat quod talis amita nõ debeat excludi à filia filij, in vita patris

patris possessoris defuncti, & licet opinio ista vt ex Tiraquello videre licet communi doctorum calculo recepta sit: stante tamen. d. l. 2. titu. 15. par. 2. non procedit. Ex eamamq; lege. 2. deducitur quod filia ista amita præferatur: cum ibi dicatur quod in successione maioræ linea recta succedendum sit, probat etiam ibi, *Que si el hijo maior muri esse ante que heredasse, si dexasse hijo, o hija* (& hic facit & probat) *que ouiesse de su muger legitima que a quel, o aquella lo ouiesse y non otro ninguno.*

55. Quod probat, d. l. 2. & quod inter foeminas locus sit primogenitura si descendentes sint, quod post Iserniam notauit Petrus Peralta. in rubri. ff. de hæredi. institu. nu. 122. Grego. Lup. d. l. 2. verbo la hija maior, & alij plures à Tiraquellati in loco supra allegato, quæstione. 10. nu. 20. & quæstione. 17. in prin. nu. 12. & quæstio eadẽ. 17. in. 2. opinione. num. 19. & opinio ne. 6. nu. 19. Filius ergo masculus ex filia primogenita natus ceteris foeminis præfertur, vt collegit Peralta. d. nu. 122. post Iserniam & Præpositum & Grego. Lupius in loco proximè allegato.

56. Quid verò si à foemina maioratus instituatur, nõ per masculorû inclusionem, vel alias, in dubio foemina censetur exclusæ? vide quæ scripsimus in hoc libro. c. 1. §. 1. nu. 20. & quid si à masculino & foemina. nu. 21. ibidem, vide tamẽ do mi. Ludo. Moli. de Hispan. primoge. c. 5. lib. 3. nu. 75. & quæ scripsimus. li. 2. c. 2. §. 1. nu. 31. & 32. Si verò à foemina tantû, & maioriam distet quod ad eius successione non admittantur nisi descendentes

per lineam virilem, vel virilis sexus, vel ex sexu virili? sed nihilominus in defectum masculorum propter ipsius disponentis qualitatẽ quod foemina admittatur, constantet tenet Petrus Peralta in. l. cum pater. §. à filia. ff. de legatis. 2. nu. 64. pagina. 335. cuius assertionem libenter sequor, & est de mente domi. Ludoui. Moli. proximè citati, vbi tenet rectè contra Burg. Pacen. asserentẽ in primogenio à masculino & foemina instituto ad masculum attendendum.

Ex capite. 4. summaria.

1. An secundum statuta vbi bona testantis sita sunt iudicandũ sit?
2. Vt si maiora de rebus in diuersis regnis factis instituta sit.
3. Secus ex causa testati, & expressa dispositione.
4. Modo melioratio filiorum legitimam non lædat.
5. Neptis in tertia & quinta parte ab auo meliorata, an dotem à matre acceptam cõserat?
6. Melioratio à matre filio facta de tertia parte omnium bonorum ad arras matri donatas non extenditur.
7. Num teneat melioratio ex re aliena facta.
8. Melioratio tertiæ & quintæ partis bonorum num iura, & actiones contineat?
9. Quid si debitores in diuersis sint regnis?

10. Ex quasi possessionis rerum in corporalium traditione, an melioratio irrevocabilis fiat?
11. Num melioratio ad postea quaesita extendatur?
12. Idem in maioria.
13. Melioratio non efficitur irrevocabilis ex detentatione à patre in filium translata.
14. Maioria an in redditibus annuis constitui possit?
15. Num veniant in maioria redditus viro testatore decursi?
16. Ad bona castrensia an melioratio extendatur?
17. Melioratio de bonis certo loco existentibus facta, an ad iure pignoris possessa extendatur?
18. Quid si fiat de re aliena quae postea efficiatur testatoris?
19. Quid in fundo proprietario cui postea ususfructus consolidatur?
20. An consolidatio uxori ad bona lucrata, & consanguineis ad retractum proficit?
21. Maioria de bonis primae uxoris facta, & filio secundae uxoris relicta num teneat?
22. Quid si una ex rebus maioriae tempore testamenti combusta erat?
23. Quid si postea comburatur, & reficiatur à testatore?
24. Ex qualitate rerum ut castrorum quae possessores nobilitant defuncti mens percipitur.
25. In quibus castris iure primogeniturae succeditur.
26. Turris vel domus principalis parentis alienari à prohibita sit?
27. Si testator magnam domum principalem vendat, & aliam emat emptam, loco primae subrogatur.
28. Idem si de re aliena sub conditione si fuerit sua maioria fecerit?
29. Filius etate maior habet ius eligendi domum patris principalem pro legitima & si unica sit num. 32.
30. Insignia & arma patris apud primogenitum remanere debent: & num. 31.
33. Habebit etiam filius maior apud ditia domus principalis.
34. Maioria à testatore qui magnam domum ad maioria emere desideravit, si illam postea emat, ac dicat quod illam filio secundo relinquit, si nullam aliam habebat maioriae cadit.
35. Facta maioria de territorio ubi erat fortalitium, ad fortalitium extenditur.
36. Melioratus habet ius eligendi ad meliorationem domum principalem patris.
37. Successor in maioria non tenetur solvere expensas in domibus maioriae factas sed eas tantum quae in ceteris rebus factae fuerunt.
38. Possessor maioriae est tamquam sequester.
39. Nudo detentatori retentio pro expensis datur.
40. Emens ignoranter rem alienari prohibi-

- prohibita pro interesse euentionis illam retinet.
41. Expendens in re aliena animo fraudandi, non repetit nisi expensas, quibus fructus rei augentur, ut cum eis tantum compenset.
42. Oportet tamen quod mala mens probetur, & num praesumptio probatio sufficiat?
43. l. 46. Tauri, non obtinet in expensis in domo factis in damnum tertij certantis de damno vitando.
44. Si domus maioriae minetur ruinam, alia res maioriae vendi poterit ad eius refectiorem sine Regis facultate, praecedente tamen iudicis praescripto.
45. Num successor in maioria ad expensas quas praedecessor fecerit in trabuchis, & balistis, ad fortalitiij defensionem teneatur?
46. Num cum Regis licentia possit apponi conditio de certaparte fructuum expenda in refectiorem rerum maioriae?
47. Successor nudi ad sumptos quos defunctus possessor fecit pro recuperanda maioria etiam magnos, si detentor potens erat, cui hac de causa numos dedit, teneatur?
48. Possessores num ad damnum in re maioriae datum teneantur?
49. Ex qualitate rerum: ut in concessione feudi, feminae excluduntur?
50. Bona à Rege donata in dubio in feudum concessa non censentur
51. Habentes castra ex regis concessione illi in bello servire tenentur.
52. Bona à Rege donata ex bonis regni, iure maioriae concessa censentur.
53. Re amissa ob crimen lese maiestatis, à Rege iterum donata, ex noua, & non ex veteri maioria iudicantur.
54. A tempore regie donationis, maioria constituta censetur & nu. 57. & 65.
55. Si vendita sit cum regia facultate an cum vinculis maioriae transcat?
56. Res vincularia si euincatur & alia ex pretio comparatur, an erit maioriae?
57. Forma succedendi primeua quae ex natura regie donationis venit ab alio quam a Rege, non mutatur & nu. 59.
58. Filia ob clandestinas nuptias à nouo, non tamen ab antiquo, maioratu exheredatur.
60. Disposita in regio maioratu, & in alijs obtinent, praecipue in magnatibus.
61. Castra tenentibus ne pereant filios comedere licet.
62. Emphiteosim à patre pro se, & filijs acceptam, an vni ex filijs patet praelegare possit?
63. Facultas regis ad instituendam maioria ex castris à Rege donatis, ad nonos gradus ex natura rerum pro uenientibus faciendos an extendatur
64. An satis sit quod facultas ante testamentum à donatario impetretur?

64. An satis sit quod facultas ante testamētū a donatario impetretur
66. Tacita maioría, & eius primena forma, an a rege mutari possit?
67. Et num idem in remuneratoria regis donatione, vel nō gratuita concessione?
68. Bona data magnati in alio regno: ut relinquat quæ in isto regno iure maiorie possidebat, an dicantur de maiorie?
69. Non est iustus emptor qui pretium rei venditæ maiorie, cum regis licētia, & subrogatione tradit, donec fiat subrogatio.
70. Si pater habens facultatem instituendi maioriam, bona sua inter filios diuidens dicat, quæcūq; filio meo relinqui, sit maioría p se, & filiis suis, an omnia eius bona erūt vincūlata iure maiorie?
71. Concessio regis de castro facta, an ad nouos ciues, iurisdictionē, & agros castri extendatur?
72. Idem in concessione maiorie.
73. Et num idem in Castro cū prædijs ab infidelibus in bello habito, & postea magnati a rege donato?
74. Quid de castro culpa possessoris amisso, sed a Rege recuperato, & postea donato?
75. Bona maiorie quæ ob delictum publicari possunt, num ad regem reuertantur?
76. Si Rex illa eidē donet, vel filio possessoris, an erit noua maioría, vel nouas patiatur condiciones?

77. Si bona ex licentia Regis a maioria extrahantur, & de cōsensu emptoris alienatio. desoluantur, an sint maiorie?
78. Res vt vincūlata possessa an de maioría dicatur, & castra magnati donata, veteri maiorie acre scant.
79. Si castra maiorie possessor mercatum francum vt vulgo dicitur vel auidmas acquirat, an maiorie cedat?
80. Quid si vicis castro maiorie vanitis, an iura, priuilegia, & statuta sua antiqua retineant?
81. Nec villa vniuersa onera alterius suportabit, & cū causa, & regis licētia vniuersa fieri debet. nu. 83.
82. Si Rex mihi castrū donet reseruat sibi quibuslibet vasalis, quid iuris si ij crescant.
83. Si præmissa regis licētia ad bona extrahēda a prima maioría pater secūdo filio castrū donet, subiectū erit primo maioriatui.
84. Aliæ quæstiones de rebus angustis antique maiorie.
85. Quid si acquiratur iurisdictione?
85. Quid in re communis?
86. Quid de fundo ad mensuram acquisito?

Caput. 4. De coniecturis, quæ ex bonis ipsius de quibus dispositio fit, oriūtur.

- R**ESP E C T V
etiā bonorū disponentis dubia sepe reditur eius mens, ac p̄siam quæritur an plura, pauciora ve bona, minorem vel maiorem eorū partem eius dispositio comprehendat: quod varijs contigit ex causis: vt sequentibus exēplis videre licet.
1. Et primō, ex doctorum frequentiori opinione asserentium ex tacita mente defuncti indicandum esse secundum statuta & cōsuetudines locorū in quibus bona sita sunt: quare si in successione de qua agitur sint bona non solum in ea prouincia quæ primogenitum ceteris præfert, sed etiam in alia in qua filij æqualiter succedunt, in prouincia illa quæ primogenitum præfert talis primogenitus ceteris filijs præferendus est in bonis ibi sitis.
2. In bonis tamen in ea prouincia sitis quæ æquauerit omnes filios admittit contrarium dicendum est: quia in his bonis æqualiter succeditur: ita in terminis post C. uiller. C. y num. & Bart. tenet Bal. in .l. cunctos populos. C. de summa Trini. & fide catholi. col. 10. nu. 17. vers. cēinde quæro circa statuta permiffua sunt & alij plures idem tenentes quos citat sequutus Tiraque. in tracta. de primogenitu, quæstione. 64. qui. nu. 2. citat Anchar. istam esse communem opinionem asserentem. Et Baldum. conf. 245. libro. 1. ita communiter prædicari & obseruari profitentem, refert q; alios afirmanes quod si dicatur quod bona descendentiū veniant ad primogenitū statutum sit reale, ipsaq; res afficiat vbiūq; sint: tectus verō si dicat quod primoge-

nitus succedat: quia tūc nō respicit res, sed personas tantū: consequens ergo erit quod ad bona alibi sita extendi nō debeat, nec extraneos forenses bona ibi possidentes cōplectetur, & hanc dicit cōmunem opinionē Tiraq. ibi. nu. 4. 5. & 8. quod placuerat Barto. in dicta. l. cunctos populos. nu. 4. 2. atq; ita communiter doctores concludūt in causa intestati ex qua oritur tacita defuncti mens. l. cōficiuntur. ff. de iure codicillo.

3. Contrariū verō dicendū erit in dispositione expressa, & causa restitit ex mente doctorū quos supra retullimus colligitur, & expressē asserit Bart. in. d. l. cunctos populos. nu. 37. Bal. nu. 17. post doctores alij quos antiquos asserentes, quod si quis in suo testamēto Seyū in omnibus castris suis instituat, si is habeat castra in Gallia, vbi est cōsuetudo quod primogenitus tantū succedat, & in Lōbardia, in qua est cōsuetudo quod primogenitus cū alijs fratribus æqualiter succedat, quod nihilominus primogenitus in omnibus bonis seu castris vbiq; sitis succedere debet per. l. ex facto proponebatur. ff. de hære. institut. quia hæc dispositio vniuersalis sit. Ita post Bal. dicto. nu. 17. & Jacob. de sancto Georgio. tenet Tiraquel. de primoge. quæst. 47. cōsuetudinē scilicet loci testamēti tā quo ad solennitatē & ordinationē, quam quo ad bona alibi sita attendendā esse, & idem placuit Bart. in. d. l. cunctos populos. nu. 17. quæst. 7. quæ sequitur indifferenter omnes, teste Iaf. ibi. nu. 61. qui. nu. 96. rursus hæc esse cōmunē opinionē testatur. Sunt & alij non pauci iuniores idem tenētes quos refert sequutus Burg. Pacenf. in. l. 3. Tauri, prima

parte cōclus. 4. nu. 38 7. pag. 246. afferens istā esse cōmūnem opinio- nem licet de Tiraquello non me- minerit, & idem Tiraq. idē repetit in quest. 54. post Socinū. cōl. 2. 3. 8. colu. 6. Verū. 2. lib. 2. idem respō- dentē stante statuto foeminas pro- pter masculos repellere: quōd scilicet foemina testamentū lab officio- sum dicere non possit, etiam res- pectū bonorū in alio regno existi- tum, vbi foemina non excludun- tur, licet Alber. Bru. à Tiraquello relatus cōtrarium probare nixus fuerit.

4. Sed proximē dicta temperanda & intelligenda sunt: modo hęc ge- neralis dispositio tertiā & quintam bonorū partem patris disponētis non excedat: cū extrantibus legibus huius regni vltra disponere veritū sit: quā prohibitio legalis ad bona etiam in aliō regno extendēda est: licet ibi parentibus latior potē- stas cōcessa esset: vt in terminis me- liorationis, & maioris respondit Grego. Lup. in. l. 3. 2. titu. 9. par. 6. verb. non valdra, per notatā per Bart. per textū ibi in. l. ex castrēse ff. de castrens. peculio: idem af- ferentē stante statuto quōd filius familias sine patris cōsensu cō- trahere nō possit: vbi subdit Bart. quod hęc prohibitio quia perso- nalis sit, & personatū sequatur ex- tendi debeat: vt etiam in alio loco vbi statutum nō vigeret, cōtrahere non possit: quia administrationis interdīctio ad omnia effectū suum porrigit: l. is cui bonis. ff. de ver- bo. obligatio.

Ideo subdit Grego. Lup. quōd opus sit regia facultate, respectu e- tiā bonorum extra regnum existi- tum, ad hoc quōd grauari in legi- tima ceteri filij possint: nam illa in

terdīctio quā fauorabilis ceteris filijs est, vbi cūq; bona sint, effectū suum protēdit: vt Bart. respōdit in dicta. l. cūctos populos, nu. 3. in simili statuto legibus regni prohi- bētibus patrē vltimā certā suorum bonorū partē testari posse. Et idē respondit Tiraq. dista. quæstione. 47. no. 2. quōd quatenus bona seu castra iurā maioris concessa vā partē quā statuto vel cōsuetudinē præscriptā est excedere nō testamē- tum retinētur: vel ea sola rationē quōd nemo possit facere quin le- ges vel statuta locum habeant. l. nē mo potēst. ff. de leg. 1.

5. SECUNDO loco, ex hac ca- dē cōnecturā marit. & altera in- spectio, quid si nepotē testator me- lioret in tertiā & quinta suorū bo- norum parte, & matri istius nepo- tis dotē dederit, quā in testatoris vita decessit, an nepos & dotē ma- tris, & meliorationē præcipuas ha- bebūt, eiq; de reliquis aui bonis le- gitima dari debeat. vbi vbi de hac re per Bart. & doctores in. l. in quar- tā. ff. ad legē. Falc. & per Roderi. Suarez. in. l. quoniā in prioribus in 3. declaratione legis regni. nu. 11. & 12. & addi. ibi lacius & magistra- liter per Grego. Lup. l. tertia. titu. 1. 5. par. 6. verb. cōtar. colu. 2. vers. & an dos. Ex cuius dictis colligere poterit quid iuris sit, si à patre filia melioratq; an meliorationē quā ei fecit auus, vel dotem quam ei de- dit in vita patris, in legitimam, vel meliorationem à patre eidem filiaz factam imputare teneatur.

6. TERTIO deducitur, quid di- cendum sit, si mater vnū ex filijs me- lioret in tertiā & quinta parte suo- rum bonorū, vel in omnibus bonis an melioratus cōteatur in donatio- ne propter nuptias seu aris matri à mari-

amario eodemq; filij meliorati patre facta: & quōd non cōteatur melioratus verum est: quia in aris etiā expressē meliorari vnus ex fi- lijs nō possit: cum ex lege regni in eis æqualiter omnes filij succedāt: atq; ita in terminis respondit Ro- deri. Suar. in. d. l. quoniam in prio- ribus. limita. rō. per. tex. in authē. lucrū hoc. C. de secūdis nup. quōd sine dubio obtinere inquit: si arer ad secundas trāteat nuptias, & ad proximū dicit nūti tenendum: quia in bonorum diuisionibus rarō hoc opponitur in dicta. l. o. declaratio- ne legis regni.

7. Sed nū in capite quōd testator rem heredis legatē possit vnū ex familia. ff. si rē. ff. de legatis. 2. etiam quia cōiuncta. per. tona. lege- tur, sub. in. p. melioratio etiā in ar- ris possit: & licet respectū legitimæ dispositio. d. ff. si rem, nō obtineat subdit tamen Suarez. Baldi. distin- ctionē. procedere, & esse mēti tenē- dam in. d. authē. lucrū hoc. Et quā- do tenet legatū rei alienæ videre licet Domi. Præsidiē Couarr. in. c. filius noster de testamē. & idē Sua- rez in. titu. de las arras. sc̄. circa hoc queritur in si. vers. in vno. casu, tenet etiā quōd mater in aris vnū ex fi- lijs meliorare nō possit valebit ta- men, tanquā. prælegatū rei alienæ idest, ceterorū filiorum heredum, quatenus legitimam eorum nō la- deret, ex bonis matris deductis ar- ris tanquā res alienæ.

Quam Roderici Suar. assertio- nē sequitur etiā domi. Ludou. Moli. lib. 2. de Hispano. prinog. cap. 10. nu. 62. qui hoc verissimū sibi vide- ri inquit, subdens, idē dicendum in vestibus prætoris, & lecto quorū dia- no, atq; ali s lucris similibus, citatq; Palati. Rub. in Rubri. de donatio.

inter. vi. & vxo. §. 27. nu. 1. & Co- mez. Arias. in. l. 51. Tauri. idem te- nentes, quōd procedere inquit: eo- tantu casu, quō leges loquatur: sci- licet eum: vxo. ad secundas trāsit: nuptias: nam si ad eas non trāteat, in aris & vnū filium meliorare, & de eis maioratū facere poterit: cū sit casus omisus, nec à lege decisi- sus: secus, tamen esse cōcludit in bonis matrimonio cōstāte acqui- sitis: quia hęc bona filijs non refer- untur: quare si eo cōstāte maio- ratū de omnibus bonis faciat res- pectū medietatis quæ vxori perti- net, non substinebitur maiorā: vt ibi. nu. 65. cū seq. iuribus & autho- ritatibus pro vtraq; parte adductis cōcludit, & rectē quidem refoiuit post Tellū. Ferdi. in. l. 19. Tauri. nu. 2. etiā si regia facultate maio- ria muniatur.

In dubio ergo scilicet, quādo ma- ioriam siue meliorationē tertiā & quintā partis bonorū mater relin- quit, quōd aris nō comprahēnda- tur ex eo constat, quōd filiorū suo- rum, & nō matris disponētis repu- tentur, & bona deducto are alieno dicantur. l. sub signatum. §. bona ff. de verbo signifi.

3. QVARTO, deducitur, quid di- cendum sit in quæstione illa nū. iura & actiones cōprahēndat meliora- tio tertiā, & quintā partis bonorū vel hereditatis: & licet dubium nō sit quin in quota hereditatis fieri possit melioratio: vt glossā mata- rij legū Tauri cōcludit, nō ex hoc differentia quotæ bonorum, & l. o. reditatis sublata censetur: vt ipse quoq; fatetur. Ex lege enim, si quis feruū. §. si cui. ff. de lega. 2. expressē dēcissū est hereditatis quotā, iura & actiones actiuas, & passiuas cō- prahēdere lege verō, cū autē, eius

dem tituli actiones istas passivas sub quota bonorū non esse cōpra- hēsas sancitū est: vt quā optimē & magistraliter declarat more suo Petrus Peral. in. l. si quis feruum. §. si cui & l. sequē. ff. de lega. 2. pagin. 123. cū seq. qui reprehendit Segurā, & eius additionatorē constāter asserentes in parte, seu quota hære- ditatis in meliorationē fieri non posse, & si fiat vt quota bonorum va- lere: cum secundū ipsos quota bo- norum aliquando pro quota hære- ditatis ponatur: sed idem Peral. te- net, quod si sit etiam appellatione hære- ditatis teneat vt vniuersalis, vt ipse declarat. nu. 16.

In eo tamen quod Peral. ibi scri- bit pag. 123. nu. 1. scilicet, quod in legatarium partis bonorū iura & actiones actiue non transeant, ab eo canendū est: nam nomen bona latē patet. l. bonorum. 49. l. prin- cept bona. 21. ff. de verbōr. signifi- catione vbi glo. plura iura ad hoc citat, scilicet, quod nomē bona iura & acti- ones actiue cōtineat etiā & præci- pue in testamentis, quod latissime per Tiraquel. videre licet in. l. si vt quā vero bona. C. de renocandō- natio. & idē in rei appellatione. l. Rei adpellatione. 23. ff. de verbo. signifi. l. 1. si cert. petatur.

Quod procedit etiā si pronomē mea addatur: quod nomē signifi- cationē non restringit secundū frequen- tiorē, & veriorē opinionē: vt tradit Tiraq. in loco relato. nu. 8. & Pine- lus in rub. C. de bonis mater. nu. 7. & probat mihi. l. si legatus. 20. §. 1. ff. ad Trebel. nisi fiat cū relatione ad locū: cū actiones certo non cir- cūscribantur loco. l. Caius. ff. de le- gatis. 2. etiam si signum vniuersale omnes cū alijs generalissimis ver- bis adijciatur. l. generali. §. vxori.

ff. de vstruū legatō: vt latē & cu- riosē Pinelus ostendit ibi. nu. 13.

In legato vero seu donatione rerū mobiliū, & immobiliū iura & actiones nō cōprehenduntur: ex illa expressione rerū mobiliū & immo- bilium: quæ bonorū significatū re- stringit. Ita tenet Cyfuentes in l. 18. Tauri. nu. 8. in melioratione ter- tiæ partis bonorū vni ex filijs facta in qua iura & actiones cōtineri re- pondit: modo nō addatur bonorū mobiliū, & immobiliū quia tunc iura non continerentur: atq; ita te- net post Bart. in. l. si. nu. 4. ff. de vstruū legatō. & idem respondit Bart. cont. 50. Ias. Guidon. Papa. Decius Gomez. Marianus. Socin. Iunior. Capella Tolos. & Aufred. quos citat sequutus tanquā recep- tū Pinelus in. d. rubri. nu. 2. 5. vers. hinc infertur, hoc idē sequutus etiā si cum signo vniuersali, & verbis ge- minatis hæc verba exprimantur quod post Bartulū. d. conf. 50. cōmūnem dicit & esse de mente omniū. nu. 31

His tamen suprā dictis casibus in quibus iura & actiones non cōpre- henduntur, ex tacita seu disponentis præsumpta voluntate, ab illis asser- tionibus recedendum est: vt iura & actiones in prælegato seu meliora- tione comprehendantur: nam quod actiones ab illis bonis separentur de iuris subtilitate sit: quæ subtili- tas ex præsumpta disponentis mē- te, quæ magis attendi debet remo- uetur. vt Fulgosus eleganter aduer- tit in. l. 1. C. si aduersus transfactio in fine, in illo exemplo patris a sig- nantis certam quantitatem vni ex fi- lijs, & alteri bona mobilia & immo- bilia: quia isti filio cui plus relin- quit, etiā iura & actiones dedisse vi- deatur, & ita post Fulgosum tenet Corne. cōf. 104. nu. 21. lib. 1. Socin nepos

nepos cōf. 115. col. 1. lib. 1. Decius. conf. 381. nu. 5. & ex illis deducit Pi- nelus in. d. rubri. nu. 30. & idē si ma- teria subiecta hoc suadeat: vt ex De- cio cōf. 387. ad finē, notat & de- ducit Petrus Peral. in loco supra al- legato. nu. 12. in fine, cuius verba notari mādatur, quod propter subie- ctam materiam bona pro hæredi- tate accipiantur.

9. Quæstionis tamen est, an idē di- cendū sit, si debitores in alio regno vel diuersis locis sint: vbi iure ma- ioria nō succeditur: de qua re latē & diligēter tractat Tiraq. de nobi- litate quæstio. 49: qui refert diuer- sas opiniones, quæ obtinēt eo casu quo viger statutū quod primogeni- tus in omnibus defuncti bonis suc- cedat: nā si ex testamento malora- tus instituitur, ad iura & actiones vbiq; existentia dispositio extendi debet vt supra. nu. 8. scripsimus.

10. Sed nū quasi possessio horum iu- rium incorporaliū, & eorum quasi traditio, meliorato etiā iure maiō- riæ operetur: vt ex. l. 17. Tauri quæ in possessionis traditione loquitur irrenocabilis efficiatur? vide Petrus Peral. in. l. vni ex familia. in prin. ff. de legatis. 2. nu. 2. 2. vbi post A- reti. in rub. ff. de acquir. possess. col. 3. cōcludit, quod irrenocabilis effi- ciatur. Quod dicit notandū quādo in cōsū perpetuo vel redimibili me- lioratio assignatur, Tellius Ferdin. in. l. 17. Tauri. nu. 5. & post eū do- mi. Ludo. Moli. lib. 4. de Hispan. primoge. c. 2. nu. 14. & licet cōtra- riā opinionē teneat Andre. Alcía. legū interpret doctissimus & simul elegatiss. in. l. vlti. in glo. verb. nec donationes. col. 2. vers. sed tamen nec hoc. C. de pactis: ab eo tamē li- bēter discedit Tiraq. de iure cōsti- tuti, ampliatione. 32. nu. 2. opti-

mis quidē iuribus & rationibus, de Areti. tamē nō meminit. Ab illa er- go Areti. opinione recedendū nō est:

11. QUINTO deducitur alterius etiā quæstionis indagatio, puta spa- ter vni ex filijs suis in tertia parte suorū bonorū melloret, nū ad bo- na postea à patre acquisita meliora- tio ista extendatur? & videtur quod melioratio ad bona quæ testator tē- pore dispositionis habebat restrin- gēda sit. l. si ita. ff. de auro. & argē. lega. l. scribit. ff. eo ritu. vbi proba- tur, quod si argentū sibi legat, ar- gentū sibi debitū non videretur lega- re, nec venit aurū quod artificii de- dit vt sibi ex eo aliquid faceret: ex lege tamē. 23. Tauri, quæ hodie in noua recollectioe habetur in. l. 7. titu. 6. lib. 3. decisū est melioratio- nē istā respectu rerūq; penes resta- torē tēpore mortis fuerint intelli- gēda, atq; æstimandam esse: quare Anto. Gomez. in. l. 17. Tauri. nu. 11. tenet, quod si adit constitutū ir- renocabilis efficiatur etiā respectu bonorū futurorū: eo quod de natu- ra meliorationis sit quod illa ad bo- na futura extendatur.

Regulatur ergo cōstitutū secun- dū naturam principalis cōtractus oportet igitur, vt vel constitutum expressē apponatur ipsi rebus futu- ris, vt cōmunitè doctores & Alex. scribūt. in. l. 3. §. incertā. ff. de ac- quir. possess. vel quod cōtractus na- tura ad futura extendatur: nā tunc simplex cōstitutū in quo de futuris nihil dictū fuit ad postea quæ sita etiā extēditur: vt tenēt alij etiā plu- res quos refert Tira. de iure cōstit. amplia. 32. nu. 18. cū sequē. iuribus & rationibus nō pacis hoc pbans.

Petrus tamen Peralta in. l. vnum ex familia. in prin. nu. 20. ff. de le- gatis. 2. pagina. 599. respondit me- liora.

liorationem istam respectu futuro-
rum bonorum reuocabilem esse:
cum filius melioratus vigore con-
stituti respectu futurorum bonorum
non possideat: utpote constituto,
nondum sortito effectum ante eor-
um bonorum acquisitionem, quod
dicit doctissimus & subtilissimus
cōcinius meus notandū singulariter,
& verū. Atq; idē tenet Tellijs. Fer-
dinā. doctissimus & consumatissi-
mus caularū patronus in. l. 17. Tauri.
nu. 23. in qua ratione omnes ni-
tuntur ad tenendū constitutum ad
bona futura extēdi posse, quia satis
fit quod tempore acquisitionis fu-
tura constitutio effectū sortiatur.

Pro Antonij tamē Gometij co-
traria assertio facit: nam consti-
tuens illo modo se alterius nomi-
ne possidere, quarendo, in conse-
quentiam, constituario quærit ex
contractu præcedenti, à quo eo in-
vito resilire non poterit, cui ex eo
dem contractu quæri debet: in quæ
rendis ergo dum sibi non acquirit
constituario præiudicare poterit:
secus tamen sibi quarendo: unde si
ea mente acquirat ut alteri extra-
neo quæreret, etiam constituario
tunc præiudicaret: ut respondit A-
lexan. in. d. 1. incertam. Saly. in. l.
2. de contrah. emptio. & Tiraquel.
qui latius probat sequutus dicta
ampli. 32. qui. nu. 14. refert etiam
Anto. Cochum. inter conf. Socini
conf. 77. & Barb. in. c. si. de preca-
ris idem tenentes.

Hæc tamen doctorum assertio
ruta quidē non est: nam Bal. post
Fræc. tigr. præceptorē suum cōtra-
riū tenet. & Rapha. Cō. Areti. So-
cin. Claudij & Bologni. quos refert
Tiraq. in. d. amplia. 32. nu. 12. & 13.

Si ergo constituens bona futura
alterius nomine possidere, constitu-

tario nocere possit, si eo animo ac-
quirat ut sibi ipsi, & nō constituta-
rio quærat, & hoc doctores supra-
citati in contractibus irrevocabili-
ter ex sui natura factis obtinere af-
ferunt, multo ergo fortius obtinere
debet in contractu meliorationis
ex sui natura reuocabili. Mouet e-
tiā cōtra. Ant o. Gom. ratio decidē-
di dicta. l. 23. Tauri disponētis quod
cōsiderari debeat valor bonorū à
tēporē mortis disponētis: quia ut
ibi Anto. Gom. fatetur, hoc statutū
fuit in cæterorū filiorū fauorē: ut
scilicet minus quā possint ex melio-
ratione in legitimis granati cōsean-
tur: quia si bona patris post melio-
rationē diminuerētur grauitur filij
læderentur, si respectu factæ melio-
rationis eius valor attēderetur. Ut
ergo legitimam cæterorum filiorum
omni tēpore, vitæ scilicet, & mor-
tis salua sit ex eleganti & non soli-
ta à legari. l. 8. titu. 4. par. 5. hæc ra-
tio decidēdi dictæ legis Tauri pro-
bat singulariter, licet eā ad hoc
nullus allegauerit: si ergo in cæte-
rorū filiorū fauorem hoc ancipitum
est in dicta. l. 23. Tauri, cur in dan-
num eorum, & in meliorati fauo-
rem Anto. Gomez retorquet?

Nihilominus tamē Anto. Gom.
sententiā veriorē esse firmiter asse-
ro: nā quæ cōtra eū in contrarium
adduximus procedūt, & intelligen-
da sunt quādo de sola possessionis
acquisitione tractatur: cæterū si de
iure reuocādi actū, cōtractū dona-
tiōis, vel meliorationis agatur, cō-
trariū quidē fateri necesse est, cum
à principio substantia cōtractus ip-
sius donationis, & sic ipsa meliora-
tio, seu primogenituræ cōstitutio
irrevocabiliter facta fuerit: & ita
hac infalibili ac certissimæ ratione
motus, tenet Domi. Ludo. Moli. in
lib. 4.

lib. 4. de Hilpa. primō. ca. 2. nu. 31.

Quod etiam patet, nā satis erit
quod vna ex rebus meliorationis
tradatur, ut ex hac particulatione
ratione tertiæ & quintæ partis bono-
rū melioratio & maioratus consili-
tutio, irrevocabilis efficiatur: quia
eo animo tradita fuit, ut cōtractus
dōationis irrevocabilis fieret: quia
cum effectus meliorationis pen-
deat ex bonis futuris à patre tem-
pore mortis relictis: satis insinuāt
Regiæ leges per traditionem bono-
rum præsentium tempore contra-
ctus perfectam, atq; irrevocabilem
fieri donationem, etiam respectu
bonorum futurorū: cum verbum
melioratio ex dispositione dictæ le-
gis Tauri ad bona acquirenda, &
sic futura vsq; ad mortis tempus
extendatur: non ergo requirunt
leges regni futurorum, sed præsen-
tium tantum bonorum traditio-
nem: ut recte etiam hoc probat &
ostendit Dominus Ludo. Molina

12. supra citatus. nu. 25.

Ex quibus omnibus deducitur,
quid respondendum sit in quæstio-
ne mota, sed nondum decisa à Græ-
go. Lup. in. l. 5. titu. 13. par. 5. verb.
las q̄ entiēde auer, quod si quis di-
cat bona sua iure maioriare relinque-
re dubiū sit, an etiam de bonis futu-
ris maioria cōstitutata cōseatur?

13. Nec silentiō prætereundū, quod et
notanter asserit Petrus Peralta in.
l. vnum ex familia in prin. nu. 22.
pagina. 561. vbi subdit quod si pa-
ter nudā tantum detentationē ha-
beat, atq; illam in filium meliora-
tū transferat, per talem nudā tradi-
tionem melioratio non efficietur
irrevocabilis, nisi filium melioratū
verum possessorem faceret: quod
ex. d. l. 17. Tauri colligit, quæ de
possessione loquitur, ut ideō verā

requirat possessionē disponentis,
post Areti. in Rubri. ff. de acquir.
possef. col. 3. in prin. vers. vbi autē
quod dicit Peralta valde signandū
hoc tamē ex supradictis limitandū
puto, ut non obtineat quando etiā
altera res verē possessā tradita si-
mul fuit, vel expressum sit quod a-
nimo perficiendi donationem, &
ut irrevocabilis fieret tradit.

14. Sese etiam dictis offert altera
quæstio, quæ proximis accedit, quā
mouit Grego. Lupi. in. l. 15. titu.
9. par. 6. verbo, contra sus deudo-
res, ex qua lege notat quod maio-
ria in annuis redditibus cōstitui pos-
sit: qui alterā etiam subiungit quæ-
stionē, an si tales redditus ad maio-
riam deputentur, veniant etiā redi-
tus vino testatore maioriā stabili-
ente decursi: ad quod dicit viden-
dā. l. nomen debitoris. 33. in prin.
ff. de legatis. 3. & Paulum Castren.
in. l. si tibi homo. 88. cum seruus.
ff. de legatis. 1. ibi. nu. 1. & 3. tenet
per dictā. l. nomen debitoris. quod

15. licet quæstia vino testatore ad lega-
rariū non pertineant, nisi cum suis
cōmodis relicta fuissent: fallit ta-
men in cōmodo vsurarum debita-
rū sortis occasione debita & lega-
ta. Ex dicta. l. nomen: quam ad hoc
singularē redit, quod qui legat for-
tem debitam etiam vsuras quæ ex
sorte vino testatore currunt lega-
re videatur: atq; ita dicit Bar. si cō-
suluisset super impræstis de Florētia
vbi eius verbis vtar.

16. S E X T O deducitur, ex diuersi-
tate bonorum coniectura diuersæ
dispositionis, & num ad bona cas-
trensa melioratio tertiæ & quin-
tæ partis bonorum extendēda sit:
vel si excedat tertiam & quintam
moderari tanquam in officiosa
possit? de qua re inter doctores
non

non modica contentio fuit: vt per scribentes in. l. final. C. de inofficio. testam. videre licet, & in n. l. 6. titu. 1. 7. par. 4. vers. padre ni hermano. quod non possit quareleri rāquā inofficiosum testamentū filij, à patre in castris bonis & ex notatis ibi per Grego. Lupi. Idem in testamento patris videtur, & dubia quidem res est vt ex Grego. Lupio videre licet, maturius enim deliberandum erit.

17 **SEPTIMO**, ex eadem ratione dubia res erit, quid dicendum si melioratio tertiæ partis bonorum assignata in bonis quæ pater in certo loco habebat, facta censeatur de rebus etiam quæ iure pignoris in eodem loco possidebat? & magis est quod si bona illa pignori accepit pro tanto pretio quod non sit spes luitionis ad hoc extendi debeat per. l. qui habebat. 9. ff. de legatis. 3. & per notata ibi per glo. & doctores.

18 **Quid verò si melioratio fiat in re aliena, quæ postea efficiatur testatoris? vide textum ibidem, & quæ notant doctores ibi, & in. l. 1. ff. de pignoribus & quæ. nu. 6. scripsimus supra, vide etiam. l. 37. in vltimo responso. titu. 9. par. 6.**

19 **OCTAVO**, ex eadem ratione dubitari potest, quid si pater assignet meliorationem in fundo, in quo proprietatem tantum habebat, illumque perfectè tradat & donet filio, sed post perfectionem vsusfructus cum proprietate consolidatur in vita patris meliorantis, num etiam in vsufructu consolidato filius erit melioratus? de qua re vide Anto. Gomez in. l. 70. Tauri. num. 3. 4. qui in iure retractus loquitur de hac questione. & 20 Roderi. Suarez in lege regni. titu.

de las ganancias. s. pone quod maritus, pagina. 2. 2. loquentem in marito fundi proprietatem habente, vbi querit, an vsusfructus consolidatus durante matrimonio diuidi inter coniuges debeat, tanquā bona cōstante matrimonio acquisita? qui tenet quod reputetur lucrum diuidendum: contrarium tamen tenet Gregori. Lupi. in. l. 1. 6. titulo. 11. par. 4. verbo estimada post Oldrald. conf. 2. 40. & optimis quidem fundamentis: videbis etiam Petrum Peraltam in. l. hæredem. num. 101. ff. de legatis. 2. & Tiraquellum in loco ab ipso citato & Dominum Ludou. Molinam in libro. 1. de Hispanorum primogeni. cap. 26. num. 18.

21. **OCTAVO**, dubitari posset quid dicendum sit, si pater ex pecunia filiorum primæ vxoris prædia emerit, de quibus postea maioriam fecerit, illamque filio secundæ vxoris relinquere, an teneat huius maioriam institutio? & Gregori. Lupi. in. l. 26. titu. 13. par. 5. colu. 3. in prin. verbo. entonce, respondit quod teneat, sed quod pecunia filijs primi matrimonij debeat.

22. **NONO**, dubitari posset quid dicendum, si aliqua ex rebus ex quibus instituta fuit maioriam tempore dispositionis combusta erat, ignorante tamen ipso disponente, num area res maioriam censeatur? & ex. l. domum. ff. de contrahen. emptio. l. 1. 4. titu. 5. par. 3. vbi annulatur venditio hoc casu facta, idem in hac melioratione videtur: sed ibi ratione doli, & deceptionis emptoris annullatur venditio, quæ ratio in donatione cessat: quare aream res maioriam prælegata censebitur, probat textus optimus in. l.

in. l. si grege. 2. 2. ff. de legatis. 1. quem ad hoc omnes notant esse Paulo Castren. in. l. mortuo. 50. in fine principij. ff. de legatis. 2. id vero quod in area legata asificatur, legatario debetur, nisi testator voluntatem mutauerit. l. seruum. filij. 4. 6. s. si area legata. ff. de legatis. 1. si verò domus legata sit: licet particulatim ita resecta sit vt nihil ex prima materia superfit, vtile erit legatum: & si ea domo destructa aliam eodem loco testator edificauerit legatum euanescit: vt ait l. si ita legatum. 6. 8. s. si domus. ff. de legatis. 1. l. 3. 7. in primo responso. titu. 9. par. 6.

24 **SECVNDA** principalis coniectura ex qualitate rerum de quibus facta est dispositio deducitur, & percipitur, & defuncti mens: vt in castris & dignitatibus quæ ipsos possessores nobilitant, quia dignitatem habent. c. 1. quis dicatur Dux vel Marchio, vbi notant doctores & Roderi. Suarez in repeti. l. quoniam in prioribus. limita. 1. 1. pagina. 17. 6. per totam limitationem, vbi tradit quod in his dignitatibus cum territorio concessis iure primogenituræ succeditur.

26. **Ex qualitate igitur ipsius rei præsumitur fideicommissum in fauorem proximioris. de agnatione relictum glo. 1. in. l. quoties ab omnibus. C. de fideicommissis. quæ asserit quod ex qualitate rei prohibita alienari causa alienationis constare poterit: nā si testator alienationem turris quæ fortè maiorū suorum fuit, prohibeat, non dicetur nudum præceptum, sed prohibitio cum causa: quare illam hæres alienare minime poterit, vt ibi tenent Bal. Fulgos. & Corneus. Domi.**

Anto. Padilla: num. 10. qui citat etiam Tiraquellum alios allegantem de vtroque retractu in præfatione. num. 39. Antoni. Gomez in. l. 40. Tauri. huius 39. Petrum Peraltam asserentem communiter receptam esse illius gloriæ opinionem in. l. 3. s. qui fideicommissa. num. 30. ff. de hæredi. instituen. Idem tenet Decius loquens in domo patris in conf. 23. colu. penul. num. 5. & conf. 38. colu. 2. vers. 5. num. 2. post doctores in. l. filius familias. §. diui. ff. de legatis. 1. vbi Bart. nu. 3. Alexan. in secundo notabi. nu. 8. Paul. colu. 1. confert etiam quod notat scilicet Præpositus in. c. ius naturale. prima distinctione. colu. 1. loquens in successione Hispaniæ in magnis domibus post Oldrald. conf. 94.

27. **EX** qua ratione primo deducitur quæstio illa à Grego. Lupi. mota. in. l. 40. titu. 9. par. 6. in glo. 1. vbi argumento illius legis ait, quod si testator iure maioriam domū suā principalem relinquat, eamque postea vendat, atque aliam emat, empta subrogabitur loco primæ, & erit de rebus maioriam. Qui subdit idem esse si de certis rebus fecerit maioriam, & pariter de alia re quæ tunc erat aliena sub conditione si fuerit sua tēpore mortis: quia forte illam emere cogitabat: quod si illam postea emat & filio meliorato iure maioriam tradat, indubio eo animo tradere censeatur, vt sit de maioratu. Ad proximam seu primam ex istis duabus quæstionibus videri debet. Domi. Præsid. Couar. in. 3. parte Rubri. de testam. nu. 9. vers. 4. Petrum Peral. in. l. Lurium. la. 1. nu. 28. ff. de legatis. 2. pag. 2. 4. 9. quam primam Gregorij Lupi. quæstionem decidit textus optimus in. l.

in .l. Imperator. 72. §. si. ff. de legatis. 2. iuncta. l. sequenti ubi vide. Bart. & Aymonem. conf. 202. num. 3.

29. **SECVND O**, ex hac eadem speciali affectione rerum quam testator habuit, vel habere praesumitur, de qua aliqua etiam diximus in §. 1. istius capituli. nu. si. & penul. decisum videtur, quod respectu istius domus principalis patris, filius maior natu habeat ius eligendi illam pro sua legitima, etiam si melioratus non fuerit: tunc quia cum prius natus fuerit in eum pater prius affectionem commisit, & ipse prius desiderium implevit: ut diximus, in c. 3. §. 3. cum etiam & maxime si talis domus insignia & arma patris habeat depicta: nam insignia domus quae arma vocamus apud primogenitum remanere debent: ut post Guiller. Monferatum non indoctum iuris interpretem in tractatu de successione regum scribit Tiraquel. in praefatione de primogenitura. nu. 134. referens id quod pulchre scribit Bal. in .l. vltima in fine. C. pro socio, quod arma nobilium remanent apud principalem domum: quia in ipso tanquam in capite stat splendor geniturae. quod aperte probat elegans. l. 2. titu. 15. par. 2. ibi que lo adelanta e lo pone lobre los orros, porque le deuen obedecer, y guardar assi como a padre y señor, quod diuina auctoritate, lege, & consuetudine probari lex illa egregie insinuat. Ideo Grego. Lupi. ibi. verbo. el hijo maior, ait frater maior dicitur dominus domus secundum Bart. in .l. si. colu. 3. num. 3. propè finem. ff. de collegijs illicitis qui illam legem ad hoc norat. Est optimus textus qui hoc probat, in .l. pronuntiatio. 195. §. familiae. ff. de

verborum signifi. ibi agnatus proximus familiam habeto. Facilius ergo defuncti nomen, & arma in maiori natu conseruatur.

Cuius domus conseruationem non parum testatores, maxime qui honoris sui curam habuerunt considerant: fauore igitur conseruandi nomen, dignitate, & patristamiliam huius domus diuisio denegatur argu. l. 1. §. 1. ff. de vltre insipien. & eorum quae scripsimus in. c. 3. §. 4.

Cupiant enim nobiles in dignitate positi suam principalem domum in familia sua manere: probat textus ad hoc non solitus allegari, qui elegans est in .l. pater filium. 36. §. Iulianus Agrippa. ff. de legatis. 3. ibi ait domum maiorem nobiles enim, vel in dignitate constituti anxii admodum & solliciti sunt: ut principalis eorum domus in familiam conseruetur, ut insinuat dictus §. Iulianus qui loquitur de primipilari quopiã, qui domum suam alienari vetuit tanquam deceretis immobilibus non adeo curaret.

Qua quidem ratione hanc domum primogenito ex consuetudine deferendam esse, & filio maiori natu relinqui solitam refert Tiraquel. in tracta. de nobilitate. c. 37. num. 22. & de primogenitura. quae sit. 71. num. 3. qui in quaestione. 72. subdit idem esse, si vna tantum sit domus de qua consuetudine meminit etiam Bart. in .l. praedij. §. qui domum. ff. de legatis. 3. nu. 1. fol. 66. ubi ait in hac verba: consuetudo est quod maior natu habeat domum principalem, quod per illum textum habebit etiam appendita domus quatenus testator vultu habuit post Iacob. de Raben. & Tiraquel. de primogen. quaest. 73. tractat quae veniant appellatione istius domus

domus, refert quae antiquos hoc idem tenentes, pluribusque iuribus fulcit, qui de dicta generali consuetudine meminere. & ita accipi in pratorio Regio Pinciano non semel fuisse definitum. Quae quidem consuetudo ex ista coniectura quod apud primogenitum principalem domum defuncti praesertim nobiles conseruare vellint, seruanda erit: nam in bonorum diuisione istam praesumptam voluntatem sequi iudex omnino debet: ut diximus lib. 2. c. 3. nu. 37. & 38. & dicto. c. 3. §. 1. nu. 27. & 28. fol. 37.

34. Ex quibus muniuntur aliae duae quaestiones à Gregorio Lupio motae in .l. 23. tit. 9. part. 2. verbo, casas, quod si testator duos habens filios de certis rebus maioratum instituerit, illumque primogenito reliquerit, qui postea magnam domum aedificauit quam ad augendam illam maiorem se emisse assererat, & deinde in secundo testamento dixit filio meo secundo domum lego, non exprimens quam domum: & respondit quod cum de voluntate patris constet illam domum in maioratu esse velle, derisorium remanere legatum secundo filio factum, & in fine illius glossae subdit, quod si testator fecerit maiorem ex domo sua in qua habitabat quod etiam aliae domus quae appendices erant istius domus, erunt maiora per .l. praedij. §. qui domus. ff. de legatis. 3.

35. **QVART O**, deducitur confirmatio alterius quaestiois relate à Grego. Lup. in .l. 1. tit. 18. parti. 2. in ver. fortalezas, quod si aliquis de aliquo magno reitorio maiora tum instituerit ubi erat fortalium de quo in specie nihil disposuit, quod tale fortalium in maioratu

conferatur comprehensum. Ex qua litate igitur ipse rei legatæ vel inheritance relictae, & ipsius primogeniti: quia is prior natu sit, praesertendus est in domo principali patris ceteris fratribus praecipue si illi maior hereditatis pars relinquatur: puta quia is in tertia bonorum parte melioratus sit iuxta iam dictam coniecturam.

36. Licet non desint rationes pro vtraque parte quae colligi possent ex his quae scribit Anto. Gomez in .l. 20. Tauri. Roder. Suar. in .l. quoniam in prioribus. C. de in officio. testam. amplia. 11. nu. 9. fol. 87. Grego. Lup. in .l. 55. tit. 5. par. 5. ver. que an enella. Petr. Peral. in .l. Mevio. §. in fundo. ff. de legatis. 2. pag. 512. nu. 1. cum seq. & in .l. cum autem. ff. eo. tit. nu. 3. pagina 124. Arias. Pinel. in .l. 1. C. de bonis mater. num. 80. pagina 142. ver. aliud autem vsque ad finem dominus Praeses Conarum. in quaest. practi. quaestio. 40. num. 3. Tiraq. de primogen. questione. 60. & is ratione maioris partis quae ex consuetudine vel alias primogenito deferri solet, si aliter commodè huiusmodi domus, vel aliae res diuidi non possent primogenitum inlicitatione praesertendum esse, respondit. nu. 17. qui refert Ioan. Cimer. & Ioan. Saynsom idem tenentes, facit etiam. l. 55. tituli. 5. part. 5. & .l. 74. & 75. Tauri quibus sancitum est habere partem in restabili vendita consanguineo propinquiori in re tractu praesertendum esse. Nec obstitit. l. 20. Tauri praecipue cum hereditas commodè diuidi potest: & quia magis honoratus, magis dilectus praesumatur in eoque magis familia conseruetur si agnatus sit, & magis sine dubio in ma-

ti natu.

77 **QVINTO**, infertur ex supra dictis notabilis, & noua ratio decidendi & verissima quidem ad l. 46. Tauri quæ hodie habetur in noua legu collectione. l. 6. tit. 7. lib. 3, quæ decisum est impensas, & melioramenta in domo principali maiora rus cedere ipsi domui, nec successorem teneri pretium ibi in sumptu cum hæredibus communicare: vt illa. l. 46. Tauri non extendatur ad omnia bona stabili in uenulo maioria religata: sed restringenda sit ad casum in quo loquitur: ad domum tantum maioratus, & huius domus speciali favore ibi decisum fuisse: quod ex proximè dictis constat: scilicet, ex præsumptione disponsionis suam principalem domum in familia conseruare desiderantis: quæ quidem præsumptio probatur aperte in. l. pater filium. 36. §. Iulianus Agrippa. ff. delegatis. 3. §. Iuxta quæ disponētis mētē cōstitutatā à lege approbatā in. d. §. Iulia. legislator. in. d. l. 45. Tau. statuisse cōseruandum est: vt nobilitati maioria cōseruetur in domibus suis, ac perpetua efficiatur, & successores ad res præclaras gerendas; & progeni virtutibus ornandā & decorandam inuidentur: & ad Regi suo feruendum: quare ex eleganti. l. 32. tit. 1. §. part. 2. col. 2; deducitur ratio vera decidendi ad d. legem; 46. Tauri ibi, è por estā fiança que ouieron en los señores, fueles otorgado q̄ las çasas de los nobles hōbres fueles guardadas como Castillos: æquiparantur: ergo domus nobilium Castris & Fortalitijs regni de quibus ait altera lex. l. tit. 18. part. 2. Otro si las Fortalezas sobredichas le dan effuerço è poder para guarda è amparamiento de su

misimo, è de todos sus pueblos.

Cum igitur ad Regis, & regni tuitionem nobilium domus deputentur, & tamquam regni Castra custodiri, & defendi iubeat. d. l. 32. [& Castris regni æquiparet, & hæc Castra à nobilibus possessa etiam iure hæreditario, sumptibus possessorum sint reficienda, vt in dicta. l. 1. col. 2. expressè decisum est ibi, ca aquellos que los han por heredamiento, deuen los tener labrados, sic quidem specialitatis rationibus iustissimis in dictis legibus partita ad hoc nouiter cōsideratis decisum fuisse in. d. l. 46. Tauri credendum est, quod domus maioria possessoris sumptibus refici debeant.

Quod etiam ratione utilitatis publicæ munitur, nec integris ædificijs depositis publicis de formetur aspectus: vt ait. l. 2. C. de ædificijs priuatis. Per locum igitur ab speciali in alijs bonis in dicta. l. 46. Tauri non expressis, contrarium dicendum erit: etiam tanquam casus ommissus à dicta. l. 46. Tauri & in ea non decisus remanere debet in dispositione iuris cōmunis. l. cōmodissime. ff. de liberis & post.

Sed cum iure cōmuni, & ex cōmuni legu traditione fructus quos possessor rei subiectæ restitutioni fideicommissi percepit cum expensis in tali re factis computare minime debeat: cum dominus tempore possessionis dicatur, vt docet gloss. in emptor. vers. superfluum in fine. ff. de rei uendic. quæ notabilem & singularem ad hoc reddunt sequuti Bart. Bal. Angel. Imola. Rapha. cum Paul. Alberi. Bolognii in. l. domos. ff. de legatis. neam etiam sequitur Saly. Alex. & alij non paucos citat sequutus Tirac. in. l. si vn.

si vn.

si vnquam. C. de reuocari. donatio. ver. reuertatur. num. 289. vers. ru tamen in hoc, vbi etiam allegat Bertran. in consilij & Afflitum decis. 37. col. 2. idem tenentes sequitur etiam Ripa in. l. vbi p̄tē. §. in distrahendis. nu. 7. col. vltima. ff. ad Trebelli. Guidon. Papa. decis. 439. Cremen. singul. 105. & alij communiter in plerisq; locis: cæ optima ratione moti quia interiori quod tempus restitutionis non venit talis possessor dominus est, & fructus suos facit.

Et hæc. l. 46. Tauri limitatio Gregorij Lupij etiam cōsensu approbatur, qui cum illam legē Tauri rectè nouerit quod nemo dubitauit, nihilominus in. l. 4. tit. 28. part. 3. ver. que descuente enellas respondit possessori maioria restitucionem dari pro impensis in rebus maioria factis: ille enim de rebus seu bonis in dicta legē Tauri nō expressis loquutus fuit: ob id caute etiam illo quutus de hac re fuit dominus. Ant. Padilla. in rub. C. de fideicommiss. numero. 10. dum extendendo dictam. l. 46. Tauri ad alia fideicommissa autoritate regia non instituta, & ad bona annuifarij ait in hac verba: huiusmodi meliorationes cedum domui principali: in domo ergo tantum maioratus consentit, & dictam legem Tauri intelligit; & extendit: & idem Grego. Lup. in. d. l. 41. verbo entregado ait, quod sicut retentio pro expensis locum habet etiam in beneficijs ecclesiasticis: vt tradit Abb. in. c. de multa de preben. nu. 14: similisq; modo & in rebus maioria: & idem eadem ratione motus tenet Petrus Peral. in. l. 3. §. qui fideicommiss. de hæred. institut. nu. 30. vers. tertia asser.

tio: cum sequat. nu. 134. per textum in. c. de solutio. vbi habetur: quod successores in dignitate ecclesiastica teneantur ad debita cōtracta ad pretium etiam dignitatis utilitatem, quæ maioria dignitas sit, refert præterea hispanum doctissimū Petrum Bellugam idem teneorem. Sunt & alij idem tenentes quos citat sequutus Tirac. de p̄tē restitucionis quæstione. 35. nu. 26. fol. 133. & Aymon. consil. 97. nu. 1. in fine post Iterni. in. c. 1. in fine. col. vlt. in tit. agnatus: vel filius in vltibus feudorum.

38 Nec obstitit quod possessor maioria sit veluti depositarius: qui alteri rem depositam restituere tenetur, nec depositarius retentione præ expensis in re factis uti poterit: vt tenet Ioan. relatus in gloss. si quis: verbo exceptionem. Quæ de possessione quæ opinio licet communiter reprobetur ex. l. sititu. 3. part. 3. approbatur: quam legem ad hoc Grego. Lup. ibi gloss. dicit menti tenendam; & quod sit quodammodo sequaster possessor maioria, tenet Petrus Peralta in. d. §. qui fideicommissam. nu. 14. & pagina. 261. & numero. 149. vers. septima assertio, tractat quid de debitis cōtēplatione maioria contractis.

Quare in causa tenuta maioria locus non est sequæstrationi, vt in simili statuto transferente possessionem in successorem tradit Tirac. in tractatu le moit sai sic. le bif. in. 6. parte declaratione. 9. qui refert Paul. Parisum. consil. 41. col. 4. lib. 1. qui multis ac magnis rationibus interrogatus ita respondit, Boeri. decis. 172. apud quos videbis, an & quando procedat.

Vidimus tamen in grauissima causa diffinitum in regio. pratorio locū esse sequæstrationi: sed apella

litium expensis, dum ait quod qui fructus ex lucratiua causa habere debet expensas cum eis compensare debeat: quia expensis deductis fructus tunc intelliguntur: scilicet verò si ex causa onerosa, ita tenet Bald. ibi numero. 6. per. l. fundi Trebatiani. ff. de usufructu legato. Loquitur porro lex illa. 4. 6. Tauri, quando vxor partem bonorum quæstorum durate matrimonio, & meliorationum eorum captat, vel filij tanquam hæredes patris in expensis illis à patre seu matre factis succedere volunt: nam ij de lucro captando tunc certant: quare æquitas in iure scripta rigori illius Taurinæ legis præferenda est. l. placuit. C. de iudic.

Cum ergo vxor & filij possessoris expendentis ex fructibus maioratus, tam in legitimis, quam in bonis acquisitis constante matrimonio super lucratis: & pater vel maritus istorum lucrorum liberam habeat alienandi potestatem, nimirum si tunc dicta lex Tauri in his casibus tantum id statuat, & cum de damno certant nihil diffiniat: quia licet fructibus potiantur, ab eis tamen dotis pecunia in expensis illis consumpta, & pecuniæ illius interesse auferatur, cuius interesse ratio habenda quidem est, ex ratione textus in. l. curabit. C. de actionibus empiti quæ in æquitate scripta nititur, & idem dicendum puto si à tertio bonæ fidei emptore, & possessore, tamquam liberam rem illam emens, expensæ factæ fuerint: nam cum rei alienæ non scientiâ, sed ignorantiam habuerit, ratio illa præsumptæ donationis iam cessat, & per consequens legis regni dispositio. l. ad ige. r. s. quamuis. ff. de iure patronatus.

44 Si ergo maioris domus ruinam mineretur, optimum consilium erit quod regis autoritate alteræ rebus maioris vendatur: vt illa domus ruinosâ, ex pretio alterius rei uenditæ sublineatur & reficiatur; & si periculum in mora sit, etiam sine Regis licentiâ cum iudicis tantum decreto causa cognita fieri poterit: vt quam optimè in terminis maioris probat Petrus Peral. in. l. 3. s. qui fideicommissi. ff. de hæredi. institutu. nu. 149. pag. 261. vers. ad id. Facit præterea nam stante ista summa necessitate alienandi rem ecclesiasticam, quæ alias sine Papæ vel prælati autoritate alienari non poterat, etiam præfinito iuramento de non alienandis rebus Ecclesiæ quod alienari sine metu periurij possit, idem tenet Abb. in. c. tua nos. col. 2. nu. 8. vers. omnia prædicta de Eccles. a. difican. quem citat corruptè tamen sequutus Grego. Lup. in. l. 2. tit. 14. part. 1. ver. con otorgamiento, col. 2. in princ. ver. quid autem si instet necessitas, post Archidi. & Bal. in. c. 1. in princ. col. 4. de his qui feudum dare possunt, & Bal. opus esse ratihabitione respondit, quæ sequitur ibidem Grego. Lu. ideo quod regis ratihabitione seu confirmatio requiratur, mihi despicere non potest: nam & vera eorum opinio videtur & securior & probatur expressè in. l. 5. tit. 14. part. 1. quæ Greg. Lup. in ver. despues lo cõfintesse, dicit menti tenendam.

45 Quæstionis tamen est, num expensas quas maioris possessor faceret in fortalicio maioris, in trabuchis, & balistis, & alijs munimentis belli pro fortalicio defensione eius hæredes repetere possint, vel fortalicio cedere debeant? & quod non cedant fortalicio sed lucro hæredum

hæredum diffinitum fuisse testatur domi. Ludou. Molina in libro. 1. de Hispano. primogenijs cap. 26. numero. 5. vel ea sola optima ratione: quia non dicantur de re maioris. qui idem de iurisdictione postea acquisita, & de tertijs decimarum dicendum respondit, & communiter receptum esse. vide etiam Grego. Lupi. in. l. 1. tit. 18. part. 2. verbo è los castillos: qui post Baldum ab ipso relatum in foralitijs regni quod hæc munimenta fortalitijs cadant respondit. Secus tamen dicit in aliorum dominorum fortalitijs. vide etiam Tiraquel. de primogenitura quæstione. 35. numer. 26. qui loquitur de his munimentis belli regi mutuatim ad ciuitatem moderandam.

Occurrit & altera dubitatio circa expensas istas, an cum regis facultate possit à possessore maioris apponi conditio in maioria successoribus de certa parte fructuum pro reparatione rerum maioris distribuenta? de qua re vide quæ tradit Grego. Lup. in. l. 5. titulo. 16. part. 1. glos. fi.

47 Sese offert & altera inspectio, an possessor maioris vel eius hæredes sumptus litis quos in consequenda re maioris fecerint deducere, vel repetere possint? de qua re vide Grego. Lup. in. l. 6. tit. 9. part. 6. glos. vltima. in fine, & rectè resoluit domi. Ludo. Molina in. lib. 1. de Hispano. primogen. cap. 27. col. fi. in fine. Sumptus etiã quos fecit in recuperanda maioria à potentiore etiam si magnam summam ei dederit recuperare debet, vt tradit Grego. Lupi. in. l. 10. tit. 26. part. 4. verbo. vendiendo. col. 3. vers. sed pone.

48 Et nam possessoris hæredes ad

damnum datum in rebus maioris teneantur dubium est? sed Grego. Lupi. in. l. 7. tit. 9. part. 6. ver. por su culpa. hæredes ad hoc teneri affirmat, & ad hoc facere legem illam scribit, modò ad sit culpa, etiam tractat num damnum cum meliorationibus & rerum augmento compensari debeat, & domi. Ludo. Molina. dicto lib. 1. cap. 27.

49 Sexto, deducitur ex ista coniectura ex rerum qualitate deducta, vt mens disponētis ex ea interpretari, & coniectari debeat, quod etiam patet in concessione feudali cuius natura est quod in eo femina succedere non possint. c. 1. s. filia verò, de successi. feudi. cap. 1. quemadmodum feudum ad filias foeminas pertineat. l. 6. tit. 26. part. 4. Indubio igitur testator iuxta iuris dispositionem disponere cõfetur, & iuxta leges disponētes de rebus super quibus disposuit: vt notatur in. l. 1. C. de impub. & alijs subiti. & in. l. hæredes mei. s. cū ita. ff. ad Trebelli.

50 Bona tamen à rege donata in feudum concessa non censentur, sed vt libera & causa donationis tradita: quia si donationis titulo concedantur res feudales dici non poterunt, vt tradit Bal. in. c. 2. si de feudo fuerit controuersi. etiam in donatione Ducatus vel Comitatus, vt tenet Albarotus in. s. præterea Ducatus, quis dicatur Dux vel Marchio. ex textu in. l. 1. C. si feruus libetra. impetraue. lib. 10. quem alijibi sequuntur teste Roderi. Suarez. in. l. 1. quoniam in prioribus. limi. 11. in primo dubio illius quæstionis numero. 2. pagina 179. cum sequē. vbi tractat quod feudi natura vel multum à regia concessione distet, & in. 2. membro. P 4 nume.

nu. 1. in fine, quibus non obstat. l. 2. tit. 25. part. 4. ibi Vassallos son aquellos que resciben caualleria, tierra è dineros: nam lex illa ex altera. l. 1. 2. tit. 26. part. 4. declaratur vbi assignat differētiā inter feudum & honorē & subdit, quòd terra dicitur maraudis, & sic annuus reditus à rege ob certum seruitiū sibi faciendum ab aliquo præstitutus: & honor sit cū alicui prouentus alicuius castri eadem ratione Rex donat: vt dicta. l. 2. tit. 25. part. 4. apertè declarat: quò casu seruitium tacitè inest, etiam si non dicatur, vt respondit. d. l. 2. tit. 26. quæ subdit quòd tūc dicitur feudum quando expressè certum seruitij genus promittitur & supplet, dicta. l. 3. tit. 26. quòd si certum seruitijs genus non promittatur necesse sit quòd expressè dicatur quòd sit feudum.

51 Nec his obstitunt leges regni statuentes quòd habentes castra aut bona stabilia à rege donata, in bello regi seruire teneantur atq; regis vassalli dicantur. l. 1. 4. & 6. tit. 3. lib. 4. ordin. quæ leges hodie habentur in noua collectione. l. 1. 3. 5. tit. 3. lib. 6. & in Ducibus probat. l. 1. & 4. tit. 9. lib. 4. fori. ibi ricos hombres iuncta. l. 9. tit. 25. part. 4. quæ dū exponit dicta verba ricos omes, ait in hæc verba: ricos omes son llamados los que dicen Condes & Varones, nam hoc seruitium non venit ex natura bonorum eo quòd bona ob id feuda lia sint: nam ex concessione honoris tantū seruitiū regi deberetur, vt dictis legibus. 2. partitarū probatur.

52 Afferere præterea quòd regia donationes concessioneis feudi vim habeant cōtra naturam porrò feudi erit: cum feudum dicatur bene-

uola concessio, libera, & perpetua rei immobilis cum translatione vtilis dominij proprietate retēta, cum fidelitatis præstatione, & seruitij exhibitione: vt videre licet ex. l. 1. tit. 26. part. 4. & ibi per Grego. Lup. glo. 1. post Curtium, & Suarez in loco paulò ante relato: sed quando Rex donat, vel alienat castra ista directum etiam dominium alienat, quod est contra feudi naturā, textus in. c. 1. §. si. & c. 1. de inuestitu. de re aliena facta.

Ergo magis est quòd in feudum data non censeantur, etiā in donatione principatus à rege facta licet in ea signa feudorum interueniāt: puta quia velit Rex quòd alium dominium nisi ipsum nō recognoscat vt tenet notanter Oldral. conf. 159. & Suarez in dicto. 2. dubio. nu. 3. & 4. latè confirmantes: nam indubio hæc dignitates Ducatus etiā & Comitatus cum castris, de regia corona donatis ob seruitia donata censentur, non verò in feudum concessa vt tenet Grego. Lup. post Oldral. in. l. 68. tit. 18. part. 3. glof. 2. qui corruptè citat Decii conf. 403. incipienti consuluit accurate quem reperire non potui, & idē Grego. Lup. in. l. 2. titu. 2. part. 7. verbo mandas colum. 2. vers. & pro resolutione, qui loquitur in amissione maioris ob crimē læsæ maiestatis, & ibi tractat, an hæc bona dicantur de maioria etiam si publicata, & ad se reuerfa, iterum rex donet: sed hoc casu erit noua maioria, vt tradit idem Grego. Lup. in. l. 6. tit. 11. part. 6. verbo, la no pudiesse vender. Columna. 2.

53 Idē tenet Decius in simili conf. 32. pro tenui: vbi eisdē rationibus probat, quòd non dicatur concessio feudi talis regia donatio, & quòd ideo

ideo foemina ab eius successione nō excludatur in nu. 2. & rectè Egidi. Belame. in decif. 742. incipit supposito. col. vers. secūda cōclusio.

54 Si verò donatio castri regni à rege fiat alicui nobili, videtur quòd à tempore donationis cum eisdē castri qualitatibus (quia pars maioris regis sit) succedendum sit in eo iuxta ordinem succedendi, ex. l. 2. tit. 15. part. 2. præstitutum: quia & Rex donare, & donatarius castrū acceptare cum eisdē qualitatibus ex eadem bonorū natura venientibus censeatur: nam & iura Regni sci re præsumitur, & iuxta earū dispositionem, & rex cōcedere, & donatarius acceptare censetur: quòd licet non ita clarè, & his alijs rationibus probat. Anto. Gomez in. l. 40. Tauri nu. 11. & 12. & Greg. Lup. in. l. 10. tit. 26. par. 4. glo. magna. vendiēdo. col. 4. vers. sed an pretiū. vbi ait, quòd si princeps alicui villā vel castrum donauit, quam voluit semper esse maioris, quòd si ab ipso principe licentiā alienandi rē illā concedatur, cū onere maioris in 55 emptorem transire debet. Videtur enim quædam seruitus onus maioris: Cū ergo acquisitio ex re animata procedat, per fundum nobis quaritur. l. qui fundunt. ff. quemad. seui amittam. Subdit præterea Grego. Lup. quòd si ex. l. 2. C. de rescinden. venditio talis res maioris euincatur, quòd etiā res emptæ ex pretio rei maioris euincta, erit de maioria ex coniecturata defuncti mentē. Atq; in sequenti quæstione idem respondit si à minore beneficium restitutionis euincatur.

56 Forma ergo originalis quæ ex natura regis maioris venit ex. d. l. 2. tit. 15. part. 2. mutari ab aliquo quam à rege minimè poterit: quia

maioratus ex donatione, & à tempore acceptationis eius cōstitutus cū eisdem primis formis succedendi censetur. Ita tenet idem Grego. Lup. in. l. 12. tit. 1. part. 2. verbo. hereditamento, per textum ibi qui allegat Abbatem in terminis idem afferentem in. c. prudētiā in fine de officio delegati, qui ait ita in pratorio regis diffinitum fuisse in Comitatu Valentis. & idem testatur & etiam diffinitū fuisse Peralta in. l. 3. §. qui fideicommissam. ff. de hæredi. istitu. nu. 86. vers. tertio ex prædictis, pagina. 216. & Ducem de Naxara propter nuptias clarè destinasse fuisse à patre exheredatam, sed quòd ad bona Comitatus Valentis ex hereditatio extensa non fuit.

59 Cum ergo primogenium ex regia donatione originem sumpserit vt hoc casu, ab ipso rege maioratus stabilitus censeatur. Nam omnis traditio vt supra scripsimus à causa præcedēti determinatur: cōsequēs erit quòd donatarius sine regia facultate formā primiciā succedēdi ex. d. l. 3. tit. 15. part. 2. præstituta mutare non possit: nam qui ex legis dispositione ad aliquid tenetur id expressè, & sine alicuius qualitatibus adiectione, facere astrictus censetur: vt notat Barrolus. in. l. Pōponius la. r. ff. de negocijs gestis bonus textus & ibi notatur, in. c. 1. responf. Equoniā in prioribus. C. de in officio test. Facilius igitur hæc interpretatio ex disponentis voluntate dubia deducēda erit: cū dispositio qualibet iuxta necessitatem quam disponentis habet relinquendi interpretari debeat: per notata per Barr. & docto. in. l. Gallus. §. 1. ff. de lib. & posthum.

60 Disposita porrò in maioratu regio etiam in alijs maioratibus

- statuta censentur: vt diximus in. c. 3. §. 3. num. 2. vbi dixi de privilegijs concessis tenentibus castra regni, quod filios etiam proprios occidere, & comedere possint ne famam percant: vt disposuit. l. 8. tit. 17.
- 61 part. 4. Cōsequēs ergo est, vt quod in toto regio maioratu dispositum est, in eius parte dispositū etiā censatur: argumēto de parte, ad totū. l. quæ de tota. ff. de rei vendi. Et idē in emphiteosi à patre, pro se, & filijs
- 62 accepta: quia cum filij à primo domino capiant eius primeuā successio à patre mutari non poterit: vt tenent non pauci quos citat sequutus Tiraquel. de retractu linarg. §. 11, glo. 6. nu. 25. vide etiam Bald. conf. 215. & l. si a rogator. ff. de adoptio. l. princeps. bona. ff. de verb. signifi.
- 63 Ex his ego in fero, quod si postquam rex bona ista seu castra maioratus regij donauit, facultatem instituendi maiorem ex eisdem bonis concedat, nō operabitur vt noua concessio, sed vt confirmatio primeuæ donationis: iuxta naturā succedendi in regio maioratu: ex doctrina Innocentij in. C. dudum. de decimis. ver. confirmabat ver. vel dic. singulariter asserētis, quod quando non apparet principē confirmantem voluisse de nouo inducere: in dubio potius præsumēdū esse actum confirmare velle, quam de nouo inducere, vel dare. Quod dictum Anton. ibi dicit se alibi nō legisse, & alij non pauci illum sequuntur, quos citat sequutus Petrus Peral. in. l. 3. §. qui fideicommissam. ff. de hæredi. institu. nu. 14. 6.
- 64 Subinfertur, præterea, quod si facultas regia post talem donationem regiam bonorum regie coronæ, impetretur ad stabiliendam ma-

ioriam, etiam si postquam fuerit maioria instituta, sine facultate regia impetretur non erit nulla, stante etiam. l. 4. 2. Tauri, annullante facultatem istam post conditā maioriā impetratam: nan in prima institutione tacita maioria ex donatione Regis orta, regia facultas ex natura rei, inerat iuncto principis facto. quare si noua facultas cōcedatur vltra naturam ipsius rei, vt de nouo operetur extendenda nō erit. Conferunt etiā quæ post Iserniam in. l. imperialem in princip. col. 9. ver. item queritur de prohibita feudi alienatione, tenet Aflitus in constituto. Sicilia lib. 3. de reuocandis alienatio. feudi rubri. §. numero. 5.

65 Confirmatur præterea ex notabili Baldi dicto in. l. vnica col. penul. nume. 31. C. quando nō partium partes. quod si dominus emphiteosim paternā duobus fratribus renouauit per istum nouum contractum non fuit sublatum ius accrescendi, sed tacitè videtur repetitum quicquid erat. repetendum vt qualitas primeuæ non mutetur, sed renouatio facta ad confirmationem, non verò ad derogationē omnium qualitatum videtur: quia in tertij præiudicium cui ius erat quæsitum nō potuit dominus formam antiquitus constitutam mutare: l. puberi filio. ff. de adminif. tuto. ideo rectè inquit quod hæc secunda concessio secundum primeuam naturam regulari debeat: vt tenent Bart. & docto. in. l. Gallus. §. etiam. ff. de lib. & posthumis. & alij quos citat sequutus Decius conf. 185. nu. 3. vbi post Calderinū istam esse communem opinionem profiteretur. Idem Decius, conf. 445. numer. 4. & 5. & numer. 9. ob id

COA

- concludit quod fœminæ in secunda concessione excludi non possint, etiam si in ea dicatur de nouo concedimus: quia antiquum feudū in descendendum & agnatorum præiudicium, quibus ex antiqua inuestitura, iam fuerat ius quæsitum, nouum fieri non potest.
- Idem ergo dicendum in facultate regia subsequente: ex qua illa institutio tacita maioria à rege facta sub donatione castri, a recipiente mutari non possit: quia mutaretur forma primordialis substantifica, & efficeretur noua dispositio per modum ampliacionis in successorum præiudicium tendens. Facilius ergo tollitur quod iure hæreditario, quam quod iure sanguinis cōpetit. l. iura sanguinis. ff. de regul. iur. atq; idē respondit Roman. cōl. 98. in donatione huiusmodi ab Rege Henrico facta, quod fœminæ excludi nō possint, & post eum Palati Rub. in repeti. rub. de donati. intervi. & vxor. §. 69. nu. 25.
- Conferunt etiā quæ tradit Greg. Lup. in. l. 3. tit. 13. part. 6. verbo. mugeres. col. 3. prope finē. ver. sed pone, qui loquitur in excludente fœminas ex facultate generali à Rege concessa ad maioriā instituendam. In his namq; quæ quis ab alio cum suis qualitibus & formis succedēdi siue expressè siue tacitè ex ipsa rerum natura prouenientibus accepit, nouam formam succedēdi addere minimè poterit: vt in his regis donationibus de rebus regni maximè factis: in quibus principaliter regis voluntas etiā tacita attendenda erit: cum ex proprijs bonis & propria eius dispositione maioria institutio manauerit.
- 66 Vnde licet quando disponens vel testator non ex bonis à rege si-

bi donatis, sed ex proprijs, maiorarum instituit non modica cōtrouersia inter doctores sit, an princeps formam maioria in præiudicium successorum mutare possit: quinimo & frequentiori calculo receptum sit quod nō possit, de potestate saltim ordinaria, vt ex his quæ latissimè atq; exactè tradunt dom. Præses Couar. in lib. 3. varia. resolu. cap. 6. verso. 4. numero. 8. cum præcede. & seq. Grego. Lup. in. l. 3. titulo. 13. part. 6. verbo mugeres. cōlumna. 8. ver. succedat tamen pulchra quæstio: nam id posse facere ex potestate absoluta omnes fatentur: si tamen Rex ex proprijs bonis donet, atq; ex eis maioria à recipiente instituatur, in maioria ista maiorem potestatem regem habere constat ex his quæ scribit Paul. Castren. in. l. rescripta. cōlumna. 2. namer. 3. C. de precibus Imperato. offerē. qui ait hoc casu Principem posse etiam in præiudicium iuris tertio quæsti dispositione, quem citat sequutus Grego. Lup. in dicto verbo mugeres. col. 9. in fine. præcipuè si remuneratoria non sit talis donatio: nam tunc iam transiret in contractum onerosum, nec erit mera liberalitas vel donatio propriè: vt post Bal. conf. 277. tener Suarez in allegatione 9. cōlumna. 4. & alleg. 10. in fine post Bal. in. l. qui se parris. C. vnde liberi quod dicit menti tenēdum & alibi non legisse. Idem tenet etiā Bal. in. l. si cum mihi. ff. de dolo. Roman. Alciat. & plures alij quos citat sequutus Tiraquel. in. l. si vquam. C. de reuocand. donati. ver. donatione largitus. nume. 14. cum seq. Palati Rub. in rubri. de donatio. inter vir. & vxor. §. 69. numero. 30. §. 63. nu. 13. & 30.

laf.

Iustin. l. ex hoc iure, numero. 54. ff. de iusti. & iure. Capit. decif. 121. numero. 15. Gramati. decif. 65. numero. 4. qui omnes affirmant donationem istam regiam remuneratorem in contractum transire, & irrevocabilem fieri.

67. Si ergo parer castrum à Rege emeret, ex mente præditorum maiorem ex isto castro factam reuocare, Rex vel formam succedendi in ea mutare, ex potestate ordinaria minimè poterit: vt signanter voluit etiam Isernia in. §. præterea Ducatus, in finali additione de prohib. feudi aliena. Cum igitur ex mera liberalitate Rex castrum de regia maioratu donat, non tantum ex oblatione libeli precium, & ex facultate ad maiorem stabilendam concessa, sed etiam ex ipsa regia donatione maioratus remanet stabilitus irrevocabiler. Nec obtinebit hoc casu dispositio. l. 44. Tauri, qua permittitur quod institutor maioratus cum autoritate etiam regia facti, illum reuocare possit; quia lex illa procedit in casu in quo loquitur: cum scilicet testator de proprijs bonis maioratum instituit: nõ verò loquitur hoc casu, cum scilicet ex regia donatione, iuncta primordiali rerum natura, & sic ex regia dispositione stabilitus fuerat.

Secundo, vt supra diximus concludendum videtur, quod lex. 42. Tauri nec hoc casu obrineat, sed vt diximus supra numero. 63. ex facultate regia subsequuta oritur confirmatio primordialis tacite institutionis maioris à Rege sub illa donatione ex qualitate rei donatæ stabilitæ. Quæ duo limitationes ad dictas leges. 42. &. 44. Tauri, licet noua: veræ mihi videntur.

68. S E P T I M O, ex ista coniectura ex rerum qualitate & contemplatione earum deducta infertur, quod si Rex ex iusta causa magnatem ex vna parte regni in aliam transferat, quod Regi licet ex. l. certa forma C. de iure fisci lib. 10. l. 1. C. de latina liber. tollen. bona quæ illi Rex ob hanc causam concesserit, loco bonorum quæ ob translationem istam sibi abstulit, erunt etiam vinculo maioris subiecta: tamquam subrogata loco bonorum maioris à Rege sublata: vt in terminis decedit Grego. Lupi. in. l. 10. tit. 26. parti. 4. verbo, vendiendo. columna. 3. vers. sed quid si Rex transtulit per. l. Imperator. §. si. cum. l. sequenti. ff. de legatis. 2. Quod extendit vt procedat etiam si bona subrogata maioris valoris sint, quam alia bona in cuius locum subrogantur: quoniam inquit, vt patienter ferret illi, Rex maiorem com donauit statum: argumeto. l. qui in aliena. ff. de donatio. causa mor.

69. O C T A V O, ex eadem ratione deducitur, quod bona etiam quæ ex regia facultate subrogantur, in re maioris haberi debent, nec erit tutus emptor qui venditori pretium tradiderit, donec subrogatio verè fiat: quare si pretium harum rerum venditor in vltus proprios conuertat, alienatio vt nulla reuocabitur à successore, tamquam à maiora nõ alienata: vt asserit Grego. Lupi. in. l. 24. titulo. 13. parti. 5. verbo, enronce. columna. 2. ad medium.

70. N O N O, ex hac eadem coniectura qualitatibus bonorum scribit Grego. Lupi. in. l. 2. tit. 15. parti. 2. glos. 1. columna. 2. in fine. quod si testator habens regiam facultatem ad maiorem stabilendam, bona inter

inter filios suos distribuatur, & deinde hac verba proferat, quæcumque relinqui filio meo sit maioris pro se, & filijs suis, & descendens: omnia bona omnibus filijs suis relicta vinculo maioris videntur religata: modo contrarium bonorum qualitas non suadeat: nam si vni vasallos, & iurisdictionem, & alij bona modici valoris reliquerit ad eum tantum cui iurisdictione relinqueretur, generalitas illa referenda erit: cum ex rei qualitate quid disponentes censerint intelligatur. Data igitur diuersitate contrarium dicendum erit.

71. Vnde si in Castri concessione vbi sunt vicini habitantes, numerus vicinorum creuerit, ad eos regis concessio extendenda est, quæ si cum omnibus iuribus donatio facta sit, ad merum imperium non erit protrahenda. l. 9. titulo. 4. partita. 5. vbi Grego. Lupi. verbo

72. despes, in fine subdit, quod si aliquis ex legis, vel Regis facultate cum maiorem instituit inter alia bona iurisdictionem alicuius Castri ad eam deputauerit: omnia alia iura & redditus castri donare non videatur: vide ad hoc elegans conf. Romani conf. 271.

73. Idem ergo dicendum videtur, si Rex Castrum aliquod, cum domibus, & fundis suis, in bello ab infidelibus adquisierit: nam si illud alicui nobili donet iurisdictionem illi donare non censetur, nec domos, fundos, vel agros à Rege possessos, nisi hoc exprimeretur ex. l. 1. 9. titulo. 4. partita. 5. nam agri indubio vel Regis, vel illius Castri in cuius territorio siti sunt præsumuntur. l. 15. titulo. 5. parti. 5. Agri igitur qui tempore quo à Rege possidebantur Castra, erant in

territorio illis castris applicato, castrorum vel quietatis nouiter à Rege acquisitæ erunt: si verò Rex donet opidum cum omnibus rebus quæ ibi possidet, vel testator de his maiorem instituat, ad omnes quidem agros extensio fieri poterit, modo bona fide possessi sint: vt idem Grego. Lupi. tenet in. l. 2. tit. 15. parti. 6. glo. vers. format.

Secus verò si donec castrum cum suo territorio quia non venit proprietatis, nec alia bona castri: vt in vnione his verbis facta respondit, idem Grego. Lupi. in. l. 27. tit. 7. partita. 1. glos. vltima. in fine, per iura & rationes ibi adductas, vide etiam Roman. conf. 271. & quæ tradit idem Grego. Lupi. in. l. 1. glos. 1. titulo. 28. partita. 2.

Quare si vicini aliquo tempore ex agris illis magnati isto censuum annum soluerint, id soluisse vt eos ab hostibus defenderet censentur, quibus propulsatis hostibus, à tributi solutione liberi erunt: vt scribimus in lib. 4. c. si. col. vlti. nu. 17. & Romanus eleganter probat conf. 417.

74. V N D E C I M O infertur, quod si quis maiorem ex aliquo castro instituat, quod possessor culpa sua in custodiendo præcedente amisit, si illud Rex ab hostibus potest recuperet, regia coronæ incorporabitur, nec ad successores maioris pertinebit: factò ergo testatoris hæc regalia tolli non poterunt: nam sine fortalitiu à Rege donatū, siue à paribus ordine successio delatum sit, ex iure regali reuertitur Regi, ad coronam regiam reuertitur ex elegati. l. 32. tit. 18. pat. 2. vers. e aun pufiero ibi, ouiesse castillo de su heredamieto, o por donadio de señor: & in

& in terminis maioris verbo potest culpa, idem respondit Gregorius Lupus ea ratione motus, quia ius habendi castra ab hostibus recuperata regalia sunt: alias enim nec propter delictum perderentur, sed ad sequentem in gradu transirent. l. Imperator. in principio. ff. de fidei commissis. liber, regalia igitur in generali facultate seu concessione, quod non amittat maiorem ob crimen, non veniunt.

75 Eo tamen casu quo, bona maioris ob delictum publicari possint questionis est, num ad Regem ita publicata iure maioris, vel tamquam libera effecta transeant? de qua re agit Grego. Lup. in l. 6. titulo. 11. partita. 6. verbo, quia non puduisse vender. columna. 2. ubi late probat, possessorem etiam ob delictum laesae maiestatis maioriam non amittere, nisi in institutione maioratus ita caueretur quod statim in casu confiscationis bona in sequentem in gradu transeant, & quod apud Regem ut libera erunt: quia variata persona conditio rei variatur. l. 1. §. si is cum glos. ff. de collectis bonor.

76 Ideo subdit, quod si facta confiscatione maioratum illum filio delinquentis, Rex iure maioris donet, erit tunc nova, non vero antiqua maioris, & idem si Rex delinquenti filio indulserit: nam maioris ex pacto, & casu confiscationis ad patrem reuera fuit: eadem ratione novos modos adijcere in maioris pater non poterit.

77 Querit praeterea ibi Grego. Lup. an restitutio principis operetur ut in sequentem maioris non transeat, sed in possessorem restitutum qui illam ob delictum amisit: & col. 7. vers. & si de consensu, scribit,

quod si res a maioria cum licentia Regis extrahatur, sed de consensu contrahentium alienatio dissolvatur, ad maioriam reuertatur: & si ex re ista a maioria extracta ex regia facultate alius maioratus instituitur, an si res illa ad priorem dominum redeat: is iterum maioriam ex ea stabiliri possit.

78 Et an res praescripta quae verè libera erat, tanquam accessoria maioris illi maioris, accedat, vide per eundem Grego. Lup. in l. 2. titulo. 15. parti. 2. verbo, si non est filio maior. col. 4. in fine, vers. sed quid si per viam praescriptionis, & in questione sequenti querit, num Castrum Duci, a Rege donatum maioratum antiquo accrescat, colum. 5. vers. nota tamen qui accrescere negat, sed vide quod de hac re supra scripsimus numero. 11.

79 DVODECIMO, ex eadem ratione, & ex proximè dictis deducitur, quid dicendum sit de incorporatis ipsa maioris antiqua, & de augmento eius: unde dixit Grego. Lup. in l. 37. titulo. 9. parti. 2. glos. 1. quod si possessor oppidi iure maioris acquisiti, tali oppido nundinas seu ut vulgo dicitur, mercato fraco, ex privilegio Regis acquirat, quod cedere debeat ipsi oppido: idem etiam respondit, si possessor maioris, alia bona maioris addat: nam & si de vinculis & prohibitionibus, nihil expresserit, cum eisdem vinculis maioris incorporata censentur.

80 Si ergo villa Castro maioris vniatur, idè dicendum per supradicta videtur: nam territorium quod alij, incorporatur eius naturam cui incorporatur assumit, & iura quae alias competebat territorio isto vniro, petere censentur. c. recolentes de statu mo-

monacho, ubi glo. ad hoc citat textum, in. c. temporis qualitas. 16. quaestio. 1. quod intelligendum est data incapacitate loci cui vniatur: ut quia iurium pertinentium loco qui vniatur incapax sit. d. c. recolentes: data verò vtriusque loci capacitate, bona & iura loci vniati non pereunt, sed in dominio loci vniati remanent, atque ita vniatio facta censetur: ut cuilibet loco & iura, & bona sua remaneant: ut tenet Bart. in tractatu Tibiriadis titulo de insula. vers. nullus enim, & in vers. sed quero an illae gentes. Petrus. Perus. Abb. Socin. Ioan. Andre, Lucas de Pena, Bal. Inocen. Ioan. Faber, Ifernina, & Alex, quos citat sequutus Grego. Lup. in l. 27. tit. 7. parti. 1. vers. no les valiesse, ubi allegat. Bald. in. c. transactio de consiliis ad hoc, quod vna villa translata in aliam adhuc statuta villa translata durent: quia cum sua causa transferatur, & cum suis privilegijs.

81 Idem tenet Platea. in. l. 1. C. de metropoli verito col. 2. libro. 11. subdens, quod vna non supportavit alterius villae vniatae onera, post Innocentium. in. c. nouit de officio delega. in. c. pastoralis. de privilegijs & quod tunc titulus de separationibus locum habeat: subdens praeterea quod Castrorum, & Villarum communitates sine causa puta paupertatis, vel alia vniari non possint, & quod auctoritas superioris necessaria sit, ut ibi notat Bart, & in. l. 1. §. si coharedem meum. numero. 1. ff. ad legem Falcis: qui idem quod Innocentius. tenet quando vna diues est, & altera multos habet creditores, quod scilicet, bonorum separatio fieri debeat, quam Bartoli opinionem communiter recepram esse, testatur

Alex. ibi. numero. 3. ubi tractat quid in expectarum contributione dicendum sit: quem etiam sequitur Vincentius Hercul. ibi columna vltima. De qua re, & num eisdem statutis regi debeant, vide latius remissiuè tamen per Alexandrum in l. 1. ff. de legatis. 1. columna. 5. numero. 11. vers. ubi quaerunt, rectè per Romanum cons. 275. ubi agit de causa vniatis propter destructionem vel guerram, & de collecta, & praescriptione vniatis.

82 Quid verò si Rex mihi Castrum donet quibusdam sibi vasis reservatis, sed Castrum in hominibus, & magnitudine creuit? dic quod distinguenda erunt familiae vnde processerunt: ut vnusquisque progenitorum familiam sequi debeat. l. cum scimus. C. de agrico. & cens. lib. 11. & ita tenet Grego. Lup. in l. 9. tit. 4. parti. 5. verbo, villa post Bal. in. c. 1. §. si quis de manifesto columna. 3. vers. sed pone. de controuersis inuestitu. quare idem in grege, & pecoribus, pro melioratione designatis dicendum videtur.

83 Rursus quero, quid si habens oppidum cum iurisdictione, & alijs vicis illi subiectis titulo maioris, facultatem extrahendi a maioria vnam ex villis istis impetrat, hoc pacto, quod ex ea alteram maioriam instituat, eamque filio alteri relinquat, quid iuris erit? dic quod iste secundus filius redditibus villae tantum potiri debet, erit tamen villa illa oppido, & iurisdictioni eius subiecta, nisi Rex concesserit quod separatur: nam tunc iurisdictionis in villa separata esse cessabit: ex his quae tradit Paul. Castrè. in. l. fundum. §. qui fundum. col. 2. numero. 6. vers.

versitem in fine, nota. ff. de legatis. 1. requiritur non solū ad vniōnem, sed etiā ad separationē vnius vici ab alijs Regis authoritas, vt diximus supra, nu. 80. vbi doctores qui de vniōne loquuntur. Tenebitur tamen pater filio maiori cui iā saltim in spe ius quāsitum erat ad interessē damni ob illam separationem illati: vt tenet Gregor. Lup. in l. 10. tit. 26. part. 4. glo. 1. col. 5. in principio.

84. Quid verò si pater in realiena filium melioret, & fundum illū pro melioratione tertiæ partis bonorum assignet, illumquē postea augeat? vide latè, & curiosè per dominū Præsidentem Couar. in quæstioni practi. cap. 2. vbi tractat de iurisdictione à Principe concessa in aliquo Castro, an ad ipsius Castri augmentum extendi debeat, & sic ad nouos ciues, vbi quid in legato fundi simpliciter, vel parte fundi communis pro indiuiso, an veniat in prælegato augmentum post testamentū factum? vbi agit de intellectu. l. cū fundus. ff. de legatis. 2. & Gregor. Lup. in l. 37. tit. 9. part. 6. vers. quid autē, vbi etiā agit de legato rei alienæ quā postea testator emit.

86. Se se offert & altera utilis quæstio, pater filiū in certo fundo designato meliorabit asserēs, illū quē certis designauit cōfinibus duodecim iugerū esse cū verè tātum quatuor contineat iugera, dubiū est an etiam in illis iugeribus quæ super sunt melioratus cēleatur? & quod cēleatur facit: nam ita in venditione respondēt quam plurimi doctores peculiari quadam diligētia numeratim aggregati à Burgo Pacēsi in l. 3. Tanti. 1. parte conclus. 2. nume. 168. pagina. 206. post Ol

dral. conf. 197. contrarium tamē deducitur ex l. 18. titulo. 9. part. 6. ibi è si fuisse maior quāntia no est tenudo de dar mas: si tamē hoc fundi legatum certis constitutis limitibus fiat, ea tātū pars quæ eo tempore testatoris erat, sub legato illo cōprehendetur: vt testatur doctores in l. serui electione. §. si ff. de legatis. 1. quod tanquam receptum scribit domi Præses Couar. in quæstio. practi. cap. 2. nu. 7. quæ etiam in c. 3. videbis. Et latissimè prosequitur Burg. Pacens. in loco relato, & miror quod dominū Præsidentem non referat, nec Afflitum decif. 68. & decif. 399. ex quorū dictis hæc erit vera resolutio: quod vbi mēsurā vel quāntitas, gratia taxationis apponitur, vltra mēsuram dispositio non extēdatur: ceterum si causa demonstrationis certi corporis eius quod legatur, vel donatur vt certius designetur apponatur mēsurā maior, aut minor: quia tunc ipsam dispositionem nō mutat, auget, vel minuit, sed fundus qualis sit debebitur: nā tunc mēsuram gratia taxationis appositam fuisse præsumēdū est: quādo ab ea actus & dispositio ipsa incipit: & gratia demonstrationis facta cēsetur, quando non à mēsurā sed ab ipsa re dispositio initium capit. l. seruus legatus. §. qui quinq; ff. de legatis. 1. l. si venditor in principio. ff. de actio. empti. l. 18. titulo. 9. part. 6. quæ cum dicto. §. qui quinq; concordat.

¶ Finis libri secundi.

Liber

LIBERTERTIUS IN QVO TRACTATUR QVALITER, & quibus modis dubia voluntas

percipiatur.

Summaria ex capite 1. sequenti.

1. Quod agnatos suos potius quam alios vnusquisq; diligat presumendum.
2. Consanguineos pauperes in foro conscientie num subenire teneamur?
3. Testamentum causa conseruāde agnationis factum, num per secū dum inter liberos factum reuocetur?
4. Territorij concessio à Rege facta Titio, & suis hæredibus, ad extraneos hæredes non protendi tur.
5. Generalis liberatio relicta à filio patri, reliquorum continet: secus

- in extraneo, vel tutore.
6. Filij posui in conditione, an sint in dispositione?
 7. Per legatum extraneo factum filij hereditatem, pater diminueri non censetur.
 8. Natiuitate posthumi an legata euanescent?
 9. Institutio de posthumo facta ad omnes filios extenditur.
 10. Etiam si illos ex diuersis vxoribus pater suscipiat.
 11. Plures filij vno partu nasci possunt.
 12. Enzēnia data sponsæ à consanguineis viri, an viri efficiantur?
 13. Et num sponsa obseculata earum mediētatem lucretur?
 14. Et an octauam dotis partē excedere possint?

¶ Condi

15. *Conditionale fideicommissum etiam ex tacita testantis voluntate fit transmissibile.*
16. *Coniecturae leuiore erga coniuictos sufficiunt.*
17. *Executor testamenti negligens in exequendo, & publicando testamenti, si coniuictus sit, legata non amittit.*
18. *Idem ex coniecturis.*
19. *A quo tempore legale tempus executori currat?*
20. *Executor vel Regis tutor amittit officium illi à Rege concessum ob negligentiam.*
21. *Ab hostibus & à carceribus parentes & coniuges redimendi sunt.*
22. *Et tunc minor & uxor etiã nõ prestito iuramento obligatur sine spe restitutionis.*
23. *Et imobilia re ete alienant.*
24. *Non idem in sponsa à viro non cognita.*
25. *Legatum ab amico relictum prelati, eius, & non ecclesie contemplatione factum censetur.*
26. *Amicitia consanguinitati similis est.*
27. *Quid si amicus post ingratitude nem reconcilietur?*
28. *Ex gradus proximitate dilectio presumitur.*
29. *De successione ab intestato inter collaterales.*
30. *Si frater fratres, vel consanguineos vocet, an ordine succedendi ab intestato succedere debeant.*

31. *Quid in filio fratris naturalis & successione eius?*
32. *Quid in successione in maioribus inter collaterales?*

L G I M V S I N libro secundotam de disponentis potentia, quam de eius voluntate percipienda seu coniecturanda, de potestate etiam, capacitate, & voluntate grauati: tum etiam de capacitate & dilectione legatarij, & deniq; de rebus ipsis legatis: ex his omnibus coniecturae voluntatis disponentis ibi inferuntur: nunc autem qualiter, & quibus modis ex alijs varijs causis dubia disponentis voluntas percipiatur tractandū est.

Voluntas namq; disponentis tripliciter consideratur, primo à conceptione, secundo à prolatione, seu verbis: tertio ab scriptura: quarto à conatu quodam, & sono ostensa: vt magistraliter pariter & eleganter collegit. Bald. in tractatu schismatis, quem scripsit in Rubri. C. si quis aliquem testari prohibuerit. ff. de contrarij. vers. amplius sciendum est. num. 10. ex. l. labeo. ff. de supellesti legata. ibi dū dicit sentit, & ibi, mente, conceptionem voluntatis significat, & ibi, vocis ministerio, articulata significat prolationem, & ibi, conatu & sono, prolationem licet articulata, confusam tamen significat: quia vox proprie non est, sed sonus, vel signum. Item ponitur ibi, verbum commune dixisse, quod est commune

commune ad prolatū, & scripturū: vt dicitur in sacra scriptura: ibi, vt adimpleretur scriptura quæ dicit: vnde subdit. Bald. quod si consideremus hominem in statu cōceptæ voluntatis, per se & simpliciter, iste homo nõ est totus homo, sed anima idest, intelligētia pura, & proinde homo interior interior operatur, & exterius nihil inducit vel infundit: & ista voluntas non est cōsensus, idest plurium in idem sensus: ideoq; actus qui consensu regulatur, nõ perficitur nec aliquem actum cūplet. l. fideicom. ff. de legatis. 3. l. 1. C. fami. hercis.

Sim autem consideremus hominem in statu voluntatis secundæ: idest prolatae, vel tertiæ idest scripturæ: tunc perfecta est dispositio, & voluntas de voluntate procedit, idest de voluntate interiori procedit verbum, & homo totus concurrat: idest animus seu intellectus cum organo. Quare in actibus humanis implendis intrinseca & sensibilis, & non interior seu spiritualis voluntas tantum esse debet: quia non de proprio spiritu, sed de humano actu contentio est. Abortum enim facit intentio si conceptum suffocet in vtero, illumq; in lucem non producit, & vox sine mente, est sine radice: vt stentia voces. C. plus valere quod agitur hactenus. Bald. qui subdit, quod si mentis archano verbum accedat, & ab vtroq; procedat scriptum, erit verbum de corde, & scriptura de vtroq; procedens: tamē essentialiter vna tantum voluntas præcisa erit quæ negotium perfectum reddit, loquitur quidem Bald. magistralibus ac notandissimis verbis: quibus ad litteram & cōsultè quidem sicut nos

vtitur. Nicol. Boeri. decis. 1. nu. 8. cum alijs.

Quanto igitur voluntas diuersis exprimitur actibus, tanto efficacior, ac certior efficitur. Vnde rectè subdit Bal. vbi supra illum retulimus in prin. num. 27. quod voces sunt notæ earum quæ in anima sunt passionum, idest desiderium: vnde lingua est nuntius, & organum intellectus, & precor: creditur ergo nuntio: l. magis puto. ff. de rebus eorum. c. cum paratim de appell. nuntius tamen electus ab intellectu, est verbum voce prolatum: & ideo verborum significationi credendum est. l. non aliter. ff. de legatis. 3. per auditum ergo intellectum cognoscimus. l. qui testamentum. ff. de testamen. l. testum. C. de testi.

Quam obrem & vt alibi idem Bal. scribit in. c. dudum. de electione, voluntatis cōceptio & hominis animus per exteriora, quæ interiora significant cognoscitur: & multis quidē modis. Primo per affectū, secundū per effectū, tertio per signa. l. Fulcinus. ff. de adco. ff. qui bus ex causis in possessione, & alijs iuribus ab eo citatis. Vt ergo huius rei substantia rectius percipatur, in primo capite huius libri, de voluntate defuncti ex affectione coniecturanda agendum est. In secundo vero, de voluntate ad effectum deducta, ex verborum scilicet prolatione in scriptura postea deducta, in tertio vero capite de voluntate quæ perfecta non est & clara, sed ex conatu, & signo, vel sono vocis turbato confusa.

Quod ergo ad caput hoc attinet, de hac voluntate ex affectione præsumenda aliqua diximus in

libro secundo in capite. 1. §. 2. vbi de dilectione maiori quam pater erga filios, & inter ipsos habere præsumitur, & erga masculos, quã erga fœminas, maiorem erga legitimos, quam erga naturales, quæ omnia etiam in hoc capite tanquam proprio adduci possent, ab eo igitur petenda sunt.

1. Hinc vltra illic dicta manant, quòd vnusquisq; potius suos cognatos, quam alios diligere præsumatur: nam hæc amoris qualitas quæ naturaliter, inest semper adesse præsumitur. l. cum seruus extero. ff. manda. textus optimus. in. c. est probanda. §. 6. distinctione. dum ait in hæc verba, *est probanda & alia liberalitas vt proximos seminis tui non despicias si egere cognoscas: melius est enim vt ipse subenias tuis quibus pudor est ab alijs sumptu deposcere.* Ex quo textu, & alijs iuribus ad subueniendos consanguineos in foro animæ vnusquemquẽ teneri conatur probare Petrus Peralta in rubri. ff. de hæredi. institui. num. 12. Antoni. Gomez. in. l. 8. num. 4. in. ll. Tauri & latius Burgus Pacens. in. l. 3. Tauri in tertia parte. num. 150. cum sequen. pagina. 386. vbi videbis qualiter hoc intelligendum sit.
3. Conferunt & alia quæ in libro proximo fauore agnationis conseruandæ scripsimus & quæ refert Boerius decis. 240. num. 20. post Socinum. cons. 11. volu. 2. quod si primum præcessit testamentum clausulam habens derogatoriam, per quam appareat ratione conseruandæ agnationis cecum testatorem suos agnatos, magis quam filias in secundo testamento minus solene hæredes institutas dile-

xisse, quòd primum testamentum per secundum inter liberos factum non rumpatur.

4. Quare & iure optimo procedit quod scribit Grego. Lup. in. l. 12. titu. 1. par. 2. in glo. 1. in fine quòd si Rex alicui Comitatum concedat, vel Ducatum cum territorio, pura Titio, & suis hæredibus: hæc concessio ad extraneos hæredes non erit extendenda. sed ad filios tantum restringi debet. per textum in. c. vnico de alienatione feudi.
5. SECUNDO & ex hac quidem naturali affectionis coniectura de cissum est in l. Aurelius. 29. §. Titius testamento facto. ff. de liber. legata. quòd generalis liberatio patri relicta à filio, liberationem reliquorum contineat: secus verò in extraneo ex ratione in eadem lege expressa ibi, *presumptio enim propter naturalẽ affectum facit omnia patri videri concessa.* Quam re dit singul. Rom. singul. 110. incipit vltimo aduultus Alciatus. lib. 3. præsumptio regula prima, præsumptione. 6. & propterea etiam si in testamento legetur tutori quòd redere rationes non teneatur, imò quòd omnẽ id in quo condemnatus fuisset sibi per hæredem restitueretur velit: adhuc & tutor teneatur, & legatum illud nihil operaretur vt. post Saly. & doctores in. l. cum necessitatem. C. de fideicommiss. communem dicit Alciatus in loco proximè relato: ne occasio spoliandi minores tutoribus detur. De qua re, materia & intellectu. d. §. Titius videre licet per Dominos Præsides Couarru. in libro. 2. variarum resolutio. c. 14. & Antonium Padilla in. d. l. cū necessitatem per totam.
6. TERTIO ex eadem coniectura

ætura affectionis manat decisio. l. cum accutissimi. C. de fideicommiss. & l. cum auus. ff. de condi. & demonstra. Quibus iuribus cauetur ex hac pietatis ratione & affectione, quam pater erga filium habere præsumitur, plus dictum & minus scriptum præsumendum esse. Atq; illa difficilis quæstio & doctorum communis opinio asserentium, quòd filij positi in conditione si sine liberis decesserint, nõ ex testamento cum eisdem grauaminibus, & sic ex dispositione, sed ab intestato sine grauaminibus succedere, & inuitati dicantur. Et licet contra asserentem istam sit textus veluti expressus. in. l. Lulius Titius qui fratrem. ff. de hæredi. institui. ibi, *nam prudens consilium testantis animaduertitur, non enim fratrem solum hæredem prætulit substitutis, sed etiam eius liberos & eo fundamento non leui aliqui nitantur, prior tamen sententia verior est: quam tenet glo. notabilis licet vulgaris in. d. l. Lulius Titius verbo liberos. quam doctores communiter ibi sequuntur, & alij plures quos sua peculiari diligentia congersit Dominus Anton. Padilla in dicta. l. cum accutissimi. num. 46. C. de fideicommiss. qui non paucos allegat istam esse communem opinionem profitetes & Suarez, Petrum Peral. Anto. Gomez, & Dominum Præsides Couarru. Latè etiam profequitur Boerius. decis. 155. & 156. num. 23. Decius cons. 147. num. 15. & 16. Grego. Lup. in. l. 2. titu. 15. par. 2. verbo el mas propinquo. colum. 1. & 2. Carolus Molin. in suo eleganti consilio pro Duce de Villa formosa. num. 93.*

7. QUARTO, ex eadem affectionis coniectura deducitur, quòd pater filij hæreditatem, per legatum alij factum indubio diminuere nõ censetur. l. penul. ff. de iure codicillo. & ibi notatur: vnde si pater filios non habens magna legata fecerit, nato deinde posthumo, & rupto testamento, legata non subsistentur: vt communiter doctores notant in authentica ex causa. C. de liberis præteri. vel ex hered. de qua re an præteritione, vel natiuitate filij, legata euanescant vltra Boerius. decis. 148. & Alciatus. lib. 3. præsum. 13. regula. 1. nos latius scribimus in lib. 4. c. 1. num. 30. cum sequentibus.
9. QUINTO, ex hac eadem coniectura deducitur, quòd si pater dubius an vxor sua prægnans esset, quæ tunc non erat, plures ex ea postea filios habeat, si posthumum instituat, ex iam dicta coniectura talis institutio ad omnes filios extendenda est. l. placet. cum l. sequenti. ff. de liber. & posthum. vbi communiter doctores tenent post Ioannes Andreas in additi. ad speculi. & Federicum de Senis vt videre licet per Boerium in decis. 148. extendentem: vt hoc obtineat etiam si ex vna, vel diuersis vxoribus, vel ex vno ventre plures filios suscipiat: nam plures ex vno partu nasci possunt: vt refert Boerius ibi. num. 4. de meretrice, quæ septem filios vno partu peperit, & de alia muliere, quæ trecentos & sessaginta & tres liberos sicut paruos pullos peperit, & quòd omnes baptizati fuerunt.

10. DEDVCITVR & sexto ex eadem affectionis ratione, quòd encenia donata vxori per consanguineos mariti contemplatione ma-

riti & donata, & à marito profecta censentur, vt respondit Bartolus per textum ibi, in. l. sed si plures. §. in arropa. in fine, ff. de vulgari & pupilla. quæ Bartoli opinio frequentiori doctorum calculo approbatur teste Iassone in. l. vt liberis. num. 17. C. de collatio. & Decio ibi, num. 23. idem tenet & Palac. Rub. in repetitio rubri. de donatio. inter vir. & vxor. §. 4. 5. vbi in fine subdit posse attendari, quod si sponsus sponsam occultata sit, ipsa medietatem donationis huius lucretur ex. l. 25. Tauri.

14. Qua eadem ratione videtur quod ista donationes consanguineorum ultra octauam, doctis patrem excedere non possint ex regia constitutione: quia vt ait Bart. ex eo quod dona illa contemplatione viti, facta fuere, eadem ratione, de bonis viri profectum videtur, & vt clarius vltra omnes Bartoli mentem declarem, breui manu traditio illa facta censetur. l. singularia. ff. si certum pera. Videtur igitur donata ipso marito presentē forte (vt fieri solet) in conspectu rei; & sponsam mariti nomine etiā absentis forte accepisse, & re ita profecta, enecia eadē sponse donare maritus censetur: nam vt ait textus non vulgaris in. l. §. si. ff. de donatio. inter virum & vxor. iuris presumptione, celebritate conjugendarum inter se actionem vnam occultati: ac si ego acceptam, & rem meam faciam, vxori meæ dedissem.

Et quando patris contemplatione factum legatum censetur vltra doctores in dictis locis, videre licet Grego. Lupi. in. l. 2. titu. 2. par. 6. verbo, bien. podtia heredar. Dominū Anto. Padilla in. l. quam

vis simpliciter. C. de fideicommissis. Astitum decif. 393. num. 3. vide etiam. l. profectitia ff. de iure dorum. & optimam. l. 5. titu. 17. par. 4. ibi, por razon de sus padres l. 2. titu. 2. par. 3. ibi, por razon de ninguno dellos. l. 2. titulo. 11. par. 4. ibi, esso mismo seria si alguno diesse al padre alguna cosa que diesse en dote à su hija: quæ probat quod donatum patri vt sit pro dote, non patris, sed filia contemplatione datum censetur. & aduentitium. Vide etiam Ripam in. l. in quartam. nu. 204. ff. ad legem Falcid. & nu. 139. cum sequi. Aymon. cons. 84. nu. si. Alciatum lib. 3. præsump. regula. 1. præsumptione. 18. prop. finem, egregie per Egidium Bellam. quem omnino vide in decif. 742. vbi elegantem rationem decidendi in donatis filio familias adducit, an contemplatione patris donatum, illi acquisitum, & res tradita censetur. Conferunt etiam quæ tradit Suarez in. l. quoniam in prioribus limit. §. num. 13. C. de inoff. testam.

15. SEPTIMO, ex eadē affectionis coniectura, deducitur: quod licet regulariter conditionale fidei commissum ad hæredes non transmittatur, etiam ad suos. l. si in personam. C. de fideicommissis. l. vñ ca. §. in autem. C. de caducis tollen. vt nec ad coniunctos transmittatur. limitatur tamen nisi hoc animo fuerit testator: vt nihilominus transmittatur: nam facere ille poterit vt conditionale fidei commissum transmittatur: vt tenet eleganter. Baldus. in. l. si pater. colun. penultima. vers. quarto quero. num. 19. C. de insti. & sub. si. sub cōdi. factis, quem sequuntur Socin. Hiero. Zachu. Iass. Decius. Paul.

Paul. Paris. Curti. Dilectus. Cephalus & alij quos numeratim sequuntur citat. domi. Anton. Padilla in. d. l. in personam. nu. 5. qui subdit, quod in coniunctis leuioribus coniecturae sufficient: vt in eorū gratiam & fauorem facilius transmissio permittatur: coniecturis igitur hanc voluntatem probari posse inquit etiam in extraneis, & a fortiori atq; facilius in coniunctis, & quod si aliquibus inditijs hoc appareat, quod testator de nepotibus etiam sensisset præsumendum sit. tenet Bal. in. l. 1. nume. 10. C. de his qui ante aper. tab. hōi quod sufficiat sola pietatis coniectura, nisi ex aliquo expresso actu ea inferri possit, seu naturalis affectus erga coniunctos: vt magistraliter declarat. Bal. ibi, & nos de hac re diximus in libro. 1. cap. 2. nu. 6. cum sequi. puta si testator de filio, & hæredibus eius meminerit: vt tenet & declarat, idem Bal. in. l. si pater col. penul. nu. 19. de quo paulo ante meminimus. Idem si legem tibi decem post mortem tuam: nam idem est ac si hæredi tuo legem. §. post mortem instituta. de legatis, quia ex hoc colligitur voluntas testatoris quod conditionale legatum transmittatur, quod ab hærede legatarij incipit, licet eiusdem legatarij contemplatione relictum fuerit: vt declarat idem Bal. in. l. vnica. nu. 1. C. vt actionis ab hære. & contra hære.

17. OCTAVO, ex eadem affectionis coniectura oritur, quod licet alias executor testamenti ob negligentiam in exequendis legatis in testamento relictis legata sibi facta amittat, & sic commoda hæreditaria Authē. hoc amplius C. de fideicommissis. & idem sit si

testamentum publicare omiserit: vt cauetur in noua legum collectione. l. 14. titu. 4. lib. 3. secus tamen erit si talis executor testatori consanguineus seu copionatus sit: quia legatum tunc non amittit: etiam si executoris officium recusauerit: vt ex l. tutor. §. quæ tutoribus. ff. de excul. tuto. post. Barb. in. c. Ioānes. de testamentis & Roman. singul. 646. tenet Dominus. Præfès. Couarru. ibi num. 3. etiam vbi per coniecturas vel præsumptiones constaret quod eadem nihilominus testator esse legatarium. vel expressē. hoc dixerit, vt tradit Peralta in. l. 1. ff. de legatis. 2. num. 36. & 57. Vide etiam in. l. si. titu. 104. par. 6. quæ requiritur monitionem; & iudicis sententiam de qua re tractant doctores supra citati, & Dominus. Anton. Padilla in. d. Authē. hoc amplius domi. Præfès. Couarru. in. c. si hæres. de testam. nu. 3. Burg. Pacen. in. l. 3. Tauri: nu. 953.

20. Et à quo tempore currat executori tempus legale, vide per eosdem & l. 4. in. fi. titu. 75. par. 1. quæ in tutoribus Regis negligentibus exequi voluntatem patris pupilli Regis imponit penam amissionis officij, & regalium donationum: quam legem ex proximè dictis limita, vbi præcitati doctores tractant, an filius ob negligentiam adhibitam in executione paterni testamenti, meliorationem tertiarum partium bonorum à patre sibi factam amittat.

21. NONO deducitur ex eadē coniectura affectionis erga coniunctos, quod si mater filium ab hostibus redimat, id ex causa donationis fecisse præsumatur. l. liber captus. C. de capti & post. limi. reuersi. &

ideo ibi fancitū est quōd a filio pe-
tere non poterit: nā si iure naturali
inter ascendentes & descendentes,
& inter virum & uxorem hac obli-
gatio orta est, ad hoc quidem te-
nentur: vt probat optima. l. 2. ti-
tu. 29. par. 2. vnde Bal. nouellus
22 in tractatu de dote. 6. parte. pri-
uilegio. 63. subdit, fortè posse tol-
lerari, quod minor. 25. annorum
saltem in pecunia, testatorem vel
consanguineum à carceribus redi-
mere sine curatoris autoritate
possit. per tex. in authen. si capti-
ui. C. de Epif. & cleri. quod con-
firmat sequutus Palati. Rub. in. c.
per vestras, de donatio. inter vir
& vxor. §. 26. num. 4. qui refert
23 Nobellum. asserentem. minorem
hac de causa immobilia alienare
posse sine decreto. per. l. 1. C. de
filio fami. mia.
Cum igitur pater & mater fi-
liam coniugio maturam dotare
cogi possint. l. qui liberos. ff. de
riputu nup. l. 1. C. de dotis pro-
missione. l. 8. titu. 11. par. 4. & fi-
lium alere. l. si quis à liberis in
prin. ff. de liberis agnoscen. l. 1.
& 2. titu. 19. par. 4. à fortiori igitur
pro vita filij conseruanda, &
eius libertate consequenda. Car-
cer enim perpetuus, & seruitus,
morti æquiparantur. l. inter dicit
ff. de conditio. & demonstra. l.
seruitutem. ff. de regulis iuris. Et
ita tenet etiam Guiller. Benedi-
ctus prædictos non citans post
Chancellarium Franciæ, in. c. Rei-
nuntius, verb. eodem testamēto.
lo. 1. nu. 215. quem sequitur Eu-
ginarius ferdi. in. l. in quartā. nu.
136. ff. ad legem Falcid. pro vt
illum refert Dueñas sequutus in
regula. 156. in. 5. fallentia supra di-
ctos non allegans.

Ex his ergo inferre poterit vxor
rem nullo præstito iuramento o-
bligari posse pro debitis, viri: vt
illum ab hostibus, vel à carceri-
bus maximè. perpetuis liberet,
quod deducitur. ex. d. l. 12. titu.
29. par. 2. iuncta. l. sed. & si ideo.
22. ff. soluto. matrimo. vbi marito
permittitur dotem, vel eius par-
tem alienare: vt necessarias mulie-
ri, personas à latronibus redimar,
vel à vinculis vendicet: & ait tex.
*sue pars dotis sit, p parte, siue tota
dos sit expensa actio dotis euancit.*
vbi Bal. notat.

Præterea probatur, nam si mulier
pro alterius libertate intercede-
dat, absq; spe Veleiani remedij te-
netur. l. pen. C. ad Velei. l. 3. titu.
12. par. 5. idem probat. l. quāuis.
21. ff. soluto matrim. si vxor con-
stante matrimonio ob hanc cau-
sam redemptionis ab hostibus, et-
iā vt liberis ex alio viro egenti-
bus, aut fratribus, aut parentibus
consulēret, vel vt eos ab hostibus
redimeret obligetur: nam vt ibi
Papinianus subdit: quia iusta, & ho-
nesta causa est non videtur male
accipere, & ideo rectè ei soluitur.
Idq; in filia familias obseruatur nec
obstitit. l. 4. titu. 7. par. 6. vers. ca-
las mugeres, vbi cauētur quōd in
masculis patrem ob hanc causam,
à carceribus non liberantibus cū
fidei iurione, ex hæredationis poe-
na obtineat, non etiam in foemi-
nis, ibi: *ca las mugeres desfiende las
el derecho que no puedan fiar a otro*
nam ex his verbis filia à poena ex
hæredationis tantum conceditur
excusatio, non vero ibi annullatur
obligatio, si ipsa ob hanc causam
intercedat.

Quæ

Quæ concordia vera quidem
est: vt legum correctio vitetur. c.
cum expediat iura iuribus cōcor-
dare, de electione. lib. 6. nec ipsa
opponere. tūc poterit propter me-
tam obligationem non tenere:
quia in maritum terrebatur argu-
mento. l. ista quidem. ff. quōd
metus causa: quia timor illi ex ca-
pitiuitate viri non infertur ad illā
promissionem: quinimo & ex ca-
timor quem ipsa habebat aufer-
tur, vt quam optimè in simili ca-
su aduertit. Dominus Præses Cou-
aru. in. 4. decretalium. cap. 3. §.
4. num. 13. per. l. nam & seruius
ff. de negot. gestis. Vide etiam
Palat. Rub. in rubri. de donatio.
inter vir & vxor. §. 55. num. 2.
vbi post Fran. Arezio. conside-
rat, quōd disposita in vxore, in spō-
24. sa non obtineant: quia inter spon-
sos non tanta domesticitas, nec
tantus amor pro vt inter coniu-
ges versatur, quōd dicit valde no-
tandum, nec alibi legisse.
D E C I M O, ex eadem affectio-
nis coniectura etiam erga amicos:
25. disponentis. glo. in. c. requisisti. de
testamentis verbo præsumitur. as-
ferit, legatum prælato relictum
etiam ab extraneo, valde tamen
amico, non contemplatione eccle-
siæ, sed prælati relictum cenferi,
& præsumi deberi: quam doctores
communiter sequuntur: vt testa-
26. Dominus Præses Couarru. ibi. nu.
7. nan & amicitia consanguini-
tati similis est, atq; idem affectio-
nis vinculum habet. l. nemo du-
bitat. ff. de hæredi. insti. iuncta, l.
si pater. C. eo titu. de qua re vl-
tra Alciatum & Tiraquel. a do-
27. mino Præside ibi citatos vide quod
de amico scriptum supra lib. 2.

§. 1. §. 2. nu. 37. & 38. & quid si
post ingratitude amicus re-
concilietur? vide eundem Domi-
Præsidem Couarr. in. c. reinun-
cius in. prin. nu. 17. de testamēto.
28. V N D E C I M O, etiam inter
æque coniunctos ex proximitate
gradus maior dilectio præsumitur:
nam quanto proximior, tanto fa-
uorabilior quis præsumitur: quia
causa propinqua magis influit. l.
ex placito & ibi Bal. C. de rerum
perit. & si nullo modo ex ver-
bis apparet, in dubio natura plus
influit in proximiorē quam in
remotum. vt tradit Bal. in. l. vt in
testamento. C. de suis. & legiti-
quem & alij sequuntur, quos ci-
tat Tiraq. de primogeni. quæstio.
40. nu. 219.

Succedunt igitur consanguinei
collaterales dispositione non stan-
te, & sic ab intestato, consanguineo
collaterali, secundum sui gra-
29. dus proximitatem: nam ille qui
tempore mortis proximior repe-
ritur, in successione cæteris præ-
fertur. l. 2. §. hæreditas. ff. de suis
& legiti. hæredi. l. 1. §. proximus.
ff. vnde cognati. sine aliqua diffe-
rentia agnationis, & cognationis:
quæ hodie sublata est. authen. de
hære. ab intestato. veni. §. nulla ve-
ro. Data tamen paritate gradus: pa-
riter admittuntur, nisi in aliquo ex
eis maior qualitas, & affectionis
præsumptio concurrat, nam is al-
teri præferri debet: puta si in suc-
cedendo fratri ab intestato, con-
currant frater consanguineus, &
vterinus: nam maior qualitas a-
dest in fratre vtrinq; coniuncto,
quam in coniuncto ex vno tan-
tum latere: præfertur ideo frater
ex parte tam patris, quam matris
coniunctus, authen. itaq; C. com-
munia.

Q 5

munia de successio. l. 1. in fine. titu. 1. 3. par. 6. quod procedit etiam in filio istius fratris ex utroque parente coniuncti quia & is patruo suo, sui patris fratre, ex vno tantum latere coniuncto praefertur. d. l. 5. in fine. & authen. cessante. C. de legitim. haeredibus.

Hac tamen qualitas, & duplicis coniunctionis prerogativa, ultra fratres, & eorum filios, non consideratur, vel extenditur: ut insinuat dicta authen. cessante. vers. ultimo. Vnde si in pari gradu sint tam nepotes fratres utrinque, coniuncti, quam nepotes ex fratre ex vno tantum latere coniuncto, omnes pariter in capita admittuntur ad successionem alterius nepotis ex alio fratre, sine ascendente vel descendente mortuo: & idem si quis decedat ab intestato ascendenti, vel descendenti non relicto, nec fratribus, nec filijs fratrum existentibus, sed relicto patruo fratre sui patris utrinque, coniuncto, alio patruo ex vna tantum parte coniuncto.

Atque idem dicendum, si quis pluribus fratribus patruelibus in quarto gradu relicto decedat: ut post Paul. in d. authen. post fratres tenet Anto. Gomez. in l. 8. Tauri. num. 3.

Filius tamen patris personam representat ab intestato, in tertio tamen gradu: puta si filij fratris defuncti fratri patris sui succedere volunt, & sic patruo: nam si cum eis concurrat alter frater defuncti, licet filij illi sint in tertio gradu, non excluduntur a patruo existenti in secundo, sed in locum patris eius personam representando in stirpes, & non in capita succedunt. Authen. cessante. C. de legiti.

haeredibus. l. 3. in primis. titu. 1. 3. par. 6. & l. 8. Tauri. Quod procedit quando cum patruo concurrunt, caterum si nullus frater defuncti superstes sit, sed filij aliorum fratrum defuncti concurrant nam tunc in capita succedunt iuxta responsum Azonis. in summa. C. de legiti. haeredibus approbatur. in l. 5. titu. 1. 3. par. 6.

Quae representatio etiam obtinet cum quis relicto fratre ex vno latere vivo, & ex alio utrinque coniuncto fratre, relicto filijs decedat: nam tales filij ex hac representatione praefertur debent, sicut patrum praefertendus esset: quia eadem ratione autunculum etiam, sine patruum eiusdem defuncti repellit filius fratris defuncti, licet in aequali sint gradus: quia patris gradum ingreditur, ex textu expresso in authen. post fratres autem. C. de legitimis haeredibus. quem textum ad hoc bene notavit Bal. cons. 107. in prin. libro. 4. quem citat sequutus Tiraquel. de primogenitura, quaestione. 40. num. 2. 3. 2. 4. & 25. & satis collegit glossa. in dicta authen.

Si vero concurrant frater ex parte patris, & frater utrinque ex parte matris tantum coniunctus: frater consanguineus in bonis ex parte patris, & utrinque in bonis ex parte matris, delatis praefertur debent: in bonis tamen aliunde provenientibus pariter admitti debent: ut aequaliter succedant ex textu quem Bart. reputat singularem in l. emancipatis. vers. exceptis. C. de legitimis haeredibus. l. 6. titu. 1. 3. par. 6. quod tenuerunt tanquam receptum Paulus, & alij quos citat sequutus Boeri. decis. 185. num. 3. & idem si concurrant filij fratrum: quod

quod vel ratione representatio nis decisum est: quia unusquisque in bonis eius cuius personam representat, succedit.

30. Quare si concurrant avunculus ex parte matris, & patruus ex parte patris, nullis fratribus, vel filijs fratrum defuncti cui succeditur stantibus, hac bonorum distinctio minime fieri debet: quia cessat iam representatio, & lex inter istos non nisi gradus proximitatem considerat, nec hoc casu parimonij distinctio statuta invenitur, ita tenet Bolognin. quem refert Grego. Lup. in l. 6. titu. 1. 3. par. 6. glossa. pri. quam quaestione dicit novam, & non talem nisi a Bolognino.

Et quod sola gradus proximitas, & non distinctio parimonij consideretur ubi non potest dari representatio, in simili respondit decisum fuisse in consilio Neapolitano Assitus decis. 127. quod dicit menti tenendum, quod ad multa prosit.

Ad eum enim considerari debet gradus proximitas, quod si testator fratres vocet, vel consanguineos, indubio eo ordine vocasse praesumendum erit quo, ab intestato erant successuri: ut videre licet per Anto. Gomez. in l. 8. Tauri. nu. 9. & per domi. Praesidem Covarru. in quaestionibus practi. cap. 37. nu. 4. Grego. Lup. in l. 5. titu. 1. 3. par. 6. Assitum. decis. 309. Capitulum. decis. 208.

31. Et Grego. Lup. in l. 1. 2. titu. 1. 3. par. 6. verbo. todo lo suo. & vers. parientes otros, tractat quid dicendum in successione fratris naturalis & Anto. Gomez. in l. 11. Tauri. nu. 4. 7. & 4. 8. quibus in locis de successione ista ab intestato

ex tacita mente, & affectione defuncti, late videre licet.

Et in successione maioria Anto. Gomez. in loco proxime relato. nu. 20. Grego. Lup. dicta l. 5. & l. 2. titu. 1. 5. par. 2. verbo el mas propinquo. vers. sed quid si aliquis colu. 2. ad finem. Tiraquel. de primogeni. quaestione. 40. num. 2. 3. cum seq. & nu. 100. & Grego. Lup. d. l. 5. glo. vltima. in fine concludit, quod in successione maioria non attenditur an frater sit utrinque, coniunctus, sed satis sit quod sit frater maior, ex illa parte coniunctus, ex qua feudum vel maioria deferatur.

Summaria ex capite sequenti. 2.

1. Non est a verbis recedendum.
2. Efficacior videtur voluntas quae verbis exprimitur, & in scriptura redigitur & nu. 6.
3. Non minima est geminationis virtus, & plures eius effectus.
4. Legatum in testamento relicto, in codicillis repetitum utriusque dispositionis solennitatem supplet.
5. Et testamento annullato ex codicillis subsistitur.
7. Geminationis effectus an dubie tatem sane mentis, & meticuloase, seu affectus tollat.
8. Idem in solennitatis suspicione.
9. Institutio nutu facta, ex geminatione actus subscriptionis testamenti alio trabente, & subsistente testatoris manu exficax efficitur Idem

10. Idem si iubetur testatoris truncata manus.
11. An teneat institutio facta pro ut reperietur in schedula penes Guardiani franciscorum?
12. Quid si ad schedulam non subscriptam referatur?
13. Mutatio voluntatis non presumitur.
14. Magis confirmatorius, quam novus actus presumitur.
15. Actus meo, & alieno mandatu gestus, in meo subsistitur, ne pereat.
16. Legatum sepulturæ uni ecclesie factum, vel anniversarium, ille debetur, & non ecclesie ubi postea testator se iussit sepelli.
17. Substitutio impuberi facta, si sine liberis decesserit, omni tempore valida est.
18. Ex tacita voluntate à prima institutione recessum non videtur.
19. Duobus testibus dubia testatoris voluntas probatur.
20. Ut si dicat paulò ante testamentum, aliquid testatorè expressisse.
21. Reuocatum testamentum valet nisi aliter disponat testator.
22. Quid de iure regio.
23. Testis de subita mutatione voluntatis disponens, suspectus est.
24. Quid si incisæ reperiantur testamenti tabulæ?
25. In ea voluntate, in qua, erat quis ante furorem, & nunc esse presumitur.

26. Nec verè naturalem filium furiosus habere poterit, nec ergo substitutum excludet.
27. Nec faceret deficere conditionem si sine liberis decesserit.
28. Legata ab instituto relicta etià à substituto repetita censentur.
29. Si pater alium primogenitum, causa adequandi alterum filium, facere dicat, reuocata prima maioria, secunda etià reuocata censetur.
30. Per secundum maioratum de eisdem bonis secundo filio relictum, primum reuocatum censetur.
31. Optima compræhensibilis distinctio, quâdo prima melioratio, per secundam eidem, vel alteri filio factam reuocetur. & nu. 32. cum sequen.
32. Quid si vni vsufructum, & alteri proprietatè præleget pater & nu. 34.
33. Irrito factò testamento, ex causis legitimis, an meliorationes subsistunt?
35. Si vnum filium titulo donationis pater melioret, an alium etià in testamento meliorare possit?
36. Nisi donatio traditione non sit subnixæ, & secunda in testamento saltem fide tradita fiat.
37. Quid è contra. & nu. 49. & 50.
38. Quid si per consuetudinem tradat.
39. l. 17. Tauri quæ de perfectio-
ne ex traditione loquitur, ad meliora

- liorationem in vltima voluntate factam extendi debet.
41. Donatio in vltima voluntate fieri potest, quia in re distingue, & nu. 53. cum alijs.
 44. Donatio in pœnam mutationis testamenti facta, inutilis est, & valida, etià si fauore piæ cause fiat. nu. 56.
 45. Quæ ad actus executionem exprimitur, ipsa dispositionem non augēt.
 47. Pactum de meliorando, vel non meliorando filium, in vltima voluntate factum reuocatur.
 48. Specialis melioratio inter viuos facta, per testamentum subsequutum non reuocatur.
 49. Quid si prima melioratio in testamento fiat, & secunda inter viuos, etià inutiliter. nu. 50.
 50. Etià si prima in donatione causa mortis fiat.
 51. Quando dicatur facta alienatio ex causa necessaria, & quâdo ex voluntaria.
 52. Si post testamentum quis omnia bona donet cum reservatione legandi centum pro anima, ex hac generali donatione testamentum non reuocatur, nisi in secundo factò de reservationis disponat.
 53. Poterit tamen testator vniuersa bona vendere.
 54. Quid si ambæ donationes, & meliorationes, in contractibus inter viuos separatim fiant?
 55. Donatio absenti facta etià si

- clausula constituti muniatur, ante acceptationem reuocabilis est.
56. Melioratio hoc modo facta, an per aliam donationem eiusdem rei reuocetur?
 57. Partis presentia acceptationem probat, ut irrevocabilis donatio efficiatur.
 58. Si clausula constituti fiat in fauorem Titij, & post eius mortem Sempronij, an tãtũ Titio proficit?
 59. Si in maioria cum regia facultate facta dicatur quod etià ob læsæ maiestatis crimen eius bona non confiscentur, si cum eadem facultate aliqua bona illius maioria à patre extrahatur, ad secundam maioria sub contrario pacto facta, an pactum primæ seruari debeat?
 60. Si extrahat pater ea bona, an mortuo secundo filio in vita patris, bona ad primam maioria reuertantur.
 61. In actu in quo Regis, vel alterius licentia necessaria est, an per primum actum irrevocabilis sit?
 62. Per secundam maioria sine facultate regia factam, prima etià cum licentia facta reuocatur.
 63. Et num sufficiat quod Regis consensu superueniat, viuente tamè patre.
 64. Donatarius iure petit quod maioria sibi donata illi tradatur.
 65. Si pater supplicauit Regi quod maioria quam fecerat confirmaret, si ignorans confirmationem, eundem

eundem filium melioret, an reuocata maioria censeatur?

66. *Morte vel pr. eteritione filij meliorati iure maioria, non reuocatur maioria in alio testamento facta.*

67. *Quid in melioratione de re aliena facta in donationis contractu etiam a Rege?*

68. *Quid si maritus vni, & vxor alteri filio rem alienam legat, & quid si erat mariti, & tradatur.*

69. *Quid si prima fiat vni pure, & alteri sub conditione postea, an secunda pr. eualeat?*

70. *Iura meliorationis an obtineant cum filius vnum ex ascendētibz meliorat, & si illum in tertio meliorauit in alio tertio, etiā meliorare possit?*

Caput Secundu de disponentis voluntate ad effectū deducta vni, vel testatoris facto.

IN HOC SE-
cundo capite videre oportet de disponentis voluntate ad effectū deducta de illa scilicet, quæ verbis prolata est, & in scriptura rursus redacta, vel testatoris facto insinua-
ta. Tractauimus ergo in istius ca-

pitit initio de illa voluntate quæ verbis nobis exhibetur: aliquando in scriptura non deductis, & aliquando iterato in scriptis demōstrata, in. s. vero primo huius capituli, de voluntate quæ in scriptis tantum manu testatoris nobis pate fit. In secundo vero paragrafo de ea voluntate tractabitur quæ facta est tantum disponentis nobis ostēditur.

1. Attinent ad hoc caput, ea quæ supra in libro primo scripsimus in c. 2. nu. 6. cum alijs de voluntate verbis prolata: dum egimus de illa vulgari regula quod non sit à verbis dispositionis recedendum: nam si testator aliud voluisset, illud vtiq; exprimeret. De quo Brocardo plura congesit Burg. Pacenf. in. l. 3. Tauri in prima parte. nu. 19. ver. quinto: nam ea censeatur mens loquentis quæ verba præferunt & indicant: vt in dicto cap. 2. scripsimus. Cetera tamen quæ de verborum interpretatione tractare oportebat in libro. 4. examinabuntur & copiosius dilatabuntur vtiliter tamen: illic ergo petenda sunt.

2. Silentio tamen prætereundum non est id de quo in principio istius libri meminimus, eam scilicet voluntatem efficaciorē esse quæ verbis expressa, & rursus in scriptura redacta fuit, quam illa quæ verbis tantum vel scriptura nobis à disponentē exhibetur: cum altera vnica & simplici expressione, altera verò quadam geminatione, enixam, exuberantem, ac continuam voluntatem nobis exponat, indicet, certiorēq; redat. vt docet Bart. in. l. gerit. ff. de requir. hered. nu. 18.

3. Est enim non minima geminationis virtus, cum perseverantiam & continuationem voluntatis arguat.

quat: vt latē de hac verborum geminationē videre licet per Ludou. Roma. in. l. si vero. ff. de viro. ff. soluto matrimo. maxime in fallentia. 3. 1. & Antō. Corse. in tractatu de verborum geminatione, & Petru. Peral. in. l. Meuius. ff. eum qui. ff. de legatis. 2. vbi. num. 2. cum sequenti pagina. 3. 1. 6. recēset alios octo notabiles geminationis effectus verborum disponentis.

Primus effectus est quod legatario detur electio petendi rem illi, legatam, vel eius æstimationē ex. l. planē prima. 3. 4. §. 1. ff. de legatis. 1. quam notauit Aretinus ibi in merito ac perperam à Iasōne reprehensus.

Secundus effectus est, quod geminatio ista verborum effectū ampliat, vt plus operetur, quam sola & simplex depositio.

Tertius adest effectus, quod per eam enixavoluntas disponentis ostenditur: vt omnino dispositionē suam effectum sortiri voluerit.

Quartus effectus est, dispositionem ipsam ad maiora ipsis numeratis extendere.

Quintus effectus est, quod geminatio fortius ius actui celebrato tribuit.

4. Sextus & notabilis quidem effectus a Peralta deductus est, quod si bis Titio legat testator: in testamēto semel, & iterum in codicillis eadem rem: si vtraq; dispositio ex solennitatis defectu infirmetur, nihilominus legatum debetur, ex duplici obligatione naturali ex illis actibus geminatis orta. ex. l. vltima iuncta glo. ibi. verbo. cautione. C. ad legem Falci. communiter recepta: vt videre licet per Ias. post. Alexan. in. l. iuris gentium. §. si cum

nulla. nu. 1. 6. ff. de pactis. quod Ias. prosecuitur. Domin. Anton. Padilla. in. l. si veritas. nu. 2. C. de fideicommissis.

5. Operatur præterea geminatio, nam si testamentum corā testibus confectum, & codicillis qui ab eo dependet legatum eiusdem rei cōtineant, si testamentum per testes probari nō possit, pura: quia essent mortui, vel vnus eorum ante publicationem decesserit legatum nihilominus ex codicillo peti possit: vt explicat ibidem Petrus Peralta. nu. 8. post Bart. & doctores maxime Iasōnem in. l. qui bis idem. ff. de verbo. oblig. vide etiam. l. si iure & ibi doctores. ff. de legatis. 1.

7. Ex quibus notabiliter infero, quod si de sana mente, voluntate libera, vel affectata testatoris dubitetur, vel ipsa testamenti solennitas his de causis suspecta reddatur: ex geminationis effectū, & actus substineri, & coniecturæ contrariæ repelli debeant: vt si testator interrogatus, instāterq; fatigatus, an Titium heredem facere velit, respondeat, ita volo, vel sic iuxta. l. iubemus. C. de testamen. & quæ ibi notant doctores post glo. Roderi: Suarez in allegatione. 1. Peralta in Rubri.

8. ff. de heredi. institu. nu. 78. cum sequen. (vbi & in numeris præcedentibus tractat ex quibus hæc dispositio & heredis institutio suspecta reddatur) nam talis suspitio tam voluntatis, quam solennitatis, ex actibus geminatis summoueri debet, vt notabili exēplo videre licet: nā licet heredis persona ore proprio testatoris nuncupatim nomināda, vel propria manu si (scribere sciat) exaranda sit. l. heredes palam. in princi. C. de testamen. & d. l. iubemus.

Et licet institutio etiam inter filios facta secundum magis communem opinionem certis casibus verificatam, si nutu fiat, non teneat: subscriptio tamē supposita ad institutionem, verbis expressis, vel in scriptura de mandato testatoris factam, valida erit, modo alio tractate testatoris manum propter senectutem, vel aduersam valetudinem non valentis subscribere fiat: vt tradit notanter Lucas de Pena in .l. nulli. colu. vltima. C. de nu. & actua. lib. 1. 2. quæ decisio alibi non est secundum Asitum: decis. 166. num. 7. quem etiam citat sequutus Petrus Peralta in Rubri. ff. de legatis. 2. nu. 17. quod præcipue hoc casu obtinebit: cum scilicet testator ore proprio hæredem nuncupare non potuit: nã subscriptio testatoris in prothocolo testamenti nuncupatiui necessaria non est, vt videre licet per domi. Præsidem Couarru. in .c. cum. eses. de testamen. nu. 2. fol. 54. Nec obstitit regia pragmatica quæ necessariam esse contrahentis subscriptionem sanxit: quia illa ad testamenti nuncupatiui scripturam extendenda non est.

Obtinebit ergo Lucæ de pena decisio etiam in testamento in scriptis. Data igitur suspitione tã voluntatis, quam solennitatis, hæc subscriptio suspiciones tollit ex cõtinuata, & enixa, voluntate ex geminatiõne actus orta, & quia actũ qui alias corrui geminatio ista substat. Satis ergo erit quod testamēto in scriptis ipsius testantis, vel testis scientis scribere ita impediti manu scribatur, & ab alio eius manibus dirigatur, alias nullũ erit testamētũ in scriptis & idē tenet Grego. Lup. in .l. 1. titu. 1. par. 6. verbo lo pu-

10. dieffe hazer. & Burgus Pacensis in l. 3. Tauri. 2. parte. conclus. 5. nu. 1190. pagina. 334. vbi latē comprobatur & in nu. 1195. agit de testatore manus trucas habete, qui calamo brachio ligato subscripsit.

Posset etiam attentari, quod cũ in ceteris instrumentis ad eorũ validitatem requiratur quod contrahentes prothocolum subscribant, quod impeditur subscribere propter infirmitatem cum adiutorio alterius, & calamum accipere & subscribere debeat. Nec obstitere videtur huic assertioni. l. 3. Tauri quæ de testamentis substat. tãtũ agit, & hoc casu æquiparat quem nescire, & nõ posse subscribere: qui nimo & in testamento in scriptis idem dicendum: nam ex iam dictis constare videtur, cum posse scribere recte dici qui alterius adiutorio subscribere potest: sed licet hoc iuris esse videatur, ad actum substat. nõdũ animũ flecti æquitas mouet.

11. De voluntate præterea in scriptis redacta sunt & alia exempla notatu digna. Solent namq; defuncti testatores schedulas apud guardianos monachorũ relinquere, in quibus ordo distribuendi bona sua describitur, ad quas se referunt. Valet ergo illa dispositio qua testator iussit id velle præsolui quod ex quãdã schedula manu sua scripta quæ apud custodem franciscorum reposita fuerit consisterit, quæ dispositio captatoria iure dici non poterit: cũ in eius tertij arbitrio nihil conferatur, sed declaratio, tãtũ seu demonstratio scripturæ, ad quam se retulit testator.

Et ita in terminis tenet Bart. in .l. si ita scripsero. ff. de conditio. & demonstratio. cuius opinionem cõmunẽ esse testatur. Alex. colu. pen. lasso.

Ias. nu. 3. Ripa. nu. 2. in .l. ait prætor. §. si iudex. ff. de re iudic. & domi. Anto. Padilla in .l. cum quidam, num. 12. ff. de legatis. 2. qui eos refert, & Socinum in .d. l. si ita scripsero. numero. 3. asserentem omnes in hoc concordare, atq; Bartoli mentem ad hæredis etiã institutionem extendentem post Bal. & Angelũ, citatq; Bellon. cons. 85. numer. 11. istam esse communem opinionem asserentem.

12. Vbi dominus Anto. Padilla hoc extendit ad schedulam etiam testatoris manu non scriptam, modo cõster eam esse de qua testator sensit præstari relicta oportere, post Paulum. in .l. vbi autem non apparet. §. qui illud. ff. de verbo, obli. ga. Ias. in .l. si. nu. 15. C. de fidei commis. communem tamen opinionem esse quod in hæredis institutione non idem sit: cum pro forma institutio requiratur, & ob id satis non esse quod per relationem ad aliud fiat, atq; istam esse communem opinionem testatur Ias. in .l. certum. numer. 1. ff. si certum petatur. post Bart. in .d. l. si. in fine. quem sequitur domi. Præses Couarrub. in .c. cum tibi. nu. 5. de testamen. nisi res illa ad quem relatio sit indubitata sit, nec controuertatur eam esse cuius testator meminit. Vide etiam Petrum Peralt. in .l. si quis in principio testamenti. ff. de legatis. 3. numer. 201. pag. 487. vbi tractat quid si testator se referat ad codicillos modo eius manu sint subscripti, an hoc pro forma, vel solemnitate datum censetur à testatore.

Vide etiam Burg. Pacens. in .l. 3. Tauri. pri. parte cõclus. 2. nu. 218. cũ seq. vbi etiam agit de cõprobatione dictæ schedulæ. nu. 10.

& 111. & num per comparationem, vel patris assertionem probare id sufficiat & nu. 1166, refert aliam egregiam quæstionem de testatore subscribente testamētũ scriptum à consanguineo cuiusdã familie testatoris, cui clauem arcæ clausa tradidit: vt ab ea illud testamētũ extraheret, quod testator clausum habebat, in quo hæres instituta remã sit, & ibi querit Burg. Pacens. num teneat tale testamētum.

13. Verbis quidem dispositionis scriptæ semper adherendum est. l. nõ aliter. ff. de legatis. 3. statuetis nõ aliter à verbis testamenti recedendum esse quam quod de mēte contraria disponentis euidenter appareat: quod generali præsumptione iurisq; regulã nititur, qua canetur quod mutatio voluntatis non præsumatur nisi probetur: vel ea ratione quia mutare quid accidens sit, & accidentia non præsumatur: vt notatur per glossam in .l. si vero. §. qui pro rei qualitate. ff. qui satis dare cogantur. Cuius regulæ & coniecturæ iuris præsumptione roborata hæc sese offerunt exempla.

14. PRIMO loco exemplo est, quod actus potius pro executione & cõfirmatione voluntatis præcedentis, vel actus, quam quod sit nõ consensus interpretari debet. l. 1. §. idem Põponius l. o. i. ff. de positi ibi, & magis mandati actione quia hic est primus cõtractus. de qua re sunt plura quæ scripsit Boeri. decis. 348. nu. 5. & 7. optimus textus in .l. Iulianus. ff. qui satis dare cogantur, ex quo textu notatur secundum vnã lecturam, quod si actus in parte mandato meo, & in parte citra meum mandatũ, fiat quod propter inmixtionem nõdati seu actus mandato meo gesti, valet

R. quod

quod alias non teneret.

16 **SECVNDO** loco sepulturæ legatū vni ecclesiæ factum, & anniuersarium in ea relictum, illi ecclesiæ debetur, & non ecclesiæ vbi postea testator corpus suum sepeliri iussit: ita per notata per doctores in .l. 1. C. de sacrosanctis eccles. tāquam receptū, alios tenentes referens, sequutus tenet Boeri. decis. 176. præcipue si testator nūquam domicilium mutauit. Vt in fine ita fuisse iudicatum profitetur & quod electio sepulturæ quatuor testibus singularibus probetur: post Guido. Papam quæstione. 544.

17 **TERTIO** facit, nam substitutio facta impuberi si sine liberis decesserit, omni tēpore valida est, scilicet, ante pubertatem iure directo, & post pubertatem iure fideicommissi: nec expressa volūtas ex tacita limitatur, nec ex mente expressa tacita aufertur: vt tenet Bar. in .l. Cetero. nu. 17. ff. de vulgari & pupillari, cuius opinio cōmuniter approbatur teste lat. ibi nu. 33. Ripa. numero. 89. Boeri. decis. 356.

18 **QUARTO**, ex eadem coniectura manat, quod licet hæredis institutio diffiniatur prima testatoris dispositio, ad differentiam vulgaris substitutionis, quæ est secunda dispositio, in .l. 1. digests de vulgari & pupillar. .l. 1. titulo. 3. partit. 6. iuncta .l. 1. titulo. 5. par. 6. etiam ex tacita testantis voluntate: licet per verbum instituto fiat, à prima institutione non videtur recessum, sed hæc secunda institutio substitutionis vim habebit, .l. fin. C. de hæredi. instituen. vers. sed siquidem. & vers. si autem: quia licet quo ad gradū, & qualitatē differat, nõ verò quo ad essential. si quis mini bona. ff. de acqui. hæredita.

19 **QVINTO**, volūtas testatoris in dubio mutata nõ videtur maximè in cōtinenti. .l. 3. l. cum qui ff. de probatio. .l. non adea. ff. de condi. & demostra. testibus tamen duobus dubia testāris volūtas probari poterit: vt ex .l. cum virū. C. de fideicommissis. notat domi. Anto. Padi. ibi. nu. 50. vehemētēq; esse præsumptionē ad probandā testatoris volūtatē si testes asserant ipsum testatorē paulo antè quam testamētum cōderet aliquid expressisse ex glo. singulari in .l. si quis in fundi vocabulo. verbo. sed si nõ in corpore. ff. de legatis. 1.

20 Præsumitur ergo voluntas durare, & continuari, nec mutatio eius præsumenda est. .l. Lutus. la. 2. ff. de legatis. 2. optimus textus in .c. maiores ver. dormientes de baptismo. & ibi glo. quem textū & alia iura ad hoc allegat Petrus Peralta in .l. Lutus. numero. 32. ff. delegatis. 2. quia vt ipse post Bartol. notat, consensus est causa cōtinua. vbi. numero. 35. ex hoc infert rationem decidendi ad singularem. .l. sancimus. C. de testamen. in primo responso, vbi sancitum est quod etiam si testamentum confectum fuerit per testatorem à decennio citra ante mortem eius, tale testamentum mortis tempore non reuocatum; firmum manet non obstante temporis longinquitate: quo quidem casu, nec expressa reuocatio sufficeret nisi illa intestamento solenni fieret, & alius hæres in hoc vltimo instituat, vel testator se velle intestatum decedere expresse declararet: vt in eadem .l. sancimus. in secundo responso probatur. vt ex eo iuncta Bartol. annota. deducit idem Peralta. ibidē

21 nume.

nu. 35. & hanc traditionē cōmunē esse testatur ibi Alex. nu. 9. sequitur eam etiā alij quos citat sequutus domi. Anto. Padilla in .l. eana quā nu. 110. C. de fidei commiss.

Et subdit Petrus Peral. d. nu. 35. quod cum non sit præsumēdū quēpiam repēte volūtatē mutasse, si spectū esse testē de subita mutatione volūtatē disponētē: quia in teste id quod verisimile sit attrēdatur: nisi de mutatione volūtatē mulieris deponat per textū in .c. forus. de verbo. signifi. vt notat Decius cons. 163. in causa matrimoniali nu. 11. col. pen. post principiū, quæ ad hoc refert Pet. Peral. & Tiraq. asserentē notādum esse Detij dictū & fortē alibi non esse lectum.

24 Et idem Pet. Peral. in .l. si quis in principio testamētū. nu. 50. vers. illud autem. pagina. 387. idē asserit, si testator factō priori testamēto dicat se velle testamētū ab ipso factū non valere, & ab hæredibus hæreditatē adimere velle: & quod nihilominus teneat testamentum illud, cōmunē faretur. Fallit tamē si tabulæ testamētū incissereperiantur. .l. nostrā. C. de testamētis. l. 1. §. si hæres. ff. si tabulæ testamētū. nu. exta. quod prosequitur Peralta. d. nu. 50. & Suarez. in .l. quoniam in prioribus quæstione. 9. nu. 9. C. de in officio. testam. vbi quid de ingratitudine à testatore expressa.

In priori tamē casu scilicet, quādo non sunt factō testatoris tabulæ incissæ, sed verbo tātum simplex testamenti reuocatio exprimitur, stante lege ordinamenti qua sine additione hæredatis, & hæredis institutione, legata substitūtur secus dicendum esse existimant Anto. Gome. in .l. 3. Tauri nume. 102. dominus Præses ordinum, Anto.

Padilla. in .l. eam quam. nu. 110. C. de fidei commiss. vel, ea ratione, quia communis doctorum opinio ea ratione nitatur: quia testamentum secundum, & sic reuocatio, cum declaratione quod vult testator ab intestato decedere in institutione hæredis nitatur.

25 **SEXTO**, & quod in eadem prima affectione & voluntate præsumatur durare, etiam ille cui post actum furor superuenit: ita tenet notatè Bal. in .l. humanitatis. col. pen. nu. 67. vers. sexto principaliter quæro. C. de impube. & alijs substiti. qui argumento .l. si is qui. ff. de acquir. poss. ait quod cum naturalem affectum ad concubinam habere furiosus non possit, filium ab eo genitum naturalem dici non posse: quem sequitur las. in .l. ex facto. col. vlti. ff. de vulgari. & pupillar. & ideo substitutum non excludet furiosus filius ille, nec conditionem si sine liberis decesserit deficere faciat pro vt naturales regulariter faciant. .l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad Trebelli.

26 Quod intellige in filio furioso post furorem procreato, secus tamen si ante furorem illum gignuerit. .l. hæredibus. 77. §. i. ff. eo tir. ad Trebelli. exemplaris tamen substitutio non extinguitur, aut inualida efficitur, si naturalis adsit filius etiam ante furorem natus: vt tenent Bal. las. & Ripa. num. vltimo in dicta .l. ex facto contra Barr. ibi nume. 44. Lancelo. de exemplari num. vlti. communiter tenent.

28 **SEPTIMO**, ex eadem coniectura continuata voluntatis præsumitur testatorem legata ab instituto, repetere à substituto voluisse .l. licet Imperator. ff. de legatis. 1. quia si primo loco institutum &

sic magis dilectum grauauerit, multo magis substitutos non ita dilectos grauare censetur. Quam rem aliquibus additis exemplis prosequitur Alciatus de praesumptioni. regula. 2. praesumptione. 35. & latè domi. Anto. Padi. in. l. quoties principali. C. de fidei commissis.

29 OCTAVO, ex eadem coniectura deducitur, quòd si pater fecerit maioriā, illamq; vni ex filijs reliquerit, & deinde dicat se aliam maioriā facere, eamq; filio secundo legare causa aequalitatis seruanda inter eos: eadem ratione & voluntate adaequandi quae durare praesumitur: reuocata prima maioria, etiam secunda reuocata censebitur. Ita tenet notanter Grego. Lup. in l. 39. tit. 9. part. 6. ver. reuocat per textum optimum in. l. alteri. ff. de adimen. legatis.

Subdit etiam Grego. Lup. ibidem, quòd si quis maioriā reuocabiliter factam de certis rebus vni ex filijs praelegauerit, & postea factam de eisdem rebus maioriā, alteri filio relinquat, quòd prima videatur reuocata si de ea mentionem fecerit. Pro qua opinione allegat Gios. in. l. Seya. ver. permittitur. ff. de donatio causa mor. & post eam Dylum, subdit tamen quòd Paulus ibi tenet contrarium, volens quòd videatur donare secundo filio, in casu quo primum non haberet, & dicit facere. l. sequens. quaestio. ff. de legatis. 2.

Rem tamen istam difficilem melius diffinit domi. Praeses Couarrub. in Rubric. de testamen. 2. parte. numero. 21. nam aut dicitur dispositio in qua parte Secum institui, vel quam partem ei legauit, in ea Titium instituo, vel eidem Titio, eandem lego: quia

duobus eadem res videtur legata. l. sicut. ff. de adi. legatis, nam totum legatum tunc a primo non ademit legatario: sed eidem socium collegatarium dedit: facit ergo adempta pars legati videtur per translationem in propriam tamen: vt in illa lege dicitur ex A cursij traditione communiter recepta: vt testatur dominus Praeses Couarrub. in. d. numero. 21. columna. 2. bonus textus in. l. Iulianus. ff. de haeredibus instituend.

Si verò dixerit testator quod Sempronio legauit, Titio do: cum eadem res Titio dari non possit, nisi a Sempronio primo legatario adimatur. l. si transferam. ff. de adimen. legatis, ex hac translatione primi legati, expressa reuocatio oritur, atq; hoc casu, locus opinioni Dyni erit. Hoc tamen intellige quando in secundo legato sit commemoratio primi. Oportet tamen quòd eadem solemnitas in secundo testamento adsit, vt ex illo secundo ademptio seu reuocatio tacita primi legati oriatur: nam si secundum testamentum minus solemne sit, modo in eo expressa reuocatio scripta sit: ex eo primum legatum etiam in testamento valido factum reuocatur. l. iure testamento. 18. ff. de legatis. 3. vt dominus Praeses vbi supra magistraliter declarat, & Petrus Peralta in. l. qui testamento. ff. de legatis. 2. numero. 2. & 3. pagina. 475. quod dicit valde signadum nec tradi per doctores quod ipse viderit.

31 In re tamē ista satis vtili, in qua saepe quaeritur num prima, vel secunda melioratio à patre, vel à matre facta teneat, latius verba facere oportet pretium esse decreuissare aliquos

liquos casus sub distinctione comprehensos exhibere destinaui.

PRIMVS distinctionis casus sit, quòd aut pater vni tantum ex filijs duplex legatum fecit, vel meliorem in eodem tamē testamento: quo quidem casu si legatum ex re certa fiat, semel tantum eidem debetur: nec rem & aestimationem petere poterit. l. Meuius. 68. ver. sanè. ff. de legatis. 2. l. 4. tit. 9. part. 6. secus verò si certa quantitas, puta centum, eidem legetur: & colligi possit testatorem, legatum multiplicare, vel augere velle: nam tunc diuersa summa eidem daridebent, eritq; in eis filius melioratus.

Si verò adsit clausula, quod legatum valeat omni meliori modo, vel adsit iuramentum parem vim habentem: si pater in testamento, vel testamento, & codicillis bis filium in quinta suorū bonorū parte meliorasset: cū hæc quota res certa reputeret, eide & quinta pars, & eius aestimatio dari debet: alias secus: quia semel tantū quinta bonorum pars debetur. Quod obtinet quādo ab vno hærede tantū relictu fuit: nam si à duobus relinquatur, si legatarius ab vno aestimationē consequutus fuisset, à secundo hærede etiā ipsum quintū iure optimo consequi poruisset, ex. §. si res. instit. de legatis. per quem textum ista tenet Petrus Paral. in. l. Menio. §. cum qui num. 17. ff. de legatis. 2.

Atq; idem dicendum erit si eadem primo loco simpliciter leget, & iterum non ex eadē causa leget, quia tunc legatum reiterabile est: quia tunc generi per speciem non derogatur. l. Titia. 19. §. qui Marcho. ff. de annuis legatis, vbi per Bart. & docto. & vide Plateā in. l. his Scholaribus. C. de erogatione milita.

annonæ. lib. 12. qui illū textū ad hoc citat & ad quaestiones ex eo infert.

Si verò in vna clausula testamenti filium in tertio bonorum meliorauit, designato in re certa cū vinculo maioriæ, & in eodē testamento in alia clausula simpliciter in eodē tertio eadē re assignata sine alio vinculo meliorauit: illā re tāquam liberā habebit, eo tamē illā vt vinculatam acceptante, semper vinculo remanebit: vt tenet Pet. Peralta in. l. si idem seruus. nume. 8. ff. de legatis. 2. per iura quæ ibi allegat pagina. 171.

Si verò in diuersis testamentis, siue eadem res, siue quantitas eidem legetur: toties debetur, quoties legatur siue in testamento: vt dictis iuribus probatur, siue in codicillis vt ibidē etiam cauetur, & in dicto vers. sed si nō corpus & l. 45. tit. 9. part. 6. si verò minor quantitas in secundo testamento legetur, vel in codicillis eide relinquatur, licet ad eandem causam: puta mēstruos decē alimētorum nomine, secunda dispositio primā tollit: vt in legato alimētorum duplicato cauetur in l. libertis quos testamento. 18. in principio la. 2. ff. de alimen. legatis.

Quod enim dicitur & vulgatis iuribus cauetur quòd posterior voluntas primā tollit, quia ambulatoria sit vsq; ad mortem. l. 1. C. de sacrosanctis eccles. l. cū hic status 30. §. ait oratio. ff. de don. inter vi. & vxorem. procedit quando ambæ dispositiones tam prima quam posterior contraria, vel adeo in compatibiles sunt quòd aliquo concordia fœdere conciliari nequeunt: quia tunc vltima dispositio etiam inter viuos facta, ceteras oprimit, & ammonet: vt per iuniores notatur, in. l. pacta nouissima. C. de

paſtis. vbi Decius. columna. 2. : quod intellige in particularibus vltimis voluntatibus: nam in generalibus in diuerſis teſtamentis ſolemniter confeſtis, ipſo iure abſq; alia extrinſeca incompatibilitatis conſideratione, incompatibilia ſunt, & vltimum tollit primum.

Si verò vltima voluntas particularis aliquo modo cum prima compateretur, & in eadem ſcriptura, vel in alia eidem continuata, abſq; inter medio, aliqua ve immixtione extranei actus fiat: quia tunc vna voluntas prior altera non cenſetur: magis eſt vt a priori voluntate, per poſtერიorem reſeſſum non videatur probat. l. non ad ea. 88. ff. de condi. & demonstra. verſ. quod ſi purè, notat Paulus, Caſtrenſis. in. l. quod traditum. 36. ff. eo. vbi legit dictam. l. non ad ea. columna. 1. numero. 2. & dicit illam ad hoc doctores notare: atq; iſtam eſſe illius verſ. vbi purè communem traditionem poſt Fulgoſium: fatetur etiam Petrus Peralta in. l. ſiquis in principio teſtamenti. ff. de legatis. 3. nu. 107. qui veriore cenſet Rapha. traditionem intelligentis illum textum datis etiam in eodem teſtamento alijs extraneis clauſulis intermedijs, inter primum & ſecundum legatum, de eadem re, eidem factū, & quod ille textus non procedat in diuerſis ſcripturis non ex intervallo factis, & ita in praxi ſeruetur optimis quidem oſtendit rationibus. & in. l. Titia cum teſtamento. §. Lutus Titius. lo. 2. ff. de legatis. 2. numero. 2. etiam tractat & rectè declarat quando vna clauſula eiſdem teſtamenti, alteri clauſula deroget, in quo textu filius &

filia legata præſtare iuſſi fuerunt; & deinde in alia clauſula ea præſtare omnia, filius tantum iuſſus fuit: & ideo prima clauſula generalis vtriq; per ſpeciale grauamitis filij derogatur: quia ambæ eran inimicæ repugnantes, datis etiam alijs clauſulis intermedijs: quia ſi clauſula coniuſta, immediatè eſſent poſta, & inuoluntè ſub vna; conſuetu ſe colliderent, & annullarentur. l. Titius. in principio. ff. de conditio. inſitu. iuxta declarationem Pauli. Caſtrenſis. ibi in principio: & ſi in eadem ſcriptura anterioritas, vel poſterioritas attendi non debeat. d. verſ. quod ſi purè: bene tamen attenditur ſpecialitas ad generalitatis derogationem, quando ambæ diſpoſitiones in cõpaſſibiles ſunt: quando ſuo ordine ſpecialis primo, & generalis ſecundo loco deſcriptæ eſſent, atq; tunc ſpecialis, poſteriori generali derogat, ex textu celebri in. l. cohæredi. 4. 1. §. qui patrem. ff. de vulgari. & pupil: vbi canetur quod ſubſtitutio breuiloça ad eos cui ſpecialiter ſubſtitutum eſt non referatur. Quod procedit præcipuè ſi in remanenti bonorum melioratio facta fuerit, ex his quæ ſcribimus infra verſ. ſi verò pater.

Videndum tamen an legatum in teſtamento factum per donationem inter viuos ſubſequutam reuocetur: & ex. l. Lutus Titius teſtamento. 22. ff. de legatis. 2. deſiſum eſt quod ſi teſtator dicat quod Luti. Titius. Meuius ſuã militiam relinquat, ſiue pecuniã, quæcunq; ex vèditione eius deduci poterit, cū ſuis cõmodis: quã militiã teſtator poſtea vendidit, Meuiusq; eius pretiũ tradidit, in hac facti ſpecie & quaſt. 1. cõſul. reſpõdit in hæc verba exiſti.

exiſtimo pretium militiæ præſtari non oportere niſi legatarius oſtenderit teſtatorẽ & poſt factam ſolutionem iterum eum præſtium militiæ accipere voluiſſe, quod ſi non totum pretium militiæ, ſed partem teſtator legatario dederit, reſpõdit ibi textus reliqui ſuper eſſe exactio nẽ, niſi hæres ab hoc reſeſſiſſe teſtatorẽ oſtenderit: ſubdit etiam rationem: ibi, *onus enim probandi mutatam eſſe voluntatem deſuncti ad eum pertinet qui fidei commiſſum reſuſat.*

Vnde Bart. ibi, poſt Oldral. inducit illũ textum ad quaſtionem quod ſi pater pro filia maritanda centum leget, ſi poſtea cum quinquaginta eam maritet, vel viro tradat, reliqua quinquaginta petere filia mortuo patre poſſit: quia cum pater legatum executioni tradiderit, illud confirmat, non vero dimiſiſſe dicendum ſit, ſubdit etiã: Bart. ibi, magis ſine dubio hoc procedere ſi pater filiæ pro dote legat: cum conſtante matrimonio: dos augeri poſſit, & hoc caſu legari cauſa non ceſſet, quæ ceſſare videretur quando pater minori impediõ legatum illud ſub priori forma factum, pro filia ſcilicet maritanda executioni tradidit. & hæc quidem mens Bartoli fuit ſcilicet, vnũ caſum ex illis magis dubirabilem reddere: quia ſi rectè & non oſcitãter inſpiciatur, in vtroq; caſu idem reſpondit, licet aliqui in oppoſitam ſententiam in priori caſu illũ citent: quare Bart. cum Oldraldo tenet & communiter eum doctores ſequuntur vt teſtatur Petrus Peralta in. d. l. Lutus, numero. 38. pagina. 253. & domi. Præſid.

Couarrub. in. c. officij. de teſtamen. numero. 9. poſt Socin. conſ. 101. columna. 2. volum. 3. ſubdit etiam Petrus Peralta ibi, ob nariuitatem filiorum, huic diſpoſitioni locum non eſſe & bene probat.

Operatur præterea translatio legati de vno in eundem, quod in ſecunda diſpoſitione quus in prima ipſi rei impoſitum ablatum ceſſatur. l. ſi tibi. ff. de adimen. legatis. De qua re, & quid in diuerſis perſonis, & ſcripturis rectè tractat Roderi. Suar. in. l. quoniam in prioribus. C. de in officio. reſtamen. quaſtioni. 7. numero. 8. cum ſequentibus, qui loquitur in terminis meliorationis filio factæ.

SECVNDVS principalis cauſus diſtinctionis eſt, quando prima & ſecunda melioratio in vno & eodem teſtamento, prima in fauorẽ vnus ex filijs, & ſecunda in fauorem alterius factæ fuerunt: & hoc caſu loquitur Cyſyentis in. l. 17. Tauri. columna. 6. numero. 4. qui ait quod hoc caſu ambo concurrant ex. l. cohæredi. 4. 1. §. cohæres impuberi. ff. de vulgari. & pupil. cum alijs iuribus ab eo citatis.

Quare ſi plura legata fecerit pater inter filios, & pro anima, itaq; vniciq; filiorum aliquid relinquat vt ſæpe contingit: omnes cõcurrunt & eo reſpectu quod vnũ legatũ maioris valoris eſt altero, illi: bus plus relinquitur meliorati cenſentur. l. ſi alij. ff. de vſufru. legato: ſit igitur hoc caſu diuifio: ita vt omnes prius loco partis legitime, tantundem capiant quantum filius cui minus legatum fuit capit ex legato illo ſibi relicto: & ex reliquis bonis cætera meliorationes adimpleantur: ita tamen vt omnes iſtæ meliorationes tertie, &

remanentis quintæ partis valorem non excedat, quod & in legibus in sequenti versiculo citatis probatur.

Si verò pater quinque, habens filios tertiam & quintam suorum bonorum partem inter quatuor filios distribuatur, subdatque alterum filium cui nihil relinquit in reliquis bonis meliorare: videtur quod teneat melioratio aliorum filiorum, & quod iste filius ultimo loco melioratus cum alijs concurrere in melioratione tertiæ, & quintæ partis non debeat, & inanis sit eius posterior melioratio: quia appellatione residui vel reliqui, cum nihil superest nihil continetur probat. l. ite quod Sabinus. 17. §. 1. vers. aliter. ff. de hæredi. institu. l. 17. & 19. tit. 3. part. 3.

Sed non idem dicendum erit, si postquam fecit legata quæ tertiū & quintum implebant, vel valore tertij, & quinti excedebat, dicat testator quod quintū filiū meliorat non exprimendo in qua parte: nam tunc cum reliquis filijs in melioratione concurrere debet, quod probat. d. §. 1. vers. sed si expleto ex quo textu probatur quod iste sine parte certa ad meliorationē vocatus, ad medietatem tertiæ, & quintæ partis bonorum vocatus censeatur, & melioratus. ceteri verò meliorati ex prælegatis in alia medietate censeantur, & respectu eius quod unicuique legatum fuerit, & valoris legati, ex medietate altera unusquisque capere debet. Atque idē dicendum viderur, si ultimo loco melioratus, non in residuo bonorum, sed simpliciter in tertia & quinta parte melioretur: nam ex valore tertiæ & quintæ partis, tertiam & quintam particulam habere pro sua melioratione debet, ex. d. lege. quæstio

talis. C. delegatis.

Idē etiam dicendum erit, si pater filiū unū ex duobus quos habebat, quæ etiam hæredē instituit in sua legitima, vel in re certa pro ipsa, in usufructu tertiæ partis bonorum meliorauerit, & aliū filiū pleno iure in reliquis bonis hæredē vniuersalem fecerit: nam ex verbo pleno iure, deducitur eam esse mentem defuncti quod ambo in usufructu cōcurrat, & meliorati sint, & quod melioratio resoluatur: ceterū si alij ultra illos duos filios adsint simpliciter, & non pleno iure, hispano vocabulo cōplida ò enteramente instituti: melioratio illa usufructus tertiæ partis per filiū pleno iure institutū minueretur: vt ex dicta. l. Si alij. ff. de usu fructu legato quam optime deducit Petrus Peral. in. l. 3. §. qui si deicōmissam. ff. de hæredi. instituē. nu. 11. vers. quæ quidē pagi. 137.

TERTIVS casus distinctionis est, quādo à patre duo sunt meliorationes, in diuersis tamen testamētis, vna in fauorem vnijus, & altera in fauorem alterius ex filijs: & tunc vltima melioratio tenet: cum secundum testamentum primū reuocet, & reuocata præterea remanebit melioratio in primo testamēto facta modo in secūdo solēnitatis de iure requisita non deficiat. l. si quis in principio testamenti. ff. de legatis. 3. Quia in re, distinguendum etiam erit ex his quæ supra scripsi. numero. 29. vers. subdit etiam Grego. & vers. sequen.

Quid verò si primo loco melioratus in primo testamento in vita testatoris decessit: vide textū in. §. posteriori instituit. quibus modis testamēta infirmētur & quæ ibi notant doctores & si incapax erat vide. l. 19. tit. 3. part. 6. & l. 2. C. de hæ

de hæredi. institu. & num data recissione testamenti ex his, vel alijs causis prælegata debeantur, vide. d. l. 19. & latè per domi. Præs. Antoni. Padilla. in. l. 1. eā quā. C. de fidei com.

Possent etiam testamenti primi legata & fideicommissa in secūdo testamento approbati, & iure codicillorum tunc subsciri debent. l. posthumum. §. si paganus. ff. de in iusto rupto. Disposita ergo in primo testamento, ad secundum trahuntur, ac si in eo disposita fuissent vt ibi deciditur: quare si in primo testamento cum clausula derogatoria ceterorum testamentorum quæ postea testator faceret, vnus ex filijs in tertia & quinta bonorum parte melioratus sit: nisi in secūdo testamento in quo etiā alius filius in solidū est melioratus clausula reuocatoria prioris clausulæ reuocatoria testamenti specialiter apponatur, primum & non secundum testamentum valebit. l. si quis in principio testamenti. ff. de legatis 3. & ibi communiter doctores notant. Quod procedit nisi ex verbis secūdi testamēti colligi possit testatorem cum secundo, & non cum primo testamento decedere velle: vt si dixerit volo testamentum hoc secundū firmum ac perpetuum esse, vel hoc testamentum præcisè valere volo, vel omnino valere, vel penitus valere, atque mala cuiuscumque illud, & meam istam voluntatem impugnanti in præcor. Quibus verbis, & alijs coniecturis dilectionis, pietatis, aut inimicitia causa, ante statorem secundum testamētum præualere voluisset, iudex arbitrabitur non ostente illa clausula derogatoria in primo adiecta, quarū aliquas cōiecturas cōgessit domi. Præs. Couar. in. 2. parte Rub. de testamē.

nu. 18. vers. prima testamentū cum alijs. dominus Anto. Padilla in. l. 1. ex testamēto. nu. 9. C. de fidei cōmi.

Nam illa præsumptio quæ oritur ex eo quod prioris clausula derogatoria testator non meminerit, ex alijs quidē præsumptionibus tollitur. l. Diuus. ff. de in integrum res in. l. de tutela. C. eo. tit. vbi cauetur quod vna præsumptio, tollit aliā, & ita tenet Petrus Per. subdens, post Socin. nu. 223. quod quæcumque coniectura sufficiant.

Quibus coniecturis deficientibus, necesse erit quod clausula secūdi testamēti, derogatoria clausula derogatoria primi testamēti, clausulas derogatorias in codicillis prius factis adiectas, etiā cōprehendat. Vnde si in primo testamento hæc derogatoria clausula non adsit, sed in codicillis inter medijs inter primū, & secūdū testamētū describatur: etiā si in primo testamento codicillaris clausula appositā sit, etiā si in secūdo solēni dicatur ex clausula derogatoria, videlicet non obstare quocumque testamēto prius facti: relicta in secūdo testamēto non debetur: sed relicta tamen in primo testamēto, quā in codicillis in terminis medijs: quia clausula codicillaris primi testamēti, per clausulā derogatoriā positā in codicillis sequentibus inter medijs, ad robur & confirmationē primi testamēti, cōseruatur. Quæ clausula licet non operetur vt primū, per secūdū testamētū clausula derogatoriā habētē, reuocari non possit: operatur tamen vt derogatoria clausula in secūdo testamēto positā, respectu primi testamēti, ad derogatoriam illorum codicillorum non extendatur: cum de ea specialis mentio facta non fuerit. & ita tenet & declarat post

Angelum de Periglis ibi columna.
4. Petrus Peral. in. d. l. si quis in principio testamenti, numero. 74. quod dicit ibi numero. 73. esse de mente omnium doctorum, ex clausula scilicet, reuocatoria codicillorum, substineri clausulam codicillarem testamenti primi.

Et quibus verbis cōcipi debeat clausula derogatoria primi testamenti vide domi. Præs. Couarru. in Rubri. de testamen. 2. parte. numero. 19. vbi latè & magistraliter huius rei cognitionem per conclusiones resoluit. & numero. 20. vers. 17. approbat communem Bart. traditionem in. l. Diuus. §. licet. ff. de iure codicill. vbi cum testator in primis codicillis dixisset nolo secundos codicillos alias valere quam si mea manu signati, & subscripti sint: nihilominus per secundos codicillos, priores tolluntur: quia ea quæ postea geruntur prioribus derogant: nam intelligunt verum modò in secundis codicillis, prioris illius derogationis, mentio fiat.

Si verò in secundo testamento posthumum nasciturum pater meliorer: in quo testamento ad primum testamentum in quo filium iam natū meliorauit, eo casu quo posthumus nō nascatur se velle reuerti profiteatur: talis ista secūda melioratio præualere debet ex. l. Centurio. ff. de milita. testamen: & tunc relicta in secundo testamento, ab istituto in primo repetita nō censetur: quia primum testamentum (vt Baldus. ibi summat) virtute confirmationis extremæ in secundo testamento posita, tertium censetur testamentum, quod secundo præualet, & primus hæres ex conditione defecta admit-

titur.

Generalis præterea adeptio legatorum in testamēto relictorum, facta in codicillis, ad conditionalia legata extendenda non est: atq; humanius esse ita interpretari respondit Paul. Iuriscōsultus in. l. Paulo Challimacho. 27. §. Pomponius Herminippus. ff. de legatis. 3. quem textum multū ibi, ad hoc notat Bart. Atq; idem dicendum, si primo legatario fundamētator legauit, & sic totum integrale, vt genus, & postea alij vsum fructum leget, & sic partem substantialem: quia cōcurrere ambo in vsum fructu debet: quia vsum fructu deducto primū legatū verificatū nō remaneret: quia nō remaneret nomē fundi. & idem in legato habitationis ex textu in. l. si alij. ff. de vsum fructu legato, vbi notat Bart: nam vt ait ibi textus, de tracto vsum fructu, fundum legare poterit. Probat etiana textus in legato habitationis vni facto, & alij etiam eiusdem domus, in. l. Sempronio ea. 33. ff. eo. tit. quem Bart. ibi dicit mēri tenendū: quia quotidie contingit. Quæ iura notāda sunt: nā regulariter legato generali, per minus generale derogatur. l. vxorē. 39. §. codicillis, & §. felicissimo. ff. de legatis. 3. vbi cauetur quòd in legato generi, per speciem derogatur: legato tamen generis non derogatur per legatum speciei in validum, ex textu menti tenendo secundum Bart. ibi, in. l. medico. §. mulier. ff. de auro. & argen. legato.

35 QVARTVS casus principalis est, quando pater ex causa, & titulo donationis racitè vel expressè. vnum ex filijs in tertia, & quinta bonorum parte meliorauit, & postea eodem modo aliū, in testamē-

to tamen: quo casu, si perfecta donatio extraditione vera, vel ficta non fuit, sed reuocabiliter pro vt regulariter donatio filio facta reuocari potest ex. l. 17. Tauri: & Pet. Peral. in. l. si quis in principio testamenti. ff. de legatis. 3. nu. 97. pagina. 431. tenet (ex. l. cum in te. C. de nona. ante nuptias. & alijs iuribus probantibus quòd iura cōtractus per vltimam voluntatē tolli nō possunt, nec minui stante etiā rescripto Regis modo traditio ad fit: quòd si donatio traditione subnixa nō sit, & testator de illa re donata in alium per actum vltima voluntatis disponeret, atq; eiusdem rei possessionem viuens legatario traderet, prima donatio reuocaretur: quod putat verum, & se nō meminisse in specie tactum esse, id q; colligit ex. l. Lutus. 90. ff. de legatis. 2. quòd licet donatio iure cōmuni attēto si filio in potestate nō fiat, sine traditione perfecta sit, nihilominus ex. l. quoties. C. de rei. vendi. legatarius cui eadem res legatur, & traditur, præferendus est.

Sed idem in loco ordinario. d. l. quoties. col. 4. nu. 16. tenet Iaf. vers. limita tamen. cum vers. imo fortius. qui post Alberi. in Rubri. C. de donatio. col. 1. in fine. vers. quid si faciēs tenet: quod si fiat donatio in testamēto: quia testator dicat se inter viuos donare rē quā in testamento relinquit, constituēdo se pro illis quibus legat tenere, & possidere ac donationis iure valere, & reuocari inter viuos: quod si postea aliqua bona ex illis inter viuos donet & tradat, illa prima dispositio & traditio tamquam irreuocabilis tenet, quos sequutus citat Tiraq. de iure constituti. in prima partē,

in principio. numero. 23. domini. Præs. Couarrub. in. 2. parte Rub. de testamen. col. si. in fine.

Sed fatendum quidem est Alberici responsū non ad id ad quod Peralta quæstio tendit concludere: cum Peralta eo casu loquatur quo legatario rem legatam testator non in ipso actu testandi, & legandi, sed postea ex interualo tradidit: quo casu succedit dubium an ex hac traditione irrevocabiliter donasse censeatur, etiam si non exprimat se animo donandi tradere: cum quia vt scripsimus libro. 2. cap. 3. §. 1. numero. 87. datum a patre, filio, simpliciter causa donationis non expressa, gratia tradendi in vira pro legitima presumēdū est, tum quia Albericus & qui cum sequuntur eo casu loquuntur quo causa donationis in traditione reuelata ficta exprimitur. Et idem dominus Præs. Couarrub. in loco relato & Petrus Peral. in. d. l. Lutus. 1. ff. de legatis. 2. numero. 2. cum alijs post doctores communiter receptum esse fatentur contra glos. in. l. legatum. 1. ff. de legatis. 2. & Dynum asserentes, per traditionem legati veram, vel fictam legatum in donationem irrevocabilem inter viuos transire.

Quam ob rem in terminis meliorationis irrevocabile esse legatum meliorationis & dotis si patet verè, vel fictè res meliorationis tradat Peralta ibi respondit numero. 19. pagina. 244. & numero. 20. Et licet hoc asserat procedere in puncto iuris etiam si in traditione pater de legato, vel vltima voluntate meminerit: fatetur tamen doctores contrarium communiter tenere atq; affirmare, eo tantum casu irrevocabile legatum

legatum effici, quo simpliciter nulla commemoratione testamenti, vel ipsius legati traditio fit, atq; hoc casu indubiè in praxi obtinere posse quod .l. 17. Tauri locum sibi vendicet etiam in dispositione & melioratione in vltima voluntate facta, vt irrevocabilis etiam efficiatur traditione: ea etiam ratione quia & lex illa etiam in vltima voluntate in principio loquitur, per quod principium suppleri lex illa debet ex .l. regula .s. ff. de iuris. & facti ignor. ibi, nam. initium legis generale est, & præterea quia gratia frequentioris vltus lex illa exemplum in donatione proposuit.

39 Sed hæc viri doctissimi interpretatio vel ea ratione mihi placere non potest: quia iura communia euerteret ac corrigeret: eius ergo argumentatio & declaratio ad iuris correctionem admittenda non est. Atq; ita postquam hæc scripti & ad manus meas venit tractatus vtilissimus, pariter & elegantissimus de Hispanorum primogenijs, reperij dictam cõmunem opinionem sequi dominum Ludou. Molina. in lib. 4. illius tractatus, c. 2. numero. 18. in fine, & Petrij Peraltae traditionem ad dictam legem Tauri supra relatam veram non esse asserentem, loquuntur enim doctores quando traditio, non in ipso actu testandi, sed eo iam post testamentum in vita perfectio fit: nam tunc vltimæ voluntatis commemoratio in ipso actu testandi inest: quare vltimæ voluntatis naturam sequi necesse est: vt non obstante traditione reuocabilis remaneat: nam & donatio causa mortis traditione etiam munita hac eadem ratione reuocatur: vt omnes tenent. Istam igitur esse defuncti voluntatem

indubio præsumendum erit, & nisi contrarium constiterit ita interpretandum:

40 Vnde si in ipso actu testandi res ipsam legatam donatione inter vivos donare testator asserat, eam quæ traditione vera, vel ficta putaper constitutum munit, adeo irrevocabilis efficiatur, quod per aliam donationem etiam vera traditione fulcitam, illam renocare minime possit: nam hæc dispositio nõ quidem dubia, sed certa, & expressa est, ex donationis causa expressa. Difert ergo assertio ista à præcedenti: vt tenent Alber. Iaf. Tiraq. & dominus Præses Couarrub. supra in numero. 37. citati: qui ita, & rectè quidem respondent: vel ea ratione moti: quia donatio in vltima voluntate fieri possit: vt tenet Glosa in .l. haredes palam .s. vltimo vers. alienum. ff. de testam. quam ibi communiter doctores sequuntur pro vt testatur dominus Præses Couarrub. dicta Rub. de testamentis in. 2. parte. columna vltima. Alex. & Iaf. in .l. cum antiquitas. C. de testamen. numer. 4. & .l. is: citat doctores qui glosam illam sequuntur, & Roma. cons. 171. columna. 5. vers. aliquando, qui istam esse omnium sententiam testatur.

42 Sed cum hæc res difficilis quidẽ, & quotidiana sit, sub distinctione eam comprehendere operè praxiũ erit: qui enim casus distinguit, veritati proximus est: vt ex Seneca refert Salyc. in præmio. C. col. 3. ideo distinguendum erit, quod aut traditio nullo alio actu præcedenti cui applicari, & referri possit fit: & tunc aut aliqua legalis causa adest: puta si pater simpliciter nulla traditionis causa expressa tradat & vt

& vt supra scripsimus lib. 2. cap. 3. s. 1. nu. 8. causa tradendi legitimam vel eius partem, à patre res datae censentur: etiam si sine alia causæ expressione pater bona sua inter filios diuidat: cum hæc traditio & diuisio, vim testamenti habeat, & consequens sit quod reuocari possit, etiam si pater se nõ reuocaturum iureiurando promitteret: magis ergo erit quod melioratio reuocabiliter cessatur ille cui maior pars à patre data fuerit: quia in ipso testandi actu facta sit, cuius naturam traditio sequitur.

Aut pater post ipsum actum testandi in quo filium meliorauit, & ex intervallo simpliciter, & sine testamenti commemoratione verè, vel fictè bona æquivalentia tertio bonorum tradit: & hoc casu, verè quidem irrevocabilis adeo melioratio remanet, vt nec per secundam meliorationem etiam traditione fulcitam, & inter vivos factam, reuocari possit, nec indubio reuocata censetur. Et hoc casu procedit quod scribunt Petrus Peralta, & doctores supra relati: nec causa solvendi legitimam traditio facta tunc censetur: cum ex illo præambulo testamento, etiam reuocato, quod non nisi causa meliorationis factum fuisse interpretari possit.

Aut pater fecit meliorationem ex causa donationis inter viuos traditione minimè fulcita: & reuocari etiam de iure communi poterit, extraditione alteri filio cui postea tertium, & quintum legauit & tradidit facta: iuxta opinionem Petrij Peralta à nobis supra relatam numero. 36. quam non tactam esse dicat. Quod intellige procedere modo hæc traditio duo cõtineat, primo, quod in ipso actu testandi non

fiat, sed postea ex intervallo: secundo quod nulla facta vltimæ voluntatis commemoratione fiat, iuxta cõmunem doctorum traditionem de qua. nu. 38. meminimus: vt in terminis meliorationis idem tenet Anto. Gomez. in .l. 17. Tauri. nu. 24, & Tellius Ferdin. ibi. nu. 85. cum sequen. domj. Ludou. Molina in loco relato. lib. 4. c. 2. num. 18. Anto. Gomez. lib. 1. varia. resol. cap. 12. numero. 4.

43 Aut pater in testamento vnum ex filijs in tertia & quinta bonorũ parte meliorat, subdens, quod ex donatione inter vivos hoc dispositio: quam cum traditione vera, vel ficta statim in ipso actu testandi seu donandi perficiat: & hoc casu per testamentum, vel aliam donationem inter vivos reuocari non poterit: nam vt supra scripsimus numero. 41. in testamento donatio inter vivos fieri potest: & cum iam sit causa dispositio expressa, & titulus donationis cui referri traditio debeat, vel multum ideò causa iste à præcedentibus distat: quia nõ commemorationis legati, vel alterius vltimæ voluntatis traditio illa facta fuerit. Nec obstitit quod in ipso actu testandi fieret, vt ad vltimam volũtatẽ referenda donatio sit: nõ hoc procederet in casu dubio: secus verò in hoc certo casu, & dispositione certa, expressa q; causa donatio: nam in rebus certis & claris cõiecturis locus nõ est. l. cõtinuus. s. cū ita. ff. de verbo. obligati. o. l. illæ aut illæ. ff. de legatis. 3. & hoc casu loquitur Alber. in .d. Rub. C. de dona. Tiraq. & dom. Præf. Couar. à nobis supra. nu. 47. citati. Aut pater in testamento iure prælegati, filio tertiã & quintã bonorũ suorũ partem relinquit, illiq; promissit, se illam melio-

melliorationem nō reuocaturum, vel mutaturum, & in pœnam mutationis testamenti, irreuocabilem donationem dictæ tertiæ & quinta partis eidem fecit: & nihilominus pater talem donationem, seu melliorationē etiam traditione vera vel ficta munitam, reuocare poterit ex communi omnium sententia in .l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de verbo. obliga. nam causa iste vel multum à precedenti difert: cum legatum principale, fuerit, & donatio accessoria, in pœnâ contrauentionis adiecta: Resoluta namq; dispositione principali per reuocationem subsequutam, & ipsa pœna resoluta remanet: cū quia ex ea libera testandi facultas adimatur, tum quia lex auaritiam captandi tales dispositiones, & promissiones, non mutandi vltimas voluntates sollicitè reprimat: vt veluti quadam violentia, & suasionibus importunis, non oprimentur: nec ab eis libera & disponendi, & mutandi dispositiones auferatur vt supra diximus, & ex Alex. conf. 25. lib. 3. istam esse communem omnium opinionem Proferitur domi. Præses Couarrub. in .2. parte. Rubri. de testamen. nu. 17. idem testatur Romanus conf. 171. col. 5. vers. aliquando. Quod ea etiā optima ratione probat dominus Præses Couarrub. ibidem. nu. 13.

45 vers. tertia cōclusio: quia ea quæ ad actus executionem exprimitur ipsam dispositionē minimè augere videntur, ex textu celebri in clemen. 1. depræben. quem ad hoc plures ab eo relati allegant.

Et licet. Paul. & Alex. in .d. 1. stipulatio. & Philip. Franc. in regula quod semel de regulis iuris. hanc pœnâ reuocationi certi legati adij

ci posse, licet ratione totius testamenti apponi non possit, & pleriq; alij dixerint frequenter: vt profertur idem dominus Præses Couarrub. & hoc etiam teneat Rom. d. conf. 171 subdit tamen dominus Præses quod substinere contraria opinio possit ex fundamentis quibus illam Molineus ab ipso relatus sequutus defendit, constanter asserens, iniuriam esse donationem in pœnam reuocationis certi legati factâ, etiâ si pia causa favor addit.

46 Quam Molinici assertionem, & si de eo nō meminerit optimis quidem fundamentis sequutus probat Petrus Peral, in .l. si quis in principio testamenti. ff. de legatis. 3. nu. 134. cum sequen. atq; eam esse frequentiori calculo approbatam ostendit, & nu. 137. in fine. hoc testatur ea potissima ratione motus: quod tam in particulari, quam in vniuersali dispositione, testatoris voluntas libera esse debeat.

47 Vbi infert ad declarationem. l. 22. Tauri quæ hodie habetur in noua legū Regni collectione. l. 2. tit. 6. lib. 5. qua sancitum est quod si pater melliorare, vel nō melliorare alium quem ex filiis suis promississet, hoc pactū seruari debeat, quod illa lex intelligi in dispositione tantum inter viuos debeat, secus tamen si id in vltima voluntate pater promittat: cum ex hoc sibi liberam facultatem testandi, & mutandi testamentum adimat: vt ipse ibidem declarat, nu. 138. quem omnino videt, quia latè copiosè, & magistraliter more suo loquitur.

48 Supra dictâ tamē obtinent, quando specialis mellioratio prima in donatione reuocabiliter facta, per aliam specialē dispositionē legatum scilicet, vel donationē reuocatur: & fit

& sic in dispositione speciali de re inter viuos reuocabiliter donata, vel causa mortis procedit: secus tamen si facta priori mellioratione in donatione inter viuos, vel mortis causa reuocabili, postea dispositio generalis vt hæredis institutio fiat: nam per eam non reuocatur specialis donatio: vt tamquam remuneratissimâ, ac receptam post Aretinum. conf. 74. columna penul. & Aymonem conf. 144. tenet & declarat dominus Præses Couarrub. in .3. parte Rubric. de testamen. numero. 19.

49 QVINTVS casus principalis distinctionis est, quando pater primam melliorationem in testamento in fauorem vnius ex filiis fecerit: & postea secundam in contractu donationis alteri filio reliquerit: & magis est quod hæc secunda mellioratio de eadem re certa, vel de eadem tertia, & quinta parte bonorum præualeat: quod, tam iuribus supra citatis probatur, quæ ex .l. rem legatam. ff. de adimen. lega. ibi, si testator viuos rem legatam alii donauit omnino legatum extinguitur. qui textus morale rationem reddit, probat etiam regia. l. 40. tit. 9. part. 6. l. 17. codic. tit. Quod extende, vt in donatione etiam inutili obtineat. l. legatum. §. hortos. ff. de annuis legatis, quia prima reuocatur, etiam si testator rem ipsam post alienationē redimat, l. cū seruus. ff. eo, tit.

50 Quod obtinet, etiâ si prior mellioratio in donatione causa mortis facta fuerit: quia per huiusmodi voluntariam alienationem reuocatur, iuxta communem doctorum opinionem: vt testatur domi. Præses. Couarrub. in Rubri. de te-

stamen. in .3. parte. numero. 19. quod secus esse inquit in generali dispositione, puta in hæredis institutione subsequuta: quia per eam specialis dispositio non reuocatur: vt ibi post Areti. & Aym. declarat.

51 De qua re, & circa intellectum dictarum legum regni videre licet Petrum Peral. in .l. Lutus. la. 1. ff. de legatis. 2. nu. 28. pagina. 249. vbi declarat, quod alienatio excussa necessaria fieri dicitur, quando per titulum onerosam fit, etiam si voluntariè fiat: & ex causa lucratiua facta videatur: quando per titulum lucratiuum facta fuit: & hæc dicit mirabilem, & extraneam considerationē. glo. in .l. rem legatam. ff. de alimē. legatis, in fine. quæ in illis Regni legibus approbatur, ex qua lege re legatâ, & .l. fideicommissa. §. si rem. ff. de legatis. 3. l. legatum. ff. de adimen. legatis & .d. l. 17. tit. 9. part. 6. tenet in terminis istius melliorationis factæ primo filio in testamento; quod per donationē subsequutâ, vel melliorationē alteri filio factâ, prima mellioratio adimatur: quia ex rei legatæ subsequuta alienatione, etiâ si contractus non teneat, legatum reuocatur. l. pater §. hortos. ff. de adimen. legatis.

52 Si verò testator qui in testamento disposuit legata faciendo, & institutiones, postea omnia bona cum reservatione tamen disponendi pro anima de aliquibus bonis, alteri donet, dubium est an ex hac generali donatione legata in testamento facta reuocentur? & Petrus Peralta, in .l. si quis in principio testamenti. ff. de legatis. 3. numer. 49. vers. amplia. 14. pagina: 385. respondit, quod ex hac generali donatione testamentum nō reuocetur, quod deducit à contrario sensu, ex .l. stipu-

stipulatio hoc modo concepta. ff. de verbo. obligatio. post Ias. hoc idem tenentem, cont. r. 4. 1. volumine primo iuncta. l. 69. Tauri, qua sancitū est omnium bonorū etiam presentium tantum, donationem non tenere.

Inualidam tamen, & captiosam esse donationem istam Peralta asserit tunc, quādo disponens cū illo testamento, & alio non factō, in quo secūdo de reservatis disponat decessit: & quia de reservatis nō disposuit, bona illa reservata admixta, & incorporata cum ceteris bonis remāserunt: donatio ergo omnium bonorum inutilis, & à iure sola & reprobata remansit.

53 Quod secus dicendum asserit si uniuersa bona testator post testamentum vendat: nam tunc ex pretio testari quidem poterit: ut rectè colligit ex verbis Bartoli, & Dynia. l. hereditarium. ff. de bonis auctororū iudicis possidē. iuncta. l. scripturiosam. C. de contrahen. emptio ne, nisi talis donatio à patre filios habente facta fuerit, de qua re videre etiam licet Roderi. Suar. in. l. post rem iudic. quæstione vltima per totam maximè in fine.

Si verò melioratio ista omnium bonorum, à patre vni ex filijs facta traditione munita non sit: cum reuocabilis sit, magis est ut testandi facultatem non adimat: iure ergo, & quidem optimo, ex l. 27. Tauri ad tertium & quintū si non reuocetur reducitur.

54 Sextus casus principalis distinctionis est, quando ambæ donationes, seu meliorationes tertiæ & quintæ partis bonorum, in contractu inter viuos puta donationis sunt: & aut in vno eodemq; contractu & instrumento sit dispo-

sitio ista: & hoc casu, vide quæ in primo membro principalis distinctionis supra dixi.

Aut in diuersis contractibus distinctis, vna melioratio in vno, vni filio, & altera alio, ex tertio & quinto bonorum sit: & hoc casu loquitur Cysuentes in l. 17. Tauri numero. 4. vers. si tamen vnus: vbi dicit, quod in casu quo prima melioratio reuocabilerat, generalis melioratio tertiæ & quintæ partis bonorum, per specialem particularem de certis bonis factam derogatur: siue primo generalis melioratio præcedat, siue sequatur. Per textum in. l. quoties. C. fami. hercis. & per notata per Bartol. in. l. seruum. 6. §. si. in fine. numero. 5. ff. de legatis. 2. vbi tradit quod si legetur vni hereditaria species, & alteri pars bonorum, vel hereditatis: illa species de genere deducta censetur: ex regula illa distante quod generi per speciem derogatur, per iura quæ ibi Bartol. citat. Atq; idem & rectè quidem respondit idem Cysuentes in. l. 26. Tauri. columna vltim. ad quod est bonus textus, in. l. alimentaria. §. Basilicæ. ff. de alimen. & ciuilijs legatis, vbi cauetur quod in legato non reiterabile, generalis dispositio, ad ea non refertur de quibus specialiter prouisum est & l. si Stichus ff. eodem. de qua re videre etiam licet longam illam Bartoli distinctionem in. l. quæsitum. §. si quis fundum. ff. de fundo instructo.

Prima tamē melioratio generalis tertiæ, & quintæ partis bonorū, quæ traditione vera, vel ficta: puta per cōstitutum vel præcarium, vel instrumenti donationis traditionē muni-

55. munitur, per particularem donationem subsequutam, alteri filio facta. Etiam non minuitur stante. l. 17. Tauri hoc disponente.

Et licet alias iuxta glosam communiter receptam in. l. illud. C. de sacro sanctis ecclesiæ, donatio absentis facta irrevocabilis non sit, sed donec acceptetur ab illo reuocari possit: ut tenent communiter doctores in. l. qui Romæ. §. Flavius hermes. ff. de verbo. obligatio. nisi notarius absentis nomine donationem illam acceptet: ut ibidem doctores scripserunt, & tamen quā receptū tradit & alios refert tenentes Domi. Præses Couarru. in. 3. par. Rubri. de testamen. nu. 13 hoc intelligens post alios doctores non modicæ authoritatis modo eius cui donatur ratihabitio sequatur: hodie tamen ex Regia. l. illa. 17. Tauri. etiam ratihabitio & acceptatione sequura, talis donatio vel melioratio, quæ traditione vera, vel ficta fulcita non sit, reuocari à patre iure optimo poterit.

56. Si verò simus in actu in quo necessaria esset alterius licentia Regis scilicet, vel mariti, an per primum actum traditione non munitum licentia expiret? scribimus infra. nu. 61.

Sed hæc ratihabitio nihilominus non parum operatur: nam si in donatione absentis facta, traditio ficta. puta per cōstitutum ad sit, licet à notario fuerit acceptata, talis acceptatio non operabitur quo minus ante donatarij acceptationem, seu ratihabitionem omnino donatio prima, per secundam tolli possit, si hæc secūda vera traditione ante acceptationem primi donatarij muniatur: ut tenet

communiter doctores: ut fateatur Dominus Præses Couarru. in dicto. nu. 13. Reuocatur tamen prima donatio per secundam alteri, de eadem re facta non alias, nisi secunda donatio traditione vera muniatur. Quinimo & si in partis presentia prima donatio fiat, quia presentia vim acceptationis obtinet, ex clausula constituti iuncta partis presentia irrevocabilis omnino efficitur: ut post Decium in Rubri. C. de pactis. tenet Dominus Præses Couarru. in loco relato.

57. Et Tiraquel. latissimè in tractatu de iure constituto. limitatione. 30. per totam, qui non paucos ad id quod supra de constituto dixi allegat. & ampliatione. 27. & ampliatione. 30. post Guidonem Papam constanter asserit quod si in fauorem duorum fiat cōstitutū, in primi tantum donatarij fauorem operabitur: ut Guido Papa cōcludit in decis. 512. Verbi gratia, Petrus rem quampiam Paulo donauit quandiu vixerit, & post eius

58. mortem Andree, iuxta l. quoties C. de donatio. quæ sub modo & eorum nomine se constituit possidere, & Tiraq. citat Bertran. conf. 276. viso casu. eolu. 2. nu. 4. lib. 1. & Corneum. conf. 173. eolu. 5. in fine. lib. 2. idem tenentes, & secundum hanc sententiam iudicatum fuisse in curia Senatus Parisiensis restatur cōtra Decium conf. 239. eolu. 2.

Hæc tamen Guidonis sententia in melioratione in specie in qua loquitur facta scilicet Petro, & post eius mortem Andree, vel Titio filio suo, & filio suo maiori natu, & descendenti ex eo iure maioria, non procedit ex his quæ libro. 2. c. 4. in pri. nu. 11. scripsimus: cū

Guidonis sententia in suo casu tantum obtineat scilicet: cum queritur an possessio transferatur: & nos agamus an contractus donationis, seu meliorationis, vel maioria constitutio perfectus, & irrevocabilis efficiatur: nam stantibus regni legibus per primi vocati clausula constituti, acceptationem, quo ad alios etiam substitutos, donatio seu melioratio iure maioria facta irrevocabilis efficitur. Hæc enim determinatio seu dispositio unica cum sit, plura determinabilia respiciens, pariformiter determinari debet. I. in hoc iure. ff. de vulgari & pupill. cum late à nobis traditis. lib. 2. c. 2. nu. 100. nec obsistit. l. 17. Tauri. ibi, *ala persona a quæ labiziere, o a quæ su poder ouiere.* quia verus ni fallor sensus illius legis est, patrem scilicet, meliorationem revocare posse, nisi verbis, vel factis verè, factè vel præsumptivè collegi possit se irrevocabiliter disponere velle. Cuius dispositionis ibi subdit exemplum, non ergo inducendæ formæ, sed frequentioris usus gratia loqui censetur: iuxta id quod scribimus in libro. 4. c. 4. nu. 12. tuta ergo videtur hæc assertio quam scripsit Suarez in. l. quoniam in prioribus. quæst. 8. quem alij licet non his fundamentis sequuntur. Facit præ inde. d. l. 17. Tauri ibi, la pueda reuocar si quisiere, quæ permissivè, & sic in fauorem patris loquitur, pater igitur sibi legem istam quod non possit illam revocare imponere poterit: vt rectè declarat Petrus Peralta in. l. cum pater. s. à filia. nu. 32. vers. subdeducitur, ubi quid in clausula de non contrahendo. dom. Ludo. Molina de Hispan. primoge. lib. 4. c. 2. num. 40.

Ea tamen quæ diximus circa diminutionem vel extinctionem, meliorationis iam factæ, eo casu intellige quo mortis patris tempore bona eius diminuta non reperiuntur: ceterum si diminuta reperiuntur cum ex. l. 23. Tauri quæ hodie in noua legum collectione habetur in. l. 7. titu. 6. lib. 5. valor tertij, & quinti secundum tempus mortis considerari debeat, diminutio ex post facto contingens ipsas meliorationes, & maioratus institutiones vsq; ad tempus disponentis mortis minuit, easq; ad eius patrimonium reducit: ex debitis ergo tam ex contractibus, quam ex delictis postea ortis meliorationis, vel maioria ante factæ diminutio fit: vt filiorum legitimæ omni tempore salua sint: & in earum fraudem aliquid fieri non possit: vt verificatur verba notabilis & ad hoc nõ considerata. l. 8. titu. 4. par. 5. ibi, *en tal mane ra que toda via finque en saluo a los hijos la su parte legitima tambien en vida de su padre como despues de su muerte.* Cum ergo in cæterorum filiorum fauorem dicta. l. 23. Tauri ædita fuerit à patre præstito etiam iuramento renunciari non poterit: vt rectè aduertit Dominus. Ludo. Molina in libro. 4. de Hispano. primoge. c. 2. nu. 83. contra Felium Ferdin. in. d. l. 23. Tauri. nu. 4. Nõ ergo nisi filio meliorato renuntiatio ista etiam iurata nocere poterit: vt notatur per glo. & doctores in. c. si diligenti: de foro. cõpetenti & in. c. cum cõtingat de iure iurati: & ex congestis à Tiraquell. in præfatione. l. si vnquam. C. de renocan. dona. num. 92.

Nunc

59. Nunc queritur, pater cum regia facultate maioratum instituit eo pacto, quod etiam ob læsa maiestatis crimen, illum non amitteret, sed ad sequentem vocatum reuerteretur: sed postea ex alia regia facultate aliqua ex eisdem bonis ab illa maioria extraxit: vt ex eis, pariter cum alijs aliam maioriam stabiliret, illamq; alteri filio relinquit, eo pacto adiecto quod istig maioriam possessor ob læsa maiestatis crimè illam amitteret, nec ulterius cauit, ad quos tali casu maioriam bona transirent, num bona istius secunda maioriam ob læsa maiestatis crimen confiscari, vel ad primam maioriam reuerti debeant? & Grego. Lupi. in. l. 6. titu. 11. par. 6. verbo quæ la non puedan vender, colu. penù. in fine. & si. in prin. vers. quid autem, quæstionem istam late, & optimis quidem pro vtraq; parte fundamentis adductis prosequitur, atq; illam iterum transcribit in. l. 3. titu. 13. par. 6. glo. magna. col. fi.
60. Et in. l. 6. dicta glo. verbo. quæ la non pudieffe vender, subdit aliam quæstionem, quod si pater habens antiquam maioriam cù regiala cultate, ab illa, bona aliqua extrahat: vt secundam maioriam stabiliret: mortuo filio cui relicta fuit secunda maioriam, tenet quod licet in vita patris filius ille mortuus fuerit, bona illa ad primam non reuertatur maioriam: nisi quod hæc fuerit patris voluntas appareat, vt si Regis facultas ad hoc patri data fuerit, nisi esset casus in quo facultas regis necessaria non esset: quia tunc patris voluntas sufficeret.
61. Aduertendum tamen circa id quod supra. nu. 55. scripsimus vers. prima tamen melioratio, quod si

simus in actu, donatione, seu melioratione, in quo alterius licentia necessaria sit, per primum actum etiam traditione non subnixum licentia expirat, vnde consecuta secunda donatio vel concessio, etiam secuta traditione facta, prima non præfertur, nec illam tollit, quia secunda sine licentia facta cõsetur: vt ex verbis Baldi. in. 6. si facta in. titu. Si de feudo fuerit cõtreuer. inter domi. & agna. colu. prima. vers. sed quid si vendidisset notat Grego. Lupi. in. l. 50. titu. 5. par. 5. verbo. dos vezes. colu. 2. vers. aduerte. ex hoc inferens ad maioriam cum facultate regia factam, quod si primo filio relicta, irrevocabilis fiat, etiam notidum traditione sequuta, & secundo filio cui secunda maioriam secuta traditione dara fuit præferatur: quia hæc secunda sine licentia facta censetur. Quod Baldi dictum, in actu tantum iam consummatu, qui ex consensu tantum abiq; traditione perficitur, & irrevocabilis efficitur, procedit: secus verò in casu in quo Grego. loquitur quando scilicet, actus primus nondum consummatu esset: Gregorij ergo assertio sublineri quidem non poterit: vt scribimus in. 6. ultimo illius capituli vers. quod & cõfirmatur. nu. 22. ex. l. 4. Tauri: ex qua maioriam etiam Regis facultate stabilita reuocari potest: & quod Gregorij opinio vera non sit, ex eiusdemmet Gregorij Lupi. assertione conuincitur. in. l. 32. titu. 9. par. 6. vers. no valdra. colu. 10. vers. quid autè si quis fecit, vnde idem Grego. Lupi. in. l. 50. glo. eadem, eo casu quo maioriam traditione perfecta fuerit, vel cauta onerosa interuenerit. Baldi responsu.

S 2 procè

62 *procedere fatetur. & idem asserit in. l. 2. titu. 1. par. 6. verbo extraneo. verfi. Sed iuxta hoc: vbi cōcludit quōd per secundam maioriam absq; regia facultate factā, prima alteri filio etiam cum Regis licentia instituta, reuocata censeatur.*

63 *Subdit præterea Greg. Lup. in. d. l. 5. o. ti. 5. par. 5. verb. dosvezes, quōd facta constitutione maioriam inter viuos donatarius agere poterit vt sibi tradatur, quod dicit probari in d. 5. si facta, quod procedere poterit quando irrevocabiliter facta fuit.*

64 *Quæstionis est, quid si pater in primo testamento maioriam instituat, eamque filio natu maiori relinquat, etiam vltra tertiam bonorum partem, Principiq; supplicavit vt eius dispositionem confirmaret, & deinde postea ignorans, seu oblitus, quōd ad eius supplicationem à Principe confirmata fuerit, in secundo testamento eidē filio tertiam bonorum partē relinquit, an ex hoc maioriam prima reuocata præsumatur? & quōd non censeatur reuocata respondit Grego. Lupi. in. l. 2. 1. titu. 1. par. 6. verbo. el testador se mouio. vel ea ratione motus: quia voluntas patris ea fuerit vt huic filio faueret, post Alexā. conf. 104. volum. 4. quia inducta ad augendum, diminutionem operari non debent.*

65 *Præterea quaritur, quid si pater in testamēto maioratum instituit, sed postea pœnitentia ductus in secundo testamēto, in quo filios suos æqualiter hæredes instituit, illum reuocet, illo filio maiori natu cui*

66 *in primo testamento maioriam relinquit præterito, vel nepote ex eo mortuo, nū maioriam illa reuocata*

censeatur? & quod nō censeatur reuocata respondit Grego. Lup. in. l. 2. 2. titu. 1. par. 6. verbo extraneo: vel ea ratione motus quia ex testamento secundo adiri hæreditas de iure comunum nō possit. Ad cuius declarationem, & intellectum remittit ad Alexandrum in. l. hac cōlutissima. 5. Si quis autem. C. de testamen. Vide etiam quæ scripsimus in libro. 4. capi. 1. nu. 25. cum sequenti.

67 *Sed quid dicēdum erit in melioratione in cōtractu donationis de re aliena facta? vide glo. in l. in adibus. 5. ff. de donatio. l. 5. titu. 5. par. 5. Et Roder. Suarez. in. l. quoniam in prioribus. in limit. 5. nu. 13. vbi tenet quōd si dominus rei donatæ consentiat, tenet talis donatio ex. l. fratris. C. de donatio. vide etiam Philip. Franc. in Rubric. de testamen. in. 6. nu. & Grego. Lupi. in. l. 53. titu. 5. par. 5. quid dicēdum de donatione rei aliena à Rege facta.*

68 *Quid vetō si maritus rem alienā filio suo leget, & vxor eandē rem alteri filio leget, & tradat, vel filius illā possidebat? & videtur quod vxoris donatio præualeat & sic secūda. Si vero illa res data erāt marito, prima donatio à marito facta præfertur: etiam si in vtraq; donatione traditio ex intervallo sequatur: argumento textus in. l. Si non dominus. ff. qui potiores in pignore habeantur & l. 32. titu. 13. par. 5. nam licet teneat legatum rei alienæ, & hæredes vel rem legatam vel eius æstimationem præstare cogendi sint. l. cum alienam. C. de legatis. l. 11. titu. 9. par. 6. ea ratione utilis erit quæstio ista, quōd si ab hæredibus empta sit ad hunc effectum illam scilicet tradendi legata-*

gatario, iuxta dictarum legum distinctionem: vnus ex legataris, in ipsa re legata & empta habēda & sic in interesse affectionis.

69 *Sed quid sit dicēdum, si prima melioratio iure legati vel donationis, vni ex filiis purē, & alteri postea subconditione relinquatur an prima melioratio tertie & quintæ partis bonorum, per secundā conditionalem reuocata censeatur? & magis est quod posterior, priori donationi vel meliorationi non noccat, ei deroget: nam quando id quōd vni purē donatur vel legatur, alteri postea sub conditione datur, iterum primo sub conditione cōtraria datum videtur. l. quod purē. 6. ff. de adimen. legatis ibi quasi sub conditione legatum habetur. l. si legatū. 10. ff. eo titu. ibi, perinde est ac si subcontraria conditione datum fuisset, Quod etiam in contractibus obtinet. l. pecuniam. 30. ff. Si cert m petatur, ibi tāquā si contraria conditione: sed non idem in hæredis institutione sed cōtrariam dicendum est. l. pater filio. ff. de hæredib. institu. l. in secundo ff. de iniustorupto. in prin. verfi. pen. nisi quādo vnus & idē primo loco pure, & secūdo loco sub conditione in solidū instituitur: nam tūc institutio pura & perfecta præualeat. l. si te solum. ff. de hæredi. instituē*

70 *Superest etiam videre de melioratione à filio facta in fauorem alicuius ex ascendentibus. Et quōd teneat melioratio etiam quæ ex traditione rerū sit ex causa donationis, scripsimus lib. 2. c. 3. nu. 8. verfi. & si filius patre, & matre hæredibus institutis, matre in tertio melioret, quod possit præterea ipsam, vel a-*

uum in alio tertio meliorare, rectē quidem probat dom. Anton. Cordubæ à Lara in. l. si quis à liberis. 5. parens. ff. de lib. agno. nu. 24. cum sequen.

Summaria ex. 6. 1. sequenti.

1. *Ex facto disponentis eius voluntas percipitur, & declaratur.*
2. *Ex eo quod pater de hæreditate sibi delata disponit illam in testamento adire censetur.*
3. *Vnde reuocato testamento, non etiam aditio reuocatur, & melioratio ad illam hæreditatem extenditur.*
4. *In illa tacita additione, ab vxore facta etiam in testamento viri licentia erit necessaria.*
5. *Per voluntatem minus solemnē licet prior expressa solennis non reuocetur, reuocatur tamen prior tacita, & declaratur expressa.*
6. *Ex facto in scriptis relato maior quam ex verbis deliberatio oritur.*
7. *Ex genere comparationis, & testantis scriptura, eius mens percipitur.*
8. *Verbo tantum testamētum reuocari non potest nisi aliud fiat.*
9. *Reuocatur tamen si testamētū illud laceret, vel opperiat & nu.*

- 10. Quid si illud, resigillet, vel subcribat, & quid si ad pias causas fiat?
- 11. Quid si testator super numeraria sigilla an moueat?
- 12. Et quid si testamentū resigillet.
- 13. Si turbata sigilla reperiuntur non a testatore signatum videtur
- 14. Testamentum ceptum, & non perfectum non subsistit, nec secundum tollit, nisi in non perfectio h. e. redi institutio ad sit, vel per h. e. redem, testatorem ulterius procedere noluisse probetur, & quid si inter liberos, vel ad pias causas
- 15. Per alienationem rei legate inter viuos factam legatum reuocatur.
- 16. Res maiorae si pater re habeat, an incidant in maioriam.
- 17. Quid si illam rem legatam testator postea pignori tradat?
- 18. Quid si postea in aliam transferret, vel res periret?
- 19. Si legat currum veniunt mule, quae si moriantur legatum perit, nisi alias, vel aliam testator subrogat.
- 20. Idem si testator nomē rei prius legate, in alia ab eo empti imponat.
- 21. Idem si augmentatiue transmutatio fiat, & an. 23. an augmentum personae, vel rei cedat.
- 22. Quid si legat pecuniam quā pueri camporem vel in archa habebat, quam postea consumat?

- 23. Filius melioratus censetur in re emptā a patre nemine filij, idem si tradat ei numos ad eam emendam.
- 24. Quid si filius eam patri restituat?
- 25. Si pater emat maioriam habita fide de pretio, num filius melioratus, vel caeteri haeredes pretium soluere teneantur.
- 26. Melioratio irrenocabilis efficitur, si pater in meliorationis instrumento asserat quod filium emancipat.
- 27. Et praesumitur emancipationē praecessisse.
- 28. Etiam si ordo scripturae sit inuersus.

§. Primus de coniecturis ex facto ipsius disponētis elicitis

IX HOC PRIMO de voluntate disponētis quae nobis ex ipsius facto exhibetur, seu patet agere operae pretium erit. Quae voluntatis indagatio, pfecto nō leuis est, nec occulta voluntas dici poterit: nā ut ait Vlpianus iuriscōsultus in. l. si tamen. 4. §. ei qui. ff. de adilitio adicto. multum enim amplius est facere, quam pronunciare. l. Paulus respondit non tantū verbis. ff. rem ratam haberi. c. dilecti. lo. r. de appell.

EX

- 2. Ex actu igitur inter viuos a disponente facto declaratur, percipitur, & augetur eiusdem disponētis voluntas. l. cum fundus. ff. de legatis. 2. quam regulam ibi exornat Petrus Peral. nu. 5. pagin. 138. ad hoc citans textum in. l. auia. C. de iure deliber. quem Bal. mirabilem reputat ad hoc quod vnus & idem actus, possit esse actus inter viuos contractus scilicet, vel quasi, & vltima voluntas. Vbi ex testamento patris tacita aditio hāreditatis patri delatae deducitur: quia pater de bonis hāreditatis in quibus hāres institutus erat disposuit: & ideo reuocato testamento, aditio illa reuocata non censetur: vnde si pater post reuocationem testamenti filium meliorat, eum in bonis etiam hāreditatis aui iam aditae meliorasse censetur.
- 4. Deducitur praeterea, quod si ab vxore fiat testamentū hoc, ad hoc quod ex eo tacita aditio oriatur, viri licentia ex regia. l. 55. Tauri requisita necessaria erit: pro ut recte perpendit Petrus Peralta in. l. cum pater. §. a filia. ff. de legatis. 2. nu. 5. 6. pagina. 330. de qua re vide quae scripsi lib. 2. c. 1. nu. 28 & 29.
- 5. Prosequitur praeterea Petrus Peral. in. d. l. cum fundus. nu. 10. an & quando ex testamento irrito de functi voluntas coniectari possit, & in. l. qui testamento. nu. 3. eo titu. pagina. 475. nu. 3. vbi quam optime declarat, quod licet legatum in solenni voluntate relictum per minus solennem voluntatem reuocatum non intelligatur. l. si iure. 16. ff. de legatis. 3. vnde licet testatoris voluntas ex testamento minus solenni probetur. l. si. ff. de rebus eorum. l. qui a patre. ff. de confirmat.

tutella: hoc obtinet quādo non de reuocatione solennis, & valida, & expressae, sed de tacitae voluntatis reuocatione tractatur: vt considerat Peralta & recte quidē, & dicit valde signandum, nec tractari per doctores quod ipse viderit. Et licet nō ita clarē exprimat post Bal. in. l. 1. C. de fideicommiss. liber

Et idem si agatur de interpretatione etiam expressae voluntatis, duobus tamen, ex. d. l. si. & l. qui a patre vide etiā in capite praecedenti nu. 30. vers. si verō dixerit testator & Bart. in. l. in testamento. 38. ff. de fideicommiss. liber. qui idem inquit in testamento cancellato, vide etiam eundem Bart. in. l. gerit. nu. 18. ff. de acquir. heredit. vbi probat quod ex facto in scriptis redato, maior deliberatio quam ex simplicibus verbis oriatur.

7. Et ex genere comparationis voluntas disponētis praesumitur, vt notat Bart. in. l. sed si susceperit. §. 2. §. si liberis. ff. de iudic. nu. 1. ex testatoris etiam scriptura, vt notatur per Bart. & doctores in. l. alimēta. ff. de alimen. legatis.

8. Ex qua coniectura quod ex facto voluntas recte inferatur, primo deducitur, quod licet testator verbo tenus testamentum a se factum reuocet: si tamen aliud testamentum non faciat inefficax erit talis reuocatio, §. ex eo autem institui, quibus modus testam. infirmen. si tamen illud testamentum consultē lacerauerit, ex tali testatoris facto, absq; villo eius verbo, & absq; alia

9. solennitate, alia ve voluntatis declaratione, & alterius testamēticofectione, primū testamentū reuocatur. l. nostram. C. de testamen.

10. Agitur quidē ibi, de quadā tacita testamenti reuocatione ex eo indu

sta: quia testator suum testamentum iam clausum, suoque sigillo signatum aperuit ab eo sigilla auferendo, vel linum incidendo: quare secundum Alex. & alios plus operatur factum illud ad illius testamenti reuocationem, quam cancellatio inductione facta: ut etiam ostendit Dominus Præses Couarru. in. 3. parte Rubri. de testamentis. nu. 19. colu. 4. illius numeri subdens tanquam receptum hoc ruptum testamentum confirmari posse si legitimum testium numero accedente, testator cum eodem testamento se velle decedere affirmet, iuxta ea quæ ipse scripserat in. c. cū tibi. de testamen.

Quod etiam ad testamentum inter filios, & ad pias causas factum extendit in casu dictæ. l. nostram. Et non idem esse in cancellatione, vel inductione à testatore facta cum minoris efficacis sit, quam apertura testamenti sigillati & cancellatio in pia causa fauorem: idcirco inconsultè facta censetur. quapropter factum apertura testamenti sigillati, magis quidem urget ad voluntatis mutationem consulto significandam, & non temerè factam, quam testamenti cancellatio: idcirco tutius esse respondit, ut etiam ad testamentum inter liberos factum. d. l. nostram extendatur.

11. Quod non obtinet quando super numeraria testium sigilla testator amouit: puta si decem testes, plures ve, in testamento inscriptis interueniant, eumque sigillent: quia cum septem sufficiant, si tres tantum remoueat, vel resignet super sua sigilla, testamentum reuocare non censetur: ut ex traditis per Franciscum Arerit. in. l. patris & filij. ff.

de vulgari, & pupill. per textum & glo. ibi, tenet Petrus Peralta. in. l. si quis in principio testamēti. ff. de legatis. 3. nu. 38. & 39. contra. Iaf. cons. 97.

12. Quinimo etiam si numeraria sigilla seu necessaria amoueatur, si testator postea testamentum illud refigillet, voluntatem mutasse presumendum est: duo namque sunt ad hunc vnum sigillatum testamentum aperire, alter illud refigillare: si ergo quis tabulas incidendo, & non tantum lineum, & cancellando seu inducendo testamentum, illud aperiat, ex tali actu voluntatis mutatio iure optimo presumitur: quare hoc quidem casu, licet postea testamentum refigillet, ut illud aprobeat facere non censetur: sed magis ne legatur. l. in fraudem. §. sicut. ff. de testamen. mil: quia duo sunt actus aperire scilicet, & cancellare. l. inductum. C. de solutioni: aut simpliciter illud aperuit, sed non induxit, vel cancellauit, & tunc magis causa reuocandi aperuisse presumendum est: quare si postea illud refigillet confirmare videtur. l. tribunus. §. si. ff. de testamē. mili. et vtroque Bart. notat. Vide etiam l. testamentum. 23. ff. de testamē.

Et si turbata signa sunt, ab ipso testatore signatum non videtur testamentum: ut ait. l. ad Tellium. §. si signa. ff. eo titu. actus tamē perfectus esse debet: unde si testamentum fuerit ceptum sed non dū completum, siue voluntatis, siue solennitatis imperfectio, effectum non sortitur: ut in prima imperfectio voluntatis probat. l. si quis. ff. de testamen. & in imperfectio solennitatis. l. 2. ff. de iniusto rupto. l. 23. tit. 1. par. 6. vbi cauetur quod ex se cūdo inperfecto testamēto primū non

non tollitur.

14. Quod tamen duobus concurreribus obtinet: primo, quod in isto testamento imperfecto hæres scriptus non sit. Secundo, quod si hæres dis institutio in eo scripta fuisset, per heredem in primo testamento scriptum probaretur quod vltius ad alia institutio, vel legando, vel aliter particulariter etiam disponendo testator procedere volebat: his namque deficientibus secundum testamentum etiam non integrè scriptum, vel dictatū præualeret: ex textu celebri. in. d. l. si quis cum testamentum quem ad hoc notant Paul. Imola. & Arerit. ibi.

Oportet igitur quod probeatur, id, vel ex verbis à testatore ante prolatis, vel quia aliquam clausulam testamenti ordinare ceperit: puta item volo, vel hoc amplius nam indubio ut ille inquit & Bal. ibi, voluntatis imperfectio non presumitur, quod dicunt valde signandum etiā post illos Petrus Peralta in. l. si quis in principio testamēti. ff. de legatis. 3. nu. 39. cum sequent. vbi rem istam latè prosequitur post doctores communiter asserens lectioni testamenti hoc casu opus non esse, & dum iste casus circa lectionem contingat aliqua nobis tribuit præcepta: ille ergo consulendus erit. nu. 43. & 44. agit etiam de intellectu & extensione. d. l. 23. titu. 1. par. 6. & Dominus Præses Couarrub. in. c. relatum. lo. 1. num. 9. & 10. de testamentis. reseruiuè: vbi quid in testamento ad pias causas, & inter liberos. latissimè etiam rem istam tractat Burgus Pacens. in. l. 3. Tauri. nume. 223. cum alijs, vbi nu. 251. ex dicta. l. Si quis. notat etiam non es-

se presumendum imperfectum testamentum ratione defectus voluntatis, nisi probeatur testatorem ad vltiora procedere voluisse. quod considerauit etiam Suarez in. l. quoniam in prioribus, in quaestione. 4. pagina. 200. in fine in melioratione filio facta loquens.

15. SECVNDO, principaliter ducitur ex hac eadem coniectura voluntatis ex facto deducta, quod si pater rem filio legatam inter viuos donando, vel vendendo postea alienet, legatum reuocatum censetur: de qua re plura dixi in cap. præcedenti & in principi. istius. §. 2. vide etiam. l. 40. titu. 9. part. 6. vbi Grego. Lupi. in glosa. 1. infert ad questionem maioris de rebus pluribus instituta, quæ postea alienata fuerunt, & an si postea illa bona alienata pater re habeat in maioriā antiquam, incidant, & ibi quid si nulla fuerit venditio, si tamen non titulo donationis alteri filio postea tradat, licet hæc traditio non operetur quod filius secundus censetur melioratus, sed illi causa soluendi legitimam tradidisse: operatur tamen prioris meliorationis reuocationem.

17. Si verò testator rem quam legauit postea pignori tradat ex l. qui post testamen. C. de legatis, & §. si rem suam institu. eo titu. per hypothecam reilegata sub sequentem legatum reuocare testator non censetur, de qua re vltra doctores ibi, vide Ioan Bernal. diez Luco in regula. 738. Dominum Præsidentem ordinum militum Antonium Padilla in. l. prædia. num. 6. C. de fidei commissis. cum sequ. vide etiam. l. 17. titu. 9. par. 6. & l. 40. eo titu. & ibi.

ibi. Grego. Lup.

Secus tamen est in donatione quæ morte confirmatur, nã illa per hypothecam specialem tamen, vel aliam specialem obligationem realem reuocatur, textus in. l. si maritus. 2. C. de donatio. inter virũ & vxorẽ, quem in speciali & nõ in generali hypotheca. Bal. ibi intelligit, & Barr. in. l. rem legatã in fine. ff. de adimẽ. legatis. quod reputat memorabile laf. in. d. l. 3. Domi. Præses Couarru. in. 3. parte, Rubri. de testamen. nu. 19. colu. 2. illius numeri, & ibi citat Fanũ idẽ tenentẽ & Petrus Peral. etiam notat in. l. cũ pater. §. à filia. nu. 94. vers. deducitur tertio. ff. de legatis. 2. pagina. 345. qui allegat Campe. de dote, in prima parte, quæstione. 53. idẽ tenentem, & istam traditionem sequentem: negat tamen ex hoc in ferri posse donationem à patre, filio factam, per hypothecã eiusdem rei reuocari cum hæc donatio statim valeat irreuocabiliter tamẽ: vt potius naturã legatĩ, quã donationis accedat ex. l. 7. Tauri: quia per legẽ illam simpliciter & absolutẽ valida non censetur: sed solũ quo ad quid, & sic respectiue, ad effectũ videlicet quod aliũ filium nõ nisi in reliquis bonis meliorare possit, ex. l. 26. Tauri, quo ad reliqua tamen reuocabilis manet, nam integra donatio primo filio facta expressẽ reuocari iure optimo poterit: quinimo & melioratio generalis tertie & quinte partis bonorũ alteri filio, ex eisdem legibus Tauri relinqui poterit.

18. TERTIO infertur, quod si testator rem legatam in aliam postea transformet: vt si ex lana legata panos fecerit, legatum perijt quia reuocatum censetur. l. si cui

lana, & l. lana legata. ff. de legatis. 3. iunctis notatis per Azonem in summa. C. de legat. vers. item liberatur: quod approbatur ex optima. l. 42. titu. 9. par. 6. vbi idem re perempta deciditur. Vel si legetur currum quia mulæ etiam eum ducentes veniunt: & si hæc mulæ postea moriantur legatum perijt, nisi illis, vel vna earum mortuis aliam testator subroget vt. d. l. 42. cauetur.

20. Secundo fallit, si in re transmutata nomen rei legatæ appositum sit: nam tunc vna species loco alterius succedit ex defuncti voluntate præsumpta. l. filia sua. 28. §. 1. ff. de conditio. & demonstrat.

21. Tertio fallit, si transmutatio augmentatiue fiat. l. seruum filij. 46. §. si areæ. ff. de legatis. 1. dũ ait in hæc verba. *Si areæ legatæ domus imposita sit legatario debetur nisi testator voluntatem mutauerit:*

& quid si legauit pecuniam quam in arca, vel apud campforem, habebat quam testator ante eius mortem a campfore recepit, & expendit, vide. l. sed si certos numus. 54. ff. de legatis. 1. & Barr. in. l. talis scriptura. ff. eo num. 3. & an, & quando augmentum post testamentum factum personæ, vel rei legatæ cedat. Videre licet per Dominum Præsidentem Couarrub. in quæstio. practi. c. 2. num. 6. cum sequen.

23. QVARTO deducitur, quod si pater ex numis istis aliquam rem nomine filij, vel vt filio daret emat, quod in ea melioratus censetur ex notatis per Oldral. conf. 26. & per Tiracquellum de retractu. §. 1. glosa. 9. nume. 65. & 66. & 67. in filio etiam in potestate

rate qui patre consentiente bona profectua donat alteri fratri, & quod censetur melioratus in libris emptis, & à patre filio traditis, per textum ibi, norat Grego. Lupi. in. l. 5. titu. 15. par. 6. qui idẽ censet, & si pater non illi libros tradidisse, sed pecuniam tantum ad eos emēdos, & quod vim traditionis habeat, & irreuocabilis hæc donatio sit. post Cuman. conf. 40. Corne. conf. 225. colu. 2. volumine. 1. Decium in. l. Si donatione colu. si. C. de collactio.

24. Si verò filius eandem rem patrĩ tradat, & pater ipse eam recipiat, an ex amborum consensu melioratio ista reuocata censetur? Vide l. 40. titu. 13. par. 5.

25. Si verò pater alienam rem assignet ad maioriam, quam postea emat fide de pretio habita, num filius ad maioriam vocatus, an verò ceteri hæredes paterius eius solue re teneantur? & quod hæredes teneantur Grego. Lupi respondit in. l. 10. titu. 9. par. 6. verbo de la compra. colu. pen. in fine vers. quid autem si pater sequutus. Bal. in. l. cũ alienam. C. de legatis. quem etiam vide in. l. 4. titu. 15. parti. 2. verb. deudas. colu. vltima. vers. quid autem si pretium.

26. Quinto loco deducitur, & hæc coniectura ex testatoris facto extẽditur, quod si pater in donationis instrumento asserat se filium illum emancipare, melioratio irreuocabilis erit tãquã filio emancipato facta: ad eò quod præsumendum sit 27. emancipationem præcessisse: vt donationi locus sit: quoniam cũ quo actus simul concurrunt ille iuris interpretatione præsumitur præcedere, quid ad actus validitatem præcedere debebat, probat. l. cum in

testamento. §. hæc verba. ff. de hæredi. instituen. ex quo textu hoc notant Cynus. Bal. Angel. & Imola. ibi. num. 5. in emancipationis relatione in scriptura donationis inserta.

28. Quod obtinet etiam si scripturæ ordo inuersus sit, atq; prius patrem donasse, & postea emancipasse dicatur, quod tanquam receptum plures doctores citans idem tenentes affirmat Dominus Antonio Padilla. in. l. qui fidei commissariam. C. de fideicommi. Erit igitur irreuocabilis donatio filio emancipato facta iuri communi attento, atq; idem in maioria cũ Regis licentia facta videtur si eodem die & licentia, & maioria cõfecta appareant: quia quod licentia præcesserit præsumendum erit. Ex lege tamẽ regia. 17. Tauri cum matri donationem quam filio fecit, reuocare permillum sit, & ipsa in potestate filium non habeat, §. femina instituta de adoptio. eadem ratione, idem dicendum videtur in donatione à patre filio facta, quinimo & ibi hoc expressẽ deciditur ibi, ora el hijo este en poder del padre, o no.

Summaria ex §. 2. sequenti.

1. Signis, & nutu legat qui loqui articulatè non potest.
2. Quod in legatis & fidei commissis, non verò in hæredis institutione obtinet.

Nisi

3. Nisi alio indubitabili signo hæredis institutio fiat.
4. Affirmatiua voluntas caput verus pectus inclinanda deducitur.
5. Et tabellio ita scribere debet testator sensit caput inclinando.
6. Astringendo humeros dubitatus actus percipitur.
7. Sono etiam tube, & cornu voluntas etiam demonstratur.
8. Percussione etiam palmorum legatum fit. uxori, à marito interrogato an uxori leget.
9. Signis etiam iniuria infertur.
10. Tenet legatum voce confussa factum, ut si interrogatus an Titio leget, respondeat an alium? cur non?
11. Idem si Titium bonorum suorum dominum faciat.
12. Si dicat pater si Titius, aut Sæpronius filius meus viuit cum meliore, si ambo uiuant, ambo erunt meliorati.
13. Et si postea vnus moriatur superstes, tamquam tacite, & vulgariter substitutus succedit.
14. Et oblatione libelli precum ad facultatem impetratam maioria stabilita remanet. ut. 29. & 30.
15. Facultas Regis ad faciendam, an ad iam factam maioriā extendatur.
16. Promissio meliorandi filium, an ad meliorationem iam factam extendatur?
17. An hæc promissio in vltima vo-

- luntate reuocari possit.
18. Idem in promissione dotandi.
19. Si pater dicat volo meliorare, facta melioratio censetur.
20. Facultas Regis bis impetrata, diuersis expressis causis, an ex prima, an verò ex secunda concessa videatur.
21. Dispositio vel facultas per primum actum non extingitur.
22. Nec facultas testandi.
24. Qui ex regia permissione testari cepit, an primum reuocet testamentum, & è contra?
25. Facilius tollitur quod de iure speciali, quam quod de iure communi conceditur.
27. Pater habens regiam facultatē ad grauandum filios in legitima, si testetur non exprimendo quod regia facultate facit non videtur eos grauare, sed iure communi uti.
28. Et si primo cū onere restitutionis aliquid filio leget, & postea iure institutionis, onus illud remittere videtur.
31. Si pater dicat in elio. Petrum filium cum moriar, in domo quā construere debeo, & antequam illam faciat moriatur, an præ legatum teneat?
32. Si pater dixerit semeliorare Titium filium debere, & postea in quinto melioratus reperitur, quod etiam in tertio melioratus sit.

§. 2. De

§. 2. De coniectura exconatu, signis, vel sono vocis confusa deducta.

VNC IN HOC §. agendum superest, de ea voluntate qua ex conatu signis, vel sono vocis confusa percipitur. Signis igitur voluntas testatoris demonstratur: nam & legari & fideicommissi signis, & nutu iure poterit. l. in epitola. C. de fideicommissis. l. nutu. 2. ff. de legatis. 3. quod intelligendum est, de illo testatore qui propter morbi impedimentum articulatè loqui non potest: ut ex dicta. l. nutu constat, & l. labeo. §. si. in fine. ff. de suppellectili. legaria l. seruo invito. 6. §. si pupillo. ff. ad Trebell. ibi, nam si auditus capaces sint, vel interrogati nutu possunt significare, vel se suo periculo hereditatem adire: secus ergo cum quis à natura sit impeditus: quia nec testamentum nec ergo legatum facere poterit. l. Si mutus. ff. de testamen. l. discretis. C. qui testam. facere possunt. l. 1. titu. 1. par. 6.

2. Quod intellige, quando nutu, & sic dubitabili signo hæredis nomē demonstratur: nam si indubitabili signo quis hæres instituitur, quod penè nihil à nomine distat, dispositio vtiq; iure optimo valebit: ut his verbis claris decidit elegans textus in. l. quoties. 9. §. si quis nomen. ff. de hære. instituen. vbi Vlpianus de hac demonstratione loquendo sub

dit hæc verba: hæres enim instituitur nisi certus demonstretur nemo potest

3. ut doceat eum hæredem certum esse demonstratum, si ille signo indubitabili demonstretur, ac perinde haberi ac si proprio nomine nominatus fuisset, quod etiam probat. l. 10. titu. 1. par. 6. ibi. Por tales senales que non se deshonorat. Nec obliuit. l. 31. Tau. quæ hodie habetur in noua. l. l. recollectione. l. 5. titu. 4. li. 5. ibi nombrando el que da el poder por su nombre: nam licet in. l. iubemus in prin. C. de testamentis requiratur nominis hæredis expressio à testatore facta: ex dicto tamē. §. si quis nomen declaratur, quod ea dicatur nominis hæredis expressio, quæ signo indubitabili fit. Quæ quidem optimam declarationem illorum iurium latius confirmando quam opus sit, amplexus fuit Petrus Peralta. in Rubri. ff. de hæredi. instituen. nu. 32. & 33. cum seq. vert. ponuntur, cuius traditio mihi placuit licet in casu dicta. l. 10. quia amicos eiusdem nominis habens duos testator, vnum voluit instituire: & cum ex sola nominis expressione dispositio certa non fuisset: subdit ibi, por su nome, o de su padre, o por otras senales: ut doceat institutionem certam esse debere, & indubitabili signo demonstratam.
4. COLLIGITVR præterea affirmatiua voluntas signis: caput scilicet versus pectus inclinando: ut colligitur ex. l. 1. §. si quis ita. ff. de verbo. obliga. vbi glo. verb. anni esse colligit, & glo. in. l. item quia. ff. de pactis. vnde Barto. in. l. nutu. in prin. nu. 18. ff. de legatis. 3. post Iacob. Arenis inquit, tabellionem scribere debere disponentem inclinando caput, & astringendo humeros

5. meros consensisse: & licet benedicat cum de inclinando caput loquitur, non verò in alio casumam humeros astringendo dubitatius quidem actus potius demonstratur quam affirmatiuus, vt aduertit Imola & post eum Iaf. in. d. §. si quis ita. nu. 1. 2. & ibi Vincen- tius Hercul. nu. 3. 6. bibrando autem caput à dextris, & sinistris negatio ostenditur.
6. Quæ quidè dispositio signis demonstrata expressa est, & dicitur: vt latè prosequitur Tiraquell. in II. conubial. glo. 7. nu. 160. vbi etiam ad alia loca remittit. qui igitur signis ad maioriã vocatus fuerit, expressè porro vocatus dicitur: vt ex dispositione expressa succedere dicatur, etiam vt ad remedium tenentur admittatur.
7. S O N O etiam tubæ, vel cornu, voluntas disponentis percipitur, ita ex. l. labeo. §. si. in fine. ff. de sup- pellecti. leg. verbo. Sono quodam notat. & tenet Bald. in. l. falsus. co- lu. 8. nu. 2. 2. quæst. 2. C. de sur- tis, quem sequitur Alex. in. l. 1. §. ultimo. nu. 7. ff. de verbo. obli- gatio. & ibi Vincen. nu. 2. 4. qui in stipulatione secus esse inquit, & bene contra Alex. quia in ea verba requiruntur, de iure communi.
8. P E R C V S I O N E etiam pal- marum, voluntas & cõsensu probatur: vt notatur in. l. 1. ff. de pa- cis & in prin. in fit. de verbo. ob- ligatio. per Bal. in. l. in epistola C. de fideicommissis. Vbi subdit: quod si non valens loqui interro- getur an sibi placeat quòd vxor sua domum suam habeat: & testator vxoris manum attingat, ex hoc le- gatam vxori factum esse probetur.
9. Signis etiam iniuria infertur. l. 1. & 4. titu. 9. par. 7.

10. E X voce etiam aliquantulum confusa, voluntas percipitur: pura si pater interrogatus an Titium filium suum meliorem ita respon- deat, an alium? cur non? & similia, vt notatur in. l. 1. §. si quis ita. & §. si. ff. de verbo. obli. per docto- res, supra citatos.
11. E T præterea idem dicendum, si testator Titium dominum bono- rum, vel fundorum tuorum faciat: quia si alius cohæres illi datus nõ sit ex his verbis hæres institutus censetur. l. his verbis. 48. ff. de hæredi. instituen. l. 6. in fine. titu. 3. par. 6. dato verò cohære de ver- ba. todas mis heredades, ad fun- dos referuntur atq; in fundis me- lioratus censetur ille cui fundos testator his verbis relinquit.
12. Si verò pater si Titius, aut Sem- pronius filius meus viuit eum me- lioro dicat, si ambo qui erant ab- sentes viuunt ambo erunt melio- rati. l. Titius, & Seyus. ff. de hære- di instituen. vbi cauetur, quòd si postea vnus eorum moriatur, alter superstes tacitè, & vulgariter sub- stitutus erit quod probat etiam. l. 2. titu. 5. par. 6.
13. Quid verò si melioratio his ver- bis concipiatur, melioro filium, non exprimendo in qua parte: vel dicam melioro filium in parte, vel commissarium meum in parte fi- lium meum meliorare posse statu- o: nam licet ex quâ parte expressum non sit, in hac re dubia, ex subiecta materia arbitrandum erit: vt filius in tertia, extraneus verò in quinta bonorum parte melioratus cen- seatur, & eadem potestas com- missario tributa iuxta iuris Regij dispositionem: vt quam optimè collegit Petrus Peralta in. l. Me- nio. ff. de legatis, 2. pagina. 496. nu. 8.

num. 8. cum sequen. mouet & quæstionem istam. Anto. Gomez in. l. 17. Tauri. nu. 2. 0. & prodecif- sione remittit alio loco.

Et num ex verbis antea à tes- tatore prolatis hoc potius indicari- dum sit, vide Bart. in. l. cum pro- ponebatur. 66. ff. de legatis. 2. & ibi, an duobus probetur testibus, de qua probatione diximus in li- bro. 1. cap. 3.

Quid verò si melioret filium Ti- tium pater sub conditione si Se- yus arbitratus fuerit: vide Petrum Peralta in. l. 1. ff. de legatis. 2. nu. 10. Si verò pater dicat filium meum Titium in legitima instituo, & care- ros filios in reliquis bonis: ceteri in quinto bonorum meliorati erunt: vt ex. l. ita tamen. §. si pa- tronus. ff. ad Trebellia. notant Angel. & Paul. & ita tenet Gre- go. Lup. in. l. 5. titu. 8. par. 6. glo. 1. qui eos citat.

Atq; idem dicendum, si dicam filium meum Petrum in tertia bonorum parte: quia suppleri de- bet melioro. & filius iste melio- ratus censetur: ita tenet Domi- Anto. Padilla in. l. verbum. volo. num. 7. C. de fideicommiss. per textum ibi.

Si verò pater dicat, quòd filius melioratus det partem meliora- tionis Petro fratri suo: de dimi- dia parte intelligendum erit. l. no- men filiarum. §. portionis. ff. de verbor. signifi. Si verò duos filios pater melioret. hoc actio, vt maior natu partem maiorem habeat, ex optima, l. cum filius. 77. §. pa- ter cum filia. ff. de legatis. 2. vi- detur dicendum hoc grauati ar- bitrio relinquendum. Vide tamen Bart. ibi, in habente etiam pote- statem à Rege, vel testatore eli-

gendi ad maioratam vnunq; ex ces- tis, puta ex descendentes, si ele- ctor dicat Titium eligere volo, idem Titius electus: nisi nam li- cet talis dispositio eo perfecta, vel deliberata dici non possit: cum sit quidam animi motus, cuius ef- fectus in futurum auferatur. l. si. ff. de testamentis. Tamen quia ver- ba ista dubia tam ad sensum per- fectum, & de præsentibus delibera- tum, quam ad non perfectum, & deliberatum de futuro trahi pos- sunt, si hæc verba coram testibus rogatis in sufficienti numero pro- ferantur: quia ex rogatu isto testa- toris quædam attentatio ad actum gerendum inducitur authentici ro- gati. C. de testibus, ex ista atten- tatione actus de præsentibus perfe- ctus iudicatur, atq; verba illa du- bia ex eadem attentatione, & tes- tatoris facto interpretatur, vt re- stè deducit. Anto. Gomez, in. l. 3. Tauri. num. 115. & 116. cum se- quen. ex textu quem ad hoc re- dit singularem, & ibi communiter notari, in. l. Diuus Trajanus, ff. de milita. testamen. si de privilegiata, vel non privilegiata persona sit, & refert Socinum. in. l. 1. §. si quis ita. ff. de verbo. obli. co- lu. 1. ita dixisse, & in magna cau- sa consuluisse, & bene signandum reputasse, quia multoties contin- gere possit:

Quod in casibus in quibus tes- tes rogati necessarii nõ sunt ad a- ctum substinendam obtinere poterit: vt in legatis & fideicommissis. l. si. in fine. C. de codicillis. ibi rogati, vel qui fortuiti venerint. l. prima. titu. 12. par. 6. nam testatoris ro- gatus verborum dubitatem tollit vt quam optimè deducitur ex. l. Pamphilo liberto. 37. §. proposi- tura

rum. ff. de legatis. 3. hoc tamen in testamentis videtur quod obtinere non possit: cum in eis testes rogati requirantur, nam alias asserendum esset dubia illa verba perfectam semper dispositionem inducere contra iura supra citata: nisi eò casu quò à testatore indiscrimine vitæ constituro verba hæc proferuntur: quia tunc etiam si coram testibus non rogatis exprimantur semper disponunt, ex notabili dicto Ioan. Fabri. in. §. plane. col. pri. ad medium. nu. 3. instituta. de milita. testamen. quem ibi sequitur Angel. colu. 2. Anto. Gomez in. l. 3. Tauri. nu. 116. in fine, idem esse inquis in testamentis ad pias causas, & de iure regio in omnibus testamentis, quo iure regio cessante opus non esse quod testes in testamentis rogati sint affirmat, & hoc clarè probari in. d. l. 3. Tauri: vel eà ratione quia lex illa. 3. necessarias testamenti solemnitates enumerat, inter quas istam scilicet quòd rogati requirantur testes non inferuit, vt ipse asserit. nu. 29.

Hæc tamen viri doctissimi assertio sublineri minimè poterit: nam cum in certis casibus. d. l. 3. Tauri ius commune abroget, in alijs derogare censendum non est. l. præcipimus. C. de appell. & ita isto, & alijs fundamētis motus tenet Burghus Pacēf. in. d. l. 3. Tauri. nu. 550 cum præceden. & seq. à. numero. 506. vsq; ad numerum. 552. vbi constantè post alios ab eo numeratim citatos affirmat: stantibus. d. l. 3. Tauri, & ordinamētis oportere quod testes in testamentis rogati sint, atq; ita tenere: Ioan. Lupi. & alios iuniores: in. d. l. 3. Tauri asserit, nec citat Anto. Gome. contrarium & malè tenentem.

Quid verò si testator interrogatus à Titio an illi, aliquid relinquere velit, dicat vel respondeat, quicquid habeo vestrum est: & Ioan. Faber. in. §. planè instituta de milit. testamen. num. 2. distinguit inter contractus, & vltimas voluntates, & considerandas esse coniecturas, & modos loquendi testatoris: quia si talia verba more vrba no dicere consuevit, dispositione non inducent.

SECVNDA coniectura principalis est, ea quæ ex conatu disponentis percipitur: nam si pater libellum precum ad facultatem impetrandam, vt maioratū instituat, Regi obtulerit, & si nihil vltra pater disponat, à tempore datæ facultatis maioria stabilita remanebit: vt scripsimus lib. 2. cap. 2. nu. 5. cum seq. & licet hoc etiam procedere videatur in vita patris: vt ipse mutare gradus successione tantum possit ex lege Tauri: non verò in totum maioratum subterere: vt placuit Petro Peralta de quo meminimus in lib. 2. c. 2. nu. 5. & comprobari eius assertio posset ex his quæ scripsimus. lib. 2. c. 1. num. 10. in marito maioriam faciente de rebus tam proprijs, quam vxoris de ipsius vxoris consensu, ex his tamen quæ in dicto c. nu. 5. cum seq. scripsimus Petri Peralta assertio sublineri non potest.

Si tamen facultas stabiliendi maioratum à Rege concedatur, in qua ipsi impetranti tacite, vel expressè reuocandi potestas adimat: tacite scilicet prohibendo nec illa res alienare possit sub pœna priuationis, ex legis Tauri permissione, reuocari non poterit: vt tenet Petrus Peralta in. l. 3. §. qui fidei

fideicommissam. numer. 99. ff. de hæredi. instituen. idem etiam affirmat in expressa tamen reuocationis prohibitione loquens, dominus Præses Couarru. in. 2. parte Rub. de testamen. numero. 7. de quo Peralta non meminit. Quorum rationes facilius concludunt ad sublinendum maioratum, quàm inducendum ex bonis à Rege donatis: vt scripsimus in lib. 2. cap. 4. numero. 67.

15 **Q**uestionis est, num facultas ad instituendam maioriam à Rege cõcessa, ad iam factam extendatur? & quòd extendatur respõdit Grego. Lup. in. l. 2. titul. 9. partit. 6. verbo venir, ex dicto Cyni in. l. cū vxori. C. quando dies legati cedat. dicentis, quòd si Papa mader alicui prouideri de prima prauenda vacatura in certa Ecclesia, de ea quæ tempore datæ vacabat prouideri poterit, & argumento. l. si quis filio ex hæredato. §. irritum. vers. qua ratione. ff. de iniusto rupto.

Sed de hac re tu vide quæ scripsimus cap. 1. numero. 23. & omnino dominum Ludouic. Molin. in lib. 2. de Hispanor. primoge. capit. 7. vbi eleganter, & magistratè agiter de intellectu. l. 4. 2. Tauri. & in materia aliquas quotidiana tractat quæstiones. Ex his tamè quæ in dicto. c. 1. numero. 23. lib. secundo scripsimus limitare posset dicta. l. 4. 2. Tauri. primo, vt non obtineat quando iure fideicommissi maioria stabilita fuit ante facultatis impetrationem, & probatur quòd post impetratione pater eam instituens in eadem permanit voluntate, secundo, limitari posset si simul & ad pias causas puta cum onere annuatiarij, maioria stabili-

ta fuerit. Erit tamen deliberandum cum casus contingat.

16 **S**ECUNDO, ex hac coniectura ex conatu deducta in certum, quòd promissio meliorandi filium ex causa onerosa facta, ad meliorationem simpliciter iam facta exte di iure poterit, vt ex illa qualitate causæ onerosæ irreuocabilis efficiatur: quia ex secunda promissione ob hanc causam facta vestitur. Sed licet in contractu donationis irreuocabile sit tale pactum de meliorando: si tamen in vltima voluntate tale pactum reuocetur tacite disponendo scilicet, reuocatio quæ ex illa dispositione oritur, subsistit: vt probare nititur Petrus Peral. in. l. si quis in principio testamenti. ff. de legatis. 3. numero. 138. cum seq. pagina, 455. de qua tamen noua declaratione maturius erit deliberandum: vide etiam Afflitum decis. 61. qui in promissione constituendi dotem loquitur, & aliquid per Aymo. cons. 192. numero. 14. si vero pater dicat volo meliorare, vide quæ supra. numer. 13. scripsimus.

17 **Q**uid verò si primo loco, libellum precum Regi pater ad facultatem instituendi maioriam impetrandam offerat, vel ad rem maioris antiquæ alienandam, vel permittendam, ex aliqua causa in libello expressa: & ante facultatis concessionem, eandem ex alia causa petat simpliciter, vel simul cū prima causa, an ex prima, an verò ex posteriori causa facultas concessa cessatur? & videtur quòd ex posteriori ex. l. prior est in pignore. ff. qui prioriores in pignore habeantur & . l. 27. titul. 13. partit. 5. quibus probatur quod quando actio ex duabus causis simul iunctis consistit, à primo

primo actu in quo est forma perfectio, exordium fit. In hac etiam re deliberandum erit & ad sequentia animaduertendum.

21 Hæc tamen iam dicta confirmantur: nam quando primus actus nondum est consumatus, nec ad effectum perductus, dispositio simpliciter prolata ad primum actum non restringitur, sed ad secundum protenditur: vt pluribus iuribus & autoritatibus probat atq; exornat Tiraquel. in. l. bobes. §. hoc sermone. ff. de verbo. signif. in. l. fallentia.

Ex qua regula assertiua conuincitur Philippi Decij, responsam in conf. §. 12. cum reuerendissimus. vbi concludit ac probare nititur: quod Cardinalis Papæ facultatem habens ad testandum, si eius virtute bis testetur secundum testamentum inualidum erit: nam licet Decij assertionem agnouit. & idem Gregori. Lup. in. l. 50. tit. §. par. 5. verbo. dos vezes. columna. 2. vers. aduerte, hanc eandem questionem iterum mouet ex dicto Bal. ab eo citati asserentis, quod vbi in aliquo actu licentia alterius requiritur per primum actum talis licentia expirat: & quod secunda donatio sequuta traditione facta primæ non præferatur: quia secunda sine licentia facta videatur, atq; idem dicendum infert, in secunda maioria virtute Regis licentia facta: sed tandem concludit quod secunda maioria teneat, cum ex. l. 44. Tauri, prima maioria etiam Regis licentia facta reuocari per secundam possit, & dictum Baldi procedere posse existimat, quãdo prima maioria irreuocabiliter facta fuit ex traditione, vel causa onerosa.

22 Decij ergo assertionem falsam esse tam ex iam dictis, quàm ex infra dicendis constat & Gregorij Lupij, etiam assertio, in hac facti specie affirmantis maioriã ex facultate Regia institutam & à patre deinde reuocatam, primo actu finiri, nec patrem ex eadem facultate illam iterum stabiliri posse in. l. 32. tit. 9. partit. 6. ver. no valdria columna. 9. vers. sed quid si Rex. & hanc Grego. Lupij. Decij. & Socini Iunioris. conf. 89. numero 24. assertionem iure optimo damnat dominus Ludou. Molina. lib.

2. de Hispanorum primogenijs. c. 11. numero. 44. & 45. qui numeratim citat Martinum Nauarrũ Tellium, Ferdin. & doctissimum magistrum meam Franciscum Sarmien. Idem tenentes, & illam opinionem damnantes.

Quinimo & idem Gregor. Lupius parum sibi constans, iterum eandem questionem mouet in eadem met. l. 32. in eadem glos. ver. no valdra. columna. 10. vers. quid autem si quis fecit, & contrarium tenet, & optimis iuribus probat, & dominus Præses Couarrub. in. ca. cum in officijs. numero. 8. de testamentis. in nouissima tamẽ eius libri additione veram non esse Decij assertionem agnouit. & idem Gregori. Lup. in. l. 50. tit. §. par. 5. verbo. dos vezes. columna. 2. vers. aduerte, hanc eandem questionem iterum mouet ex dicto Bal. ab eo citati asserentis, quod vbi in aliquo actu licentia alterius requiritur per primum actum talis licentia expirat: & quod secunda donatio sequuta traditione facta primæ non præferatur: quia secunda sine licentia facta videatur, atq; idem dicendum infert, in secunda maioria virtute Regis licentia facta: sed tandem concludit quod secunda maioria teneat, cum ex. l. 44. Tauri, prima maioria etiam Regis licentia facta reuocari per secundam possit, & dictum Baldi procedere posse existimat, quãdo prima maioria irreuocabiliter facta fuit ex traditione, vel causa onerosa.

23 Ex qua assertione deducitur, quod facultas Regia ad maioriã faciendam de omnibus bonis patri præstituta, ex primo testamento non finiatur: sed illam in secundo testamento reuocare pater poterit.

rit alteri filio illam relinquendo: quia primum nõ nisi ex patris morte effectum sumit, & ideo ex primo actu nondum ad effectum deducto facultas non extinguitur.

24 Quod adeo verum videtur, quod si pater secundum testamentum facere incipiat, & si illud non perficiat, prima maioria reuocata censetur: vt in terminis deducit idẽ Gregorius. Lupius. in. l. 21. tit. 1. part. 6. glos. 1. per textum in l. eius militis. §. si militia. ff. de testamento militis. Assertio igitur. Grego. Lupij. ex dicto. §. militia ex eo probari videtur, quia facilius tollitur quod valet iure specialii, quam quod iure communi, tenet: hæc tamen viri doctissimi assertio ex dicto. §. militia missus. probari non potest ex eo, quod militibus hoc priuilegium ibi præstitutum sit, vt quoquo scilicet modo testamentum fecerint, nouissima voluntate, etiam cepto, & nondum perfecto secundo testamento, primum rescindatur: quoniam voluntas quæq; militis testamentum est: hoc namq; argumentum de iure speciali inductum, & ius militibus concessum, ad disponentem in testamento ex facultate Regia protrahendum non est, & si de legitimis cæterorum filiorum exceptis alimentis maioratum pater instituat: quinimo si eo arguente vteremur, à iuris præceptis alienum, illiq; contrarium esse nemo vnquam dubitauit.

26 Si verò pater ad maioriã stabilendam regiam habens facultatem illam instituat, sciscitari poterit, num vnus primogenium ex regia facultate vni ex filijs, & secundum alteri ex legibus regni ex regia scilicet, & quinta bonorum par-

te stabiliri possit: & magis est, quod si in primo primogenio expressè dicatur quod virtute regia facultatis eius institutio sit: si bona ad illud designata tertiam & quintam instituentis portionem non excedunt, iure posset secundum primogenium ex cæteris bonis (deductis filiorum alimentis,) virtute legum regni stabiliri: vt aliquid illius facultatis concessio operetur: facultas namq; principis ita interpretanda est, vt aliquid operetur vltra ius commune. l. 1. ff. ad munic: secus verò si tertij & quinti valorem excedat: quia tunc facultas Regia iam operata fuit, postquã ergo aliquid operata est, restringenda quidem est vt minus quam possibile sit ius commune lædat. l. 2. C. de noxalibus. Cum ergo in graue tertij præiudicium scilicet cæterorum filiorum id tenderet, ius commune cū priuilegio confunditur. l. fi. C. de repudian. hæredit. & per notata ibi per doctores, & per Felin. in capit. 1. de prescriptio. numero. 9. Decium. numer. 4. ibi.

Si verò primum primogenium simpliciter institutum fuerit, nõ ex primendo quod regia, vel legum regiarum facultate fieret, si bona ad illud designata tertij & quinti valorem non attingant: magis est vt ex remanenti cæterorum bonorum secundum primogenium insti-
tui non possit: vel ea ratione, quia quando actus ex iure communi, et priuilegiato fieri potest, si simpliciter fiat, & iure communi substitui potest, ex eodem communi iure, & non ex priuilegiato factus censetur. l. 3. ff. de militari testamento. idem ergo & à fortiori quidẽ dicendum erit, si virtute legum regiarum primogenium primum factum

fit, vt ex distinctione domini Ludouic. Molina qui ita debet intelligi, in libro . 2 . de Hispano. primogenijs. cap. 10. numero. 75. videre licet, cum ab ipso notatis etiam in cap. 2. numero. 17. eiusdem libri, nam legum regiarum facultas in primo actu perfecto consumpta fuit. l. bobes. §. hoc sermone. ff. de verbo. signifi. qui citat Gregor. Lup. in. l. 32. titul. 9. partit. 6. ver. no valde. colum. 2. qui dum quaestionem istam simpliciter mouet, indistincte, & simpliciter respondit secundum primogenium vel ea ratione non valere: quia credendum non sit principem duplici onere si lios grauare velle. Quae ratio iam dictos distinctionis casus excepto primo comprehendit: quare Gregorij Lup. responsum in eis, & non in primo obtinebit.

Et ne ex generali ista assertio ne decipiaris, aduertendum est Gregorij Lupium & dominum Ludouic. Molin. eo casu loquutos fuisse quo, pater duo illa primogenia integre, & absque eo quod secundum primo deroget, ei ve in parte officiat sublineri voluit: nec illi aliter sensisse credendum est: cum ex legibus Tauri permillum paratibus sit & meliorationem, & primogenium in testamento, vel donatione institutum cum regia etiam facultate reuocare, siue expresse, siue tacite, alteri filio ex bonis primi primogenij relinquendo: vt supra libro. 3. cap. 2. nume. 28. cum sequentibus late scripsimus.

27 Quae quidem distinctio iam dicto modo intellecta quam optime confirmatur ex textu in. l. eius militis. §. si militia. ff. de testamen. mili. Vbi dicitur, quod si testator in primo testamento asserat se iu-

re speciali militari testari (vt in primo distinctionis supradictae casu) si in secundo testamento id non expresserit, ibi, deciditur quod in dubio ex iure communi, & non speciali secundum factum censetur: & si in primo expressum non fuerit quod speciali iure illud fecerit: tunc ex iure communi, & non speciali in dubio factum etiam censetur, Oportet igitur vt militari, vel alio priuilegiato iure quis testetur, quod ab eodem hoc exprimat: scilicet quod hoc priuilegiato iure testatur: nam alioquin ex iure communi testari censetur: vt probat ille textus ibi, si iure militiae fuit scriptum.

28 Confirmatur praeterea ex his quae Gregor. Lupi. scribit, in. l. 11. titul. 4. partit. 6. glos. 1. ver. aduerte etiam, dum ait, quod si pater habeat facultatem regiam ad primogenium instituendum, etiam ex legitimis filiorum saluis alimentis, si simpliciter testetur, non ex primogenio quod virtute facultatis id facit, quod in dubio filios in legitimis grauare non censetur: & potius coniectare eos grauare noluisse tenemur. Quod probat ex notabili dicto Oldraldi in cons. 28. vbi consultus respondit quod si pater filio in vita aliquid cum onere restitutionis dederit, & deinde in testamento eidem aliquid leger, atque cum eo contentum illum esse velit, & cum eo quod in vita donauit, quod ex hoc, restitutionisonis remittere videatur, etiam non obstantia loci consuetudine permittente parentes filios in legitima grauare posse: quia vt Oldraldus recte respondit, ea consuetudo tunc obrinet cum pater filium in legitima grauare expresse vult. cuius Oldraldi

draldi, & Gregor. Lup. responso quam optime ex dicto. §. militia probatur, atque munitur: quod in dubio non speciali, sed communi iure actus factus censetur.

29 Nec oberit quod numero. 14. supra scripsimus, ex oblatione scilicet libelli precium, a tempore oblationis, ad regiam facultatem obtinendam primogenium institutum remanere: nam id procedit quando ulterius pater non disponit: quia primogenium etiam cum regia facultate factum ex regia. l. 44. Tauri reuocari potest.

30 Si vero pater de omnibus bonis suis exceptis alimentis filiorum vel de valore excedente tertium et quintum bonorum, ita vt legitima minuat maioratum instituat: quia talis actus ex iure communi substineri non potest, magis est quod ex iure speciali substineatur, & factus censetur. Nam quando actus ex priuilegiata potestate, & ita quae a iure commune conceditur fieri potest: & sic ex duplici potestate: si simpliciter fiat, ex ea qua actus substineri possit, actus factus censetur. l. 3. ff. de militari testamento. Nam licet qualitas illa maioratus, & vinculi, ex iure communi regio a parte apponit vel designari possit: qualitas tamen illa excedendi valorem tertiae & quintae partis bonorum ex iure speciali regiae facultatis illi a Rege concessa fuit: in dubio ergo non ex iure communi, sed in speciali tantum haec qualitas substineri potest & debet.

Si vero pater habens hanc dictam facultatem tertiam & quintam suorum bonorum partem Tertio filio suo relinquat, vel praeter non exprimendo quod iure maioratus vel vinculi hoc facit: quia vt di-

ximus in dubio non iure speciali illius facultatis, sed iure communi regio praelegare censetur, filius iste melioratus hanc meliorationem tanquam liberam habebit.

Maior tamen dubitatio remanet hoc casu si melioratio ista valore tertiae & quintae bonorum partium excedat: sed cum non nisi virtute regiae facultatis praelegando valorem illum pater excedere possit, eius facultatis virtute id fecisse censetur, & sic iure vinculi & grauaminis interdicit alienationis. Haec tamen praesumptio quae sola est, alijs tribus contractibus praesumptionibus seu coniecturis exclusa videtur: Prima, quia in dubio ea interpretatio sumi debeat quod quantitas legitima filijs debita a parte diminuta non censetur: Secunda praesumptio seu coniectura est, quod in dubio illis bonis grauamen vinculi, vel maioratus appoluisse non praesumatur, sed tamquam libera bona illa filio reliquisse. Tertia praesumptio est, quod in dubio testator iuxta iuris communis dispositionem disponere censetur, scilicet, quod si melioratio tertiam & quintam bonorum partem excedat, in tertia & quinta parte melioratio substineatur ex. l. 27. Tau. Quando igitur pater non exprimit quod iure maioratus bona praeterat filio, non videtur quod distinguere possit an dispositio haec, tertiam & quintam bonorum partem excedat, vel non excedat, sed eo tantum casu distinctio admittenda erit quando expresse dicitur quod iure maioratus praeterat: tunc enim recte formatur dubium an scilicet regio iure communi, vel speciali facultatis regiae, disposuisse pater censetur: quia tunc circa haec tria ius speciale facultatis

assistit: excessus igitur tertiae & quinta partis qui de iure communi sustineri non poterat, sed de iure speciali licet speciali concessio, si iure maiori & non aliter fiat, in iure speciali sustineatur, ut auctus non pereat. Ex qua eadem coniectura ex conatu disponentes orta in ferri poterit, quod si pater dicat meliorem Petrum filium cum moriar, in domino quam constituere debeo, & ante quam illam construat decedat, videtur quod melioratio ista tenetur, ita ut arbitrio iudicis, vel heredis domus fieri debeat: sed quod non teneat colligi possit ex l. 12. titulo. 11. partit. 5. verso sueras ende. de qua re maturius erit deliberandum & videndum quae ibi

scribit Gregor. Lupi. ver. et diaque yo finire.

32 Deducitur praeterea ex hac eadem coniectura, quod si testator Titium filium suum meliorare voluit: quia prius ita facere dixerat, & postea in quinta tantum bonorum parte melioratus appareat: nihilominus in tertia & quinta melioratus erit & censetur: nam error in quantitate continua, vel discreta, in his quae se habent ut excessiva, & excessiva dispositionem non vitiant: & quod fuerat dictum, ei quod scriptum est praevalet. l. quoties. 9. §. 1. ff. de heredi. institut. l. qui quartam. 15. ff. de legatis. 1.

Explicit Liber Tertius.

LIBER QVARTVS DE VERBORVM INTER- PRETATIONE.

Sumaria ex Capite primo sequenti.

- 1 De interpretatione quae ex qualitate personarum deducitur.
- 2 Verba quantumvis generalia ut privilegiatis personis noceant extendi non debent.
- 3 Non tantum verba quantum actus cuius contemplatione fit inspicere debent.
- 4 Et illa persona agit pro legato licet eidem non legetur.
- 5 Viduae si testator lectum leget culcitram de sirico legasse non videtur.
- 6 Ex qualitate personae plus dictum, & minus scriptum censetur.
- 7 Verba ex consanguinitate & affectione, & utraque simul iuncta interpretantur, ideo posthumus praeteritus à matre quae in puerperio decessit institutus censetur.
- 8 Etiam ea quae à iure addi, vel re secari, prohibentur hac ratione sustinentur, ut conditiones in legitima filij appositae quae eorum favorem concernunt putantur quod pater non alienet.
- 9 Deficiente institutione substitutio sustinetur si con sanguineus substitutus sit.
- 10 Consanguineo posthumo instituto, si ille iam natus erat substitutio sustinetur.
- 11 Tempus certae aetatis in quo si deicommissum restitui debet, favore filij testatoris diem tantum, non vero conditionem facit.

- 12 Liberatio à filio patri cōcessa, ab actione tutelae liberationem solvendi reliqua continet.
- 13 Substitutio post mortem plurimum facta, omnium mortem requirit, ut inter personas testatori dilectas reciprocum fideicommissum inducatur.
- 14 Exconsanguinitate vtrinque coniuncta magis praesumitur: unde pars legitima materna in fratrum suorum repudiata, fratribus, ex eodem tantum matrimonio pertinet.
- 15 Ex eo quod quis à testatore honoratur, ab eodem dilectus praesumitur.
- 16 Et ideò heredis impersonalitas legatum non vitiat.
- 17 Si testator dicat post mortem Titij decem lego, si non dicat cui legat, an filio Titij legasse videatur.
- 18 Legatarius de manu heredis capere debet, cum limitationibus remissivè.
- 19 Quid in causa maioriae, vel meliorationis?
- 20 Et an tunc remedium edicti diuini Adriani competat?
- 21 Ex tacita defuncti mente legatarius propria auctoritate capit.
- 22 Falcidia an eo prohibita censeatur quod impletis legatis, in reliquis bonis quis haeres instituitur.
- 23 Filius non melioratus an ex melioratione suo fratri facta Trebellianicam detrahat?
- 24 Rupto testamento ex causa praeteritionis legata, & meliorationes substinentur, si filius melioratus non sit qui testamentum impugnat, sed legitima praeterito conservatur. numer. 31.
- 25 Quid si filio isto praeterito pater aliquid in vita dedit.
- 26 Quid in maioria in secundo testamento facta, & in monacho ante professionem praeterito?
- 27 Si filius institutus in vita testatoris deceat, an eius filius idemque testatoris nepos testamentum annullat tamquam praeteritus.
- 28 Morte filij praeteriti an testamentum reconualecat, vel capitis diminutione?
- 29 Non conservantur legata data praeteritione illius filij quem testator habere ignorabat.
- 30 Natiuitate filij rumpitur testamenti modo, ignoranter praeteritus fuerit.
- 33 Legata in codicillis facta praeteritione quando cadant.
- 35 Possessio ex l. 45. Tauri an in posthumum transeat, ut à maioria proximiorè viuum excludat?
- 36 Nascente filio à testatore ignorato, eo etiam testamento approbante corrumpit testamentum.
- 37 Si Castrum quod Rex alicui donauerat à ciuitatis iurisdictione eximat, cui aëa subiciebat, iurisdictione donatio applicare censebitur.

- 38 Idè si rē vinculatā liberā esse iubet, quia tanquam liberam meliorato applicare censebitur.
- 39 Libri empti, atque filio traditi, vel ex pecunijs paternis comparati iure meliorationis erunt.
- 40 Meliorati si duo filij sunt in ea parte quam pater se inquit assignaturū in codicillis, si illos nō faciat, sed incerta parte omnes filios in testamento instituat heredes, in reliqua parte melioratus erit.
- 41 Quid si testes dicant quod Titius tres instituit heredes, non tamen dicunt pro qua parte: aequaliter succedere debent.
- 42 Si pater dicat sufficiat filiae praedictae quod illi legauerat, in eo meliorata erit, licet illud non legauerit.
- 43 Fructus à morte defuncti an hodie ad legatarium pertineant.
- 44 Fructus pēdētes an ad successorem in maioratu pertineant?
- 45 Quid si clericus renuntiet beneficio, fructibus iam maturis?
- 46 An successor in maioratu colonos stare teneatur?
- 47 Colonos nō stat filius qui ad legitimam venit per actionem supplementi, & non tamquam haeres.
- 48 Diuisio alicuius termini communis à possessore maioriae facta, à successore renocari non poterit?
- 49 Res subiecta restitutioni an causa dotis, vel donationis propter nuptias renocari possit? & quando?
- 50 Et nū à carceribus, vel ut ab hostibus maioriae possessor redimatur?
- 51 Alienatio rei maioriae an permittatur, ut cum alia meliore permittari possit.
- 52 An successor ab intestato alias successuro relinqui possit?
- 32 Alienans rem maioriae cogitans quod erat libera, nō incidit in poenam, & illā reuendicare poterit, sed emptor illam retinere poterit donec sibi de interesse satisfiat.
- 44 Idem in prelato.
- 55 Possessor maioratus vsusfructum etiam constituere poterit, per tempus vitae suae duraturum.
- 56 Non incidit in poenam si ad diuisionem rei communis possessor maioriae praedictus alienet.
- 57 Quaestiones de alienatione rei maioriae cū facultate Regia, & subrogatione remissivè.
- 58 Animo compensandi cum debito legali legatum factū censeatur.
- 59 Quid in legato pauperi conuentionali creditori facto? & in dote, donatis etiam à viro uxori in praemium iuuentutis, quid si uxori mobilia animo compensandi cū bonis seruitijs, & alijs iustis causis leget?
- 60 Uxor an ad debita pro parte legata teneatur.
- 61 Quae sint utilitates ex legato animo compensandi facto, & quod pro debito personali hipotecaria detur.
- 62 Si testator vestes quae quadringenta aureos valent legat, si octuaginta valeant, easdem habebit.

63 Quid si erret testator in valore fundi, vel ex relatione ad aliud instrumentum.

64 Fundo legato, si hypotheca in eo aderat, vel usus fructus non erat testatoris, num hæres eum luere teneatur, & onus redimere?

Caput Primum de verborum interpretatione ex affectione personarum deducta.

RACTAVIMUS in libro tertio quibus modis disponētis voluntas deduci posset, ex affectione voluntate etiam ad effectum verbo, scriptura, aut facto deducta, excoriatu etiam, & signis, sono deniq; vocis turbato. Nunc vero à quibus causis prolatus sermo interpretationem recipiat agendum erit: cum de hoc prolo sermone frequentius, & passim dubitari soleat.

Deducitur ergo interpretatio sermonis huius, primo, à personis: secundo ab ipsa verborum forma: tertio, à facto siue materia: quarto, à finali intentione contrahentium. Et suo igitur iam dicto ordi-

ne, & peculiari capite, de vna quaque istarum rerum agendum erit.

D E D V C I T V R quidem interpretatio dispositionis & verborum quam optimè circa personas in quarum fauorem dispositio confertur tam ex consanguinitate, & affectione quam ex vtraq; simul iusta. Cuius rei vt quam profitemur breuitatem amplectamur, quam plura notanda sunt exëpla quæ remissiuè videri poterunt apud Romanum, in repetitione. l. si verò. §. de viro. ff. soluto. matrimo. 17. fallentia, cum alijs ex quibus caput hoc ornatu. & extra ditis per doctores in. l. cum quidam. C. de impub. & alijs substitu. latè etiam ac eruditè de personis, & re ista agit Alciatus in tractatu de verbo. interpreta. lib. 1. pagina. 33. cum alijs vers. duximus autem, vbi non pauca circa personarum interpretationem adducit, ex qualitate earum vsq; ad paginam. 52, vbi prosequitur in interpretationem istam. Diximus etiam aliqua supra lib. 2. & lib. 2 & 3. §. 1. & 2, quibus sequentia adijcere circa verborum interpretationem operapretium erit.

P R I M O, ex hac coniectura deducitur: nam etiam quod expressum est verbis quantumcumq; generalibus, extendi, & limitari soleat, si id tamen contra personas priuilegiatas, & fauorabiles tēdat, iure restringi verba illa debent: vt ad istas personas non extendatur, nec aliquid eis noceat. l. decurionibus. & ibi. glò. Bart. & Platea, C. de silentarijs. lib. 11. latius profequitur Ripa. in. l. 1. ff. de vulgari & pupill. numero. 58. cum seq. vbi traditur quòd ratione istarum personarum extendantur, & restringantur

tur verba quod vtilius illis sit, cum alijs multis concordantijs collectis ab Alexandro sit is sit, aut quod magis credo à Barbario inter consilia Alexan. cons. 123. scripsit Ecclesia sticus colum. 2. vers. facit quod voluit. lib. 4.

3 Nec tantum verba inspici debent, quantum persona cuius contemplatione actus fit. l. iste quidē §. si. ff. quod merus causa. l. seruo legato. 7. 2. ff. de legatis. 1. vbi persona cuius contemplatione, & fauore legatur actio datur, licet eisdē non legetur. l. sed si plures. §. in arrogato. ff. de vulg. & pupill., & obid ait textus in. l. Seyo amico in princ. ff. de annuis legatis: quòd si legem Titio decem annua, vt in negocijs filiorum meorū interueniat: vno filio moriente, legatum pro eius parte minuitur: ex quo onus respectu, & contemplatione filij mortui appositum minuitur. l. penul. §. si. ibi ex persona. ff. de conditio. & demonstratio.

5 Verba porò disponentis secundum conditionem personæ cui datur, seu ad quem dispositio conferatur, intelligi, seu interpretari debent plenè. §. A Equitij. ff. de vsu. & habita. vbi Angelus ait, quòd si testator lectum mulieri suæ legauit, & sic vidua: culcitram de sirico, ei legasse non videatur: quia qualitati honestatis vidualis repugnet. Hinc multa alia concessit Felin. in. c. causamq; col. 10. nu. 17. vers. quibus adde. de rescriptis. Alex. in. l. stipulatio ista. §. hæ quoq; ff. de verbo. oblig. nu. 4. & Ias. in ea. l. 9. hi qui sunt. nu. 7. cum seq.

P R A E T E R E A & secundo, ex hac eadem coniectura manat dispositio. l. cum auus. ff. de conditio. & demonstratio. l. cum accatiffi-

simi. C. de fideicommissis. quibus probatur, in dispositionibus ascendentiū præsertim fauore descendentiū factis ex illa sanguinis cōiūctione, & pietatis cōiectura, plus dictū fuisse à re flatore, & minus à tabellione scriptū præsumēdū esse. De qua re plura scribit ibi Socinus præcipuè, & ceteri recentiores, & domi. Anto. Padilla. in. d. l. cum accatiffimi.

7 **T E R T I O** loco deducitur, & verba dispositionis suppleuntur, ex consanguinitate & affectione, vel vtraq; simul iuncta vt cōstat in casu notabili. l. si mater filijs. C. de in officio. testam. vbi licet posthumus à matre præteritus sit: quia mater illa in puerperio decessit, & ideò non habuit facultatē mutandi testamētum, & instituēdi posthumū ab ea in illo testamēto quo præteritus fuit, institutus cēsetur. Quod nō solum in posthumo procedit, sed etiā in iam nato quæ mater ipsa habere ignorabat, glò. in. l. cum mater militem. ff. de in officio. testamen. per textū ibi, vers. præstetur. de qua re latè agunt doctores in authentica ex causa. C. de liber. præteri. vel ex hereditatis. Hæc enim institutio ficta est: vt eam ira nuacupat Areti. in. l. ventre. col. si. ff. de acquir. hæredi. & voluntas ipsa ex qua talis institutio fingitur: vt rectè declarat Pet. Peral. in Rub. ff. de hæred. insti. tuen. nu. 173. pagina. 109. eandem quidem ac maiorem dilectionem erga iam natos mater habere censentur. l. qui filiabus. 17. ff. delegatis. 1.

Q V A R T O deducitur extēsiuè, quòd nō tantū verba dispositionis ratione cōiūctionis sanguinis suppleri debent, sed etiā ea quæ a iure addi vel rescari prohibita sūt. Substituuntur igitur cōditiones in filiorū legitima

tima appositæ si eorum fauorem, ac consilium respiciant, nec earum prætextu quare læ locus erit. l. filijs matrem. C. de inofficio testam. vbi permittitur apponi conditio illa, quod filij vsq; ad certum tempus legitimam non alienent, vel quod pater emancipet, vel sub hac conditione filium mater instituat. Conditio igitur quæ filij consilium respicit, locum quare læ non facit: & ibi communiter notatur: nam licet in legitima aliquod grauiam, onus, vel cõditio perpetua imponi non possit. l. quoniam in prioribus. C. de inofficio testam. pater tamẽ iure optimo iubere poterit filios suos in communione vsq; ad certum tempus, puta viginti annos, manere debere: vt voluit Bart. per illum textum in. l. quintus. ff. de annuis legatis. atq; illic tractat quid importet verba cõmuniter morari, quod prædixerat Oldradus in. conf. 251. quos sequutus citat Boerius in. decis. 82. in principio.

Et quod pater vsq; ad certum tempus, alienationem bonorum legitimæ filiorum prohibere possit, tenent communiter doctores in. d. l. filijs matrem. & plures alios idẽ tenentes: refert Boer. istam esse cõmunem resolutionem asserens. Ex causa tamẽ, aut de omnium filiorum consensu, illa patris ordinatio ne etiam filiorum iuramento roborata, diuisio fieri poterit: vt ibi resoluit Boerius. De qua re, & num teneat poena adiecta scilicet, quod vno contrahente ceteri fratres in tertia bonorum parte fiat meliorati: scripsimus in lib. 2. c. 2. nu. 88. & 89.

9 QVINTO extensiuẽ deducitur, quod deficiente etiam institutio

ne, substitutio filio facta, substatuatur favore personæ testatori dilectæ: ex textu notabili, in. l. coheredi. 418. vlti. ff. de vulg. Fingitur enim quod institutio præcesserit. Et non tantum favore consanguineorum in primo gradu existentium hæc cõiectura, & præsumptio procedit, sed etiam respectu existentium in alijs gradibus: nam licet substitutio sine institutione regulariter substatuatur non possit: vt cõcludit Bart. in. l. 1. r. ff. de vulgari. & pupillari. numero. 16. quoniam omnes sequuntur teste. Ripa. ibi, numero. 100. ipsi, tamẽ fatentur quod si testator asserat si legitimus hæres, nolit esse hæres Titium consanguineum meum substituo, nihilominus ille erit legitimus hæres institutus affirmatiuẽ, sub illis verbis negatiuis, si legitimus hæres esse nolit, quod Bartol. dixit ibi mentitendum, & ceteri eum sequuntur.

10 SEXTO, favore personæ habetis consanguinitatis qualitatem fancitum est in. l. Lutus testamento, §. Lutus Titius. ff. de liberis. & posthu. quod si testator id quod in vtero filia est, ex parte hæredem scribat, alio hærede instituto, si posthumus ille iam tempore testamẽti natus erat, favore posthumi, ipse pro non nato, & instituto habetur in hoc casu omisso, & prouiso à testatore in vno casu facta, ad alium extenditur, ad quem si testator scripsisset, extenditur Quod etiam in. l. si C. de posthumis hæredi. insti. decisum est, cum notatis per glossam in. l. tale pactum. §. si. ff. de pactis Cum ad eius ornatu satẽ cõgestis per Tiraquel. in prin. l. si vquam c. de reuocand. donatio. num. 55. cum seque.

SEP.

Septimo, ex hac eadẽ ratione & cõiectura deducitur, quod tempus certæ ætatis adiectum restitutioni fideicommissi faciendi filio testatoris, in eius fauorem, diem, & non conditionem facit, ideoq; ad hæredem auunculum filij fideicommissum transmittitur. l. Scyus Saturninus. 46. ff. ad Trebel. atq; idem dicendum in legato certæ quantitatis ex redditibus prædiorum futuri anni fratri relicto: nam modũ, non vero conditionem facit: vt respõdit Papinianus in. l. Fipnio. Heleod. ff. quãdo dies legari cadat.

12 OCTAVO, ex hac eadem cõiectura manat, quod si filius patrem ab actione tutelæ liberatum esse velit, etiam à reddẽdis pecunijs quas, vel ex veditioibus rerum, factis, vel ex nominibus exactis, in usus suos conuertisset, vel nomine suo fenerauerit, liberatus erit. l. Aurelius. §. Titius. ff. de libera. legata: vbi Secuola Iurisconsultus ait in hæc verba, *presumptio propter naturalem affectum facit omnia patri videri concessa, nisi aliud sensisset testatorẽ ab hæredibus eius probetur* ex hac ergo præsumptione, seu cõiectura favore personarũ inducitur verborum prolatorũ extensio fit.

13 NONO, ex hac eadem cõiectura deducitur, quod licet regulariter pluralitas in singularitatem resoluatur. l. 2. §. sed si duo. ff. de conditio. institutio. l. falsa demonstratio. 33. §. si quis ita legauerit. ff. eodem titul. cum similibus. & ob id si substitutio post mortẽ plurium fiat, etiam in tota hæreditate, post mortem cuiuslibet substitutus admitti debet ad cuiuslibet decedentis patrem: vt notant Bar.

sol. & doctores communiter in. l. codicillis in principio. ff. delegatis. 2. & in. l. hæredes mei. §. cum ita. ff. ad Trebellia. Si tamen adsit persona quæ ex verisimili testantis mente substituto præferenda sit, tunc quidem omnium mors expectanda erit, atq; inter ipsos substitutio reciproca facta censetur, ex ratione textus in. l. penultima. C. de impuber. & alijs substitutio, vbi notant doctores iuniores, & Socinus in. d. §. cum ita. Atq; istam esse cõmunem opinionem profiteretur Gregorius Lupus qui eum citat in. l. 14. titulo. 3. partia. §. verbo tanto tempo. prope finem. Idem etiam tenent alij plures quos numeratim citat sequutus dominus Præles Couarrub. in capitulo. Reuocatus. de testamentis. §. 8. numero. 4. extendens hoc post alios, ad filios testatoris, & alias personas extraneas testatori, tamen dilectas, ad dispositiones etiam in contractibus factas, declarat etiam Lasson. in. l. cum quidam. numero. 6. C. de impuber. & alijs. vbi in pupillari substitutione cõmunem dicit.

14 DECIMO, ex hac eadem cõiectura, & consanguinitate vtriusq; coniuicta magis præsumendum est, quam ex ea quæ ex vno tantum latere cõiungitur. ex qua consideratione Alex in. cons. 49. libro. 7. & post eum Boer. decis. 184. notabilem quæstionem decidunt, quam hidram, Boerius vocat: de qua præclari vates scripsere: vt vno capite absciso, aliud renasci videatur, scilicet quod pars legitimæ maternæ in patris fauorem à filia repudiatã, fratribus tantum ex primo eodem

eodemq; matrimonio virimq; cō iunctis acquiritur, illisq; tanquam repudiata accrescat. Pater namq; etiam renunciacionem illam recipiendo, filio vtriq; cōiuncto magis providere videtur, vt illi portio repudiatis acquiratur, quam quod donatio tacita in partis personam celebraretur: ex præsumptione etiam charitatis paternæ, per quam lex præsūmit quod pater inter filios æqualitatem seruati velit: vt ex pluribus exemplis ornatus in lib. 2. cap. 3. §. 1.

15 DIXIT V S supra, de qualitate personæ eius cui aliquid à disponente relinquitur, & ex ea eius verba esse interpretanda, & præcipue de qualitate consanguinitatis. Diximus etiam in lib. 3. c. 3. §. 1. de illa qualitate, quod legatarius filius testatoris sit, & de æqualitate inter filios seruanda, & quod inter filios æqualitas seruari debeat. Et in §. 2. egimus de qualitate quod filius ex legitimo matrimonio natus sit. Et in §. 3. de qualitate quod filius sit ætate maior. Et in §. 4. de qualitate masculinitatis. Nunc verò de ea sola qualitate agendum erit, & coniectura ex eo orta, quod quis à testatore alio ne disponente honoretur: vt illi aliquid relinquendo, ab ipso testatore dilectus præsumatur: vt hac ratione verba indubio in fauorem honorati interpretari debeant.

16 P R I M O, ex hac secunda coniectura qualitatē personæ manat, quod si pater dicat, peto Luti Titi vt contentus sis ceterum aureis: nam hæc verba legatum inducunt, & eius quantitatis petitionem, atq; illam hæres præstare tenebitur, etiā si à testatore hæres nominatus nō sit: nam supplenda erit eius nomi-

natio. l. peto, 71. ff. de legatis. 2. censerit quidem velle testator quod legatarius de manu hæredis capiat. Non igitur impersonalitas legatum viciat: & ideo Vlpianus respondit in l. fideicommissa. 12. §. si quis ita. ff. de legatis. 3. *si quis ita scripsit sufficiant tibi vineæ, vel fundus fideicommissum est, quoniam & illud fideicommissum esse arbitramur: contentus sto illa re.*

17 l. si seruus legatus. 111. §. qui margaritam. ff. de legatis. 1. vbi cauetur quod si testator dicat rogo te Titi: vt acceptis centum numis seruum illum manumittas, vel Sæpronio quid præstes, hæres illa centum Titio dare grauatus censebitur: nam effectus, & executio ad vniuersalem hæredem refertur.

18 S E C V N D O, ex hac eadem coniectura quod à testatore quis honoratus fuerit, iure decisum est legatarium non propria autoritate, sed de manu hæredis legatum sibi relictum, capere debere. l. non dubium. C. de legatis. 1. 1. C. quorum legatorum, de qua re egimus in libro. 3. c. 2. §. 2. numero. 36. cum alijs.

Hincq; deducitur, quod cum melioratio filio facta, prælegatum dicatur: de manu fratrum coheredum & non propria autoritate, filius melioratus illam capere debet: vt concludit pro vtraq; parte optimis adductis fundamentis, Roderi. Suar. in l. quoniam in prioribus. quæstione. 7. nu. 9. cū seq. C. de inofficio. testam. vbi hoc limitat, de quibus limitationibus & materia tractant etiam Anto. Gome. in l. 45. Tauri. nu. 132. cum seq. Boeri. decis. 156. numero. 15. Burg. Pacen. in l. 3. Tauri conclud.

conclus. 7. nu. 9. 8. qui plures iuniorens ad hoc citat, remissiuè extendens, quod stante testamento vel lege ordinamenti substinenti legata absq; hæredis institutione, legatarium non ideò propria autoritate, sed de hæredis manu, legatum capere de beat Petrus Peral. in l. omnia. §. fundū. pagi. 337. ff. de legatis. 2. qui nu. 7. & 8. cōcludit, poenā. d. l. non dubiū. in rebus maioræ nō obtinere quādo sequens in gradu res illas occupat. Vide etiā Roder. Suarez. in l. 8. tit. de las heredias. lib. 3. fori, in primo notabili, vbi latè de hac re agit, & nu. 21. cum tribus sequētib; in bonis maioræ, vel vinculi relictis, & in dicta quæstione. 7. numer. 19. dictæ. l. quoniam in prioribus pagina mihi. 215.

20 Agit etiam ibi Roderi. Suar. d. nu. 19. de eleganti quæstione, an filio meliorato cōperat remedium ædicti diui Adriani, cum legatarius in melioratione dicatur, & de manu hæredis capere debeat. Et in dicta. l. 8. fori. vers. nota vltimus pagina. 449. quærit, quid dicendum si pater aliqua castra iure maioræ possedit, & ita reputabantur de maioræ, quo mortuo filius eius maioræ natu illa castra propria autoritate occupauit, an cæteris filijs illa capere permittendum sit, vel ex ædicto diui Adriani. Si verò alter consanguineus primogenito absente tamquam possessor illaretineat, an primogenitus veniens possessorium intentare possit, & quo tempore ab eo exclusus censeatur? vide eundem Suarez in d. l. 8. numero. 44. cum seq. vbi agit quid si bona illa tamquam libera possessa fuerunt & diuisa, an obtineat tunc l. 40. Tauri, & numero. 32. cum seq. & pagina. 442. vers. nota

primo, & pagina. 450. num. 25. cum seq. & numero. 12. 29. & numero. 30. probare intendit quod facultas occupandi propria autoritate uenio præscribatur.

21 Illud tamen silentio prætereundum non erit, quod si ex tacita defuncti mente elici possit testatorem permittere velle quod legatarius propria autoritate, legatum capere possit, id in pæne facere possit glos. singularis, in l. Titia cum testamento. §. Lutus. lo. 1. ff. de legatis. 2. vbi Albericus dicit se nō recordari vidisse similem, de qua glos. facit festum, & cordi figendam esse dicit Petrus Peralta sibi, numero. 3. vbi tradit exempla aliqua huius tacitæ permissio- nis: vt si legatarium testator executorem faciat sui testamenti. Quo in loco & latius numero. 6. & 7. rem istam prosequitur, subdens, an id in melioratione quinti bonorū obtineat.

22 Sed cum præcipua ratio prohibitionis legata capiendi propria autoritate, vt illa de hæredis manu capiantur, vt hæres Falcidiam deducere possit, stante communi testamentorum stillo, quod factis legatis; postea dicitur quod in reliquis bonis Titium testator hæredem instituit: cum hoc casu restitutioni faciendæ per hæredem legata non subijciant: quia ille in reliquis tantum bonis deductis legatis, hæres institutus sit, videtur quod non de hæredis manu, sed propria, capere legata, legatarij possint. Nec si hæres hereditatem restituere grauatus sit, Trebellianicam habito respectu ad legata relictæ, sed de eo tantum quod deductis legatis hæredi supererit, deducere pote

poterit: quod probari videtur ex. l. s. titulo. 11. partit. 6. ver. de los bienes de la herentia, & ita colligit ibi Grego. Lup. citans Oldral. in cons. 158. & Alex. in. l. Marcellus. §. idem Pomponius. ff. ad Trebelli. ad quem remittit Grego. Lup. quæ etiam vide in. l. 7. ver. señaladamente. titul. 11 partit. 6. vbi latè disputat quando dicitur quod solutis omnibus legatis, ex remanenti hæredem Titium facit. De qua re videre etiam licet per Burg. Pacens. in. l. 3. Tauri. nu. 967. cum sequem. pagina. 299. vide etiam optimam. l. 19. titul. 3. part. 6. ver. que fincaua. & dominum Anto. Padilla in. l. eam quam. C. de fidei commiss. nume. 109. qui duo illic agunt, an remedium Trebellianicæ, vel Falcidicæ vsus, hodie obtineat. Vide etiã dominum Anto. Padilla. in. l. post mortem. numero. 31. C. eodem titul. & in. l. cum virum. numer. 10. in fine, & numer. 41. & 42. C. eodem titul. dominum Ludovic. Molina. lib. 1. de Hispano. primo geni. ca. 17. numero. 15. cū seq. apud quos, plenissimè videre licet an his, vel alijs casibus falcidicæ, vel Trebellianicæ locus sit, & per dominum Præsident. Couarru. in. c. filius noster. numero. 2. in fine. de testamen. vbi concludit quòd prohibita censeatur: si testator dicat omnia in suo testamento contenta effectum sortiri se velle, post Alex. ab eo citatum. Et an non melioratus filius ex melioratione alterius filij quartam Trebellianicæ detrahare possit, vide etiã Petrum Peral. in. l. cum autem. ff. de legatis. 2. numero. 17. pagina. 136. iunctis his quæ ipse scribit ibi numer. 14. pagi. 133.

24

SECUNDO favore personæ honoratæ cui legatum relinquitur, decisum est in authentica. ex causâ. C. de liberis præteri. vel ex hæred. ex causâ præteritionis vel ex hæredationis nullum testamentum effici, quo ad institutiones tamen, non vero quo ad legata. l. si. titul. 8. partit. 6. Quod ad meliorationes filijs factas producit. l. 24. Tauri. quæ hodie habetur in noua. 11. collectione. l. 8. titul. 6. lib. 5. quòd subinheri rupto testamento debeant ex causâ præteritionis: modo legatarius vel melioratus non sit qui testamentum impugnet, atq; illud rumpi petat: quia si ipse impugnet etiam melioratio illi facta rumpitur: vt voluit glos. in. l. maximum vitii. C. de liber. præteri. vel ex hæred. verb. totius substantiæ, quæ frequentiori calculo approbata est. in locis relatis: vt videre licet & per dominum Præsident ordinum militum in. l. eam quam. C. de fideicommiss. numero. 35. Anto. Gomez. in. l. 24. Tauri. numero. 8. & illic scribentes qui quam plures alios idem tenentes referunt, & Gregor. Lupi. in. l. 5. titul. 8. partit. 6. ver. que ge lo cumpliesse in fine.

Maiores ergo etiam ex Regia licencia facta in secundo testamento, etiam si in primo facta fuerit conseruatur stante præteritione, si iure legati, secus si iure institutionis, dispositio facta fuit. Etiam si filius monachus ordinis Sancti Francisci, nouitius tamen, ante professionem præteritus sit: vt tenet Grego. Lupi. in. l. 10. titul. 7. part. 6. ver. no valdria per textum ibi.

De qua præteritionis materia etiam tractant Roder. Suarez. in. l. quo-

25

- niam in prioribus. C. de inofficio testam. limi. 1. nu. 13. cum præced. & in ampliacione. 3. in. nu. 3. in si. & limitati. 10. Bernar. diez Luco. in regu. 725. Domi. Anto. Padil. in. d. l. eam quam. nu. 74. & 78. & in. l. quidam filium. nu. 6. Cod.
26. Si verò pater institutus sit, & is decedat in vitâ testatoris, filius ex eo, & sic nepos testatoris, tanquã præteritus ius dicendi testamenti cui nullum non habet. Istam dicit communem opinionem Suarez in dicta. 10. ampliacione. num. 54. ad hoc iura optima citans, & Decius. cons. 242. nu. 2. in fine & nu. 3. idem fatetur: vel ea ratione: quia iam natus erat nepos, testamenti tempore, nec agnâci dicitur, vt eius agnatione rumpatur: prout ex agnatione posthumi rumpitur: vt in sequenti quæstione videre licet.
28. Testamentum verò quod filij legitimi præteritione, vel testatoris capitis administratione, irritum fieri poterat: his cæsantibus impedimentis morte scilicet præteriti filij, vel testatore caput ante mortem recuperante, iure quidem optimo reconualecit, textus in. l. posthums præteritus. ff. de iniustis rupto. vbi Paulus in prin. dicit se credere quòd non sit ahibi, quod secus erit in donatione ex frequentiori doctorum calculo: vt videre licet per Tiraquel. in. l. si vnquã verbo. susceperit liberos: pro vt sequitur disputando pluribus pro vtraq; parte adductis fundamentis, & autoritatibus, à nu. 167. vt concludit. nu. 204.
29. Legata tamen & meliorationes, non conseruantur filio vel posthumo præterito, quem testator habere ignorabat: vt tenent Bart.

& docto. in dicta authen. ex causâ. argu. textus, in. l. si cum vel in vtero. C. de testamento militis & tanquam receptum scribit Anto. Gomez in. l. 24. Tauri. nu. 6. qui refert Ias. ibi, nu. 3. istam esse communem opinionem asserentem. Citat & alios hoc idem asserentes, & eandem opinionem sequentes Dominus Anto. Padilla: in. l. eam quam. C. de fideicommissis. nu. 39. propè finem. Tiraquel. in. l. si vnquã. verbo. donatione largitus. nu. 263. C. de reuoc. don. Iulius Clarus. libro. 3. receptorum sententiarum. quæstio. 52. qui hanc opinionem communem, & in praxi seruandam esse testatur. & licet Grego. Lup. in. l. 7. titu. 8. par. 6. verb. desheredar lo, non decidat, & remittat ad Alexandrini, ab hac communi opinione recedendum non erit.

30. Quamobrem filij natiuitate testamentum factum irritum sit. l. posthumo nato. C. de bonorum possess. contra tabulas. l. 2. titu. 1. par. 6. l. 1. tiru. 13. par. 6. verbo la tercera. quod tamen de posthumo ignoranter præterito intelligendū est: quia si testator de eo cogitabat, & nihilominus illum præterijt, legata quidem conseruantur: vt supra proximo versiculo scripsimus.

Quod ita accipiendum est: vt ex legatorum conseruatione filiorum legitima non offendatur: vt Bal. docet. in. l. 1. C. de bonorum possess. contra tabulas. nu. 2. & notat ex generali decisione dictæ authen. ex causâ. ex qua infert correctionem, l. Saluius Aristo. ff. de legatis præstandis, statuentis, legata illa excedere illam partem hæreditatis non posse, quam ipse hæres qui rumpit habiturus sit, nam nisi

V hilomè

- hilominus licet illam partem legata excedant, conseruantur porro: modo praterito filio, portio sua in
31. tegra relinquantur: ita Bal quem ibi doctores sequuntur teste Iaf. nu. 2. sequitur etiam Alex. nu. 4. & Decius, nu. 12. istam esse communem opinionem profitetur. idē tenet ibidem Corneus. nu. 4. quæ opinio hodie in. l. 2. 4. Tauri approbatur, dum meliorationes stante prateritione conseruari statuit.
 32. In filio tamen postea nato de quo testator cogitari non potuit: quia post factum testamentum & genitus, & natus fuit, maior quidē dubitatio est: vt ex dictis Iuribus dicendum sit legata non substineri, sed corruī, nisi in codicillis fuerint l. vltima. titu. 12. par. 6. quæ lex quando nullum testamentum factum fuit a quo codicilli pendere possint, intelligenda est, atq; hoc casu loquitur. l. si quis cum. & l. pen. ff. de codicillis, à quibus dicta lex partitæ sumpta fuit: existente namq; testamento, si rumpatur, eodem modo & codicilli qui ab eo pendent posthumi, vel filij natiuitate irritantur. l. 1. C. de codicillis.
 34. In donatione etiam idem dicendum est, valere scilicet donationē filio proprio à patre factam, reuocari tamen alijs filijs natis, vsq; ad legitimam tamen portionem istis filijs postea natis competentē. l. si totas. C. de inofficio. donatio. & ibi doctores communiter notant, & in. l. si vnquam. C. de reuocandis donatio, & alij non pauci quos citat sequitur Tiraquell. ibi verbo. libertis. nu. 60. cū alijs.
 36. Substinetur ergo donatio, tanquam tacita melioratio, in eo quod tertij, & quinti, & legitimæ valorem bonorum patris non ex-

cedit modo vnicus, modo plures filij tempore donationis fuerint vt placuit Domino Præsidi Couar. ru. libro. 1. variarum resolutio. capi. 19. nu. 4. idem tenet Castellus in. l. 12. Tauri. nu. 2. 4. Anto. Gomez. libro. 2. variarum. cap. 4. nu. 11. colu. 2. & Bacz. quos citat sequitur Dominus Ludouī. Molina libro. 4. de Hispano. primoge. cap. 2. num. 81. à quibus non est recedendum. Licet secus esse velic Ioan. Bernar. Diez. Luce in regula 213. verb. donatio facta, & post eū Grego. Lup. in. l. 8. titu. 4. par. 5. verbo. a vtro. qui tenent quod si vnicus sit filius cui donatio facta fuit, in totum irritetur, quem etiā vide in. l. 3. titu. 13. par. 6. glos. 2. colu. 4. vers. sed quid si testator, vbi videre licet alias quæstiones in causa maioris, quæ ex filiorum natiuitate oriuntur, & an possessio ex. l. 4. 5. Tauri transeat in posthumi: vt is proximorem viuum a successione maioris excludat vide eundem Grego. Lup. in. l. 3. titu. 23. part. 4. verbo. a pro del. quod vel ea ratione procedit: quia fortassis pater non donauisset, si eos iam natos habuisset: quæ ratio non ita viget quando fauore filij testatoris, pro vt viget quando in extranei fauorem donatio facta fuit.

37. Ex qua ratione illud a paucis notatum inferitur, quod etiam si filius post donationem extraneo factam nascatur, & ipsam ratam manere velit, eamq; approbaret, illa tamen donatio nihilominus ex dicta, l. si vnquam reuocaretur: deficiente nempe patris voluntate, ob quam causam donatio reuocatur: vt in simili constanter asserit. Bal. in. l. si quum vel in vtero. C.

C. de testamen. militis: quod cum posthumus ignoranter prateritus, testamentum rumpat, & etiam legata, alias debita corruant: vt supra diximus, licet posthumus testamentum approbet, non valebit: quia non reperitur quoddam adfit voluntas testatoris nascente filio de quo testator erat ignorans: quod dicit Bald. nouum, & mirabile, quem sequuntur ibi Paulus, dicēs singulare & menti tenendum, extenditque ad casum. d. l. si vnquam etiam Alexan. Corne. Barba. in additione ad Bal. & Iaf. ibi Socin. cons. 93. libr. 4. Angel. in authen. de inmensis donatio. §. 1. colu. 4. quos citat sequitur Tiraquellus in prefatione. d. l. si vnquam. nu. 94. Grego. Lup. illis non citatis in. l. 20. titu. 1. par. 6. verbo. quebrantan. vbi Baldum sequitur.

38. TERTIO, ex hac eadem coniectura quod quis à testatore honoratus fuerit deducitur, quod si princeps Castrum quod alicui donauerat a iurisdictione ciuitatis cui antea subiectum erat eximat: cum hoc factum donatarij contemplatione censeatur, iurisdictionem illam eidem donatario applicari censebitur: ita post Paulum Castren. cons. 187. volum. 2. tenet Grego. Lup. in. l. 9. titu. 13. par. 6. verbo. no la ganaria ella, & idem in seruitutis libertate videtur: vel si conditor maioris, reuocabili maioris titulo, quod res eēt illius maioris libera, & non vinculata statuatur: nam illam tanquam liberam meliorato applicari censebitur. quia quando alicui aliquid aufertur alterius fauore, illi cuius causa & contemplatione aufertur, cedere debet, licet

verba ad eum non dirigantur. l. 2. §. si duo. ff. de collatio. bonor. l. 2. §. si. ff. ad Tertull. vbi Bart. prosequitur. nu. 2. d. §. si.

- Ex dispositione ergo præambula secunda dispositio ab eodem, de eadem re facta suppletur, interpretatur, & extenditur: vt pater etiam ex distinctione Bart. magis communiter aprobata in. l. 1. §. nec Castrensi. ff. de collatione bono. quod si libri à patre empti nomine filij sint, & filio traditi, & filio pecunias ad eos emendos dederit, eos præcipuos filius habebit, atq; in illis melioratus censebitur: vt videre licet & de veritate huius dicti per Decium in. l. si donatione. C. de collatio.

40. QVARTO deducitur, fauore honorati prælegatarij, quod si in testamento duo filij à patre meliorentur in ea parte, quam pater asserit se in codicillis assignaturū, & reliquos filios in certa hereditatis parte, simul cum melioratis heredes faciat, in cæteris bonis ducta hereditatis parte melioratis cententur. l. si quis. ita scripsit hæredem. ff. de hæredibus institu. l. 9. titu. 3. par. 6. vbi Bal. in fine ait, quod si testes sufficientes numero, dicant se vidisse quod Titius duos vel tres instituit heredes, sed quod ipsi non recordantur pro quibus partibus, valebit institutio, & æqualiter succedere debent, & erunt hæredes, quem sequitur Grego. Lup. in. d. l. 9. verb. igualmente.

42. QVINTO, inferitur fauore legatarij, quod si post filiam quandam pater hæredem instituit, inter alia dixerit, sufficiat filia suæ tale prædium quod sibi prælegauerat, quod re vera non prælegauerat: nihi-

videtur dicendum idem, nisi in maioriā institutiōe expresse caueatur, quōd etiā ex his causis maioratus bona alienari non possint.

Nihilominus tamē Ludo. Molin in libro. 4. de Hispano primogeo: c. 6. nu. 2 o. & 2 1. ab hac doctorū sententia vel ea eleganti, ac probabili ratione recedit: quia dicta authen. resq; C. communi de leg. in his fidei cōmissis loquatur, in quibus non fauor publicus, sed priuata vtilitas versatur: secus verò in maioratum institutionibus, quæ ad familiarū conseruationem præsertim ordinantur, in cuius conseruatione publicum ius vertitur. l. 1. §. quanuis. ff. de ventre inspiciēdo cum similibus in comprobationē per eum adductis in lib. 1. cap. 1 8. & in dicto nu. 2 1. d. c. 6. testatur sæpe in forensibus controuersis decisum vidisse dictam authen. resq; in hispanorum maioratibus nō admitti.

Quod & cōprobat ex his quæ ipsemet scribit. in lib. 1. cap. 4. nu. 30. post Iacob. Belloui. Angel. Iasi Lancel. Alex. Decium. Paris. Seguram. Suarez. & Franc. Piscina. quos ibi numeratim citat, & Dominum Præsi. Couarru. lib. 3. varia: resolu. ca. 5. nu. 4. qui communē opinionem esse profitetur nempe, quōd si ex mente testatoris cōprehendi possit ipsum testatorem alienationis prohibitionem perpetuā futuram fore voluisse, vltra quartū gradū, & perpetuo extendēda erit.

Quinimo & Ludou. Molina sententiā in terminis maioratū & quidē fortioribus tenet Capitius decis. 1 0 8. colu. vbi. testatur in Neapolitano Cōsilio iudicatū fuisse rem primogenitis vinculatā, & extra familiā alienari prohibitā: nequaquā

alienari possent: etiam si possessor ex pretio aliam vtiliorem rē, quæ loco prohibetæ subrogetur emere velit: illa eadē ratione: quia fauor publicus in familiarum conseruatione versetur quem ad hoc citat sequutus Burg. Pacē. in proemio. l. Tauri. nu. 3 5 1. vers. deinde. & nu. 3 5 2. hoc cōfirmat ex traditis per Alex. cons. 2 3. colu. pen. in fi. lib. 1. Socin. cons. 4 0. in. 8. & 9. colu. inter cōsilia Curtij antiqui post Iacob. de Bellouiso. idē quod Alex. tenet Hiero. Gratus respōso. 6 8. visis diligenter col. 2. lib. 2. quos citat tenētes alienatione bonorum perpetuo inhibita: vt prohibentis cōseruetur familia, vel in eadē, bona ipsa permancāt, alienationem etiam necessariā compræhendi, nec successurum ab intestato qui de familia non sit institui posse, nec obtinere hoc casu. l. cum pater. §. cum inter, & quod ex ea, glo. & doctores notant. ff. de legatis. 2. nec dispositionem. d. authen. resq; C. cōmunia de leg. Quod etiā tenet Pinelus in. l. 1. c. de bonis maternis. num. 1 0 2. qui testatur receptissimā esse Hispaniæ consuetudinē: vt nec ex causa ista maioratus possessor maioratū bona alienare possit. quod Dominus Præses Couarru. lib. 3. variarum resolutio. c. 6. colu. vlti. in. fi. prædixerat frequentissimo Hispaniæ vsu ita obtentum fuisse.

Quod deinde munitur, nā eo ipso quōd aliquibus ex bonis se facere maioratum quis profitetur, bona ipsa in propria familia velle cōseruare cōsensus est, & omnes substitutiones ad perpetuitatem inducendam sine quibus in familia perpetuo conseruari non possunt, etiā si aliter non expresserit, pro appositæ censentur: vt docet Socinus

conf.

conf. 4 7. nu. 6. lib. 3. & conf. 5 7. eo. libro Paulus Paris. conf. 7 2. & conf. 8 5. lib. 4.

53. Si verò possessor rei maioratū, vel restitutioni subiectæ, illā bona fide cogitans liberatū esse alienet, nec in pœnam priuationis maioratū incidet: ita tenet Grego. Lup. in. l. 9. titu. 2. par. 5. vers. despues que gela prestan. col. 1. in fine quinimo & ibi subdit, quōd idem venditor illā vendicare poterit; habebit tamen emptor retentiōnē donec sibi de interesse satisfiat: vt in feudo loquēdo post Bal. in. §. vassalus; lo. 2. si de feudo fuerit cōtrouer. inter domi. & agnatum tenet Grego. Lup. & quōd idem venditor illā euincere possit tenet Tirāquel. de retractu linargi. §. 2 6. glo. 2. nu. 6. inquit ens hoc tenere Paulū Castren. in. l. filius familias. §. diui. ff. de legatis. 1. Ambro. Opiz. & Ferdin. loaces: quos ibi numeratim citat. Quā assertionē pluribus ornat fundamentis, eosdē referens sequutus Pinelus in. l. 1. c. de bonis mater. nu. 99 in fine. qui asserit nullam esse & obligationem, & alienationē istam, nec alienantē obligatum remanere nisi ad pretij restitutionē, quod dicit tenere Paul. Castren. in. l. fi. §. sed quia. nu. 2. C. cōmu. delega. Grama. decis. 9 3. nu. 3. & ad hoc est textus in prælato habenti dignitate provt alias diximus habere possessorem maioratū in. c. si quis presbyterorū. de rebus. eccles. nō alien. l. vlti. titu. 1 4. par. 1. qua in re videndus & quidē consulendus erit Domi. Ludou. Molina in libro. 4. de Hispano primogeo. c. 1. nu. 1 2. cū seq. & cautē legēdus Paul. Castren. in. d. §. diui. nu. 3. vbi ad hoc in huius opinionis autho. adducitur & idē tenet Aflitus decis. 335. nu. 1 1

55. Maioratus tamē possessor vsu fructū in bonis maioratū per tēpus vitæ suæ tantum duraturum constitutere poterit. l. peto. §. prædiū. ff. de leg. 2. & ibi notat ad hoc docto. & in. l. Starius florū. §. Cornelio felici. ff. de iure fisci. Quare si rē maioratū alienet inutilis erit alienatio etiā quo ad vsu fructū. Quinimo & quōd de vsu fructus constitutio nedixi tunc obtinet, quando tacita tantum adest prohibitio alienandi ex onere restitutionis inducta: nā si expressa sit alienationis prohibitio etiam vsu fructus constitutio, quæ species alienationis dicitur, prohibita censetur. l. fi. & ibi doctores cōmuniter notant. C. de rebus alienis nō alien: quare si ius vsu fructus formatū non constituitur, sed nuda tantū, ac solā facultas cōmoditatē percipiendi, quæ ab ipso iure vsu fructus diuersa quidē est, huiusmodi constitutio non obstante expressa etiam prohibitione, validā profectō erit.

Omittendū tamen nō est, quōd licet à sequēti in gradu illa vsu fructus constitutio reuocari possit, cōstituentis tamen in pœnā amissionis maioratū non incidet: nam in pœnā libus vt quis ob alienationē in pœnā incidat, vera quidem & nō ficta & impropria requiritur alienatio ex singulari dicto Bal. in. l. voluntas. nu. 1 1. de fidei cōmiss. cum traditis per Domi. Illustris. Præsidē Couarru. lib. 2. variarū resolu. c. 1 6. nu. 2. Pinelus in. l. 1. c. de bonis mater. nu. 6 4. latius per Tirāq. de retractu linarg. §. 1. glo. 1 4. nu. 8 2. atq; ita magistratē ressoluit pluribus adductis authoritatibus, Dominus Ludou. Molina. lib. 1. de Hispano primogeni. ca. 2 0. per totū caput.

56 Si verò prouocatus addiuisio-
nem rei maioris quam eius posse
ssor cum alio communem habe-
bat, illam alienet, in pœnam non
incidet: vt videre licet ex his quæ
scribit Grego. Lup. in l. 10. glo. 1. in
princi. titu. 26. par. 6. vbi & in l. 6.
titu. 11. part. 6. glo. magna. & in
glo. verbo. è a sus herederos, alias
non paucas quæstiones circa alie-
natiões rerū maioris cū facultate,
vel sine regia facultate factas exor-
ditur, & in l. 4. 3. titu. 5. par. 5. verb.
tornasse. & verbo. vale. & Bernar.
Diez Luco. in regula. 2. 8. & 2. 9.
vide etiam l. 4. 4. titu. 5. part. 5.
verbo castillo, & Tiraquell. de pri-
37. mogeni, quæstione. 9. 2. cum præ-
ceden. & seq. Petrus Peralta in ru-
bri. ff. de hæredi. instituen. nu. 10. 0
& 1. 4. 5. vbi tradit de alienatione
cum subrogatione ex facultate
regia.

De qua subrogatione, an ante,
vel post, fieri debeat, vide Aflitum
decif. 339. nu. 3. qui scribit in de-
cif. 335. num. 10. cum alijs, quod
venditio, & obligatio à vendente
reuocata, virtute confirmationis
Regis post reuocationem, subse-
quuta, non validetur. Et in decif.
286. tradit, quod venditio ista in
tertij, vel fidei iustorum præiudi-
cium, per istum Regis assensum
subsequutum non validetur. Vbi
quid si post alienantis mortē Re-
gis licentia impetretur. Et Grama-
ti. decif. 103. nu. 209.

Si verò in huiusmodi venditio-
ne Regis licentia interueniat, &
pupillus factus maior venditionē
ratificet, in ea facultas Regis non
reperitur: vt teneat, vide Aflitum
decif. 285. nu. 7. cap. decif. 115.
vsq; ad numerum primum vbi etiā
tractat: an requiratur assensus se-

quentis in gradu, Aflitus. decif. 307
nu. 21. cum alijs Gramati. decif.
103. nu. 120.

Et nota facultas Regis per ver-
bum fiat, literis non expeditis suf-
ficiat, vide Aflitum in decif. 243.
nu. 3. & decif. 253. nu. 8. & decif.
398. Domi. Ludo. Molina. lib. 2.
de Hispan. primoge. ca. 8.

Et circa narrationem libelli præ-
cum ad istam regiam facultatem
impetrandam vide Domi. Præsidi
Couarr. lib. 1. variarum resolutio.
cap. 20. nu. si. Aymon. conf. 135.
Domi. Ludouic. Molina. lib. 2. de
Hispan. primoge. c. 4. nu. 50. & 56

58. OCTAVO, favore legatarij
eo quod honoratus sit facto testa-
toris sancitum est. in l. creditorē
87. ff. de legatis. 2. quod si debitor
aliquid creditori leger, animo cō-
pensandi cum debito illo relinque-
re non censeatur, textus optimus in
l. vnica. §. sciendum. C. de rei vxor.
actione, sed hoc in debitore con-
ventionali accipiendum est iuxta
omnium communem doctorū tra-
ditionem: nam si legalis debitor a-
liquid creditori suo leger, compen-
sandi animo cum debito legasse cē-
sendum est, authen. præterea. C. vn.
de vir & vxor. l. 7. titu. 13. par. 6. l.
si cum dotem. §. si pater. ff. soluto
matri. vbi doctores extendant, &
limitāt, & rectē quidem Dominus
Præsides Couarr. in. c. officij. nu. 2.
& 6. vers. 4. & nu. 8. qui in dicto
nu. 2. vers. illud vero. indebitore cō-
ventionali compensationem admit-
tendam tunc esse inquit, quādo ex
coniecturis legatum animo cōpen-
sandi factū fuisse apparet, post Abb
Corneum & Aymon. conf. 149.
enumerantem duodecim coniec-
turas ex quibus præfacta volun-
tas deprehendi possit. Vide etiam
Petrum

Petrum Peral. in. l. neminem. col.
penul. in prin. ff. de legatis. 2. pa-
gina. 84.

59 Sed quod legatum pauperi fa-
ctum, animo compensandi factum
non censeatur, vide eundem in. l.
si quis Titio. ff. de legatis. 2. num.
18. pagina. 183. & quid in dote filij
à patre recepta, si pater filio leger,
vide eundem in. l. Titia cum testa-
mento. §. qui in vita. ff. eo titu. nu.
2. pagina. 435. & an videatur lega-
re expensas in ea re factas, vide eū-
dem in. l. Meuius. §. me hærede. ff.
eo. titu. pagina. 500.

Et quid in donatis a viro vxori
in iuuentutis premium, aut no-
bilitatis amiffæ, vide Dominum
Præsidi Couarr. in. 4. decretal.
cap. 3. §. 3. & quid in parte bono-
rum a coniugibus constante ma-
trimonio quæstorum, vide. l. 1. 6.
Tauri & ibi doctores & si testa-
tor vxori creditrici mobilia sua le-
gauerit, animo compensandi cum
bonis seruitijs & alijs iustis causis,
an animo compensandi cum debi-
to censeatur relinquere, vide Aflitum
decif. 44. nu. 10.

60 Et an vxor teneatur ad debita
pro parte sibi a marito legata, vi-
de Petrum Peral. in. l. cum autem
nu. 13. ff. de legatis. 2. pagina. 131
& de comoditatibus huius legalis
debitoris, vide Petrum Peral. in. l.
Meuius. nu. 12. pagi. 510. qui inter
alias considerat illas, scilicet, quod
in legatum ipso iure dominum
transeat, & ei hypotheca competat
quod erit legatario vtile si ei actio-
ne personali deberetur.

62 NONO, favore legatarij onera-
ti deducitur, quod si testator vxori
vestes, vel iocalia leger, quas qua-
draginta auros valere dicat: nam si
valeat octuaginta, hæres quadra-

ginta retinere non poterit: quia ni-
hilominus vxor octuaginta habe-
re debet, & sic iocalia: vt tenent
Dynus, & alij. in. l. si fundum. 83.
§. si libertus. ff. de legatis. 1. vt ibi
testatur Paulus Castrè. nu. 2. co. vlt.

63. Quid verò si designetur fundus
ex quo quadraginta legata percipi-
antur? vide doctores in. l. quidam
testamento. 99. ff. de legatis. 1. 1.
si quis seruum. 8. §. si quis legau-
erit. ff. de lega. 2. & quæ tradit Do-
mi. Præsides Couarr. in quæstio. pra-
cticas. c. 3. Aflitus decif. 399. Cap.
decif. 14. de terra vendita mensura
certa designata, & quæ de hac re
supra scripsimus libro. 3. c. 2. §. 1.
num. 21. & 22.

Quid si leget testator centū qua-
rati instrumento continentur, &
in eo ducenta contineantur? vide
l. si. & ibi Alberi. C. de falsa causa
adiecta legato.

64. DECIMO, favore legatarij:
ex eo quod honoratus sit, decifum
est in. l. Meuius. 68. §. fundo lega-
to. ff. de legatis. 2. quod si testator
fundum leger Titio, cuius fundi v-
susfructus non erat testatoris, vel
super illo fundo aliquod hypothecæ
onus impositū erat, vel restitu-
tioni subieciēbatur, nihilominus si
ne onere factum legatum censebitur,
& illud onus hæres redimere te-
nebitur: vt ex eo colligit ibi Paulus
Castrè. nu. 3. & textu ibi, fundo re-
lictō, ex quo textu arguit ibi Petrus
Peral. nu. 22. ad res vinculo reali
de non alienando affectas.

Summaria ex. §. se-
quenti. 2.

V s Verbo

1. Verborum intentio ex ipsa propria vocabuli significatione comprehenditur.
2. Conditio, dispositionis effectum suspendit, sed modus post eam perfectam in futurum obligat.
3. Legō sub conditione quod tale quid in futurum facias, modus erit, & non conditio.
4. A propria receditur significatione. 7. modis, & nu. 7. & ratione subiecte materie, & si actus nullus redderetur. nu. 7.
5. Si domus legatur, patrimonium comprehenditur.
6. Pro actus validitate verba interpretantur, nisi mens aduersetur.
8. Ex consuetudine ordinis succedendi in maioria interpretatio fit.
9. Ideo si testator missam quotidie hora undecima celebrari iubeat, tempore aestiuo ora decima celebrari poterit.
10. Verba iuxta iuris dispositionem interpretanda sunt.
11. Et si pro ut ius disponit statuatur, ut aliquid ultra ius operentur interpretari debent. ut in fidei iussore qui centum promissit si principalis non soluerit, quia excusio non requiretur.
12. Verba ex ordine locutionis interpretantur nisi mens repugnet.
13. Executor cui electio unius ex filiis commissa fuit, si duos nominet primo nominato maioria dabitur.
14. Si vero bona diuidendo duo pri-

- mogenia instituat, an portio que est pro non scripta alteri accrescat?
15. Aliquibus coiecturis praefertur coiectura ex ordine litera adducta ut si dicat testator tuis, sine meis consanguineis praestes.
16. Si duo testamenta eodem die confecta appareant quod prius in ordine probocoli reperitur, praefertur.
17. Ordo succedendi a testatore in vno gradu datus, in alijs etiam repetitus censetur.
18. Per vocationem primi gradus, omnes ex eo gradu descendentes comprehenduntur etiam ad exclusionem descendenti ab alijs gradibus.
19. Ex verbis indifinitis prolatis verborum interpretatio fit.
20. Ex nominibus etiam collectiuis, succedat qui sunt de domo, familia stipite, parentella & simili.
21. Quid in nominato nomine equi polentipro proprio nomine, ut liberi, filij, nepotes, descendentes.
22. Ex verbis generaliter prolatis interpretatio sumitur.
23. Expressè dispositum censetur, quod ex generalibus verbis depraheditur & 26. & ideo remedium tenute maiorie datur his verbis, vel coiecturis vocato. & nu. 26. & 27.
25. Verba generalia ex precedentibus restringuntur, ampliantur, & declarantur.
28. Etiam ex relatione alterius dispositionis, in privilegio etiam, & mandato.

Nisi

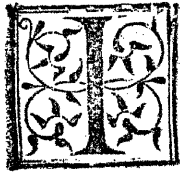
29. Nisi dispositio sine relato de per se valere potest.
30. Quid si testator se referat ad maiorem quam penes monachum reliquit?
31. Exempla ad hoc quod relatatum in referente insit.
32. Quid si relatio ad verba eiusdem dispositionis, & non ad diuersa fiat?
33. Ut in clausula masculinitatis in vno loco posita, an alio loco repetita censeatur?
34. De vno casu expresso ad alium, an verba extendi possint?
35. Etiam ex antecedenti, & necessario consequenti: ut quia inuicem se respiciant, & de simplici admixtum.
36. Ex eo etiam quod ex verbis inferitur: quia expressum censetur.
37. Ut si vni ex nepotibus plus dari testator iubeat: quia ceteris aliquid dari videatur.
38. Si filij reuocationem primogenij a patre de filiorum bonis facti, a Rege impetrent respectu honorum filiorum, an respectu bonorum patris maioria confirmata censeatur?
39. Lectum quotidianum coniugis sustinere debet, quod ex bonis constante matrimonio lucratis solui debeat.
40. Ex verbis ante, vel post dispositionem prolatis, fit interpretatio in modum protestationis, se velle ita intelligere.
41. Etiam ex erronea dispositione

tolerabili tamen.

42. Etiam ex verbis adulatorijs.
43. Ex argumento etiam a contrario sensu.
44. Conditio facit verum argumentum a contrario sensu, citra institutionem tamen.
45. Nisi prauus resulcet intellectus & quid in actibus prohibitiuis?
46. Quid in feudis, & statutis, ut a propria significatione non recedatur.
47. Etiam ad iuris correctionem, vbi si non admitteretur, dispositio etiam testatoris superfluet.
48. Interpretatio ex verbis enunciatiuis.
49. Ex bono etiam, & equo.
50. Ex ratione etiam naturali, qua testator motus censetur.
51. Naturalis ratio ideo finalis censetur.
52. Si collegio vel ciuitati ligna ex nemore scindere concedatur, augentis ciuibus, an onus augeatur?
53. Variato dispositionis tempore, & mens & dispositio variatur.
54. Ex productione casus veri, ad fictum, fit verborum interpretatio.
56. Ideo damnatus ad mortem passiuam habet testamenti factionem.
57. Ex natura etiam ipsius actus verba interpretantur.
58. Et num ex verbis iniurijs?
59. Et num ex verbis accessorijs, & executiuis?
60. Et an, & quando ex praesentionibus.

Caput

Caput. 2. De verborū
prælatorum inter-
pretatione.

IN HOC CAPI-
te secundo, de dis-
ponentis verborū
prælatorum inter-
pretatione agen-
dū erit, quā in re
primo & omnino

disponentis verbis testamento, codicillis, vel alijs quibusvis documētis, scriptis, seu prolatis adharendū est: vt scripsimus in lib. 1. ca. 2. quia vt ait textus in. l. non aliter. ff. de legatis. 2. a significatione verborum non aliter recedere oportet, quāsi cum manifestum est testatore aliquid sensisse: nam illa disponentis mens præsumitur quam eius verba, præse ferunt, & indicant, etiam quod fortassis alia eius mens fuerit, de qua non est nostrum diuinare. c. vnico, vt ecclesiasti. benef. sine dimi. confer. Nam quorsum nomina inquit. l. labeo. §. idem Tubero. ff. de suppellectili, legata: nisi vt dicentis voluntatem demonstret, quorsū verborum sensus ex sequentibus præcipuè deprehenditur.

1. **PRIMO** ex ipsa nec propria vocabuli significatione, vt notat glo. in. l. pen. ff. de legatis. 1. quæ proprietatis non ad rerum nomina, sed ad significationem referenda: nec auditu tantum, sed intellectu percipienda est. Et ideo subdit dicta glo. verb. voluntas: quod interpretatio debet esse propria, probabilis, constiterit, & non inuisitata, nā & propria dicitur quæ per translationē fit, vel inter plura eiusdē nominis, aut cum res communis est

pluribus nominibus: quia ad exitium referimus, vel aliquo generali nomine res ipsa appellatur: quia sub hoc genere species propriè in esse censetur: & deniq; cum ea voce vtimur quæ lata significatione multa continet: nam hoc casu nominacomprehendi arbitramur, ex glo. in. l. cum lege. C. de testamē: vt cum lex inestabilem aliquem esse iubet. Quæ propria significatione ab authoritate, & etimologia, & diffinitione percipitur. Sed generale documentum ab omnibus receptum est, eatenus verba generaliter capi, quatenus sermonis proprietatis ferre potest: vt in dicta. l. cum lege. notatur. quod obtinet nisi contraria disponentis mens aliter percipiatur. l. cum filio familiaris. 4. 9. ff. de legatis. 3.

2. **Quamobrem**, licet iuxta doctrinam Bartoli communiter receptā in. l. quibus diebus. §. Terminus. ff. de conditio. & demonstra. vt testatur Dominus Ludou. Molina in. lib. 2. de Hispano. primoge. cap. 12. nu. 4. & notatur in. l. 2. C. de donation. quæ sub modo. conditio effectum dispositionis implere suspendat: modus tamen hoc non operatur, sed obligat post dispositionem perfectam id quod percipitur in futurum adimplere: quare si disponentis dicat dispono sub conditione hac, quod legatarius tale quid faciat in futurum: non conditio sed modus quidem iudicabitur. l. Meuia. 4. 4. ff. de manum testamen. l. debitori. C. de pactis vbi latè prosequitur Decius & Tiraq. de retractu conuen. §. 2. glo. 1. nu. 30. Boeri. Decis. 4. 1. num. 4. cum alijs.

4. Licet ergo à propria vocabuli significatione recedere non liceat dictis

dictis iuribus, & l. non aliter. ff. de legatis. 3. nihilominus regula ista septem modis labefactatur: vt videre licet per Ias in. l. non dubiū colū. 3. C. de legibus, quarum vna ex limitationibus est, nisi disponentis voluntas aliud suadeat, ob quā conseruandam verba & impropriari, & limitari debent: vt ex abundantanti posita censeantur: nam hac ratione domus legata exponitur idest patrimonium: vt videre licet

5. per Aflitum decif. 106. nu. 3. vel ea optima ratione quia id quod ex mente venit non ex in proprio significato, sed ex proprio, imo propriissimo venit. l. cum mulier & ibi notat Bald. ff. soluto matri. l. nominis & rei verbum ex legibus. ff. de verbor. signifi.

6. Hinc deducitur, quod licet in dubio in actu, qui dupliciter intelligi potest, semper sit præferendus intellectus per quem actus maneat validus & subsistat. l. quoties. ff. de rebus dub. & l. quoties. ff. de verbo. obliga. Hoc tamen obtinere minimè poterit, quando præsumendo actus validitatem, aliquid contra defuncti mentem fieret: cū semper tanquam Regina defuncti voluntas subsineri, & primum locum obtinere debeat. l. in conditionibus primum locum. ff. de condi. & demonst. textus notabilis secundum Paul. Castren. in. l. verbis ciuilibus. ff. de vulgari & pupill. ibi, ne fiat contra testatoris voluntatem & Ias. ibi notab. 6. nu. 6. qui nimo & oratio etiam imperfecta, voluntate etiam præsumpta defuncti perficitur. l. si in testamento. 109. ff. de legatis. 1. vbi addi. ad hoc illam citat & l. cum pater. §. cū imperfecta. ff. de legatis. 2. pro ampliatione: vt procedat etiā ex præce-

deribus, si id commodè fieri possit

7. Impropriantur ergo verba illis septem modis, de quibus per Ias. in. d. l. nondubium. C. de legibus. Primo ex mente disponentis: vt supra diximus, 2. in fauorabilibus. 3. vbi publicus fauor vertitur. Quarto, propter personæ qualitatem ad quam verba referuntur. 5. honestatis conseruandæ causa. Sexto ex ratione coniuncta. 7. vt aliquid actus operetur. & vt illi adam limita. Octauo, ex ratione subiectæ materię vt in casu. l. placet. ff. de liber. & posthum. quando testator vxoris ventrem vel posthumum instituit: vbi doctores mouent quætionem an ad postumos ex alio matrimonio natos, vel si plures nascantur dispositio extendenda sit, de qua re latè agit Boeri. in decif. 148. per totam.

Nono limita quando contractus redetetur nullus si propriam significationem accipiamus. l. Senola. ff. ad Trebell.

Decimo, limita quādo communis vsus loquendi aliud suadet ita post Iacob Butric. in. l. cum antiquitas. C. de vsufructu limitat his vltimis tribus modis Guido Papa. decif. 348. quæ limitationes ex. l. feruus plurium. 53. §. ff. de legatis. 1. deduci possunt ibi, ante omnia ipsius patris familias consuetudo, de inde regionis in qua versatus est exquirēda est, sed & mēs patris familias, & legatarij dignitas, & charitas, & necessitudo, item earū quæ procedunt vel sequuntur.

Vndecimo limita, ex qualitate personæ: nā personæ qualitas a verborū proprietate nos recedere impellit: quare cum pater pro falcidia sua aliquid filio legat, talis dispositio detriēti iure naturæ debito, intelligi-

relligēda est: vt deducit Bar. in. l. r. nu. 2. ff. ad legem Falcid. duodecimo limita si alias absurdum sequeretur, vt. l. nam absurdum. ff. de bonis liber.

Ad id præterea quod diximus limitari ex consuetudine succedendi procedit etiam in successione maioræ ex. l. 2. titu. 1. 5. par. 2. nam ibi adest consuetudo succedendi in ea: vt ait Bar. in. l. fideicommissa. 1. r. in prin. ff. de legatis. 3. quod vbi verba secundum alicuius civitatis morem aliquid important, illa attendenda sunt: vt illo verbo testator usus videatur qui secundum iuris municipalis dispositionem, suam dispositionem modificare censetur: vt post Imolam tenet Alex. cons. 1. 5. visio testamento nu. 7. volum. 4.

9. Quibus quidem fundamentis a viris doctissimis responsum videtur: iustum testatoris de dicenda missa cotidiana hora undecima, limitari posse vt tempore veris in hora decima celebrari possit, si adsit patriæ consuetudo: maxime si dispositio tempore æstivo facta non fuit: cum minor pars anni sit ver. Fa ergo quæ certo modo exprimuntur gratia frequentioris usus expressa censentur: quare alium modum faciendi in quo eadē ratio subsit exclusus non censetur ex latere traditis per Tiraquel. de nobilitate cap. 20. nu. 70. & quod verisimile sit, quod si testator interrogaretur hoc idem respondisset iuxta glo. communiter receptam in. l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pactis. cum vulgatis. Hæ tamen testatorum ordinationes alicuius occasionem præstari solent relinquendi parrochiale ecclesiam etiam in diebus festiuis quod par-

rochianis minime licet: nam vt notant Cardin. & Imola in clementi. 1. de excessibus prelati. nu. 5. par rochiani in ecclesia sua parrochia li missam audire compelli sunt. & concil. Trident. sess. 2. c. 10.

SECVNDO & principaliter verba expressa ciuilitate intelligenda sunt, verba porro cuiuslibet dispositionis iuxta id quod ius statuit intelligenda sunt: quoniam quilibet secundum leges siue qui ritum, siue municipales, actum gerere voluisse presumendum est: vt notatur in. l. quidam. ff. de verb. oblig. quod quidem pronunciatum quatuor sectiones patitur: vt recte atque eleganter ostendit, atque edocet Alciatus in. lib. 1. de verbo. signifi. pagina, 20. cum alijs in parua additione, qui omnino videndus est & quæ supra scripsimus lib. 2. c. 13. r. nu. 2. & 4. & in. c. 3. §. 3. nu. 3. & 4.

10. Si tamen testator seu disponens, idem quod ius commune statuat, eius dispositio ita interpretari debet, vt aliquid operetur, ex. l. fidei iussor obligari. §. si. ff. de fidei iuss. l. 16. titu. 1. 1. part. 6. & quæ tradit Boeri decisi. 188. nu. 5. Ripa in. l. ita stipulatus. ff. de verbor. obligatio. nu. 50. & 51. & 52. qui tenent, & dictis iuribus constat, quod quando quis fidei iubet sub expressa conditione si principalis non soluerit: eo ipso quod debitor principalis interpellatus non soluerit, vel moritur, tenetur, nec alia excusatione opus erit. Quod dixit notandum & alibi non reperiri Ripa dicto nu. 52. idem tamen tenet Ias. quem ipse non refert in. l. si. nu. 4. vers. 2. principaliter. ff. si certum petatur, ita intelligens dicti. §. si. Atque eodem modo erit intelligenda dicta. l. 16. tit. 1. 1. par. 5. & verba ibi demādar en iuicio.

iniciō quæ iudicialē interpellationē requirere videtur, intelligi poterunt quod gratia exempli, & frequentioris usus interpellationis exprimitur, non verò limitationis causam: nec ergo alio casus per quos debitor in mora etiam constituitur, excludere censetur: vt in simili declarat Grego. Lup. in. l. 1. 5. titu. 1. 1. par. 5. verbo. demandado est iuzio & hoc probatur ex. d. l. fidei iussor obligari. §. si. & in. l. 18. co. titu. 1. 1. par. 5. verbo. pidiess.

12. Tertio & principaliter verba dispositionis expressa ex locutionis, seu scripturæ ordine declaratur: nam vt ait. l. quotiens. 4. 1. in prin. ci. ff. de usufructu. Quoties duobus usufructus legatur ita vt alternis annis vtantur, si quidem ita legatus fuerit Titio & Mevio, potest dici prius Titio, deinde legatū Mevio datū. l. generaliter. 2. 4. §. quid ergo. lo. 2. ff. de fideicommissis. liber. vbi glo. verb. scripturæ alias refert concordantias: quia id quod est prius in scriptura seu prolatione, prius fuerit & in intentione. Cum ergo incerta est disponētis mens, ab ordine scripturæ eius voluntas iure optimo depromitur: non etiā quando certa est. l. si quis hæredes ita instituit. 1. 4. ff. de hæredi. instituen. vbi per doctores notatur.

Supra dicta ergo præsumptiue & coniecturaliter obtinent, estante itaque, aut superueniente, fortiori seu validiori coniectura illi coniecturæ erit standum, nec curandum tunc erit de scripturæ vel locutionis ordine: cum validior præsumptio, minus validam seu minus efficacem præsumptionem tollat & ita post Bal. in. d. l. quoties tenet Perrus Peral. in. l. si quis seruum. §. certam. ff. de legatis. 2. nu. 4. vbi.

latere agit a numero primo de regala ista, quod primo nominatus magis dilectus præsumatur. Qui idē videtur sentire si præsumptio fortior post sententiam absolutoriam superueniat, dum allegat. l. si qui adulterij. C. de adult. vnde ait idem Peralta quod vbi ex pluribus electis non potest possidere nisi vnus: vt in maioratu, primo nominatus alteri secundo nominato præferendus sit post Bal. in. l. 1. C. de adiecto diui Adri. tollen. ex. l. qui solvendo non erat. 60. ff. de hæredi. institu. Vnde si pater relinquat bona iure maioræ, & electionē Petro executori committat vt vnū ex filijs quæ velit ad maioratū eligat, quod si ipse duos vel plures eligat, primo nominatus præferendus sit. Ex quibus confirmatur opinio Domini Ludouici Molina in libro 2. de Hispano. primogenijs. c. 4. nu. 46. cum sequē. vbi contra Grego. Lup. ab ipso citatū tenet quod is cui facultas regia concessa est ad primogenium instituendū, illud quæ vni ex filijs relinquendum, non possit duo vel plura primogenia instituere & alia diuersis filijs dare, & si secus fecerit quid dicendum sit: ibi non decidit, quare ex dicto Bal. videtur quod ad primum nominatū perueniant bona vinculo maioræ religata. Sed magis est quod si pater partem bonorum, vni ex filijs iure maioræ distinctè designet, & aliam partem alteri eodē etiam iure secundæ maioræ deputer (vt in casu Domini Lud. Molina) prima maioræ tantum obtineat iure speciali facultatis Regiæ: in qua tantum excessus tertiæ & quintæ partis bonorū sustineri poterit in secundo verò maioratu excessus iste sustineri minime poterit.

poterit: sed in eo tantum valore substinebitur quod ex tertia, & quinta bonorum parte, ex prima maiora supererit, si illa ex minori parte fuerit stabilita. Si verò omnia bona vinculo maiora (vt vnũ tantum primogenium faceret) testator filijs suis Titio, & Sempromio relinqueret: quia hoc casu ex duobus electis non nisi vnus tantum possidere potest, instantiã habet primo nominatus: vt respondit Bal. in. d. l. 1. C. de edicto diui Adri. tollen. Vide etiam Philipp. Franc. in Rubrica de testamenti lib. 6. nu. 2. an portio quæ est pro non scripta in filio secundo loco nominato, filio primo nominato auascat.

Considerandum tamen est præsumptionem istam ex scriptura ordine ortam, non parui, sed magni quidem momenti esse: quare licet vna præsumptio debiliorem excludat vt supra scripsimus: nihilominus quantum ponderis hæc præsumptio ordinis habeat iudex circumspicere debet. Nam hæc regula obrinet etiam si in secundo nominato charitatis, vel sanguinis ordo concurrat: vt quia testatori coniunctus vel affinis sit: nam ad 15. huc primo nominatus præferendus erit, ex textu singulari in. l. cum pater. 79. §. pen. ff. de legatis. 2. ex qua lege deducitur, quòd si vxor filios non habens ex marito in testamento ita caueat, à te peto marite: si quos liberos habueris illis prædia mea relinuas, vel si non habueris: tuis, siue meis propinquis, & non esse datam electionem, sed ordine scripturæ factam substitutionem Papipianus ibi respondit. Propinqui, igitur mariti, propinquieribus testatrici præfe-

runtur: quòd vel ea optima ratione decisum existimo, quia voluntatis ordo, charitatis & necessitudinis ordini, in coniecturanda voluntate preponderet. Præferri ergo etiam debet cõiecturis, seu præsumptionibus ortis ex consuetudine patris familias, patriæ etiam eius charitate, & consanguinitate legatarij vt in. l. seruus pluriũ. 53. §. si. de legatis. 1. probatur iuxta magis communem traditionẽ vt testator ibi las. nu. 2. in fine. fol. 82. vbi etiam subdit quòd vicinitati scripturarum, & præsumptioni hæc ratione orta præferatur: vel ea optima ratione vltra doctores quia nulla sit vicinior quam ipsamet scriptura disponentis de qua nunc agitur.

16. Hinc etiam deducitur, quòd si reperiantur duo testamenta eodẽ die confecta si sint in eadem charta illud prius confectum præsumatur quòd ex ordine scripturæ præcedit: vt post Bart. & Bal. in prima constitutione Codicis. colu. si. & iuniores in. l. 1. ff. soluto matrimonio. tenet Maranta de ordine iudic. in. 3. part. nu. 108. idem si ex ordine scripturæ prothocoli tabellionis colligatur: vt tradit Boernus in tracta. de autoritate magni cõsiliij. nu. 141. post eosdem modernos in eisdem locis prædictis. & in. l. si. C. de edicto diui Adri. tollen. qui duo Marata scilicet & Boeri. ibidem regulã istam latè exor-

17. Præterea infertur, quòd etiam ordo succedendi à testatore præstitus in vno gradu seu linea, in alijs etiam gradibus, seu lineis ab eodem factis præstitutus censetur. l. cum ita. 33. §. in fideicommissio. ff. de legatis. 2. ordo igitur à testa-

à testatore datus in cæteris lineis inest, & in maioriã institutione ordo primogenituræ etiam si in ea mentio non nisi de primo filio maiori fieret, ad cæteros successores protendi debet: quare omnes descendentes masculi compræhenduntur ordine primogenituræ vel successione feudalis ita post Baldum in diuersis locis tenet Alexan. in. l. Gallus. §. instituens, numero. 8. columna vltima, ff. deliberis, & posthu. per textum quem ad hoc reddit singularẽ. in capit. 1. ver. & si clientulus. de alienatione feudi.

Quòd procedit etiam si verbis indiffinitis, generalibus ve, ex nomine collectiuo, vel ex relatione ad aliud prolatis ordo præstiturus sit: vt ex sequentibus videre licet, & numero. 24. ver. sexto principaliter, vbi scribitur quòd non obstante regula ista specialiter etiã postremo loco nominatus, collectiuo & priori loco nominato præferendus sit.

18 Per vocationem igitur primi gradus omnes descendentes ex illo gradu etiam ad exclusionem descendendum ab alijs gradibus comprehenduntur, Vt declarat rectè Bal. in. l. scimus. in fine. C. de in officio. testamen. numero. 12. ver. septimo, & infra dicam. numero. 22.

19 QVARTO & principaliter, etiam ex verbis indiffinitè prolatis defuncti mēs dubia sape redditur: nam hæc indiffinita oratio suapte natura, magis quàm vniuersalis restringibilis est. Quare multis in casibus vniuersalem non includit: puta si materia odiosa sit. l. 2. ff. de liber. & posthumis. nec ex proprietate sermonis, sed ex quadam potius humanitate: vt cauetur in. l.

si seruus. 2. responso. ff. de seruitu. urbano. prædio. ibi humanus est: iuxta communem doctorum traditionem: vt testatur dominus Præses Ordinum militum Anto. Padilla. in. l. cum virum. numero. 8. C. de fideicommiss. post Deciũ. Ripam. Tiraquellum, & dominum Præsidentem Couarrub. idem tenentes.

20 QVINTO principaliter, etiã nomine collectiuo dubia redditur disponentis mens, an scilicet, & ad quæ, extẽdi debeat: textus est & extẽplum in. l. cum ita. 33. §. in fideicommissio. ff. de legatis. 2. vt in fideicommissio familiae relicto: vt si dicat testator succedat qui sunt de domo mea, de stipite, de familia, vel succedant descendentes mei de quibus extẽplis videre licet per Petrum Peral. post doctores quos ad hoc citat in. d. §. in fideicommissio. numero. 9. cum seq. vbi quid de verbo sobolis, proles: nam multum quidem difert hæc generalis nominatio per nomina collectiua facta, à nomine proprio: quia vt ibi communiter doctores notat vt Peralta ibi. numero. 5. profertur: licet vt diximus numero. 12. cum sequenti. ver. tertio principaliter, primo nominatus magis dilectus censeatur, vt præferri in dubio debeat: id procedit quando specialiter fuit primo nominatus, secus verò si generaliter nomine collectiuo: vt in dicto. §. in fideicommissio sancitum est in nominatis sub nomine collectiuo familia, & doctores ad cætera nomina collectiua extendunt.

21 Quòd procedit etiam in nominatis æquipolenti nomine proprio vt si testator per viam substitutionis aliquid filijs relinquat, vel descẽ-

dentibus, vel liberis: nam tunc nepotes cum filiis admittendi non sunt: sed filij nepotibus præferuntur: quia censentur specialiter vocati generaliter, sub generali scilicet descendentium appellatione. Ita Post Angel. Alex. & Socin. & Curtium iuniorum tenet Petrus Peral. in. d. §. in fideicommissio. numero. 14. pagina. 359. vers. & circa. Quod dicit satis memorabile & dicit probari ex. l. hæredes mei. §. ultimo. ff. ad Trebelli. qui magistraliter rem istam prosequitur & numero. 15. prope finem alia collectiua nomina enumerat.

22 Eo tamen casu quo in dispositione aliquis specialiter vocatus vel æquipolenti nomine generali quod specialiter, æquipoleat, non adsit, ut supra diximus: qui proximè vocati nomine collectiuo sunt, pariter & simul vocati censentur: ut successiuo ordine succedant, ut ex dicto. §. in fideicommissio deducitur & colligit, ibi Petrus Peral. iuncta. l. final. vers. gradatim. ff. de verbo. significat. refertq; Bald. Angelum. & Paulum idem notantes in. d. l. fin. & idem notant communiter doctores in. l. Gallus. §. quidam rectè. ff. de liberis & posthumis. quibus non obstitit sequens regula: nam statim ea diluitur obiectio.

23 S E X T O, principaliter, dubitatur oritur ex verbis generaliter prolati, quid continere debeant. Plus enim habet ænergia, & ponderis specialis prolario: ut magis moueat, & rem certiore reddat, quam quod in genere posertur. c. quamquam. 23. distinctione vbi glos. multa in hanc sententiam

collegit, & Aymon, conf. 33. nu. 3. cum seq. & numero. 15. vbi quod obscuritatem hæc generalia verba pariatur, & de interpretatione earum agit. & conf. 85. nu. 7.

Qua in re illa vulgari regula vti solemus: ut verba generalia & intelligi, & operari generaliter debeant. l. regula. §. ultimo. ff. de iuris. & facti ignor. cum alijs pluribus iuribus, & autoritatibus copiosè aggregatis per Tiraquellum in præfatione. l. si vquam. C. de reuocandis. donatio. numero. 113.

24 Vnde Bartol. in. l. sed & si quis. §. quæsitum. ff. si quis cautionibus. numero. 1. ait, tantum operari quod generaliter quid exprimeretur: nisi in casibus in iure specialiter, & singulatim numeratis: quem omnes ibi communiter sequuntur post glos. in. l. si quis mihi bona. §. iustum. ff. de acqui. ren. hæredi. quam dixit communiter recepram Petrus Peral. in. l. cum ita. §. in fideicommissio. numero. 6. pagina. 353. ff. de legatis. 2. qui aduertit quod, dicta doctrina Bartoli, & regula vulgaris non sit alleganda pro ut vulgariter supra dicto modo allegari solet: sed quod tantum operetur generalis dispositio quo ad comprehensa sub genere, quantum specialis sub sua specie, atq; ita cautè refert regulam istam Tiraquellus in tractatu de legibus conubialibus. glos. 7. numero. 39. vbi alios idem tenentes citat; idè inquit, regulam istam non obstitere quo minus specialiter vocatus, qui de familia testatoris non est, cæteris de familia præferatur, in casu dicti. §. in fideicommissio: vbi nominatur gene

generaliter familia, & specialiter extraneus qui sub illo genere, & familia non cadit licet familia vocatio prius fuerit facta: quia specialiter vocatus prædilectus censetur etiam si postremo loco vocetur: ut ibi deciditur.

25 Hæc tamen verba generalia ex verbis præcedentibus, & sequentibus salua ratione recti sermonis restringi possunt. l. quæsitum. 76. §. Mei filii. ff. de legatis. 3. vbi doctores notant & Bartol. in. l. emptor. l. §. Lucius. ff. de pactis numero. 3. Si ergo verba præcedentia expressa sint, & clarè determinata, sequentia generalia & obscura determinant, & è contra: ita tenet Bald. per textum ibi, in. l. legatorum petitio. 34. §. qui plures. ff. de legatis. 2. prosequitur & exornat Ias. in. l. seruus plurium. §. si. ff. de legatis. 1. numero. 3. fol. 84. notatur etiam in. l. si cohæredi. §. si quis discretas, per illum textum. ff. de vulgari, etiam si præcedentia in solis præfationibus consistant: quia nihilominus ambiguum voluntatem declarant, ita per. l. si. ff. de hæredibus instituen. & l. Titia. §. idem respondet. ff. de verbo. oblig. tenet Ias. post Angelum in loco relato.

26 Diximus præterea de verbis generalibus aliqua in libro. 1. capit. 2. & quibus modis quid expressum dicatur, & quod verbis generalibus prolata dispositio expressa dicatur, per Bartol. etiam & doctores in. l. 1. ff. de vulgari. l. Lucius iuncta glos. vers. non ad matrem. ff. eodem. titulo. glos. in. l. precibus. C. de impuber. & alijs substitutio: nam satis apertè loquutus videtur qui verbo generali

usus est. l. in lege. ff. locati. & sicut expressum operatur, quod ex coniecturis deducitur, etiam si verbis expressum non sit. l. licet Imperator. ff. de legatis. 1. vbi Bartol. & communiter doctores hoc notant, & Afflitus, decis. 44. numero. 10. vbi tradit, quod ex verbis generalibus testatoris mens comprehendatur, & expressum dicatur quod generalibus verbis, vel coniecturis disponitur.

27 Qua præcipuè ratione motus dominus Ludouic. Molina in lib. 3. de Hispanor. primogenijs cap. 13. numero. 43. cum seq. rationibus pro vtraq; parte adductis concludit remedium tenuræ ex lege regia in bonis maioribus ordine executiuo concessum, illi dari quæ ex coniecturis vocatus est. diximus. fo. 96.

Idem similiq; modo, & à fortiori dicendum in eo qui verbis generalibus testamenti possidere præter tendit: optimus textus ad hoc, in. l. si idè seruus. ff. de leg. 2. ibi ostèditur. Ex quo textu Petrus Peral. ta ibi notat; numero. 9. pagina. 172. quod vbi lex euidentem exigat probationem voluntatis defuncti, coniecturis legitimis voluntatem probare sufficiat.

28 S E P T I M O, ex relatione facta in dispositione de alia dispositione, dubitari poterit an certa, vel incerta; valida, vel inualida dispositio sit aliam referens dispositionem: ut in capit. Abbate sancti Siluanii, de verbo. significacione. dubitatur, an Papæ priuilegium aliud referens priuilegium, vel consuetudinem disponat, vel probeat si de priuilegio, vel consuetudine relata non consistit: vbi glos. verbo fiat fides, allegat concordantias, quod non teneat talis dispositio.

positio, atq; idem notant docto-
res in auth. si quis in aliquo docu-
mento. C. de adendo: puta si in
instrumento venditionis alterius
nomine factæ venditor asserat se
domini procuratorem esse: quia ta-
lis venditio ex eo non probatur ni-
si de mandato relato aliter, quam
per relationem illam constiterit:
iuxta communem doctorum pla-
citum: vt communem testatur Af-
flitus, de cif. 2 7 3. vbi in fine ita iu-
dicatum in consilio Neapolitano
testatur, in venditionis instrumen-
to sub hac forma factō. Quam rem
latē prosequitur Boeri, de cif. 2 8 1.
29 Quā in re, ca est vera resolutio,
quod quando dispositio in qua de
alia mentio fit, per se valere nō po-
rest, nisi de relata dispositione ap-
pareat: vt in proximis facti specie-
bus, talis dispositio valere minimē
poret: secus verō quando disposi-
tio quæ aliam refert sola de per se
sine relato subsistere potest: vt de-
clarat Alberi, in d. Auth. si quis in
aliquo documēto, & tenet Specu-
lator de instrumento editio. §. re-
stat: puta si quis obligetur aliquid
ad tempus dare ad quod ex alio in-
strumento antea tenebatur: quia
tunc etiam si de alio relato instru-
mento non constet, causa ipsa de
qua in referente agitur verificat-
tur.

Et hoc est quod re vera Specu-
lator dixerat, vt etiam aduertit Af-
flitus de cif. 2 7 3. supra allegata,
licet in oppositam sententiam alle-
gari soleat. Et idē agnoscit Boeri,
in loco relato. Atq; idem esset si-
quis centum aureos ex tali obliga-
tione restantes confiteatur: vt te-
net Rebuf. de chirographorum &
schedularum recognitione, in prin-
ci. nu. 6 5.

30 Relatum quidem in referente
inest: & ideo ait. l. asse roto. 7 7.
ff. de heredibus instituē. asse ro-
to non distributo ita scriptum est:
quem heredem codicillis fecero
hæres sto: ideoq; licet codicillis
dari hereditas non possit: ex testa-
mento tamen data videtur: quia Ti-
tium codicillis heredem instituit,
l. si ita scripsero. 3 8. ff. de condi-
tio. & demonstratio. substantia qui-
dem dispositionis in referente a-
dest, & non in relato: vt his iuribus
constat, atq; idem dicendum, si tes-
tator se referat ad memoriam quā
penes monachum relinquit, vt
supra diximus in libro. 3. capi. 2. nu-
mero. 11.

31 De qua relatione quæ fit ad a-
liam scripturam, sunt nō pauca exē-
pla quæ remissiuē congessit Felini.
in. cap. 2. de rescriptis. numero.
10. cum alijs. & in cap. inter cæte-
ras. de re iudic. columna. 1. & 2.
numero. 2. vbi aliqua de regula ista,
quod paria sint aliquid expressē fi-
ri, vel per relationem ad aliud, &
cum ibi traditis regula ista non pa-
rum locupletatur.

Vide etiam textum in. l. si sic.
78. §. 1. ff. de legatis. 1. & l. le-
gauri, digestis, de liberatione lega-
ta. vbi probatur quod defectus
debiti per relationem demonstra-
ti, substantiam legati impedit à
creditore debitori relictī: secus è
contra si certa quantitas exprima-
tur.

Aliquādo tamē falsa relatio seu
demonstratio quæ nō apparet, nō
efficit quo minus legatum teneat:
vt in exēplis traditis in capite præ-
cedenti nume. 4 2. videre licet, in
melioratione facta in ea parte quā
pater dicit se in codicillis asig-
naturum, quam non assignauit.
& in

& in illa relatione scilicet, sufficiat
filix talis fundus quem sibi præle-
gauerat. Quia aut res prælegata in
rerum natura penes testatorem re-
peritur, & certa est: & quia sub-
stantia rei legata falsa reperitur, de
monstratio eius legatum non vi-
tiat: vt in dictis duobus casibus in
dicto capit. præcedenti, numero.
4 1. & 4 2. scripsimus, & magi-
straliter declarat Bartol. in d. l.
si sic. §. 1. numero. 2. Secus ergo
quando substantia ipsa legari, id est
res legata non apparet: quia nec
penes testatorem, nec in rerum na-
tura reperitur, vt dicto. §. 1. & di-
cta. l. legauri.

32 Aliquando tamen relatio ad
aliam diuersam dispositionem nō
fit, sed ad verba ipsiusmet disposi-
tionis referentis de qua contentio
est: & hoc casu aliquando verba
ad sequentia, aliquando ad præce-
dentia referenda sunt: vt videre li-
cet per doctores in. l. 3. ff. de li-
beris & posthumis, & in. l. fer-
nus plurium. §. si. ff. de legatis. 1.
vbi latē per recentiores Aymon
conf. 70. Curt. Senior. cōf. 6 4. col.
1 r. Afflictus de cif. 4 4. nu. 10. cū seq.
& de cif. 2 4 8. nn. 10. cum seq. Capit.
desc. 1 0 8. nu. 9. cum seq. Boeri, de-
cif. 1 4 6. & de cif. 3 1 4. nu. 6.

33 Huc quoq; pertinet quæstio
illa à nobis tractata, an scilicet
clausula masculinitatis, in vna
clausula eiusdem testamenti posi-
ta, si in alio omittatur in casu
omisso repetita censeatur: de qua
re egimus in libro. 2. capit. 3. §.
4. numero. 2 4. per Antonium
Gabriel. in libro. 6. de verbor.
significa. conclus. 6. numero 1 12.
Dominū, Lodiui. Molina in lib.
3. de Hispanor. primogeni. cap.

5. numero. 6 4. qui in cap. 8. nu-
mero. 3. cum alijs, & numero. 6.
agit de verbis relatiuis tunc, & co-
casu & capit. 5. numero. 6 7. Ad
quæ verba aduertendum: nam sæ-
pe in maioratibus reperiuntur, &
cum verbum filiorum in aliqua
parte testamenti relatum inueni-
tur, an in materia odiosa ad nepo-
tes extendatur: tradit Bartol. in. l.
Titius. in principio. numero. 4.
Alex. numero. 5. las. nu. 7. ff. de
liberis & posthumis.

34 OCTAVO, principaliter, vo-
luntas disponentes deducitur de
vno casu expresso, ad alium non
expressum: vt si talis sit casus omi-
sus de quo verisimile sit quod si te-
stator de eo interrogatus fuisset,
vel meminisset idem respondisset:
vt tenet glos. ordinaria in. l. tale
pactum. §. si. ff. de pactis, quam
ad hoc passim doctores citant, quo-
rum non paucos congessit Tiraq.
in. l. si vnquam. in principio. C. de
reuocan. donatio. numero. 5 5. vbi
pluribus autoritatibus probat
quod magis voluntas, quam verba
inspici debet: Est etiam textus nō
solutus allegari pro dicta glos. in. l.
mulier. 2 2. in principio vers. de
creuisset. ff. ad Trebelli. Sunt &
alia iura ad hoc quæ adduximus in
hoc libro. 4. c. 1. in princi.

35 Ex verbis igitur à testatore
expressis sequitur, ac deduci-
tur alius etiam casus non expres-
sus, sed omissus: vt tradit etiam
Bald. in. l. vnica. ante finem, nu-
mero. 1 0. C. de his qui ante
apertas tabulas. sic intelligens
l. iam hoc iure. ff. de vulgari,
etiam ex antecedenti consequen-
ti, vel necessario. l. illud. 7 6. ff.
de adquiren. heredi. vel propter
X 3 conc.

conexitatem. l. Lutus. 47 ff. Paulus. ff. de administratio. tuto- rum. vel quia inuicem se respi- ciunt, vt aequalitas seruetur. l. aliter. ff. de adimen. legatis. l. quia prouisum de simplicibus ef- fet, & de casu omisso, vel mixto ageretur. l. si ita. ff. de liberis & posthumis. atq; hos casus profe- quitur, ac recte quidem Alciat. in libro. 3. de verbor. signifi. colu. 3. cum alijs.

36 Quod tamen ex verbis inferitur etiam dispositum censetur: nam si vni ex nepotibus plus dari testa- tor iubeat: ceteris nepotibus ab hæ- rede, & eius arbitrio, aliquid da- ri censetur: vt ait Iuris consultus in. l. cum filius. 78. §. pater cum filia. ff. de legatis. 2. postquam attenditur quod illud plus in tertia parte bonorum, & aliquid in quin- ta verificari possit, erit tamen de liberandum. Si vero testator asserat meliores facere velle, vel eos meliorare, vel quod iure meliorationis capiant, hæc assertio fa- cilis procedit: vt diximus in lib. 3. cap. 2. §. 2. nu. 13.

37 Confert hoc, ad questionem relatum à Gregorio Lupio in. l. 32. titulo. 9. partira. 6. ver. no- valdra, vers. sed quid si aliquis. co- lonna. 2. in principio quod si pa- ter maioriam non tantum de suis, sed etiam de filiorum bonis faciat, si sine facultate principis fieret, & filij reuocationem respectu bono- rum filiorum impetrauerint, ma- ioria respectu bonorum patris à Rege confirmata videatur: vt Gre- gor. ibi respondit in hæc verba. Vi- detur quod sic per notata per Pau- lum in. l. legata in vtiliter, nume- ro. 5. ff. de legatis. 1. vbi nume-

38 r. subdit Paul. quod si dico hoc amplius Titio decem lego: nam et- iam fundum Sempronio legatum Titio relictum videtur: vt ambo co- currant.

Et nunc ex hac dictione, mo- dus repetatur, vel tollatur, ad hoc citat Paulus iura optima: ex lege tamem. 4. 2. Tauri expressam con- firmationem requirentes, quæstio ista Gregor. Lup. inutilis videtur, iunctis adductis per dominum Lu- douic. Molina. libro. 2. de Hispa- norum primogeni. in. secund. par- te. capit. 7. Ex notatis tamen ab ipso, numero. 9. contrarium vide- tur: cum hoc casu ex certa scien- tia de facto informatus Rex id co- cesserit: & deinde quia quod ex verbis, vel ex coniecturis elici po- test, expressum quidem dicitur: vt supra diximus, numero. 2. 6. & nu- mero. 31. & deniq; quia filij in gra- uaminis approbatione iam consen- serunt.

39 Deducitur præterea intellectus verus ni fallor, ad. l. 6. titulo. 6. de las herencias, libro. 3. fori, quæ in vsu est, quæ cauetur quod coniuux superstiti lectum quodia- num lucreretur: nam ex verbis il- lius legis ibi, si se casare tornelo. à *particion con los herederos del muer- to*, inferitur lethum illum ex bonis *de partitione* lucratis constante matrimonio da- *de legatis* dum esse, & ita iuxta hunc sensum *de legatis* definitum esse accepti in regio Gra- *de legatis* natensi pratotio.

40 NONO, disponentis volun- tas deducitur, & interpretatur ex verbis ab ipso testatore prolatis, vel ante, vel post eius perfectam dispositionem: ex quibus talem se habere disponenti voluntatem signifi-

P. Salgado in l. 32. tit. 9. p. 6. ff. de leg. 1. l. 3. cap. 2. nu. 13.

de partitione de legatis de legatis de legatis

significauerat: nam etiam circa om- missa eius mens probata videtur. iuxta traditionem glos. vltima: l. cum proponebatur. 6. 6. ff. de le- gatis. 2. per textum ibi, quam glo- se traditionem doctores commu- niter sequuntur, Bartol. etiam & pupill. & doctores à nobis citati in libro. 1. cap. 5. numer. 40. vbi tradunt quod testibus probari hæc testatoris declaratio, seu verba ac- beant.

41 Quod facilius obtinet, si testa- toris protestatio probetur, quali- ter suam futuram dispositionem in- telligere volebat: iuxta glosam co- muniter receptam in. l. si quis in- fundi uocabulo ver. uocabula. ff. de legatis. 1. nam talis declaratio in legato repetita censetur. l. quo- ties. 9. §. 1. ff. de heredib. insti- tuten. etiam ex inepta locutione. l. qui habebat. ff. de rebus dubijs. etiam ex erronea dispositione tol- lerabili tamen. Siue error sit facti. l. Titius testamento. 2. 5. §. 1. ff. de liber. & posthumis. Siue iuris. l. qui fructus prædiorum. ff. de vsu fructu. legato. & ibi Bart. in. l. li- brarius. ff. de regulis iuris.

Maiores tamen dubitatio videtur in clausulis à tabellionibus apponi consuetis, de quibus agit & recte quidem dominus Præles Couarru. in. 2. parte. Rubric. de testamen- to. numero. 13. & 14. quod potius de eorum stylo, quam de partis consensu apposita censentur. Pro- sequitur etiam dominus Anto. Pa- dilla in. l. ex testamento. numero. 11. & vltimo. C. de fideicommis- sione. post Bartol. in. l. 1. ff. de iure co- dicillorum.

42 DECIMO, ex verbis adurato- rijs: nam licet verba adulatoria ad

honoratum directa, dispositionem non inducant. l. generali capite. ff. de vsu fructu. legato: secus ta- men est quando ad grauatum diri- guntur. l. vnum ex familia. §. si. ff. de legatis. 2. & ita distinguit glos. in. l. peto. 71. in principio ff. de legatis. 2. & ibi Bart. de qui- bus verbis per doctores ibi videre licet.

43 VNDECIMO, ex argu- mento à sensu contrario verborum testatoris interpretatio fit: nam hoc argumentum legis vim habet, vt notat glos. in. l. qui testamen- to. 20. §. mulier. ff. de testamen- to. quam dicit solitariam Bal. in. ca. 1. columna. ante penultim. de con- stitucio. & pari formiter pro testa- toris dispositione habetur: vt insi- nuat textus melior iuris secundum Socinum ibi, in. l. quibus diebus. 40. §. quidam Titio. ff. de con- ditio. & demonstra.

44 Quo argumento à contrario di- spositionis sensu, passim vtimur in dispositionibus præcipue sub con- ditione factis: nam conditio in qua- nis dispositione posita verum qui- dem argumentum à contrario sen- su regulariter facit: secundum Bart. columna. 2. numero. 4. ff. de conditio. & demonstra. in con- ditionalibus vltimis voluntatibus, in legatis, in fideicommissis parti- cularibus, sumitur hoc argumen- tum: sed non etiam in institutioni- bus iuxta communem doctorum opinionem: vt testatur communis Ias. in. l. pecuniam. ff. si certum peratur. numero. 2. in principio. & numero. 1. in fine. Purpur. ibi. numero. 682. qui hoc quam op- timum declarat: & probat mibi tex- tus in. l. inter socerum. cum inter. ff. de pactis. dotali. quod

conditio hoc argumentum faciat.
 45. Hoc tamen argumentum, uti prohibemur ubi prauus intellectus contra legem, dispositionem, et testatoris, vel absurdum resultat: textus est notabilis in l. 2. C. de condi. in fertis. Et an procedat hoc argumentum in actibus prohibitiis, vel negatiuis, vide doctores in l. ex facto. ff. de hæredi. instituen. Procedit, quidem argumentum hoc ex vera & propria disponentis mente: ut ex dicta l. quibus diebus. §. quidam Titio. ff. de condi. & demonstra. constat atq; notatur: licet non sit in litera expressum, tacite tamen ex litera elicitur: ut ait glos. notabilis in l. apud antiquos C. de furtis. verbo coniecturam & ibi Bald. columna si. vers. item nota quod etiam est dement glo. in d. §. mulier, & Petrus Peralta qui Bald. ad hoc allegat, qui fatetur quod hæc tacita mens, effectum expressæ voluntatis habeat: eo respectu: ut eodem modo sicut expressa mens teneat: non vero eo respectu: ut verè in se ipsa, expressa dici possit in l. si quis in prin. testam. num. 199. ff. de legatis. 3.

46. Ex qua glo. quam reddit singularem infert. Ias. in l. 1. C. de iure emphiteu. numero. 39. quod in feudis argumentum à contrario sensu sumi non possit, nec in statutis. Idem refert Bartol. tenere Iacob. Arenis in l. 1. numero. 16. columna si. C. de officii. eius cui mand. est iuris. cui Bartol. acquiescere videtur, quos Iason non citat. Idem etiam tenet idem Bart. in l. omnes populi. numero. 61. ff. de iustitia & iure sed idem Ias. idem tenet & Baldol. allegat in l. pecuniam. numero. 3. ff. si certum peti. quam rem latè profe-

quitur Purpur. in l. 1. ff. de officio. eius cui mand. est ubi latè etiam ipsi post moderatos agunt de isto argumento à contrario sensu, etiam Alexan. & Purpur. à numero. 676. cum alijs Euerardi in l. 4. loco legali. *omittendum tamen non est, quod si dispositio nihil operaretur in sensu directo, & in aliquo surperflua remaneret nisi argumentum hoc à sensu contrario sumeretur: iure deduci argumentum posset, etiam ad iuris, vel dispositionis correctionem: ex textu optimo in authent. diaconis iuncta, l. precedenti, & ibi glos. C. de Episcopis, & clerice. cum concordantijs allegatis à Iasone, in d. l. 1. numero. 150. ubi citat illam glos. Bald. Fulgos. Imolam. & Alexan. ita notantes. Idem tenet Purpur. ibi. numero. 690. vers. limitatur tamen prima, qui ad hoc Decium etiam allegat in capit. super. colo. 1. de appell. Paulum Arch. & Socin. hoc idem inducentes ad statuti correctionem, atq; istam esse communem traditionem, authen. ex testamento. & l. 1. C. de collatio. Decius insinuat, conf. 69. columna. 4. numero. 4 qui in dispositione vltimæ voluntatis loquitur.*

48. **D V O D E C I M O**, ex verbis enunciativis propter aliud enunciativis dubia mens disponentis redditur; nam aliquando non disponunt, & aliquando dispositionem inducunt: de qua re tractant doctores in l. Titia cum testamento, ff. de legatis. 2. & ibi Petrus Peralta, pagina. 397. l. ex hac escriptura. ff. de donatio. l. Iulianus. 67. §. 1. ff. de legatis. 3. l. fidei commissi. 11. §. hæc verba. ff. de

de legatis. 2. l. cum proponebatur: c. 6. ff. de legatis. 1. ubi doctores latè de hac re agunt.

Verba tamen legatorum enunciativa de præterito, dispositionem de præterito non inducunt: ut tenet glos. 1. in fine. in l. si ira legatum. ff. de legatis. 1. quam ibi doctores communiter sequuntur teste Iason. ibi. numero. 9. Sufficit præterea verba enunciativa ad voluntatem præsumptam inducendam: & ideo fidei commissum inducunt. d. l. proponebatur. & ibi hoc norant Bartol. & doctores. Et multo fortius operantur si geminata sint: etiam in contractibus, ex textu in l. cum scimus, vers. sin autem scriptura. C. de agricol. & censitis. lib. 11. ubi ab hoc notat Bartol. numero. 1. hoc extendens ad ea etiam que sunt magni præiudicii: quem refert Roman. sequutus in conf. 65. vers. item ex eisdem columna. 3. & in vltimis voluntatibus, allegat ad hoc. l. Pamphilo. 28. §. propositum. ff. de legatis. 3. & ibi, Bald. Ias. in d. l. serui electione numero. 35. fol. 15.

49. **DECIMO tertio**, ex bono & æquo interpretatio fit, ex æquitate naturali: ut in l. 1. ff. de patris cauetur. & glos. ibi declarat. l. 1. in principio. ff. de legatis præstandis. cum concordant. latè congestis per Tiraquel. in tractatu de cessante causa, limitatione. 1. numero. 69. Est textus optimus ab eo non allegatus in l. in his. 16. ff. de conditio. & demõstra. ibi, *ex bono & æquo interpretationem capere*. Sed cum de æquitate mentio sit in lege, de naturali quidem æquitate intelligendum

est: quæ non longe ab ipsa naturaliratione distat: ut optimis iuris & authoritatibus comprobatur Tiraquel. ibidem. numero. 70. de qua ratione naturali statim agendum erit.

50. **Voluntatis porro interpretatio ex naturali ratione iure optimo fit** Hæc namq; ratio est tanq; ipsa lex scripta. l. scire oportet. §. sufficit ff. de excusatio. tutorum. l. cum ratio. ff. de bonis damnato. ibi *ratio naturalis quasi lex quedam lex*. 2. titulo. 15. partita. 2. cum alijs concordantijs adductis per Tiraquel. in loco proxime relato.

51. **Illæ ergo ratio coniectari debet quæ naturaliter testatore ad disponendum mouere potuit, licet in dispositione expressa non sit: ut tenet Abb. in c. secundo requiris. de appell. colum. 1. in primo notabili, numero. 2.** Cum ergo de ratione dispositionis non apparet ad naturalem rationem recurrendum est: ut refert idem Tiraquel. in dicto loco numero. 44. notat se Bart. Imolam, & alios ab eo relatos: ubi refert etiam Iacobi a Sancto Georg. in l. si. columna 1. C. de dicto diui Adri. tollen. expressè asserentem, quod hæc naturalis ratio præsumatur finalis, & ideo ex Baldo in l. in rebus. columna. 2. C. de iure dotium. refert Grego. Lup. in l. 8. titul. 1. partit. 1. ver. segun natura subtilitatem rationis iuris ciuilis, rationem naturalem abseruere minimè posse, & quod habeatur pro lege, & loco nõ circumscibatur & quod inter supremam potestatem prætendentes, alius arbiter nisi ratio naturalis nõ cadat: ut ex Bal. ab eo citato ibi refert, quod est notandum.

52 Quod enim naturaliter euenire potuit disponentem cogitasse praesumendum est. Vnde si populo vel collegio concessum sit quod ciues ligna ex nemore scindere possint, augtis ciuibus, augetur & onus: vt post Rebus. in l. vnica. de priuileg. in corpo. vrbis Romae lib. 10. vers. facit tener Boeri. de cis. 213. numero. 12. cum seq. 53 vbi alia similia exempla adducit inuenit textus in e. non debet de co sangu. & affini. ibi non debet reprehensibile iudicari quod secundum varietatem temporum statuta varientur humana: cum ibi traditis per doctores & in. c. quanto de censibus. & per Petrum Duenas in regula. 177. & 178 & notat Bald. ex textu ibi. in. l. si pater familias 40. ff. de haeredibus instituen. in 4. notabili, quod variatio tempore dispositionis etiam testatoris interpretatio varietur.

Vnde verba quae naturaliter, & ciuilitate intelligi possunt: naturaliter, potius quam ciuilitate accipi debent, l. vltima. & ibi doctores norant. C. de his qui veniam aetatis impetrauerunt cum concordantibus late congestis per Tiraquel. in. l. si vnquam. C. de reuocandi. donatione. verbo susceperit liberos numero. 17. & de retractu linarg. §. 1. glos. 11. nume. 7. Vnde cum fundus seu domus legatur cum onere centum soluendi, ad certas missas celebrandas in vnoquoque anno pro anima testatoris: licet tempore dispositionis competens fuisset illa quantitas, si variato tempore non sufficiat, quod missarum numerus minui possit scribimus in lib. 2. c. 1. §. 2. numero. 1. Et num in totum mutatio permittatur vi-

de Guiller. Bene. in. cap. Reinutius verbo relinquit. numero. 18. Si vero valor reditus crescat, quod numerus missarum crescere, vel reintegrari, debeat ex hac ratione videtur & inuit textus in Clem. saluator. de praben. inter commu. & clare textus in cap. quanto. de censibus. quod non obtinere inquit glo. ibi, quando terra designatur quantitas soluenda pro onere.

54 DECIMO QUINTO, ex productione calus veri ad fictum verborum interpretatio sumitur. l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de liberis & posthum. cum simi. vbi per recentiores.

55 DECIMO SEXTO, ex casu aequiparato deducitur dispositionis interpretatio & verborum, etiam in odiosis, de qua regula, ampliationibus, & eius limitationibus, ad glosam vltimam in. l. si quis seruo. C. de furtis. vide Ioan. Ber. diez. Luco, regula. 429. Ias. & Alex. in. l. Centurio. colum. 2. ff. de vulgari & pupill. & ibi Ias. numero. 33. & in. §. in maleficijs numero. 39. & 40. instituit de actione. extendens vt procedat etiam in poenalibus, quod iuribus & auctoritatibus probat, & in materia limitatoria Socin. in. l. 2. ff. de legatis. 1. columna. 1. & recte declarat Paul. Paris. conf. 52. lib. 2. & in materia correctoria, & poenali per Ias. in. l. transigere. nu. 15. C. de transa. & in auct. nouissima. numero. 38. C. de inofficio. testam. testatur communem opinionem esse, quod in correctorijs fiat extensio ista & in. l. si constante in principio. numero. 24. & 25. ff. soluto matrimo. & in. l. possideri. 3. ff. de acquir. possess. numero. 16. qui citat glos. in. l. quod

quod vero contra. ff. de legibus. 56 Ex quibus conuincitur opinio Cifuentes in. l. 40. Tauri asserentis, damnatum ad mortem testamēti factionem passiuam non habere, nec cum ab alio haeredem institui posse, & contra eum tenet, ibi Anto. Gome. numer. 7. iam dictis remissionibus non allegatis. 57 DECIMO SEPTIMO, verborum interpretatio ex natura etiam ipsius actus sumitur: vt videre licet in capite sequenti vers. quinto. 58 DECIMO OCTAVO, ex verbis iniurijs: vt videre licet per Bal. & doctores in. l. legata inutiliter. §. 1. ff. de legatis. 1. & in. l. turpia legata. ff. eo. 59 DECIMONONO, ex verbis accessorijs & executiuis, licet non amplient ipsam dispositionem nec ad ea trahi debeant. Clem. 1. de priuilegijs, cum iuribus similibus congestis per Petrum Peraltram in. l. vnū ex familia, §. sed si fundum. ff. de legatis. 2. numero. 3. pagina. 581. qui citat notantes ex dicta Clem. 1. quod haec verba ad declarationem dispositionis operentur. 60 VIGESSIMO, ex verbis etiam pro aemialibus verborum dispositionis interpretatio sumitur vt in praefationibus videre licet in capite. vltimo isto libro.

Summaria ex

capite sequen-

ti tertio.

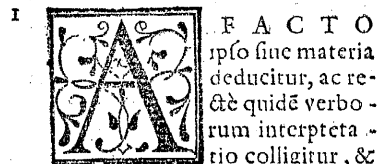
- 1 Ex facto siue materia disponētis voluntas percipitur, & declaratur.
- 2 Ex natura etiam & qualitate rerum.
- 3 Ex qua parte haeredem Titium scripsero, eum instituo, si pars codicillis non describatur, haeres erit.
- 4 Pars repudiata cum onere suo accrescit.
- 5 Ex honoris geminatione, maior dilectio interpretatur.
- 6 Si quid filio familiae legatur, & ei tradatur, an quod non queratur patri vsufructus praesumatur?
- 7 Idem si patrem roget de restituendo filio.
- 8 Idem si pater peculium filio dederit, ac illum emancipauerit: quia illum magis diligere praesumitur.
- 9 Qualitas in vno dispositionis loco adiecta, an in alijs repetita, censeatur?
- 10 Ex ipsa forma & natura actus gesti sumitur interpretatio verborum.
- 11 Ex natura etiam rei de qua fit dispositio.
- 12 Si aliqua bona ex designatis in melioratione pater in vita alienet, recuperata, non erunt sub vinculo.
- 13 Idem si ex facultate regia, illa ab antiqua maioria extrahat: vt nouam maioriā faciat.

Filius

- 14 *Filius melioratus censetur etiā ex hereditate alia adita, ex eo quod de illis disponit pater.*
- 15 *Ius accrescendi obtinet inter duos filios infundo melioratos, si postea eundem alteri leget, duobus dimidia, & tertio alter a dimidia competit.*
- 16 *Si pater filium in centum melioraret ut cum alio filio æqualis sit si ab uno adimat, etiam ab alio videtur adimere.*
- 17 *Si maioria fiat ex domo cui infixæ erant insignia, ea vendita, & alia empta cui eadem insignia posita sint, erit in maioria subrogata.*
- 18 *Respectu partis, qualitatis, & quantitatis, pro qua quis honoratur, dilectus censetur.*
- 19 *Si testator uxori prægnanti quintum bonorum leget, si filium pariat, & medietatem, si feminam: si masculum simul, & feminam pariat, quid dicendum?*
- 20 *Quid vero si iam natum masculum, in tertio melioraret posthumum, & iam natum in quinto: & filia, & filius ex vno partu nascatur?*
- 21 *Si vero qui iam natum habebat, dicat quodam si posthumus ei nascatur eum in tertio meliorat, & uxorem in quinto, & si nascatur femina, illi tertiam partem relinquat?*
- 22 *Si pater centum leget filie si qua sibi genita fuerit, & duo nascatur, quod centum detur utriusque.*
- 23 *Si vero falso putabat uxorem esse prægnantem, ad postea genitum dispositio extenditur.*
- 24 *Quid vero si hermaphroditus nascatur?*
- 25 *Facta melioratione cum substitutione, si pater reuocet eam, ratione substituti in totum reuocatur.*
- 26 *Si ex remanenti solutis legatis filium meliorat, si nihil remaneat, an utilis melioratio sit?*
- 27 *Si in legatis patrimonium consumpsit, & ultra patrimonium legauit, si heredem in reliquis bonis faciat, an aliquid hæres habere debeat? & numer. 29.*
- 28 *Si legata ex certis bonis fiant vel melioratio an ad patrimonium reducantur & numero. 29.*
- 30 *An hæres in remanenti institutus Falcidiam deducere possit: si legata patrimonium excedant grauatus fideicommissum restituere sub conditione, si ante conditionis aduentum nepos patri succedat, & postea conditio existat, auo, & non patri succedere dicitur, ideo nec patris creditoribus tenetur, & si pater illum in tertio meliorat fundum in tertio non imputat.*
- 31 *Duobus simul naufragio peritibus, uter ipsorum prædecesisse præsumatur, ut alteri succedat? an senex priusquam iuuenis, vel impubes, priusquam pubes, priusquam femina quam masculus?*

CAPVT

Caput Tertium de coniectura a facto, siue materia deducta.

FACTO ipso siue materia deducitur, ac re- & quidē verborum interpretatio colligitur, & qualis fuerit dubia disponentis mens. De quare, nō pauca diximus supra li. 3. c. 2. §. 1. vbi aliqua reperies exempla, quæ ad rem istā quoque pertinent, & ultra illa exhibentur etiam sequentia.

P R I M O, ex natura & qualitate rerum prælegatarum, vel de quibus dispositio quouis modo sit: ut in Castris regijs, quæ ab ipso Rege conceduntur, vel ex alijs causis, & qualitatibus ipsis rebus adhaerentibus: de quibus diximus in dicto lib. 3. capit. 4. de qua re plura scripsimus exempla, quæ hinc etiam oriuntur.

S E C V N D O, ex isto eodem fonte manat dispositio textus, in l. si quis. 36. ff. de hæredibus instituentium ait, *si quis ita scripsit heredem ex qua parte codicillis Titium heredem scripsero, hæres esto: etiam si pars codicillis non fuerit scripta erit tamen hæres quasi sine parte institutus*, & ex l. si Titio & Mevio. 63. §. 1. ff. de legatis. 2. ex tacita permissiua eadem voluntate deducitur, quod si graua men fideicommissi vni iniungatur in codicillis, eo repudiante, pars repudiata cum eodem grauamine successoribus ab intestato accres-

cit, licet à iure alias æquabiliter admittantur. Venit ergo pars defecta ex hominis dispositione, ex facto siue materia præambula: non verò ex legis dispositione: quia adest hominis dispositio saltem tacita.

F E R T I O loco, deducitur interpretatio ex honoris geminatione: ut si duplici honore testator hæredem afficiat, ex eodem qualificato honore respectu alterius dilectio meriatur circa voluntatis disponentis interpretatio- nem: puta si quis filio familias alterius aliquid leget, & post modum rem legatam ei tradat, vel præstari mandet: quia patri usus fructus non quaritur, sed ei denegatus, censetur. l. si usufructus. §. si ita quis. ff. quando dies legati cedat. Vbi idem dicit Bartol. si testator patrem de restituendo filio roget: quia ex geminatione honoris, fideicommissum incau quo filius sui iuris esset, collatum fuisse censetur: & consequenti quod usus fructus patri non acquiratur: ac si hoc expressè testator prohibuisset. Quod profequitur Boerius decisione. 139. nam qui magis honoratur magis dilectus præsumitur: ut notat Alberi. ex textu. ibi, in authent. hoc amplius. C. de fideicommiss. columna. 2. quare idem ait si viucio filio peculium dederit, vel illum emancpauerit: quod magis dilectus ceteris filijs videatur, tanquam magis honoratus: l. cum oportet. §. cum aurem. C. de bonis quæ liberis. vbi ad hoc notat illum textum.

Q V A R T O loco deducitur, quod qualitas in vno loco dispositionis adiecta, in alijs locis testamenti vel dispositionis ipsius

sus etiam adiecta, ac repetita censetur: de qua re diximus in exemplo qualitatris masculinitatis supra in lib. 3. c. 2. §. 4. num. 24.

10 QUINTO, ex ipsa etiã forma, & natura actus gesti in dispositione ipsa, verba & mens dispositionis interpretantur. l. si non fuerit. 29. ff. pro socio: de qua re latè agit Petrus. Peral. in. l. si quis in principio testamenti. numero. 76. pagina. 4. o. 4. ff. de legatis. 3. vbi pluribus authoritatibus regulam istam confirmat, de qua re scripsimus etiam supra libro. 3. c. 4. nu. 54. cum. seq. & præcipuè. nu. 59.

11 SEXTO, ex natura etiam rei legatæ sit interpretatio, vel rerum de quibus dubia disponentis mens interpretatur: vt in castris à Rege concessis: quia iure maioris cõcessa cõsentur: vt latè scripsimus & probabimus in lib. 3. c. 4. nu. 49. cū seq.

12 SEPTIMO deducitur, quòd si pater vnum ex filiis in tertia suorum bonorũ parte, etiam futurorũ vel in rebus certis stabilibus presentibus & futuris melioratione assignavit, non facta vera, vel ficta traditione: quòd licet vincula, & substitutiones pater pro vt elicitur adiecerit: si postea pater aliqua bona alienet, ex illis ad melioratione designatis, hæc bona ita alienata licet à patre invita recuperentur, amplius in melioratione nõ reincident nisi id expressè ab ipso patre exprimeretur: quia iã semel res illæ libera à vinculis & substitutionibus effecta fuerit: & ideo libera perpetuo remanet: ita respondit Anro. Gomez. in. l. 40. Tau. nu. 33. argum. l. pater filii. §. quidecim libertis. ff. de legatis. 3. & l. si. C. de remis. pignoris quas ad hoc singulares ibi reddit. Quod secus esse inquit si traditio

vera, vel ficta intervenierit, etiã si de cõsensu filii meliorati alienatio facta fuerit: quia respectu ceterorum filiorũ quibus fuerat ius quæsitum ratione substitutionis, & qualitate traditionis, & irrevocabilitatis in primorũ nominato necessaria est: vt ceteris vocatis seu substitutis ius irrevocabilitatis quaratur: vt rectè ipse advertit. Quæ opinio verissima quidè est: vt alias hoc libro diximus lib. 2. c. 4. nu. 11. & videre licet per domi. Ludo. Molin. lib. 4. de Hispanor. primogen. c. 2. nu. 73. cū sequen. nec vera est opinio contrarium tenentium.

13 OCTAVO deducitur, quòd si à Rege patri facultas data sit ad novam maioriã instituendã, & in antiquã convertendã, quòd si pater filii in antiqua illa maioria successurũ, ad novã maioriã vocet, bona q; alia libera maioria antiquæ addat, omittens alia bona quæ antiquæ maioria erant religata de quibus mentione non fecerit, quia alia æquivalẽtia bona in nova maioria adiecit: nõ vigore facultatis videtur quòd à maioria veteri extraxerit bona quæ omisit ex illa antiqua: vt tanquam libera inter hæredes diuidantur. Quod iuribus & rationibus probat Gre. Lup. in l. 6. titulo. 11. part. 6. ver. que la non puedã vender. col. pen. in. princ. ver. sed pone quòd pater: vel ea ratione potissima, quia actus sequens ex præambula regia facultate interpretari debet: quod intelligendũ puto de mutatione quæ ex regia facultate iure cõcedi posset: puta quia in eadictũ fuerit quòd bona subrogare possit pater: nõ ex ratione Grego. Lup. hæc esse illius mètè colligitur.

14 NONO deducitur ex hac cõiectura, ex materia seu facto præ-

ambulo orta, quòd si pater in tertio suorum bonorũ filii melioret, & illorũ etiã bonorũ quæ sibi ex alterius hereditate delata obenerunt, ac rursus testamētũ reuocet, & deinde eundem filium simpliciter in tertia bonorũ & hereditatis suæ parte melioret: etiã in illa hereditate quæ patri delata, & ab ipso tacitè adita melioratus cõsuetur: ea ratione quia de hereditate delata iã disposuerit: vt probat textus in. l. si auia. C. de iure deliberandi, vbi vnus & idem actus vltimæ voluntatis, alium actum inter viuos putat aditionem continere.

Ex quo textu Per. Peral. infert in. l. cum pater. §. à filia. ff. de legatis. 2. nu. 56. pagina. 331. quòd vxor testatrix hanc tacitam aditionem facere non videatur nisi cum viri licentia facta fuerit, qua licentia interueniente ab illa reuocari non poterit, etiam cum viri licentia: quia ex aditione illa creditoribus, & legatariis, ius iam quæsitum fuerit.

15 DECIMO infertur, quòd si pater filios duos in certo fundo melioret, Meuium scilicet in dimidia, & Seyum in altera parte dimidia, si in eodem testamento eundem fundum alteri filio suo Titio relinquat, primi duo concursum faciunt: quia verbis coniuncti sunt, & cum eis concurrat etiam iste tertius filius qui re tantum coniunctis est: Vnde duobus primis dimidia, tertio verò filio altera dimidia dari debet: vt tã cito testatorem voluntatem mutasse non præsumamus: ex textu optimo, iuncta communidoxorum traditione, in. l. Meuius ff. de legatis. 2. concordat cū eo. l. 17. ver. otro si. titul. 3. par. 6. atq; eodem respectu pars quæ mor-

te, vel repudiatione vacat, ceteris accrescere debet.

16 V. N. DECIMO infertur, quòd si vnum ex filiis in centum pater melioret: vt æqualis sit cū altero filio cui antea plus reliquerat, vel donauerat, nam si testator primũ legatũ adimat, etiam secundum alteri filio factũ adeptũ censetur: quod ex eadẽ prima voluntate ratione, & causa adæquationis præambula deducitur: quod probat textus singularis in. l. alteri. 25. ff. de adimen. legatis.

17 D. V. DECIMO, ex hac eadẽ cõiectura deducitur, quòd si pater filium in certa domo melioret in qua insignia & arma generis, familiarisq; suæ infixæ habebat, quòd si illam domũ pater vèdat, vt ea vèdita aliam emat, cui etiã similia insignia apposuit: nõ licet per alienatione rei legatæ adeptũ legatũ cõsecetur. l. cū ita legatur. §. species. ff. de legatis. 2. procedit tamẽ hoc nisi ex præsumpta mètè defuncti colligi possit testatorẽ loco primæ alienatæ, aliã rẽ subrogare voluisse. Ita tenet Bart. in. l. si seruus legatus. 111. §. qui quinq;. ff. de legatis. 1. quem ad hoc citat Peral. in. d. §. species. num. 3. ver. & istũ. pagi. 347. cuius opinionem cõmuniter approbat esse proficitur, & in terminis istis meliorationis vel maioris quæstionẽ istã quã dicit in facto habuisse, ita decidit ex textu optimo, in. l. filia suæ. 28. §. Titia vxor. ff. de cõditio. & demo. vbi Agatã seruam vxori testator legauerat, ea postea vèdita aliam emit ancillã seruam cui Agatã nomẽ imposuit. Et ob id Agatã legata videtur: nam si in dicto. §. à Titia, verbalis nominis impositio hoc operatur: multo magis insigniarũ, & armorũ impositio

fitio operari debet: quia factio fit, & voluntas enixius factio, quam verbis ostendatur, & percipiatur. I. Paulus respondit non tantum verbis. ff. rem ratam haberi, etiam si transmutatio augmentatiue fiat. I. seruum filij. 46. §. si arca legata ff. de legatis. 1.

Vide etiam Bartol. conf. 26. incipit testator in testamento disposuit quod in domibus suis quas habet in tali Castro constructur ecclesia ad honorem beate Mariæ quam Ecclesiam construendam sibi heredem vniuersalem instituit, & concludit quod alienatis illis domibus institutio in alijs domibus postea à testatore emptis substineatur, & sic in casu magis dubitabili Bartol. decidit. Vide etiam Bal. in. l. placet. ff. de liber. & posthu.

DE CIMO TERTIO, ex ea, & pro ea parte, quantitate, & qualitate, pro qua quis à testatore honoratur, pro eadem dilectus ceteretur. Confert ad hoc, notabilis decisio textus in. l. si ita scriptum. 13. ff. de liberis & posthum. vbi testator ex quatuor partibus ex duodecim hereditatis suæ, prægnantem vxorem heredem fecit si filium pariat: & ipsum filium ex octo: si vero vxor filiam efficit inixa, diuisionem viceversa fieri statuit, scilicet, quod vxor hereditatis partes octo, posthuma vero quatuor ferret, nec ulterius disposuit; vxor masculinum & foeminam peperit: ideo Iuris consultus hereditatem illam in septem partes diuidit quarum quatuor filio, duas vero matri, & vnam filia applicat: cuius decisionis elegantem rationem subdit in hac verba, Ita enim secundum voluntatem testantis filius altero: tanto amplius habebit quam vxor: Item &

vxor altero tanto plus habebit quam filia: quia vtroque nato testator aliquid habere voluit. Casus ergo mixtus à simplicibus regulatur: vt ex eis defuncti voluntas ad mixtum tamquam omnium, & ex simplicibus tacite decisum; extendatur.

Circa cuius legis decisionem refert Petrus Peral. in Rubri. ff. de hæredi. instituen. numero. 176. & numero. 177. pagina. 117. in terrogatum fuisse à quodam auctore, & curioso iuriconsulto qualiter lex illa ad leges regias de meliorationibus tacitis, vel expressis loquentes applicari possit: ideo antè in applicando laborat: qui tandem concludit in quinta tantum bonorum parte computationem illius legis verificari posse: ita vt pars quinta bonorum patris in septem diuidatur partibus ex quibus filio masculo quatuor, vxori duo partes, atque vna tantum filiae datur: quorum ratio licet ipse non ita declararet, ea est: quia si vxor plus quam filiam debere capere testator decreuit, & vxor aliquid capere non nisi ex quinto possit, decedente testatore cum filijs, statibus regni legibus: filia cui minus relictum fuit à fortiori quidem non nisi ex quinto particula capere poterit. Et idè eadè ratione in filio masculino: cum illi, respectu partis matri relictae, particula assignata fuerit. Diuisio quidè istius quintæ partis inter hos filios, & matrem iam dicto modo eo facièda est: quia mater illa quintam capere à legibus regni vetita non sit, sed illi permittatur: cuius partem matri designatæ, filio plus quam matri, & filia minus relictæ fuerit: erunt ergo hi duo fratres in cæteris bonis deducta illa quinta parte aequales.

Si vero

Si vero testator alium filium iam natum habens, posthumum masculinum in tertio melioret, & filium iam natum in quinto: & si foeminam vxor inixa fuerit, eam in quinto, & iam natum filium in tertio melioret, si masculus & foemina nascantur: quia omnes tres filij capere iure possunt tertiam & quintam hereditatis partem, & iam proximæ rationes cessant: posthumus masculus maiorem partem ex tertio & quinto, quam alter frater suus habebit, iuxta id quod tertium, excedit a quinto, sorori tamè minor pars debetur quam fratri qui testamenti tempore iam natus erat, & huius minoris partis respectu, computatio facièda est.

21. Si vero pater qui iam natum filium habebat, & vxorem prægnantem, posthumum si is masculus nascatur, in tertio bonorum melioret, & vxori quintam bonorum partem relinquat: si vero foemina nascatur, huic filiae duas particulas quintæ bonorum ex tribus, & vxori vnam relinquat: si masculus & foemina nascantur, filius qui tempore testamenti natus erat nihil ex tertio, & quinto habebit: sed cum hæc partes cæteris relinquatur ab eisdem exclusus erit.

Supereft tamen non modica dubitatio inter filium, & filiam, postea natos, & eorum matrem: sed cum posthumus masculus in tertio bonorum melioratus fuerit, nihilque ex eodem tertio sorori, vel alteri fratri natu maiori relinquatur, & mater tertie partis, & legitima filiorum incapax sit: cum ij ad matris commodum in ea grauari non possint: non nisi in quinta bonorum, mater ipsa admittenda erit pariter cum filia sola: quia inter ipsas so-

las testator de quinta parte bonorum disposuerit.

Habebit igitur mater vnam ex tribus particulis quintæ partis bonorum, & filia alias duas: & quia has duas particulas natiuitate filiae amisit, & filia tanquam magis testatori dilectæ respectu matris, ratione maioris partis quæ ipsi relictae fuerit, natiuitate filij matrem eas lucrari debere videatur: sed cum ex tertio bonorum filio masculino nascituro relicto suppleri non possit, quia pars legitime ex legibus regni tertium sit, & ideo grauari in legitima non possit: consequens est vt ex quinta bonorum parte, & sic ex duabus illis particulis suppleri debeant facta computatione ex simplicibus casibus deducta: ita vt ex summa & valore tertij, & duarum illarum particularum quintæ partis bonorum, valor illarum duarum particularum ex solido, & libra computatus detrahatur.

Tanto igitur minus filia habebit, quanto duo illa particulae quintæ ex hac computatione diminuerentur, atque id matri soluere tenebitur. Filius tamen licet ad computationem istam faciendam tertium exhibere iure possit: partem tamen ex computatione ista tertio bonorum contingenti, matri soluere non tenebitur, cum in tertio grauari non possit: Facit igitur filius postea natus partem, licet non admittatur ad partem. l. plane. 34. ff. de consuetim. ff. de legatis. 1.

22. Si vero pater ita melioret, si qua filia mihi genita erit in centum mellororum nam si duo nascantur vtrique filia tantundem legasse; & sic ambas in ducenta meliorasse censetur: textus optimus in. l. qui filibus. 17. §. 1. ff. de legatis. 1.

Y Si

23. Si verò putabat falso vxorem suam pregnantem esse, magis est quòd etiam ad postea genitum dispositio ista extendatur, l. si. C. de posthumis heredi. instruen.

24. Quid verò si hermaphroditus nascatur, vide. l. quæritur. ff. de statu homi. vbi cauetur quòd sexus qui præualeat inspicere debeat. Vide etiam Petrum. Peral. in rubri. ff. de heredi. insti. pagina. 115. num. 177. vers. secunda aduertentia Tiracquel. de primogeni. quæstio. 17. opinione. 4. nu. 11. in fine, & quòd si neuter sexus alterum superet, hermaphroditus gratificari possit cui sexui inseruiri malit.

25. DE CIMO quarto, ex hac eadem præsumptione infertur: quòd si pater in tertia suorum bonorù parte vnus ex filijs meliorer, quã partem post certum tempus alteri filio, vel descendenti, & in horum defectum, extraneo, iuxta formam à lege regia Tauri permittam relinquat: quia si postmodum reuocet fideicommissum substituti, etiam ipsa melioratio principalis primo loco facta, lapsò illo tempore, reuocata censetur. Idem etiam si alteri post mortem primi fiat, ex textu notabili in. l. filio. ex parte. s. matri suæ & l. alumne. 6. scya. ff. de adimendis legatis. Vbi probatur quòd per ademptionem fideicommissi expressam in vim modi, legatum etiam adeptum videatur, per quæ iura ita in his terminis meliorationis tenet Petrus Peralta in. l. Titia cum testamento. nu. 9. ff. de legatis. 2. pagina. 4. o. r. iuncta. glo. valde notabili. in. d. si matri, qui cordi tenendam esse dicit in materia meliorationis.

26. DE CIMO quinto, ex hac cõiectura deducitur, quòd si pater in

idquod ex quinta parte suorum bonorù adimpleris legaris gratiosis, & pro anima relicti, filium Titium meliorem, si ex quinto nihil remaneat, inutilis erit melioratio, quæ ex facto præambulo testatoris infertur, textus est ad hoc optimus, in l. item quod Sabinus. 18. ff. de hereditibus instituen. vers. aliter: atq; si ita scripsisset expleto asse ex aliqua parte hæres esto: quoniam cum nihil reliquum est: ex nulla parte hæres institutus est, bonus textus in. l. 19. titu. 3. par. 6. ibi en la parte que sincaba. Appellatione ergo residui vel reliqui, si nihil supersit, nihil continetur, etiam in hæredis institutione: vt dictis iuribus sancitur est.

Ex quibus iuribus duæ practica biles oriuntur quæstiones: prima, quòd cum testator plura legata fecit quæ patrimonij sui quantitatẽ excedebant, si in relictis bonis hæredem faciat, an talis hæres aliquid habere debeat? & magis est quòd legatorum diminutio pro rata fieri debeat: vt ad testatoris patrimonium legata reducantur.

Quæ diminutio ex omnibus legatis tam pijs, quam non pijs fieri debet: vt tenent non pauci quos citat sequutus Alex. in. l. si seruus. §. 19. no. 6. 7. 8. incertam. colu. 2. in prin. nu. 2. ff. ad legem Falcid. & in. l. si post mortem. ff. eo. titu. Grego. Lup. in. l. 26. titu. 13. par. 5. verbo obligatos, prope finem. etiam in legatis ex rebus certis relictis vt ibi tenet & Angel. in. l. quærebatur. ff. ad legem Falcid. per textum & ibi, notat Paul. vt refert ibi Alex. etiam sequutus in. nu. 5. colu. 3. quihoc ibi probari affirmat, atq; equiorẽ esse opinionem istam tenet. Vincenti. Herenl. rectè eam confirmans, & obic.

obiectionibus contrarijs respondens ibidẽ, colu. 3. vers. nota quarto. & Grego. Lup. in. l. 1. titu. 11. par. 6. glo. 1. in princ. Paulus etiã sibi contrarius hanc opinionẽ tenet, in. l. 1. C. commu. de legatis. Alex. in. l. 2. §. 1. ff. de conditio. in de viti. nu. 5. & Bal. ab ipso Alex. & Vincentio allegatus in. d. l. quærebatur.

28. Ex quibus vtiliter deducitur, quòd sicut legatum speciei, per legata quantitatis alijs facta diminitur: quando legata patrimonij testatoris excedunt: similiq; modo melioratio tertie & quinte partis bonorum, que vim prælegati rei certæ habet, diminiui pro rata debet: vt fiat reductio ad patrimonium. Quod probatur ex optima regia. l. 18. titu. 3. par. 6. vbi hæreditas quæ in certis partibus patrimonium excedentibus diuisa fuit, per diminutionem partium, ad patrimonium reductitur: ideòq; per legata alia postea facta melioratio tertie & quinte partis diminuta censetur: cum detracta filiorum legitima, ad omnia illa prælegata filijs ex tertio, & extraneis ex quinto facta bona patris non sufficiant.

Vnde si pater duos vel tres filios meliores in ea quantitate quæ tertium, & quintum excedat: pro rata valoris cuiusq; meliorationis diminutio fieri debet: vt prælegata eis facta ad valorem tertij, & quinti reducantur. Quod probat etiam. l. 27. Tauri quæ hodie habetur in noua copill. l. 11. titu. 6. lib. 5. & etiam. d. l. 18. titu. 3. par. 6. Excessus tamen eo casu subsinere poterit quo, aliena res domino consentiente prælegatur, subsinebitur inquam respectu valoris ipsius rei, & personæ eius, cui

legatur ex textu singulari in. l. sicut. §. venditionis. ff. quibus modis pignus vel hypotheca soluitur.

Ex quibus nihilominus concludendum in prima quæstione videtur, quòd cum nihil superest hæreditate, appellatione reliqui vel residui, nihil contineatur: vt dictis iuribus probatur: vnde nihil hæres ex huiusmodi institutione habere poterit nisi filius descendens vel ascendens sit: nam tunc & legitimam habebit; & testamentum in officiosum dicere poterit: quod est notandũ quia sæpè contingit quòd testatores maximè mulieres, plura legata faciendo patrimonij vires excedunt, & sæpè in institutionibus dicitur, quòd in reliquis bonis hæredem facit.

Superest & secũda quæstio, quæ statim occurrit: & sese exhibet, atq; ex iam dicta prima quæstione manat, an scilicet hæres ille Falcidiam vel quartam trebellanicã deducere possit, de qua re diximus supra. c. 1. in prin. nu. 2. 2.

DE CIMO sexto, ex hac cõiectura deducitur, quòd si vnus ex filijs à patre in tertia, vel quinta parte melioretur assignata melioratione in re certa, seu certo fundo, eũ quæ grauet pater de restituẽdo nepoti, & sic filio istius meliorati adueniente conditione: si ante conditionis euentum, nepos patri succedat tanquam hæres cum alijs fratribus: si postea conditio existat, non dicitur patri iure hæreditario in fundo illo succedere, sed ipsi auo, iure prælegati: ex textu singulari in. l. fundo legato. mihi. 4. ff. ad legem Falcid. quod vile porro ad diuos effectus erit. Primus est, quòd creditoribus patris non tenebitur nepos respectu istius fundi, & valo-

ris ipsius. Secundus, quod si à patre suo sit in tertio bonorum melioratus istius fundi valorem in meliorationem istam imputare nõ tenebitur, de cuius legis ratione, & ad eius communis traditionis defensionem, videre licet Petrum Peral. in. l. cum pater. §. à filia ff. de legatis. 2. nu. 7 §. cum sequenti. Ex facto quidem primordiali, actus, seu dispositio scernitur, atq; interpretatur.

32. DE CIMO septimo, ex hac eadem coniectura deducuntur noua quidem, ac veræ legum traditiones diuersimodè disponētium, in illa dubia satis quæstione: cum scilicet, pater & filius, vel mater & filius; qui sibi inuicem succedere ab intestato, vel ex testamento possunt, ruina, vel naufragio simul pereant, ita vt scerni non possit vter eorum prius altero decesserit, quid iuris in hac quæstione responderedū sit. sunt porro aliquæ leges de hac re loquentes quæ inuicem aduersari, atq; inter se pugnare videntur: quas sollicitè quidem, & anxie inter cæteros ordinarios scriptores conciliare procurat Alcuius in tracta. præsumptio. 4. 9. Ripa etiam in. l. ex facto. §. pen. ff. ad Trebellia. copiosius cæteris Dominus Præses Conarru. lib. 2. variarum resolutio. cap. 7. nu. 6. vers. nihil tamen moror. Ex quorū scriptis magnam inter iuris interpretes contentionem esse, & repugnantiam constat, cui scilicet, probationis onus liberos non superuixisse grauatò incumbat.

Quorum iurium nisfallor verissima mens, & certissima conciliatio, hæc mihi videtur scilicet: quod si ex mente saltim coniecturata

defuncti aliud deduci non possit in casu isto dubio, ad naturalem rationem recurrendum sit, atq; ex ea rem istam dubiam interpretandam esse: ita vt ex ea debiliorem sexu, vel ætate prædecesse præsumamus. Vnde si impubes & alius ætate maior naufragio, incendio, ruina, vel alio casu simul perierint, impuberes prædecesse præsumamus: vt in hac facti specie præsumit. l. qui duos. §. vltimo. ff. de rebus dubijs, & cum pater & filius perierint patrem qui senior est, citius puberi filio mori intelligamus. l. nam & si parentibus. ff. de inofficio. testamen. l. hæredi. ff. ad legem Falcid. & in matre cum filio pereunte probat tex. in dicto §. vltimo. & in. l. cum pubere. §. si mulier. ff. eo titu. regia eriani. l. 2. titu. pen. pa. 7. quæ addit feminam masculo prædecesse præsumendū esse. Quæ quidem regula ex naturali ratione manitur: & multum quidem mouet, & operatur ipsa naturalis ratio: vt diximus supra hoc libro. 4. c. 2. nu. 30. eum sequen.

Quamobrem, non aliter quàm ex præsumpta defuncti mente, & eius mentis coniectura contraria regula ista labefactatur: nam cum de mente defuncti exequenda, & ad vngem seruanda agimus, donec eamens coniectari potest, ad legis præsumptionem non erit recurrendus: quando inquam lex non ex coniecturata, defuncti mente præsumit, sed vt actus substineatur, & non corrumpatur, ad naturalem præsumptionem recurrit: vt dictis iuribus probatur & deducitur: vt videre licet ex his quæ scripsimus supra. ca. 2. num. 31. cum sequen. quod prius coniectari debeat naturalis ratio qua testator moueri potuit: quam natu

naturalis ratio quæ nõ ex mēte testatoris, sed ex actu ipso deducitur.

Vna quidem præsumptio aliam tollit, & fortior debiliorem. l. diuus. ff. de integrum restitutio. l. de tutela. C. eo. titu. & potius ea quæ ex disponentis coniecturata voluntate, quam ea quæ ex naturali extrinseca ratione, ex ipso casu, & naufragio deprompta est: nam vt ait textus in. l. omnium. C. de testamentis. *Voluntates hominum audire volumus, sed non iubere*. Nihil ergo iuris consulti præsumunt aduersus voluntatem etiam coniecturatam defuncti.

Ad præsumptionem ergo iuris nequaquam deueniendum est, si ea præsumptio contra defuncti mentem etiam coniecturatam tēdat. Quam quidem limitationem ad regulam proximè relatam, ex iuribus, ad eius probationem paulo antecitatis deductam, aperte probant iura quibus doctores passim nituntur aduersus regulam illam, & naturalem præfactam interpretationem. Et primo. l. si inter. ff. de rebus dubijs, vbi cum morte coniugum donationes confirmantur, & ex reciproca donatione inter coniuges facta constat, & ibi decidatur quod si vnus ex donarijs præcedat, caduca donatio illa redatur, atq; inutilis, etiam si ille ea nõ reuocata decesserit, vt ibi probatur & in. l. 4. titu. 11. par. 4. cõsequens est quod cum donantis seu disponentis mens certa sit, nõ scilicet quod donatarij hæredes sibi ipsi donanti & hæredibus eius præferantur, in casu etiam certo quādo scilicet quis eorum prædeceserit cõfiterit: à fortiori idem dicendū in casu isto dubio.

Quare si in casu dictæ. l. si inter ex sexus inbecillitate, vxorem prædecesse præsumamus, statim fateri necesse erit morte vxoris donationem ab vxore marito factam confirmatam esse, & mariti donationem ab eo vxori factam inutilem atq; caducam remanere, hæredesq; mariti ambas reciprocas illas donationes lucrari contra donantium mentem: cum reciprocè ad vtriusq; coniugis commodum donationes illæ factæ fuerint: Quamobrem huic iuris præsumptioni aduersus defuncti mentem locus nõ erit: cum vt paritas iuxta dispositionem mentem inter coniuges ferretur, tum ea potissima ratione quia expressè constat donanti velle quod eo mortuo res donatæ ad donatarij hæredes, & non ad ipsius donantis proprios hæredes deuenirent: cum ad donatario bona sua post mortem ipsius donantis peruenire voluerit, vnus enim inclusio, aliorum exclusio est. l. cum prætor. ff. de iudicijs. l. quod in reru. 2. 4. §. si quis post. ff. de leg. 1.

Qua eadem ratione, non obstitit, sed traditionem istam cõfirmat textus in. l. cū hic status. §. ambo. ff. de don. inter virum, & vxorem, & l. si quis inuicem. ff. de donatio. causa mortis. & d. l. 12. titu. penult. par. 7. nec ex verbis ibi, *y esto tienē por las donaciones que el marido y la muger se haze el vno al otro*, nec ad iuris communis correctionem arguere licet: cum sano modo & iuxta iuris communis dispositionem intelligi possint, eo scilicet casu, quo, & legis præsumptio aduersus defuncti coniecturatam mentem non tendit, nec inter se hæc duæ præsumptiones hominis.

& legis pugnant: atq; vna alteri re fragatur: vt si disponentes cauerint quòd ad vitam tantum maritus rebus illi, ab vxore donatis fruatur, vel quòd post mariti mortem ad vxoris hæredes res donata deuoluantur: nã istæ pacta in his donationibus inter virum & vxorẽ factis frequenter apponi solèt & hæc videtur mens dicta. l. 2. partita.

His sane casibus, nihil obstitit cur foeminam præmortuam esse non præsumamus, cum scilicet disponẽtium voluntas huic iuris præsumptioni non aduersatur: qua eadem ratione, in. l. quod de pariter, ff. de rebus dubijs. mater dotem stipulata fuit quam filia sua dederat, hoc pacto, quòd si ante matrem filia ista decederet, ad matrem dos illa reuenteretur: patet ergo ibi matrem dotem promittentem velle, quòd filia superuens alijs matris hæredibus præteratur in donatione illa: cum post mortem matris filiam suam mater successuram in bonis illis esse velit.

Quamobrem, etiam eo casu quomater & filia simul perierint idem statutum esse à disponente præsumere necessum est: matrem ergo prædecesisse rectè ius præsumit: cum huic iuris præsumptioni defuncti mens non obstat, sed cum ea concurrat, quod locum non haberet si menti defuncti refragaretur: vt ex secundo responso dicta legis quòd de pariter. & l. sequentis constat: vbi extraneus dotẽ quã viro dedit stipulauit, & quia simul cõiuges obierunt, actionem ex stipulato, ad hæredes suos extraneus ille nõ trãsmisit, sed vxoris hæredes in dote successerunt.

Vides ergo ibi Iuriscõsultũ sub eodem thẽmate de matrẽ, & extra

neo interrogatũ, in matre iuxta iuris præsumptionẽ respõdit, nõ alia ratione quã, quia matris dotãtis voluntas iuris præsumptionẽ ad uersetur, & in extraneo dotẽ promittente cõtra iuris præsumptionẽ & secundũ donantis mẽtem statuit se, ex dicta ergo. l. quod de pariter, & regula ista, ex iuris præsumptione naturali rationẽ inducta, & exceptio ex voluntate defuncti deducta probatur.

Nec etiam oberit. l. cum inter in prin. ff. de pactis dotal. vbi adfuit dotalẽ pactũ quòd si maritus superstitẽ vxore filiu habeat dotẽ lucretur, & quòd si filius matre viuente obierit, dotis tantũ partẽ lucri faceret: & quia mater & filius simul perierunt, rectè iuriscõsultus partẽ tantũ maritum lucrari respõdit: ea quidem certissima ratione, quia filius impubes erat, & eadem prædecesisse præsumatur: quia hoc casu huic iuris præsumptioni, nec verba nec mens disponentis refragantur: quòd in illius primo legis respõso patet: nã in primo contrariũ iactatum est: quia cõditio illa scilicet, si maritus filiu habeat superstitẽ in fauorem successorum disponentis appõsita fuit, & eadem ratione illi, iuris præsumptio contraria est.

Nec obstat, sed cõfirmat. l. sed in illo. ff. de rebus dubijs vbi pater impuberẽ filiu, suo impuberi substituit, & quia simul casu decesserunt quod vnus alteri subcedat ibi nõ respondetur: quia præsumptioni iuris testõris mens aduersatur: cum vterq; & filius & hæres necessarius patri stiterit, & venientes abintestato vtriq; filio pariter erant successuri.

Cum ergo iuxta successõnis modum de disponentis mẽte cõstet, frustra ad iuris præsumptionem

nem deuenitur: cum in certis præsumptioni locus non sit. l. continuus in prin. ff. de verb. obliga. l. illa aut illa. ff. de legatis. 3. vt ex conuentione seu partium dispositione contractus legem accipiant. l. non omnis. ff. l. cer. petatur. Secus tamen esset in extraneo substituto: nam eo vocato succedẽtes abintestato ex disponentis mẽte expressa excluduntur ex ratione. d. l. ex facto. §. si autem. Vbi datus fuit extraneus substitutus sub conditione si sine liberis decesserit, & iuriscõsultus hoc casu conditionem stricte, & substitutioni locum esse respõdit: quia ibi pater expressè veruit institutum & eius filios, substituto præferri. Fuit ergo appõsita conditio in instituti fauorem vt filio suo succedere possit: simul ergo percuntibus in fauorem instituti ob id magis dilecti, & prius vocati ex mente disponentis, magis erit præsumendum: quia hæc testatoris mens ex eius verbis necessario infertur. Idem ergo quòd de expressa mente, de coniecturata dicendum est: cum expressa mens disponentis dicatur quæ ex cõiecturis deducitur: vt scripsimus in. lib. 2. c. 3. §. 3. nu. 4. 3. & notatur etiam per doctores maxime Ripã in. l. centurio. ff. de vulgari & pupill. præsertim quãdo eadẽ ratio quæ in expressa dispositione versatur, quando aliter ex coniecturis de mente defuncti apparet secũdum iuris dispositionem testatoris qui non censetur: vt dictis iuribus probatur, & ex traditis per Aymonẽ conf. l. 8. nu. 1. o. & cõ. §. nu. 4.

Ex quibus iuribus probatur ex dispositione præambula, & facto à disponente gesto mentem eius interpretandam esse.

Summaria ex capite Quarto sequenti.

1. Intellectus multiplex obscuritatem parit.
2. Homo est magis intellectus quam sensus.
3. Verba quæ ad ius referri non possunt, ad factum sunt referenda sensus secundum subjectam materiam acceptus, & sic secundum naturam facilius deducitur.
4. Ratio à causa difert.
5. Ratio in omnibus dispositionibus prius consideranda tanquam actus fundamentum.
6. Dicitur q; mens, & anima dispositionis, virtus intrinseca alijsq; notandis nominibus nũcupatur.
7. Magis mens quam verba attendi debet.
8. Quando ratio certa est ex certa dispositione, non vero si ex sola præsumptione oratur.
9. Ex præfationibus causa finalis deducitur etiam in primogeniis.
10. Quando in præfatione causa exprimitur.
11. Limitatur vbi in quolibet dispositionis casu eadem ratio est.
12. Secũdo si gratia frequentioris usus ratio causalis nõ exprimitur.
13. Infertur ad legẽ retractus, quod non requiratur extrajudicialis interpellatio. infra 9. dies.

14. *An sufficiat quod post nouē dies intimetur petitio infra nouē dies facta: num idem in termino legali ad tenentā maioriā petendam?*
15. *Finalis causa vel multum ab impulsu difert.*
16. *Causa licet non expressa finalis vel multum ad interpretationem verborum operatur.*
17. *Si vassali cēsum aliusi magnati soluerint ob id soluere cēsentur, vt eos ab inimicis a quibus tunc erāt obsessi liberaret, quibus pro pulsatis cessat census solutio*
18. *Cum vnica tātum ratio reddi potest illa habetur pro expressa*
19. *Non presumitur quod legislator vnica ratione motus fuerit, ideo qui contrarium dicit probare tenebitur.*

Caput Quartū de verborū interpretatione ex finali ratione disponentis.

I. **V**M INTELLECTUS multiplex, possibilis obsecritatem pariat: quia intellectus agens non illuminat ait Bōetio quod multiplex exponitur eius virtus. Id tamen accipi oportet quod rei de qua quaritur aptius est: aptitudinem autem duo generant: natura scilicet: & ratio: natura igitur sensum nobis tribuit; & per con-

sequens consensus: cum sine consensu naturaliter viuere impossibile nobis sit, etiam ad vitam hominum siluestrium: viuendi tamen & contrahendi modum ratio ipsa nobis tribuit: quia ab animalibus irrationalibus secernimur atq; hinc Aristotel. deduxit, quod homo fit magis intellectus quam sensus, idest sensualitas.

Ex multis ergo diuersis scripturis, coniecturis, ac interpretationibus iustior sensus accipiendus est. Verba idē quae non ad ius ferri possunt, ad factum referenda sunt. l. quidem cum filium. 132. §. sed videamus. ff. de verborum obligationi.

Oportet igitur vndiq; circumspicere, & sensum aptiorem secundum subiectam materiam deducere, qui sensus ex rationis natura facilius, ac certior deducitur, quae quandam ad se trahit sermonis interpretationem. l. proculus. ff. de usufructu. Vbi cauetur quod verba per modum conditionis prolata tunc dispositionem inducunt: cum dispositio sibi anexa effectum alias non fortiretur, quae quidem ratione appellatione usufructus proprietatis ibi continetur.

Rationem tamen a causa differre, Cicero edocet in libro de facto ex Carneade, quia causa est id ex quo, vel per quod, vel a quo, vel propter quod aliquid fit, & vt Ciceronis verbis vtatur causa est quae id efficit, cuius causa est, vt vulnus mortis: cruditas morbi, itaq; non sic causa intelligi debet: vt quod cuiq; antecedit, id & causa sit: sed quod cuiq; efficiēter antecedit: & cum quo aliquid effici necesse sit.

Quare Tiraquellus in principio tracta-

tractatus de cessante causa hoc idem ait, & post Ioan. Monach. in c. vltimo de iuramento calumniae lib. 6. diffinit causam esse animum impulsam ad aliquid gerendum: accipitur in l. 1. §. sexum. ff. de postulando rationem autem esse gerentium: vnde inquirunt causa potest esse sine ratione: ratio autem sine causa esse non potest. Vnde Tiraquell. ibi. nu. 3. ex Cicerone. lib. 2. ad Herenium ait, rationem esse causam, quae demonstrat verum esse id quod intendimus breui subiectione.

Ex quo id certe apparet, nullam rationem esse sine causa vt cōprobat alios authores citans Tiraquell. in dicto loco subdens, quod aliquando ratio pro causa, & e contra vsurpentur.

5. In omnibus ergo dispositionibus hominum ratio considerari debet tanquam ipsius dispositionis & actus fundamentum: vt edocet Bal. in c. & si Christus de iure iur. in fine allegat ad hoc. l. vlti. ff. de hæredi. instituen. l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de legatis. 2. est quae ad hoc textus optimus in l. 21. titu. 1. par. 6. nam ratio seu mens legis, vel alterius dispositionis est sicut anima, & verbum sicut corpus, siue superficies vt ait Bal. in l. si quis seruo. colu. vlti. nu. 7. C. de furtis & alio loco ait, quod anima sit scriptura, & alio quod tanquam virtus intrinseca attendatur, & tanquam genus predicans de suis speciebus: quae, & alia dicta similia de ratione refert Tiraquell. in prima parte tractatus de cessante causa nu. 134. cum seq. vbi citat Panor. etiam afferentem, quod sic se habet ratio leges ad eius verba;

sicut anima & corpus: vnde sicut anima dominatur corpori, ita & ratio verbis in c. nihil de electione colu. 3. vers. nec obstat si dicitur. nu. 9. videre licet etiam Ias. in l. nō dubium. C. de legibus. num. 4. vbi alia notabilia aliorum doctorum dicta de ratione refert, scilicet quod verba intentioni seruire debent, & non e contra. Et quod non infersicie sed in medula, nec in folijs verborum virtus dispositionis consistit. Et sicut animus praefertur corpori, ita & mens verbis praefertur, nec in cortice, sed intus penetraha cordis rimari debent: citatq; Salic. dicentem: sicut qui scripturam tantum discunt, & propter stomachi frigiditatem in eis contenta digerere non possunt, autem nam Bal. in l. cōmissoria. C. de patris inter empto. & ven. quod litera occidit, spiritus autem viuificat.

Hinc oritur illa vulgaris regula quae habet voluntatem disponentis semper esse attendendam, & seruandam magis quam verba. l. scire leges. ff. de legibus. l. non figura literarum. 37. ff. de actio. & obligatio. l. in conditionibus primum locum. ff. de conditio. & demonstra. optimus textus & ibi late prosequitur Ias. in l. si quis filium. C. de liberis. praeteri. vel exhereda. & ait textus in c. intelligentia. de verborum signifi. intelligentia dictorum ex causis est assumenda dicenda: quia non sermoni res, sed rei est sermo subiectus.

S E C V N D O, deduci ex his solet altera vulgata regula, quod dispositio etiam testatoris quanturcunq; generalis, per rationem, & ad limites rationis restringenda est: l. cum pater. 79. §. dulcissimis. ff. de legatis. 2. & e diuerso specialis dispositio

dispositio, per generalem rationem ampliatur. l. nomen debitoris. 3. 4. §. ultimo. ff. de legatis. 3.

9. Sed iam dicta intellige quando huiusmodi ratio certa, ac expressa est ab ipso disponente, ea quæ ex eadem vel alia expressa dispositio - ne colligitur: vt supra videre licet lib. 1. cap. 2. num. 6. cum sequē. ex quibus & ex Baldo. conf. 2. 5. o. incipienti Domini Milani, columna. vltima, paulo ante finem cōstat, hoc non procedere in ea ratione quæ sola præsumptione innitur: quia per talem rationem nec generalis dispositio restringitur, nec specialis ampliatur: nam tunc magis verba quam ratio attendi debent. l. profexit. ff. qui & a quibus, quod factis inuit dicta. l. si quis filium. C. de liberis præteri. vel ex hæredatis in sine ibi, cum enim manifestissimus est sensus testatoris verborum interpretatio nusquam tantū valet vt melior sensu existat.

Hinc etiam dici solet quod dispositionum præfationes causam finalem ostendūt, textus est ad hoc passim allegari solitus in l. si. ff. de hæredib. institu. vbi hoc notant cōmuniter doctores: cum copiose congestis per Tiraquel. in tractatu de cessante causa, limita. 1. nu. 64. vbi citat plures hanc regulam ex illo textu deducentes, & nu. 65. allegat iura probantia mentem & voluntatem disponentium ex proemio maxime colligi datè etiam per Dominum Ludovic. Molinā in lib. 1. de Hispanorum primogeniis. ca. 5. num. 1. qui primogenium esse institutum inquit ex verbis præfationis, scilicet, cupiens memoriam meam conseruare, & perpetuam efficere per supradictā rationem.

10. Aduertit præterea Tiraquellus post Bart. & Panormitanum ab ipso Tiraquelo nu. 65. numeratim citatos id non esse ex præmij seu præfationis natura, vt eam vim obtineat, sed ex natura causæ in præfatione ipsa expressæ: ad quod aduertit etiam Petrus Peralta post alios ab ipso citatos in l. si quis in principio testamenti ff. de legatis. 3. num. 83. inquit, regulam istam generaliter pro vt solet allegari non debere scilicet, quod præfationes dispositionum earum finalem causam ostendāt: quia hæc allegatio perfecta nō sit: cum hoc procedat in his tantum præfationibus quæ causam habent expressam.

Causales igitur tantum præfationes, & proemiales finalem causam cuiuscumq; dispositionis designant, & non impulsuam, & cōsequenter dispositioni cui præponuntur coherere dicuntur citat Peralta. Bal. ira declarantem in l. 1. colu. 3. versi. oppono de lege nu. 7. C. de falsa causa adiecta legato. Et allegationem istam ex alijs iuribus Peralta comprobat eamq; dupliciter, atq; vtiliter limitat. primo ex Baldo in l. 1. in principi. ff. de origine iuris: vt procedat vbi in quolibet casu sub tali dispositione incluso eadem adest ratio: nam ea cessante talis causa expressa impulsua censeretur: vt in Caia Affrania seu Calphurnia de qua loquitur textus in l. 1. §. sexum. ff. de postulando.

11. Secundo limitat, nisi tales præfationes ita casualiter expressæ gratia frequentioris contingentia exprimerentur, & illius intuitu expresso: nā hoc casu quod causa illa finalis sit dici minimè poterit, sed potius impulsua.

impulsua: vt dicitur in ablatiuo absoluto conditionem regulariter inducente. l. à testatore cum similib. ff. de conditio. & demonstratio.

Cum ergo conditio finalē causam importet indubio, iuxta glo. ordin. & communiter approbatā in l. 3. ff. de donatio: hoc tamen non procedit quādo ablatiuus absolutus gratia, vel intuitu frequentioris contingentia profertur: nā tunc conditionem non importat, & consequenter nec causam finalem per glo. in l. 2. §. sed si extraneum verbo filio in prin. quam ibi nu. 12. & 13. ff. de vulgari & pupillari quem. §. legit. Ias. sub principio illius legis. 2. quod dicit notandum Petrus Peralta. nu. 84. ad leges Tauri & alias regni leges incipientes, porq; muchas vezes acce quod non importent causam finalem, sed impulsuā, quod dicit cordi tenendū quia fortassis in præfationis terminis nō inueniatur decisū.

13. Ex his ergo inferri poterit intellectus. l. 7. titu. 7. lib. 5. ordina. quæ hodie est in noua legum collectio ne. l. 8. titu. 11. lib. 5. ex cuius verbis proemialibus scio à doctis aduocatis responsum esse, consanguineum volentem pro eodem pretio rem ab alio consanguineo venditam retrahere repellendum esse, si extra iudicialiter infra nouem dies ille emptorē nō interpellauerit. Quod verum non est: cum illa verba per modum rationis prolata non sint, sed gratia frequentioris vsus exprimatur. Sunt enim verba enuntiativa quæ cum à lege proferantur dispositionem nō inducunt: vt videre licet per Ias. in l. 1. C. de sacro sanctis eccles. num. 20. in prima lectura, & in secunda lectura. nu. 21. Si tamen

libellus infra nouem dies iudici offeratur, si intra eosdem parti non intimetur audiri non debet: vt ex relatis à Felino videre licet in. c. illud de præscriptio. nu. 11. post Baldum.

14. Finalis igitur causa, ab impulsua vel multum difert: quia impulsua substantialis nō est, ideoq; ab ea effectus non pendet, nec ali qua operatur nisi ad bene esse: vt probat & latissimè profertur Tiraquel. de cessante causa limitatio ne. 1. vbi profertur quod ea proprie causa sit quæ finalis est, & quod impulsua, abusua & impropria sit, & finalis causa sit causa causarum, fons causarum, substantia & forma & principium intentionis: qua ignorata, ceteræ causæ ignorantur. Ex qua finali, non verò ex impulsua argumentum sumi debet, & deniq; ad omnē materiā copiosè extendit ibi Tiraquel. à nu. 2. vsq; ad nu. 58. vbi tractat quando præsumatur ratio finalis, & quādo impulsua: ex quibus caput hoc nō parum locupletatur, nec illa repetere quæ ab alijs collecta videmus destinauimus.

Illud tamē proprie ad istum tractatum attinet, & prædictorum declarationē, quod licet ratio seu causa in eadem vel alia eiusdem disponentis dispositione expressa non sit, sed tantum cogitata, & in mente retēta, si ea finalis sit, & ob quā dispositio facta fuit: tunc vel multum operatur ad limitationem, extensionem, verborumq; prolatorū interpretationē, licet expressa nō sit: vt insinuat. l. qui tutelam. ff. de testamen. tutela. vbi is qui à testamentaria tutela se excusat legatū sibi factum in eodem testamento mittit. l. si partis. 114. ff. de lega. 1. l. si le

si legatarius in fine. C. de legatis. per quæ iura ita tenet Roman. conf. 4. 17. in proposito casu post principium. vers. hoc quidem probatur. vbi refert casum notabilem de quo nos meminimus. in lib. 3. c. 4. nu. 37.

Et quoddam fati sit quoddam ratio finalis tacita sit, & in mente retenta, tenet etiam Bart. per easdem leges. in l. cum quid. col. vltim. nu. 18. & 8. per illum textum. ff. si cert. peti. ex quo aliqua infert Tiraquell. de cesante causa limitatione. 21. nu. 4. vbi remissam latè prosequitur.

18. Cum autem vnica tantum ratio reddi potest illa habetur pro expressa argum. tex. in l. nominatim. la. 2. ff. de liber. & posthum. ibi, si modo vnicus sit. l. si domino, & ibi Bart. & docto. ff. de legatis. 1. tenet glosa in l. quamuis simpliciter. C. de fideicommissis. quam doctores communiter ibi sequuntur: vt testatur ibi Domi. Anto. Padilla. nu. vltimo. ex Socino conf. 1. nu. 12. volu. 1. quam rationem. Bal. in d. l. quamuis intellectiuam vocat, quod extendit Tiraquell. d. limi. 12. nu. 8. ad testamentarias dispositiones, & latè rem istam prosequitur. Et Domi.

Ludo. Molina. lib. 1. de Hispano. primogen. c. 5. nu. 7. cum sequè.
19 Ad dictorum tamen intelligentiam considerandum erit, legislatorem vnica tantum ratione motum fuisse presumendum non esse: imo in contrarium presumptio videtur, ex qua in aduersarium probationis onus transfertur: vt is probare teneatur legislatores, vel statuentes vnica tantum ratione motos fuisse ex Saly. in l. serui vestri colun. 9. C. de noxal. actio. quem refert sequutus Ias. in l. quamuis simpliciter. nu. 8. C. de fideicommissis. quos sequitur ibi Domi. Anto. Padilla. nu. 18. in fine, qui citat ad hoc eundem Ias. in auth. quas actiones. nu. 22. C. de sacro sanctæ ecclesiæ. & plures alios idem tenentes refert sequutus Domi. Ludo. Moli. de Hispano. primogen. lib. 3. c. 5. nu. 28.

Hæc sic digesta beneuole lector non aspernaueris, atq; ea qua obtulimus mente errata corrigere: quia à paupere Musa opus splendidum egredi non potest. de rectè probatis Deo optimo maximo gratias agamus qui ista nobis immeritis docuit.

FINIS.

Spes mea DEVS.

HISPALI.

Excudebat Ferdinandus Diaz.

1578.

INDEX RERVM
MAXIME NOTABILIVM QVÆ

in hoc opere continentur.

AD INTESTATO

inter collaterales qualiter succedatur lib. 3. c. 1. nu. 28. 29. fo. 125. nu. 30. & 31. in naturalibus etiã.

Acceptans hæreditatem, testatori. fidem dare censetur de adimplendis grauaminibus ab ipso iniunctis. li. 2. c. 2. nu. 1.

Actiones, & iura an comprehendat melioratio seu prælegatum tertiæ partis bonorum à patre filio factum lib. 2. c. 4. nu. 8. fol. 109. & nu. 9.

Actiones & iura veniunt, & illi adherent filio cui plus testator prælegauit, ibi d. nu. 8. vers. his tamen & nu. 11.

Actionis, puta cæsus traditione, num melioratio irrevocabilis efficiatur ibidem. nu. 10.

Actus magis confirmatorius alterius rei gestæ, quam nouus actus præsumitur. lib. 3. c. 2. nu. 14.

Actus meo, & alieno nomine gestus, meo nomine subsistet nec pereat lib. 3. c. 2. nu. 15.

Actus omnis viuentium a potestate, & voluntate dependet. lib. 2. ca. 1. nu. 1. & 2.

Accrescat an alteri, pars vacans morte vnus ex filiis simul ad maioriã, vocatis. lib. 2. c. 3. f. 3. nu. 42.

Accrescit cum onere pars repudiata. lib. 4. c. 3. nu. 4.

Accrescendi ius obtinet inter duos filios incerto fundo melioratos, si postea pater eundem fundum alteri leget, duobus primis dimidia, & tertio altera dimidia competit. li.

4. c. 3. nu. 13.

Adeptio generalis legatorum in testamento relictorum, facta in eodictis, ad conditionalia legata non extenditur. l. 3. c. 2. nu. 34. vers. generalis. fol. 133. vbi quod ad vsum fructum, & habitationem non extendatur.

Adimere de hæreditate filij pater ex legatis non censetur. lib. 3. c. 1. nu. 7.

Aditio hæreditatis hodie non requiritur vt legata subsistet nisi cum aliquid legatur alteri sub conditione si adeat, nisi illo repudiato legatum corrui. lib. 2. ca. 2. f. 1. nu. 85.

Adire pater poterit maioriã a filio repudiatam substitutio inuito. lib.

2. c. 3. f. 1. nu. 30. nisi substitutus testatori coniunctus sit ibidem. nu. 31.

Adminiculum legis cum testantis cõiectura concurrens vel multum operatur. lib. 1. c. 2. nu. 7. & 12.

Administracionem bonorum fratrum, an pater vni ex eis committere possit sub pœna, & salarii laboris illi debeat. lib. 2. ca. 3. nu. 90. & 91.

Adire hæreditatẽ censetur, qui de bonis illius hæreditatis delatæ disponit: nisi ex lege adire sine alterius licentia, vt vxor vetita sit. lib. 3. c. 2. f. 1. nu. 2. & 3. & libro. 2. ca. 1. num. 30.

Agnationis conseruandæ gratia primogenia non sunt introducta sed alijs etiam rationibus. lib. 2. ca. 3. f. 4. nu. 14.

Agnationis conseruandæ ratio tunc obtinet quoties absolute & genericè ponitur, & nulla alia ratio reddi potest ibidem. nu. 21. & 33.

Agnationis magis quã dilectionis cõseruandi gratia dispositio facta cõ-

seruandi gratia dispositio facta cõ-

Z setur

- setur quando in fauore eorū quos testator non nouit facta fuit. ibidē num. 22.
- Alia de agnationis cōseruandæ ratione ibidē. a. nu. 3. vsq; ad num. 22.
- Agnatio aliquibus casibus considerata non censetur, dicto. §. 4. nu. 2. 6. cum tribus sequentibus.
- Agnationis cōseruandæ ratio tūc cessat masculo agnato etiā substituto, quando etiā femina substituta est. ibidē. nu. 4. 3.
- Agnatos suos quod quis potius quā alios deligere præsumatur. li. 3. c. 1. nu. 1.
- Alienari poterit in pūne res immobilis maioris minus utilis: vt ex eius pretio altera maioris domus quæ ruinam minatur resciat. lib. 2. c. 4. nu. 4. cū licētia tamen iudicis.
- Alienatio cū Regis licētia literis nō expeditis facta nū teneat. lib. 4. c. 1. nu. 7. fol. 156. vbi de narratione libelli precum ad istam facultatem alienandi impetrandam.
- Alienata bona maioris cum regis facultate an, & quādo cum vinculis eiusdem maioris in emptorē transeant. d. c. 4. nu. 5.
- Alienata cum regis etiā facultate in emptorem non transeunt donec pretium subrogetur, alia re empta ibidē. nu. 69. & lib. 4. c. 1. nu. 7.
- Et an emptor pœnitere possit, si à Rege confirmetur veditio, & cōfirmatio fideiussori noceat, & quid si post alienantis mortem licentia imperretur, & quid si minor ratificet. ibidē. fol. 156.
- Alienationē rei heredis, testator nū phibere possit in. li. 2. c. 2. §. 1. nu. 58. Et quod illam pōnat in maioria iure, & data negligentia habeatur proposita. dicto. nu. 58. vers. ideo.
- Alienandi bona maioris facultas regia num anno euanescat. lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 84. fol. 150.
- Alienata si sit res maioris cū regia facultate, an heredes aliā æquualētē emere, & loco eius subrogare, & maioratui addere teneantur. li. 2. c. 2. §. 1. nu. 49. vers. si. sed vt.
- Alienatio rei maioris de cōsensu emptoris facta, si de cōsensu emptoris dissoluatur, an reincidat in maioriā. lib. 2. c. 4. inu. 7.
- Ad alienandā, vel extrahēda bōa a maioria si licētia regis obtineatur, & secūdo filio pater cāstrū det, primo maioratui subiectū erit. d. c. 4. nu. 8.
- Alienatio rei legatæ ex causa necessaria facta, & quando ex voluntaria dicatur. lib. 3. c. 2. nu. 51.
- Alienari res maioris an causa dotis possit in verbo dos. & in verb. vxor vbi etiā quādo ob donationē propter nuptias, & vt a carceribus possessor maioris redimatur vel ab hostibus. d. c. 2. nu. 50.
- Alienatio rei maioris an permittratur, vt cū alia meliori permutetur. d. c. 2. lib. 3. nu. 51.
- An successori ab intestato relinquere possit ibidem. nu. 52.
- Alienans rem maioris cogitās. illam liberā esse non incidit in pœnā & illam vendicare poterit. ibidē. nu. 53. & in prælato. nu. 54.
- Alienans ad diuisionem prouocatus in pœnā non incidit ibidē. nu. 56.
- Aliis notabiles quæstiones remissiuè vide circa alienationes rerum maioris ibi. nu. 57.
- Alienationis phibitio: vltra filiū grauati an, & quādo extēdatur. li. 2. c. 1. §. 1. nu. 26. & lib. 2. c. 3. nu. 94.
- Alienatio extra familiā phibita, necessaria successio phibita nō censetur. d. §. 1. nu. 27. vbi quid si fauore ecclesie, vel animæ onus imponatur.
- Alienationes rerū maioris fraude factæ repelluntur, quid si leget testator sub pœna quod possessor illā rem maioris

- maioris alteri det, vel t̄quā liberā cū fratre suo diuidat, & de alijs similibus casibus in. lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 52. & 54. & nū pœnitere possit iste qui alienationi consensit, vel proximus successor cōsentiat & num incidat in pœnā istā etiā sequens in gradu ibi. nu. 55. 56. & 57.
- Alienari phibita in restitutione fidei commissi nō veniūt. lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 3.
- Alienari an possint bona maioris p redēptione personæ possessoris ab hostibus. lib. 2. c. 3. nu. 32. & num causa alimentorum ibi. num. 36. & in verbo dos.
- Alienās rem prohibita an, & quando maioriam amittat & alias quæstiones. vide. lib. 2. c. 3. nu. 84.
- Alienās si ex hoc maioriam amittat nato tēpore alienationis & sic proximo illo tempore existenti quaritur: nō verō nascituro proximo. lib. 2. c. 3. nu. 10. vers. si. sed vt. fo. 79.
- Alienās bona fide rē maioris non incidit in pœnā sed ad interesse tenetur. d. ca. 3. nu. 96. & quod illā emptor retineat pro interesse. nu. 97. & lib. 2. c. 4. nu. 40.
- Alimenta debētur fratribus possessoris maioris. lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 72.
- Alimēta ista etiā cōsanguineis ceteris istius possessoris debētur, ex bono & æquō nisi ex delicto a maioria priuētur. d. §. 1. nu. 73. & 77.
- Alimēta ista a fratre recipiēs p illo regi in pace, & in bello seruire debet possessoris expēsis ibidē. nu. 74. 78.
- Alimēta dare mater, & filiū nutrire vel per trienniu lactare tenetur si pauper nō sit, vel filius sit spurius, vel matri dedecus nō sit. secūdam regionis cōsuetudinē, vel si lac nō habeat. lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 83. in fine. quæ cōsuetudo non obtinet quādo adest filij necessitas: quia aliana trix non inuenitur, vt ibi.
- Alimentorū causa vt possessor alienatur an bona maioris vendi, vel distrahi possint. lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 75.
- Ad alimēta præterita a possessor maioris fratribus teneantur ibidē. nu. 79.
- Alendi fratres libertate an primo genitus præscribere possit ibi. nu. 80.
- Alimenta iuxta personarū qualitatem decerni debent. ibi. nu. 81.
- Alimenta dari num debeant illi qui ca libidinosē contumpsit dicto. li. 2. ca. 2. §. 1. nu. 82.
- Alimentorū nomine hycmales vestes veniunt, & nobilibus pecunia pro vestibus emendis dari debet. ibidē nu. 83. cui nobili administrator dari debet ibidem.
- In alimētorum exhibitione pater se cohartare non tenetur, & num domus suæ pōpā diminueret, & carcerari debeat pro alimētis. ibidem sub dicto. nu. 83. vers. circa. fol. 50.
- Amicus etiā prælatus si amico leger, amici, & nō ecclesie cōtēplatione legasse præsumitur. lib. 3. cap. 1. nu. 25.
- Amicitia cōsanguinitati similis ibi nu. 26. & de reconciliato. nu. 27.
- Animæ suæ cōmodo alium nō prætulisse testatorē censendū est. lib. 2. c. 1. §. 2. nu. 1. etiā cōtra ecclesiam verbo ecclesia.
- Animæ disponētis eius dispositio cū aniuersario, & prohibitionē alienationis perpetua iudicatur. li. 2. ca. 1. §. 2. nu. 27. vers. in fero etiam.
- Animæ fauore inducitur est quod si testator suū & patris testamētū impleri iubeat a testamētō patris incipiendū. li. 2. ca. 1. §. 2. nu. 4.
- Animæ exequiæ ex fructibus futuris maioris & dignitatis impleri possunt in subsidiū data paupertate possessoris & iuxta dignitatē & qualitatem eius. d. §. 2. nu. 8.
- Animæ pro exequijs expēdi poterit

etiã id quod quintũ bonorũ excedat, si qualitas, & dignitas defuncti postulet, ibidẽ. nu. 9. idẽ si defunctus ita hæredẽ grauet ibidẽ nu. 10. & 12.

Pro anima defuncti habẽtis etiã liberos tertia pars bonorũ iure militari quãsitõrũ expẽdi poterit ibidẽ nu. 19. vide alia vers. funeris & vers. exequiã.

Pro anima defuncti nepotes tãrũ, & nõ filios habens quartam partem relinquere poterit ibidẽ nu. 20.

Annua sacrificiũ a parrocho fieri si testator dicat, etiã mortuo parrocho perpetuo debetur. lib. 2. cap. 1. §. 2. nu. 2. 4.

Pro anima defuncti sancitũ est melioratõs filios deducere ex male acquisitis meliorationem non posse d. §. 2. nu. 2. 1.

Idẽ si ex bonis mala fide possessima ioria vel melioratio fiat: quia nõve niũt in maioria ibidẽ nu. 2. 2.

Animã fauore annuierariũ pro anima relictũ perpetuum iudicari debet ibidẽ nu. 2. 4. vbi similes quãstiones.

Animã fauore incertũ legatũ teneri puta si testator dicat fiat bonũ pro anima mea nõllã re, vel quantitate expressã ibidẽ nu. 28. & 29.

Animã suã memorẽ fuisse testatorẽ presumittit, & cõtractũ decessisse, & capitales inimicitias remisisse. lib. 2. c. 1. §. 2. nu. 3. 8.

Animus: vide in verbo voluntas & verbo consensus.

Animi cogitatio abortiua voluntas est. lib. 1. c. 1. nu. 3.

Annuierariũ ab vxore, & lecto viro factũ pro anima primi mariti, a filiõs tantũ primi mariti pertineat lib. 2. c. 1. §. 2. nu. 36.

Annuierariũ simpliciter relictũ perpetuum iudicari debet, & similes quãstiones. d. §. 2. nu. 24. & pignus cõstitur infũdo constitutum ibi.

In Annuierarijs disposita cõstitur quã in primogeni iis disposita sunt. lib. 2. ca. 3. §. 3. nu. 1. 3.

Annuierariũ a testatore relictum ex certis missis celebrandis, ex reditu certi fũdi nõ mutari, extẽdi, vel minui missarũ numerus possit, & diminuto, vel aucto valore redditus fundi, diminuatur missarum numerus. in verbo missã.

Annui redditus an pro maioratu cõstitui possint. lib. 2. c. 4. nu. 14. & redditus viuo testatore decursi nõ veniant in maioria. ibidẽ nu. 1. 5.

Approbatio grauaminis legitimã vel maioria filij expressã an fieri possit & teneat in verbo grauamẽ, & verbo legitima.

Arbitrio grauati si dictũ sit Titio, relictuas post mortẽ tuã deductio eo quod vxori tuã relinquere velis: si totã hæreditatem vxori relinquat an ex ea quarta deducenda sit, lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 3. 3.

Approbatio grauaminis in rebus maioria impositi an noceat. lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 6. 3. fol. 47.

Approbatio grauaminis in melioratione filijs gradatim facta ordine gradioris ætatis, vno tantũ superstiti re euãescit. li. 2. c. 2. §. 1. nu. 62. fo. 47.

Approbatio grauaminis a oriatur ex præsentia cũ taciturnitate possessoris maioria, in verbo grauamẽ, lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 64. fol. 48.

Ante mortem iudicialis dari possit vsq; decimã partẽ valoris fructũ maioria macti. lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 11. etiã ex bonis futuris, sub eodẽ numero.

Argumentũ ex dispositis in regio maioratu, ad alias maiorias inferiores validum est. lib. 2. ca. 4. nu. 60.

Argumentum a cõtrario sentũ vim habet dispositõis. lib. 2. c. 2. nu. 4. 3.

Argumentum hoc ex dispositione cõditio

ditionali deducitur citra institutio nem. num. 4. 4. Nisi prauus resulet intellectus contra legem vel testatis dispositionẽ, & quid in actibus prohibitiuis. nu. 4. 5.

Quid in fœudis, & statutis in quibus a propria significatione nõ receditur. nu. 4. 6. & vbi superflua remaneret dispositio testantis ad iuris correctionem sumitur. nu. 4. 7.

Arma & patris insignia apud primogenitum remanere debent. lib. 2. c. 4. nu. 10. fol. 1. 12.

Armorum ferendorum & nominis testatoris conditio perpetuum inducunt fideicommissum. lib. 2. ca. 1. §. 1. nu. 2. 2.

Arma non deferens iuxta testatoris præceptum maioratu priuatur, & num opus sit citatione, & declaratione elapso anno ibidẽ nu. 23.

Ex hac ferendi arma cõditione fœminã exclusã non censentur. ibi. num. 24.

Armorum ferendorum, onus an one rosam, ob causam, remuneratoriã & sic irruocabilem donationem faciat. ibidẽ nu. 2. 5.

Ascendentes an succedere possint descendentes in maioratu. lib. 2. c. 3. nu. 25. & idẽ etiã in emphiteosi c. 3. §. 3. colu. fi. in fine, vel meliorari. lib. 3. c. 2. nu. 70. fol. 39.

B

Baptismi sacramentum operatur, vt per eum filij ante nati legitimẽtur, & ceteris posteanatis in successione maioris præferantur. lib. 2. ca. 3. num. 16. vbi alias quãstiones de his ad fidem conuersis.

Bonis eius qui ab hostibus captus est etiã maioris curator dari debet, in verbo curator. & in verb. captus ab hostibus & sententia cũ isto curatore lata successori in maioria noceat. ibidẽ.

Bona a patre filio in vita tradita causa soluendi legitimã, nõ vero iure meliorationis, vel donationis censentur. lib. 2. c. 3. §. 1. nu. 7.

Modo legitimã nõ excedãt: quia in excessu melioratus censetur ibidem. nu. 8.

Bona certa si filio a patre in vita tradãtur, & a filio patri postea restituantur, an in illis pater respectu matris melioratus censeri debeat. eo. c. 3. §. 1. nu. 9.

Bona titulo maioris relicta quãdo in legitimã impurentur. ibi. nu. 10.

Bona si in diuersis regnis sint, maioria ex eis instituta secundũ statuta vtri usq; regni an iudicari debeat. lib. 2. ca. 4. nu. 1. cum alijs.

Quid in alijs successiõibus & hæreditatibus. ibidẽ.

Secus ex causate stati, ex dispositio ne expressã, modo prælegatum, vel melioratio filiorũ legitimã non excedat ibi. nu. 3. & 4.

Ad bona castrensia num melioratio extẽdenda sit. lib. 2. c. 4. nu. 1. 6. fo. 11. vbi quod nõ possit quarellari testamẽtũ de his bonis factum.

Ex bonis certo loco existẽtib9 melioratio facta an ad bona ibi loco pignoris possessa extẽdenda sit. ibi nu. 17. quid si fiat de re aliena quã postea efficiatur testatoris. nu. 1. 8.

Bonorũ melioratio an ad proprietariũ fundũ extẽdatur, & ad vsum fructum in testatoris vita consolidatũ ibidẽ. d. c. 4. nu. 1. 9.

Bonorũ qualitas castrorũ scilicet quã possessores nobilitat maioratũ inducit. ibidẽ nu. 24. & li. 3. c. 1. nu. 4.

Bona vt libera relicta, si rãquã vinculara addãtur, vinculara remanẽt. li. 3. c. 2. nu. 31. vers. si veros. fol. 13. 1.

Bona aliqua maioris si euincãtur, si eius loco aliacõparẽtur an hæcem pra maioris cedãt. li. 2. ca. 4. nu. 56.

Z 3 [Bona

Bona vt vinculata, & iure maiori a possessa an de maioria dicantur. lib. 2. ca. 4. nu. 7 8.
 Bona aliqua si pater cum regia facultate ab antiqua maioria extrahat vt secundam maioriam filio secundo relinqueret, an mortuo isto filio secundo ad primam maioriam reuertatur lib. 3. ca. 2. nu. 6 0.
 Bona vinculata si libera idemmet testator efficiat, illa tanquam libera meliorato applicate censebitur. li. 4. c. 1. nu. 3 8.
 Si bona aliqua ex designatis ad meliorationem pater in vita alienet; & alia postea recuperet non censetur vt prius vinculata. li. 4. ca. 3. nu. 12.
 Idem si bona aliqua ex facultate regia a maioria antiqua extraxerit vt nouam maioriam ex bonis antiqua, & liberis faceret ibidem. nu. 13.

C

Caduca vel quasi caduca substitutio non fit licet is cui facta est viuo testatore decedat, idem si coniunctus sit ad meliorationem deducitur, nisi vnicus sit haeres & filius a quo facta substitutio fuit, quod caduca tunc efficitur. lib. 2. ca. 2. §. 1. num. 2 4.
 Caduca substitutio pupillaris quod non efficiatur decedente pupillo viuo testatore. ibi. d. §. 1. num. 25.
 Causa suae causae nihil esse potest. lib. 2. c. 1. nu. 1. versu. quae quidem.
 Calicem si testator ecclesiae dari iubeat de honorabile secundum ecclesiae consuetudinem, & testatoris nobilitatem intelligi debet. lib. 2. c. 1. §. 2. nu. 3 0.
 Capacitas in successore quibus temporibus necessaria sit. lib. 2. c. 3. nu. 1 2. vbi quid in heretico, proditore a principe restituto vel legitimato. num. 1 3, & 1 4.
 Captus ab hostibus quod incapax sit etiam successionis maioria, & non usufructu pater potestatur. lib. 2. c. 3. nu. 30. & 31. sed sequenti in gradum post captum possessio ex lege tauri non transferretur. d. nu. 30. versu. ceteris, fol. 6 6.
 Causa falsa si motus fuit testator secundo testamentum non derogat primo, sed vtriusque legata & meliorationes subsistunt lib. 2. c. 3. nu. 40. 41. 4 2. & 30. vbi aliae quaestiones ex falsa causa dispositionis, & meliorationis. nu. 43. & 4 4. & quod causa meliorationis cessante, cessare debeat melioratio, ibi. fol. 67. & 6 8.
 Pro ab hostibus redemptione, vel a carceribus, vel causa alimentorum quod res maioria alienari possint. d. lib. 2. c. 3. nu. 3 2.
 Captiuitatis tempore cura bonorum & maioriae propinquiori cõpetit. nu. 3 3 ibi & an in tentia cum isto curato relata, nouo successori obstat. nu. 3 4. ibidem.
 Captum patrem ab hostibus si filij non redimant, filius spurcius ex muliere etiam infideli ab eo susceptus qui illum redimunt in bonis patris succedit ex clutis legitimis. lib. 2. c. 3. num. 3 5. versu. sexto. fol. 6 6.
 Captus ab hostibus num maioria institui possit, vel filium meliorare in verbo maioria.
 Castra regis custodientes ne fame pereant, & castra sint sine custode, proprios filios comedere possunt. lib. 2. ca. 4. num. 6 1.
 Castralia bona non melioratio comprehendant, in verbo bona castralia de his castris vide in verbo maioria & in verbo Rex.
 Cessio maioriae, vel fideicommissi quando infracta facta censetur, in verbo renunciatio.
 Ciuibus quibus signa ex nemore scindere concessum erat augtis, non ideo

istud

istud augeatur. lib. 4. c. 2. nu. 52. & 53
 Cives si censum annum nobili promiserint, vel diu soluerint: vt illos ab hostibus defederet, soluisse praesumi debet. lib. 4. c. 4. nu. 1 7.
 Clerici filius num matri, vel consanguineis patris succedere possit in verbo spurcius.
 Clerici concubina publica: vt puniatur: qualitas notorietatis non attenditur, nisi prius delictum proberetur lib. 2. c. 3. nu. 7 3.
 Codicillis num grauamen filio sub poena imponi possit. lib. 2. ca. 3. nu. 97. & 98.
 Codicillis num hodie directe dari, & adimi haereditas possit, conditionari vel prohiberi falcidia, vel directus substitutus relinqui, lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 1 03.
 Codicillis num hodie sine testamento vel haereditatis additione subsistatur vel eo infirmato, & quid de melioratione tertij & quinti bonorum ibi. nu. 10 4. & nu. 1 06.
 Clausula vna testamenti qualiter ex alijs interpretetur vel subsistatur lib. 3. c. 2. nu. 31. versu. quod enim. fol. 131
 Codicillis legata relicta vel meliorationes, an reuocato testamento, ex alia voluntate testatoris, vel per filiorum natiuitatem reuocata censeantur lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 105. fol. 54. versu. vnde
 Codicillis an hodie filij natiuitate irritentur. lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 105. versu. ex quibus. fol. 54. & versu. vnde.
 Codicillis non maioratus stabiliri possit si facultas regia concessa sit ad illum in testamento faciendum. ibi dem. nu. 1 07.
 Codicillis cum testamentaria solennitate confectis, num reuocentur alij codicilli & testamenta prius facta. lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 105. versu. supra dicta. fol. 5 4.
 Collaterales qualiter inter se succedant in verbo ab intestato, & quid in successione in maioria inter collaterales. lib. 3. c. 1. nu. 3 2.
 Colono an teneatur stare successor in maioratu. lib. 3. c. 1. nu. 46.
 Colono an teneatur stare filius qui non tanquam haeres, sed per actionem supplementi legitimae venit ibidem. num. 4 7.
 Concubina publica quae dicatur in verbo Clerici.
 Clericus filius non grauari in legitima possit ex primogenio post clericatum cum regia facultate instituto. li. 2. c. 3. nu. 4. versu. rationes. fol. 60.
 Clericus haeres laici quod possit coram iudice laico conueniri ex instancia cepta cum disunctio cui successit ibidem versu. instantia. fol. 61.
 Condicio dispositionis effectum suspendit: modus tamen post perfectam dispositionem in futurum obligat: nam si testator dicat lego sub conditione, & sit modus, non suspendit. lib. 3. c. 2. nu. 2. & 3.
 Condicio maioriae adiecta quod eam amittat qui cum personis certi generis matrimonium contraxerit, vel si non contraxerit cum nobili, quod teneat in verbo Matrimonium de conditione quod si bona alienet quis maioriam amittat in verbo alienatio.
 De conditione quod deferat nomen & arma testatoris in verbo arma & verbo nomen.
 Condicio quod possessor maioriae, aliam maioriae habere non possit sub poena amissionis primae, non obtinet quando secunda est cum dignitate, & alijs casibus. lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 39.
 Et num vna maioria euicta ad aliam reuerti possit ibi. nu. 40.
 Condicio ista si morietur, vel cum morietur quae necessaria est & omnino extitura forma, ideo non indu-

- cit pro vt inducunt ceteræ cōditio-
nes. lib. 2. c. 2. nu. 25. vers. & licet.
- Conditio potestatiua quod imponi
possit in legitima in alterius fauo-
rem modo simpliciter in omnibus
bonis institutio facta fuerit. lib. 2.
c. 2. §. 1. nu. 100.
- Conditio ista potestatiua an suitatatem
tollat, & transmissionem impediatur
ibidem. nu. 101. & 102.
- Conditio si sine liberis decesserit de
masculis, quando intelligenda sit.
lib. 2. c. 3. §. 4. nu. 35.
- Conditio si sine masculis decesserit
de masculis a testatore descenden-
tibus intelligenda est ibidem. nu.
37. & nu. 38.
- Conditio si sine filijs etiam si de maf-
culis non dicatur ad masculos ex-
tenditur quando agnatus a testato-
re descendens substituitur ibidem
nu. 39.
- Nisi verbis dubijs, successoribus scilicet
familiæ, genris, etc. testator, vtatur
quia tunc vltra eundem gradum ta-
cita fœminarum exclusio non ex-
tenditur, ibi nu. 40. & quod ordi-
ne successio tunc succedere de-
beant. nu. 41.
- Coniecturis sæpe decipimur. li. 1. c. 2.
in princ. nu. col. 2.
- Conditio si sine liberis decesserit ad-
iecta legato vxori facto, de natis
ex legitimo matrimonio intelligē-
da est. lib. 2. c. 3. §. 2. nu. 4.
- Coniecturis an, & quando hæredis in
situtio probetur, sunt. 18. conie-
cturæ. lib. 1. c. 2. nu. 7. etiam cōtra
dispositionem expressam
- Coniecturæ leuiore erga cōiunctos
sufficiūt. lib. 3. c. 1. nu. 16.
- Coniectura ex ordine literæ deducta
aliquibus præfertur coniecturis, &
de hac coniectura latè lib. 3. ca. 2.
nu. 15. & per totum.
- Coniecturæ interpretatiuæ volunta-
tis expressæ ex dispositiōibus expre-
ssis deducitur. lib. 1. c. 2. nu. 8. & 10.
- Coniuges ambo si anniuersariū per-
petuum instituant in fauorem filij
vxoris prioris mariti, an descendē-
tes a primo marito, ceteris ex secū-
do descendētibus præferantur, si
pro anima primi mariti fuit anni-
uersarium institutum. lib. 2. c. 1. §.
2. num. 36.
- Coniecturæ tacitæ voluntatis si legis
adminiculum accedat consensus
tacitus fortior acceditur. expressio.
lib. 1. c. 2. nu. 12.
- Coniuges si maioratum simul insti-
tuant, in quo dicatur quod succe-
dat vnus ex consanguineis ex par-
te vxoris, & alius ex parte viri si v-
nus tantum reperitur, ipse succe-
dit. lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 31. & si dicatur
quod p. p. in quō cōsanguineus su-
cedat, consanguineus ex parte viri
præfertur. ibi nu. 32.
- Coniuges in matrimonialibus pactis
num maioriā instituere possint
ad filium maiorem peruenturam,
& num illam renocare possint si
cum Regis licentia facta fuerit. lib.
2. c. 2. §. 1. nu. 96. & 97.
- Quid si illam non renocare promi-
serit ibidem. nu. 98.
- a coniugibus maioriā facta eodem
testamēto an ab vno eorum supe-
stite renocari possit. ibi. num. 97.
& 99.
- Confessio vel sententia possessoris ma-
ioris an ceteris noceat possessori-
bus. lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 61. fol. 47.
- Confessione partis probatur contra
iuris præsumptionem. lib. 1. c. 4.
nu. 3. etiam ex ficta confessione.
ibi. nu. 3. vers. & quod diximus,
- Confiscatio in verbo delictum.
- Confiscatio an procedat respectu
earū rerum quæ filijs referuntur
ex authent. lib. 2. c. 1. nu. 14.

Confis

- Confiscatio an ad bona futura exten-
datur, & ad maioriā post delictū
delatam, lib. eo. 2. c. 1. nu. 15.
- De confiscatis bonis & fructibus
maioris delinquēs a disponere po-
ssit si morte vel caducitate fuerit
illi delata. d. c. 1. nu. 16. in confisca-
tione omnium bonorum an veni-
ant maioris bona ibidem. nu. 17.
- Confiscatio an filios ante natos vel
nascituros cōprehendat ibi. nu. 18.
- Cōtemplatione patris vel mariti quā-
do dicatur facta donatio filio, vel
marito vel legatum relictum. lib. 3.
c. 1. nu. 4. fol. 123.
- Conferre dotem quam mater acce-
pit an teneatur neptis ab auo in
tertio bonorum meliorata. lib. 2.
c. 4. nu. 5.
- Idem in filio meliorato infundo
& grauato illum restituere nepoti
si pater ante conditionis aduētum
decedat, & postea conditio existat:
nam cum patri succedit illum cō-
ferre nō tenetur, nec pro ea parte
creditoribus tenetur. li. 4. c. 3. nu. 31.
- Consanguineos potius quam alios di-
ligerē vnū quēq; præsumēdum
est. lib. 3. c. 1. nu. 1. & lib. 4. c. 1. per to-
tum maximè incōsanguineis vtrin-
quē coniunctis ibi. nu. 14. vel si cū
consanguinitate concurrat affe-
ctio ibidem nu. 7.
- Consanguineis pauperibus subuētio-
nem præstare in foro conscientie
cogimur ibidem. d. lib. 3. c. 1. nu. 2.
- Consolidatus vltimus fructus an cedat fū-
do proprietario in quo filius me-
lioratus fuit. lib. 2. c. 4. nu. 19. & 20.
vbi an hæc consolidatio vxori ad
bona lucrata, & consanguineis ad
retractum prosit. nu. 20.
- Consensus quod alter de bonis suis te-
stetur mortuo testatore pœnitere
non poterit. lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 99.
fol. 52.
- Consensus debet esse legitimus & iu-
re munitus, lib. 3. c. 1. nu. 4. & men-
tis animum per signa exteriora co-
gnoscimus. lib. 3. c. 1. nu. 5.
- Consensum an inducat partis præsen-
tia cum taciturnitate. lib. 3. c. 2. nu.
57. quid si tanquam executor testa-
menti, aduocatus, testis, notarius,
pcurator, vel fidei iussor præsens
fuit. lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 64.
- Commendatarij milites sancti Ioānis
an tamquā monachi a maioratus
successione repellantur in lib. 2. c.
3. nu. 5. fol. 61.
- Compensandi animo cum debito le-
gali factum legatum an censetur
lib. 3. c. 1. nu. 58. quid in legato de-
bitori cōventionali pauperi facto
lib. eo. c. 1. nu. 59.
- Compensandi animo cum bonis serui-
tjis si testator vxori leget quid iu-
ris ibi. nu. 60.
- Compensandi animo quod legatum
sit factū quot oriantur vtilitates.
ibi. nu. 61.
- Coniuiua quæ vulgo, charidades vo-
cantur, & a rusticis ex pane, & ca-
seo dantur, ex iussu testatorum, an
mutari possint in alijs pijs operi-
bus. lib. 2. c. 1. §. 2. nu. 15.
- Creditores fraudati non videntur si
pater filio primogenito ante tem-
pus maioratum restituit, & num
idem si pater cōsentiat quod filius
vtatur vsufructu maioris lib. 2, c. 3.
§. 1. nu. 26.
- Curator cōsanguineus propinquior
datur bonis etiā maioris eius qui
apud hostes captus est in verbo ca-
ptus ab hostibus.

D

Damnum in rebus maioris datū pos-
sessoribus soluere, & relaxare tenen-
tur. lib. 2. c. 4. nu. 48.

Z 5 Damna

- Damnatus ad mortem, vel ad perpetuos carceres, vel deportatus an testari maioriā vel meliorationem facere possit.** li. 2. c. 1. nu. 13. & quaestiones de testamenti factioe actiua & passiva vsq; ad nu. 18.
- Debita in certo loco existentia si vni ex filiis pater assignet causa adequā di illum cum ceteris: si illa exigere non possit quod minus exegerit a patre recuperat.** lib. 2. c. 3. §. 1. nu. 18.
- Debitoris patris si filius liberet in vita patris, mortuo patre eos conuenire poterit & qualiter intelligatur.** lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 6. vers. quod nō obtinet.
- Debita patris filius soluere non tenetur pro rata meliorationis paternae, ex melioratione tertij ab auo patri facta, si pater invita aui decessit, & sub conditione, vel grauamine melioratus fuit.** lib. 4. c. 3. nu. 31.
- Debita a patre contracta, eo quia re maioriā habita fide de pretio emit, an filius causa maioriā melioratus vel ceteri haeredes soluere teneantur.** lib. 3. ca. 2. §. 1. nu. 25.
- Debita an soluere teneantur successores in maioribus, & si altera maioria ex bonis mobilibus, & altera ex immobilibus fiat vnusquisq; ad debita sua maioriā tenebitur.** lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 50.
- Decimarum tertiae a magnate possessore Castri maioriā ex regis privilegio obtentae nō cedunt maioriā.** lib. 2. c. 4. nu. 45.
- Declaratio gradus successionis maioriā an de consensu successorum fieri possit.** lib. 2. c. 2. nu. 9.
- Declaratio formae succedendi in maioria re dubia existenti, Regi competit qui foeminas, & alios excludit, & non aptos admittere poterit.** ibidem. nu. 10.
- Declaratio sumitur & facultas declarandi quae potius noceat habentibus spem succedendi, quam iuscerum, atq; facilius in vita testatoris.** ibidem. nu. 11.
- Declaratio maioratus si a fundatore committatur alicui, non ex proprio capite, sed ex apparentibus coniecturis cui committitur moneri debet.** lib. 2. ca. 2. nu. 13.
- Declarandi verba dubia testamenti potestas a Rege etiam concessa an per deportationem perdat.** ibidem. nu. 16. vel morte. lib. 2. ca. 2. num. 18. & 19.
- Dignitas testatoris ad eius dispositionem interpretandam attendi debet.** lib. 2. c. 1. §. 1. nu. 10.
- Dignitatem habere dicuntur successores in maioratu, vir nobilis, doctor etiam artium & officiales publici regis, vel consistorij ciuitatis.** lib. 2. c. 1. §. 1. nu. 14.
- Dignitas superueniens post dispositionem an attendi debeat si eam testator respexit.** lib. 2. c. 3. §. 13. nu. 16. vers. & num dignitas. fol. 93.
- Dignitatem habere dicitur qui maioratum habet.** lib. 2. c. 1. §. 1. nu. 12.
- Dignitatem habere qui dicantur ibidem.** nu. 14.
- Delictum haeresis vel prodicionis indignum quem an efficiat a successione maioriā.** lib. 2. c. 3. in principi. nu. 13. & nu. 21.
- Et de conuersis ad fidem & alijs incapacibus ex alijs causis, vide quaestiones.** ibidem. nu. 17. & 18.
- Ex delicto si vnus excludatur a maioria, an, & quando ceteri successores exclusi censeantur.** ibi. num. 19. & nu. 20.
- Delictum laesae maiestatis an, & quando quem indignum faciat a successione in maioratu.** d. ca. 3. a. nu. 13. vsq; ad num. 23.
- Ob delictum quia sequens in gradu maio-**

- maioriā possessorem occidat ea priuatur.** ibi. nu. 24.
- Et num filius eius si contra regē commissit.** ibi. nu. 25. & 26.
- & an filius qui patris thorum violauit repellatur.** ibi. nu. 28.
- Vide alia in verbo exhaereditari.**
- Ob delictum si bona publicari possint, & sint vinculata, an ad fiscū vt libera reuertantur.** lib. 2. ca. 4. num. 75. & num omnes degenerare excludantur. lib. 2. & 3. nu. 19. 20. & 21. 22.
- Delinquenti eidem si Rex illa donet, vel eius filio, an ex antiqua, vel ex noua maioria data centeri debeant vt nouas conditiones patiantur.** ibi num. 76.
- Ob delictū si regia facultas dicitur quod maioria non confiscetur: si cum eadem facultate aliqua bona ad instituendam secundam maioriā extrahatur, postea tubcontra rio pacto instituta, an pactum prima seruari debeat.** lib. 3. c. 2. nu. 59.
- Dilectus quis censetur respectu partis qualitatis, & quantitatis pro qua honoratur.** lib. 4. c. 3. nu. 18.
- Dilectio maior deducitur ex eo quod quis sit a tate maior altero filio.** li. 2. c. 3. §. 3. nu. 1.
- Dilectio maior erga natos, quam erga nascituros.** lib. 2. ca. 3. §. 4. nu. 22. fol. 101. & nu. 7.
- Dilectio maior ex gradus proximitate praesumitur.** lib. 3. c. 1. nu. 28.
- Dilectio maior ex consanguinitate si mulcū dilectioe iuncta, vel vtrinque coniuncta in verbo consanguineus.**
- Dilectio maior ex eo quod quis a testatore honoratur.** lib. 4. c. 1. nu. 15. vbi aliqua inferuntur.
- Dilectio maior ex duplici honore sumitur, sunt exempla in.** lib. 4. ca. 3.
- Dilectio maior ex duplici actuputa si pater filio peculium det, & illum emancipet.** d. c. 3. nu. 8.
- Diuisio rei maioriā an fieri possit iussu patris testantis qui illam non instituit, si cum consensu successorū fiat.** lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 5. 56. & 57.
- Diuisio bonorum a patre inter filios facta: institutioe inducit: & ideo reuocari poterit etiam si iurata sit.** lib. 2. c. 3. §. 1. nu. 4. & 7.
- Ad diuisionem istam quae solemnitas requiratur.** ibidem. nu. 5.
- Diuisio inaequalis a patre inter filios facta, an ceteris filiis, vel creditoribus noceat.** ibi. nu. 11. & reuocari possit. num. 13.
- Diuisio partis bonorum inter filios facta non operatur: vt eodem respectu cetera bona diuidantur sed aequaliter.** lib. 2. c. 3. §. 1. nu. 14.
- In diuisione a patre facta post facultatem impetratam ad maioratū faciendum, si pater dicat quaecunq; filio meo reliqui sit primogenium pro se & filiis suis, an omnia eius bona erūt vinculata iure maioriā.** lib. 2. c. 4. nu. 70.
- Diuisio alienius termini agrorum vili communitis, a possessore maioriā facta ex commoditate, locatione, & fructione, a successore in maioria reuocari non poterit.** lib. 3. c. 1. nu. 48.
- Dolo vel fraude, seu precibus importunis testatorē inducēs nec me, sed illum instituat, ame existenti impossibile haereditatis excluditur ista exceptio, alias a me actione de dolo vincitur.** in. lib. 2. ca. 3. nu. 38. fol. 67.
- Donatio seu traditio alienius rei causa soluendi legitimam facta, ad vitam tantum patris durat: vt filius vsum fructum lucretur.** lib. 2. c. 3. §. 1. nu. 15.
- Donatio in vltima voluntate irreuocabiliter fieri potest.** lib. 3. ca. 2. nu. 41. 42. & 43.

- Donatio in poenam mutationis testamenti facta inutilis, & inualida est. ibidem nu. 4. etiam si fauor piæ causæ adfit. nu. 56.
- Donatio omnium bonorum cum reservatione legandi centum pro anima non reuocat testamentum prius factū, nisi alio postea factō testator decedat, in quo secūdo de reservatione disponat. lib. 3. c. 2. nu. 52. Peterit tamē testator vniuersa bona vendere. nu. 53.
- Donatio si absentis fiat ante acceptationem reuocabilis est, etiam si ex clausula constituti muniatur. ibidē nu. 55. per aliam donationem, vel meliorationem eiusdem rei factā ibi. nu. 56.
- Partis præsentia acceptationē probat ibi. nu. 57.
- Donatio, vel melioratio si fiat in fauorem tertij, & post eius mortem in Sempronij fauorem, & in ea adfit clausula constituti: an Titio tantum clausula illa operetur: vt eius tantum respectu irreuocabilis sit ibidem nu. 58.
- Donatio iure meliorationis propter benemerita facta censetur. lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 112.
- Donatio remuneratoria in tertiam & quintā bonorum partem impunitur, sed de legitima filiorum non deducitur, tanquam æs alienum, licet merita probentur. ibidem. nu. 113. & 115.
- Doctorum veram opinionem sequi iudex non tenetur: si in contrarium aliqua coniectura disponētis ad sint. lib. 1. ca. 3. nu. 13.
- Doctorandus si aliquem præposuit qui sumptus pro eo in doctoratu faceret: si ille tam modicos fecerit quōd in doctoris contumeliā cederent ad illos imputandos nō tenetur. lib. 2. c. 1. §. 2. num. 15.
- Dotis causa legatum centum numerum peret filia cum quinquaginta maritata lib. 1. c. 2. nu. 30. versi. vnde Bar. fol. 132. nisi natiuitas filiorum sequatur vt ibi.
- Dotis constituēda tempore si pater falso affirmet filium suum melioratum esse, irrenocabiliter erit melioratus: nec contraria filij iurata pactio obtinebit. lib. 2. c. 3. num. 47 & 48.
- Idem si dotem extraneus mulieri promittat, & cum marito futuro caueat quod dos sit in minori summa, quia respectu mulieris maior summa attendenda est ibi. nu. 49.
- Dotis causa an bona maioris alienari possint. lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 108.
- Dotandi filiam onus primo successori in maioria iniunctum, an ad ceteros traueat successores ibi. nu. 109.
- Dotandi onus in hoc casu quod de filia primogeniti tantum intelligatur ibi nu. 100. fol. 56.
- Dotandi filias causa, regia facultates dari ad bona maioris obligada & distrahenda. lib. 2. c. 2. §. 1. num. 108 versi. quia. fol. 55.
- Dotari filiam debere si maioris institutio, vel statutum dicit: an de primogenita tantum, & ex primo tantum matrimonio intelligi debeat. lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 110.
- Idem in donatione propter nuptias quæ vt arræ ex fructibus maioris dari possunt ibidem. nu. 111.
- Domus magnatum vt castra regni habentur lib. 2. c. 3. §. 3. nu. 2. fol. 91.
- Domum principalem patris an eligere possit filius maior ætate pro sua legitima, vel pro melioratione seu prælegato sibi factō. lib. 2. c. 3. §. 3. nu. 5. & latius. lib. 2. c. 4. nu. 29. & num. 32. Etiam si vnica domus sit.
- Domum magnam principalem si testator

- stator vēdat, & aliam emat: empta loco primæ subrogatur vt sit de maioria. lib. 2. c. 4. nu. 27.
- Domum suam principalem nobiles conseruare cupiunt: vt in eorum familiaribus remaneat ibidem. nu. 31.
- Domus apēditia habebit etiam filius maior ætate. ibidem. nu. 33.
- Domus maioratus ob crimen læsæ maiestatis & destrui, & atro subici debet, & delinquentis insignia ab ea delenda sunt. lib. 2. ca. 3. nu. 22.
- Domus cui infixa erant arma testatoris si ad maioriā deputetur: si testator eam vendat, & aliam emat, eiq; eadem insignia apponat, talis domus subrogata erit de rebus maioris. lib. 4. ca. 3. nu. 17.
- Dubietate successoris data num ex consensu successorum in maioria: declarari possit quis debeat succedere in ea. lib. 2. c. 2. nu. 9. & quōd is cum oneribus succedat.
- Dubietatē tollit testatoris rogatus circa testes. lib. 2. c. 3. nu. 13. versi. quod in casibus. fol. 144.
- Dubia testatoris dispositio iuxta iuris dispositionem intelligenda est. lib. 2. c. 3. §. 3. nu. 3.
- Et secundum consuetudinem patriæ eius ibidem. nu. 4.
- Dux vel Comes an officia perpetua a prædecessore concessa reuocare possit. & alia de his magnatibus in verbo magnates.
- E**
- Ecclesiæ commodum nō sicut testatoris arenditur. lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 27 versi. etiam cōtra ecclesiam.
- Ecclesiæ cui legatum sepulture, vel anniuersarij factum fuit, & nō ecclesiæ vbi postea testator iussit corpus suum sepelli. debetur. lib. 3. c. 2. nu. 16.
- Ecclesia an restituatur aduersus negligentiam non impleri, si voluerit defuncti commissam in verbo restitutio.
- Ecclesiæ calicē dari si testator iubeat de honorabili cauce secūdo ecclesiæ consuetudinem & testatoris dignitatem intelligi debet. lib. 2. ca. 1. §. 2. nu. 30.
- Electio commissā per hæc verba restituas filijs meis vel vni eorum vnus tantum eligi non poterit. lib. 2. c. 3. §. 1. nu. 3. fol. 81.
- Electio si duobus filijs melioratis datur data discordiā forte res dirimitur, & idem si vnus decedat. lib. 2. ca. 3. §. 1. nu. 36.
- Eligendi ius ad maioriā, vel meliorationē si quis à Rege habeat, vel a testatore: si dicat volo Titium eligere electus erit. lib. 2. c. 2. nu. 26.
- De hac electione, vide verbo executor.
- Eligendi ista facultas à Rege, vel a testatore data quod perpetua sit, & anno nō finiatur ibi. nu. 27. d. ca. 2.
- Eligendi facultas an prima electione finiatur, vel successoribus etiam data censeatur. ibidem. nu. 28. vel electo mortuo ex ea à Rege data facultate, nepotem ex filio mortuo eligere possit. d. nu. 28. versi. idem.
- Electio si commissā sit Titio num. is ad maioriā testatoris inimicū eligere possit. lib. 2. c. 1. §. 2. nu. 37.
- Eligendi facultas vnum ad maioratū morte electoris finitur & propinquior præfertur lib. 2. c. 2. num. 17. & 19.
- Idem si eum eligere vnum ex familiaria, vel ex filijs, debebat extraneum eligat ibi. nu. 18.
- Eligendi ius habens ex pluribus, inter eos tēpus etiam diuidere poterit ibidem num. 21.
- Electio commissā a Rege in facultate

tate in verbo facultas & verbo rex
Ex electione donatio oritur, quæ in legatum fideicommissum vel donationem causa mortis reuocabilem transfunditur, etiam si traditio sequatur vel promissio non reuocandi d.c.2.nu.25. vers. donatio ista.
Electo a grauare possit electum quod arma eligentis deferat in quaterno clipeo. d.c.2.nu.22. vel alio in astitiabili onere. nu. 23.
Electo ita post mortem grauare poterit eligendum: vt sibi ad vitam annuum censum præstet idem in filio meliorato. nu. 24. & 25. ibidem.
Electo iste quod electionem factam reuocare possit: sed inter contractus, & vltimas voluntates distinguitur. ibidem. nu. 25. & nu. 29.
Electo si vnum nominet & rursus aliterum, si postea secunda regia facultas impetretur: quia prima forte erat defectuosa: in qua impetratione de variatione mentio facta fuit an Rex vnum ex electis eligere ad successionem in maioratu possit ibidem. nu. 30.
Eligendi potestatem vnum ex filiis ad maioriā si marito vxor dederit, vir filium in potestate sua existentem nominare non poterit: vltimum fructum maioris lucratur: & qualiter hoc intelligatur lib. 2. c. 2. nu. 31.
Empta res nomine Titij meliorationis causa empta dicitur lib. 3. c. 2. §. 1. nu. 23.
Emphiteosi sibi, & filiis, per lineam masculinam descendētibz a patre recepta, in ea femina non succedūt lib. 2. c. 3. §. 3. nu. 45. fol. 96.
Ab Emphiteosi ob ingratitudinem num pater filium priuare possit lib. 2. c. 3. nu. 27. prope finem. fol. 65.
Emphiteosi a patre sibi & filiis suis recepta locus erit inter filios iuri accrescendi lib. 2. c. 3. §. 3. nu. 35. & num.

in ea vnum ex filiis meliorare possit. lib. 2. c. 4. nu. 62.

Aequalitas quod inter filios seruetur patrem velle præsumendum est. lib. 2. c. 3. §. 1. nu. 1. vbi ibi aliquas quaestiones,

Aetate maior filius quod prædictus censeatur in verbo primogenitus. Et num aetate minor si testatori sit magis dilectus, maiori præferatur. lib. 2. c. 3. §. 3. nu. 10. & nu. 21.

Aetate maior cum vocatur ad fideicommissum maioria hac de causa constituta censeatur ibidem. nu. 2.

Aetatis maioris qualitas an respectu temporis testamenti, vel mortis testatoris attendi debeat ibidem. nu. 23.

Euicta vna re ex melioratione seu prælegato filio facto, melioratus contra fratrem simul cum eo melioratum de euictione agere poterit: non vero contra ceteros hæredes non melioratos. lib. 2. c. 3. §. 1. nu. 2.

Euicta vna ex rebus maioris, si ex pretio eius alia comparatur, an ista erit de maioria lib. 2. c. 4. nu. 36. fol. 117.

Vbi quid si ex remedio restitutionis euincatur.

Execurrit testamenti femina esse potest. lib. 2. c. 2. nu. 37.

Idem si pater dicat: meliorem vnum ex filiis quem mater eius elegerit tener electio a matre facta ibi, nu. 38. si vero luxuriose post viri mortem viuat, hac electione priuatur, secus si ad secundas transeat nuptias. d. libro. 2. nu. 39. & 40. c. 2.

Execu qui filius debet iussum paternum alias prælegato priuatur. lib. 2. c. 2. nu. 2. idem si negligat exequi relicta ad pias causas, sed patris hereditatem non amittit ibidem. nu. 3.

Execu qui si quis iubeat sua, & patris testamenta ab executione testamenti patris incipiendum erit. lib. 2. ca. 1. §. 2. nu. 4.

Execu

Execu tor qui testamentum intramissum sem publicare neglexit, legata in eo sibi relicta amittit præcedente tamen iudicis monitione. d. §. 2. num. 5. & 7.

Quod fallit in inconiunctis testatoris, & alijs modis vt ibi. nu. 6. & lib. 3. c. 1. nu. 17. & 18.

Execu tor si testator deputet, illiq; distributionem omnium suorum bonorum committat si testator filios, vel parentes non habeat ad pias causas bona illa distribuere tenebitur lib. 2. c. 1. §. 2. nu. 35.

Execu tor cui commissum sit conditiones quas velit in maioria apponere: eas qui in maioria damnū tenderent apponere non poterit lib. 2. c. 2. nu. 3. & 4.

De executore habente electionem inter personas certas ad maioriā vide in verbo electio.

Quid si iste executor ad eligendum ad meliorationem vnum ex filiis testatoris, dicat Titium eligere volo vide. lib. 3. c. 2. §. 2. nu. 13. vers. si vero. fol. 144.

Execu tor si data sit potestas meliorandi filium, & extraneum, testatoris filium in tertia, & extraneum in quinta bonorum partem meliorare poterit. lib. 3. c. 2. §. 2. nu. 13. fo. 143.

Execu tori testamenti si electio inter filios testatoris commissa sit ad maioriā, si ipse duos plures uel nominet, primo nominatus succedet in maioria lib. 3. c. 2. nu. 13.

Execu tor iste si duo primogenia instituat, an portio quæ est pro non scripta alteri accrescat ibi. nu. 14.

Execu trix vxor constituta, & filius maior simul cum ea, ad maioriā instituentam illamq; vni ex filiis relinquendam, an filio isto maiori eodēq; executori relinquere possint lib. 2. c. 3. §. 3. nu. 30.

Execu tori legale tempus quando currere incipiat. lib. 3. c. 1. nu. 19.

Execu tor, vel tutor regis negligens, officium sibi a Rege concessum amittit ibidem. nu. 20.

Execu tionem habet paratam socius contra consocium societate finita pro capitali, etiam contra socij hæredes, in verbo socius.

Execu tio fit in fructibus maioris etiam delata post delictum ipsi delinquenti, & demum ab ipso repudiata. lib. 2. c. 3. §. 1. nu. 29.

Exhæ redari an possit filius a maioria antiqua ex causa. lib. 2. c. 3. nu. 27.

Exhæ redari ob læsionem patris famæ a maioratu an filius possit. lib. 2. c. 3. nu. 28. fol. 63.

Exhæ redatus ab hereditate, an etiam a maioratu exhæredatus censeatur ibidem. nu. 29.

Exhæ redari num filia possit a maioria antiqua ob clandestinas nuptias lib. 2. c. 4. nu. 58.

Expo sitiones plures veritatē ignorare faciunt. lib. 1. c. 1. nu. 2.

Expres sa voluntas tribus modis dicitur generalibus scilicet, specialibus, & singularibus verbis. lib. 1. c. 2. nu. 2.

Expres sa voluntas quod potentior sit tacita ibidem. nu. 3.

Expres sa voluntas dicitur quæ ex coniecturis colligitur. lib. 2. cap. 3. §. 3. nu. 43.

Expres sa causa dispositiois quia apparet magis attenditur lib. 1. c. 2. nu. 5.

Expres sa verba præcedentia, verba sequentia generalia, & obscura determinat, & declarat, lib. 1. c. 2. nu. 5.

Expens as in fortalio maioris factas in Trabuchis, Bombardis, & Bellimumentis num expendenti soluere successor in maioria teneatur lib. 2. c. 4. nu. 45.

Vbi quid de munimentis belli regi ad ciuitatem moderandam mutuat.

Expē

Expensas in recuperanda maioria, vel rebus maioria factas, an expensens exigere possit ibidem. nu. 47.

Expensas etiam magnas recuperat si detentor potens erat, & pro recuperatione successor ei numos dedit ibidem. nu. 47.

Conditio de certa parte fructuum maioriae in restitutione rerum maioriae expendenda, an a successore maioriae apponi possit ibidem. num. 46.

Expensas in re maioriae factas successor praedecessor haeredibus praestare tenebitur: secus vero si in domibus maioriae fiant. lib. 2. ca. 4. nu. 37.

Et de harum retentione, in verbo retentio, & pro expensis etiam nudo detentori retentio datur ibi. num. 39.

Expensas in re aliena factas animo fraudandi repeti non possunt ibidem. nu. 41. nisi eas expensas ex quibus fructus augentur: ut cum eis tantum compenser ibidem.

Oportet tamen quod mala fides probetur, & an praesumptiue probare sufficiat. ibidem. nu. 42.

Lex. 46. Tauri de Expensis in rebus maioriae factis an obtineat in expensis in domo, in damnum tertij certantis de damno vitando factis ibidem.

F

Facultas Regis ad maioriam instituedam an operetur ut duas quis instituire possit. lib. 2. c. 2. nu. 20. & si ad plura primogenia instituenda concedatur, vnum instituere quis poterit ibi. nu. 21.

Facultas Regis ad maioriam instituedam qualiter intelligenda sit in verbo Rex, & alia in verbo electio.

Facultas regis confirmatoria maioriae cum onere pia causa fauore animae tenet. lib. 2. c. 1. §. 2. nu. 31.

Idem si fiat ex bonis a Rege donatis. lib. 2. c. 4. nu. 67. fol. 118.

Facultas regis qualiter teneat, lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 76.

Facultas regis, vel alterius, ut mariti quando in actu requiritur, an per primum actum expiret. lib. 3. cap. 2. num. 62.

Falcidia num. censetur prohibita ex eo quod ad impletus legatis in testatis bonis haeresquis instituitur. lib. 4. c. 1. nu. 22. & lib. 4. c. 3. nu. 30.

Falsa causa si dispositio facta sit, non derogat primae dispositioni prius factae, sed utriusque dispositio, & legata, & meliorationes debentur. lib. 2. c. 3. nu. 40. 41. & 42. & nu. 50.

Vide etiam alia, verbo causa.

Falso si asserat pater tempore pacti dotalis quoddam eius filius ab eo melioratus fuerit ut facile contrahat: irrevocabiliter est melioratus a deo, quod etiam contra facta renuntiatio, vel renuntiatio filij iurata praesumit. lib. 2. c. 3. nu. 47. & 48.

Favor publicus vertitur in constitutione primogenij. lib. 2. c. 3. §. 4. nu. 15.

Favor ubi ab odio separari potest vno respectu favorabilis, & altero odiosa erit dispositio. lib. 2. cap. 3. §. 4. nu. 19.

Foeminae exclusae non censentur ex conditione ferendi nomen, & arma testatoris. lib. 2. c. 1. §. 1. nu. 24. verum haec tamen.

Foeminarum exclusio quando favorabilis dicatur in verbo odium.

Foemina in successione qualibet etiam maioriae fundatam habet intentionem. lib. 2. c. 3. §. 4. nu. 12. maxime in legitima. nu. 13.

Foeminarum exclusio a legitima odiosa est.

est, & contra iuris decisionem, ibidem num. 16. & ideo poenalis. nu. 17.

Foeminarum exclusio cum eis alimēta relinquuntur, & causa conservanda agnationis in dispositione exprimitur, favorabilis est. ibi. nu. 18. etiam si legitima eis relinquatur. nu. 20.

Foeminae qualiter propter masculos excludantur, in verbo masculos.

Foeminae exclusae censentur ex ratione expressa causa conservanda agnationis, quia haec ratio indubio non praesumitur. d. §. 4. num. 8.

Foeminas non excludit causa expressa conservandi memoriam defuncti ibidem. nu. 9.

Nec causa familiae conservanda ibidem nu. 10. nec ex verbis domus, cippus, descendentes & similia. ibi. nu. 11.

Foemina quando censetur exclusae. d. §. 4. per totum ubi est trimembris distinctio.

Prima ex generali expressa exclusionem, vel ex causa expressa, vel consuetudine conservanda agnationis num. 1. & quando haec causa praesumatur in verbo agnatio idem si vnicam ratio reddi potest. ibi. num. 5.

Idem si masculi inveniuntur, nec de foemina testator meminerit ibidem num. 6.

Foeminas non excludit causa expressa conservandi memoriam defuncti. nec causa familiae conservanda, nec verbum domus cassata cippus ibidem. nu. 9. 10. & num. 11.

Foeminarum exclusio aliquando odio fa ibidem. nu. 16. & 17. & aliquando favorabilis ibi. num. 18. & nu. 20. & verbo odium.

Foeminarum exclusio si specialis sit ultra casus expressos non extenditur. ibi. nu. 44.

Foemina ut masculum a maioria excludat in proximiori gradu debet esse. ibi. num. 45.

Ex natura maioriae: ut si cursu temporis maioratus probetur. ibi. nu. 46.

Foemina advocari possint, si facultas Regis concessa sit ad relinquendam maioriam filio & posteris. lib. 2. c. 3. §. 4. nu. 47.

Et quid si dicat facultas quod vni ex filijs, vel filiabus maioria relinquatur ibi. nu. 48. quid si in contractu matrimoniali dicatur quod primogenitus succedat. ibi. nu. 49. & num. 50.

Foemina praefertur masculus etiam ex foemina, si in maiorata dicatur quod filius vel filia maior aetate praefertur, ibidem. in nu. 51.

Etiam si mater illa primogenita in vita possessoris decesserit ibidem. nu. 52.

Etiam contra patrum admittetur ibi. nu. 53. etiam amittat suae praefertur, ibi. nu. 54.

Inter foeminas locus est primogeniturae, ibidem. nu. 55. & lib. 2. ca. 3. §. 3. num. 15. in fol. 93.

A foemina si maioria instituatur in duobus foeminae exclusae non censentur, & quid si a masculo & foemina instituta sit ibidem. nu. 56. & lib. 2. c. 1. §. 1. nu. 20. & num. 21.

Foemina quando non succedat ex natura, & qualitate rerum interpretari debet. lib. 2. ca. 4. nu. 49.

Fidei iussor an dicatur qui centum promissit si principalis non soluerit: & hoc casu excusio necessaria non erit. lib. 2. c. 2. nu. 11.

Fidei iubere pro alio si a testatore quis iussus sit, etiam gravatus pro solvere censetur. lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 43.

Fideicommissum perpetuum iudicatur ubi testator de perpetua conservatione familiae nominis, & armorum meminit. lib. 2. c. 1. §. 1. nu. 22.

In fideicommissi restitutione quid veniat vide in lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 2. cum sequen.

Fidei commissum reciproci oritur ex melioratione tertij vel quinti duo bo filijs simul facta. lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 12

Fidei commissum conditionale ex certa voluntate defuncti, fit transmissibile. lib. 3. ca. 1. nu. 14. & 15.

Ex presumptionibus scilicet, quæ erga coniunctos leuiore sufficiunt ibi. num. 15.

Fictio quid sit, & qualiter a presumptione discernatur. lib. 1. ca. 4. nu. 1.

Et an contra eam probari possit ibi. nu. 8

Filij duo si in quinto sint meliorati, inter eos tacitum fideicommissum inducitur, & reciprocum supra verbo fideicommissum. lib. 2. cap. 2. §. 1. num. 12. & ca. 3. §. 1. num. 34.

Filius an, & quando melioratus censetur. in verbo melioratio.

Filius legitimatus a principe, vel ex matrimonio dispensato natus, num in maioratu succedere possit in verbo legitimatus. Et filius adoptiuus in maioratu non succedere possit. lib. 2. c. 3. nu. 9. in fine.

Filius emancipatus an, & quando testari possit, & num emancipatione, etiam ex matrimonio inducta irritam fiat eius testamentum. lib. 2. ca. 2. nu. 7.

Filius familias de usufructu quia sit patris testari non poterit, ibidem. nu. 8. & num ad pias causas ibi. versi. ad pias.

Filij si tacite, vel expresse consenserunt quod iuxta patris testatoris iussum, hypothecam Castri maioris cum Regia facultate obligati, hæredes ex bonis legitimarum ipsorum luerent, an poenitere possint. lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 4. & nu. 6. 2.

Filij natiuitate num & quando legata & meliorationes reuocentur. lib. 4. ca. 1. num. 3. 4. & lib. 3. c. 1. num. 7. & lib. 2. ca. 2. §. 1. num. 10. 3. ver. ex quibus. & versi. vnde. fol. 5. 4. &

verbo legatum & in verbo melioratio.

Filiorum natiuitate num codicilli reuocentur hodie. lib. 2. cap. 2. §. 1. num. 10. 5.

Filius quæ opera a patre exigere possit, & conferre non teneatur. d. §. 1. num. 114.

Filius ob ingratitudinem contra patrem commissam amittit privilegium filijs concessum. lib. 2. ca. 3. num. 26. & num. 27. versi. sed responsio. fol. 6. 5.

Filio si pater donet hæc expressa ratione, quod plura bona sua industria patri quesuit num hæc remuneratoria donatio tanquam æ alienum reputetur in lib. 2. cap. 2. §. 1. num. 114. fol. 5. 7. & nu. 115.

Filius quod ex personæ labore alteri seruiendo querit, sibi & non patri queritur. lib. 2. cap. 2. §. 1. num. 114. num. 57.

Filius num salarium pro labore & industria quia patris bona acquisiuit perere, vel sibi præcipue, retinere possit ibi. d. nu. 114. & c. 3. num. 9. 1.

Filij duo si in quinto, vel re certa a patre meliorati sint, vno eorum mortuo, superstes substitutum excludit lib. 2. ca. 3. §. 1. num. 34.

Filius alteri restituere quicquid ex hæreditate patris ad eum peruenit, grauatus, non censetur grauatus meliorationem restituere, ibidem num. 35.

De filijs ex legitimo matrimonio, in dubio intelligenda est conditio adiecta legato uxori relicto sub conditione si sine liberis decesserit. lib. 2. ca. 3. §. 2. num. 4.

Filij ex legitimo & eodem tantum matrimonio prodest renunciatio bonorum matris a filia facta. lib. c. c. 3. §. 2. num. 5. & morte istorum fratrum inualidatur. ibi. nu. 6.

Filius

ibi. num. 15.

Funeris pro impensis marito & actio & retentio datur: quia legalis executor circa funeris expensas vxoris est ibidem. num. 16.

Funeris expensas non existentibus bonis vxoris maritus soluere tenetur ibidem. num. 17.

Furiosus in ea voluntate durare præsumitur in qua erat ante furorem. lib. 3. ca. 2. nu. 15.

Furiosus post furorem naturalem filium habere non potest: nec si ei filius nascatur is substitutum excludet ibidem. nu. 16.

Nec talis filius facit deficere conditionem si sine liberis decesserit ibi. num. 27.

Frater an debeat esse vtrinq; coniunctus, vel ex vno latere tantum in maioratu succedat. lib. 3. cap. 1. nu. 32. fo. 126.

Furiosus an quis fuerit qualiter probetur. lib. 2. ca. 1. num. 4.

Furiosus an succedat in maioratu, & quando, in verbo mente captus.

Fructus maioris an, & quado ob delictum confiscari possint. lib. 2. ca. 1. num. 16.

Fructus qui medio tempore percepti fuerunt, non veniunt in fideicommissi restitutione. lib. 2. cap. 2. §. 1. num. 4.

Fructus maioris inter hæredes prædecessoris, & successorem pro rata temporis diuidi debent. ibidem. nu. 5. & lib. 3. ca. 1. nu. 4. 4.

Fructus non recuperat ille cui bona fuerunt confiscata, licet ad bona recuperanda restitutus fuerit. lib. 2. ca. 3. nu. 15.

Fructus tacite donare filio an pater videatur ex eo, quod patitur filium illis vti in vita. lib. 1. ca. 2. nu. 8. versi. hæc tamen & num in eis filius melioratus censeatur ibi. versi.

Filius ex matrimonio dispensato, natus num succedere possit in maioratu vel fideicommissum. lib. 2. c. 3. num. 6. & 7.

Filius ætate maior prædictus censetur plura exempla. lib. 2. ca. 3. §. 3.

Filium meum meliorem si pater dicat, qui cum tantum, & nepotes ex alio filio habebat: si eo filio mortuo alius ei nascatur, num melioratus censetur. lib. 2. ca. 3. §. 3. nu. 18. 19. & 20. fol. 93.

Filius ætate maior habet ius eligendi domum principalem patris, vt illam in legitimam, vel meliorationem imputet ibidem. nu. 5.

Filio maiori ætate si bona vinculata relinquatur, ea iure maioratus relicta censentur, ibidem. num. 6.

Filij in conditione positi an, sint in dispositione. lib. 3. ca. 1. num. 6.

A filio hæreditatem adimere, vel diminueri non censetur pater per legatum extraneo factum, ibidem. num. 7.

Filij posthumi natiuitate an legata euanescent ibi num. 8.

Filij plures vno partu nasci possunt ibidem. nu. 11.

Funeris impensa fieri possunt excedentes quintum bonorum, quando defunctus dictissimus erat. lib. 2. ca. 1. §. 2. num. 11. alia etiam in verbo anima defuncti.

Funeris impensa omnibus præfertur creditoribus, hypothecam etiã expressam habentibus, ibidem. nu. 13.

Funeris impensas non repetit, qui admodum modicas fecit quæ in defuncti contumeliam ceserunt. ibidem num. 14.

Funeris consueta impensa in conuiuijs mortuorum inter rusticos ex pane & caseo dari solita quod in alijs pijs operibus mutari debeat.

A a 2 sed

sed num filius.
**Fructus a morte defuncti an legata-
 rio pertineant.** lib. 3. ca. 1. nu. 4. 3.
**Fructus cui pertineant si eis iam ma-
 turis clericis beneficio renunciet**
 lib. 3. ca. eodem. nu. 4. 5.
G
Gabella non debetur ex venditione
 earum rerum quae pro anima ex-
 piatato relicta fuerunt. libr. 2. cap. 1.
 §. 2. nu. 17.
**Geminatio legati in testamento se-
 mel, & iterum in codicillis relicti,**
 solennitatis viriusque dispositionis
 defectum supplet, ex obligatione
 naturali geminata. lib. 3. ca. nu. 4.
 fol. 128.
**Et hoc legatum annullato testamen-
 to, codicillis substituitur.** ibidem
 num. 3. fol. eo.
**Geminationis effectus an dubieta-
 tem sane mentis, meticolosae, seu**
 affectatae ammoueat. ibidem. nu.
 7. & num solennitatis suspicionem
 tollat. ibi. nu. 8. fol. eo.
**Geminationis siue verborum, vel fa-
 ctorum virtus non minima est.** li.
 3. ca. 1. nu. 3. fol. eo.
Geminationis effectus plures. nu. 4.
 fol. eo.
**Geminatio honoris maiorem dilectio-
 nem inducit.** lib. 4. ca. 3. nu. 5.
**Generalis transactio an includat bo-
 na maiorae, & alienari prohibita**
 lib. 1. ca. 2. nu. 4.
**Generalia verba obscura per verba ex-
 pressa clara determinantur.** lib. 1. c.
 2. num. 5.
Gradus successione, attenditur, &
 descendentes, ex gradu, & linea pri-
 mo effecta, ceteris ex alijs gradi-
 bus descendentes praferuntur
 lib. 3. ca. 2. num. 18.

**Grauari, & meliorari non poterit vi-
 nicus filius in tertio bonorum.** lib.
 2. ca. 2. num. 2. 3.
**Grauari heredes ab intestato an te-
 stator possit.** lib. 1. ca. 4. nu. 6. & an
 bonorum possessorem successorē
 de iure pratorio ibi. vers. grauari.
**Grauarus restituere quicquid ex bo-
 nis testatoris ad eum peruenit, ad**
 id quod ex dispositione inter vivos
 ad eum peruenit, grauarus non
 censetur. lib. 2. ca. 2. §. 1. num. 1. &
 num ad restitutionem melioratio-
 nis tertij grauarus censetur. lib. 2.
 ca. 2. §. 1. nu. 2. vers. occurrit & lib. 2.
 ca. 3. §. 1. nu. 3. 5.
**Nec ad id quod ex donatione cau-
 sa mortis vel alia qua morte cō-**
 firmetur. Nec ad fructum restitu-
 tionem medio tempore percep-
 torū censetur grauarus, ibidem
 num. 2. & 4. & an id quod ex pupi-
 llari substitutione ad eum peruē-
 nit. ibi. num. 7.
Grauari favore aliqua iniure statuta
 sunt. lib. 2. ca. 2. §. 1. & num. 6. vbi
 quod ex coniecturis ab isto fauō-
 re recedendum sit, vbi exempla ad
 meliorationes applicata.
 de grauato vide in verbo fideicom-
 missum & verbo onus.
Grauari licet pater non possit filium
 in legitima onere fidei commissi:
 legitimos tamen pupilli heredes
 grauari poterit. libr. 2. cap. 2. §. 1.
 nu. 9.
Grauamen indubio venientibus ab
 intestato impositum censetur. ibi.
 num. 10.
**Grauarus in vno praefato vel me-
 lioratione, quando vnum lega-**
 tum acceptare, & aliud legatum
 cum suo onere repudiare possit. d.
 §. 1. num. 19.
Grauarus haeres in re certa heredita-
 ria pro parte sua tantū virili in re
 sua

sua grauarus, censetur. d. §. 1. nu. 20.
Grauamen haeredi an intersit quod
 imponatur cum nomine proprio
 praecedenti, vel subsequenti appe-
 lativo ve ibi nu. 2. 4. in principio.
Grauarus partem suam alteri restitu-
 cre, id quod sibi per ius accrescendi
 obenit restituere grauarus non cō-
 setur, ibidem. nu. 21. & nu. 23.
Grauarus haeredibus testatoris centū
 certo tempore dare si eo tempore
 haeres factus sit, pro parte sua gra-
 uatus censetur. d. §. 1. nu. 3. 4.
Grauarus magnos ac indecetes sum-
 ptus in maioria facere: si contraue-
 niat, in poenam non incidet. ibidē
 nu. 4. 1.
Grauamen vni ex haeredibus iniun-
 ctum illo grauato repudiante, ac-
 crescit alteri, sine onere, inferitur
 ad meliorationem. lib. 2. ca. 2. §. 1.
 num. 2. 3.
Grauar pater haerem suum, si vnicū
 filium, & extraneum instituit, quis
 eorum grauarus censetur? ibi. nu.
 2. 3. vers. ex quo.
Grauamen cum effectu, & iuxta equi-
 tatem, & praesumptam volunta-
 tem, nec semper minimum, sed a-
 liquando maximum deberi inter
 pretandum. lib. 2. c. 2. §. 1. num. 4. 2.
 vers. grauamen.
Grauamen, vide in verbo restituere
 rogatus.
Grauarus meliorationem sibi factā
 cui velit ex fratribus suis, vel ex fi-
 lijs relinquere vel restituere: extra-
 neum in defectum auocare possit
 lib. 2. c. 2. nu. 21.
In grauaminibus quod mediocre
 est adimplendum est. lib. 2. ca. 2. §. 1.
 num. 4. 2.
Grauarus pro alio fidei iungere absol-
 uendum grauarus censetur ibidem
 nu. 43.
Grauamen haeredi, & successori in ma-

ioria iniunctū quod sub certa poena
 rem maiorae alteri det, an teneat
 ibi. num. 5. 2.
Quid in re immobili legata mona-
 nasterio in mobilia possidere pro-
 hibito. ibidem. nu. 5. 3.
Grauarus quod illam re maiorae cū
 fratre diuidat, an incidat in poenam
 ex cōtrauentione, ibidē. nu. 5. 4. vbi
 aliae quaestiones alienationis infra
 dem maiorae.
Et si grauamini huic filius consen-
 tiat, an poenitere possit. ibi. nu. 5. 5.
 & nu. 4. 8. & nu. 6. 2.
Quid si proximus successor cōsen-
 tiat. nu. 5. 6. & an ex hoc cōsensu in-
 cidat in poenam. ibidem. nu. 5. 7.
Grauari potest filius quod rem suam
 ponat in maioria, qui si id facere
 omittat, proposita habebitur. ibi
 num. 5. 8.
Grauamen in primo testamento adie-
 ctū in melioratione, in secundo in
 quo simpliciter melioratur filius
 ablatum censetur. lib. 2. ca. 2. §. 1. nu.
 1. 6. in fine.
Grauamen & si de legitima auferri
 debeat, hoc ius ad haereditatem nō trāf-
 mititur. lib. 2. ca. 2. §. 1. num. 27. nec
 ad substitutum vel coniunctum trā-
 scatur.
Grauamine cum noūo si maioriam
 antiquam filius a patre recipiat,
 an praedictet sibi grauaminis ap-
 probatio. lib. 2. ca. 2. §. 1. num. 6. 3.
Et quod impraesio metus praefi-
 mat. ibi. num. 6. 9. & num. 4. 8.
 5. 5. & nu. 6. 2.
Secus si tamquam executor testa-
 menti, tutor, aduocatus, procura-
 tor, approbet grauamen, vel praef-
 sens sit, vt testis, notarius, iudex,
 vel fidei iussor, vel emptionis praef-
 tium recipiat. ibidem. num. 6. 4.
Grauamen filio in legitima imposi-
 tum in quo ipse consensit, an te-
 neat.

neat, vel si omnes filij consenserunt, quod de omnibus bonis fieret maioria ibidem. nu. 67. 69. & num. 70.

Grauari poterit filius qui melioratus fuit, etiã in legitima in fauorem descendendum ibidem. num. 68. modo grauari filij consensus iure iurando munitus accedat ibi. fol. 48.

Grauamen quod foeminae excludatur, an possit adijcere pater qui numeros a filio accepit vt maioriam illi relinqueret. ibidem. nu. 94.

Grauatus vt ex aliqua re aliquod onus adimpleat: si ex alia iure impleri nõ potest, in ea melioratus censeatur: vt in filio in legitima instituto, & grauato: quia is in quinto bonorum melioratus censeatur. lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 116.

Grauatus si sit vnus filius aliquo onere, & æqualiter omnes filij hæredes instituti sint: talis grauatus censeari debet melioratus. dicto nu. 116. & 117.

Grauamen adiectum filijs æqualiter institutis hoc pacto, quod vno cõtraueniente ceteri sint meliorati non tenet. lib. 2. c. 3. nu. 88.

Quid si sub eadem pœna pater grauet, & iubeat quod illi sint in comunione ibidem. nu. 86. & lib. 4. ca. 1. nu. 8.

Quid si sub eodẽ grauamine & pœna pater filio primogenito administrationem bonorum relinquat: an ad filij hæredes administratio transeat, & administrationis salariũ petere possit ibi. nu. 90. & 91.

Grauamen primo successori in maioratu adiectum, an ad ceteros successores transferatur. ibi. nu. 92.

Grauamẽ pœnale. vide in verbo pœna

Grauamen auferre. censeatur pater a melioratione tertij si secundo loco

sine grauamine mentione in eodem testamento. faciat. lib. 2. ca. 2. §. 1. num. 16.

Idem si eidẽ filio aliquid non iure institutionis & in id eum postea instituat. ibi. d. num. 16. vers. quinimo & nu. 17.

Grauamen in re legata appositum, an sublatum censeatur si eadem rem, eidem, pater iure institutionis postea relinquat. lib. 3. ca. 2. §. 2. nu. 28.

Grauatus sub conditione fundum in quo fuit melioratus filio suo restituere, si ante conditionis euentum nepos patri succedat, & postea cõditio existat: auo, & non patri succedere dicitur: quare si a patre in tertio melioretur, fudum illum in tertiam illam partem non imputabit. lib. 4. ca. 3. nu. 31.

H

Habitare, vel communiter morari, quid hæc verba importent. lib. 4. c. 1. num. 8. fol. 150.

Hæres rem legatam ab obligatione liberare tenetur, in verbo onus, & verbo grauamen.

Hæres num luere teneatur rem legatarij ab ipso obligatã, & eidem legatam. lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 48. vers. cõfirmatur & quid in re maioria legata. ibi. vers. si ergo & vers. ex quo

Hæredis institutio num coniecturis probari possit idem contra expressam dispositionẽ vide. 18. coniecturas. verbo coniectura.

Hæredẽ extraneo in re certa instituto nullo dato cohæredẽ, an in omnibus bonis succedat, & in conscientia foro tutus sit. lib. 1. c. 4. nu. 5.

Hæredem grauare quam minus possit testator censeatur. lib. 2. ca. 2. §. 1. num. 2.

Hæredibus Titij, & Titio si concessio facta

facta sit a Rege de aliquo territorio, talis concessio ad extraneos hæredes non extenditur. lib. 3. ca. 1. num. 4.

Hæreticus an testari possit. lib. 2. ca. 1. num. 21.

Hæreticus an succedere possit in maioria, & de alijs quæstionibus, in verbo delictum.

Hypothecatam rem si testator leget, grauare censeatur hæredes quod eã luant & liberam legatario tradant. lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 44. & 47.

Et an idem si vnus melioretur in re hypothecata: vel pro censu annuo subiecta. ibidem. nu. 45.

Hypotheca ista si sit ratione census redimibilis facta, an idem dicendum ibidem. nu. 46.

Quid de bonis a patre pro melioratione vel maioria assignatis, & ab ipso postea venditis cum pacto redimendi, & quid si ad maioriam augendam emit cui ne luitio competit. ibi. num. 46. in fine.

Hypothecatam castrum maioriae cõ regia facultate, si testator iubeat quod illud hæredes & filij sui luant, atq; ipsi hoc idem promittant, vel tacitè post patris mortem consentiant: an pœnitere tãquam grauati in legitima possint ibidem. num. 48. & nu. 62.

Hypothecata si sit res maioriae cum regia facultate, si illam testator leget: legatum hoc operatur quod illam hæredes luere teneantur. eo. lib. 2. c. 2. §. 1. nu. 49.

Homo magis est intellectus quam sensus. lib. 4. c. 4. nu. 2.

I

Incapax hæreticus, proditor ve a Principe restitutus, spurius vel legitimatus quo tempore capax est

se debeat vt succedere possit in maioratu. lib. 2. ca. 3. num. 13. & 14. & quid in iudeis ad fidem conuersis, & filijs postea natis ibi. nu. 16. fol. 63.

Incapax ad bona restitutus, non etiã ad fructus recuperandos restitutus censebitur. ibidem. num. 15.

Incapax alijs modis quis efficitur vt dicto. ca. 3. videre licet. qui num fauore piæ causæ capiat, verbo piæ causæ.

Indignus ob tacitum fideicommissum effectus non priuatur legatis ipsi relictis. lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 11.

Indignus efficitur aperiens testamentum ante quæstionem de nece defuncti habitam, & qui ab hostibus patrem non redemit. lib. 2. ca. 3. nu. 35.

Indignus efficitur prohibens testari, & tabellionem & testes introire ad testatorem. ibi. nu. 36. & alijs modis in verbo testatorem.

Indicijs, vel præsumptionibus quibus proberetur delictum, vel actus etiam in his quæ occulte fiunt. lib. 1. ca. 4. num. 13. cum sequenti. & qualiter inditia probari debeant. vers. oportet.

Indignus efficitur qui patris thorum violat, vt in primogenio non succedat. lib. 2. ca. 3. num. 26. vers. filius, idem si aliam ingratitudinem committat. fol. 65.

Indignus hæreditatis defuncti efficitur qui testatorem vel disponentem ab hostibus, vel a carceribus non redemit, in verbo captus ab hostibus. & lib. 2. ca. 3. nu. 51. & idẽ si infirmum testatorem non curauit. ibidem.

Indignus reputatus a testatore verbis iniuriosis, vel maleditionis, an succedere possit? & quid si reconciliatur. ibidem. nu. 52. & 54.

- Indiffinita oratio in materia odiosa vniuersali non æquipolet sed in fauorabili. lib. 2. c. 3. §. 4. nu. 4. 2.
- Incestuosus filius ex concubina concubino, dispensato: an vt legitimus effectus alijs legitimis postea natis præferatur. lib. 2. c. 3. nu. 66. Et quid si ex adulterio natus fuerit ibidem num. 67.
- Quid si maioria natos ex legitimo matrimonio vocet ibidem. nu. 68. & in verbo matrimonium.
- Quid si de facto cum cõsanguinea quis contraxit, & postea ante natiuitatem posthumi dispensationẽ obtinuit. d. c. 3. nu. 69.
- Quid si in ta dispensatio episcopus fuit directa sed ille dispensare negligit, & interim filius nascitur ibidem. nu. 70.
- Ingratum testatori num eligere possit is cui electio ad maioriã instituentam, vel meliorationem faciendam vniq; ex filijs relinquentã commissa fuit. lib. 2. c. 2. nu. 35.
- Ingratus testatorem offendens quando indignus efficiatur ibi. num. 36.
- Inimicus testatoris an eligi possit ab executore dato ad eligendum ad maioratum vnum ex certis. lib. 2. c. 1. §. 2. nu. 37.
- Inimicitias testatorem remisisse in mortis articulo præsumẽdum est: quia quod confessus & contritus decessit præsumitur. ibidem. nu. 38. & num. 35. in fine.
- Institutus si sit extraneus in re certa non dato vniuersali cohærede, in omnibus bonis institutus censetur. lib. 1. c. 4. nu. 5.
- Institutio nõ possit testibus probari in verbo hæredis institutio.
- Institutio facta prout reperitur in scriptura testatoris manu sigillata, & penes Guardianum Frãciscaũ re-
- perta num teneat. lib. 3. c. 2. nu. 11. fo. 123. Quid si referatur ad schedulam nõ signatã ibidẽ. nu. 12. fol. 129.
- Institutio de postumo facta, si ille iã natus erat, & cõsanguineus erat testatoris valida est. lib. 4. c. 1. nu. 10.
- Institutus si quis sit in remanenti bonorum solutis legatis, si legata patrimonium excedat an aliquid iure institutionis habere debeat in verbo Falcidia.
- Institutionem inducit diuisio a patre inter liberos facta. lib. 2. c. 3. §. 1. nu. 4. institutio num satis sit quod fiat per verba inflexa assigno, relinquo, de puro, tribuo. lib. 2. ca. 3. §. 1. nu. 5. versi. stante. fol. 81. & per verbum relinquo, vel meliõ dicto versi. stante in fine, & nu. 6.
- Interpretatio voluntatis defuncti fallax est: quia a coniecturis proficitur. lib. 1. ca. 1. nu. 1.
- Iure phibita addi, vel rescari ex qualitate personæ substatentur: vt conditiones in legitima, si filiorum fauorem respiciant. lib. 4. c. 1. num. 38.
- Iudex a coniecturis probatis recedere non debet, sed indubio quas male eligere poterit. lib. 1. c. 3. nu. 11.
- Iudex licet disponentis verba interpretari possit, primo ex disponentis verbis id facere teneret, secundo ex mente sua. lib. 1. c. 3. nu. 11.
- Iudex defuncti mentem nõ interpretatur quando ea iuris præsumptione interpretata reperitur in casu simili. lib. 1. ca. 3. nu. 11.
- Iudicis circũspicioni relinquuntur quæ coniecturæ sufficiant ad voluntatis declarationem, & probationẽ d. nu. 11. versi. quæ ideõ.
- Iudex quid tunc considerare debeat, & potius ex senili iudicio moueri debet ibi. nu. 12.
- Iudex si probatam videat mentẽ coniecturam illam sequi etiam contra

- tra doctorum cõmunẽ opinionẽ, debet: vt minus verã adhereat. d. nu. 12. versi. illud deniq;
- Iudex ad quid attendere debeat in cõiecturis eligendis, & potius senium arbitrio adherere debet ibidem. num. 2.
- Iudex ex coniecturis a vera doctorũ opinionẽ recedere debet ibidem. num. 13. d. lib. 1. ca. 3.
- Iudex obiare debet importunis suggestionibus & precibus quibus testatores optimi solẽt, & ne testes, & rebellio ad testatorem venire impediatur. lib. 2. c. 3. nu. 37.
- Iurisdicchio a successore maioriã postea acquisita non cedit maioriã. lib. 2. c. 4. nu. 45.
- A iurisdictione ciuitatis cui antea erat castrum subiectum: si Rex ex mari iurisdictionem donatario applicare censetur. lib. 4. c. 1. nu. 37.
- L**
- Lethum quotidianum, & vestes præriosas non comprehendit melioratio a matre filio facta. lib. 2. c. 4. nu. 7. versi. quia Roderici. fol. 109.
- Legata seu meliorationes an alterius filij natiuitate reuocentur. lib. 4. c. 1. nu. 30. modo ignoranter præteritus fuerit ibi.
- Legata nascẽte filio a testatore ignorato, ab eoquẽ testamento approbato, an euanescant rupto testamento. lib. 4. c. 1. nu. 36.
- Si leget testator vestes quæ quadraginta aureos valent, etiam si octuaginta aureos valeat debentur. lib. 3. c. 1. nu. 62.
- Quid si erret in valore fundi legati, vel ex relatione ad aliud instrumentum. ibidem. nu. 63.
- Legato fundo habẽte onus hypothece, vel si vusfructus nõ erat testa-
- toris, onus istud luere hæredes tenentur. ibi. nu. 64. vbi quod idem sit si fundus restitutioni subiectus erat ibi & nu. 52. fol. 47.
- Legata ex duobus testamentis debentur, si secundum ex falsa causa fiat. lib. 2. c. 3. nu. 40. fol. 67. quid si indignos, vel incapaces fecerint hæredes in primo testamento, quod saltem legata substincantur. lib. 2. ca. 3. nu. 101. fol. 78.
- Legata si testatoris patrimonium excedant dimitti pro rata debent vt ad patrimonij valorem reducatur. lib. 4. ca. 3. num. 27. & 29. & verbo falcidia & lib. 2. c. 3. nu. 41. fol. 67.
- Legatum fuisse relictum si hæres neget, legatario debetur etiam ex minus solenni voluntate. lib. 1. cap. 3. num. 6.
- Legata & meliorationes an in pupillari substitutione comprehendantur. lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 7. & 8.
- Legatum vnum acceptare, & aliud cum onere repudiare an possit melioratus vel legatarius. d. §. 1. num. 19.
- Legata illa pars indubio cõsetur quæ minima est penes vnum hæredem, & idem cum de quantitate legata dubitatur. lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 22.
- Legata a cohærede in futuro repetita non cententur, infertur ad meliorationes tertij bonorum. ibidem. num. 23.
- Legavit testator vxori domum vnã, qui tunc vnã tantum domum habebat in qua filij sui habitarent, an illusorium ideo legatum fiat ibidẽ num. 35.
- Si leget filio secundo domum nõ exprimendo quam, & antea dixerit se magnam domum facere ad maioriã augendam, & filio primo relinquendam, non tener legatum. ibidẽ. num. 36.

- Legatum rei hypothecata, vel acensuata** quod teneat & illa heredes luere teneantur, in verbo hypotheca
Legatum reuocatum an censetur per donationem omnium bonorum cum reservatione subsequutam. lib. 3. ca. 2. nu. 52. fol. 136.
Legatarius ex pluribus clausulis vel rebus, an acceptare tantum possit clausulas legatorum in quibus non grauat. in lib. 2. ca. 2. §. 1. num. 18. & 19. vbi quod possit legatarius non verò eius heredes.
Legatum rei maioris licet non teneat, operatur tamen quod si cum regis facultate obligata sit, heres illa luere teneatur. lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 49.
Legatum rei maioris num teneat ut saltem ad pretium heredes teneantur ibi. nu. 51.
Legata hodie hereditate etiam repudiata substinentur, nisi sub conditione si heres hereditatem adeat relicta sint. d. §. 1. nu. 85.
Legatarius de heredis manu legati capere debet ibidem. nu. 86. & nu. 90. & 91. in eo qui pendente conditione maioriam occupat.
Legatum propria auctoritate capit vxor, quae occupare potest bona etiam constante matrimonio acquisita, etiam pro dote, & missionem ex edicto diui Adriani impedire ibidem. nu. 87. cum seq.
Legatum sepulturae, vel anniverfarij vni ecclesiae factum, illi debetur, & non ecclesiae vbi testator corpus suum sepeliri iussit. lib. 3. c. 2. nu. 16.
Et quo tempore praescribatur hoc ius occupandi propria auctoritate. ibi. nu. 91. fol. 51.
Legata ab instituto relicta etiam a substituto repetita censentur. lib. 3. ca. 2. num. 28.
Legatum reuocatur per alienationem rei legata a testatore factam. lib. 3. ca. 2. §. 1. nu. 15.
Et si illam rem alienatam pater re habeat, reincident in meliorationem priorem, vel maioriam de eadem re factam. ibidem. nu. 16.
Legatum an per pignus eiusdem rei subsequutum extinguatur. ibidem. num. 17.
Legatum irrevocabile efficitur per traditionem rei legatae subsequutam. lib. 2. c. 3. nu. 37. fol. 134.
Legatum sub nomine appellatio vxori, vel filio facta, legatario mortuo num alia vxor vel alius filius postea natus capiat. lib. 2. ca. 3. §. 3. nu. 18. 19. & 20. fol. 93.
Legatum, & legatarius, vide in verbo melioratus.
Legatum an extinguatur si illam testator in alteram transformet rem, vel res alias creat. li. 3. c. 2. §. 1. nu. 13.
Si legatur curru veniunt etiam mulae, quae si moriantur legatum perijit, nisi aliam vel alias subroget testator, ibidem. in nu. 19.
Legatae rei nomen, si ea vendita, alia postea emptae imponatur a testatore, legare eandem videtur. ibidem nu. 20.
Idem si legatae rei transmutatio augmentatiue fiat ibidem. nu. 21.
Et num augmentum cedat personae, vel rei legatae ibi. nu. 23.
Quid si leget pecuniam quam peneas camporem vel in archa habebat, & illam postea consumat ibi. nu. 22.
Legatum si primo fiat cum onere restitutionis, & postea pater eandem rem, eidem filio iure institutionis relinquat, an onus censetur remittere. lib. 3. ca. 2. §. 2. num. 28.
Legatum non vitiat heredis imperpersonalitas, idem si dicat testator lego post mortem Titij, licet non dicat cui legat: quia Titio legasse videtur lib. 4.

- lib. 4. c. 1. nu. 16. & 17.
Legatarius quod de manu heredis legatum capere debeat cum limitationibus remissionis & quid in causa maioris vel meliorationis ibi. nu. 18. & 19. & an remedium diui Adriani tunc competat ibi. nu. 20.
Legatario rem legatam capere propria auctoritate, ex tacita defuncti mente permittitur. ibidem. nu. 21.
Legitimus censetur filius per patris recognitionem, seu nominationem filij a deo, quod recognitio vnus ceteris filijs naturalibus legitimationem tribuit. lib. 2. c. 3. §. 1. nu. 25.
Legis adminiculum cum defuncti coeactura concurrens vel multum operatur. lib. 1. c. 2. nu. 12.
Legitimus per subsequens matrimonium an succedat in maioratu in quo nati legitimo matrimonio vocantur. lib. 2. c. 3. in prin. nu. 9.
Legitimus, an ad secula admittatur ibidem. nu. 8.
Legitimus principis rescripto, ad foedum vel primogenium quod non sit admittendus. lib. 2. ca. 3. nu. 8. versu. quod & comprobatur. fo. 62.
Legitimitas ista ad successionem in maioria citatis successoribus impetrari debet. ibi. d. versu. in fine.
Legitimus ex matrimonio dispensato, an in maioratu succedat ibi nu. 9. & versu. sed pro prima.
Legitimus per subsequens matrimonium, an praferatur natis post eum ex legitimo priori matrimonio. lib. 2. c. 3. §. 2. nu. 11. fol. 89.
Vbi alia de legitimatorum successione in maioratu.
Legitimationis in tempus, maioria instituta, an teneat. d. ca. 3. nu. 71.
Legitima filiorum grauamen non patitur, transit tamen grauamen ad eum in quem ius ad eundem filius grauat transmissit. lib. 2. c. 2. §. 1. num. 28. sed non idem in substituto, vel conuncto ibi. de grauamine legitima in verbo grauamen, & verbo onus.
Legitima supplementum num petere possit qui grauatus non fuit respectu legitima in vita patris tradita, sed postea facultates creuerunt & quid in melioratione. lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 92.
Legitima supplementum an petere possit primogenitus in parua re institutus, & in tertio, & quinto melioratus, maximè si successioni paterna renunciauit ibidem. nu. 93.
Lasa maiestatis delictum committens an repellatur a maioria in verbo delictum.
Lethum quotidianum superstiti coniugi debitum: ex bonis lucratis constante matrimonio dari debet. lib. 3. ca. 2. nu. 39.
Liberatio generalis relicta a filio patri, reliquorum liberationem continet: secus si extraneo, vel tutori relinquitur. lib. 3. ca. 1. nu. 5. & lib. 4. ca. 1. num. 12.
Linea primo, & secundo loco gradus, & ultimo atas in maioria successione attendi & considerari debet. lib. 2. ca. 3. §. 3. nu. 44.
Linea, & ex linea descendens qui dicitur: & qualiter linea accipiatur: & a quo incipiat. ibidem, nu. 45.

M

- Magnates possessores primogeniturae & dignitatis Ducatus, vel Marchionatus, an reuocare possint officia alias perpetua tabellionatus vel decurionatus a praedecessore concessa, vel annuos redditus concedere.** lib. 2. ca. 1. §. 1. nu. 9.
Maior altero dicitur quis diuitijs, nobilitate potentia, honore, & bonis mori

- moribus in li. 2. ca. 3. §. 3. nu. 16. fo. 93
& superueniens dignitas ei proffit.
- Maiores filius etate non paucas habet prerrogatiuas. d. 6. 3. per totum, & nu. 16. fol. 93.
- Maiores apud hostes factus an, & quando teneat. lib. 2. ca. 1. num. 9. vbi quaestiones.
- Maiores a die impetrationis facultatis Regiae manet stabilitus ibidem. nu. 10. & lib. 2. ca. 2. nu. 3. & lib. 3. c. 2. §. 2. nu. 14.
- Maiores ante captiuitatem factus per captiuitatem irritatur nisi praesertim do testator decedat, sed eo reuerso reuincitur: sed si in contractu fiat ibidem. nu. 11. dicto. c. 1. lib. 2.
- Melioratio vel maioris de rebus male acquisitis facta non tenet. lib. 2. ca. 1. §. 2. nu. 21. & 22.
- Maiores nouiter factus super bonis antiquae maioris cum onere pie causa, an teneat ratione quintae partis bonorum. lib. 2. c. 1. §. 2. nu. 32.
- Maiores si ex domo principali instituat, filius maior illam pro legitima petere non poterit, licet alias illi permittatur. d. c. 1. §. 2. num. 33.
- Maiores si Rex concedat patri, quod facere possit, ad libitum eum mutare poterit totum etiam euertendo. lib. 2. ca. 2. nu. 4. & 5. contra Peraltam.
- Maiores antiquus funditus euerti non poterit contentibus etiam omnibus successoribus. lib. 2. ca. 2. num. 6.
- Maiores cum licentia Regis & irrevocabiliter facta, nec reuocari, nec mutari, vel aliqua bona ab ea extrahi poterunt. lib. 2. cap. 2. num. 7. nec obligari res aliqua. nu. 8.
- Maiores bonorum quantitas, & qualitas si arbitrio Titij relinquatur, & is ante declarationem decedat quid iuris erit. d. ca. 2. num. 33.
- Ad maiorem augendam, si pater se magnam domum facere dixerit, si alio filio postea domum legeret, non exprimendo quam, non tenet legatum. lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 6.
- Maiores duos si caueatur quod quis habere non possit sub poena amissionis primi, qualiter intelligendum sit in verbo. conditio.
- Maiores duas si quis habere prohibeatur, si illi vna euincatur, an ad aliam reddere possit. lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 40.
- In maioris constitutione fauor publicus versatur. lib. 2. ca. 3. §. 4. num. 14.
- Maiores si mater faciat eamque, filio suo relinquat, ut aequalis sit cum primo reuocata maioris primi filij, censetur reuocata etiam secundum. lib. 2. ca. 3. §. 1. nu. 19.
- Maiores facta etiam a filio carere filiis, de hereditate etiam patris viuentis, tenet ipsa patre iure iurando consentiente. lib. 2. ca. 2. §. 1. num. 69 fol. 48.
- Maiores cum Regis licentia, & filiorum consensu de omnibus bonis facta: respectu alimentorum non nocet ceteris filiis, & num respectu filij clerici facultas operetur. lib. 2. ca. 2. §. 1. num. 71.
- Maiores si pater faciat & illam filio secundo relinquat, a quo centum recepit, ut illi eam relinqueret, an grauamen in ea aponere possit quod in ea foemina non succedat. d. §. 1. nu. 94.
- Maiores constitutio sub conditione quod uxor maiorem faciat, eamque filio communi relinquat de tertia parte bonorum num teneat, ibidem num. 95.
- Maiores in contractu matrimoniali an fieri possit: ut in ea filius maior nasciturus succedat. ibidem. nu. 96. & 97.

Et an

- Et an coniuges tale pactum reuocare possint maxime Regia facultate reuocatum. lib. 2. ca. 3. §. 3. nu. 31.
- Maiores a marito et uxor simul facta de bonis utriusque, a ab vno eorum superstiti reuocari, possit in verbo coniuges & d. lib. 2. ca. 2. §. 1. num. 66. cum sequenti, & lib. 2. c. 3. §. 3. num. 32.
- Maiores an sit capax ab hostibus captus, & an curator bonis maioris dari debeat, & sententia lata cum tali curatore noceat successoribus in maioria: verbo captus ab hostibus.
- In Maioratu regio statuta in ceteris etiam maioribus seruari debent. lib. 2. ca. 3. §. 3. nu. 2.
- Maiores ex eo constitutus censetur quod bonavinculentur & filio maiori relinquatur. ibidem. num. 6. & num. 8. & 22. & si relinquat bona iure maioris, ad dicat in ea vnus ex filiis succedat, quod filio maiori aetate pertinebit ibi. d. num. 6. fol. 91.
- Maiores an censetur constitutus, ex conditione delationis nominis & armorum. lib. 2. ca. 3. §. 3. num. 7.
- Maiores censetur constitutus si bona perpetuo inter ascendentes vinculentur ibidem. nu. 8.
- Maiores si duobus fratribus relinquatur ea conditione, ut filius maior alterius succedat, an in eius successione filius maior praefertur. lib. 2. ca. 3. §. 3. num. 9.
- Maiores constitutus censetur si testator dicat quod bona sua ad vnum tantum veniant successorem, tanquam indiuisibilia, & tunc maior natus praefertur. ibidem. num. 11.
- Idem si pater emat aliquod fundum vel vinculum indiuisibile ibi. nu. 12.
- In Maioratus successione an patruus nepoti praefertur, quando in ea dicitur quod natus maior praefertur & semper succedat. lib. 2. ca. 3. §. 3. nu. 24.
- Maiores duo si vno die facti reperiantur, & in vno vocetur filius primogenitus, & in secundo alter filius, si de eisdem bonis factus sit filius maior praefertur. ibidem. nu. 29.
- Ad maioratum instituendum si uxor det viro, vel viro & filio maiori facultatem ut illum insituant & vni ex filiis relinquatur: an filio maiori natus relinquere illum debeat. ibidem. nu. 30.
- Ad maioratum si pater Titium filium vocet cum huius nominis duos filios haberet, an maior aetate praefertur ibidem. nu. 38.
- Maiores si vocet vnum ex cognatis qui maximus natus sit, & duo patres aetate reperiantur quid iuris sit. lib. 2. ca. 3. §. 3. nu. 39.
- In maioris successione quando res adeo dubia est quod secerni non possit vter ex duobus succedere debeatur, eius filius praefertendus est qui pro Regis, vel reipublicae tuitione mortuus fuit. ibidem. num. 40.
- Maiores in annuis redditibus an constitui possit. lib. 2. ca. 4. nu. 14.
- Maiores de quibus bonis institui possit, & de variis quaestionibus circa bona ista in libro. 4. cap. 4. per totum & in verbo. bona.
- Maiores de bonis primae uxoris facta & filio secundae uxoris relicta num teneat. in. ca. 4. nu. 21.
- Si vna ex rebus in maioris relictis tempore constitutionis combusta fuerat, quid iuris. ibi. nu. 23.
- Et quid si postea comburitur, & rursus reficiatur. ibi. num. 24.
- Maiores de bonis alienis an fieri possit sub conditione si sua efficiatur ibidem. nu. 28. & lib. 3. cap. 2. nu. 67. si fiat in donatione vel a Rege.
- Maiores de bonis suis a testatore illo

illo factus qui desiderabat magnā domum ad maioriā emere: si illam domum emat, & dicat filio secundo domum relinquo, cum nullam aliam haberet, illa maioriā cedere debet, & non lucro filij secundi. d. ca. 4. nu. 34.

Maioria si facta fuit de territorio ubi erat foralitiū, ad foralitiū etiā extenditur. ibidem. nu. 35.

Maioria non cedunt tertiā decimarum Castrū, vel Villæ, a possessore acquisitæ, nec iurisdicctio postea acquisita. lib. 2. ca. 4. nu. 54.

Et ibidem quod non cedant Trabuchi, Bombardæ & belli munimēta. d. nu. 54.

A maioratu primo si extractio bonorum ex regia facultate concedatur, si pater illa secundo filio donet puta Castrū, an primo maioratu subiectum erit. lib. 2. ca. 4. nu. 83.

Maioria antiquæ si iurisdicctio addatur, an illi cedat. ibi. num. 85. & an ad nouos ciues iurisdicctio illa extendatur. ibi. nu. 85. & de re communi, & augmento post testamentum factū.

Maioratus si in fundo ad mensuram constituatur, & plus sit in mensura quam in fundo, vel è contra, quid iuris sit ibidem. nu. 86.

Maioriam alteram si causa adequādi filium facere dicat, reuocata prima maioria, censetur reuocata etiam secunda. lib. 3. ca. 2. nu. 29.

Per maioriam secundam de eisdem rebus factam, & secundo filio relictam, an prima reuocata cēscatur ibidem. nu. 30.

Et quid si prima cum facultate Regia, & secunda sine ea facta sit. d. li. 3. ca. 2. nu. 62. & num sufficit quod regis consensus superueniat uiuente tamen patre. ibi. num. 63.

Maioratus cū regia facultate factus,

& facultas, si reperiantur eodē die cōfecta, quod facultas. præcesserit præsumendum erit: ut actus substatueatur, nisi contrarium appareat etiam si ordo scripturæ sit inuersus lib. 3. c. 2. §. 1. nu. 27. & 28.

Maior natu quod semper succedat si pater dicat, patruus nepoti præfertur: quia tūc prærogatiua ætatis modum, non vero ordinem succedendi tribuit. lib. 2. c. 3. §. 3. num. 24. fol. 94.

Maior ætate quod prædilectus cēscatur. lib. 2. ca. 3. §. 3. per totum. quid si cōtrarium proberetur an minor natu præferatur ibi? num. 10.

Maior altero ex quibus qualitatibus quis dicatur, vel præsumatur, in verbo qualitas personæ.

Maritus, vide in verbo coniuges.

Maritus legalis executor est testamentivæ defunctæ: ut ius habeat expendendi pro eius anima, & in subsidium de suis bonis expendere tenetur. lib. 2. ca. 1. §. 2. nu. 16. & nu. 17.

Mater potest esse executrix testamenti viri, & ei comitti poterit electio vnius ex filijs ad maioratum, etiā si ad secundas nuptias trāseat, modo honestè viuat. lib. 2. cap. 2. num. 39. & nu. 40.

Ex matrimonio legitimo natos si maioria vocet successores, nū succedat natus ex matrimonio dispensato puta, si cum monacho milite ab Alcantara Papa dispensauit. lib. 2. c. 3. nu. 5. 10. & 11. & an succedat hoc casu legitimatus per subiectuens matrimonium. ibi. nu. 9.

Matrimonio ex legitimo natis indubio fauendum est, n. verbo conditio si sine liberis, & in verbo filij: in legato vxoria viro, vel è contra factū sibi & filijs, vel alteri si illa sine filijs decesserit an de primo matrimonio intelligendum. lib. 2. cap. 3.

f. 2.

f. 2. nu. 3. & 4. fol. 88.

Matrimonio ex primo si pater primogenitum vocet ad maioratus successione, nullus filius ex eo stante, natus ex secundo matrimonio succedere debet. lib. 2. ca. 3. §. 2. nu. 9.

Matrimonium contrahere cum nobili, vel ex certa progenie sub pena amissionis maioria potest quis astringi, & contrahens in penā incidet. lib. 2. ca. 1. §. 1. nu. 28. & 32.

Matrimonio contracto cum nobile iuxta testatoris preceptū: an si iterum vxorem ducat contra testatoris ordinem, in penam amissionis maioria incidat, ibidem. num. 29.

Matrimonium clandestinum si filia contrahat, an a maioratu exheredari possit, ibidem. num. 30.

Matrimonium cum consanguineo contrahere, an testator iubere possit successoribus in primogenio, & si cum eo, vel non existenti aliquo de familia, cum extraneo contrahat, qui nomen & arma testatoris deferat an in penam incidat, ibi. num. 31.

De Matrimonialibus pactis, & de eisdem formis succedendi in maioria, vide in verbo maioria & lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 96. & 97.

Ut **Matrimonium** cum quadā domicella sua contrahat, si Rex castrū nobili dederit, an filij ex secunda vxore in castro illo succedere possint. lib. 2. ca. 3. §. 2. num. 7.

Matrimonio ex primo si testator primogenitū præferat, nullo filio ex eo matrimonio stante, filius secundū matrimonij succedit in maioratu, ibidem. num. 9. modo a patre, secus si ab extraneo maioria fiat. ibi. nu. 10. lib. 2. ca. 3. §. 3. nu. 28.

Matrimonium per subsequens si filius concubinae legitimetur, an filijs

prioris matrimonij ætate minoribus præferatur, & quid si ex principis rescripto legitimentur dicto lib. 2. ca. 3. §. 2. num. 11.

Et an ab his scēnæ excludantur ibidem. nu. 12.

Matrimonij legitimatio, & dispensatio inter prohibitos ex temporis cursu præsumitur. ibi. nu. 14.

Quas nuptias cursu temporis roboratas princeps approbare, & roborare poterit, ibidem. num. 15.

Etiā si maioria institutor, expressè velit quod successor sit de legitimo, & ex legitimo matrimonio procreatus ibidem. nu. 16.

Etiā si coniuges in quarto gradu coniuncti sint, & quid si sequatur dispensatio matrimonij post matrimonium inter prohibitos contractum, ibidem. nu. 17. & 19.

Ex **Matrimonio** legitimo quod filius natus sit ex instrumento emancipationis probatur. ibidem. nu. 18.

Matrimonio ex primo, vel ex secundo si ignoretur an filius natus: seu conceptus sit, quia mulier statim mortuo primo viro alio nupit, ignoratur; a quo viro conceptus sit; an primo marito & in eius maioratu filius succedere debeat. lib. 2. cap. 3. §. 3. num. 36.

Meliorari & grauari non poterit vnus filius in tertio bonorum. lib. 2. ca. 2. nu. 23: quod sex modis limitatur.

Melioratio facta si sit Titio & filijs eius, & Sempronio, dimidiam Sempronius habebit. lib. 2. cap. 3. §. 1. num. 24.

Melioratio tertij, vel quinti consideratur deducto onere: ut eo deducto reliquū capere videatur. lib. 2. c. 2. §. 1. num. 94. fol. 32. verbo etiam in lib. eodem. ca. 2. §. 1. num. 3. verbi quod in grauamine.

Melio:

Meliorare, & melioratus, vide latè in verbo legatarius, & verbo filius. Melioratus erit filius irrevocabiliter, si cum de contrahendo matrimonio agebatur falso pater affirmavit filium illum ab eo melioratum esse, lib. 2. ca. 3. num. 47. & num. 48. quod etiam contrariapactio, etiã iurata inter patrem & filium facta uxori, & eius filijs minime nocet. Melioratus an censeatur filius cui pater aliquid in vita dedit, vel ex diuisione inæquali a patre inter filios facta, in verbo pater, & verbo diuisio, & lib. 2. c. 3. §. 1. nu. 13. num. melioratio ista tacita ex inæquali diuisione orta, sequuta traditione reuocari possit. Melioratio consideratur non solum in quantitate, sed etiam in affectio- ne rei, vt illam filius impuret & nõ conferat, lib. 2. c. 3. §. 1. nu. 37. Quid in libris paternis habentibus inæstimabiles theoricæ ibi. nu. 38. Melioratus iure maioria a marito cõsentiente vxore, an excludatur a filio eiusdem patris, ex alio tamen matrimonio nato, lib. 2. cap. 3. §. 2. num. 13. Si Meliorer pater filium quem tantum habebat, & nepotes ex alio, si isto filio mortuo alius ei nascatur, an iste postea natus melioratus censeatur, lib. 2. ca. 3. §. 3. nu. 28. & 20. Meliorare nepotes ex filio quem non meliorare promissit an auus possit, lib. 2. c. 3. §. 3. nu. 21. Melioratio tertij & quinti bonorum an ad bona in alio regno existentia extendatur, lib. 2. ca. 4. nu. 3. & nu. 4. Melioratio a matre filio facta de tertia bonorũ ad alia matrimonia lesa non extenditur ibidem nu. 6. Melioratio ex re aliena facta an teneat ibidem nu. 7. Melioratio tertie, & quinte partis

an iura & actiones contineat, ibi. num. 8. quid si debitores in diuersis regnis sint, ibi. num. 9. Melioratio à irrevocabilibus efficitur ex quasi possessione rerũ incorporalium translata, ibi. nu. 10. vel ex detractione a patre in filium trans- lata, ibi. nu. 13. Melioratio irrevocabilis efficitur etiã quo ad omnes substitutos, per clausulam constituti, vel aliam tra- ditionem in primogeniti fauorem factam, lib. 3. c. 2. nu. 38. fol. 137. Melioratio an ad bona postea quasi- ta extendatur, & in maioria, ibidem num. 11. & nu. 12. Melioratio de quibus bonis fieri possit filio ex tertio & quinto melio- rato, vel maioria institui, & de alijs varijs questionibus circa bona ista lib. 2. cap. 4. per totum. & in verbo bona. Melioratio prima, tertie & quinte, partis, an, & quando per secundam eidem, vel alteri filio factam reuo- cetur latè distinguitur plures casus lib. 3. cap. 2. num. 31. & 32. cum alijs quid si vni usufructum, & alteri proprietatem pater præleget ibi. num. 32. Meliorationes & prælegata an substi- neantur irrito facto testamento ex causa præteritionis, vel ex hereditationis, & alijs causis, lib. 3. cap. 2. nu. 33. & in maioria, lib. 3. ca. 2. nu. 66. & quod si facta sit in altero testa- mento substituatur, & lib. 4. cap. 1. nu. 22. & in verbo præteritus. Si Meliorer pater vnum ex filijs ti- tulo donationis, an alium in testa- mento meliorare possit, lib. 3. ca. 2. nu. 33. nisi donatio traditione nõ sit subnixta & secunda melioratio in testamento facta traditione sal- tim facta maneat, ibi. nu. 36. Melioratio, vel maioria a patre facta sub

sub conditione si eandem de tertia & quinta suorum bonorum parte mater filio cõmuni reliquerit nõ teneat, lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 95. fol. 32. Meliorare num possit filius vnũ ex ascendentibus in alio tertio, primo iam extraneo relicto, lib. 3. ca. 2. nu- me. 7. fol. 139. Melioratus censeatur filius etiam in parte hereditatis patris delata, & ab eo adita, etiam si testamentum reuo- cecit in quo de illa sibi hereditate delata disposuit, lib. 3. ca. 2. §. 1. nu. 5. fol. 140. nisi mater sit quia mariti licentia in tacita aditione requiritur, ibi. num. 4. Melioratio si titulo donationis in te- stamento facta sit, & postea ali filio sicte tradatur quid iuris, lib. 3. ca. 2. nu. 37. 49. & 50. Quid si per cõsti- tutum tradat ibi. nu. 38. Dispositio legis Tauri dictas quod ir- revocabilis sit donatio, traditione munita, ad dispositionem in vltima voluntate factam extendenda est ibidem num. 39. Quia donatio in vltima voluntate fie- ri potest, cum distinctione tamen. ibi. nu. 41. 42. & 53. cum seq. Meliorandi vel non meliorandi pactũ in vltima voluntate factum, reuo- cari poterit, lib. 3. ca. 2. nu. 47. & co. lib. 3. ca. 2. §. 2. nu. 17. Melioratio specialis inter viuos facta per testamentum subsequutum nõ reuocatur, ibidem num. 48. Quid si prima in testamento, & se- cunda melioratio inter viuos, etiã inutiliter fiat, ibidem nu. 49. Quid si prima in donatione, causa mortis fiat, ibi. nu. 50. Meliorationes si duæ de eisdẽ bonis fiant in diuersis donationis cõtrac- tibus, quid iuris, co. lib. 2. ca. 2. nu. 54. Melioratio de re aliena in donationis cõtractu facta, num teneat, & quid

si donatio a Rege de re aliena fiat, lib. 3. ca. 2. nu. 67. Quid si maritus vni filio, & vxor alte- ri, alienam rem præleget, vel res illa erat mariti, & vnus ex eis illam tradit, ibidem nu. 68. Quid si prima melioratio facta fuit purè & altera sub conditione, ibidem num. 69. Melioratus censeatur filius in re empta a patre nomine filij, idem si filio ad eam emendã pater numos tradat. lib. 3. ca. 2. §. 1. nu. 23. & quid si illam filius rerradat patri, ibi. num. 24. Meliorato filio iure maioria an ceteri filij soluere teneantur precium rei maioria a patre empta habita fide de pretio, ibidem nu. 25. Melioratio irrevocabilis efficitur si pater in instrumento melioratio- nis asserat se filium emancipare ibi- dem nu. 26. & 27. & quod præsuma- tur emancipationem præcessisse etiam si scripturæ ordo inuersus sit ibi. num. 28. Melioratio his verbis facta si Titius aut Sempronius filius meus viuat, & eũ melioro: si ambo viuat ambo ce- derunt meliorati, lib. 3. ca. 2. §. 2. nu. 12. Et si postea vnus istorum moriatur, & superstes tanquam tacite, & vulga- riter substitutus succedere debet, ibi. num. 13. Meliorandi filium promissio an ad meliorationem iam factam exten- datur, d. §. 2. num. 16. Melioratio facta censeatur si pater di- cat, volo meliorare, vel donare Ti- tio filio meo: intalire vel simplici- ter. ibi. nu. 19. Melioratus censeatur filius in tertio & quinto si pater prædixerat se melio- rari debere Titium filium, & is po- stea in quinto reperitur meliora- tus ibi. nu. 32. Melioratio filijs ordine gradioris eta- tis cõ

tatis cum grauamine facta, ab eis approbata, nū ex eo quod vno ex eis tantum superstitute decedant cōualescat ex eo quod in vno non cadat melioratio. lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 62

Melioratio facta sub cōditiōe si Titius arbitrat9 fuerit ā teneat. lib. 3. ca. 2. nu. 13. fol. 14. 4. vers. quid vera.

Meliorati in quinto erūt ceteri filij si pater dicat filium meum Titium in legitima instituo, in ceteris bonis ibidem. d. nu. 13. & vers.

Idem si dicat filiū meum Petrum in tertia bonorum parte, quia intelligi debet verbum melioro ibi vers. atq;

Si verò dicat quod filius melioratus det partem Titio fratri, de dimidia parte intelligendum est ibi vers. si vero.

Si Melioret pater duos filios hoc a-cto: vt maior natu maiorē. habeat partem, quid iuris ibidē.

Si Meliorare Titii filium volo dicat pater, an erit melioratus. ibi.

Meliorare debere Titii filium si pater dixerit & postea in quinto bonorū reperiat melioratus, quod in tertio melioratus censetur. lib. 3. cap. 2. §. 2. num. 32. fol. 14. 7.

Melioratio his verbis facta melioro filium meum Petrum cum moriar in domo quam construere debeo, an teneat si antequam pater illam faciat moriatur. d. lib. 3. cap. 2. §. 2. nu. 31.

Melioratio filio facta de re quapiam cum onere restitutionis, vel fidei commissi an reuocetur, & etiā onus si eandem, eadem, iure institutionis pater relinquat. ibidē. nu. 28.

Meliorati si sint duo filij in ea parte quam in codicillis se assignaturum pater dixerat, si codicillos non faciat sed in testamento in re certa, vel certa parte filios omnes insti-

tuat, in reliqua parte filius ille melioratus erit, ibidem. nu. 40.

Meliorata erit filia si pater dicat sufficiat filia fundum quem illi praelegaueram, licet illum nō legauerit ibidem. num. 41.

Meliorationem factam cum onere substitutionis si pater reuocet in persona substituti, etiam melioratio principalis reuocata erit. lib. 4. ca. 3. nu. 25.

Meliorati si duo sint, & primus incapax sit, an in alio subsineatur melioratio. lib. 3. ca. 2. nu. 33. fol. 132.

Melioratio facta a patre habente Regiā potestatem ad instituentā maioriam, indubio iurā maioriam facta nō censetur. lib. 3. ca. 2. §. 2. num. 30. fol. 14. 7.

Melioratio si fiat ex remanenti ex quinta bonorum parte solutis legatis, si nihil remaneat, an melioratio inutilis efficiatur. lib. 4. cap. 3. nu. 26.

Et si de rebus certis legata fiat an ad vires, & patrimonij valorē reduci debeant, ibi. nu. 28.

Minor an in contractu maioratū instituire possit. lib. 2. ca. 1. num. 25.

Minor non restituitur aduersus cōtractum causa liberādi parentem, cōsanguineam, vel vxorem ab hostibus vel a carceribus perpetuis. lib. 3. ca. 1. num. 23. fol. 12. 4.

Missarum numerus a testore in vno quoq; anno restitutus pro anima nūminui, & a quo iudice possit, & si reditus fundi ad hoc cōstituti crescant, vel diminuantur, an & missarum numerus crescat, vel diminuat. lib. 2. ca. 1. §. 2. num. 8. fol.

Missam celebrandā vno quoq; die horarū decima si testator relinquat num mutari possit tempus, seu horas tempore veris. li. 4. cap. 2. nu. 9. fol. 159.

Minor

Minor an aduersus negligentiam restituitur in verbo restituito.

Metu factum fuisse testamētum duobus probatur testibus. lib. 1. cap. 3. num. 10.

Mentecaprus: & alij naturali vitio detenti quando in maioratu succedere possint, & curatores eis dentur. lib. 2. c. 3. nu. 81.

Mixtus casus sub simplicibus cōprehenditur. lib. 4. ca. 3. nu. 19. vbi exemplum insequen.

Mente capta Regina nupta cui furor superuenit num maioratu potitur, & curator ei dari debeat, ibi. num. 83.

Monachus si de vno ad aliud transeat monasterium: cui monasterio bona sua pertineant. lib. 2. cap. 3. nu. 7. 10. & 11.

Monachus succedit in melioratione tertia & quinta partis bonorum. lib. 2. ca. 3. nu. 4. vers. istā tamē. nu. 61

Monachus an & pro qua parte disponere possit. lib. 2. ca. 1. nu. 4. vers. secundus casus.

Monachus an possit filium meliorare, & maioratum instituire. lib. 2. ca. 1. num. 5.

Monachus cum licentia Papæ an testari possit, & an licentia in primo actu consumatur, ibi. num. 6.

Monachus in maioratu non succedit, & num ex dispensatione vxorem ducere possit & maioratum retinere, ibi. num. 4. vers. propter bonum. num. 61. quid si cum milite ordinis ab Alcantara Papa dispensauit, & maiora natos ex legitimo matrimonio vocet ibidem. num. 5. & 6.

Monasterium an excludat substitutū grauatū si sine liberis decesserit maximē in perpetuo fidei commissi. lib. 2. cap. 3. num. 1. & 2.

Monasterium capax successione an succedat in bonis vel melioratione monacho relicto, si post testamentum de incapace monasterio ad istud capacem transeat. lib. 2. ca. 3. nu. 16. & 11.

Monachus vel monasterium ad tractū rei cōsanguineae veditæ non admittitur. lib. 2. cap. 3. nu. 4. fo. 61.

Monasterio incapaci si quid fuerit relictum favore animæ & pia causa tenet. lib. 2. ca. 1. §. 2. nu. 25.

Monasterium si a fideicommissio excludatur in dispositione, an teneat exclusio. lib. 2. ca. 3. num. 3.

Mortem qui sibi consciuit an testari possit, & de eius poenæ excusatione & sepultura etiam de negatione. lib. 2. ca. 1. num. 20.

Morte primi filij meliorati an, secundo meliorato deferatur melioratio. lib. 3. ca. 2. nu. 33. & quid si incapax erat. fol. 133.

Mortuus pro tuitione Regis, vel Rei publicæ si quis sit eius filijs ea prerogatiua conceditur quod data duobus an vnus eorum, vel alius succedere in maioria debeat eius, si filius praeferatur. lib. 2. ca. 3. §. 3. nu. 40. quia viuere dicatur. fol. 95.

Mortem si duo simul naufragio vel alio casu obierint, sed nescitur quis eorum praececesserit, in dubio impubes & foemina praececedere censentur. lib. 4. ca. 3. nu. 32. late.

Monstruosè filius natus, num in maioratu succedere possit. lib. 2. ca. 3. num. 109.

N

Naturalis filius an in maioratu succedere possit, vel in fideicommissi dignitatem haberi. lib. 2. ca. 1. §. 1. nu. 13

Naturalis filius an excludat substitutum si sine liberis decedat, & quod non excludat etiam si haeres graua-

Bb 2 tus

tus vilis sit & plebeius ibi. num. 15.
 nisi grauetur alteri plebeio restitui
 ere ibidem.
 Vel nisi de naturalibus meminerit
 vel ipse testator naturalis sit. ibidē.
 nu. 16. & nu. 17.
 Etiam si non nisi naturales graua-
 tus habere poterat, puta quia cleri-
 cus erat. ibi. num. 19.
 Naturali filio si quinta bonorū pars
 relinquatur a patre, sex, vel plures
 filios habente legitimos, an teneat
 legatum vt plus naturalis quam le-
 gitimus capiat. lib. 2. ca. 2. §. 1. num.
 29. & 30. & lib. 2. ca. 3. num. 80.
 Naturalis filius qualiter succedat etiā
 in maioratu, & si nobilis sit quōd
 a regalibus cōtributionibus immu-
 nis sit. lib. 2. c. 3. nu. 74. 75. & 77. & nū
 maioria materna, ibi. d. nu. 75. fo. 75
 Naturalis pater si dicat in testamto
 quem ex Berta suscepi. & cum hæ-
 redem facio legitimum, vel illi ma-
 ioriam quam facio relinquo, Rex
 illū legitimare tenebitur. ibi. nu. 76
 Naturali filio in solenni testamento
 hærede instituto, ex secundo testa-
 mento minus solenni in quo hære-
 des ab intestato instituti sūt, testa-
 mentū primū reuocatur. ibi. nu. 78
 Naturalis filius iure ad maioriā vo-
 cari poterit exclusis etiā patre &
 ascendentibus, ibidem. num. 79.
 Naturali filio si ad alimēta quinta bo-
 norum pars non sufficiat, filij legi-
 timi ad supplementum tenentur,
 ibidem. nu. 80. & num. 63. & lib. 2.
 ca. 2. §. 1. nu. 30.
 Naturales collaterales qualiter inter
 se succedant. lib. 3. ca. 1. nu. 31.
 Negligens si sit minor, vel ecclesia in
 defuncti voluntate exequenda, an
 aduersus istam negligentiam resti-
 tuti possit. lib. 2. c. 3. nu. 92.
 Neptis meliorata in tertio & quinto
 bonorum ab auo an dotem quam

mater suā accēpit conferre tenea-
 tur. lib. 2. ca. 4. nu. 5.
 Nobilitas testatoris mouet: vt eius di-
 spositionem iuxta ipsam nobilita-
 tem interpretemur. lib. 2. cap. 1. §. 1.
 num. 10.
 Nobilitas nō ita ex parte matris, pro-
 vt ex parte patris consideranda est
 ibidem. nu. 11.
 Nominis & armorum testatoris de-
 ferendi grauamen quid contineat
 & alia de hac re, in verbo Arma
 Nouercalibus suasionibus si testator
 motus maioratum instituat, eum
 quē filio secundi matrimonij re-
 linquat, quōd non teneat. lib. 2. c. 3.
 num. 44.
 Nouercam filiorum mariti alterius
 matrimonij inimicam esse, & ma-
 ritum contra filios eius instigatio-
 nibus aliquid fecisse præsumēdum
 esse ibidem. nu. 45.
 Nuda institutio facta ex geminatione
 actus testamenti alio testatoris in-
 firmi manum trahente, efficitior
 ac certior efficitur. lib. 3. ca. 2. nu. 9.
 idem si iubetur testatoris truncata
 manus. ibi. num. 10.
 Natu, & signis legare potest qui arti-
 culatē legare non potest. lib. 3. ca. 2.
 §. 2. num. 1. Secus verō quo ad hære-
 dis institutionem. ibi. nu. 2. nisi alio
 indubitabili signo hæredis institu-
 tio fiat. ibidem. num. 3.

O

Obligatio bonorū maioris etiā cum
 facultate regia in defectū bonorū
 alodialium intelligenda lib. 2. cap. 2.
 §. 1. nu. 48. versū. in contrarium.
 Ab obligatione etiam reali rem le-
 gatā luere hæredes, debēt, ibi, cum
 præced. & seq.
 Odiosus testatori num præsumatur
 qui ab eius domo expulsus fuit
 lib. 2.

lib. 2. cap. 7. §. 2. num. 38. in fine.
 Obligatio rerum maioris in earum
 cōmoditatibus & fructibus verifi-
 carur. lib. 2. ca. 2. §. 1. numer. 111.
 fol. 56.
 Odium vbi a fauore separari potest
 vno respectu fauorabilis, & alio
 odiosa dispositio censetur. lib. 2.
 ca. 3. §. 4. nu. 19.
 Odiosa est exclusio fœminarum ex
 tacita inelusione masculorum de-
 ducta, ibi. num. 32.
 Odiosa an sit fœminarum exclusio
 alijs ex causis inducta, in verbo
 fœmina.
 Officia perpetua Tabellionatus, vel
 decurionatus concessa a magna-
 te prædecessore, ab eius successo-
 re in maioria & dignitate reuo-
 cari non poterunt. lib. 2. ca. 1. §. 1.
 nume. 9.
 Officia a Rege concessa an perpe-
 tua iudicanda sint. d. lib. 2. ca. 1. §. 1.
 num. 7. & 9.
 Onus, vide in verbo grauamen.
 Onus in legato impositum an repeti-
 tum censetur si eadem res iterum
 eidem leget vel alio: & num trās-
 latio cum eodem onere fiat. lib. 2.
 ca. 2. §. 1. nu. 13. fol. & lib. 3. cap. 2.
 num. 30. in fine. fol. 132.
 Onus impositum a patre in libris a
 patre filio emptis, quod scilicet il-
 los conferat, si illo filio mortuo
 eosdem alio leget, an in istum filiū
 transeat. d. §. 1. num. 14.
 Onus seu grauamen in vna clausula
 testamenti adiectum, an in legato
 in alia clausula simpliciter facto
 repetitum censetur, ibi. num. 15.
 & quid si in diuersis dispositioni-
 bus. nu. 16. etiam si grauamen fa-
 uore conferuandæ familiæ adda-
 tur, ibi. num. 17.
 Onere restitutionis, si pater aliquid
 det filio in vita, & postea eidem ali

quid iure institutionis relinquat: ve-
 sit cum eo contentus, an grauamē
 illud auferre censetur. ibidem. nu-
 me. 17.
 Fallit si iure maioris cum illo gra-
 uamine possedit: quia illud agnouit
 se cēsetur, & perpetuo durauit, ibi
 num. 18.
 Onus an augeatur vel diminuatur au-
 gtis vel diminutis bonis maioris
 vel meliorationis. lib. 2. cap. 2. §. 1.
 nume. 37.
 in Onere annuetarij pannis & ca-
 sei more rusticorum num idem di-
 cendum ibi. num. 38.
 Onere adiecto si pater filio donet, &
 postea eidem illi leget: vt cū eo con-
 tentus esse velit onus illud tollere
 censetur. lib. 2. ca. 3. §. 1. num. 22.
 Onus in re legata adiectum an luere
 hæres tenetur, vt incēsu annuo vel
 seruitute, in verbo grauamen.
 Cum Onere suo num res legata ad
 legatarium transeat. lib. 2. ca. 2. §. 1.
 num. 47. fol. 46. si onus erat perso-
 nale.
 Onere soluendi pensionem fructus
 legatos esse, an videatur, ibi. d. nu.
 47. versū. si vero fol. 46.
 ad Onus rei legatarius non tene-
 bitur quando eo onera soluente
 utilitas legati nulla remanet ibidē
 versū. atq; idem. d. num. 47.
 Onus obligationis rei legatae a legata-
 rio impositum luere hæres tenetur
 lib. eo. 2. ca. 2. §. 2. num. 48. versū. con-
 firmatur.
 Onus rei legatae quia sit maioratus &
 res illa obligata cum regia faculta-
 te, an legatario, vel hæredi incūbat
 vt luere illam teneatur. d. num. 48.
 versū. ex quo. & num. 49.
 Quid in bonis pro melioratione
 vel maioria assignatis, & ab ipso po-
 stea venditis cum pacto redimēdi
 ibi. num. 46. in fine.

- Et de hoc onere luendi rem obligatam etiam in verbo obligatio & vero hæres.
- Onus in primo gradu adiectum an ad substitutum & alios transeat gradus lib. 2. ca. 2. §. 1. num. 109. ver. sed in hac facti cum seq.
- Onera antiquæ maioriæ ferre tenentur successores ex noua declaratione communi consensu facta succedentes. lib. 2. ca. 2. nu. 9. modo a Rege declaratio fiat. ibi. num. 10.
- Ordo literæ dilectionem inducit plura exempla de coniecturis ex ordine locutionis. lib. 3. ca. 2.
- Ordo succedendi a testatore in vno gradu datus, in alijs etiam lineis & gradibus successione maioris datus censetur. ibidem. num. 17. & 18.
- P**
- Pater qui patitur filium fructibus potiri, an in illis, illum meliorare censetur. lib. 1. ca. 2. num. 9.
- Partu vno plures filij nasci possunt. lib. 3. ca. 1. nu. 1. fol. 123.
- Pactum de non meliorandis, vel meliorandis filijs respectu successorum filijs renuntiantis num teneat. lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 60.
- Pater si filio aliquid dedit in vita, an illum meliorare censetur, & quid si bona inter filios æqualiter diuidat in verbo diuisio.
- Pater si longè plus dedit in vita filia quam filio, non tunc dotis, ad equandam causam dedisse censetur. lib. 2. ca. 3. §. 1. num. 12.
- Pater salubrius consilium pro filio capere censetur etiam si turpis persona sit. lib. 2. ca. 3. §. 2. num. 1. & 2. & magis pro filio ex legitimo matrimonio. nu. 3.
- Pœnalis dispositio tenet modo iustum sit testatoris præceptum. lib. 3. ca. 3. nu. 8. si culpa hæredis ad sit. num. 9. 9.
- Quid si testator dicat si hæres meus uxori meæ molestiam fecerit hæreditate priuetur ibidem. nu. 8. 6.
- In pœnam prohibitionis num incidat ille qui ita rem prohibitam alienari extra familiam, alienat vt ad familiam reuertatur. ibi. nu. 87.
- Pœnale grauamen quoddam consentientem, pater meliorat, num de legitima auferatur. idem de grauamine quoddam filij sint in communione, & vno contra veniente ceteri censentur meliorati. lib. 2. ca. 3. num. 88. ver. si. quid vero & seq. fol. 76.
- Pœnale grauamen an codicillis imponi possit. lib. 2. ca. 3. nu. 97. & 98.
- Pœnale grauamen rem turpem, inhonestam, vel a iure prohibitam continens non tenet. ibi. nu. 9. 9.
- Pœna a testatore imposta cui applicari indubio debeat. ibidem. in num. 100.
- Pœna ob causam contrauentionis grauaminis in legitima adiecta, nã teneat in verbo diuisio.
- In pœnam mutationis testamenti donatio adiecta non tenet. lib. 3. ca. 2. num. 44 & quid si pœna fauore pia causa adiecta sit ibi. num. 56.
- Perseuerata voluntas est quæ attendi debet. lib. 1. ca. 2. num. 8.
- Personæ ex qualitate multa deciduntur vt libro. 4. ca. 1. Videre licet & in verbo qualitas.
- Pia causa fauore tenet grauamen restituendi quintam partem bonorum monasterio fratrum minorum incapaci successione. lib. 2. ca. 1. §. 2. nu. 2. 5.
- Pia causa si pater bonorum medietatem leget, non tantum quintæ partis medietas, sed tota quinta bono-

- bonorum pars debetur. d. §. 2. num. 2. 6.
- Pia causa fauore pupillaris substitutus matrem excludit. ibi. nu. 2. 7.
- Pia causa fauore si onus annuerialij constituatur super bonis maioris, ratione quintæ partis substituetur ibi. nu. 3. 2. idem super domo principali. num. 3. 3.
- Pia causa fauore data filij præteritione maioris facta, secuta confirmatione regis conualescit lib. 2. cap. 1. §. 2. num. 31.
- Pia causa fauore sancitum est tacitum fideicommissum restituendi incapaci teneri. lib. 2. ca. 1. §. 2. num. 34.
- Pia causa fauore si pater filios non habens omnia bona alterius dispositioni committat, eum hæredem facere videtur: vt illa in pijs causis distribuat ibidem. nu. 3. 5.
- Ad Pias causas quãdo legatum factum censetur. lib. 2. ca. 1. §. 2. nu. 3. 9.
- Pignus censetur constitutum in fundo pro annuerialio relicto. lib. 2. ca. 1. §. 2. num. 34.
- Plus vni ex nepotibus dari si testator iusserit, an aliquid ceteris nepotibus dare videatur. lib. 3. ca. 2. nu. 3. 7.
- Possessor maioris, vide in verbo tenuta.
- Possessor bonorum maioris est veluti sequenter bonorum, in verbo sequenter Possessio maioris ex lege Tauri an transeat in posthumum, vt proximoremvium excludat a maioria lib. 4. c. 1. nu. 35.
- Posthumi institutio ad ceteros omnes filios extenditur. lib. 3. ca. 1. nu. 9. etiam si ex diuersis vxoribus procreati sint. ibi. num. 1. 0.
- Posthumum masculum si pater meliorat in certa quantitate, & in minore si foemina nascatur, si foemina & masculus nascatur quid iuris, vide in sequentibus casibus. lib. 4. ca. 3. nu. 1. 9. & num. 20.
- Si pater prægnanti vxori quintum bonorum leget si filium pariat, & si foeminam medietatem, quid iuris si masculum, & foeminam pariat, si plus masculo hoc casu relinquat ibidem.
- Quid si habens iam natum filium posthumum in tertio, & iam natum in quinto melloret, si filius, & filia nascantur ex eodem partu quid iuris erit ibidem.
- Quid si iam natum habebat & dicat quoddam masculus nascatur, cum in tertio melloret, & vxor in quinto, & si foemina illi tertiam quintæ partis relinquat ibidem. num. 21.
- Quid si hermaphroditus nascatur ibi. nu. 24.
- Si verò pater centum leget filia si qua sibi genita fuerit, & illi duæ nascantur, quoddam centum vtriq; dari debeant. ibi. nu. 22.
- Posthumum si pater instituat, ad postea genitum dispositio ista extenditur. ibidem. nu. 2. 5.
- Preces importunæ, & suggestiones vxoris, vel consanguineorum, instar incursionis & iusti metus habent vt melioratio illis facta non teneat. lib. 2. ca. 3. nu. 3. 8. & 3. 9. fo. 67.
- Præfationes dispositionum an, & quando causam finalem inducant. lib. 4. ca. 2. nu. si. & lib. 4. ca. 4. num. 9.
- Prælati de acquisitis intuitu ecclesie an disponere possit. lib. 2. ca. 1. num. 7. ver. si. & quid.
- Præsumptio iuris, & de iure quæ dicitur. lib. 1. ca. 4. num. 2.
- Præsumptionem contra istam nõ admittitur probatio nisi in certis casibus ibi. num. 3. nam & probatio nis & confessionis vim habet. lib. 2. ca. 3. num. 4. 6.
- Præsumptio si mihi fauet, aduersarius ita grauatur duriori probatione:

- vt contra me duo testes idonei, vel duo excellentes, requirantur. lib. 1. cap. 4. num. 10. & 11. & num. 3. ver sic. probatio.
- Præsumptio iuris tantum quid sit. & quod releuet ab onere probandi etiam si ex verbis resultet ibidem num. 4. 7. & 8.
- Præsumptio hominis seu facti quid sit, quæ diuersis nuncupatur nominibus, lib. 1. ca. 4. nu. 1. 2.
- Præsumptio facti restituti defectus supplet, & quot probetur testibus: & quot præsumptiones huius generis ad actus probationem sufficiant ibi. num. 1. 3.
- Præsumptiones duo facti, in oculis sufficiant. ibi. num. 1. 4.
- Pregnans si mulier vidua sit quæ paulo post prioris viri mortem alio nupit viro si in septimo, vel vndecimo, pariat, ita vt a quo viro genit9 sit ignoratur cui succedere debeat lib. 2. ca. 3. §. 3. nu. 36. fol. 95.
- Præteritionis ex causa testamento annullato legata, & melioratiões substantentur, si filius melioratus, non sit qui testamentum impugnat. lib. 4. ca. 1. nu. 24. sed legitima præterito reseruat ibi. nu. 31.
- Præterito filio si pater aliquid dedit in vita an possit dicere testamentum patris nullum, ibi. nu. 25.
- Præteritus si sit monachus ante professionem, in testamento secundo in quo maior facta fuit, quid iuris sit ibi. nu. 26.
- Vt Præteritus an testamentum an nullet filius illius filij, qui in vita patris testatoris decessit, ibi. num. 27.
- Præteriti filij morte, vel capitis diminutione, an testamentum recoualescat ibidem. nu. 28.
- Præterito filio quem testator habere ignorabat legata, & melioratio nes non conseruantur, ibidem. nu. 29. 30. & 32.
- Præteritione quando legata codicillis facta non cadant ibidem. nu. 33.
- Priuari a maioria an, & quando filius, vel alius successor possit, in verbo incapax: & in verbo delictum.
- Priuari num a maioria possit filius qui patris thorum violauit. lib. 2. c. 3 num. 2. 6.
- Priuari a maioria possit successor ob lacestram testatoris famam, ibidē. num. 2. 8.
- Primogenitus aliquas habet prærogatiuas inter fratres. lib. 2. ca. 4. nu. 30. cum seq. fol. 112.
- Primogenitus, ex primogenito natus si in maioria succedere debeat, & duo sint filij vnus a primogenito, & alius a secundo genito suscepti qui atate, facie & corpore adeo similes erant, vt ob id, & quia absentes semper fuere ignorabatur eorum pater quid iuris sit. lib. 2. ca. 3. §. 3. nu. 37.
- Primogenitus insufficiens ad gubernationem dignitatis repelli a Rege a successione maioria poterit alio admisso. lib. 2. cap. 1. §. 1. nu. 5.
- Primogenitus in bello, & pace Regi seruire tenetur: quia successor in maioria est. lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 74.
- Primogenitus vide in verbo maioratus, & verbo atate maior.
- Primogenitus vel primo natus vbi prius vocatur ad maioria vel decedens ab eo, si hoc apparere nõ possit quid dicendum. lib. 2. cap. 3. §. 3. nu. 14.
- Quid si concurrant duo eiusdē gradus sed ignoratur vter eorum maior natu sit ibidem. nu. 15.
- Primogenitus in maioratu præferatur, & quando patruus illi præferatur, ibi. num. 24.
- Primogenitus ante delatū patri maiora

- ioratum natus, an postea nato præferatur, ibi. num. 25.
- Vt Primogenitus an succedat in maioratu, ex sexto ventre natus, ibi. num. 2. 6.
- Quid si duo ex sexto ventre nascuntur, ibi. num. 2. 6. si vnus ceperit possessionem an is cæteris præferatur, & si is sine liberis decedat, an ad alterum fratrem maioratus reuertatur. ibi. num. 2. 7.
- Primogenitum ex prima vxore si testator vocet, ex qua nullum, sed ex alia filios suscipiat, an primogenitus ex secunda in maioria successione præferatur. lib. 2. cap. 3. §. 3. num. 2. 8. & lib. 2. cap. 3. §. 2. nu. 10. & in verbo matrimonium.
- Probari quod possit maioria cum instrumento, & si lex dicat: aliam probationem rejicere non ideò censetur. lib. 2. cap. 2. num. 5. verbo nec obstat.
- Probari quibus modis & qua solennitate possit voluntas contraria defuncti. lib. 1. cap. 3. num. 1.
- Probatur duobus testibus etiam nõ vicinis, testamentum a testatore adhibitis solennitatibus confectū fuisse, ibidem. num. 2.
- Probari qualiter possit error Tabellionis & aliquid a testatore omisum & alia plura de probatione vltimarum voluntatum. num. 4. & 5.
- Probare an sufficiat vnamquamq; coniecturam duobus testibus, ibi. num. 4.
- Probatur absq; testamentaria solennitate legatum fidei hæredis commissum esse, ibi. num. 5.
- Probatur etiam duobus testibus etiam foeminis voluntatis declaratio, ibi. nu. 7. singularibus etiã testibus & confessione extrajudiciali. num. 8. & 9. ibi.
- Probatur summa legata vnico teste cum extrajudiciali confessione ibidem. num. 8. & num testibus singularibus. ibi. num. 9.
- Probatur duobus testibus testamentum metu factum esse ibidem. numer. 10.
- Probatio contra præsumptionem iuris, & de iure, non admittitur nisi in certis casibus. lib. 1. ca. 4. num. 3.
- Probatio contra fictionem admittenda non est. lib. 1. ca. 4. num. 8.
- Probare contra præsumptionem nitens duriori grauatur probatione: quia requiruntur tres testes idonei vel duo excellentes, ibi. num. 10. & 11.
- Probatur testibus duobus dubia defuncti voluntas: vt si dicant testatorem paulo ante testamentum aliquid expressisse. li. 3. ca. 2. nu. 19. 20.
- Probatur duobus testibus quid senserit testator ex verbis testamenti. li. 1. ca. 3. nu. 7. etiam si foemina sint testes, versi. aut verò & singularibus testibus. num. 9. & extrajudiciali confessione. nu. 8.
- Probatio in oculis facilius sufficit. lib. 1. ca. 4. sub. num. 13.
- Proditor an, & quando a maioria successione excludatur, in verbo delictum.
- Proditoris domus destruenda est & eius insignia ab ea delenda sunt. li. 2. ca. 3. num. 22.
- Promissio meliorandi, vel non meliorandi filios, a patre facta si in vltima voluntate fiat reuocari poterit. lib. 3. ca. 2. num. 4. 7. & lib. 3. ca. 2. §. 2. num. 17.
- Idem de promissione dotandi. d. §. 2. num. 18.
- Promissio meliorandi filium ad meliorationem iam factam extēditur. d. lib. 3. ca. 2. §. 2. num. 16.
- Protestatio præambula disponentis

mentem, & verba eius interpretatur. lib. 3. ca. 2. nu. 40.
 Pupillus etiam in contractu maiorum instituire poterit. lib. 2. cap. 1. num. 25.

Q

Qualitates quas quis habere debeat ut maior altero virtutibus & naturæ dotibus dicatur. libr. 2. capite. 3. §. 3 nu. 19. quid si vni dignitas superueniat, vel vilior propter maleficiū efficiatur. ibi. num. 17.
 Ex qualitate personarum multa deciduntur dubia vt in. lib. 4. cap. 1. videre licet.
Qualitas maioris ætatis quando consideretur, & a quo tempore. d. §. 3. num. 2 3.
Qualitas bonorum quæ possessores nobilitant vt castra, quod iuræ maioriæ relinquatur præsumendum. lib. 2. cap. 4. num. 24. & 25.
Qualitas in vno dispositionis loco adiecta, in alijs an repetita censeatur. lib. 4. c. 3. num. 9.
Qualitas etiam delicti sine principali subiecto stari non potest. lib. 2. ca. 3. num. 73. versi. necessaria. fol. 74.

R

Ratio, a causa difert. lib. 4. ca. 4. nu. 4
Ratio in omnibus dispositionibus tãquam actus fundamentum prius est consideranda. ibi. num. 5.
Ratio dicitur mens, & anima dispositionis virtus intrinseca, & alijs nūcupatur nominibus, ibi. nu. 6.
Ratio & mens, magis quam verba dispositionis attendi debet, modo certa ratio sit & ex certa dispositione orta, non verò si ex sola præsumptione oriatur ibidem. num. 7. & 8
Ratio finalis vel multũ ab impulsua

difert ibidem. d. cap. 4. nu. 16.
Ratio vbi vnica reddi potest illa habetur pro expressa ibidem. nu. 18.
Ratione vnica legislatorem motum fuisse præsumitur. ibi. num. 19.
Ratio naturalis defuncti mentem interpretatur, quæ ratio finalis dicitur. lib. 3. ca. 2. num. 50. & 51.
Ad Rationis limites omnis dispositio restringitur. lib. 2. ca. 3. §. 4. nu. 3.
Reditus decursi viuo testatore, ex cõsu annuo, iure maioriæ relicto, nũ pars meliorationis, & maioriæ dicantur. lib. 2. ca. 4. nu. 14. fol. 11.
Regiam facultatem habens pater ad grauandos filios in legitima vt maioriã faceret: si expressè non dicat quod virtute regiæ facultatis maioratum de omnibus bonis facit, non videtur eos grauare sed iure communi vt. lib. 3. c. 2. §. 2. nu. 27
Regis potestas qualis sit circa hominum dispositiones mutandas. lib. 2. ca. 1. num. 3.
Regis facultas ad faciendam maioriã non operatur si maioriã apud hostes facta sit si ibi decedat, secus si reuertatur. d. ca. 1. nu. 9.
A Regiæ facultatis impetrationis die maioratus stabilitus remanet ibidem. num. 10.
Regis cum licentia si primogenium factum, & primo filio relictum sit si postea pater ab hostibus capiatur sed mōx viuo nepote ex illo filio maiore reuertatur, quid iuris erit, ibi. nu. 12.
Regem successorem prædecessoris facta irritare nō præsumitur, sed illa confirmare velle. lib. 2. ca. 1. §. 1. nu. 7. versi. hinc etiam.
Regis facultate num testari possint qui a iure testari sunt prohibiti, ibidem. nu. 2 2.
Regis licentia superueniens post maioriã institutionem cum onere an niuer-

niuersarij factam, num teneat si ab istis impeditis testari facta sit, & quid si sine dispositione decedant. ibi. nu. 2 3.
 Idem in directa institutione ad plures causas facta, ibidem. nu. 24.
Ex Regali potestate & dignitate cõcessionibus Regiæ interpretantur & subinectur, etiam contra iuris præcepta. lib. 2. ca. 1. §. 1. nu. 3.
Regis licentia ad faciendam maioriã data, ad iam factam an extendatur. lib. 3. ca. 2. §. 2. num. 15. fol. 145.
 Vbi. §. 2. Tauri aliquibus modis limitatur.
Regis facultas ad maioriã institutionem iuxta ordinem succedendi in regno a iure præstituta data censetur. lib. 2. ca. 1. §. 1. nu. 2.
Regales concessionibus an de habilitate iuris, an verò de æquitate restringantur ibidem. num. 4. d. lib. 2. cap. 1. §. 1.
Regiæ concessionibus perpetuæ iudicantur. ibi. num. 7.
Regis filius si licentiam ad maioriã faciendam præstet, an teneat maioriã post eius patris mortem facta. ibi. num. 8.
Regalis dignitatis & successionis in regno origo. lib. 2. cap. 1. §. 1. num. 6.
Rex dubiam maioratus institutionem declarat. in verbo declaratio. & lib. 2. ca. 2. num. 10.
Rex licentiã præbens ad funditus maioratum euertendum, an ipse & impetrans partibus læsis teneantur. lib. 2. ca. 2. nu. 14. & 15.
Regis facultas ad maioratum instituendum au filio clerico noceat. lib. 2. ca. 2. §. 1. num. 7 1. in principio. & versi. & circa. fol. 49.
Regis facultatis impetratio ad maioratum instituendum, in qua de numero liberorũ mētio facta nō fuit an teneat, ibi. num. 75. & 76. fol. 49

Regis facultas si concessa sit ad instituendam maioriã illamq; filio maiori relinquentiam, si pater duas faciat maiorias quas duobus filiis relinquat: an secunda maioria tanquam pro non scripta illo filio maiori accrescat. lib. 2. ca. 2. nu. 32.
Regis facultas ad maioriã institutionem concessa, an decem tantum annis duret. lib. 2. ca. 2. §. 1. num. 8 4. fol. 50.
Regis facultas ad grauandos etiam filios ad maioratum faciendum grauamen non operatur si pater nihil disponat. lib. 2. ca. 3. §. 1. nu. 21.
Regis facultas si marito & vxori cõcessa sit, & primogeniũ instituatur, coniux superflis num illud instituire possit? & quòd possit quia in solidum data censetur. cuiuslibet eorum. lib. 2. ca. 3. §. 2. num. 8. & lib. 2. ca. 3. §. 3. num. 35.
Regis donatio ita interpretari non debet vt res in feudum data censetur. lib. 2. ca. 4. num. 5 0.
Regis concessione qui castra habent regi in bello seruire tenentur. ibidem. num. 5 2.
Regi bona puta Castra si Rex concessit sit magnati iure maioriã concessisse censendum est. ibi. num. 5 2. 5 4. 5 5. & 5 7.
Rex si iterum donet hæc Castra ob crimen læsæ maiestatis confiscata & ad se reuerfa, iure nouæ, & non antiquæ maioriã concedere censetur, ibidem. num. 5 3.
Regij maioratus forma succedendi originalis ex natura regiæ donationis bonorum regni, ab alio quam a Rege mutari non poterit ibidem. num. 5 7.
Regis Henrici donationes qualiter intelligantur. lib. 2. cap. 4. num. 65. fol. 118.
Regis facultas ad maioriã institutionem

- dam ex castris a Rege donatis concessa: an ad novos gradus, & substitutiones non venientes ex ipsarum rerum natura, extendi possit. lib. 2. ca. 4. num. 63.
- Regiam istam facultatem impetrari a donatario ad maioriā faciendam ante testamentum, an satis sit. d. ca. 4. num. 64.
- Rex an primeuam tacitam maioriā formam mutare possit. ibi. nu. 66.
- Et quid in remuneratoria Regis concessione, & non gratuita, ibidem. num. 67.
- Rex si concedat magnati bona in alio regno, vt ipsi relinquat quæ in isto regno habet, num fiat subrogatio bonorum cum qualitate vincali maioriā, ibi. num. 68.
- Rex si castrum nobili concedat, an ad novos ciues, iurisdictionem, & agros castri concessio extendatur. lib. 2. ca. 4. nn. 71. idem in concessione maioriā. ibi. nu. 72.
- Et num idem in Castro cum agris vel fundis ab infidelibus in bello habito, & postea à Rege magnati donato, ibidem. nu. 73.
- Quid de castro culpa possessoris amisso, & postea a Rege recuperato, atq; eidem possessori donato, num. 74.
- Rex si Castra. Duci vel nobili donet, an hæc castra veteri maioriā accrescant, ei ve accedant? ibi. num. 78.
- Rex si mercarum francum seu inundinas concedat habenti castrū maioriā, an maioriā cedat & quid de alijs a possessore adiectis maioratui, ibidem. nu. 79.
- Quid de locis vnitis castro illo, an retineant iura, priuilegia & statuta sua antiqua, dicto. lib. 2. cap. 4. num. 80.
- Rex si mihi Castrum donet reseruat sibi quibusdam vassalis, si vassali isti crescant quid iuris erit? ibi. num. 82.
- Regis licentia vbi in aliquo actu necessaria est, an per primum actū eius virtus extinguatur. lib. 3. ca. 2. num. 61. & lib. 3. ca. 2. §. 2. num. 21. 23. & 26.
- Regis consensus num sufficiat quod ex post facto superueniat post maioriā institutam viuente tamen patre, ibidem. num. 63.
- Regi si pater supplicauit vt maioriā ab eo factam confirmaret, si postea ignorans confirmationem filium melioret, an reuocata maioria censeatur. ibi. nu. 65.
- Regia facultas bis impetrata diuersis causis expressis an ex prima, an vero ex secunda concessa censeatur. lib. 3. ca. 2. §. 2. nu. 20.
- Ex Regia facultate qui testari cepit, an primum reuocet testamentum, & contra, ibi. nu. 24. & facilius tollitur quod iure speciali, quā quod iure communi conceditur. ibi. nu. 25.
- Renuntiatio pacti de non meliorandis filijs alijs, in fauorem alterius filij vel tertij facta non nocet, nisi iure iurando muniatur. lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 6. fol. 47.
- Renunciatio successionis maioriā facta a primo successore quid operetur. lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 59.
- Renunciandi, filijs, & successoribus eius, num noceat pactum de non meliorandis, vel meliorandis filijs, ibidem. nu. 60.
- Quid in confessione, sententia, & consensu iurato an alijs successoribus noceat, ibi. nu. 61.
- Renunciare non possit pater iuri percipiendi vsum fructum ex bonis filij, vel maioriā, vel si illā maioriā sibi delatā in vita restituat, num in fraudem cæterorum filiorum, vel creditorū fecisse dicatur in. lib. 2. ca. 3.

- ca. 3. §. 1. nu. 26. fol. 85.
- Renunciatio maioriā quod teneat. lib. 2. ca. 3. §. 1. nu. 2.
- Renunciatio vel cessio maioriā quæ in fraudē sequentis in gradu sit: irrenuocabiliter tenet, si verò in fauorem remoti ad tempus valet. d. §. 1. num. 24. fol. 85. & lib. 2. ca. 2. num. 17. cum alijs.
- Renunciatio maioriā a patre liberos habenti facta non tenet & filiorū natiuitate reuocatur. d. §. 1. nu. 26.
- Renunciatio maioriā in fauorem filij successoris in ea, an operetur meliorationem ex fructibus maioriā vt in eis filius in cuius fauorem facta fuit, melioratus censeatur. lib. 2. ca. 3. §. 1. num. 28. cum alijs, & . num. 32. fol. 86.
- Renunciatio bonorum matris a filia facta, filijs tantum eiusdem matrimonij prodest, & morte istorū fratrum inuolidatur. lib. 2. cap. 3. §. 2. num. 5. & 6.
- Repudians maioriā, vel hæreditatē sibi delatam, quia delictum commisit, in fraudem fecisse dicitur. d. §. 1. num. 29. fol. 85.
- Repudiatio inducitur ex actibus contrarijs aditioni hæreditatis petendo debitum, vel petendo ab eo cum aliquo egebat. lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 65.
- Repudians maioriā quā sibi delatā esse sciebat, an & infra quod tēpus poenitere possit. ibi. nu. 66.
- Repudiatam maioriā a filio, pater invito substituto adire poterit. lib. 2. cap. 3. §. 1. num. 30. nisi substitutus esset testatori coniunctus ibi. nu. 31.
- Repudiata pars cum onere accrescit. lib. 4. cap. 3. nu. 4.
- Restitutio an concedatur minori, vel ecclesiæ aduersus negligentiam in defuncti voluntate exequenda commissam. lib. 2. ca. 3. nu. 93. fol. 77.
- Restitutio an minori concedatur aduersus maioratum ab ipso inter viuos factum. in verbo. minor.
- Restitui an possit minor aduersus renunciationem maioriā sibi competentis. factam. ibi. nu. 27.
- Restituere rogatus Titio bona iurā maioriā relicta, deducto. eo quod vxori relinquere velit, quid si omnia bona vxori restituat. lib. 2. ca. 2. §. 1. num. 33. fol. 44.
- Restitutio non conceditur minori, nec mulieri coniugatæ contrahenti etiam sine iuramento, vel viri licentia, si vt maritum, vel parentes ab hostibus vel carceribus redimant contrahant, quinimo & alienatio etiam rei immobilis ab eis facta tenet. lib. 3. c. 1. nu. 21. 22. & 23.
- Sed non idem in sponsa a viro nõ cognita, ibi. nu. 24.
- Restitutus a Rege quia incapax, an & quando succedat in maioria. lib. 2. ca. 3. nu. 12. 13. & 14. fol. 63.
- Restitutus ad bona, an ad fructus censeatur restitutus. ibi. nu. 15. fol. 63.
- Retentio non datur hæredibus defuncti pro expensis in rebus maioriā a defuncto factis. lib. 2. ca. 4. nu. 37.
- Retentio pro expensis etiam nudo de tentatori datur. nu. 39. ibidem.
- Retentionem habet emptor rei maioriā, vel alias prohibita alienari pro interesse emisionis, si illam ignoranter emit. lib. 2. ca. 4. nu. 40. & lib. 2. ca. 3. nu. 96.
- Retrahere si velit consanguineus veditoris rem venditam intra nouem dies, emptorem requirere non tenetur: quia satis erit quod illam intra eosdem coram iudice perat. lib. 4. ca. 4. nu. 13.
- Et num sufficiat libelli oblatio sine citatione ita infra nouem dies. ibi. nu. 14.
- Reuocare maioratum quod pater nõ possit

possit si licentia Regis institutus
fuit, & alienatio a Rege prohibea-
tur, sed non placet. lib. 3. cap. 2. §. 2.
nu. 14. in fine. fol. 145.

Reuocare quod non possit pater ma-
ioratum de rebus regalibus factū
lib. 2. ca. 4. nu. 67. fol. 118.

Reuocationem primogenij a patre
instituti & de filiorum bonis, si ca-
teri filij impetrent respectu bono-
rum suorum: an respectu bonorū
patris maioria confirmata rema-
neat. lib. 3. ca. 2. nu. 38.

S

Salarium pro labore an debeat dari
filio qui in vita patris eius indus-
tria plura bona auxit patri. li. 3. c. 2.
§. 1. nu. 14. fol. 57. & ca. 3. nu. 91.

Salarium quod petere possit ille qui
seruiriū vel operas praestitit in his
qui sine salario facere non consue-
uit alias secus. lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 113.
versi. considerandum fol. 57. vbi idē
ingerentis negotijs magnatum &
Episcoporum.

Sequaster cōsetur maioria possessor
lib. 2. ca. 4. nu. 39.

Schedula penes Guardianum francif-
corum reperta ad quam se retulit
testator, an institutionem probet
in verbo institutio.

Sepultura electio a testatore facta
quatuor singularibus testibus pro-
batur. lib. 3. ca. 2. num. 10. fol. 129.

Sepultura electio si mutetur quod
nō mutetur anniuersarium primae
ecclesiae relicti. d. ca. 2. nu. 16. eo. fo.

Signis indubirabilibus & legari, & hae-
redes institui possunt. lib. 3. ca. 2. §. 2.
num. 3. de his signis latē.

Signis affirmatiua voluntas percipi-
tur, caput inclinādo versus pectus
atq; ita tabellio scribere debet
quod testator hoc modo cōsensit;

ibidem. num. 4. & 5.

Altrigendo. v. d. humeros dubi-
ratiuus actus demonstratur. ibi. nu. 6.

Percussione etiam palmarum lega-
tum vxori factum tenet ibidē. nu. 8.

Signis etiam iniuria infertur ibidem.
num. 9.

Solēnitatis defectus ex geminatione
tollitur. lib. 3. ca. 2. nu. 4. fol. 128.

Sorte dirimuntur res dubia inter fra-
tres vt aequalitas inter eos seruetur
lib. 2. ca. 3. §. 1. nu. 36. fol. 87.

Solennitas quae requiratur in proban-
da generali, vel declaratoria dispo-
sitione, in verbo probatio.

Socius pro capitali contra consociū
suum paratam habet executionem
lib. 2. ca. 3. §. 1. nu. 88. & mulier pro
dote. ibi. num. 5. 1.

Sponsa si a cōsanguineis viri enzenia
dentur a viro acquiratur. lib. 3. ca. 1.
num. 12.

Et num sponsa ab sponso obcula-
ta earum medietatem lucretur ibi-
dem. num. 13.

Et an octauam dotis partem exce-
dere possint. ibi. num. 14.

Spurius filius incapax est incessionis
etiam maioratus. lib. 2. c. 3. nu. 5. §.
& 36.

Spurio filio si dicatur in facultate re-
gia quod maioria relinquī possit
in defectum legitimorum intelligē-
da est. ibidem. nu. 57.

Sed non operabitur in damnū dis-
positionis in alterius fauorem fa-
cta. ibi. num. 58.

Spurio instituto an debeantur legata
in eodem testamento facta ibidē
num. 59.

Spurius quod in emphiteosi succe-
dat an pacto fieri possit, maxime si
ad eum qui spurius tantum habere
poterat referatur. ibidem. d. nu. 60.

Spurius cui aliquid legatur an saltim
id cuius capax est capere poterit,
ibidem.

ibidem. num. 61.

Spurio legatum factum an minui pos-
sit ex alijs gratiosis, & funeralibus
legatis ibi. num. 62.

Si quinta pars naturali filio. ad alimē-
ta non sufficiat, ceteri filij legitimi
supplere debent. ibi. nu. 63.

Inter spurium filium & patrem om-
nes contractus facti de fraude sus-
pecti sunt. ibidem. num. 64.

Spurios inter filios num locus sit iu-
ri acrefendi. ibi. nu. 65.

Spurius filius clerici an matri succe-
dat. ibi. num. 72. & 73.

Spurius filius clerici nec a consangui-
neis patris etiam ex donatione ca-
pere poterit. ibidem. nu. 73. & 74.

De spurijs, vide etiam in verbo ince-
tuos filij.

Substitutio an extinguatur si ille cui
facta fuit viuo testatore moriatur,
infertur ad meliorationem. lib. 2.
ca. 2. §. 1. nu. 24.

Substitutio pupillaris a expiret pupi-
lo viuo testatore decedere. ibi. nu. 25.

Substitutio pupillaris a matre facta
an excludat volentem succedere
per ius acrefendi, an expiret eadē
ratione vel inutilis efficiatur. num.
26. & 27.

Quid in substitutione pupillari ex-
traneo, vel maiori natu facta, ibi,
num. 26. versi. idem in pupillari.

Substitutio ex qua inaequalitas oritur
rescindit debet. lib. 2. ca. 3. §. 1. num. 3.

Substitutio impuberi facta si sine libe-
ris decesserit omni tempore valida
est. lib. 3. ca. 2. nu. 17.

Substitutio substinetur deficiente in-
stitutione si consanguineus sit sub-
stitutus, alias secus. lib. 4. ca. 1. nu. 9.

Substitutio post mortem plurium fa-
cta omnium mortem requirit: vt
inter personas testatori dilectas re-
ciprocum inducatur fideicommissum.
lib. 4. ca. 1. nu. 13.

Subscriptio testamenti a testatore non
valente scribere propter infirmita-
tem fieri an debeat alio trahente,
vel sublinēte eius manum, & quid
in teste. lib. 3. ca. 2. nu. 9.

Et quid si iuberet testator, vel te-
stis truncata manus. ibidem. nu. 10.

Succesio in regno quam originem
habuit. lib. 2. ca. 1. num. 6.

Succesor in maioria ordinem succe-
dendi mutare non poterit. lib. 2. ca.
2. num. 2. etiam si ei fideicommissum
sit, quas voluerit conditiones ap-
ponere. ibi. num. 3. & 4.

Succesor in maioratu in quo foemi-
nae inclusa sunt, foeminam in maf-
culorum defectum vocare non po-
terit. lib. 2. ca. 2. num. 34.

Suitas non tollitur ex conditione po-
testatiua, vel mixta in legitima ap-
posita, sed ex adiecta in id quod su-
pra legitimam relinquitur. in lib. 2.
ca. 2. §. 1. nu. 102. verb. quo quidem,
fol. 53.

T

Tenuta & sic possessio rerum maio-
riarū an dari debeat re, admodū du-
bia quis ex litigantibus succedere
debeat. lib. 2. c. 3. §. 3. num. 43.

Tenutam rei maioriarū peti non pote-
rit successore apud hostes capto.
lib. 2. ca. 3. num. 30. versi. coeterum.
fol. 62.

Ad tenutam rerū maioriarū petendam
tempus praestitutum quando cur-
rere incipiat, intra quod tempus le-
gale etiam intimari parti libellus
debeat, & an sufficiat libelli obla-
tio. lib. 4. ca. 4. num. 14.

Testis deponens scio quia vidi an pro-
bet. lib. 1. ca. 1. nu. 8.

Testes rogati num hodie in testamē-
tis requirantur. lib. 3. ca. 2. §. 2. nu. 13.
versi. quod in casibus. fol. 44.

Testium

Testium defectus ex facti præsumptio-
ne suppletur. lib. 1. ca. 4. nu. 14.

Testis de subita voluntatis mutatione
deponens suspectus est. lib. 3. cap. 2.
nu. 23. fol. 130. nisi disponens foemi-
na sit. ibi.

Testes si dicant quod Titius Sempro-
niū heredem fecit, etiam si nō di-
cant pro qua parte recte probant
institutionem. lib. 3. c. 1. num. 41.

Testamentum minus solenne ex gemi-
natione dispositionis, etiam in mi-
nus solenni dispositione facta sub-
stinetur. lib. 3. ca. 2. nu. 4. fol. 128.

Testamentum minus solenne probat
ademptionem legati in solenni re-
lictam: vt legatum euanescat. lib. 3.
cap. 2. nu. 30. fol. 130.

Testamentum primum causa confer-
uandæ agnationis factū, num, per
secundum inter liberos factum re-
uocetur. lib. 3. ca. 1. nu. 3.

Testamentum etiam simpliciter reuo-
catur tenet, si aliquid postea testa-
torum non disponat. lib. 3. cap. 2. nu. 21.
& quid de iure regio. num. 22. fol.
129. & lib. 3. ca. 2. §. 1. num. 8. fol. 140.

Testamenti tabullæ scripturæ reperi-
tur num. idem dicendum ibidem.
num. 2. & d. §. 1. num. 9. & quid si
illud resigillet, vel subscribat. ibi.
nu. 10. 12. & 13. fol. 140.

Testamento irrito facto ex causa præ-
teritionis, vel alias, an melioratio-
nes, & prælegata substineantur. li-
3. ca. 2. nu. 33. & lib. 4. ca. 1. nu. 24.

Per testamentum minus solenne pri-
or expressa solennis voluntas non
reuocatur, reuocatur tamen faci-
ta prior, & expressa delectatur. lib.
3. ca. 2. §. 1. nu. 5. fol. 140.

Testamentum ceptum nondum per-
fectum non subsistit, nisi in nō per-
fecto. institutio hæredis adfit, vel
per heredem nō probetur testa-
torem ulterius procedere voluisse,
& quid si inter liberos, vel ad pias
causas fiat in. d. §. 1. nu. 14. fol. 141.

Testamentum non subscriptum a tes-
tatore cum adiutorio alterius sub-
sistentis vel trahētis testatoris ma-
num quando non teneat. lib. 3. ca. 2.
nu. 8. fol. 128.

Testatorem confessum, & contritū,
decessisse & inimicitias remississe
præsumitur in verbo inimicitias.

Testatorem aliquid velle non sufficit
nisi disponat. lib. 1. ca. 2. nu. 6.

Testari an possit monachus, filius fa-
milias, captus ab hostibus damna-
tus ad mortem, deportatus, vel is
qui sibi mortem cōsciuit. lib. 2. c. 1.
per totum.

Testari qui a iure vetiti sunt an cū Re-
gis licentia testari possint. ibidem.
nu. 22. ad pias saltim causas. ibi. 23.
& maioriā facere, in verbo Regis
licentia.

Testamentum apperit ante quæstio-
nem de iure defuncti habitam in-
dignus successione patris testantis
efficitur. lib. 2. ca. 3. num. 35.

Testari aliquem prohibent testes, etiā
vel tabellionem, ne testetur ad te-
statorem introite impediens indig-
nus hereditatis testantis efficitur
ibi. nu. 36.

Et in d. x. s. prohibiciones prohi-
bere tenetur. ibi. num. 37.

Testamentum falsis suggestionibus
factum non tenet, idem in meliora-
tione ibidem. num. 38. & 39.

Testamentum primum reducēs filios
ad æqualitatem, nō reuocatur per
secundum non habentem clausu-
lam derogatoriam primi libri. 2.
ca. 3. §. 1. nu. 17.

Testamentum primum si maioriam
contineat, nō reuocatur per secu-
dum in quo is cui, maioriam relicta
est fuit præteritus. lib. 3. ca. 1. num.
24. in fine.

Testa-

Testamentum inter liberos factū tri-
bus tantum testibus, & sine lectio-
ne confectum plenè probat modò
inæqualitas non emergat. lib. 2. ca.
3. §. 1. num. 23.

Testamentum clausulam habens de-
rogatoriam, clausula derogatoria
prioris, præualet alias secus, & quid
in codicillis & quæ legata præua-
leant. lib. 2. ca. 3. num. 33. fol. 133.

Tempus certæ ætatis in quo restitui
fidei commissum debet fauore filij
testatoris diem facit, & non condi-
tionem. lib. 4. ca. 1. nu. 11.

Tempore variato etiam dispositio va-
riatur: vt si ciuibus ligna ex nemo-
re scindere concessum sit: quia illis
augtis, augetur & onus. lib. 4. ca. 2.
nu. 51. & 53.

Translatio legati de vno, in eodem fa-
cto, an cum eodem onere facta cō-
secatur, & quid si in alium fiat. lib. 2.
ca. 2. §. 1. num. 13. & exempla sunt in
verbo pater. & verbo legatum.

Transactio generalis an includat alie-
nari prohibita & bona maioriam. lib.
1. ca. 2. nu. 4.

Transactio in rebus maioriam nū per-
mittatur & qualiter. lib. 2. ca. 2. §. 1.
num. 60. versi. de transactioe.

Trebellianicam an detrahat filius nō
melioratus ex melioratione fratri
suo facta. lib. 4. ca. 1. nu. 23.

Turris & domus principalis parētum
alienari indubio prohibita cense-
tur extrafamiliam. lib. 2. ca. 4. nu. 26
& in castris in quibus iure primoge-
nituræ succeditur. ibidem. nu. 24.

V

Vassali si censum, vel annum redditū
alicui magnati soluerint: vt eos ab
inimicis qui tunc erant defenderēt
soluisse præsumendum est, propul-
saris id eoq; hostibus, & ceteris præ-
statio cessat. lib. 4. ca. 4. nu. 71. fo. 119
& nu. 73.

Valor bonorum tempore mortis pa-
tris attenditur: vt melioratio nō ex-
cedat ex. l. 23. Tauri. nec etiam cum
iuramento renunciari poterit. lib.
3. ca. 2. nu. 58. in fine. fol. 137.

Valor meliorationis tertie & quintæ
partis bonorum deductis oneribus
attenditur, in verbo melioratio. lib.
2. ca. 2. §. 1. nu. 94. fol. 52.

Vestes prætiosæ, lectiū quotidianum
& arras matrimoniales, an cōpre-
hendat melioratio a matre filio fa-
cta, in. lib. 2. ca. 4. nu. 7. versi. quam.
fol. 109.

Verba quantumcunq; generalia exten-
denda non sunt vt priuilegiatis per-
sonis noceant. lib. 4. ca. 1. num. 2.

Verba non tantum inspici debēt quā-
tum persona cuius contemplatio-
ne actus gestus fuit, ibi. num. 3.
& illa agit pro legato licet eidem
non legetur. ibi & quod plus dictū,
& minus scriptū ex qualitate per-
sonæ præsumatur.

Verba ex consanguinitate & affectio-
ne, & ex vtraq; simul iuncta, inter-
pretantur. d. lib. 4. ca. 1. num. 7.

A verbis dispositionis non est recedē-
dum. lib. 3. ca. 2. nu. 1.

Verbis efficacius voluntas exprimitur
simul & scriptura. lib. 3. ca. 2. num. 2
& 6.

Verba secundum iuris dispositionem
intelligenda sunt. lib. 2. ca. 3. §. 3. nu. 3
& secundum testatoris consuetudi-
nem. ibi. num. 4.

Verbis ita inherendum vt quis non
dicatur aliter sensisse quā eius ver-
ba sonant. lib. 1. ca. 1. nu. 6.

Verba omnia dispositionis diligenter
attendi, & discendi debent venato-
ris more instanter leporem sectan-
tis. lib. 1. ca. 1. nu. 10.

Verba præcedentia expressa sequētia
C c gens-

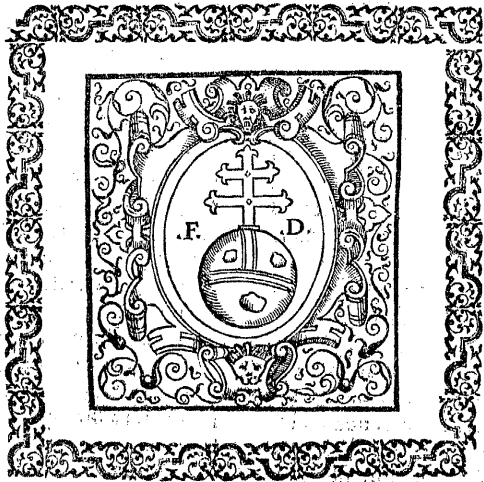
- generalia obscura determinant. li. 1. ca. 2. nu. 5.
- Verba vnius dispositionis per aliã dispositionem declarantur. lib. 1. ca. 2. num. 10.
- Verba ad ea referri debent quæ declaratione indigent. d. c. 2. nu. 11.
- Verba secundum conditionem personæ loquentis intelligi debent. lib. 2. ca. 1. §. 1. num. 1. vbi in verbis Papæ & Regis. num. 2. & 3.
- Verba & cõcessiones Papæ secundũ ius canonicum, & Regis secundũ ius ciuile intelligi debent. lib. 2. c. 1. §. 1. num. 2.
- Verba Principis an dehabilitate iuris vel secundum æquitatem restringi & intelligi debeant. ibidem. nu. 4.
- Verborum dubiorum maioris interpretatio ad Regem pertinet, in verbo declaratio.
- Et an conditor maioris irreuocabilis declarare verba possit. lib. 2. c. 2. num. 12.
- Verba aptanda, & trahenda sunt personis quibus loquimur, & secundũ qualitates personarum intelligenda sunt. lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 103. versi. hodie, in fine fol. 54.
- Verborum emissionem pro intentione adeò habetur quòd si quis dicat se aliã intentione protulisse ei credendum non sit. lib. 1. ca. 1. num. 6.
- Verba dispositionis subtiliter sunt cõsideranda, aliàs multi decipiuntur. ibi. num. 10.
- Verba quæ diuersimodè referri possunt, ad ea sunt referenda quæ declaratione indigent. lib. 1. cap. 2. nu. 11. versi. quam ob rem.
- Verbis iniurijs, vel maledictionis, si testator aliquem afficiat, an ex eò ut indignus repellatur. lib. 2. cap. 3. nu. 52. & quid si reconcilietur cum eo. ibi. nu. 54.
- Verbis dilectionis licet non veris si testator vtatur in fauorem alieni, illi, dilectus censetur. ibi. nu. 53.
- Verbis iocosis melioratio facta tenet. lib. 2. ca. 3. §. 2. nu. 2. versi. qua eadem fol. 88.
- Verba meliorem filiũ an & quando in stitutionem inducant. lib. 2. cap. 3. §. 1. num. 6.
- Verba dispositionis ex qualitate, & natura rerũ interpretari debent. lib. 2. ca. 4. nu. 49. vt in rebus de regia corona & maioratu.
- Verba ad executionem dispositionis prolata, ipsam dispositionem non auget. lib. 3. ca. 2. nu. 45. fol. 135.
- Ex verbis & vocabuli proprietate disponentis mens percipitur. lib. 4. c. 2. per totum.
- A verbis proprijs, & significatione propria aliquibus modis receditur. d. c. 2. nu. 4. ratione etiã subiectæ materis, vel si aliàs actus nullus reddetur. ibi. num. 7.
- Ideò si domus legetur patrimonium comprehenditur. ibi. num. 5.
- Verba vt actus sublineatur interpretari debent nisi mens aduersetur. ibidem. num. 6.
- Verba iuxta iuris dispositionem intelligenda sunt. lib. 4. ca. 2. num. 10.
- Verba si pro vt ius disponit dictat, vt aliquid vltra ius commune operetur, interpretari debent. ibi. nu. 11.
- Verba ex ordine literarũ interpretantur nisi mens repugnet. ibi. num. 12.
- Verba dubia, quæ tam ad futurũ, quã ad tempus presens referri possunt, ex coniectura voluntatis defuncti ad perfectum tempus de presenti referenda sunt. lib. 3. ca. 2. §. 2. nu. 13. versi. si verò duos.
- Ex verbis indifinitè prolatis, sit mentis interpretatio. lib. 4. ca. 2. nu. 19.
- Verba ex verbis nominũ collectiuorum succedant qui sunt de domo, familia, stirpite, prole, sobole, parentell.

- rentella, interpretatur. ibi. nu. 20.
- Quid de nominibus æquipolentibus vt liberi, nepotes filij descendentes. ibi. num. 21.
- Verbis ex generalibus interpretatio etiam deducitur. ibi. nu. 23. & ex his verbis dispositio expressa dicitur. ibi. num. 24.
- Ideò remediũ tenuræ maioris datur his verbis vel coniecturis vocato. ibidem. nu. 24. & 27.
- Verba generalia ex præcedentibus & sequentibus restringuntur, ampliat, & declarantur. ibidem. num. 28.
- Verba ex relatione alterius dispositionis declarantur, etiam in priuilegijs, & mandato. ibi. nu. 29. nisi dispositio sine relato de per se valere possit. d. nu. 29.
- Quid si testator se referat ad maiorem quã penes Guardianũ frãtiorũ reliquit. ibidem. nu. 30.
- Quid si relato non ad eandem dispositionem, sed ad diuersam fiat, ibi. nu. 31. & 32. vt in clausula masculinitatis. ibi. num. 33.
- Verba an de casu expresso ad nõ expressum extendi possint. ibi. nu. 34.
- Verba ex antecedenti, & consequenti necessario interpretantur, vel quia inuicem se respiciunt vt æqualitas seruatur, & de simplici ad mixtum extensio fit. ibidem. nu. 39.
- Quod ex verbis infertur expressum dicitur. ibi. num. 37.
- Verba vrbauitatis quidquid habevestrum est an, & quando disponant. lib. 3. c. 2. §. 2. nu. 13. in fine versi. quid vero. fol. 144.
- Verba interpretantur ex verbis antea, vel postea dictis. ibi. nu. 40. li. 4. ca. 2.
- Verba ex erronea dispositione tolerabili tamen interpretantur. ibidem. num. 41.
- Verba ex adulatorijs verbis interpretantur. ibi. nu. 42.
- Verba dispositionis etiam ex argumẽto a contrario sensu interpretantur. ibidem. num. 43. fol. 164.
- Ex verbis enunciatiuis propter aliud emisiss fit etiam interpretatio. ibi. num. 48.
- Verborum interpretatio ex bono etiam & æquo fit, ibidem. num. 49.
- Verborum interpretatio ex naturali etiam ratione fit quatestatores moti censentur. ibidem. nu. 50.
- Verborum etiam interpretatio fit etiam de productione casus veri ad fictum. ibidem. nu. 55.
- Verborum interpretatio ad casum æquiparatum extenditur, etiam in odiosis, pœnalibus, limitatorijs, & correctorijs. ibidem. nu. 56.
- Verba ex natura etiam ipsius actus interpretantur. ibidem. nu. 57.
- Verborum interpretatio ex verbis etiã iniurijs deducitur. ibi. nu. 58.
- Verborum interpretatio ex verbis accessorijs & executiuis sumitur. ibidem. nu. 59.
- Verborum interpretatio ex verbis præfationis etiã fit. ibidem. nu. 60. & lib. 4. ca. 4. nu. 9.
- Verba quæ ad ius referri nõ possunt, ad factũ referenda sunt. lib. 4. ca. 4. num. 5.
- Verborum sensus secundũ subiectã materiã acceptus, & sic secundũ naturã facilius deducitur. li. 4. ca. 4. nu. 3.
- Vidua si testator lendum legat, culcltram desirico eidem legasse non videtur. lib. 4. ca. 1. nu. 5.
- Vnio si fiat de vicis quæ maioris Castro vniri solent, an retineant iura, & priuilegia, & statuta sua antiqua. lib. 2. ca. 4. nu. 8.
- Vnita villa nõ alterius onera subportare debeat, vel patrimonia separari debeant. ibidem. num. 81.
- Vnio fieri debet villarum cum causa & Regis licentia. ibi. nu. 81. & 83.

- V**oluntas defuncti fallax est. lib. 1. ca. 1. num. 1.
- V**oluntas abortiua est quæ ex sola cogitatione infertur. d. ca. 1. num. 3. & quid sit voluntas. num. 4.
- V**oluntatis defuncti interpretatio fallax est, in verbo interpretatio.
- V**oluntas quæ dicatur, & frequentius voce exprimitur. lib. 1. ca. 1. nu. 3. & 4.
- V**oluntas est causa potissima humanorum actuum, & ideo Regina nūcupatur. ibidem. nu. 9.
- V**oluntas testatoris duplex est. lib. 1. ca. 2. nu. 1. expressa, & tacita.
- V**oluntas perleuerata est quæ attēdi debet. lib. 1. ca. 2. nu. 8.
- A** voluntate prima expressa ex tacita recessū non videtur. li. 3. ca. 2. nu. 15.
- V**oluntas patris ea præsumitur quod æqualitas inter filios suos seruetur. lib. 2. ca. 3. §. 1. nu. 1. cum sequen.
- V**oluntas defuncti ex coniecturis dispositionis, & iuxta eam patriæ, & testatoris consuetudinē intelligenda est. lib. 2. ca. 3. §. 3. nu. 3. & 4.
- V**oluntas dubia disponētis simpliciter consideratur, a conceptione prolatione & conatu. lib. 3. ca. 1. num. 1.
- V**oluntatis mutatio non præsumitur. lib. 3. ca. 2. nu. 13. fol. 129. & exempla ibi. num. sequen.
- V**oluntas quādo dicatur abortiua, ibi. num. 2.
- M**entis animum per exteriora signa cognoscimus. ibidem. nu. 5.
- V**oluntatis mutatio non præsumitur eodem lib. 3. ca. 2. nu. 13. nisi in foemina. ibi. fol. 130.
- V**oluntas defuncti probatur si ipse ante testamentū id de quo queritur expresserit. lib. 3. ca. 2. nu. 20. fol. 129. & latius. lib. 1. ca. 3. fol. 5. & 6.
- V**oluntas ex facto ipsius disponētis percipitur, & declaratur, huius rei sunt exempla. in. li. 3. ca. 2. §. 1. per totū.
- V**oluntas solennis expressa non reuocatur per voluntatē subsequētam minus solennem: sed tacita reuocatur & declaratur expressa. lib. 3. ca. 2. §. 1. nu. 5. fo. 140. & verb. testamētū.
- V**oluntas maior & deliberata ex facto inscriptis redacto quam ex verbis simplicibus deducitur. ibi. nu. 6.
- V**oluntas disponētis ex genere comparationis, & ex eius scripturā sumitur. lib. 3. ca. 2. §. 1. nu. 7.
- V**oluntas testatoris ex signis percipitur in verbo signis.
- V**oluntas disponētis sono etiā tubæ, & cornu demonstratur. lib. 3. cap. 2. §. 2. num. 7.
- V**oluntas disponētis ex voce etiam confusa percipitur. ibidem. nu. 10.
- V**t si interrogatus an Titio leget testator respōdeat an alius: cur nō ibi. Vel si eum bonorum suorum dominum faciat. ibidem. nu. 11.
- V**oluntas disponētis ex qualitate personarū deducitur. lib. 4. ca. 1. per totū.
- V**oluntas disponētis ex facto suæ materia declaratur. lib. 4. ca. 3. num. 1.
- V**oluntas ex natura & qualitate rerū deducitur, vt ex parte legata vel iure institutionis relicta. ibi. num. 2. 11. & 12.
- V**ox ex notūem formatur instrumentis. lib. 1. ca. 1. nu. 7.
- V**oluntatis interpretatio ex ipsa forma & naturā actus gesti deducitur. d. lib. 4. c. 3. num. 10.
- V**sumfructum si pater vni ex filiis, & alteri proprietatem præleget, vide in lib. 3. ca. 2. nu. 32.
- V**sumfructum duraturūna per tēpus vitæ suæ constituere poterit successor in maioria. lib. 3. ca. 1. nu. 55.
- V**sumfructum fundi legati si testator nōn habeat an hæredes hoc onus, & hypothecæ redimere teneantur. lib. 3. ca. 1. nu. 64.
- V**sumfructum nōn recuperat priuatus ob delictū a maioratū si a princip

- cipe sit restitutus: quia nō lucratur fructus præteritos. vide in verbo delictum & lib. 2. c. 3. nu. 103. & 104.
- F**ructibus maioræ filij an & quando pater potatur. ibidem. nu. 105.
- A**b usufructu maioræ patrem excludere censetur conditor maioræ qui eam filio tradi a patre voluit. ibidem. num. 106. & lib. 2. ca. 3. §. 1. nu. 32. vel si roget patrem de restituenda re legata. folio. lib. 4. c. 3. nu. 7.
- V**sumfructus cuius erit si pater vel filius monasterium ingrediatur. lib. 3. ca. 1. nu. 107. & verbo monachus, & monasterium.
- V**sumfructum non habet pater ex bonis maioræ filij a rege donatis. ibidem. nu. 108.
- V**sumfructum quem pater habet in bonis filij in eius fauorem an renūciare possit. lib. 2. c. 3. §. 1. nu. 16. & 26.
- V**sumfructum maioratus filij capti ab hostibus non habet pater. lib. 2. ca. 3. nu. 31. fol. 66. & an usufructū maioræ filij posthumi. ibi. nu. 107. fol. 79.
- V**sumfructus consolidatus an cedat lucro filij in eodē fundō meliorati, vel proficit vxori ad augenda lucrata constante matrimonio, vel consanguineis ad retractum. lib. 2. ca. 4. nu. 19. & 20.
- V**surarius an testari possit. lib. 2. ca. 1. nu. 21.
- V**xori si maritus centum leget an ea mortua, secūda vxor ab eo postea ducta centum habere debeat. lib. 2. ca. 3. §. 3. nu. 19. & 20.
- V**xor pro dote & legato sibi a marito facto mariti bona retinet, & missionem ex dno Adriano impedit. lib. 2. ca. 2. §. 1. nu. 87. etiam respectu bonorum constante matrimonio
- quæstorum. ibi. nu. 89. vxor, vide etiam in verbo coniuges.
- V**xoris contractus sine viri licentia factus cuius validitas etiam in tempus soluti matrimonij conferatur non tenet, & rari habitio ex nunc operabitur. lib. 2. ca. 1. nu. 26.
- V**xor an donationem causa mortis sine viri licentia facere possit. lib. 2. ca. 1. nu. 26. vers. si verò.
- V**xor num ad causas pias contrahere vel donare possit. ibidem in vers. sequenti.
- V**xoris donatio a matre, filio facta si ne viri licentia nūm teneat & ad pias causas. lib. 2. ca. 1. nu. 27.
- V**xoris renunciatio bonorum quæstorum constante matrimonio tenet modo cum viri licentia fiat. ibidem. num. 28. & quid in renūciatione rerum quærendarum. nu. 29.
- V**xoris contractus in testamēto cum viri licentia factus reuocato testamento sine viri licentia reuocatur. ibi. nu. 29.
- V**xor quæ testatur de bonis suis, & de hereditate sibi cōstante matrimonio delata adire eam videtur si viri licentia adsit. ibi. nu. 30. & §. 1. & lib. 3. ca. 2. nu. 2. & 3.
- V**xorem ex certa progenie ducere si grauetur successor maioræ, tenet grauatē, in verbo matrimonium.
- V**xor in sepeliendo corpus suum viri nobilitate potitur: vt in viri sepulchro sepeliatur. lib. 2. c. 1. §. 2. nu. 18.
- V**xor maritum, & parentes ab hostibus, vel carceribus redimere tenetur ideò sine iuramento, etiam minor obligatur, immobilia etiam alienat. li. 3. ca. 1. nu. 21. 22. & 23. secus in sponsa. ibi. nu. 24. fol. 124. & 125.

Errata sic emendari oportet . f. folium significat . c. columnam . l. lineam.

Fol. 1. c. 1. 9. ibi frequentior legendum, frequērior. f. 2. c. 1. l. 3. ibi, seu leg, (ed. f. 2. c. 2. l. 26. ibi, quot, le, quod. f. 3. c. 1. l. 24. ibi, in, abūdat. f. 8. c. 2. l. 34. ibi, ostere. le. onere. f. 8. c. 2. l. vltima, ibi, quot le. quod. f. 11. c. 2. l. 3. ibi, qua. le. quia. f. 14. c. 1. l. 25. ibi, contractū. le. contractu. f. 15. c. 2. l. 3. ibi, cōciuerit. le. confciuerit. f. 16. c. 4. l. 25. ibi, tenuētes. le. tenētes, & eadem. c. & l. ibi, quo. le. quod. f. 23. c. 4. l. 38. ibi quam. le. quoniam. f. 24. c. 2. l. 33. ibi, pijs operibus, lege pium opus. f. 35. c. 3. l. 12. ibi Meius. le. Meuius: & eo. f. & c. l. 18. ibi, pothu. le. posthum. & eodem. f. c. 4. l. 3. ibi, dodātis. le. donātis, & eodem. f. c. 4. l. 16. ibi, electio, lege electo. & f. 38. c. 2. l. 2. ibi, haredem, leg. haredē. & eodē. f. 38. c. 2. l. pen. ibi, sinā, le. suā. f. 36. c. 4. l. 26. ibi, si. delendum. f. 38. c. 4. l. 33. ibi, proximos. le. proximus. f. 39. c. 4. l. 27. ibi, maiorij, le. maioria. f. 42. c. 3. l. vlt. ibi, vnum. le. vnus. f. 52. c. 2. l. 40. ibi, illegitimis. le. legitimis. f. 55. c. 1. l. 5. ibi, assertio. le. assertio. f. 58. c. 2. l. 1. ibi oportit, l. oportet. f. 58. c. 2. l. 25. ibi delicta. le. relicta. f. 63. c. 1. l. 37. ibi pramittedunt. leg. pramittendum. f. 67. c. 3. l. fi. ibi mititur. leg. nititur. f. 76. c. 2. pag. 39. ibi hære. leg. hæreres. f. 77. c. 1. l. 1. ibi roboratum, leg. roboratam. f. 77. c. 4. l. 5. ibi possit, leg. possit f. 79. c. 1. l. 20. ibi, qui parentur, leg. equiparētur. f. 81. c. 2. ibi, diuisso, alias diuisio f. 86. c. 4. l. 14. ibi, cum, delendum est. f. 91. c. 3. l. 6. ibi nec. le. nec. f. 95. c. 2. l. 24. ibi, du. leg. dubia. f. 99. c. 4. l. 42. ibi, en alias. & f. 101. c. 2. l. 15. ibi, cōcilio. leg. cōsilio. f. 107. c. 1. l. 1. ibi, eunnctionis. leg. cuictionis. f. 107. c. 14. l. 9. ibi, castra. leg. castro f. 112. intitu. ibi. caput tertium. f. 4. leg. caput quartum. f. 119. c. 1. l. 14. ibi, cense- rint. leg. senferint. f. 123. l. 25. c. 2. ibi, institutio. leg. institutio. f. 127. c. 1. l. 8. ibi, va- lida, lege. inualida. fo. 134. col. 3. l. 36. ibi, eo, delendum. fol. 142. c. 1. l. 24. ibi preriunt, leg. pratiū. f. 142. c. 3. l. 28. ibi & leg. ex. f. 144. c. 4. l. 43. ibi, illa, le. illas. f. 145. c. 1. l. 33. ibi, agitere, le. agit. f. 150. c. 2. l. 39. ibi, cēsentur, leg. cēsetur. f. 153. c. 3. l. 4. ibi, cogitari, leg. cogitare. f. 154. c. 2. l. 29. ibi, melioratis, leg. meliorati. f. 159. c. 1. l. 16. ibi, declaratur. leg. declarantur. f. 168. c. 3. l. 12. ibi, constructur. le. cōstru atur. f. 163. c. 1. l. 3. ibi, prelegauera. leg. prælegauerat. f. 175. c. 2. l. 16. ibi, substitutio leg. substituro. f. 179. c. 2. l. 29. ibi alijs pijs operibus. leg. aliud pium opus. f. 182. c. 4. l. 28. ibi filij, leg. filijs. f. 187. c. 2. l. 9. ibi saltim, leg. saltem. f. 193. c. 2. l. 28. ibi vi- deantur. l. videatur. f. 196. c. 1. l. 40. ibi, au. leg. an. f. 196. c. 4. l. 41. ibi, non, leg. num f. 197. c. 2. l. 44. ibi, ita. leg. ista. f. 199. l. 12. ibi preciosa, leg. preciosas.